T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

17. YÜZYIL MENSUR ŞEHNÂME TERCÜMESİ
200a - 230b

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Özgü KARAMANLIOĞLU

İstanbul, 2006

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

17. YÜZYIL MENSUR ŞEHNÂME TERCÜMESİ
200a - 230b

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Özgü KARAMANLIOĞLU

Tez Danışmanı
Doç.Dr. Zuhal KÜLTÜRAL

İstanbul, 2006

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Özgü Karamanlıoğlu'nun "17.yy Mensur Şehname Tercümesi(200a-230b varaklar)(Metin,İnceleme,Sözlük)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı,Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

		İmza
Tez Danışmanı	: Doç.Dr.Zuhal Kültüral	....
Üniversitesi	Marmara	
Üye	: Prof.Dr.Gülden Sağol Yüksekkaya	....
Üniversitesi	Marmara	
Üye	: Prof.Dr.Ahmet Topaloğlu	....
Üniversitesi	Marmara	

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun ..28../..09../ 2006 tarih ve ..16-9.. sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Mücteba İLGÜREL
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER..I
ÖN SÖZ..II
ÖZET..III
SUMMARY..IV
KISALTMALAR...V
GİRİŞ..1
METİN..9
SÖZLÜK...84
TIPKI BASIM..245
BİBLİYOGRAFYA..308
ÖZ GEÇMİŞ..311

ÖN SÖZ

Şehnāme İranlıların Müslüman olmadan önceki bin yıllık tarihini anlatan manzum destandır. Şehnâme'de yer alan olaylar ve hikayeler kronolojik bir sıra ile Keyümers'ten başlayarak Sasani hükümdarı III. Yezdcird'e kadar elli hükümdarın hayat ve savaşlarını anlatılır. İranlılar arasında sözlü olarak nesilden nesile aktarılan hikayeler ve menkıbeler İranlı şair Firdevsī tarafından yazıya geçirilmiştir.

Şehnāme Doğunun en tanınmış epopelerinden olması nedeniyle kendisinden sonra yazılan eserlere de örnek teşkil etmiştir. Türk kültüründe de büyük öneme sahip olan Şehnâme'nin manzum ve mensur tercümeleri yapılmıştır.

Üzerinde çalıştığımız eser mensur bir çeviri olup, toplam 1778 varaktır. İstanbul Merkez Kütüphanesi'nde 6131 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır.

Bu çalışmamdaki amaç bu yazmanın 200a-230b varaklarını tanıtmaktır.

Tez giriş, metin ve sözlük olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır. Eserin orijinalinde bulunan minyatürler [Minyatür] şeklinde gösterilmiştir. Metinde okunamayan sözcük […] şeklinde gösterilmiştir.

Giriş bölümünde Firdevsī, Şehnāme, tercümeleri ve üzerinde çalışılan eser hakkında bilgiler mevcuttur.

Metin kısmı varak ve satır numaraları esas alınarak gösterilmiştir. Günümüz noktalama işaretleri kullanılmış ve paragraf düzenlemesi yapılmıştır.

Sözlük kısmında metinde geçen kelimeler madde başı olarak alınmış ve siyah puntoyla yazılmıştır.

Yüksek lisans tezi olarak bu eseri bana tavsiye eden, çalışmalarım esnasında yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Doç.Dr. Zühal KÜLTÜRAL'a, hazırladığı *Cibakaya* programı ile dizin çalışmalarıma büyük katkıda bulunmuş olan değerli hocam Prof.Dr. Ceval KAYA'ya, güler yüzü ile bizlere her zaman pozitif enerji veren değerli hocam Prof.Dr. Emine GÜRSOY NASKALİ'ye teşekkür ediyorum. Bana olan maddi ve manevi desteklerinden dolayı aileme ve yaşamımın her anında daima yanımda olan biricik ablama teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca çalışmalarım esnasında benden yardımlarını esirgemeyen arkadaşım Rasim ÇİÇEK'e teşekkür ederim.

ÖZET

Eser, İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi 6131 demirbaş numarasıyla kayıtlıdır. Üç cilt halinde ve tamamı 1778 varaktır. Ayrıca eserde minyatürlere yer verilmiş, her sayfası 25 satır olarak düzenlenmiştir. Üzerinde çalışılan I. cildin boyu 39, eni 24.5, kalınlığı 7.5 cm'dir. Eser hicri 1187 miladi 1773 yılında tamamlanmıştır. Kelime kelime bir tercüme değildir. Tez yazmanın 200a-230b varaklarını kapsamaktadır.

Tez üç bölümden oluşmaktadır: Giriş, metin ve sözlük.

Giriş bölümünde Firdevsī, Şehnāme, Şehnāme çevirileri ve üzerinde çalışılan yazmayla ilgili bilgiler verilmektedir.

Metin kısmında sayfa ve satır numaraları belirtilmiş, günümüz noktalama işaretlerine göre noktalaması ve gerekli kısımlarda paragraflar yapılmıştır. Böylece eserden faydalanılması daha kolay hale getirilmek istenmiştir.

Sözlük bölümünde eserin söz varlığını gösteren bir indeks hazırlanmıştır. Madde başı olarak kabul edilen kelimelerin altına o kelime ilgili ara madde, deyim ve birleşikler sıralanmış, madde başı ve ara maddelerin ikinci, üçüncü unsur olarak geçtiği maddelere (→) işareti ile göndermeler yapılmıştır. Eserdeki kelimelerin metinde geçtiği anlamları verilmeye çalışılmıştır.

SUMMARY

The book is registered under fixture number 6131 at the Central Library of İstanbul University. It is composed of 3 volumes with total pages of 1778. Also miniatures have taken place in the book with each page designed in 25 lines. The length of the first volume on which the work is being carried on, is 39 cm, the width is 24.5 cm and thickness is based 7.5 cm. The work was complated in 1187 date based on Hegira, in 1773 date based on Christian Era; it is not translation word by word. The thesis includes the pages 200a-230b of the manuscript.

This work is composed of three sections which are the introduction, the text and the dictionary.

In the intoduction part, information about Firdevsī, Şehnāme, Şehnāme translations and the manuscript on which the work is carried on; is given.

In the text, the page and line numbers are shown, designed according to today's punctuation marks and the necessary parts paragrapsh are created. In this way, it has been aimed to get benefit of the work more easily.

In dictionary, an index is prepared which shows are vocabulary of the book. The wording accepted as the beginning (main) item as shown below the intermediary item, expression and composed wording related to that word. The items identified as second, third factors of the main or intermediary items have been referred with marking (→). The meanings of the words and compound forms in the book are tried to be explained.

KISALTMALAR

Ar.	Arapça
a.g.e.	adı geçen eser
bağ.	bağlaç
bk.	bakınız
e.	edat
Far.	Farsça
hlk.	halk dilinde
is.	isim
kaba.	kaba konuşmada
mec.	mecazen
O.	Osmanlıca
ö.i.	özel isim
sf.	sıfat
Soğd.	Soğudca
ünl.	ünlem
yan.	yansıma
Yun.	Yunanca
zf.	zarf
zm.	zamir
*	Madde başı kelimenin türevi olduğunu bildirir.
/	Farklı imlalarla yazılmış madde başlarını ayırır.
→	Yanındaki maddelere gönderme ifade eder.
[…]	Okunamayan kelimeleri ifade eder.
[Minyatür]	Metnin orijinalinde minyatür bulunduğunu ifade eder.

GİRİŞ

FİRDEVSĪ

İranlıların milli destanı olan *Şehnāme*'nin yazarı Firdevsī'nin hayatı ile ilgili bilgiler sınırlıdır.

Firdevsī Tus şehrine bağlı Tāberān'ın Bāj (Bāz) köyünde doğmuştur. Kesin olarak bilinmemekle birlikte 940 yılında doğduğu rivayet edilir. Künyesi Ebü'l-Kāsım, lakabı Fahreddin, mahlası Firdevsī'dir. Adı farklı kaynaklarda Ahmed, Hasan ve Mansur olarak farklı şekillerde de geçmektedir.

Firdevsī'nin öğrenim hayatıyla ilgili kesin bilgiler bulunmamakla birlikte Arapçayı bu dilde şiirler yazacak kadar iyi bildiği anlaşılmaktadır. İran tarihi hakkında Pehlevī dilinde yazılmış eserlere karşı duyduğu ilgi, Pehlevīceyi öğrenmesini sağlamıştır.

Şehnāme'yi 980 veya 990 yılında yazmaya başlayan Firdevsī eserini 1003-1004 yılllarında tamamlamıştır. Eserini büyük bir hükümdara sunmak düşüncesinde olan Firdevsī dönemin büyük hükümdarlarından olan Sultan Mahmud'a sunar. Fakat hükümdarın veziri Ahmed bin Hasan-ı Meymendī'nin olumsuz düşüncelerinin etkisiyle Sultan Mahmud esere hak ettiği ödülü vermez. Firdevsī ömrünü yoksulluk içinde geçirmiş ve ömrünün sonlarına doğru doğduğu şehir olan Tus'a dönmüş ve burada vefat etmiştir. [1]

ŞEHNĀME

İranlıların milli destanı *Şehnāme* dünyanın yaradılışından Arap istilasına kadar, İran'ın tarihi, mitolojisi ve geleneklerini içine alır. Aruzun **"faᶜūlün faᶜūlün faᶜūlün faᶜūl"** vezniyle yazılmış, 60 bin beyitlik, mesnevi tarzında yazılmış bir destandır. [2]

Eser çeşitli hikayelerle süslenmiş, deyim, güzel söz beyitlerle oldukça zenginleştirilmiştir.[3]

---

[1] Firdevsī'nin hayatı hakkında daha geniş bilgi için bak. H. RITTER, "Firdevsī" *İslam Ansiklopedisi*, c IV, s.646-649; Mehmet KANAR, "Firdevsi", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,* c.XIII, s. 125-127

[2] Zühal KÜLTÜRAL-Latif BEYRELİ, *Şerīfī Şehnāme Çevirisi*, c.I-IV, Ankara, 1999

[3] Orhan Şaik GÖKYAY, "Şehnāme ve Türkçe Tercümeleri", *Destursuz Bağa Girenler*, İstanbul, 1982, s.45-49

Şehnāme, İran tarihinin eşsiz bir destanıdır. Kültür öğelerinin açıkça kendini gösterdiği, dönemin sosyal dokusunu hissettiren bir eserdir. Bu nedenle eser, başta İranlılar olmak üzere Türkler ve daha birçok ulus tarafından da beğeni ile okunmuş, gördüğü yoğun ilgi nedeniyle eser çeşitli dillere çevrilmiştir.

ŞEHNĀME ÇEVİRİLERİ

Dünya edebiyatının klasikleri arasında yerini almış olan *Şehnāme* Doğuda ve Batıda bir çok dile çevrilmiştir.[4]

Batı dillerine yapılan Şehnāme çevirileri ve çeviri tarihleri:

Latinceye; Sir W. Jones, Londra, 1774 (Eksik), İngilizceye; Joseph Champion, Kalküta, 1785 (manzum, eksik), Atkenson, Londra, 1832 (eksik), A.G. ve E. Warner, Londra, 1905-1923 (manzum, tam), A. Rogers, Londra, 1907 (eksik), Almancaya; Adoif Friedrich von Schlack, Berlin, 1851-1865 (eksik), Friedrich Kückert, Berlin, 1890-1895 (eksik), İtalyancaya; Pizzi, Torino, 1866-1868 (tam), Fransızcaya; Jales Mohl, Paris, 1838-1878, 1876-1878 (tam).[5]

Doğuda yapılan ilk tercüme XII. yüzyılda Kavamüddin Ebul Fettah İbni Ali tarafından yapılan Arapça tercümedir. Batıda ise ilk olarak Turner Maçan tarafından neşredilen (Kalkūta, 1829) eserin sonradan birçok baskısı yapılmıştır.[6]

ŞEHNĀME'NİN MANZUM ÇEVİRİSİ:

Şehnāme'nin tek manzum çevirisi Diyarbekirli Şerifī tarafından yapılmıştır. Şerifī'nin tercümesi hakkındaki en geniş bilgiyi *"Şerifi Şehnāme Çevirisi"* adıyla hazırlanan doktora tezinden öğreniyoruz.[7] Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde kayıtlı bulunan bu eser iki cilt olup 1170 varaktır. Her sayfada iki sütun halinde yirmi beş beyit bulunmaktadır. Eser büyük boy olup bazı kısımları tamir görmüş, bazı yerlere de sonradan ilaveler yapılmıştır. Baştaki ilk iki sayfa tezhiplidir. Ketebesinde Şerifī tarafından tercüme ve istinsah edildiği hususu ile eserin bitiş tarihi kayıtlıdır. Eserde birinci ciltte 37, ikinci ciltte 24 olmak üzere toplam 61 adet minyatür bulunmaktadır.

---

[4] Zühal KÜLTÜRAL-Latif BEYRELİ, *a.g.e.*

[5] İshak ALGAN, *Mensur Şehname Tercümesi 160a-200b*, İstanbul, 2005

[6] Necati LUGAL, (çev. [Ön söz: Kenan AKYÜZ]), *Şehnāme*

Çevirinin birinci cildinde 29709, ikinci cildinde ise 26786 beyit/satır bulunmaktadır. Eserin tamamı 56506 beyitten oluşmaktadır. *Şehnāme* vezninden farklı olarak aruzun "**mefāʿīlün mefāʿīlün feʿūlün**" kalıbıyla yazılmıştır.[8]

ŞEHNĀME'NİN MENSUR ÇEVİRİLERİ:

Şehnāme'nin ilk mensur Türkçe tercümesi II. Murad'ın emri ile yapılan çeviridir. Harekeli bir metin olup, 328 varaktan oluşmaktadır. *Şehnāme*'nin ikinci bölümünü içeren bu nüsha Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'nde kayıtlıdır.

İkinci tercüme ise Mehdi mahlaslı Derviş Hasan tarafından II. Sultan Osman'ın emriyle yapılan mensur çeviridir.[9]

Muallim Cevdet'in *Şark'ın İlyadası: Şehnāme* adlı çevirisi ise eserin küçük bir bölümünü kapsamaktadır.[10]

Türk destanları ile ilgili araştırmaları ile tanınan Prof. Dr. Rıza Nur'un *Türk Bilig Revüsü*'nün dördüncü sayısı tamamen *Şehnāme*'ye ayrılmıştır.[11]

Orhan Şaik Gökyay, *Destursuz Bağa Girenler* adlı eserinin *Şehnāme ve Türkçe Tercümeleri* başlıklı yazısında, üzerinde çalışılan bu eserle ilgili olarak bilgiler verdikten sonra mensur tercümenin içeriğini ortaya koyarak, şu noktalara dikkat çekmektedir. Firdevsī'nin yalnız klasik edebiyatımız üzerinde değil, halk edebiyatımız üzerinde de mühim bir tesiri vardır. *Şehnāme* yazıldıktan sonra birçok şairler ve nesirciler bunun tesiri altında kalarak eski İran geleneğini aksettiren birçok eserlerin yazılmasına yol açmıştı. Saraylarda ve halkın toplandığı yerlerde bunları okuyan bir sınıf adamlar da ortaya çıktı. Bunlara Şahnamehan deniliyor ki sonradan kıssahan kelimesiyle müteradif olarak kullanılmaya başladı.

Eserin İran'da uyandırdığı bu tesir bizim hikayeciliğimizde de görüldü. Meclislerde, kahvehanelerde okunan salsalname, İskendername, antername, Hamzaname, Süleymanname gibi eserlerin arasında Şehnāme tercümelerinin, ondan

---

[7] Zühal KÜLTÜRAL-Latif BEYRELİ, *a.g.e.*

[8] Zühal KÜLTÜRAL-Latif BEYRELİ, *a.g.e.*

[9] Orhan Şaik GÖKYAY, *a.g.e.*

[10] Muallim CEVDET, *Şark İlyadası: Şeh-nāme,* İstanbul, 1928, Necm-i İstanbul Matbaası,s. 88 (Eski harfli Türkçe)

[11] Rıza NUR, Türk Bilig Revüsü / Revue de Turcoloqie, "*Şeh-nāme, Turan-İran Cenkleri*", Şubat, 1934, c.1, sayı: 4, Mısır 1934

alınmış ve genişletilmiş hikayelerin de bir yeri vardır. Evliya Çelebi Firdevsī'nin *Şehnāme*'sini okuduğu zaman Firdevs meleklerini hayran bırakan bir *Şehnāme*'den bahseder. *Şehnāme*'nin halk edebiyatımızdaki bu önemli yerinden dolayı onun halk arasında, kahvelerde, toplantılarda şahnamehanlar tarafından okunmak için yapılmış başka tercümesini de biliyoruz. Eksik olan bu tercüme üç cilt olup *Şehnāme*'nin başından İskender'in doğumuna kadar olan kısmı ihtiva etmektedir. Bu nüsha üç cilt içinde 1778 yapraktır. Bu hacim bize halkın merak ve ilgisini çekecek biçimde daha nice olaylar ve ayrıntıların eklenmesiyle, cinler, periler, devler, tılsımlar biraraya getirilerek, masal ve destan unsurlarıyla beslenmiş olarak tercüme edildiğini gösterir. Bu tercüme halk hikayelerinin üslubuna uygun olarak "rāviyān-ı güzīn ve nākilān-ı suhan-çīn, edā-yı şīrīn ve elfāz-ı sükkerīn dībāce-i *Şehnāme* böyle naḳl ü beyān eylemişdür ki!" diye başlıyor. Söz başlarında "üstād öyle naḳl ü beyān eyler ki", "ravīler öyle rivāyet ederler ki" şeklinde mevcut ifadeler bu tercümede Firdevsī'nin eseri esas tutulmakla beraber daha başka rivayetlerden de faydalanıldığını gösterir. Nitekim sonunda "Bu *Şehnāme* bu mahalde tamām olup bu rūzgārdan zuhurāt-ı kevniyyeden olan mevatlar nice dürlü ve nice üstadlar dilinden naḳl ü beyān olındı" kaydı bu ciheti bir daha açıklamaktadır.[12]

SÖZLÜĞÜN DÜZENLENMESİNDE İZLENEN YÖNTEMLER

1. Sözcüklerin kökenlerinin gösterilmesinde ve anlamlandırılmasında Arapça, Farsça ve diğer dillerden sözcükler için *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat* [13]*;* Türkçe sözcükler için ise *Türkçe Sözlük* [14]*, Yeni Tarama Sözlüğü* [15] ve *Misāllī Büyük Türkçe Sözlük* [16] esas alınmıştır.

2. Sözlükte madde başları alfabetik olarak dizilmiştir.

3. Tamlamalar, deyimler, birleşik fiiller hangi sözcükle başlıyorsa o madde içerisinde toplanmıştır.

göz *is.* Görme organı 210b/02, 213b/07, 229b/04

---

[12] Orhan Şaik GÖKYAY, *a.g.e.*

[13] DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lūgat,* Ankara 1986

[14] TÜRK DİL KURUMU, *Türkçe Sözlük,* 10.baskı, Ankara 2005

15 TÜRK DİL KURUMU, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara 1983

[16] AYVERDİ, İlhan, *Misāllī Büyük Türkçe Sözlük,* 1.baskı, İstanbul 2005

göz aç- 1. Uykudan uyanmak: *Rüstem'i yab yab uyandırdı. Rüstem gözini açdı ne gördi ṣabāḥ olup gün ḫayli yüksege çıḳmış ve Belīsem başı ucına gelmiş kendüsin uyandırdı* 217b/16, 221a/22

2. Uyanık, dikkatli olmak: *Behrām kendü kendüye, "Yā Behrām gözüñ aç, bunda yaluñuzsın eger bir ḥāl olacaḳ olursañ Keykāvus yidi kerre yüz biñ eri-le olınca feryād idüp, çekerler, iḳtiżāsına göre ḳollan." diyüp...* 211b/17, 219b/11, 224b/15

3. Kendine gelmek: *Sinduḫt Bānū feryād eyledükçe, "Allah Allah!" diyüp, dururlar. Rüstem selām virdi, Sinduḫt Bānū Rüstem'üñ ṣadāsından gözin açup, Rüstem'i ḳarşusında görince ʿaleyk almağı unudup...* 218a/06, 218a/25

gözden geçür- İncelemek, kontrol etmek 200a/06, 226a/18, 226a/19

gözi açıl- Görmeyen gözlerin yeniden görmeye başlaması 224a/03, 226a/05, 226a/07

gözi dön- Aşırı bir isteğin, öfkenin etkisiyle ne yaptığını bilmez duruma gelmek 222a/13

gözi ḫīrelen- Gözünün feri gitmek, gözü donuklaşmak 210b/01

gözi ḳorḳ- Birinden veya birşeyden zarar gelebileceği düşüncesinde olmak 201b/24, 204a/04

gözinden āteş ṣaçıl- Sert ve şiddetli bir darbe yüzünden göz önünde yıldızlar oluşmak 206a/11

gözinden öp- (Sevgi ifadesi olarak) Gözünden öpmek 222b/22

gözinden ṣaḳın- Bir şeye ilgi göstermek, önemle bakıp korumak 219b/07

gözine çekil- Sürme, boya gibi şeylerin göze sürülmesi 210b/06

gözine çek- Sürme, boya gibi şeyleri göze sürmek 223b/16, 224a/09, 226a/01

gözine gir- Bir şeyin göze kadar yakınına varmak 216a/06

gözine uyḳu girme- Hiç uyumamak, uykusuz kalmak 227b/15

gözini yabana at- Önem vermemek, önemsiz görmek 216a/18

gözini ḫāb al- Uykusu gelmek, uyuklamak 206b/14

gözleri ḥayrān bol- Hayran olmak, hayranlıktan gözleri kamaşmak 208b/09

gözleri ṭās-ı pür-ḫūna dön- Gözleri ḳan çanağına dönmek 207a/24

göz irmez- Gözden uzak olmak 222b/10

gözüm nūrı Sevgi belirten seslenme ünlemi 212b/03

4. Sözcüğün hangi dile ait olduğu sözcükten sonra parantez içerisinde verilmiştir.

ᶜadū *(Ar.) is.* Düşman 228b/14

5. Türkçe ve Türkçeleşmiş kelimelerde dil kısaltması yapılmamıştır. Ara madde, deyim ve birleşiklerde ayrıca dil kısaltması verilmemiştir:

adım *is.* Adım 229a/04

6. Yazılışları aynı anlamları farklı olan madde başı kelimeler I, II, ... şeklinde numaralandırılıp, ayrı ayrı madde başı olarak alınmıştır.

ān (I) *(Ar.) is* .Lahza, pek az bir zaman 219a/16, 200a/22
ān (II) *(Far.) is.* Güzellik cazibesi, alım 222a/13

7. Farklı yazıma sahip aynı anlamdaki kelimeler (**/**) işaretiyle ayrılarak aynı madde içerisinde gösterilmiştir.

kendi / kendü *zm.* Kendi 200b/06, 211a/03, 230b/20
kendüsin / kendin bildür- (Kendisini) tanıtmak 219a/13, 210b/21
kendüsine / kendüye gel- Aklı başına gelmek 211b/21, 220a/16
kendini bil- Aklı başında olmak 204b/23
kendin dir- Toparlanmak 224b/23, 225a/05

8. Fiil kök veya gövdeleri madde başı olarak alınırken (-) işareti kullanılmıştır.

ḳur- Hazırlamak, tertip etmek 202a/19, 217a/21, 227a/19
→ meclis kur-

9. Madde başı ve ara maddelerin ikinci, üçüncü unsur olduğu yerlere (→) işareti ile göndermeler yapılmıştır.

rūşen *(Far.) sf.* Aydın, parlak 222b/21

***rūşen-żamīr** Gönlü aydınlık, hakikatleri bilen

→ kāmil-i rūşen, Pīr-i rūşen-żamīr, rūz-ı rūşen ol-

10. Türkçe'ye ses değişikliğine uğrayarak girmiş kelimelerde dil kısatması verildikten sonra kelimenin asıl biçimi de parantez içerisinde gösterilmiştir.

madem (*Ar. mā-dām*) *bağ.* Madem, çünkü, değil mi ki 219a/01

11. Madde başı olan kelimeler yapı bakımından farklı türlerde kullanıldığında her bir tür için ayrı numaralandırma yapılmış ve örnekli bir şekilde verilmiştir.

ġayrı *(Ar.)* **1.** *is.* Başka, özge: *...zīrā Zenge-i Şāvrān'uñ cengi muḫalifdür, sizden ġayrı aña cevāb virür yoḳdur* 204b/16, 210b/17, 225b/04

2. *sf.* Başka, diğer: *Bu der-bend öñinde oturursuñız? Bu memleketi ḳaḥṭ eylediñüz, varup bir ġayrı yoldan gidüñ, bu aradan gitmek olmaz* 205b/02, 210b/22, 217b/18

3. *zf.* Artık, bundan sonra: *Varın hemşīreñüz Sinduḫt Bānū'yı bunda getürüñ bu dil-āver eger begenürse imtiḥān olup üç kerrede maġlūb olursa ġayrı haḳḳıdur* 208a/06, 213b/14, 226b/13

12. Mecaz anlamda kullanılmış kelimeler *mec.* kısaltması ile ayrıca belirtilmiştir.

raḳṣ *(Ar.) is.* Dans etme

raḳṣa gir- *mec.* Gürz, siper vb. savaş aletlerinin birbirlerine çarpması; çıkan ses 202b/25

13. Madde başı veya alt madde olan sözcükler metin içerisinde birden fazla anlamda kullanıldığı durumlarda, 1, 2, ... rakamlarıyla numaralandırılarak anlamları, örnekleriyle birlikte verilmiştir.

öñ *is.* **1.** Bir nesnenin veya kişinin başı, ön tarafı: *Efrāsiyāb raḫşı-la bile yıḳılup, başı bir ṭaşa rāst gelüp yarıldı ve tācı fırladı tā Behrām'uñ öñine yuvarlandı.* 200b/15, 207a/01, 212a/02

2. Huzur, kat, nezd: *Ol dem Ṣāvrān Keykāvus öñinde yir öpüp ḳul olup īmāna geldi* 200a/12, 206a/19, 206b/01

3. Bir insan topluluğun ilk önce görünen tarafı: *Bu ṭarafdan Ṭūs sipeh-büd ḳırḳ biñ güzīde sipāh ile gele gele der-bend-i Ṣāvrān'a geldi. ʿAskerüñ öñi der-bende gelüp gördiler.* 201b/08, 201b/18

4. Civar, yöre: *Hemān yüz biñ ʿaskeri-le süvār olup der-bend öñine gelüp, bir zengī ile ḫaber gönderdi.* 205a/21, 205b/02, 211b/02

5. (Bir şeyin ya da bir kimsenin) ilerisi: *Rüstem raḫşına binüp Evlād'ı çözüp ʿazm-i rāh itdiler, biraz gidüp nā-gāh öñlerine baḥr-i rīg-i revān geldi.* 222b/01, 222b/10

14. Sözcüklere, bütün anlamları değil metinde geçen anlamları verilmiştir. Yine kelimelerin metinde geçtiği tüm sayfa/satır numaraları değil geçmiş olduğu üç yerin sayfa/satır numarası verilmiştir.

araḳ *(Ar.) is.* Ter

***ʿaraḳ-rīz** *(Ar.)* Ter döken, terleyen

ʿaraḳ-rīz ol- Terlemek 203a/05

METİN

[200 a] [1] perākende oldı. İşte ᶜasker bir ṭarafdan gelüp cemᶜ olır. Ancaḳ ᶜasker cemᶜ olınca muḳaddem bir nāme inşā idüp Erjeng [2] Şāh'a irsāl olınsa, Sevdāve Bānū'yı isteseñüz belki nāme varınca muḫālefet eylemeyüp Sevdāve Bānū'yı vire. Ṣoñra [3] baña, niçün muḳaddem nāme gönderseñüz olmaz mıydı diyü iᶜtiẕār eyleye." didükde dört ṭarafdan eyitdiler: "Pādişāhum, bu söz [4] yolında, pehlüvān-ı ᶜālemüñ sözi yirinde maᶜḳūl olan muḳaddem nāme gönderüp ḥüsn-i ḥāli-le istemekdür." didiler. Keykāvus tedbīre [5] rāżī olup dönüp Salāmon ḥakīme eyitdi: "İy dānā, şöyle bir nāme Erjeng Şāh'a taḥrīr eyle." didi. Salāmon ḥakīm, [6] "N'ola Şāh'um?" diyüp Keykāvus'uñ murādı üzere bir mufaṣṣal nāme taḥrīr idüp Keykāvus'uñ eline virdi. Keykāvus gözden geçürüp [7] muṭālaᶜa eyledi. Andan üzerine ᶜünvān-ı şehen-şāhī urup, bir kerre dīvānı gözden geçürdi. Naẓarın, Gūderz Pīr üzerine ṣalup [8] eyitdi: "İy dil-āver, seni ilçi naṣb eyledüm. Al bu nāmeyi var Māzenderān'a, Erjeng Şāh'a vir, oḳıyup ne cevāb eylerse baña ḫaber getür. [9] Biz de aña göre tedārük görelüm." diyüp, Gūderz'e nāmeyi teslīm eyledi. Ol da alup, "Emir pādişāhumuñ." diyüp ṣandalīsinden ḳalḳup, [10] hemān ṭaşra çıḳup raḫşına süvār olup, andan sarāyına gelüp, tedārükin ālāt-ı ḥarbin üzerine ārāste idüp, birḳaç ādemiyle [11] Belḫ'den çıḳup, Māzenderān'a ᶜazm idüp ılġar ile günlerde bir gün Māzenderān'a gelüp, dīvān-ı Erjeng Şāh'dan içeri girmege ᶜarż [12] eyledi. Kim "İlçiyem, Īrān-zemīn pādişāhı olan Keykāvus-ı Kāmrān'dan gelürem." didi. Bevvāblar segirdüp, içeri girüp Erjeng Şāh öñinde [13] yir öpüp eyitdiler: "Pādişāhum, Īrān-zemīn cānibinden bir pehlüvān geldi, elinde nāmesi var, size buluşmaḳ ister." didiler. Erjeng iẕin [14] virdi. Çıḳup Gūderz'e, "Buyuruñ!" didiler, Gūderz Pīr raḫşından inüp, dīvān-ı Erjeng Şāh'a girüp, Erjeng Şāh taḫt üzere [15] ḳarār eylemiş ṣaġ ve ṣol pehlüvānlar ṣandalīlerinde ḳarār eylemişler ve ṣaġ ṭarafında bir baş vezīri var idi. Sünnī müslimān idi, adına; [16] Ṣāliḥ Pīr dirler idi. Erjeng Şāh kendüsi āteş-perest idi.

Ḥāṣılı, Gūderz Pīr içerü girüp ādāb u erkānı icrā eyledükden ṣoñra [17] Erjeng Şāh'a duᶜā idüp ḳıyām itdi. Erjeng Ḫān baş ḳaldırup eyitdi: "İy Ḳāṣıd ḳandan gelüp ve ne maṣlaḥat içün geldüñ?" [18] didi. Gūderz Pīr istihzā ṭarīḳı-la duᶜā idüp eyitdi: "Pādişāhum, gelişüm ḥāliyā Īrān-zemīnden Keykāvus-ı Kāmrān'dan gelürem, nāmem var, [19] bāḳī cevāb nāmededür." diyüp nāmeyi çıḳarup virdi. Erjeng Şāh nāmeyi alup mührin bozup vezīr eline virdi. Vezīr de ayaḳ [20] üzere ḳalḳup bülend-āvāz ile ḳırā'at eyledi. "Ser-nāme be-nām-ı Ḫudāvend [...] āferīde-gān benüm ḳatumdan ki ḥāliyā pādişāh-ı Īrān-ı Keykāvus-ı [21] Kāmrān'um; sen ki Māzenderān Şāh'ı olan Erjeng Şāh'sın. İşitdüm pes-perde-i ʿiṣmetüñde perveriş-yāfte bir duḫter-i pākīze-āḫterüñ [22] var imiş. Adına; Sevdāve Bānū dirlermiş. Ben daḫı bu āna gelince te'ehhül eylemeyüp şimdi te'ehhül eylemek murād eyledükde, senüñ duḫterüñ [23] Sevdāve Bānū'yı her vechle maḥal-i münāsib gördiler. Binäen-alā-zālik bu nāmeyi taḥrīr idüp saña irsāl eyledüm. Nāme vuṣūlünde [24] gerekdür ki ḳızuñ Sevdāve Bānū'yı cihāzi-le cümle tedārükin görüp nāme ile varan pehlüvānuma teslīm idesin ve eger murādıñuz [25] olursa siz de maʿān bunda gelüp sūra bünyād uralum; eger yoḳ diyüp muḫālefet iderseñ ṣoñra bilmedüm ve işitmedüm dimeyesin. [200 b] [1] Üzerine leşker-i bī-şümār ile varıram, ḳalʿa ve tāc u taḫtuñ başına yıḳup, belki başın daḫı keserem. Yirine bir āḫiri pādişāh-ı Māzenderān [2] eylemem, emr-i muḳarrerdür." diyüp nāmeyi tamām eylemiş. Erjeng Şāh nāmeden bu cevābları işidince, ġażaba gelüp ve kemāl-i ġażabından [3] ḳahḳaha ile güldi. Hemān nāmeyi Ṣāliḥ Pīr'üñ elinden alup, ortasından iki pāre eyledi ve Gūderz'üñ üzerine atıvirdi [4] ve eyitdi: "Var, pehlüvān pādişāhuñ olan Keykāvus Şāh'una söyle; anuñ başına ṣovuḳ geçmiş. Sevdā-yı māliḫūlyāya mübtelā olmış. [5] Benüm aña virecek Sevdāve adlu ḳızum yoḳdur. Biş yüz Sevdāve gibi ḳızum olsa birisin Keykāvus'a virmem. Ḳanda ḳaldı ki [6] benüm bir ḳızum var, anı ben kendi nefsüm içün ṣaḳlaram. Benüm kimesneye virecek ḳızum yoḳdur, şimdi seni helāk eylerdüm, ilçiye [7] zevāl olmaz. Yıḳıl, var git, bildüginden ḳalmasun." diyüp ḳovdı.

Gūderz Pīr dīvāndan çıḳup raḫşına binüp, az zamānda [8] Belḫ'e gelüp, dīvān-ı Keykāvus'a dāḫil olup, yir öpüp, maḳāmına oturdı. Keykāvus eyitdi: "Ne ḫaber yā Gūderz?" didi. Gūderz [9] duʿā idüp, eyitdi: "Pādişāhum, Erjeng Şāh didükleri ḳaltabān öyle bir laʿīn imiş kim ḳubbe-i lāciverd altında belki o [...] bir [10] kāfir yoḳdur." diyüp, aralarında olan aḥvāl-i kelimātı cümle naḳl ü beyān eyledi ve nāme pārelerin çıḳarup Keykāvus'uñ ḥużūrında [11] zemīne ḳodı. Keykāvus çünkim Erjeng'üñ böyle kāfir-āne melʿanetin gūş idince pür-āteş olup, "Tīz mevcūd bulınan ʿasker [12] ḥisāb olınsun." didi. "Māzenderān üzerine!" diyüp, fermān eyledi. Muḥāsebe kātibleri varup, leşker-i Īrān'ı ḥisāb idüp, [13] yidi kerre yüz biñ ʿasker olmış. Keykāvus'a defterin virdiler.

Keykāvus şeh-zādelerden Ferruḥ-zād-ı zerrīn-kemān nām bir şeh-zādeyi yirine [14] vekīl naṣb idüp, Ṭūs ibn-i Nevrūz'a tekrār ser-ʿaskerlik ḫilʿatı virüp, yüz biñ sipāh ile muḳaddem-i ceyş eyledi ve birāderüñ [15] altmış biñ ceng eri-le bār-gāhlar üzerine taʿyīn idüp, kendüleri ilerü çarḳacı menzilesinde ᶜasker öniñde sedd ü ḥā'il [16] olur. Bir maᶜnā ẓuhūr eylerse defᶜ eyleye. Gūderz yanına başdan başa cümle ḫilᶜatlar virdi.

Ḳalᶜa-yı Surḫ-ābād nāmında bir der-bend [17] vardur. Tūrān'a gider iken bir yoldadur. Der-bend-i Surḫ-ābād'dır. Kārın'dan biri Gūderz'e ocaḳlıḳ olmaḳ üzere intiḳāl eylemişi-di. Bu maḥallerde [18] Gūderz'üñ ol ḳalᶜada bir Hecīr nām oġlı ile Gürdāferīd nām bir ḳızı olurdı; zīrā Gūderz vālidelerini anda alup, neşv [19] ü nemā bulmışlar idi.

Ḥāṣıl-ı kelām tamām-ı niẓām mehāmm-ı sefer-i Māzenderān görilüp, bir gün ṣaḥrā-yı Belḫ'den, Ṭūs muḳaddem ḳırḳ biñ [20] güzīde er ile ḳalḳup der-ᶜaḳab altmış biñ sipāh ile Ṭūs'uñ birāderi Güstehem bār-gāhları refᶜ idüp, çār-pālara ḥaml [21] idüp ve birāderi Ṭūs'uñ ḳafāsınca ᶜazm-i rāh eyledi. İrtesi gün pehlüvānlar yollu yolınca ḳalḳup, cümleden ṣoñra Keykāvus [22] ḳalḳdı. "Ḳandasın Māzenderān u ḳaṣd-ı Sevdāve Bānū?" diyüp, revāne oldılar. Rüstem, Zābil'de Keykāvus[un] Māzenderān'a gitdügin duyup, [23] kendüye ḫaber eylemedügine incinüp, "Ḫoş imdi iy Keykāvus, bir vaḳit ola ki baña muḥtāc olasın!" diyüp, muḳayyed olmadı. Bu [24] yañadan biz gelelüm Keykāvus aḥvāline.

Muḳaddem-i ceyş Ṭūs-ı sipeh-sālār bir gün Ceyḫūn kenārına gelüp, ḳondı. Ol gün kenār-ı Ceyḫūn'da [25] ḳalup, aġırlıġı Ceyḫūn'dan Tūrān yaḳasına geçürdiler. Kendüleri de ᶜubūr idüp Tūrān yaḳasına geçdiler.

Üstād öyle naḳl eyler ki [201 a] [1] yol üzere Efrāsiyāb ol vādīde bir laṭīf şikār-gāhı var idi. Baᶜżı vaḳit gelüp ol şikār-gāhda biş on gün [2] miḳdār, ṣayd u şikār ve ᶜayş ü ᶜişret idüp eglenürdi. Ḥikmet-i Ḫudā yine Efrāsiyāb ol ᶜişret-gāhda iken, Tātār cāsūsları [3] gelüp, ḫaber virdiler ki; "İy Şāh-ı Tūrān, bil ve āgāh ol ki, Īrān cānibinden yir götürmez ᶜasker-i bī-şümār ile Keykāvus-ı Kāmrān bu [4] cānibe teveccüh idüp geliyor." didiler. Hemān Efrāsiyāb fikre vardı. "Keykāvus'uñ bunda gelmekden murādı ne ola? Eger benüm ile ceng [5] içün gelse, hem böyle gelmez ve hem cānibe gelmez, doġrı Behiştkend üzerine giderdi; ammā ṣanᶜat budur ki, ḳarşulaşup ṣūret-i [6] Ḥaḳ'dan gelürem, dost vādīsinde ḥareket göster, birḳaç gün żiyāfet eylerem, ne yire giderse ḫaber aluram." didi. Yanında [7] olan beglere fermān eyledi. Cümle raḫşlarına binüp, ḫabere muntaẓır oldılar. Efrāsiyāb tekrār Keykāvus'a cāsūs gönderdi; [8] yaḳın geldükde ḫaber eyle diyü. Kendü de żiyāfet ṭaᶜāmları tedārük eyledi. Cāsūs gelüp, "Filān maḥalle geldi.” didükde, Tātār [9] begleri ve Şirvān mīr-zāları-la süvār olup, Keykāvus’a ḳarşu geldiler. Bir maḥalde bulışup, “Ḫoş geldiñüz pādişāhum!” diyüp, [10] temennā eyledi ve alup ol şikār-gāha getürdi.

ᶜAẓīm riᶜāyet idüp üç gün Keykāvus’a żiyāfet eyledi. Keykāvus’uñ [11] öñince ḳaçup, “Gerçi pādişāhum su’āl eylemek küstaḫlıḳdur; lākin bu cānibe teveccüh itmeñize bāᶜis̠ ne ola?” didi. Keykāvus da [12] “Aṣlı ile taṣvīri görüp, meger Māzenderān Şāh’ı Erjeng Şāh’uñ ḳızı Sevdāve Bānū’nuñ imiş, görince meyl eyledüm. [13] Nāme gönderüp menkūḥalıga istedüm, virmedi. Şimdi ᶜasker çeküp üzerine gide, yürimege varup ḍarb-ı destümle [14] alam.” didi. Efrāsiyāb bildi ki ne içün gider, dönüp eyitdi: “Pādişāhum ḳanı ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālem sizüñle bile degül midür?” didi. [15] Keykāvus-ı Kāmrān; “Ḫayır, aña ḥācet yoḳ, yanumda olan pehlüvānlar kifāyet ider; şāyed ben Māzenderān diyārına gidince bir düşmen [16] ẓuhūr idüp gele. Īrān’a bir ḫasāret eyleye. Īrān diyārı ḫālī ḳalmasun diyü Rüstem’i bıraḳdum.” didi. Efrāsiyāb Rüstem’üñ [17] bile olmaduġından ḫaṭā eylemedi. “Eger bile gitmiş olaydı Īrān’a aḳın iderdüm, yine ġanīmetden ḫālī olmazdım.” diyü te’essüf [18] eyledi. Fikr idüp eyitdi: “Bārī Keykāvus’a bir reng ideyüm.” diyüp, şimdi Keykāvus’un yolı der-bend-i ᶜIrāḳ’dan geçerdi. ᶜIrāḳ [19] ve ᶜArab’a ve zengī pehlüvānı ḥükm iderdi. Adına; Zenge-i Şāvrān dirlerdi. Ġāyetle zūr-ı bāzūya mālik bir dil-āver idi. Yüz biñ [20] ere mālik idi ve bir oġlı var idi. Adına Tenge dirlerdi. Pederi Zenge-i Şāvrān aḳrānı, bir bahādur-ı ser-ver idi. Efrāsiyāb [21] ile ġāyet dostluġı var idi. Sulṭān-ı ᶜIrāḳ ᶜArab Zenge-i ᶜālī-neseb añılurdı ve Ḥaḳ teᶜālā bu Zenge-i Şāvran’a bir ġarīb [22] ṣadā iᶜṭā eylemişi-di. Ol ṣadāyı, yüz biñ kendü ᶜaskerine daḫı taᶜlīm eylemişi-di. Ḳaçan kim bir düşmen ᶜaskerine muḳābil [23] olup, ḳuvveti-le cevāba ḳādir olmasa ceng ḳarışma idüp, ol ṣadāyı icrā idüp, yüz biñ ᶜasker ile yürise, ol [24] ṣadādan yüz biñ at ürküp, ṣāḥibini yire ururdı. Yüz biñ ᶜaskeri ol arada ḳılıç urup, ḫāke bıraġurlardı. [25] Efrāsiyāb hemān el altından Keykāvus’uñ ḫaberi yoġ-iken bir nāme yazup, bir söz bilür Ḳaṣıd ile Zenge’yi gönderdi.

[201 b] [1] Bir gün Ḳāṣıd der-bend-i ᶜIrāḳ’a gelüp Zenge-i Şāvrān’a bulışup Efrāsiyāb nāmesin virdi. Zenge-i Şāvrān nāmeyi ḳırā’at [2] eyledi: “Ben ki Türkistān pādişāhı olan Efrāsiyāb Ḫān’um sen ki sultān-ı ᶜIrāḳ ᶜArab Zenge-i ᶜālī-nesebsin. Nāmem vuṣūl [3] buldukda maᶜlūm ol ki Īrān pādişāhı Keykāvus-ı Kāmrān yidi kerre yüz biñ eri-le Māzenderān’a sefer eylemişdür. Murādı ol [4] diyārları bütün ḳabża-yı

taṣarrufuna almaḳdur. Gerekdür ki der-bend-i Şāvrān'a varduḳda öñin alup yol virmeyesin, saña muᶜādil, [5] yanında pehlüvān yoḳdur. Cümlesin ḳırup eşyālarını żabṭ idesin ve hem Erjeng Şāh'a daḫı bir büyük ḫiẕmet itmiş olursın. [6] Bu ṭarafda ben de bütün memālik-i Īrān'ı żabt idüp ben Īrān'a pādişāh olup Tūrān memleketin bütün saña vireyüm." dimiş. Zenge-i [7] Şāvrān bundan ḥaẓ idüp tīz ᶜaskerine tenbīh eyledi. Yüz biñ Zengibār ᶜaskeri ḥāżır oldılar.

Zenge-i Şāvrān nigeh-bānlar [8] taᶜyīn eyledi ki: "Ḳaçan ᶜaskerüñ öñi gelince baña ḫaber eyleñ." didi. İşte Zenge-i Şāvrān Keykāvus'uñ gelmesine muntaẓır oldı. Biz [9] gelelüm bu ṭarafda Efrāsiyāb üç dört gün Keykāvus'a żiyāfet idüp münāfıḳ-āne ᶜarż-ı muḥabbetler eyledi.

Bir gün Keykāvus Efrāsiyāb'a [10] eyitti: "İy Şāh-ı Tūrān ġayrı gidelüm, varup Sevdāve Bānū'yı alup kesb-i murād eylemedükçe ārām u ḳarārum yoḳdur." didi ve Ṭūs'a [11] emreyledi: "Yarın göçtür Māzenderān üzerine." didi. Ṭūs, "Be-ser ü çeşm" diyüp ᶜasker-i Īrān'a münādīler nidā itdürdi. "Yarın [12] göçdür!" diyüp ᶜasker-i Īrān ol gün ol gice tedārüklerin görüp ṣabāḥ oldı. Gün ḳubbe-i felekden baş gösterüp ᶜālemi [13] münevver eyledükde göç boruları çalınup, muḳaddem Ṭūs ḳırḳ biñ sipāh ile süvār olup ᶜazm-i rāh eyledi. Der-ᶜaḳab Güstehem [14] bār-gāh-ı Keykāvus'ı ḳaldırup Ṭūs ardınca revāne oldı. Ġayrı ᶜasker-i Īrān gürūh gürūh yollu yolınca ḳalḳup yüridiler. [15] Cümleden ṣoñra Keykāvus ᶜaskeri-le binüp Efrāsiyāb da begler ile binüp maᶜān gönderdi gitti. Bir iki sāᶜat ber-ā-ber gidüp [16] döndi.

Keykāvus ᶜazm-i Māzenderān eyledi. Yiye içe ḳona göçe bir gün der-bend-i Şāvrān'a yaḳın geldükde nigeh-bānlar görüp [17] Zenge-i Şāvrān'a ḫaber eylediler. Zenge-i Şāvrān yüz biñ ᶜaskeriyle binüp gelüp der-bend-i Şāvrān'ı alup sedd-i İskender gibi [18] ḳarār eyledi. Bu ṭarafdan Ṭūs sipeh-büd ḳırḳ biñ güzīde sipāh ile gele gele der-bend-i Şāvrān'a geldi. ᶜAskerüñ öñi der-bende [19] gelüp gördiler yüz biñ ḳadar Zengibār ᶜaskeri der-bendi almışlar, ḳuş uçurmazlar, gelen ᶜasker yıġıldı. Ṭūs gördi ᶜAskerüñ [20] ilerüsi gitmez. "Bize nedür bunuñ aṣlı, yoḫsa der-bend teng midür? ᶜAsker geçmez." didükde ileride biraz kimse gelüp Ṭūs'a eyitdiler: [21] "İy şeh-zāde, der-bendi yüz biñ ḳadar zengī ile biraz bir dost zengī pehlüvānı almış, ᶜaskere yol virmez ki geçeler, bilmezüz ki [22] murādı nedür?" didiler. Ṭūs bundan dil-teng olup bu pehlüvāna, "Var gör bunuñ aṣlı nedür? Niçün bu ᶜaskerüñ öñin aldı? [23] murādı nedür? Bir ḫaber getür." didi. Hemān ol pehlüvān at sürüp ol maḥal geldi ki ᶜaskerden birḳaç kimesne ilerü varup [24] der-bende uġramaḳ dilediler. Ol zengī pehlüvānı nīze ile urup birḳaçın helāk eyledi. Ġayrı ᶜaskerüñ gözi ḳorḳup [25] ilerü kimesne varmaġa cesāret idemedi. Ol pehlüvān varup Zenge-i Şāvrān’uñ öñin kesdirüp ve ḫiṭāb idüp [202 a] [1] eyitdi: “İy pehlüvān bu ᶜaskerüñ öñin niye aldun? Murāduñ nedür? Bu gelen Īrān-zemīn pādişāhı olan Keykāvus-ı Kāmrān’dur, [2] ṣoñra żarar görürsin. Zīrā bu ᶜaskerde pehlüvānlar çokdur, belki ᶜırżuñ yıḳup ᶜaskerüñ perīşān iderler. ᶜAyıbdur şöyle bir ṭarafa [3] dur ᶜasker geçüp gitsün.” didi. Zenge-i Şāvrān bu pehlüvāna pür-ġażab birle baḳup eyitdi, “İy pehlüvān var Şāh’ıña söyle, [4] dönüp yine geldigi yola gitsün. Eger yoḳ diyüp ᶜinād eylerse bu der-bend benümdür, kimseyi geçürmem. Keykāvus degül Süleymān [5] İskender daḫı olsa geçürmem.” didi.

Ol pehlüvān ᶜasker-i Īrān’a ṭayanup eyitdi: “İy nā-bekār eylük ile gitmez iseñ seni kemlik [6] ile buradan ıra-bilürem.” diyüp el nīze-i cān-sitāne urdı. İrüp Zenge-i Şāvrān’a bir nīze ᶜaşḳ eyledi. Zenge-i Şāvrān bu [7] pehlüvānuñ nīzesin ḳolçaġı-la çarpup menᶜ eyledi. Ol dil-āver at ḳuvveti-le geçüp ser-i meydāna vardı. Öteden dönüp [8] gördi; Ḫaṣmı sedd-i āhen miṡāl ṭurur, aṣlā ḥāceti bile degül. Ol pehlüvān tekrār bir nīze daḫı urdı. Zenge anı da ḳolçaġı-la [9] çarpup menᶜ eyledi. Ol pehlüvān gördi nīze ile olmaz gürz-i girāna urup irişdi. Bir ḍarb ḥavāle eyledi. Zenge-i Şāvrān [10] gürzi-le çarpup gürzi de āsān-ı vech üzere menᶜ idüp bir ḍarb nice urdı-sa ol pehlüvān menᶜ idemeyüp dırāz-be-dırāz [11] zemīne naḳş oldı. Ammā bu vaḳitde Ṭūs gelüp ḳırḳ biñ sipāh ile ṣaf çeküp yıġılmış, ol pehlüvān yıḳılınca ᶜasker ġulüvv idüp [12] ḳaçdılar.

Ṭūs Behmen-i Īrānī nām bir pehlüvāna işāret idüp meydāna gir diyü. Behmen at sürüp Zenge-i Şāvrān’uñ öñin alup [13] eyitdi, “İy nā-bekār zengī sen misin ol dil-āveri ser-nigūn eyleyen?” diyüp bir nīze, iki gürz urdı. Zenge-i Şāvrān’uñ öñin [14] alup eyitdi: “İy zengī nā-bekār!” diyüp ḍarb-ı gürz urdı. Zenge-i Şāvrān menᶜ idüp, Behmān’ı bir ḍarb ile raḫşından ser-nigūn [15] eyledi. Birāderi Behīmān zerrīn-cāme at ḳoparup, Zenge’nüñ rāhın aldı. Behmān’ı tevābiᶜi meydāndan ḳapup beri cānibe getürdiler. [16] Behīmān da bir nīze iki gürz urdı. Şāvrān-ı Zenge añun da ḥamlesin menᶜ idüp anı da ser-nigūn eyledi.

Ḥāṣıl-ı kelām Ṭūs’uñ [17] yanında ne ḳadar pehlüvān varı-sa cümlesin maġlūb eyledi. Bu arada Güstehem gelüp, Ṭūs’a eyitdi, “Birāder bār-gāhları niçe [18] idelüm?”

didi. Ṭūs da eyitdi: “Birāder benüm bildigüm budur kim bu Zenge-i Şāvrān çoḳ metīn dil-āver zengī, bunuñ elinden yol alınmaz [19] ve kimseye yol virmez hemān bār-gāhları der-bendüñ bu cānibine ḳurarsın görelüm ne ẓuhūr eyler!” didi. Güstehem Ṭūs’uñ sözile [20] bār-gāhları ḳaṭārından indürüp ol arada ḳurdılar. Ṭūs gördi ölmez raḫşın sürüp, Şāvrān-ı Zenge’ye varup [21] ādābı-la ᶜaşḳ eyledi. Eyitdi, “İy dil-āver bu der-bendi böyle almaḳdan murāduñ nedür? Bir kimesne ṭarafından mı taᶜyīn olunduñ, yoḫsa [22] kendüliginden mi, alup ne istersin?” didi. Zenge-i Şāvrān eyitdi: “İy kişi n’eylersin? Seni bunda ṣorıcı mı taᶜyīn eylediler? Senüñ [23] üzerine lāzım degül benüm der-bendi aldıġum, ölmişem, ölmemişem muṭlaḳ bu der-bendin leşkeri geçürüp memleketümi leşker ayaġı-la pāy-māl [24] itdürmem. Varup nireden geçerseñüz geçüp gidüñ, size māniᶜ degülem.” didi.

Ṭūs eyitdi: “İy pehlüvān bu ᶜasker olur olmaz ᶜaskere [25] beñzemez. Ḥāliyen mevcūd yidi kerre yüz biñ ᶜaskerdür. Īrān-zemīn pādişāhı olan Keykāvus-ı Kāmrān’dur. Murād eylese ḳırḳ elli [202 b] [1] kerre yüz biñ ᶜasker cemᶜine ḳādirdür. Besbellü bir bahādur zengīye beñzersin ṣoñra yazuḳ arada żāyiᶜ olursın. Girüden kendi de [2] geldükde yanında bu ḳadar pehlüvān-ı güzīde Īrān-ı bahādurān-ı zamān vardur. Elbetde biri biri ḥaḳḳından gelür. Anlar da şöyle dursun [3] ṣāḥib-ḳırāñ-ı ᶜālem Rüstem ibn-i Zāl gelecek olursa ḥālüñ niye müncerr olur?” didükde Zenge-i Şāvrān Ṭūs’dan bu cevābları diñleyüp [4] ḳahḳaha ile güldi. Ol dem hemān dönüp eyitdi: “İy pehlüvān her biriñüz ᶜanḳā-yı cihān geçinürsiz çünki bu ḳadar ᶜaḳl-ı tedbīr ṣāḥibi [5] sen varup baña idecegüñ naṣīḥāti pādişāhıñ olan tīmār-ḫāne delisi Keykāvus’a eyleseñ aᶜlā olmaz mı? Böyle söz aḳça [6] itmez. Hemān ṭurma, ḥamle eyle, senüñ de miḳdārın bildireyüm.” didi. Ṭūs eyitdi: “Ḥamleyi sen eyle ẕīrā ben ḥāliyen vāris̱-i mülk-i Īrān’um [7] ve ser-ᶜasker-i Keykāvus-ı Kāmrān’um.” didi. Şāvrān da eyitdi, “Ḥāliyen ben de sulṭān-ı ᶜIrāḳ ᶜArab Zenge-i ᶜālī-neseb yād oluram. Bir memleket [8] sulṭānıyam ve hem şimdiki ḥālde der-bendi geçmege dāᶜiye-yi daᶜvāsın gider.” diyüp Ṭūs’ı her vechle ilzām eyledi.

Ṭūs el nīze-i [9] cān-sitāne urup zīr-i baġala aldı. Dümmin baġalda żabṭ idüp yalman-ı nīzeyi raḫşınuñ bināgūşından aşurdı ve kibr ü kīn ile ayırup [10] Zenge-i Şāvrān’a bir nīze ᶜaşḳ eyledi. Zenge-i Şāvrān gördi yalman-ı nīze Ṭūs’uñ cān almaḳ ḳaṣdına gelür. Zenge-i Şāvrān bildi kim [11] Ṭūs merd-i zūr-āverdür evvelki aḳrān nīze degüldür. Nīzeye siper ḳapup Ṭūs’uñ nīzesine ber-ā-ber ṣundı. Yalman-ı nīze ise siperi [12] būs eyledükde şerāreler ẓāhir oldı. Siper Zenge-i Şāvrān'uñ sīnesine meyl eyledi. Zenge-i Şāvrān hele nīzeyi ṭabancalayup [13] yolından ayırdı. Yalman-ı nīze zīr-i baġaldan yol bulup yan yana, rikāb rikāba na^cleyn dögerek ser-i meydāna gitti. Zenge Ṭūs'uñ [14] nīze uruşına taḥsīn eyledi. Ṭūs girüsüne baḳdı, gördi. Şāvrān sedd-i İskender mis̱āli ṭurup kendüsine nigerān [15] olur. Ṭūs da gördi. Zenge-i Şāvrān ḥayḳırup eyitdi: "Di imdi, durma ḥamle eyle, cengimüz böyledür." didükde Ṭūs eyitdi: [16] "Yā Zenge! Sen de ḥamle eyle senüñle ḥamlemüz yek-ā-yek olsun." didi. Zenge-i Şāvrān Ṭūs'dan bu cevābı işidicek el nīzeye [17] urup at sürdi. Ṭūs'a bir nīze ḥavāle eyledi. Ṭūs da nīzeye siperin ber-ā-ber ṣundı. Yalman-ı nīze āyīne-i siperi būs [18] eyledükde alev alev āteşler ṣaçılup meydānda olan ḫār u ḫāşākı sūḫte ḳıldı.

Siperdür sīne-i Ṭūs'a ḳapanup Ṭūs, "bire bire" [19] diyince ġayret ile nīzeyi ṭabancalayup yolından ayırup ḳoltuḳ altından yol gösterdi. Yalman-ı nīze cebe ḥalḳaların oḫşayaraḳ [20] yan yana, rikāb rikāba Şāvrān nīzesin żabṭ idüp geçüp gitti. Ṭūs Zenge-i Şāvrān'dan bir nīze yidi kim uyurdı [21] uyandı; mest idi; ayıldı. Bildi kim hemān Şāvrān metīn zengīdür, ol dem gürz-i girānın başından devr itdirüp irişdi. [22] Zenge-i Şāvrān'a bir ḍarb ḥavāle eyledi. Şāvrān Ṭūs'uñ gürzinüñ gelişinden ḥiss idüp kendi gürzin ber-ā-ber ṭutup durdı. [23] Beyt:

Ṭoḳındı gürz gürze ḳoptı ṭarrāḳa
Üni irdi Ḫorāsān'dan ^cIrāḳ'a.

İşte gürz gürze inüp toḳındukda iki gürz bir [24] olup şiddet-i ḍarb Zenge-i Şāvrān'uñ ḳollaruñ ḥarekete getürdi. Şāvrān baş ḳaçurup arḳada olan sipere aldı. Siper [25] āyīneleri raḳṣa girüp ne ḥāl ise arḳada men^c eyledi. Ṭūs gürzin żabṭ idüp raḫş ḳuvveti-le meydān başına vardı. **[203 a]** [1] Öteden dönüp ḫaṣmın meydānda ṣaġ gördükde Ṭūs da gelüp meydān ortasında durdı. Şāvrān da bu beyti oḳıdı, [2] Beyt:

Sen itdüñ ḥamle-yi nevbet benümdür
Ḳaçurduñ fırṣatı devlet benümdür.

diyüp gürzüñ başı üzerinden fır-ā-fır çevirüp irişdi. [3] Ṭūs'a bir ḍarb urdı, Ṭūs da gürziñ ber-ā-ber virüp kendinüñ gürzi-le gürz bir olup Şāvrān'uñ gürzi Ṭūs'uñ başına [4] inmege başladı. Ṭūs cān ḥavli-le başın ḳaçurup arḳada olan sipere alup siper āyīneleri çarḫ urup, Ṭūs ḍarb-ı [5] gürzden ^caraḳ-rīz oldı. Hele ġayreti-le men^c idüp, ḳapup gürzin irişdi. Şāvrān'a bir gürz urdı, Şāvrān men^c eyledi. [6] Şāvrān urdı Ṭūs men^c eyledi. El-ḳıṣṣa arada yidişer gürz ḥamlesi oldı. Ṭūs gördi Şāvrān metīn zengīdür; [7] ammā ᶜaskerüñ girüsi birbirin baṣup gelür, gelen ḳonmadı.

Pādişāh-ı Īrān-ı Keykāvus da yaḳlaşdı, fikr idüp, herçi-bād-ābād [8] bir kerre der-bende ᶜasker ile hücūm idüp, “Uġraram belki bir iş görem.” diyüp bunı mülāḥaẓa idüp; ammā nevbet Ṭūs’da [9] idi. Bir kerre girüye baḳup, Güstehem’e işāret idüp kendin der-bendde olan ᶜasker-i Zengibāra urdı. Şāvrān Ṭūs’uñ [10] bu iḳdāmın görüp ol da ᶜaskerine işāret eyledi. Ol maᶜhūd ṣadā ile yüz biñ zengī ᶜaskeri Ṭūs’uñ üzerine yüridi. [11] Beriden Īrān ᶜaskeri de hemān yüriyince Ṭūs’uñ raḫşı ürküp, Ṭūs ġāfil bulınup zemīne düşdi. Başı bir ṭaşa [12] rāst gelüp yarıldı, ḳan yüzine ṭoġrı aḳdı. Güstehem bu ḥāli görüp ġulüvv idüp Ṭūs’ı meydāndan ḳapdılar ᶜalem sāyesine; [13] ammā bu aralıḳda Zengibār ᶜaskeri bir ḥamlede on biñden ziyāde ḫāke düşdi.

Güstehem eyitdi: “Bu iş böyle giderse Şāh [14] gelince ᶜaskerüñ cümlesi gider.” diyüp tīz ṭabl-ı ārām çaldırup, ᶜasker ṭabl-ı ārāmı işidince birbirlerinden ayrılup ḳondılar. [15] Ṭūs’uñ başın ṣardılar. Bu arada leşker-i Īrān gelüp ḳondı. Keykāvus gelüp begler ile ḳarşuladılar getürüp ḳondurdılar, [16] ḳonduġı gibi aḥvāli Keykāvus’a bildürdiler. Ol dem Keykāvus’uñ keyfi bozıldı. Biraz ᶜasker ārām idüp, Keykāvus emreyledi. [17] Dīvān kūslarına ṭurralar urup, begler bütün dīvāna cemᶜ oldılar. Keykāvus baş ḳaldırup eyitdi: “İy begler! Ne dirsiñüz bu [18] zengīnüñ ḥāline? Niçe idelüm?” didükde erbāb-ı dīvānuñ her biri bir söz söyledi, āḫir-i kār eyitdiler, “İy pādişāh-ı ᶜālem, ibtidā bir nāme [19] inşā olınsun, baḳalum ol da ne cevāb söyler.” diyüp ol dem hemān bir nāme taḥrīr itdürdi. Ol dem Keykāvus Güstehem İbn-i [20] Gūderz’e nāmeyi virdi. Ol da nāmeyi alup raḫşına binüp, Şāvrān’a revāne oldı. Ammā bu yañadan Şāvrān da ṭabl-ı ārām [21] çalınınca dönüp ḳondı, nā-gāh gördi.

Īrān pādişāhı Keykāvus da gelüp yir götürmez ᶜasker ile ḳonup ḳarār eyledi. Bir aradan [22] bār-gāhda bir kütürdi oldı. Bevvāblar Şāvrān’a eyitdiler, “İy Şāh! Īrān-zemīn pādişāhı Keykāvus’dan ilçi geldi.” didiler. [23] Şāvrān: “Getürüñ!” didi. Varup Güstehem’i alup Zenge öñine getürdiler. Güstehem dīvāna girüp ādāb-ı pādişāhīyi yirine [24] getürdi. Zenge-i Şāvrān, “Ḫoş geldüñ dil-āver.” diyüp altına ṣandalī ḳodılar. Geçüp ḳarār eyledi. Bu dem eline şerbet [25] virdiler; alup içdi. Baᶜdehu Güstehem nāmeyi çıḳarup Şāvrān’a virdi ol da alup oḳıdı. Mefhūm-ı nāme budur ki [203 b] [1] “İy Zenge-i Şāvrān der-bendden bir cānibe ṭurasın, bizler geçüp gidelüm, eger murāduñ intisāb ve iḥsān ise saña [2] ᶜaẓīm ikrām ideyüm ve baña tābiᶜ olursan diyārına memleket ilḥāḳ ideyüm; yoḳ dirseñ ṣoñra senüñ başın kesüp [3] vücūduñ ṣaḥīfe-i ᶜālemden ḳaldurıram.” diyüp nāmesin tamām itmiş. Zenge-i Şāvrān nāmeden bu cevābları işidüp [4] ġażabından nāmeyi Güstehem’üñ üzerine atup eyitdi: “Var pehlüvān Şāh’uñ olana söyle, bu der-bendden aña yol yoḳdur. Ben [5] anı sühūletle bu der-bendden geçürmem. Yā beni bunda helāk idüp başum kesüp geçer yāḫūd döge döge bende çeküp öyle [6] geçe; yoḫsa kāġıd içine yazu yazup lāf-ı güzāf ile der-bend geçilmez. Ḳurı lāf aḳça itmez ve cevher-i nuṭḳın ve ser-māye-yi [7] tedbīrüñ żāyiᶜ eylemesün. İki şeyden birin icrā ide-bilürse der-bendi öte geçer ve yāḫūd heft-ḫān üzerinden berzaḫı [8] geçe-bilürse ol yoldan gider ve hem yaḳındur. Ḥāṣıl-ı kelām bildüginden ḳalmasun, dilerse öyle eylesün.” didi. [9] Güstehem’e bir ḫilᶜat virüp yolladı.

Güstehem ṭaşra çıḳup raḫşına binüp, Keykāvus dīvānına gelüp, bār-gāhdan içeri [10] girdi ve yir öpüp nāmeyi virdi. Zenge-i Şāvrān her ne didi ise bir bir naḳl eyledi. Keykāvus ġażaba gelüp ᶜaskere [11] nidā itdürdi: “Yarın cengdür iy pehlüvānlar! Nedür bir ḳara ṣūretlü ᶜArab’uñ kemāli? Kim bu ḳadar pehlüvānumuz var, aña bir cevāb virür [12] yoḳ mıdur?” didi. Gerçi Ṭūs’uñ başı yarılup zaḫmı var idi. Lākin ṣarup yine dīvāna gelüp ṣandalīsinde oturmışdı. [13] Ol dem yirinden ḳalḳup münādīlere emridüp, “Yarın cengdür, nidā idüñ, ᶜasker ḫaber-dār olsun.” didükde münādīler nidā idüp, [14] “Yarın cengdür!” didiler. Herkes āgāh olup ḥāżır āmāde oldılar. Öte ṭarafdan Zenge-i Şāvrān Güstehem’i beri cānibe gönderdükde [15] ol da kendinüñ yüz biñ Zengibār ᶜaskerine tenbīh idüp, “Eger Keykāvus ᶜaskeri birden ġulüvv iderse sizler daḫı ol maᶜhūd [16] ṣadā ile baña ḳafā-dar olup, hemān birden yürüyiş idüñ.” diyüp bu ḳavl üzerine iki cānibden ṣabāḥa muntaẓır oldılar. [17] Çünkim ẓalām-ı şeb zā’il olup, rūz rūşen oldı iki ṭarafdan yirlerinden ṭurup atlarına süvār olup, Keykāvus-ı [18] Kāmrān der-bende ḳarşu sāye-bān ḳurdırup, ol aradan cengi temāşāya ṭurdı.

ᶜAsker-i Īrān’uñ güzīdeleri ve pehlüvānları ṣaġ [19] ṣol Keykāvus’uñ taḫtınuñ iki cānibin iḥāṭa idüp on iki biñ tīġ u teber ᶜilminde māhir bahādur ile güzāre-yi ber-dil-i dümdār [20] bütün orduyı dā’ireye alup, bir ṭarafdan düşmen gelüp ḫasāret göstermesün diyü beklerlerdi ve sā’ir sipāh daḫı ṣaflar [21] ṭutup birbiri ḳafāsında merd olanlar ilerü ṣaflarda, muḥanneṡler girüde ṭurup, herkes nāẓır-ı ber-meydān oldılar. Öteden Zenge [22] daḫı yüz biñ Zengibār ᶜaskeriyle raḫşlarına süvār olup, der-bend aġzın alup ṭurdılar.

Gūyā ki der-bend [...] Ḳahramān-ı [23] Ḳātil-i Hūşeng on yidi biñ kerre yüz biñ eri-le yolın alduġı gibi Zenge-i Şāvrān daḫı yidi kerre yüz biñ eri-le Keykāvus'uñ [24] yolın aldı. Keykāvus-ı Kāmrān fermān eyledi pehlüvānlara; "Girüñ şol nā-bekār zengīnün ḥaḳḳından gelün!" didükde hemān Īrān dil-āverlerinden [25] Şīrāseb-i Belḫī at sürüp Zenge-i Şāvrān'a muḳābil oldı; söyleşürek azġaşup cenge başladılar. Şāvrān zengī Şīrāseb'üñ [204 a] [1] bir nīze iki gürz ḥamlesin menᶜ idüp ve nīze ile aḳdardı.

Zenge-i Şāvrān çoḳluḳ kimesneyi bende çekmek ḳaydında [2] olmadı. Şīrāseb'üñ ḳarındaşı Merd-i Esb meydāna girüp, Şāvrān'a gelüp üç ḥamle eyledi. Nevbet Şāvrān'a gelüp anı da [3] raḫşından ser-nigūn eyledi. İşte Şāvrān Keykāvus'uñ birḳaç metīn pehlüvānın birer ḥamlede böyle ser-nigūn idince, Keykāvus'uñ [4] gözi ḳorḳup vehme düşdi, kendüye eyitdi: "Ḳorḳaram yanumda olan pehlüvānlar bu zengīye cevāb viremezler, eger cevāb [5] virmege ḳādir olmazlar ise benüm ḥālüm niçe olur? Āh Rüstem'i bile getürsem olur idi." diyüp getürmediġine peşīmān oldı. [6] Ol dem pehlüvānlara eyitdi: "Bir gürbüz pehlüvān girsün, olur olmaz pehlüvān girmesün!" didükde, hemān Gūderz yitmiş altı [7] arış ḳaddi-le raḫşın meydāna sürüp Şāvrān'uñ rāhın alup, tīz ḥavāle eyledi. Şāvrān red idüp zengīyi urdı, Gūderz [8] ser-nigūn oldı. Birāderi Ẕer Kübād İbn-i Gūderz girdi. Şāvrān anı da ser-nigūn eyledi.

Ḥāṣıl-ı kelām ol gün Zenge-i Şāvrān [9] ḳatı çoḳ pehlüvānuñ ipligin pazara çıḳardı. Keykāvus ᶜaskeri birden yüritdi. Zenge-i Şāvrān ol maᶜhūd ṣadā ile ᶜasker-i [10] Īrān'ı ḳarşulayup, yüz biñ Zengibār dil-āverleri ḳafāsınca yürüdükde nice raḫş ṣāḥiblerin zemīne urup on biñden [11] mütecāviz sipāh ḫāke düşdi. Salāmon ḥakīm, Keykāvus'a eyitdi: "Pādişāhum fermān ile ṭabl-ı ārām çalınsun, yoḫsa ᶜasker [12] perīşān olur." didi. Keykāvūs da Salāmon sözi-le ṭabl-ı ārāma ṭurralar urdurdı. İki leşker ṭabl-ı ārām ṣadāsın işidüp [13] birbirlerinden ayrıldı, dönüp ḳondılar. Keykāvus ġāyet perīşān-ḫāṭır oldı. "Ne dimekdür bir zengī nā-bekārı baña bu ḳadar ᶜaskerümle [14] yol virmeyüp elinden ᶜāciz olam." diyüp, bulsa kendüni pāre pāre eylerdi. Ol dem begler dört ṭarafdan tesellī virüp, [15] "Elem çekme pādişāhum, lā-büdd birimüz birimüz cevāb virevüz üzeriñüzden küdūreti defᶜ ü refᶜ eylerüz." didiler.

Ol gice ne ḥāl ise [16] mürūr idüp çün ṣabāḥ oldı. Yine iki cānibden süvār olup öte ṭarafdan Şāvrān nīzesine ṭayanup, der-bend aġzında [17] durdı. Oġlı Tenge ḳafāsında nāẓır-ı meydān oldılar. Berüden Keykāvus-ı Kāmrān daḫı Īrān bahādurları ile ṣaf çeküp

[18] ṭurdılar. Kūh-ı rizbāndan Ferhād İbn-i Gūderz at sürüp zengīnüñ öñin aldı. Biraz cengden ṣoñra maġlūb oldı.

Ḥāṣıl-ı [19] kelām söz çoḳ lākin Şāvrān Keykāvus ile yidi masāff ceng idüp Gūderz yan ve sā'ir pehlüvān-ı Īrān Keykāvus [20] yanında ne ḳadar var ise Zenge-i Şāvrān cümlesine birer luᶜb ile ġalebe gösterdi. Yidi kerre yüz biñ ᶜaskerüñ yüz biñi [21] ḫāke düşdi. Keykāvus āḫir ᶜāciz olup, eleminden aġlamaġa başladı. ᶜĀḳıbet Salāmon ḥakīm tesellī idüp eyitdi: "Be hey [22] Şāh'um! Ḥaḳ teᶜālā saña bir ṣāḥib-ḳırān iḥsān eylemişdür; kim bu dünyā da dünyā olalı bir pādişāh mālik olmamışdur, anuñ da sen ḳıymetin [23] bilmezsin, ne var anı bile getürseñ bu zaḥmetleri çekmezdüñ." didi. Keykāvus eyitdi: "Yā Salāmon şimdi Rüstem'i daᶜvet [24] eylesek gelür mi? Elbetde incinmişdür gelmez." didi. Salāmon ḥakīm eyitdi: "Gelür pādişāhum, hem ancaḳ her ādemüñ sözi-le gelmez, eger [25] gelürse Gūderz Pīr'üñ sözi-le gelür." diyince Gūderz eyitdi: "Ḫayır pādişāhum, ben getüremem." didi. Salāmon eyitdi: "Getürür pādişāhum. [204 b] [1] Gūderz sözi-le gelür." didi. "Andan ġayrı bir kimse getüremez." didi. Keykāvus eyitdi: "Yā Gūderz elbetde gidüp Rüstem'i getürmek [2] gereksin." didükde Gūderz Pīr nā-çār olup, Salāmon ḥakīme "Olsun iy ᶜömr-i nāzenīn bāda virmiş ḳoca, unutma bunı ben de saña [3] yaraşdurıram." didi. Ol dem yir öpüp ṭaşra çıḳdı, raḫşına süvār olup yaluñuz Zābil'e ᶜazm eyledi. Ġayrı Keykāvus cenge mübāşeret [4] eylemedi. Zenge-i Şāvrān gördi, Keykāvus ṭarafından çeng-i ḥarbī çalınmadı. Zenge daḫı muḳayyed olmadı, "Her ne zamān dilerse ben ḥāżıram; [5] isterse otursun, isterse ceng idüp naṣībüñ alsun, isterse memleketine dönüp gitsün." diyüp işte bunlar bunda [6] otursun biz gelelüm Gūderz Pīr'e.

Rāvī ḳavlince Gūderz Pīr ılġar ile günlerde bir gün Zābil'e geldi. Görenler Rüstem'e: "Gūderz geliyor." [7] didiler. Rüstem eyitdi: "Eyā aṣlı ne ola?" didi. Hele Gūderz Pīr gelüp Rüstem ile buluşup temennā idüp ayaġ üzere ṭurdı. Rüstem [8] eyitdi: "Ḫoş geldüñ yā Gūderz. Bu maḥal bunda gelmege bāᶜiṣ̱ ne ola?" didi. Gūderz Pīr tekrār temennā idüp eyitdi: "Devletlü ṣāḥib-ḳırān [9] pādişāhımuz Keykāvus ṭarafından ilçilik ḫiẕmeti ile gelüp, sen ṣāḥib-ḳırāna muḥabbet-nāme getürdüm. Bāḳī cevāb nāmededür." diyüp [10] Keykāvus'uñ nāmesin çıḳarup virdi. Rüstem nāmeyi alup muṭālaᶜa eyledi. Keykāvus dimiş ki: "Yā Rüstem der-bend-i Şāvrān nām bir [11] der-bendde bir zengī nā-bekārı peydā olup, yüz biñ Zengibār ile öñimüz alup bize yol virmedi. Yidi kerre masāff cengin eyledük. [12] Fiᶜl-cümle pehlüvānlarımuza ġalebe idüp yüz biñ ḳadar ᶜaskerüm helāk eyledi, eger gelüp Zenge-i Şāvrān'ı ṭutup veyāḫūd helāk [13] idesin ve baña yol viresin." dimiş. Rüstem nāmeyi Gūderz'üñ eline virdi, dönüp eyitdi: "Yā Gūderz bu ṭarafdan zengī cengine [14] gider yoḳdur ve Keykāvus'uñ bize iḥtiyācı yoḳdur, aña yanında olan pehlüvānlar yeter, elbetde yine bir tedbīr ile ḳolayın bulurlar." [15] didi. Gūderz: "Öyle dime devletlü ṣāḥib-ḳırān, yazuḳ bu ḳadar ᶜasker helāk olur; zīrā Zenge-i Şāvrān'uñ cengi muḫālifdür, sizden [16] ġayrı aña cevāb virür yoḳdur." didi. Rüstem eyitdi: "Ḫayır yā Gūderz gitmem! Bī-ḥūde zaḥmet çekme ve hem bir daḫı bu teklīfi baña eyleme, saña [17] ṣoñra ḫāṭırum ḳalur." diyince Gūderz gördi, Rüstem kemāl-i mertebe rencīde-i ḫāṭır olmış. Ḫoş imdi devletlü ṣāḥib-ḳırān çünkim [18] sen gitmedükden ṣoñra ben de ġayrı gitmem ne ḥālleri var-ısa görsünler, eger ḳabūl eylemezseñüz ben de yā Belḫ'e veyā kendü ḳalᶜama Surḫ- [19] ābād'a gidüp oġlum Hecīr ve ḳızum Gürdāferid ile eglenürem." didi. Rüstem eyitdi: "Yā Gūderz eger gitmezseñ benüm yanumda otur, senüñle [20] ᶜişret ve ṣayd u şikār iderüz." didi. Gūderz Pīr ġayrı muḳayyed olmadı.

Ol gün Rüstem ile ḳalup irtesi gün Rüstem Gūderz ile [21] meclis ḳurup biraz yidiler içdiler. Āşinā-yı ṣoḥbetde Rüstem Gūderz'e eyitdi: "Yā Gūderz hiç benden ötüri orduda ve gerek sā'ir [22] pehlüvānlarda benüm içün ne söylerler?" didi. Gūderz Pīr fırṣat bulup eyitdi: "Ḫayır devletlü ṣāḥib-ḳırān ne söyleseler gerek, ḫalḳda [23] söz çoḳ, ancaḳ kendin bilenler söylemez çoġı pespāye olanlaruñ aġzında baᶜżı nā-münāsib sözler söylenür, lisāna gelür cevāb [24] degüldür. N'eyleyelüm, biz kendü ẕevḳimüze baḳalum." diyüp sözi ġayrı yire ṣapıtdı; ammā Rüstem bu sözden nem ḳapup eyitdi: "Yā Gūderz [25] ol söyledükleri söz." didi. Gūderz Pīr: "N'eylersin devletlü ṣāḥib-ḳırān söz degül efvāh sözine ādem ḳulaḳ mı aṣar?" didi. [205 a] [1] Rüstem dibelik şübheye vardı, "Elbetde söyle nedür göreyüm?" didi. Gūderz eyitdi: "Be hey devletlü ṣāḥib-ḳırān niçün ibrām [2] idersin? Ṣoñra belki gücine gele ḫalḳuñ, bu sözine ne ᶜamel işte didiler ki Rüstem ḳorḳusından gelmedi." dirler. Ḥattā [3] gelürken birḳaç kimesne bir yirde söyleşürlerken üzerlerine uġradum, beni görince sözi kesdiler. İçlerinde biri baña müntesib [4] idi; tenhāya çaġırup eyitdüm: "Beni görince niçün muṣāḥabetiñüz kesdiñüz? Aṣlı nedür?" diyince meger biri dimiş ki: "Rüstem bu cenge [5] gelmedüginüñ aṣlı nedür bilür misiñüz?" dimiş, anlar dimiş ki: "Pādişāhımuz sen gelme bunda." dimiş, "Ol da gelmedi." dimişler. Ol kimse; [6] yoḳ aṣlı öyle degül ḳażīyye-yi muḳaddem Rüstem Keykāvus'a yalvarmış ki: "Pādişāhum ṣaḳın beni Māzenderān'a bile alup gitme, zīrā ol

[7] yolda der-bend-i Şāvrān vardur. Aña Zenge-i Şāvrān ḥükm eyler, ziyāde ḳuvvet-i bāzūya mālik zeber-dest pehlüvāndur. Şāyed öñümüz alup [8] bizümle ceng eylemek iḳtiżā eyleye; arada ᶜırż-ı ṣāḥib-ḳırānī şikest olmasun.” diyü Keykāvus da “Ṣūret-i ẓāhirde ḫalḳa ḳarşu sen [9] gitme.” didi. “İşte aṣlı budur.” dimiş. Anlar da, “İᶜtimād idüp, taᶜaccüb idüp dururken ben de üzerlerine geldüm.” didi. Rüstem [10] bu cevābları gūş idince dönüp eyitdi: “Yā Gūderz diñle imdi. İy nāzenīn ᶜömrüñ bāda virmiş ḳoca, dīnim ḥaḳḳı-çün [11] bilürüm ki bu sözi orduda kimse lisānına getürmez. Küllü sirrin cāveze’l-is̱neyni şāᶜ mażmūnınca iki ṭudaḳdan çıḳan kelimāt [12] bütün ᶜāleme münteşir olur. Hemān at kürük eyledi. Gūderz göñlinden şükr idüp, “Hele Rüstem’üñ göñlin eyledüm.” diyüp [13] şād oldı. Bu arada Ebreş-i gül-endām-ı baḥrīnüñ otuz altı pāre ālātın üzerine zeyn itdiler ve binek ṭaşına yanaşdurdılar. [14] Silāḥ-dāra emr eyledi; cebe ṣanduġıñ getürüp, Rüstem öñīne ḳodılar. Rüstem ḳuflin güşād idüp, içinden yitmiş iki [15] pāre ālāt-ı ṣāḥib-ḳırānı tezyīn idüp ve Gūderz’e işāret idüp Rüstem Ebreş-i gül-endāma süvār olup, Gūderz’i [16] yanına alup at başı ber-ā-ber muṣāḥabet iderek “Ḳandasın der-bend-i Şāvrān?” diyüp revāne oldılar. Bunlar gele dursun, [17] rāvī ḳavlince o yañadan Keykāvus Zenge-i Şāvrān ile yidi masāff ceng idüp yüz biñ ᶜaskeri telef olup āḫir [18] Gūderz Pīr’i Rüstem’e var aḥvāli ifāde eyle diyü kendüsi ceng eylemedi. Zenge-i Şāvrān daḫı gördi. Keykāvus [19] cenge mübāşeret eylemedi. Ol da muḳayyed olmadı. Arada birḳaç gün mürūr idüp, Şāvrān gördi Keykāvus ṭarafından [20] ḥareket yoḳdur eyitdi: “Bu nā-bekār nice bir oturup bu ḳadar ᶜaskeri-le diyār-ı ᶜIrāḳ’ı ḳaḥṭ ider, eyüsi bir gün muḳaddem [21] bu ᶜaskeri perīşān eylemekdür.” diyüp hemān yüz biñ ᶜaskeri-le süvār olup der-bend öñine gelüp, bir zengī ile ḫaber gönderdi. [22] “Bu sāᶜat yā binüp cenge muḳābil olsun veyāḫūd bu aradan ḳalḳup nireye giderse gitsün!” diyüp ol zengīyle [23] bu ḫaberi gönderdi. Bu ḫaber Keykāvus’a gelince nā-çār olup emr eyledi. Bütün ᶜasker-i Īrān binüp yine ṣaf baġladılar. [24] Şāvrān meydāna girüp er ṭaleb eyledi. Keykāvus ṣaġa ṣola baḳup eyitdi: “Ḳanġıñuz meydāna girüp zenge ile [25] muḳātele eyler?” diyince Ṭūs bir kerre raḫşın oynadup Keykāvus öñine gelüp, “Himmet eyle pādişāhum!” diyüp iẕin ṭaleb [205 b] [1] eyledi ve yanar āteş gibi meydāna girüp, Zenge-i Şāvrān’uñ öñin aldı ve ᶜaşḳ eyledi. Zenge-i Şāvrān, merḥabā idüp, Ṭūs’a [2] eyitdi: “Baḳa niçe bir bu der-bend öñinde oturursuñuz? Bu memleketi ḳaḥṭ eylediñüz, varup bir ġayrı yoldan gidüñ, bu aradan gitmek [3] olmaz. İḳtiżā eyledigi bu arada sizüñ cümleñüz helāk idüp, sizi dünyā

zaḥmetinden ḫalāṣ eylemek gerek.” didükde, Ṭūs dönüp [4] eyitdi: “İy nā-bekār! Ḳış aḫşamı çehreli ḳaltabān zengī Keykāvus, bu ṭarafa geldükde, ṣāḥib-ḳırānı getürmedi. N’olsa gerek?” [5] diyüp, ġurūru kendüne bu ḳadar zaḥmet virdi. Şimdi yine ṣāḥib-ḳırāna muḥabbet-nāme gönderdi. “Bugün yarın gelür, görirsiz [6] ḥāliñi.” didükde, Zenge gülüp eyitdi: “Bire nā-bekār, işte her biriñüz, kendi miḳdārıñuz añlayup bildiñüz ve ḳuvvetiñüz tecribe eylediñüz. [7] Bundan ṣoñra gelecek pehlüvānı-la beni ḳorḳudur mısız? Eger gelürse, añun da bir sillelik ḥāli vardur. Ṭurma ḥamle eyle, gelen gelsün [8] cümleñüze ṣalādur, bildügiñüzden ḳalmañ.” didi. Bunlar birbirlerine ḥamle idüp, başladılar gürz cengine.

Gün ḳubbe-i felege dikilince, [9] ceng eylediler. Nevbet Zenge-i Ş̱āvrān’a geldükde, Ṭūs’a şedīd olmaḳ üzere bir ḍarb-ı gürz ḥavāle eyledi; ammā Zenge ḥırṣı-la [10] bir miḳdār girüden urup, Ṭūs’uñ bindügi raḫşınuñ kellesine rāst gelüp ṭardaġan eyledi. Ṭūs raḫşı-la bile [11] zemīne ser-nigūn oldı, ḥattā ayaġı da üzengüde ḳalup çıḳar imdi. Zenge-i Ş̱āvrān gürzin żabṭ idüp, raḫşın [12] ḍarbı-la bir ḫayli berkitdi. Dönüp baḳdı, ḫaṣmı ser-nigūn olmış, murād eyledi, gelüp Ṭūs’ı bende çeke veyāḫūd başın kese, [13] yine er ṭaleb eyledi. Eger gelmezler ise hemān yüz biñ ᶜaskeri-le uġrayup, bunları perīşān eyleye, at başın döndürüp, [14] Ṭūs’uñ üzerine yüridi, daḫı kimse ilerü varup, Ṭūs’ı ḫalāṣ eylemege ḳādir olmadı. Bu maḥaller Rüstem ile Gūderz Pīr [15] püşte üzerine çıḳup ᶜaskeri gördi, ḥāliyā ceng ideyorlar. Rüstem dönüp Gūderz’e eyitdi: “Yā Gūderz! Benüm geldügim [16] Keykāvus’a ḫaber vir.” diyüp kendi hemān meydāna yüridi.

Zenge-i Ş̱āvrān bu dem öteden dönüp, Ṭūs üzerine gelince, Rüstem [17] yıldırım mis̱āli Ebreş’i sürüp, “Çek elin iy ḳaltabān ḫaṣmuñ benüm, geldüm.” diyüp, vardı. “Ṭūs’ı ḳaldırın.” diyüp işāret eyledi, [18] ᶜalem sāyesinden gördiler. Rüstem geldi Gūderz de bu maḥalde Keykāvus öñine gelüp yir öpdi ve Rüstem’üñ geldügin müjde eyledi. [19] Keykāvus’uñ olsun vechle erbāb-ı dīvān olsun, Rüstem’üñ geldügine şād oldılar. Ölüsi diri, dirisi yidi başlu Ejderhā [20] olup, segirdişüp, meydāndan Ṭūs’ı aldılar. Rüstem’dür öñin kesdirüp, eyitdi: “Baḳa bire nā-bekār zengī!” diyince Zenge’nüñ ödi [21] aġzına gele-yazdı. Rüstem eyitdi: “Bire nā-bekār zengī sen kim olasın kim Īrān-zemīn pādişāhı Keykāvus’ı yidi kerre yüz biñ [22] ᶜasker ile yolından alı-ḳoyup bu ḳadar ḫasāret gösteresin, imdi durma ḥamle eyle.” diyüp ḫışm-ı kīn ile bir baḳış [23] baḳdı ki Zenge’nüñ nuṭḳa mecāli ḳalmayup bir kerre berzaḫ-āne sütūnından nişān viren nīze-i müntehāsın eline alup raḫşına meydān [24] virüp, irişüp Rüstem'i almaḳ ḳaṣdı-la Rüstem'e bir nīze urdı. Rüstem aṣlā muḳayyed olmadı. Bilmeyenler, "Hay gidi zengī hay, [25] gördügi Rüstem'i bile şaşurdı." didiler; ammā bilenler gitdi, "Zenge-i Ṣāvrān'ı görüñ şimdi ne eylese gerek?" didiler, hele nīze [206 a] [1] tamām ḫaṭā yirine geldükde, bir yol Rüstem el ṣunup, Zenge-i Ṣāvrān'uñ ol ᶜacā'ib nīzesin ṭop dibinden ve yalman girüsinden [2] ṭutup, lenger virdi. Zenge-i Ṣāvrān sedd-i İskender mis̱āli ḳalḳup, nīzesin ilerü sürdi, olmadı girü çekdi, olmadı. Rüstem [3] bir kerre ẓūr idüp, Ṣāvrān'uñ avucı derisiyle nīzeyi çeküp, elinden alup ᶜaskere doġrı atı-virdi. Zenge-i Ṣāvrān, aḥvāl [4] ne olacaġın farḳ idüp, ol dem ölüm eri olup, ġayreti-le hemān ṭarafeylinden gürz-i kūh-peykerüñ çeküp, eline alup, on ikinci [5] baḫşından ṭutup, başı üzerinden fır-ā-fır çevirüp, Rüstem'e bir gürz ḥavāle eyledi. Rüstem pençe açup, Ṣāvrān'uñ gürzi hevādan iner [6] iken keff-i destine alup, żabṭ idüp, gürzin de alup yabana atdı. Zengī bu ḥāli görüp, kendüsine eyitdi: "Baña şimden gir ölmeñden [7] eyüsi yoḳdur." diyüp hemān bir kerre miyānından tīġ-ı ḫarābıñ ᶜuryān idüp eyitdi: "İy nā-bekār Zābil'i! Bārī senüñ vücūduñ ṣaḥīfe-i ᶜālemden [8] ḳalduram!" diyüp irişüp Rüstem'e depere bir tīġ ḥavāle eyledi. Rüstem Ebreş'i ḳucaḳlayup ḳoltuġı altına girdi. Ṣāvrān'uñ bileginden [9] ḳapup öyle ṣıḳdı kim Ṣāvrān'uñ parmaḳları toḫumlıḳ ḫıyāra döndi, ṭırnaḳları arasından ḳan fevvāre mis̱āli aḳmaġa başladı ve ḳılıç [10] elinden zemīne düşdi. Rüstem yek mīḫ üzerinden dönüp Ṣāvrān'uñ ṣūretine bir sille-yi ṣāḥib-ḳırānī öyle urdı kim Zenge-i Ṣāvrān [11] gözlerinden āteşler ṣaçılup başı döndi ve ᶜaḳlı gidüp depesinüñ üzerine raḫşından muᶜallaḳ zemīne ser-nigūn olsa gerek [12] iken hemān Rüstem pençe ṣunup, Ṣāvrān'uñ düvālinden ve zencīr kemerinden ḳapup, bir elma mis̱āli ḳolı üzerine aldı ve Ebreş-i gül-endām-ı baḥrīnüñ [13] başın çevirüp, ᶜalem sāyesinde Keykāvus-ı Kāmrān'uñ ḥużūrında, "Hemīşe düşmenlerin pāy-māl olsun pādişāhum." diyüp, Ṣāvrān'ı [14] zemīne urdı ve üzerine düşüp, Ṣāvrān'uñ iki destiñ ḳafāsına bend eyledi.

Keykāvus ṣafāsından ayaġa durup, "Ḫoş [15] geldüñ yā Rüstem. Baḳ baña olan aḥvāle, bu nā-bekār bize bunca gündür sedd-i rāh olup, yolımızdan alı-ḳodı." didi ve meydān-ı siyāset- [16] gāha çökerdüp, cellād eyledi. Cümle dil-āverler kendüden raḫne görüp dil-gīr idiler, kimesne ṣāḥib çıḳmadı. Zenge-i Ṣāvrān [17] gördi nā-gāh yire helāk olsa gerek, bir kerre Rüstem'e baḳup, gögsin geçürdi, "Amān devletlü ṣāḥib-ḳırān ölince bende-yi ḫalḳa- [18] begūşuñ olup, ḫiẕmetüñ ideyüm, beni ḫalāṣ eyle." didükde

Rüstem er ḳadrin bilür Şāvrān gibi bir dil-āverüñ żāyiᶜ olduġın [19] revā görmeyüp hemān ol dem yirinden ḳalḳup, Keykāvus öñinde yir öpüp eyitdi: “Pādişāhum bu pehlüvānın ḳanın ben ḳulına baġışla [20] yazuḳdur, böyle dil-āver, nā-ḥaḳ yire żāyiᶜ olmasun.” didi. Keykāvus “N’eylesün baġışlamasa? Rüstem ile bozuşmaḳ iḳtiżā ider ẖoş [21] imdi, yā Rüstem saña caba, her niçe dilerseñ öyle eyle.” didi. Hemān Rüstem varup kendi eliyle Zenge-i Şāvrān’uñ bendin [22] aldı, eyitdi: “Var imdi yā Zenge, her ḳanda dilerseñ git saña iẕin” didi. Zenge-i Şāvrān zemīne būs idüp, eyitdi: “İy ṣāḥib-ḳırān [23] şimden girü ve ölince ḳuluñ oluram.” didi. Rüstem eyitdi: “Güzel; ammā bize ẖiẕmet iden elbetde bizüm dīnimüzde olmalı.” didi. Şāvrān, “Pek [24] maᶜḳūl.” diyüp, hemān Salāmon telḳīn eyledi. Şāvrān şerīᶜat-ı Dāvud’a girüp, müslimān ve bende-yi seccān oldı. Ol dem Rüstem’e eyitdi: [25] “Devletlü ṣāḥib-ḳırān varayum ᶜaskerüm de cümle īmāna getürüp bunda gelelüm.” didi. Rüstem eyitdi: “N’ola var.” didi. Ol dem Şāvrān **[206 b]** [1] Keykāvus öñinde yir öpüp ḳul olup īmāna geldi. Keykāvus ḥaẓ idüp ẖilᶜat giyürdi. Zenge tekrār yir öpdi. Rüstem’üñ [2] dāmenin būs eyledi ve ṭaşra çıḳup, raẖşına süvār oldı ve der-bende geldi; ammā ḳaçan Rüstem Zenge’yi ol ḥāle ḳoduḳda oġlu Tenge [3] yigirmi biñ eri-le firār idüp, ḳalᶜaya gitdi. Şimdi Zenge gelüp gördi; oġlu yigirmi biñ eri-le ḳalᶜaya ḳaçmış, “cehenneme” diyüp, [4] seksen biñ eri-le ḳalḳup, leşkere geldi. Keykāvus ᶜaskeri yine yidi kerre yüz biñ oldı. Birḳaç gün ol vādīde eglenüp, [5] bir gün ᶜazm-i Māzenderān itdiler. İki sāᶜat gidüp Keykāvus at başın çeküp ṭurdı. Rüstem de ṭurdı. Keykāvus dönüp [6] eyitdi: “Yā Rüstem, sen bu aradan ġayrı yine dön, zīrā ben gelürken Efrāsiyāb’a rāst gelüp, aṣlıyla Māzenderān’a gidecegim bildürdim; [7] şāyed sen de ol yirde bulınmayup bir ᶜaẓīm ẖasāret eyleye, maᶜḳūli yine dönüp, Īrān’a gitmekdür.” didi. Rüstem yine sözden maẖzūn [8] olup eyitdi: “Bihī pādişāhum, niçün böyle idersüñ? Beni yanından niçün ayırırsın? Belki işin bitmez.” diyüp, ibrām idince Keykāvus [9] ġażaba gelüp eyitdi: “Tüh yā Rüstem saña didüklerüñ istimāᶜ eyle ġayrısın n’eylersin? Senüñle bitecek iş bitmesün.” diyüp, Keykāvus [10] altında olan raẖşın sürdi. Rüstem bu cevābı işidicek, gūyā bir āteş içre düşüp ḳaldı.

Keykāvus ᶜaskeri-le çekilüp [11] ᶜazm-i Māzenderān eyledi. Rüstem eleminden aġlayup, “İlāhī! Keykāvus’uñ işi bensiz bitmesün.” diyüp, yüzin ẖāke sürüp duᶜā eyledi. [12] Ol sāᶜat Rüstem’üñ duᶜāsı ḳabūl oldı. Rüstem ol aradan dönüp, efkār ü bükā ile ᶜazm-i Zābil eyledi. Aẖşam olınca gidüp, [13] tā kim bir dıraẖt sāyesine gelüp raẖşından zemīne inüp, Ebreş-i gül-endāmuñ licāmın alup giyāha ṣaldı. Kendi de dıraḫta [14] arḳa virüp, Keykāvus'uñ itdügi cünūnı düşünürken Rüstem'üñ gözlerüñ ḫāb aldı. Öyle nefīr-i ḫāba vardı. Rü'yāsında [15] Rüstem ne gördi; ḳarşusında bir pīr-i rūşen-żamīr ẓāhir oldı; aḳ ṣaḳal, düvāl kemerde, yüzinde nūr-i ilāhī lemeᶜān eyler. Rüstem bu Pīr'i [16] görüp, segirdüp varup elin öpdi. Pīr-i nūrānī eyitdi: "Merḥabā yā Rüstem!" diyüp, arḳasın sıġadı, dönüp eyitdi: "Yā [17] Rüstem, elem çekme, Keykāvus'uñ işi sensiz bitmez, ṣoñra yine saña muḥtāc olur. Sen ḫāṭıruñ ḫoş ṭut ve hem bu ḥüznüñ muḳābili [18] Ḥaḳ teᶜālā luṭf itdi. Naṣībüñ vardur, alup nā'il-i merām olsañ gerekdür." didi. "Yarın ḳalḳup ṣaġ ṭarafına teveccüh eyle." diyüp [19] ġayboldı. Rüstem de ḫābdan bīdār olup, ṣabāḥ olınca ᶜibādet eyledi; çünkim ṣabāḥ oldı. Rüstem yirinden ṭurup [20] Ebreş'üñ licāmın urdı. Üzerine süvār olup, işāret olınduġı ṭarafa revān oldı. Giderken ḳarşusında seksen [21] ḳadar süvār peydā oldı. Rüstem bunları görüp, "Eyā, bunlar kim ola?" diyüp Rüstem vardı. Anlar geldi yaḳın gelince bunlar raḫşlarından [22] inüp selāma ṭurdılar. Rüstem gördi, içlerinden biri şāh-āne libāsı-la ve ṣāḥib-ḳırānlar ṭarzı üzere ālāt-ı ḥarb ḳuşanmış. [23] Rüstem ber-ā-berlerine geldükde ḳadd-i ḥamīde idüp bu nev-civāna selām virdi. Ol nev-civān taᶜẓīmi-le selām alup segirtdi. Rüstem'üñ [24] rikābıñ būs itmege Rüstem ḳomadı. Ol nev-civān yine raḫşına süvār olup, sā'irlerde bindiler. Rüstem ol civānı yanına alup at [25] başı ber-ā-ber muṣāḥabet iderek gitdiler; ammā Rüstem ol civāna su'āl idüp, "Kimsiñüz ve bize istiḳbāle sebeb nedür ve bu aralar [207 a] [1] ḳangı diyār ḥükmündedür?" didi. Ol civān eyitdi: "Devletlü ṣāḥib-ḳırān, şimdi işte öñümüzde bir ḳalᶜa-yı zīb-efzā var mı ki [2] adına Keyān-ābād dirler? Sābıḳan tāc u libāçe-yi ḳānūn eyleyen Keyān Şāh binā eylemişi-di. Ol ḳalᶜanuñ bir pādişāhı vardur. Adına [3] Mebḥā-yı ᶜĀbidᶜül biñ [...] İbn-i cism İbn-i Yūsıf nebī İbn-i Yāᶜḳūb nebīdür. Ḥażret-i Yāᶜḳūb nebī evlādlarındandur. Laḳabına Mebḥā-yı ᶜĀbid dirler. [4] Ṭoḳsan sene der-gāh salṭanatından el çeküp kendünüñ bir bāġı vardur. Bāġ-ı behişt dirler; ol bāġda kesme ḳayadan bir [. . .] [5] vardur, ol mevżiᶜde olur. Ol Mebḥā-yı ᶜĀbid'in ben ḳuluñ oġlıyam, adıma Ġażanfer Şāh-ı tīġ-zen dirler. Bir büyük birāderüm daḫı [6] var. Adına; Muẓaffer Şāh-ı tīr-endāz dirler. Ziyāde yavuz oḳ atar. Ḥāliyen pederimüz Mebḥā-yı ᶜĀbid yirine pādişāhdur. Bu gice bizi [7] pederimüz daᶜvet idüp eyitdi: "Oġullar yarın filān yoldan ᶜāleme ṣāḥib-ḳırān olan Rüstem İbn-i Zāl gelse gerekdür, misāfirimüz [8] dür. Anı istiḳbāl idüp getürüñ, zīrā anuñ bunda naṣībi vardur." didi. "İşte ben ḳuluñ sizi görince bildüm." didi. Rüstem [9] bundan ziyāde memnūn oldı. Bu üslūb üzere muṣāḥabet iderek, biraz gitdiler. Nā-gāh ḳarşularından Keyān-ābād gün gibi [10] nümāyān oldı. Ġażanfer Şāh-ı tīġ-zen eyitdi: “İşte sulṭānum ḳalᶜamuz budur.” didi. Biraz daḫı gidüp, ḳalᶜa ḳarīb olduḳda [11] ḳarşudan seksen ḳadar atlu daḫı nümāyān oldı. Ġażanfer Şāh eyitdi: “Devletlü ṣāḥib-ḳırān, işte gelen birāderüm Muẓaffer Şāh’dur.” [12] didi. Tamām yaḳın geldükde Muẓaffer Şāh raḫşından inmek murād eyledi. Rüstem “İnme!” diyüp yemīn virdi, at üzerinden görişdiler. [13]

Rüstem Muẓaffer Şāh’ı ṣaġ ṭarafına, Ġażanfer Şāh’ı ṣolına alup ṣoḥbet iderek, ḳalᶜaya geldiler. Sarāy-ı Muẓaffer Şāh’a gelüp bunlar [14] raḫşlarından zemīne inüp, Rüstem’üñ ḳoltuġına girüp, yuḳaru çıḳarup, taḫtı teklīf eyledi. Rüstem oturmadı. Ġażanfer [15] Şāh yirin gösterdi. Rüstem geçüp ḳarār eyledi.

Muẓaffer ile Ġażanfer Şāh maḳām-ı ḫiẕmetde istiḳāmet gösterdiler. Andan ṭaᶜām [16] gelüp yindi. Baᶜdehu meclis gelüp tamām keyifler germ-ā-germ olup, Rüstem ḳarşuya naẓar eyledi, gördi bir ṣomākī mermerden bir [17] sütūn vażᶜ eylemişler. Ol sütūnuñ nıṣfından aşaġı vāfir oḳlar endāḫte eylemişler. Kimi nıṣfına dek girmiş ve kimi daḫı [18] az oḳlaruñ üzerinde yidi mismār mīḫlamışlar. Rüstem dönüp eyitdi: “İy Şāh-ı cihānlar, küstāḫlıḳ olmasun; ammā şol [19] ḳarşuda görinen sütūn nedür? Ol sütūnda olan ḫadengler ve mismārlar nedür?” didi. Muẓaffer Şāh eyitdi: “Devletlü! Ol [20] sütūn bizüm iṭmān-gāhımuzdur. Ol görinen ḫadengleri ben ḳuluñ mīḫladum, ol mismārları bizden küçük bir hemşīremüz [21] vardur, adına Sinduḫt Bānu dirler muştu ile geçürmişdür.” didi. Rüstem taḥsīn idüp, āferīn eyledi. Eyitdi: [22] “Yā Muẓaffer Şāh hünerüñde kemāl-i taḥṣīl eylemişsiz.” diyüp medḥ eyledi. Muẓaffer Şāh iᶜtiẕār idüp, bizüm ṣāḥib-ḳırānlar ḥużūrında [23] ne ᶜarż-ı hüner icrā-yı kemāl idicek ḥadd ü miḳdārımuz mı vardur? Ancaḳ yine ṣāḥib-ḳırānlar ᶜālemüñ ḥüsn-i naẓarıdur.” diyüp [24] biraz daḫı bāde-yi gül-reng nūş idüp, Rüstem tamām mest olduḳda, gözleri ṭās-ı pür-ḫūna dönüp erlik cevheri [25] derūnında berḳ urup döndi. Muẓaffer Şāh’a ve Ġażanfer Şāh’a baḳup eyitdi: “İy Şāhlar, sizlerden niyāz iderüm ki [207 b] [1] birer hüner gösteresiz, temāşāsından memnūn oluram.” didükde, Muẓaffer Şāh: “Emr ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālemüñ.” diyüp işāret eyledi.

Muẓaffer [2] Şāh’uñ tīr ü kemānuñ getürüp, naẓarında ḳodılar. Muẓaffer Şāh zānū üzere gelüp kemānın destine alup ve bir ḫadeng-i ser-tīz alup, baḥr-i [3] kemānın şaṣtın böldirüp, ḫadengi iç ḳabżadan güşād virdi. Ḫadeng ol sütūna geldükde nıṣfına dek gömülüp nıṣfı ṭaşra [4] ḳaldı. Der-ᶜaḳab bir ḫadeng daḫı güşād virüp ol bir ḫadengüñ yanına urup, ol da nıṣfına varınca gömilüp, nıṣfı ṭaşrada, [5] sıtma ṭutar oğlan gibi ditremege başladı. Der-ᶜaḳab bir daḫı böyle idüp, baᶜdehu Rüstem dil-āverüñ zānūsıñ būs idüp [6] ṣāḥib-ḳırāndan ᶜöẕür diledi. Rüstem de taḥsīn eyledi. Baᶜdehu Ġażanfer Şāh'a ḫiṭāb idüp, "Sen de bir maᶜrifet icrā eyle." [7] didi. Ġażanfer Şāh da işāret idüp, tīġıñ getürdiler, öñine ḳodılar. Rüstem seyr iderken bir kerre Ġażanfer Şāh yirinden ḳalḳup, [8] ᶜuḳāb mis̱āli tīġıñ ḳapup, niçe atıldı ise ol sütūna bir tīġ urup ve sütūnuñ öte ṭarafından parlaya-düşdi. Rüstem [9] aña naẓar iderken, Ġażanfer Şāh tīġı miyānına ṣalup, gelüp, yirinde ḳarār eyledi. Rüstem el arḳası yirde eydüp, ᶜöẕür diledi.

[10] Rüstem gibi ṣāḥib-naẓar dil-āver Ġażanfer Şāh'uñ tīġı ġılāfından ne zamān çıḳarup ve yine ne zamān ġılāfına ḳodı, Rüstem görmedi. [11] Ġażanfer Şāh'uñ bu mertebe çābüklük itmesin görüp, ṣad hezār taḥsīn eyledi. Ammā sütūn yine yirinde ṭurur. Ḳalḳup sütūna [12] baḳdı. Aṣlā kesildügi bellü degül. Ḳatı çoḳ diḳḳatle ṣarf-ı nigāh eyledi. Ammā bilinmedi, āḫir fīl ile yükleyüp buldılar, [13] gelüp yirinde ḳarār eyledükde Rüstem şevḳe gelüp eyitdi: "İy Şāhlar göre, biz daḫı bir hüner göstermege liyāḳatımuz olur mı?" diyüp [14] tīr ü kemānın eline alup ve tīri baḥr-ı kemāna ḳoyup, iç ḳabżadan güşād virdükde, ḫadeng-i Rüstem gelüp, sütūna yilegine varınca [15] ṣaplanup, der-ᶜaḳab bir daḫı güşād virüp, evvelki ḫadengüñ yilegine urup, yileg içerü girüp, ol ḥadeng de kendü yilegine [16] varınca girdi, evvelki ḥadeng öte ṭarafdan çıḳdı.

Rüstem bir ḥadeng daḫı güşād eyledi. İkinci ḥadengüñ gezine urup, yilege [17] varınca girdi. İkinci ḥadeng de ṭaşra çıḳup, evvelki ḥadeng zemīne düşdi. Muẓaffer Şāh ile Ġażanfer Şāh bu hüneri görüp [18] engüşt ber-dehān itdiler. Rüstem'üñ öñinde el arḳası yirde eydüp: "Zihī kemāl-i hüner, zihī ḳuvvet-i bāzū-yı pehlüvānī." diyüp yine ᶜişrete [19] başladılar. Birāzdan bir ġulām gelüp, Ġażanfer Şāh ile Muẓaffer Şāh'a eyitdi: "Buyuruñ, sizi pederiñüz daᶜvet eyledi ve misāfir [20] lerüñ daḫı maᶜān alup bile gelsünler." didi. "Sizlere muntaẓırdur." didi. Muẓaffer Şāh ile Ġażanfer Şāh dönüp Rüstem'e eyitdiler: "Devletlü [21] ṣāḥib-ḳırān, buyuruñ pederimüz Mebḥā-yı ᶜĀbid sizi istemiş." didiler. Rüstem: "N'ola baş üzerine." diyüp, yirinden ḳalḳdı. Muẓaffer Şāh [22] ile Ġażanfer Şāh hemān Rüstem'üñ öñine düşüp, bāġ-ı behişte gelüp [...] içre girdiler. Şāhlar varup pederlerinüñ elin [23] öpüp, şöyle ayaġ üzere el ḳavuşdılar; ammā Rüstem naẓar eyledi, bu Pīr-i nūrānī, ās̱ār-ı envār, īmān cebhesinde lemeᶜān eyler. [24] Ser-ā-pā siyāhlara ġarḳ olmış. Gūyā ebr-i siyāh içre bir āf-tāb-ı nūrānīdür, varup, mübārek elin öpdi. Mebḥā-yı ᶜĀbid eyitdi: "Ḫoş [25] geldüñ iy ser-ver-i ᶜālem! Ṣaḳın elem çekme. Keykāvus'uñ işi sensiz bitmez, saña minnet ider; zīrā bu Māzenderān'da bir ᶜaẓīm muṣībete [208 a] [1] uġrayup, varup sen ḫalāṣ eyleseñ gerekdür." didi. Rüstem bildi ki "Mebḥā-yı ᶜĀbid erbāb-ı mükāşefeden büyük devletlüdür. [2] Bu es̱nāda Mebḥā-yı ᶜĀbid bir kerre dīvāra el ṣundı. Ġā'ibden eline yidi dāne ḫurmā ile bir ṣalḳum beyāż üzüm geldi. Ol üzüm ile [3] ḫurmāları Rüstem'üñ öñine ḳoyup, "Buyur ser-ver, fuḳarā loḳmasıdur, ekl eyle, saᶜādet vardur." didi. Rüstem "Baş üzere." diyüp, ol [4] üzüm ile ḫurmāları tenāvül eyledi.

Rüstem müddet-i ᶜömründe ol çāşnīde üzüm ve ḫurmā yidügi yoġı-dı. Bundan ṣoñra Mebḥā-yı ᶜĀbid biraz [5] Rüstem'e pend ü naṣīḥāt idüp, döndi, oġullarına eyitdi: "Varın hemşīreñüz Sinduḫt Bānū'yı bunda getürüñ, bu dil-āver eger begenürse [6] imtiḥān olup, üç kerrede maġlūb olursa, ġayrı haḳḳıdur; ᶜaḳd-i nikāḥ idüp, ber-murād idelüm." didi. Şāhlar, "N'ola!" diyüp, [7] gidüp hemşīreleri Sinduḫt Bānū'ya vardılar, eyitdiler: "İy hemşīre, aḥvāl şöyle; ḳalḳ pederimüz seni ister, eger begenürse imtiḥān [8] olup, üçimüze daḫı ġalebe eylerse, Rüstem'e seni ᶜaḳd-i nikāḥ eylese gerekdür." didiler. Sinduḫt Bānū eyitdi: "Abu, iy ḳardaşlar, beni [9] alacaḳ ḳarşusında niçe varayum?" didi. Bunlar eyitdi: "Yā Sinduḫt, pederüñ daᶜvet eyledi, varmaduḳça olmaz." diyüp ḳaldırdılar. Bānū [10] daḫı yüzine niḳāb aṣup, birāderleriyle [...] gelüp pederinüñ elin öpdi. Mebḥā-yı ᶜĀbid eyitdi: "İy ḳızum! Seni şol ser-vere [11] virsem gerek, ḥāliyen ᶜālemüñ ṣāḥib-ḳırānı ve hem ceddüñ Ḥażret-i Yāᶜḳūb'uñ tenbīhi ile ancaḳ sizüñ arada olan ᶜahdiñüz üzere imtiḥān [12] oluñ, māniᶜ degüldür." diyüp, Rüstem'e eyitdi: "Server! İşte ḳızum Sinduḫt Bānū'yı begenürseñ üç ḳardaş ile imtiḥān olup, üçüne [13] daḫı ġalebe iderseñ ġayrı ḥaḳḳuñdur." didi. Rüstem ḳızarup eyitdi: "İy peder-i mübārek bir nesne ki murādu'llāh ola, aña muḫālefet niçe olur? [14] Lākin imtiḥān didügiñüz nedür?" didi. Mebḥā eyitdi: "Server bu ḳızı gelüp yetişdi, her ṭarafdan hücūm idüp istediler, ber-vech-le geleni [15] ṣavup ellerinden ḫalāṣ olamadum. ᶜĀḳıbet bir şarṭ peydā idüp, her kim üçimüze ḳuvvet-i hünerde baṣup ġalebe gösterse aña virelüm." [16] diyüp, mā-beynlerinde şarṭ ḳodılar. Ġayrı isteyenler gelüp oġullarum elinde maġlūb olur giderler. Şimdi ṭālibler biraz el çeküp ġavġādan [17] emīn olduḳ; egerçi senüñle anlaruñ imtiḥān olmaları münāsib degüldür; ammā ṣūretā, şarṭların bulmuş olur." didi.

Rüstem [18] eyitdi: “Pek maᶜḳūl Pīr’üm, hemān niçe dilerlerse imtiḥān olalum.” diyince Ġażanfer Şāh ayaġa ṭurup, eyitdi: “Dil-āversiz gele, [19] düvāl ṭutuşalum.” didi. Rüstem “N’ola?” diyüp ḳalḳdı. Ġażanfer Şāh’a düvālin teslīm eyledi. Ġażanfer Şāh Rüstem’üñ düvāline dest urup, [20] üç kerre zūr eyledi. Rüstem’i ṭaraflıġa bindürdi, ġayrı idemedi. Rüstem Ġażanfer’i zūr-ı evvelde pāyların zemīnden kesüp, yine yire [21] başdurdı. Ġażanfer inṣāf idüp, “Pesdür ser-ver!” diyüp çekildi.

Muẓaffer Şāh’a baḳup eyitdi: “Yā Muẓaffer, sen niçe dilerseñ öyle [22] idelüm.” diyince, Muẓaffer “Pençe ṭutalum ser-ver?” didi. Rüstem rāżī olup, iki pūlād ṣandalī getürüp, birine Rüstem ve birine Muẓaffer Şāh [23] oturup, birbirlerine pençelerin girift idüp andan Muẓaffer Şāh Rüstem’üñ pençesine zūr idüp üç zūrda da birşey idemedi. Rüstem [24] evvelki zūrda arḳaya meyl itdürdi. Muẓaffer Şāh, “Pesdür pehlüvān!” diyüp andan Sinduḫt Bānū’ya: “Sen niçe imtiḥān olmaḳ istersin?” [25] didüklerinde, Bānū eyitdi: “Küştī ṭutalum.” didi. “Maᶜḳūl” diyüp, gerek Bānū ve gerek Rüstem ṭuman giydiler; ancaḳ Bānū niḳābı-la gelüp, Rüstem’i [208 b] [1] zānū üzere çökerdi. Rüstem Bānū’yı ḳapup, arḳasın zemīne gösterdi. Yine ayaġ üzere ḳodı. “Maᶜẕūr ola Pir’üm.” diyüp, gelüp [2] yirine oturdı. Bānū da temennā idüp, maġlūb olduġına iḳrār itdi. Mebḥā-yı ᶜĀbid oġullarına fermān eyledi: “Ḳırḳ gün sūr idüp [3] baᶜdehu Sinduḫt’ı ṣāḥib-ḳırāna tezvīc idelüm.” didi.

Muẓaffer Şāh ve Ġażanfer Şāh ḳalᶜa-yı Keyān-ābād’da münādīler nīdā itdirüp, ḳırḳ gün [4] ᶜaẓīm sūr itdiler. Ḳırḳıncı gün, Mebḥā-yı ᶜĀbid Sinduḫt Bānū’yı Rüstem’e ᶜaḳd idüp, Ġażanfer Şāh ile Muẓaffer Şāh kendi sarāylarında [5] bir ḳaṣr-ı ᶜālī tezyīn idüp, beyt-üz-zifāf eylediler. Bānū’yı ol ḳaṣra getürüp aḫşam olduḳda Muẓaffer Şāh ile Ġażanfer Şāh ve sā’ir [6] ümerā ve vüzerā Rüstem’üñ öñine düşüp gerdek-ḫāne ḳaṣrına getürdiler; içine ḳoyup döndiler. Herkes yine ol gice ᶜişret eylediler. [7] Bu ṭarafdan Rüstem nām-dār gerdek-ḫāneye girüp gördi. Gūşede al ḳınaᶜ ile Sinduḫt Bānū ayaġ üzere durur. Ortada meclis-i [8] müheyyā, bir ṭarafda seccāde döşeli. Rüstem varup iki rekᶜat ḥācet namāzı ḳılup, ḫayr-ı ḫalef bir veled niyāz eyledi. Andan varup [9] Bānū’nuñ yüzinden ḳınāᶜını refᶜ idüp, Sinduḫt Bānū’nuñ cemāli ḫūrşīd mis̱āli nūr-ı lemeᶜān idüp, Rüstem’üñ gözleri ḥayrān bolup, [10] bir zamān baḳamadı. Hele güci-le kendin alışdırup, naẓar eyledi. Bunda bir ḥüsn ü cemāl-i nūr-efşān vardur. Cümle tenāsüb aᶜżā yirlü [11] yirinde; ammā üç noḳṣānı var; “Ḳuṣūrsuz yār isteyen yārsız ḳalur.” dirler.

Üç ᶜayıbı maᶜẕūrdur. Biri; Ġāyet beyāż ki kāfūrī şemᶜ-i ṣāfī [12] aña göre esmer görinür, ikinci ᶜayıbı; ḳaş u kirpikleri ve zülfi ġāyet-ül-ġāye siyāh ve iki ruḫsarında ᶜanber gibi birer ḫāl-i siyāh peydā olup, [13] ders-i ḥüsne bal mūmı cürmi vāḳiᶜ olmış.

Rüstem Bānū'yı ḳolından ṭutup, meclis başına oturtdı. Kendü de oturup, andan [14] evvel kendi bir loḳma ṭaᶜām tenāvül idüp, bir cām bāde nūş eyledi. Baᶜdehu, "Buyur iy nāzenīn!" diyüp, Rüstem bir loḳma da Bānū'ya yidürdi. [15] Bir ḳadeḥ de bāde içirüp, Rüstem baᶜżı kelimāt açdı; ammā Bānū aṣlā cevāb virmez. Rüstem gördi arada perde-i ḥicāb mestūr mānıᶜ [16] ṣoḥbetdür. Bārī cāme-ḫāb ṣoḥbeti görelüm." diyüp başladı Bānū'yı ṣoymaġa. İbtidā dügmelerin āḫiri şalvar bāġın güşād idüp [17] ancaḳ hemān Bānū, bir pīrāhen ile ḳaldı. Baᶜdehu kendü de ṣoyınup, cāme-ḫāb ise müheyyā bir kerre Sinduḫt Bānū'yı miyānından [18] āġūş-ı murāda çeküp bülbül ḳafesi gibi ḳapup bir de cāme-ḫāba deryāya neheng dalar gibi dalup, bir elin Bānū'nuñ altından ve bir elin [19] üstünden uzadup, Bānū'yı sīnesine çeküp, sīne sīneye nāfe nāfeye geldükde, meger Rüstem'üñ miyān-ı dāmende bir efᶜī-i merdüm [20] ḫor mekān ṭutmışı-dı. Bānū'nuñ da zīr-i nāfesinde bir ṣaḳa ḳuşı ḳafesi var idi. Ol efᶜī ḳafesüñ rāyiḥasın alup, baş ḳaldırdı [21] ve nāfe-yi Rüstem'e baş urmaġa başladı. Rüstem efᶜī-i zehr-nāküñ murādın ḳafes idügin bilüp, efᶜī-i zebān miyān dāne alup ṣoḳdı; [22] ammā żabṭ olur mı bir ḫaşarı Rüstem dönüp, Bānū'dan güşāyiş der-ḳafes vaṣlını ricā eyledükde, Bānū bir miḳdār nāz idüp, Rüstem [23] başladı niyāza. Nāz ü niyāz kemālin bulup, Bānū Rüstem'üñ ibrāmü'l ḥācene taḥammül idemeyüp, teslīm oldı. Rüstem dest-i şevḳ ile [24] ḳafes ḳapusın güşād eyledükde efᶜī-i güzīde meger sūrāḫ arardı. Baş ṣoḳup ārām idecek bu maḥal fırṣat bulupdur. Ḳafesden [25] perde çāk olup içeri derūn-ı ḳafes-ḫūn ile āġūşte olup, başladı Rüstem çalışmaġa; ol ḳadar ki efᶜī bulınup istifrāġ [209 a] [1] eyledi, ne zehri var ise ḳafese doldı. Rüstem ne ḥāl ise çeküp, ḳafesden ṭaşra çıḳardı. Ḥāṣıl-ı kelām, Bānū'nuñ raḫmına [2] ḳurşun miṡāli menī nāzil olup, bildi ki bir velede ḥāmile ḳaldı.

Beyt:

Aḥvāl-i zifāfı dün gice bir nigeh gözetmiş
Dirmiş ki bu [3] mażmūnı-la ḳızlar gelin iş var

[...] maḳaṣṣdan iki ṭopla dögülürmiş. Ḳız ḳullesine şu ḳapusından yüriyiş var. [4] Ḥāṣıl-ı kelām ṣulb-ı pederden raḥm-ı mādere bir gevher-i yegāne düşdi. Rüstem'üñ Bānū'dan bir evlādı vücūda gelse gerek. İsmi [5] Neyrem Kūçek ve laḳabı Ferāmurz-ı ser-āmed olsa gerekdür, maḥallī geldükde beyān olınur.

Ol gice Rüstem Sinduḫt Bānū ile ṣoḥbet cāme- [6] ḫābları idüp, ṣabāḥ oldı. Baᶜdü'l-ġusl, Rüstem dīvāna çıḳup, Muẓaffer Şāh iḳlīm-i ḫarācı deger bir ḫilᶜat-i semmūr giydürdi. [7] Andan ḳalḳup, Rüstem bāġ-ı behişte vardı. Mebḥā-yı ᶜĀbid'üñ elin öpdi, meger Mebḥā-yı ᶜĀbid daḫı bir ḫilᶜat ḥāẓırlamışdı, giydürdi. [8]Andan Rüstem ṭaşra çıḳdı, sarāy-ı Muẓaffer Şāh'a geldi. Muẓaffer Şāh żiyāfet idüp, yiyüp içüp aḫşam olınca Rüstem [9] Sinduḫt Bānū'nuñ yanına gitdi. Ol gice ṣabāḥ olınca, cān cāna ḳatup, çün ṣabāḥ oldı. Rüstem ṭaşra çıḳmadı. [10] "Uyḳusızum." diyüp, Bānū ile ṣafāda oldılar.

Ḥāṣıl-ı kelām, Rüstem ḳalᶜa-yı Keyān-ābād'da iki ay miḳdārı Bānū ile ẕevḳ ü [11] ṣafālar eyledi; ammā günlerde bir gün Zābil'e gitmek ẓuhūr eyledi. Rüstem Sinduḫt Bānū'ya bir bāzū-bend virdi. "Eger evlādum [12] erkek olursa, bunı bāzūsına baġla ol beni bulur." didi. Andan Mebḥā-yı ᶜĀbid'üñ elin öpüp, ḫayır duᶜāsın alup ve cümleye [13] vedāᶜ idüp, ᶜazm-i Zābil eyledi.

Ġażanfer Şāh eyitdi: "Devletlü! Biraz ᶜasker ile bir bār-gāh alup gidelüm." didi. Rüstem rıżā virmedi. [14] Yaluñuz Ebreş'e süvār olup gitdi. Bir gün yolı Gilān-ı ḥarem der-bendine uġradı. Ol der-bendde Veyse-yi tīz-ceng'üñ Belīsem nām [15] bir merd-i şecāᶜat-i pīşe oġlı olurdı. Der-bend nigeh-bānları görüp, ḫaber virdiler. Belīsem bildi ki Rüstem'dür, muḳayyed olmadı. Rüstem [16] Gilān-ı ḥarem der-bendüñ geçüp, bir gün Zābil'e gelüp, pederi Zāl-ı zamān'a buluşup, olan aḥvālī ve geçen sergüẕeşti cümle taḳrīr [17] eyledi. Zāl, Zenge'den ve Mebḥā-yı ᶜĀbid ile görişdüginden ġāyet memnūn oldı. Andan Rüstem ḥareme girüp, ehli Gürdāye Bānū [18] ile görişüp ve ḳızı Mehīnbānū'yı ḳucāġına alup, öpüp ḳuçdı. Rüstem ġayrı Zābil'de kendü ṣafāsında ve ṣayd u şikārda; [19] ammā bizüm dāstānımuz Keykāvus'a gelsün.

Rāvī-i şīrīn-zebān öyle beyān eyler ki Keykāvus der-bend-i Şāvrān'dan geçüp Rüstem'i Zābil'e [20] gönderüp, kendüsi yidi kerre yüz biñ eri-le ᶜazm-i Māzenderān idüp, yiye içe ḳona göçe günlerde bir gün Māzenderān ḳalᶜasına [21] dāḫil olup, cümle bār-gāhların ḳurup ḳarār eyledi. Ol gün ārām idüp, irtesi gün ġalebe dīvān idüp, yidi kerre yüz biñ [22] ᶜaskerüñ güzīdeleri, Keykāvus dīvānına gelüp cemᶜ oldılar. Keykāvus erbāb-ı dīvān ile müşāvere idüp, cümlenüñ ittifāḳı üzere [23] bir nāme taḥrīr olınup, Gürāze bin Gūderz ile Erjeng Şāh'a gönderdi; ammā bu dem Erjeng Şāh da muḳaddem Gūderz'i boş gönderdi. [24] Gūderz de gitdükden ṣoñra Erjeng Şāh’a eyitdiler, “İy pādişāhum! Gerçi siz Keykāvus ilçisin boş ye’s-i cevābı-la gönderdiñüz; [25] ammā ilçi Keykāvus’a varup, virdügiñüz cevābı söyledükde ve nāmeyi yırtıḳ gördükde elbetde ġażaba gelüp yir götürmez ᶜaskeri-le bu [209 b] [1] cānibe gelmesi emr-i muḥaḳḳaḳ. Hele siz de ġāfil olmañ!” didiler. Bu Erjeng Şāh ᶜaskerinüñ nıṣfı benī ādem ve nıṣfı dīv idi ve dīv [2] ᶜaskerine Sence ve Ġındī ve bed-nām güher-āb-ı zeber-dest-i ser-dār idi ve kūh-ı şuᶜāiᶜde Dīv-i Sefīd nāmında üç yüz arış ḳadd çeker [3] bir metīn güher-āb-ı zeber-desti varı-dı.

Erjeng Şāhı-la dostluġı varı-dı. Belki Dīv-i Sefīd ziyāde ḳuvvet-i ḳāhire ṣāḥibi güher-āb [4] idi ve ġāyet sāḥir idi, ḥattā Erjeng Şāh da Dīv-i Sefīd’den siḥr ögrenmişi-di. ᶜAskerüñ cemᶜ eylemege muḳayyed olmadı. Şimdi Keykāvus [5] gelüp ḳondı ve Erjeng Şāh’a ilçi gönderdi. Gürāze bin Gūderz ḳalᶜa-yı Māzenderān’a gelüp sarāy-ı Erjeng Şāh’a girdi ve kendüsin [6] ᶜarż eyledi. Erjeng Şāh’a ḫaber oldı. Erjeng Şāh izin virüp Gürāze’yi dīvāna getürdiler. Gürāze ādāb u erkānı icrā eyledükden ṣoñra [7] çıḳarup Keykāvus-ı Kāmrān’uñ nāmesin virdi. Erjeng Şāh nāmeyi alup, Ṣāliḥ vezīre virdi. Ṣāliḥ vezīr ayaġ üzere durup [8] “Ser-nāme be-nām-ı Ḫudā benüm ḳatumdan ki ḥāliyen pādişāh-ı Īrān-ı Keykāvus-ı Kāmrān’um; sen ki Māzenderān getvāli Erjeng’sin. Sābıḳan saña nāme [9] gönderüp, ḳızuñ Sevdāve Bānū’yı menkūḥalıga diledüm. Sen nāmeyi çāk çāk idüp bildüginden ḳalmasun dimişsin. İşte [10] benüm de bildügüm budur ki yidi kerre yüz biñ güzīde sipāh ile gelüp muḳābiline ḳonup ḳarār eyledüm. Birden yine icrā-yı ġaraż idüp, ceng [11] eyledüm. Tekrār yine saña nāme irsāl eyledüm; geçen geçdi, ṣuçın ᶜafv ideyüm; ancaḳ eger nāmem vuṣūlünde gelüp ḫāk-i pāyuma yüz sürüp, [12] itdigün küstāḫlıġa ᶜöẕr-ḫāh olup ḳıẕuñ Sevdāve Bānū’yı cihāzi-le getürüp baña viresin. Yoḳ diyüp, ᶜinād ve muḫālefet [13] iderseñ yarın vaḳti ki ḥāżır olasın. Elbetde zūr ile ḳızuñ alup arada sen de başdan çıḳup, yirine āḫirüñ pādişāh eylerem, ṣoñra [14] bildüm bilmedüm dimiyesin.” diyüp nāmeyi tamām eylemiş.

Erjeng Şāh, çünkim nāme-yi Keykāvus’dan bu cevābları işitdi. Vücūdın lerze ṭutup, [15] derūnī ḫavfa düşdi. Ġayrı başladı ḥīle tedārükine; hele Gürāze’ye yir gösterüp ikrām eyledi. Nāmeyi Ṣāliḥ vezīrüñ elinden [16] alup öpüp başına ḳodı ve eyitdi: “İy dil-āver! Var benden Keykāvus-ı Kāmrān’a duᶜālar eyle. Ben de ḫāk-i pāya yüz sürüp kendüleriyle [17] söyleşürem. Tīz ḫilᶜat giydürüp Gürāze’yi gönderdi. Ol da ṭaşra çıḳup, raḫşına binüp, leşkere geldi. Dīvān-ı Keykāvus’a girüp [18] yir öpdi ve Erjeng’üñ itdügi muᶜāmeleyi naḳl eyledi. Keykāvus bu cevābdan şād oldı. Ol dem fermān idüp, “Ḥāżır oluñ! Ḳaçan [19] Erjeng Şāh görindükde hemān istiḳbāl idüp, taᶜẓīmi-le dīvāna getürüñ.” didi. Öte ṭarafdan Erjeng Şāh, Gürāze gidince tīz [20] fermān eyledi. Ḫazīneden biraz peşkeş çıḳardılar. Erjeng Şāh birḳaç vezīr ile peşkeşlerin alup, leşker-i Īrān’a geldükde görenler ḫaber [21] virdiler.

Keykāvus fermān idüp, biraz pehlüvānı-la birḳaç vezīr istiḳbāl idüp, Erjeng Şāh’uñ öñine düşüp, taᶜẓīmi-le dīvāna [22] getürdiler. Erjeng Şāh Keykāvus-ı Kāmrān öñine geldükde yir öpüp duᶜālar eyledi ve getürdigi peşkeşler ᶜarż idüp maḳbūle geçdi. [23] Keykāvus işāret idüp, Erjeng Şāh’uñ ḳoltuġına girüp, taḫta çıḳardılar. Vüzerāsına daḫı vüzerā ṣaffında yir gösterdiler.

[24] Erjeng Şāh’a Keykāvus: “Ḫoş geldüñ yā Erjeng Şāh!” didükde Erjeng Şāh ayaġa durup: “Ḫoş bulduḳ, hele mübārek cemāliñüz [25] ile müşerref olduḳ.” diyüp vāfir temennā eyledi. Keykāvus eyitdi: “Ben saña muḳaddem nāme gönderdüm, niçün ol zamān iᶜtibār eylemedüñ? [210 a] [1] Nāmeyi çāk eyledüñ?” didi. Erjeng Şāh duᶜā idüp eyitdi: “Pādişāhum, murādum bu idi kim dār-ı dünyāda bir duḫterimüz var, nāmeñüz [2] geldükde ol zamān size göndersek idi. Bir daḫı heyhāt yüzin görebileydük.” Vālidesi niyāz eyledi, “Bir ḳızımuz var, anuñ da [3] mürüvvetin görmemek lāyıḳ mıdur?” didi. “Ben ḳuluñ da bu mülāḥaẓayı eyledüm ki red idüp, nāmeyi çāk idem. Siz de ġażaba gelüp [4] leşker ile işte böyle gelüp, bunda ᶜaẓīm sūr idüp, biz daḫı ana baba, ḳızımuzuñ mürüvvetin görevüz. Aṣlı böyledür. Çünkim luṭf u [5] kerem idüp, teşrīf-i ḳadem ile bizi ḫākdan refᶜ eylediñüz. Ben de ḳuluñuz, ḳızum daḫı cāriyeñüz; ancaḳ pādişāhumdan ricā iderüm ki [6] yidi gün baña mehl virüñ. Baᶜżı tedārüklerde görilecek var; andan sūra bünyād urulsun.” didi.

Keykāvus Erjeng Şāh’uñ [7] çeñesine ḳapılup ve īmālı sözlerine inandı. “Öyle olsun.” didi. “İşte saña yidi gün mühlet.” didükde, Erjeng Şāh duᶜā [8] idüp, raḫşına süvār olup cümle vüzerāsı ile bunlar ḳalᶜaya geldi. Sarāyına gelüp taḫtına cülūs idüp eyitdi, “Keykāvus [9] nā-bekāruñ aġzına bayram saḳızı virdüm. Yidi güne dek hemān çinesin, dişlerine yapışmasın; ammā şimdi yidi güne dek [10] bir iş görebilürseñ işimüz rāstdur.” diyüp, tīz Dīv-i Sence’yi daᶜvet eyledi. Sence nerre geldi, yir öpdi. “Nedür ḫiẕmet?” didi. [11] Erjeng Şāh eyitdi: “Yā Sence durma tīz bu sāᶜat dem çeküp, ṣarf-ı maḳdūr idüp, ᶜacele ile kūh-ı şuᶜāiᶜde Dīv-i Sefīd’e [12] varup benden selām eyle. Yidi kerre yüz biñ leşkeri-le Īrān pādişāhı Keykāvus üzerime gelüp, yidi gün mühlet aldum; eger [13] gelüp yetişmezse beni helāk ider, ḳızum alur. Sizden imdād ister de.” didi. “Gör ne cevāb eyler? Sen de aña göre cevāb getür.” [14] didi. Sence, “Be-ser ü çeşm.” diyüp, hemān ol sāᶜat dem çeküp bir kerre hevāya münāfıḳ duḫānī gibi çıḳup, nā-bedīd oldı. Az zamānda [15] deryā-yı ᶜaynuᶜllāh cezīresinde bir maġāraya varup buldı. Öñinde yir öpüp, Erjeng Şāh’uñ başına gelen aḥvāli naḳl eyledi, [16] “İy sulṭān-ı sāḥirān! Ḥāliyen Keykāvus’dan yidi gün mühlet aldı, beni bunda gönderdi, ġayrı sen bilürsin.” didi. Dīv-i [17] Sefīd ġażaba gelüp, bir kerre yıldırım gibi şaḳıyup dişlerüñ çaḳır çaḳır ötdirüp, “Keykāvus kimdür kim gelüp benüm maᶜşūḳamı [18] almaḳ ister?” diyüp, aġzın açup, aġzından bir ḳara ḳalbur gibi buluṭ ẓāhir oldı, hevāda öyle durdı. Dönüp, Dīv-i [19] Sefīd eyitdi: “Yā Sence şol görünen buluṭ senden ayrılmaz, ber-ā-ber gider, anlaruñ işlerin görür, cümle ᶜaskeriñ aᶜmā ider. [20] Erjeng ṣoñra niçe dilerse eylesün.” didükde, Sence daḫı Dīv-i Sefīd’üñ elin öpüp, ṭaşra dem çeküp, ᶜazm-i Māzenderān [21] eyledi. Beri cānibden Sence’yi gönderdükde, Erjeng, Behrām İbn-i Gūderz’i daᶜvet idüp, ḳırḳ biñ eri-le ẕaḫīreye taᶜyīn eyledi. [22] Behrām ḳırḳ biñ ᶜaskeri-le ẕaḫīreye gitsün, Keykāvus ser-verinden meclis ḳurup, hem bāde nūş ider ve hem bugün bir iki üç [23] diyüp gün ṣayup, gün de altı oldı. Göñlünden eyitdi: “İy Keykāvus gün altı oldı, yarın tamām olur; eger Erjeng [24] Şāh ṭarafından bir ḫaber ẓuhūr eylemezse ben ādem gönderüp vaᶜdemüz tamām oldı.” direm. Bilmez ki derd-mend başına ne ḳażā [25] gelse gerek?

Çünkim şeb gidüp rūz rūşen oldı. Īrān leşkeri yirlerinden durup, ne gördiler; kendi leşkerlerini bir siyāh [210 b] [1] buluṭ, çadır gibi ḳaplamış “Allāh Allāh! Ne ġarīb temāşā!” diyüp, ol dūd-ı siyāha nigerān oldılar. Her kim gördi ise bi-emr-illāh gözleri [2] ḫīrelenüp, “bire bire” diyince iki gözi daḫı dünyāyı görmez oldı. Bir zamān, bir duman görinür, ġayrı bir şey görinmez. Birbirlerin görmedin müberrā [3] oldılar. Keykāvus ve cümle vüzerā ve pehlüvānan ve yidi kerre yüz biñ ᶜasker ne ḳadar var ise mecmūᶜlisi aᶜmā oldılar. Keykāvus, “Eyvāh! Ne ᶜaceb [4] iş ẓuhūra geldi? Ġāfil bulınduḳ. Erjeng laᶜīnüñ keydine aldanup, siḥr ile belāsına düş oldıḳ.” diyü aġlamaġa başladı; ammā [5] çi-fā’ide Salāmon ḥakīm, “ᶜAlāmet-i siḥrdür.” didi. Keykāvus eyitdi: “Şimdi buña çāre nedür?” didi. Salāmon, “Çāresi budur ki; bu siḥri [6] her kim itdi ise, ol kimsenüñ ḳanı sürme gibi aᶜmā olanlaruñ gözine çekilmege muḥtācdur. Bu maᶜnā ise muḥāldür, siḥr iden kimdür, [7] ve anı kim ṭutup öldürür? Ḳanını gözlerümize kim çeker? Eger Rüstem bu ʿaskerde bile olaydı bu berzaḫa uġramazduḳ.” didi. Keykāvus Rüstem’i [8] getürmedigine ol ḳadar nādim oldı ki olmaz ammā neden ṣoñra bunlar ġayrı, “Meded Allāh meded!” diyüp kendülerden ümīdi kesdiler. “Erjeng [9] şimdi gelüp cümlemizi helāk eyler.” diyüp ḥelāllaşmaġa başladılar. O yañadan Sence nerre gice gelüp, Erjeng ile bulışdı. Erjeng Şāh, [10] Sence’yi görüp, “Ne ḫaber yā Sence?” didükde, Sence aḥvāli naḳl eyledi: “İşte ol tütün gibi duman bütün Īrānīlerüñ ordusın ḳapladı, [11] ben bunda geldüm. Dīv-i Sefīd’üñ sözi her kim görürse aʿmā olur.” didi. “Yarın ʿayāna çıḳar.” didi. Erjeng Şāh, şād olup ṣabāḥa muntaẓır [12] oldı. Çünkim ṣabāḥ oldı. Erjeng Şāh Dīv-i Sence ile Dīv-i Ġındī’ye fermān eyledi, on iki biñ dīv alup geldiler. Cümle Īrānīleri [13] ṣoyup, şöyle bir dere varı-dı. Sābıḳan anda bir vīrān ḳalʿa yiri varı-dı. Getürüp yidi kerre yüz biñ İslām ʿaskerin ol ḳalʿa [14] yirine ṭoldurdurup bir siḥr eylediler, dā’iren mār-ı āhenden bir ḥiṣār iḥāṭa idüp ol āhen ḥiṣārıñ içinde ḳaldılar. Ḳaçan ṭaşradan [15] bir kimse gelse ol ḥiṣār görinmezdi, ʿaskere dāḫil olurdı; ammā ṭaşra çıḳmaḳ murād eylese, ol ḥiṣār ḥā’il olup, ṭaşra çıḳmaġa [16] yol bulınmazdı. Bu iki laʿīn güher-āblar on iki biñ dīv ile bunlaruñ üzerlerine nigeh-bān olup ol ḥāl üzere ḳaldılar. Erjeng [17] Şāh daḫı bunı böyle eyleyüp, “İmdi nā-bekār Keykāvus bütüñ ʿaskerüñ ile bu berzaḫda olınca ḳal.” diyüp, ġayrı muḳayyed olmadı, kendi [18] ʿālemünde ʿayş ü nūşa meşġūl oldı.

Rāvī ḳavlince Erjeng Şāh’uñ baş vezīrine Ṣāliḥ Pīr dirlerdi. Feys̱aġūris tevḥīd [19] şākirdlerinden bir kāmil-i ẕū-fünūn dānā-yı hüner var idi ve sünnī idi. Erjeng Şāh āteş-perest idi. Kendi mecūsī iken yine [20] Ṣāliḥ Pīr’e iʿtibār eylerdi. Ḥālā müslimān idügün bilürdi; ammā birşey söylemezdi. İşte ol Ṣāliḥ Pīr, bir gün aralıḳ bulup geldi. [21] Keykāvus’a bulışup kendüsin bildürdi ve Keykāvus’a, “Elem çekme pādişāhum, bu berzaḫdan ḫalāṣ olursın, ha bir zamān murādu’llāh [22] ne ḳadar ise çeküp bir gün görmemişe dönersiñüz ve sizüñ derdiñüze ʿilāc Rüstem’den olur, daḫı ġayrı kimseden olmaz.” didi “Āh [23] bize bir ādem olsa varup Rüstem’i bunda getürse sizi ḫalāṣ eylese.” didi ve Ṣāliḥ Pīr, “Ben yine sizi yoḳladum.” diyüp, [24] Keykāvus’a vedāʿ idüp gitdi. “Erjeng Şāh, ḫaber-dār olursa şāyed bir żarar ḳaṣd ider de iş müşkil olur.” didi. Arası birḳaç [25] gün geçince, Ṣāliḥ Pīr bir gün yine gelüp, Kāvus’a bulışup biraz tesellī virdi, gitdi. Böyle böyle Ṣāliḥ Pīr gāh gāh tenhāca gelür, bir [211 a] [1] miḳdār ṣoḥbet idüp, tesellī virürdi. Bir gün yine gelüp Keykāvus’a bulışdı, “Pādişāhum Rüstem’e ādem göndermedükçe olmaz, bir [2] iş bilür dil-āvere muḥtācdur ki Rüstem’i bunda getüre.”

dirken, ḥikmet-i Ḫudā, Behrām İbn-i Gūderz ḳırḳ biñ ᶜasker ile ẕaḫīre cemᶜine [3] gitmişidi. Ol ḳadar ẕaḫīre ile geldi ki ḥadd ü ḥisābı yoḳ. Ammā gördi leşkerüñ ordusı görinmez. Kendü ileri gelüp, aḥvāle vāḳıf [4] olduḳda, ḫayf idüp, ol dereye geldi. Keykāvus'a bulışdı, "Ne ḥāldür pādişāhum bu ḥāl?" diyü su'āl idince, Keykāvus mācerāyı naḳl [5] eyledi ve eyitdi: "Yā Behrām, oturan dānā-yı pīr Erjeng Şāh'uñ baş vezīri bir kāmil-i rūşen re'y-i dānādur." diyüp, taᶜrīf eyledi ve [6] "Rüstem'e ādem gidüp getürmedükçe olmaz dir. Ne dirsin? Gidüp Rüstem'i alup bunda getürmek gereksin." didi. Behrām "Be-ser ü çeşm; [7] ammā ḥiṣārdan ṭaşra çıḳılmaz." didi. Ṣāliḥ Pīr: "Anuñ işi āsāndur." diyüp, Behrām'uñ nīzesine esmāü'llāhdan baᶜżı isim yazup: "Yā Behrām [8] ḳaçan dīvāra yaḳın varduḳda bir ḫaṣma nīze ṣunar gibi dīvāra nīze ile ḥamle eyle, ol senüñ öñinden zā'il olur." didi. Behrām ol [9] getürdigi ẕaḫīreyi ḳırḳ biñ eri-le getürmişdi; faḳaṭ anlar iᶜmā olmadı, anlar ṣudan ve ẕaḫīreden bu ᶜaskere ḫiẕmet iderlerdi.

Behrām [10] Ṣāliḥ Pīr'üñ elin öpdi ve "Pādişāhum baña himmet eyle!" diyüp vedāᶜ idüp raḫşına binüp ᶜazm-i Īrān eyledi. Ordu kenārına geldükde [11] Behrām'uñ öñinde bir ḥiṣār peydā oldı, dīvār eflāka sedd çekmiş, biraz gidüp yaḳın varınca nīzesin eline alup, ḫaṣma ḥamle eyler [12] gibi dīvāra ḥamle idince dīvār Behrām'uñ öñinden girü gitdi. Behrām at sürüp yüridi. Dīvār ġayrı Behrām'uñ öñinden zā'il [13] olup, kendüsin bir ṣaḥrāda buldı. Şükr-i Ḫudā idüp rāh-ı Īrān'a ṭoġrı ᶜazīmet eyledi. Tek ü tenhā sürᶜat-i tām ile gidüp [14] giceyi gündüze ḳatup, ᶜālī ᶜale-t-tevālī yidi ay gitdi. Bir gün bir püşte üzerine geldi; nā-gāh altında olan raḫş ol aralıḳda [15] çatladı ve yıḳıldı. Behrām çüst zemīne ṣıçrayup ḳalḳdı. Anuñ yanına gelüp ata baḳup te'essüf eyledi. Niçe eylesün çāre [16] yoḳ. Atı ṣoyup bütün raḫtını bir yire bend idüp nīzesine geçürüp ve ṣırtına urup, öyle piyāde yüridi. Püşteyi aşınca [17] öte yüzinde gördi bir köy var. Şükr-i Yezdān eyledi. Sürüp köy kenārına geldi.

Ammā rāvī ḳavlince meger ol köyde Allāhu teᶜālā [18] dostlarından bir Pīr-i rūşen-żamīr olurdı. Hiçbir gice misāfirsiz yaluñuz ḳalmazdı, ḥikmet-i Ḫudā ol gice misāfir gelmedi. Ol Pīr [19] köy kenārına çıḳup, "Yā Rabbī bu gice beni yaluñuz ḳoma, bir misāfir gönder." diyüp niyāz eyler iken püşteden berü Behrām piyāde ẓāhir [20] oldı. Ol Pīr-i fānī Behrām'ı görince şād oldı. "El-ḥamdüli-llāh bu gicede ḫālī ḳalmadum." didi. Behrām tamām ol Pīr'üñ muḳābiline geldükde [21] selām virdi. Pīr ᶜaleyk alup, Behrām, "Baba acaba köyde misāfirden ḥaẓ ider ādem bulınur mı?" didi. Ol Pīr, "Elem çekme oġul. [22] Misāfirden ḥaẓ eylemek şöyle ṭursun bir gice misāfirsüz olmaz kimse bile bulınur.” diyüp kendü aḥvālin Behrām’a naḳl eyledi. [23] Öñine düşüp, ḫānesine getürdi. Maᶜlūmdur köylerde selāmlıḳ, eks̱er āhūr odalarıdur. İḫtiyāruñ daḫı ḫānesi öyle idi. [24] Behrām’ı odasına getürdi, ocaḳ başına oturtdı. Behrām gördi, odanuñ bir yanı āhūr bir mādiyān baġlu ṭurur. Ol Pīr [25] ḥareme girüp, ṭaᶜām çıḳardı. Behrām ṭaᶜāmdan yimedi, ḳasāvetinden aġzın bıçaḳlar açmaz. Ol Pīr Behrām’a “Niçün ṭaᶜām [211 b] [1] yimedüñ? Yoḫsa ṭaᶜāmımuzı köy ṭaᶜāmıdur diyü begenmedüñ mi?” didi. Behrām aġlayup, “Hey Pīr’üm, ṭaᶜām boġazumdan niçe geçsün ki yidi [2] kerre yüz biñ eri-le Keykāvus-ı Kāmrān Māzenderān öñinde iᶜmā olup ḳaldı. ᶜUryān ve aç görenler ḥāllerine merḥamet idüp, te’essüf yirler. [3] Ben de Rüstem’e ılġar ile gidüp, getürsem gerek idi. Ḳażārā bugün gelürken atım çatladı, şimdi piyāde ḳaldım, ḫaber götürmege nā-çār oldum. [4] İşte yimedügimüñ aṣlı budur.” didi.

Ol Pīr Behrām’uñ adın ṣordı. Behrām diyü-virdi. Pīr, “Yā Behrām sañā şol baġlu ṭuran mādiyānı [5] vireyüm, yarın bin git; ancaḳ dönüşde ṣāḥib-ḳırānı bunda uġradup, bir gice misāfirüm olmaḳ şarṭı-la.” didi. Behrām, Pīr’den bu cevābı [6] işidüp şād oldı, “Olsun baş üzerine.” diyüp, Rüstem’i giderken uġratmaġa taᶜahhüd eyledi.

Ol gice Behrām eglenüp, Pīr Behrām’a: “Yā Behrām [7] ṣaḳın yarın ṣola gitme. Tūrān’a düşüp, zaḥmet çekersin.” didi. Behrām Pīr’in sözinden ġaraż añlayup, yarın erkenden ḳalḳup, [8] ol mādiyānı pāk egerleyüp, üzerine süvār oldı ve ṣol cānibi ṭutup revāne oldı. Bir gün bir orman kenārına düşüp giderken [9] añsuzın bir bölük Tātār’uñ üzerine çıḳa-düşdi. Behrām, “Hay anasını!” diyüp uġurlandı. Biraz daḫı geçince bir bölük Tātār’a daḫı [10] rāst geldi. Behrām tīz anlardan daḫı pinhān olup, “Bu Tātār’uñ bunda böyle eglenmesine bāᶜis̱ ne ola?” diyüp biraz daḫı gitdi. Nā-gāh [11] Behrām ormandan ber-meydāna çıḳdı ne gördi; Efrāsiyāb Türk Tātār begleri ve Türkistān mīrzāları-la oturup, meclis ḳurmış, bāde içer. [12] Behrām’uñ ᶜaḳlı gitdi, tiziye ṣavaşmaḳ murād eyledi; ammā olmadı. Efrāsiyāb gözi Behrām’a rāst gelüp, “Gel yā Behrām! Ḳandan gelüp ḳanda gidersin?” [13] diyince, Behrām tiziye kendüñ dirüp, “İy Şāh-ı Tūrān! Pādişāhımuz Keykāvus-ı Kāmrān Māzenderān’ı aldı, müjdeye giderem; lākin yol yañıldum, yolum bu [14] araya uġradı.” didi. Meger ol maḥal Efrāsiyāb’uñ ᶜişret-gāhlarından biri idi. Efrāsiyāb Behrām’dan bu cevābı işidince; “Hay nā-bekār, kiẕb idüp, [15] besbellü Keykāvus bir berzaḫa uġramışdur. Rüstem’e imdād ṭaleb eylemege gider, bire ḳomak şu nā-bekārı ṭuta-bileydiñüz, varup Rüstem’e [16] ḫaber eylemesün.” didi. Hemān Veyse-yi Nejād’dan Yarmān ibn-i Veyse atına binüp, Behrām’uñ öñin aldı el nīzeye urup, irişdi [17] ve Behrām’a bir nīze ḥavāle eyledi. Behrām kendü kendüye, “Yā Behrām gözüñ aç, bunda yaluñuzsın, eger bir ḥāl olacaḳ olursañ Keykāvus yidi [18] kerre yüz biñ eri-le olınca feryād idüp, çekerler, iḳtiżāsına göre ḳollan.” diyüp, Yarmān’uñ nīzesin erlik ile menᶜ idüp, Behrām [19] daḫı el nīzeye urdı; irüp Yarmān’a bir nīze ḥavāle eyledi. Yarmān siper ḳapup, ber-ā-ber ṣundı. Behrām nīzeyi bir miḳdār aşaġa ṭutup urınca, [20] dāmen-i siperden ḳapup, uyluġına bir zaḫm irişdi. Yarmān zaḫm-dār olınca, ḳarındaşı Hūman geldi bir gürz urdı. Behrām gürzin ber-ā-ber [21] virüp, arḳada ġayreti-le menᶜ eyledi. Nevbet kendüye geldi, gürzinüñ on ikinci baḫşından ṭutup, bir ḍarb ḥavāle eyledi. Hūman gürz [22] ber-ā-ber virüp, arḳada menᶜ eyleye, Behrām gürzin bir miḳdār girüden urup, Hūman’uñ bindügi raḫşıñ kellesine rāst gelüp, ḫurd ü ḫam [23] eyledi. Hūman raḫşı-la bile yıḳılınca, Behrām çābüklük ile irüp hāy diyince, Hūman’a bir zaḫm-ı tīġ irişdürdi. Pīrān bu ḥāli görüp [24] at sürdi, irişdi. Behrām’uñ öñin aldı. Behrām gördi Pirān’dur, tiziye birḳaç ḥavāle idüp, Pirān siper virdi kim menᶜ eyleye. Behrām [25] tīġı ḳaçuraḳ ṭutup, Pīrān’uñ uyluġına bir zaḫm açdı. Veyse-yi Nejād’dan kim geldi-se yaraladı. Āḫir Efrāsiyāb kendi binüp, Behrām’a [212 a] [1] ḳarşu geldi. Behrām ḥīle ile Efrāsiyāb’uñ raḫşın helāk eyledi. Efrāsiyāb raḫşı-la bile yıḳılup, başı bir ṭaşa rāst gelüp [2] yarıldı ve tācı fırladı tā Behrām’uñ öñine yuvarlandı. Behrām nīze ile tācı zemīnden alup eger ḳaşına geçürdi ve Kerşeyüz’ün [3] elinde bir raḫşı var; zīrā Kerşeyüz ziyāde ᶜāḳıl ve ḥīle-kār fikirlüdür, illā ziyāde vehhāmdur. Eks̱er vehmī ġālib olduġından pek [4] yügrük ata binerdi.

Behrām altında olan mādiyāndan elem çeküp ḳorḳaram bir maḥalde ḳalup bir ḫaṭā olur bārī şu Kerşeyüz’üñ atın [5] alayum diyü, Kerşeyüz’üñ üzerine yüriyüp, ḥamle idince, Kerşeyüz ḳorḳusından kendin raḫşdan zemīne atup, ᶜaskere ṭoġrı [6] ḳaçup gitti. Behrām hemān ol maḥal kendi altında olan mādiyāndan ṣıçrayup Kerşeyüz’üñ raḫşına bindi, licām divşürüp [7] Ceyḫūn’a teveccüh eyledi; meger mādiyān küḥeylān imiş. Behrām’dan ayrılmayup ḳafāsınca bile gelüp Behrām cān atup Ceyḫūn’a irdi [8] ve atı Ceyḫūn’a urdı. Mādiyān daḫı ardınca Ceyḫūn’ı yıldırmaġa başladı. Meger Veyse-yi tīz-ceng leb-i Ceyḫūn’da ᶜişret eylerdi. [9] Hāy hūy işidüp, “Bire nedür aṣlı bu hengāmenüñ? Tīz bir ḫaber getürüñ.” didi. Birḳaç kimse binüp vardılar, aḥvāli duyup, geldiler. [10] Aṣlı ile Veyse-yi tīz-ceng'e bildürdiler: "İy ṣāḥib-ḳırān-ı Türkistān, Īrānīlerden Behrām İbn-i Gūderz Māzenderān'dan gelürken bizüm üzerimize [11] amedānī çıḳa-gelmiş. Şāh-ı Tūrān görüp ḳoma eylemiş. Behrām da cān ḥavli-le pehlüvānları ve Şāh-ı Tūrān'ı zaḫm-dar idüp, [12] kendi ḫalāṣ olup, Ceyḫūn'a vardı." didiler. Veyse keyif idi. Hemān yirinden ṣıçrayup raḫşına süvār oldı ve sürüp [13] Ceyḫūn kenārına irdi. Ol maḥal Behrām, Ceyḫūn'uñ orta yirine varmışı-dı; ṣuyı-la uġraşup giderdi, hemān Veyse tīr [14] ü kemānın eline alup, baḥr-i kemāna bir ḫadeng ḳoyup, iç ḳabżadan güşād virdi; ḫadengdür gelüp, Behrām'uñ arḳasında siper āyīnesine [15] rāst gelüp ṣaplandı. Veyse bir ḫadeng daḫı atup, ol ḫadeng daḫı evvelki ḫadengüñ yanına mīḫlandı. Veyse bir daḫı endāḫte [16] ḳıldı, ol ḫadeng de varup sipere geçdi; ammā bir bir yüzinden güẕer eyledi. Behrām'uñ aṣlā bundan ḫaberi yoġı-dı, ṣuyı-la [17] uġraşup giderdi. Behrām ġayrı uzadı. Veyse gördi ki Behrām uzadı oḳ irişmez ardından ḥayḳırup, "Yüri, yā [18] Behrām, daḫı ecelüñ yoġı-mış, elimden ucuz ḳurtuldıñ." didi. O zamān Behrām dönüp ḳafāsına baḳdı. Veyse-yi tīz-ceng'dür [19] naʿra uran ve siperine üç ḫadeng atup ṣaplanmış öyle ṭurur. Behrām bunı görüp, Veyse'ye naʿra urup, "Olsun bire [20] muḥanneṡ ḳaltabān unutma burayı ʿahd olsun ki ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem ile dönüşde ibtidāsını ḳatl eylemedükçe, Māzenderān'a geçüp [21] gitmeyem." diyü yemīn eyledi. Veyse daḫı itdügine peşīmān oldı; ammā çi-fā'ide atılan oḳ girü dönmez, gelelüm biz Behrām'a Behram'dur. [22] Ceyḫūn'ı ʿubūr idüp, Īrān yaḳasına geldi, oḳları siperden çıḳarup gördi. Mādiyān daḫı bile gelmiş, taḥsīn eyledi, [23] oradan sürüp Zābil'e ʿazm eyledi.

Bir gün ḳalʿa-yı Zābil'e gelüp içeri girdi. Rüstem kendi sarāyında ʿişret eylerdi. [24] Behrām Rüstem'üñ ḥużūrına girüp, temennā eyledi. Rüstem, "Hey yā Behrām ḫoş geldüñ! Yine ne ḫaber?" didükde, Behrām kendüyi żabṭ [25] idemeyüp, aġlamaġa başladı ve Keykāvus'uñ ciger ḳanı-la yazduġı nāmeyi virdi ve aġızdan olduġını naḳl eyledi. **[212 b]** [1] Bu ḳadar Zābil ḳalʿasında Keykāvus yanında ʿasker var, duyılup anlaruñ ehl ü ʿıyāllarından Zābil içinde bir feryāddur ḳopdı. [2] Cümlesi Rüstem sarāyına dökilüp, "Devletlü ṣāḥib-ḳırān, bizi yetīm ḳoma! Bizlere bir dermān eyle!" diyü baṣdılar feryād u fiġānı. Zāl-ı zamān [3] duydı. Rüstem'e; "Gözüm nūrı, bu ḳadar ʿasker-i Īrān'uñ tebāh olması inṣāf degüldür. Ḫuṣūṣā ḫalāṣına sebeb sen olasın. [4] Ṭurma var, imdād eyle, Ḫudā muʿīnüñ ola." didi. Rüstem nā-çār olup, gidecek oldı. Behrām'a, "İmdi yā Behrām, çünkim ben [5] giderem, Īrān diyārın ḫālī bıraḳmaḳ olmaz. Sen bunda benüm yirime vekīl ol; eger Efrāsiyāb ṭarafından bir ḥareket olursa aña göre [6] tedārük gör, ḳalᶜa-yı Belḫ'i ḥıfẓ u ḫırāset üzere ol." didi. Behrām dönüp, "Devletlü ṣāḥib-ḳırān güzel, ben Belḫ'e gideyüm. Ammā benüm [7] iki dāne işüm vardur, īmān-ı ġalīẓ ile ᶜahd u amān eylemişümdür. Anları niçe ideyüm?" diyü başladı naḳl eylemege, "Biri budur ki; [8] filān maḥalde raḫşum helāk olup, filān köyde şu ṣūretde bir Pīr-i rūşen-żamīre misāfir olup, baña şu mādiyānı virdi. [9] Şol şarṭı-la saña virirmege öteden gelürken elbetde ṣāḥib-ḳırānı ḫāneme ḳondurup, bir gice misāfirimüz ola." didi. "Ben daḫı [10] ᶜahd u yemīn eyledüm. İkinci; oradan gelürken ṣola ṣapup, Tūrān içine düşdüm, filān mevżiᶜde meger Efrāsiyāb ḳırḳ biñ [11] eri-le şikāra çıḳmış imiş. İttifāḳī üzerine uġrayup, beni öldürmege ḳoma eyledi. Ben de ġayret ile cümle pehlüvānların zaḫm-dār [12] eyleyüp kendüsini daḫı zaḫm-dar eyleyüp atdan yıḳdum; ḥattā tācı yuvarlanup, öñime düşdi, nīze ile alup eger ḳaşına geçürdüm; [13] andan Kerşeyüz'üñ atın alup, süvār olup, Ceyḫūn'ı ᶜubūr iderken, Veyse-yi tīz-ceng gelüp ardumdan üç oḳ atmış, oḳlar sipere [14] ṣaplanup ḳalmış, ṣoñra, "Yüri yā Behrām, ecelüñ yoġı-mış, elümden ḫalāṣ olduñ." diyü ḥayḳırınca, arduma baḳdum, Veyse'dür, oḳlarını [15] görüp yemīn eyledüm. Ṣāḥib-ḳırānı alup döndükde, "Tā seni helāk itmedükçe geçüp gitmeyem." diyüp ve Efrāsiyāb'uñ tācın Rüstem'üñ [16] öñine ḳodı. Tāc-ı Efrāsiyāb'ı alup yirine, Behrām'a bir zī-ḳıymet tāziyāne baġışladı ve Behrām'uñ adını tāc-rübā-i Efrasiyab ḳodı [17] ve Behram'a: "Yā Behrām, elem çekme, ben de giderken ibtidā ol yire uġrayup, Veyse-yi tīz-ceng'üñ başını kesmeden geçüp gidersem, ata bilinden, [18] ana raḥmine ḥarām gelmişlerden olayım ve ol köyde Pīr'e daḫı bir gice misāfir olayum." diyü ᶜahd eyledi. Behrām şād olup Belḫ'e gidecek [19] oldı ve ol tāziyāne ki Rüstem Behrām'a baġışladı, ol tāziyāne kūh-ı demāvend cenginde, Behrām'uñ helākına sebeb olsa gerekdür, inşā'allāh [20] maḥallī geldükde naḳl olınur. Tīz Rüstem at kürük eyledi ve cebe-ḫāne ṣanduġın silāḥ-dāra nemā getürüp, yitmiş iki pāre ālāt-ı ṣāḥib-ḳırānı [21] tezyīn idüp, Ebreş-i gül-endām-ı baḥrīye süvār olup, nīze-i bār-keşi eline alup, pederi Zāl-ı zamān'a ve sā'ire vedāᶜ idüp, Behrām ile ber-ā-ber [22] Zābil'den çıḳup Behrām Belḫ'e revāne oldı.

Rüstem Tūrān'a ᶜazm-i rāh eyleyüp tek ü tenhā gitmekde bizüm dāstānımuz bu maḥalde bir ġayrı ṣadede [23] geldi.

Rāvī-i şīrīn-zebān bu dāstānı bu ṭarz üzere naḳl ü beyān eyler ki bu maḥaller Gilān-zemīn diyārına şāh olan kimseye Siyeh [24] Merd-i Gilānī dirler. Bir ᶜacīb'ül heyākīl idi. Aṣlı ecnās-ı muḫtelifeden vücūda gelme idi. Başı çār-gūşe idi ve her gūşesinde [25] bir gözi var idi ve iki ḳulaḳları var idi. Fīl ḳulağına beñzerdi ve ġāyet ḳuvvet-i ḳāhireye mālik idi. Daḫı kimse pençesin [213 a] [1] büküp, ṣırtın zemīne getürmemiş idi ve bir ser-ḳaplanı var idi; adına Sām-ı Pīl ibn-i Ḳahramān dirlerdi. Seyāḥat ile Ḳahramān, [2] Gilān'a uğrayup bir ḳız almışı-dı; bu Sām-ı Pīl, andan ḥāṣıl olmışı-dı. Yüz otuz arış ḳadd çekerdi ve ṭoḳuz biñ ṭoḳuz yüz [3] ṭoḳsan ṭoḳuz ḳanṭār gürz ḳullanurdı. Dā'imā öñince bir fīle yükledüp, ḳırmızı ḳaṭīfe ġılāfı-la çekerlerdi ve her bār ḳullan [4] duğı bir fūlād gürz idi. Ṭoḳuz yüz baṭmān idi ve iki oğlı varı-dı. Birine Ekvān ve birine Keyvān dirlerdi ve Siyeh Merd-i [5] Gilānī'nüñ bir birāderi varı-dı. Şirzād dirlerdi. Ol Şirzād'uñ da Şīrgīr adlu oğlu varı-dı. Siyeh Merd'üñ daḫı vāfir [6] oğulları varı-dı. Büyügine Erdeşīr dirlerdi, eñ küçük oğlına Şīr-i Merd-i Gilānī dirler ve bir hemşīre-zādesi varı-dı; [7] adına Getvāl-i ceng-cū dirlerdi.

Bir gün bunlar Gilān-zemīnde oturup ṣoḥbet iderken Īrān-zemīn ekledi, "Her kim Īrān'a pādişāh [8] olursa, yidi iḳlīmi zīr-i ḳabża-yı taṣarrufına alup bütün ekālīm-i sebᶜada ḥükmi yürir, sebebi budur ki ḳadīm-ül-eyyāmdan biri selefde [9] geçmiş ṣāḥib-ḳırānlar ol memleketde ḥāṣıl olmağı-la Īrān pādişāhlarına tābiᶜ olup, anlaruñ ḳuvveti-le pādişāhlar cümle şāhlara [10] ḥükmin yürüdir." didiler. Siyeh Merd-i Gilānī'nüñ bu hevā damağına sirāyet idüp muḫill ü müşevveş eyledi ve ārzū-yı cihān-bānī ṭabᶜına [11] cāy-gīr oldı. Sām-ı Pīl'e, "Ne dirsin Yā Sām? Benüm göñlüm dir ki şundan vāfir leşker cemᶜ idüp var Īrān memleketini żabṭ idüp, yidi [12] iḳlīme pādişāh ol ve seni ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālem idüp cihān ser-keşlerin kendiñe yār eyledür. Senüñ daḫı ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālem olmaḳ göñlünden [13] geçer mi?" didi. Sām-ı Pīl gülüp "Pādişāhum, ḥāliyen zamānede baña muᶜādil bir pehlüvān daḫı var mıdur ki ḳuvvet-i bāzū-y-la bile benüm ḍarb-ı gürzime [14] ṭāḳat getürebile? Yanumda çoḳdan bu maᶜnā ḫāṭırumdan gitmezdi; zīrā işitdüm, Īrān'da nesl-i Ḳahramānda Rüstem nām bir oğlan ḥāliyen [15] ṣāḥib-ḳırānlıḳ duᶜāsı idüp, "ᶜAṣruñ ṣāḥib-ḳırānı şimdi benüm dirmiş." ve Īrānīler aña ziyāde iᶜtibār iderlermiş. Varup ol Rüstem'i [16] ḍarb-ı destümle kendime ḳul idüp ben ṣāḥib-ḳırān olmaḳ murādumdur imdi; çünkim bu ārzū ṭabᶜıña es̱er eyledi. Hemān ᶜasker tedārük [17] idüp ᶜazm-i Īrān idelüm." didi. Siyeh Merd-i Gilānī daḫı bu söz üzerine eṭrāf u eknāfa nāmeler perākende idüp ᶜulūfeler taᶜyīn [18] idüp vāfir zamān ᶜasker cemᶜ idüp tā ki on yidi kerre yüz biñ ᶜasker cemᶜ eyledi.

Bir gün tamām tedārüklerin görüp Gilān-zemīn[19] öñinden ḳalḳup ᶜazm-i Īrān eylediler. Yiye içe ḳona göçe bir gün Tūrān ülkesine yaḳın bir menzilde ḳonup ḳarār eylediler. Siyeh Merd[20] dīvān idüp müşāvere itdiler, "Evvel Tūrān iḳlīmin żabṭ idüp, andan Īrān'a yürisek daḫı aᶜlā olur." didiler, öyle idecek[21] oldılar.

İrtesi gün ol menzilden ḳalḳup Tūrān ülkesine yüridiler. Tūrān ülkesine geçüp bir menzilde ḳondılar. Siyeh Merd-i Gilānī[22] dīvān idüp, yine müşāvere eyledi. "Şimdi bundan bir nāme yazup, Efrāsiyāb'a göndersek, kendünden memālik-i Tūrān'ı dilesek, yāḫūd eger[23] baña tābiᶜ olursa yine memleketin kendüsine virsek, Īrān memleketi baña kifāyet eyler." didi. Erbāb-ı dīvān ve Sām-ı Pīl bu re'yi ṣavāb[24] görüp bir nāme taḥrīr eylediler. Siyeh Merd-i Gilānī kendi hemşīre-zādesi Getvāl'i daᶜvet idüp geldi. Siyeh Merd nāmeyi Getvāl'e virüp[25] yanına seksen ādem ḳoşup, Efrāsiyāb'a ilçi naṣb idüp ḫilᶜat giyürdi. Getvāl nāmeyi alup raḫşına süvār olup seksen [213 b] [1] ḳadar ādem ile ᶜazm-i Efrāsiyāb eyledi.

Rāvī ḳavlince bu ṭarafdan Efrāsiyāb daḫı Behiştkend'de taḫtında otururken nā-gāh Tūrān[2] ser-ḥaddlerinde olan żābiṭlerden Ḳāṣıd gelüp Efrāsiyāb'ı āgāh eylediler. "Şöyle bir ᶜaẓīm leşker ẓuhūr eyledi, bilmezüz murādları ne ṭarafadur?"[3] diyü, Efrāsiyāb'uñ cān başına ṣıçrayup, "Acaba bu ᶜasker ne aṣıl ᶜaskerdür?" diyü tīz Şebreng-i ᶜAyyār'a fermān eyledi, "Var gör ne gūne ᶜaskerdür[4] ve ḳandan gelüp ḳanda gider?" didi. Şebreng-i ᶜAyyār, "Be-ser ü çeşm" diyüp ṭaban aldı ve az zamānda ordu-yı Gilān'a dāḫil oldı. Ol gün idi ki[5] Siyeh Merd Efrāsiyāb'a Getvāl ile nāme gönderdi. Şebreng tebdīl-i ṣūret dīvān-ı Siyeh Merd'e girdi. Bir gūşede ṭurup, temāşā eyledi.[6] Siyeh Merd-i Gilānī'yi gördi taḫtında oturmış. İki yanında vüzerā ile pāy-ı taḫtında Sām-ı Pīl ile bu ṣadedleri söyleşürdi. Ammā başı[7] ādem başına beñzemez. Bir ᶜacīb ṣūret çār-gūşe, her gūşede bir gözi var ve fīl ḳulağı gibi ḳulaḳları ve pāy-ı taḫtda Sām'ı görüp,[8] Şebreng'ün yüregi ḳopup ağzına gele-yazdı. Yüz otuz arış ḳaddi bıyıḳlar, ḫod Mıṣr-ı Kenānī'nüñ demetleri gibi bināgūşından aşurı gitmiş.[9] Şebreng bunları temāşā idüp, kelimātlarından murādı nedür ḫaber aldı. Nā-gāh bu ṣaded açılup Getvāl'i nāme ile Efrāsiyāb'a gönderdiler. Şebreng[10] oradan uṣūl ile ṭaşra çıḳup ṭaban aldı. Az zamānda Behiştkend'e gelüp dīvān-ı Efrāsiyāb'dan içeri girdi. Efrāsiyāb'a duᶜā idüp[11] ne gördi ve ne işitdi, murādları nedür, cümle naḳl ü beyān eyledi ve "İlçi taᶜyīn itdiler, geliyor." didi ve Sām'ı ve Siyeh Merd'i gördügi gibi[12] vaṣf eyledi. Efrāsiyāb: "Niçe idelüm? İlçisine ne cevāb virelüm?” didi. Erbāb-ı dīvānuñ her biri bir tedbīr eyledi; ammā Kerşeyüz Efrāsiyāb’a: [13] “Birāder, benüm bildügüm budur ki bunlaruñ murādları Īrān’dur. Hemān ilçi gelüp nāme oḳınduḳda mefhūm maᶜlūm baña tābiᶜ olasın, n’ola baş [14] üzerine. Tūrān memleketi de anlaruñ, biz de anlaruñ; ancaḳ evvel varup Īrān memleketini żabṭ eylesünler, ben de bileyüm ġayrı Īrān pādişāhı odur. [15] Ol zamān cümle ᶜaskerüm ve pehlüvānlarum aña ḳul olup ölince ḫiẕmetinde oluruz.” diyü cevāb virürsin. Anlar bu söz ile ġayrı bu cānibe [16] gelmezler. Īrān ṭarafına ᶜazīmet iderler. Şimdi Īrān memleketi daḫı ḫālīdür. Ha faḳaṭ Rüstem ile Zāl var ḫuṣūṣā Şebreng’ün naḳline göre Sām’a [17] Rüstem bir loḳma olmaz. Aradan anlar ḳalḳup yaluñuz anlar ḳalduḳda iş āsāndur. Elbetde aña da bir dermān bulınur.” didi. Efrāsiyāb bu re’yi [18] ṣavāb görüp Getvāl’üñ gelmesine muntaẓır oldılar.

Ammā bir gün Getvāl Behiştkend’e gelüp şehrden içeri yüridi. Sarāy-ı Efrāsiyāb’a irüp [19] kendin ᶜarż eyledi. Evvelden bilürler, Efrāsiyāb’a ḫaber eylediler, iẕin alup içeri aldılar. Getvāl içeri girdi, Efrāsiyāb öñinde ādāb [20] u erkān icrāsından ṣoñra nāme-yi Siyeh Merd’i virdi. Efrāsiyāb alup dānā eline virdi. Dānā ayaġa durup, ḳırā’at eyledi. [21] Nāmede dimiş ki, “Ben ki ḥāliyen Gilān-zemīn sulṭānı olan Siyeh Merd-i Gilānī’yüm; sen ki Tūrān Şāh’ı Efrāsiyāb Ḫān’sın. Nāme vuṣūlünde [22] gerekdür ki ḫāk-i pāyuma gelüp, yüz sürüp, baña tābiᶜ olasın. Yine Tūrān diyārın saña vireyüm. Benüm murādum Īrān’a Şāh olmaḳdur; ancaḳ [23] şol ḳadar var ki Tūrān’ı benüm menşūrum ile żabṭ idersin.” dimiş. Efrāsiyāb ise Getvāl’e ikrām idüp ṣandalī virdi [24] ve nāmeden bu cevābı Efrāsiyāb işidince, “N’ola baş üzerine, her ḳaçan ise Tūrān memleketi añundur; lākin evvel varup, Īrān diyārın [25] żabṭ eylesün, Tūrān diyārı ḥāżırdur, benüm aña ḳarşu ṭurup, ceng eylemek kārum degüldür. Var Siyeh Merd’üñ ḫāk-i pāyına bizden yüz sürüp [214 a] [1] duᶜā eyle. Şimdi ḥāliyen Īrān memleketi ḫālīdür, maḥal-i fırṣatdur.” didi. Getvāl’e ḫilᶜat virüp, bu cevāb ile Getvāl’i gönderdi. [2] Getvāl’dür, dönüp yine leşker-i Gilān’a geldi. Dīvān-ı Siyeh Merd’e girüp, yir öpdi ve Efrāsiyāb’uñ virdügi cevābı ve itdügi [3] muᶜāmeleyi naḳl eyledi. Siyeh Merd, “Pek maᶜḳūl, evvel Īrān’ı żabṭ ider ṣoñra Tūrān bizüm elde ḥāżırımuzdur.” didi. Oradan [4] ġayrı Īrān’a teveccüh eylediler.

Bir gün gelüp Tūrān ser-ḥaddine yaḳın bir yirde on yidi kerre yüz biñ ᶜasker düşüp ḳondı [5] ve üç gün oturaḳ nidā itdürdiler. Rāvī ḳavlince Rüstem Zābil’den çıḳup, ᶜazm-i Māzenderān eylemişi-di. Bir gün Ceyḫūn’ı ᶜubūr [6] idüp Tūrān yaḳasına geçdi. Giderken bir ᶜaẓīm leşker-i bī-kerān görüp, “Eyā bu ᶜasker ne ola?” diyü ve “Ḳanda gider ola?” diyü [7] baḳdı. Cümle bār-gāhlarınuñ aġızları Īrān’a ṭoġrı. Rüstem taᶜaccüb idüp, bu leşkere geldi, ṣuya otluġa gidenlerüñ [8] birine su’āl eyledi. Ol şaḫṣ Rüstem’e baḳup, “Besbellü şeh-bāzum bizüm ᶜaskerden degülsin. Bu ᶜasker Gilān-zemīn ᶜaskeridür; [9] on yidi kerre yüz biñ ᶜaskerdür. Pādişāhlarına Siyeh Merd-i Gilānī dirler ve bir pehlüvānı vardur. Ḳahramān oġludur, adına Sām-ı [10] Pīl dirler. Yüz otuz arış ḳadd çeker ve ṭoḳuz ṣyüz ṭoḳsan ṭoḳuz ḳanṭār gürz ṣalar işte bu ḳadar ᶜasker ile Gilān-zemīnden [11] berü geldi. Īrān’a gider, varup Īrān diyārını żabṭ idüp, Siyeh Merd-i Gilānī Şāh ve Sām ṣāḥib-ḳırān olsa gerekdür.” didi. [12] Rüstem bu ḫaberi işidince bozıldı, “Yā Rüstem sen böyle bir düşmen ᶜaskerin bıraġup, ḳanda gitseñ gerek? Hele bir kerre tebdīl [13] şunları kendüm seyr ideyüm, ne aṣıl ᶜaskerdür eger ud u edeb var-ısa ḳorḳulur; eger yoġı-sa inşā’Allāh elinden birşey gelmez, [14] yolımdan ḳalmayayum.” diyüp, tīz ṭaġa çıḳup, Ebreş’i ormanda ṣaḳlayup, kendi piyāde leşker-i Gilān’a geldi. Leşkere girince Rüstem [15] gördi, iki pehlüvān birāderler, ᶜişret iderler. Rüstem’i gördüklerinde bildiler ki kendi ᶜaskerlerinden degüldür. Hemān bunlar Rüstem’i daᶜvet [16] eylediler. Rüstem daḫı daᶜvete icābet idüp bunlaruñ yanına vardı, bunlar Rüstem’e, “Ḫoş geldüñ şeh-bāzum!” diyüp meclise oturtdılar, [17] yiyüp içüp ṣoḥbete şürūᶜ itdiler ve bunlar Rüstem’den, “Ne diyārlusın?” didiler. Rüstem: “Zābil’den oluram, aṣlum Hind’den gelmedür, [18] beni Siyeh Merd’e yanaşdıruñ.” didi. Bunlar, “N’ola?” didiler. Meger bunlar Siyeh Merd’üñ pehlüvānlarından idi. İki birāderler; birine Şirzād [19] ve birine Şīrgīr dirler idi. Biraz ṣoḥbet idüp, nā-gāh dīvān maḥallī geldi. Bu iki birāderler raḫşlarına süvār olup, dīvān-ı Siyeh [20] Merd’e teveccüh idüp, Rüstem daḫı bile gitdi, “Dīvān-ı Siyeh Merd’i bir eyüce seyr ideyüm.” didi. Bunlar yolda dīvāna giderken [21] Rüstem’üñ ayaġınuñ yirin temāşā eylediler, ṭopuġına varınca gömilüp minġāle çuḳurına dönerdi. Bunlar taᶜaccüb idüp, eyü ḳuvvete [22] mālik imiş diyü birbirlerine gösterdiler. Hele dīvān-ı Siyeh Merd’e geldiler. Rüstem Şirzād ve Şīrgīr ile ber-ā-ber dīvāna girüp [23] bunlardur, geçüp, ṣandalīlerinde ḳarār idüp, Rüstem’i de yanlarına aldılar.

Rüstem taḫt üzerinde Siyeh Merd-i Gilānī’yi gördi; çār-gūşe [24] kellesi var, her gūşede bir gözi var ve iki ḳulaḳlar ḳalḳan resminde ve pāy-ı taḫtında Sām-ı Pīl oturmış, yüz otuz arış ḳadd ü [25] ḳāmeti var, gūyā ki Ḳāf dīvlerinden bir ehremendür, kendü kendüsine eyitdi: “Yā Rüstem! Sen böyle düşmen ᶜaskerini bıraġup [214 b] [1] ḳanda gitseñ gerek?” diyüp, ġama düşdi, gitse böyle gitmese Keykāvus yidi kerre yüz biñ erile ḥālleri tebāh olur; ammā Rüstem [2] göñlinden bir ḳāl itdi: “Eger şol ᶜaskerde ādāb varısa gitmem, yoġı-sa giderüm, ellerinden iş gelmez.” didi. Nā-gāh simāṭ pādişāhı [3] gelüp ḳondı daḫı ṣalā olmadın. Hemān bir iḫtiyār yollu ḳapucı ilerü yüriyüp, “Ha ha pādişāhum ḳarnum pek acıḳdı.” diyüp [4] vüzerāyı çineyüp, elin uzatdı. Pabuç ḳadar bir yaḥnī parçasın ḳapup, ṣuyını aḳıdaraḳ aġzına ṣoḳup yidi. Siyeh Merd-i Gilānī [5] ḥaẓ idüp, ḳahḳaha ile güldi. Rüstem bunı görince şād olup, Ḫudā’ya şükr eyledi, “Bunlaruñ ellerinden bir iş gelmez; zīrā bunlarda [6] ādāb u erkān yoḳdur, ben yolumdan ḳalmayayum.” didi. Çünkim simāṭ yindi ve ḳalḳdı. Yine meclis ḳurılup, ᶜişrete başladılar. Siyeh [7] Merd birḳaç ḳadeḥ şarāb içince kellesi ḳızdı, emr eyledi: “Getürüñ benüm gürzüm.” didi. Varup bir ulu gürz getürdiler, sürüyerek [8] meydāna bıraḳdılar. Siyeh Merd bir kerre yirinden ḳalḳup, ol müntehā gürze el urdı. Bir elma gibi ḳapdı, başınuñ üzerinden on iki [9] kerre çevirüp, yine zemīne ḳoyup, varup yirine oturdı. Andan ṣalā eyledi: “Her kim benüm gürzümi başınuñ üzerinden çevirüp [10] ṣalarsa, el arḳası yirde.” didi. Rüstem ditremege başladı. Şirzād görüp birāderine işāret eyledi. “Ol da ḳuvvete göre yürük [11] yoġı-mış, ḳorḳusından ditremege başladı.” diyü; ammā Sām-ı Pīl daḫı Siyeh Merd-i Gilānī’ye baḳup, germ oldı, “Bire bire ḳanı gürz-bānlar? Varup [12] benüm müntehā gürzümi getürsünler.” didi. Segirdişüp gitdiler. Birāzdan Rüstem gördi yitmiş seksen miḳdārı pehlüvānlar ṭaġa beñzer [13] bir gürzi gerdūna ḳoyup çekerek getürdiler. Sām’uñ naẓarında ḳodılar.

Sām bir kerre el urup, gürz-i müntehānuñ deste-çūbundan yapışdı [14] ve iki zānūsı üzerine gelüp yidi kerre gürzi başınuñ üzerinden aşurı devr itdirüp, ṣaldı ve yirine ḳoyup gitdi. [15] Yirine oturdı ve dönüp, “İy erbāb-ı dīvān her kim benüm gürzümi yirinden ḳaldırup ḳolına alursa ölince bende-yi ḫalḳa-begūş [16] olup, ḫiẕmetinde kemer-beste ġulāmlarından olayum.” diyince, Rüstem’i raᶜşe ṭutup ṣaḳır ṣaḳır ditremege başladı. ᶜĀḳıbet Şirzād [17] ṭurmayup, “Be hey pehlüvān ḳorḳma, ne ḳorḳarsın? Anlaruñ bize sözleri yoġa, anlar kendi aḳrānlarına ṣalā iderler.” didi. Rüstem, “Be [18] yoḳ yā Şirzād, ḳorḳduġumdan ditremem, ḥırṣımdan ditrerem. Acaba varsam ṣaġ elümle Sām’uñ gürzini, ṣol elümle Siyeh Merd’üñ [19] gürziñ ikisin birden ḳapup, ṣala-bilür miyüm ne dirsiz?” didi

Şirzād birāderi Şīrgīr’e; “Birāder ḥarīf delü imiş, işitdüñ mi [20] ne söyler?” diyüp, gülüşmege başladılar. Rüstem, “İẕniñüz ile bir kerre varup tecribe ideyüm.” didi. Bunlar, “Bire otur dīvāna, ṣoñra [21] idemezsin ḥalḳ içinde rüsvāy olursın.” didiler. Rüstem: “Hele bir kerre baḳayum.” diyüp yirinden ḳalḳdı. Siyeh Merd-i Gilānī’nüñ [22] öñine vardı, “Pādişāhum, eger iẕniñüz olursa şol gürzlerüñ ikisin birden ḳaldırup ṣalayum.” didi. Siyeh Merd Rüstem’e [23] baḳup göñlinden besbellü dīvāna ancaḳ diyüp gülmege başladı. Sām daḫı gülüp dört ṭarafdan gülişdiler, “Di imdi [24] şeh-bāzum, göreyüm seni bolay ki yirinden ḳaldırabileydük.” didiler.

Rüstem bir kerre hemān ṣaġ eliyle Sām’uñ gürzinüñ deste- [25] çūbundan ḳavrayup, ṣol eliyle daḫı Siyeh Merd’üñ gürzinüñ deste-çūbundan ḳavrayup, “Yā maᶜbūd!” diyüp, öyle zūr eyledi ki [215 a] [1] ikisin daḫı yirinden ḳara ṭaġ gibi ḳaldırup, ḳollarınuñ üzerine aldı. Erbāb-ı dīvān bu ḥāli görüp cümlesi şaşdılar. [2] Sām ile Siyeh Merd-i Gilānī, “Bire bire bu ne aṣıl kimsedür?” diyü, taᶜaccübe vardılar. Şirzād ile Şīrgīr Rüstem’üñ bu ḳuvvetin görüp [3] birbirlerine; “Birāder ḥarīf degül imiş, biz ḳorḳusından ditrer didük; ammā meger ḥarīfde cevher-i şecāᶜat varı-mış.” diyü temāşāya [4] ṭurdı. Rüstem gürzleri ḳolına alınca, Sām’a, “Pehlüvān ṣay imdi, ṣoñra yañulma.” diyüp ṣaġ eliyle Sām’uñ gürzin [5] ve ṣol eliyle Siyeh Merd’üñ gürzin başınuñ üzerinden devr itdirüp, işte bir iki diyü yitmiş kerre ṣalup, yine günbed [6] leri üzere yirine ḳodı ve dönüp Sām’a: “Yā Sām ḳavlüñden dönme, er olan ḳavli üzere durur, sen daḫı iḳrāruñdan nigūn [7] eyleme.” didükde Sām: “Ḫayır bu gürz iṭmāndur señünle pençe ṭutalum.” didi. Rüstem, “N’ola ṭutalum?” diyince Sām işāret eyledi, [8] iki pūlād ṣandalī getürüp, birbirine muḳābil ḳodılar. Andan Sām ḳalḳup bir ṣandalīye oturdı. Rüstem daḫı bir ṣandalīye [9] oturdı. İkisi de pençe uzadup birbirlerine pençelerin girift eylediler. Rüstem Sām’a, “İmdi pehlüvān ḥamle eyle dime, [10] evvel sen ṣarf-ı maḳdūr eyle ki ṣoñra ᶜöẕr-i bahāne eylemeyesin.” didi. Sām Rüstem’üñ bu dirhemlü cevābından ġażaba gelüp, [11] öyke ile Rüstem’üñ pençesin berk ṭutup zūr eyledi, olmadı, yirinden ḥareket itdüremedi, “Bire bu nā-bekār ne [12] metīn imiş.” diyü bir daḫı zūr eyledi, yine olmadı. Sām ġayret idüp üçinci zūrı öyle eyledi ki cümle gövdesinde [13] olan ḳan yüzine geldi; ḥattā yüzinden birḳaç ṭamla ḳan geldi, yine olmadı. Dönüp, Rüstem Sām’a: “Yā Sām daḫı [14] ḥamle ider misin?” didi. Sām, “Yoḳ pehlüvān sen de ḥamle eyle görelüm niçe idersin?” didükde Rüstem, “İmdi yā Sām, [15] ġāfil olma, ġayret eyle, bolay ki maġlūb olmayasın!”

diyüp nice zūr eyledi ise ḫāh nā ḫāh Rüstem Sām'uñ [16] biraz pençesin büküp öyle dürdi ki Sām pençesin girü döndüre zūr ide-gördi olmadı. Bir sitem bir ḥamle [17] daḫı idüp andan ziyāde bükdi ve yine meks̱ idüp ruḫṣat virdi. Sām çalışa-gördi olmadı. Rüstem'üñ [18] elin oynadup kendi pençesin yirine getüremedi. Rüstem üçinci ḥamlede öyle zūr eyledi ki Sām'uñ tamām pençesin [19] büküp Sām'uñ arḳası Rüstem'üñ gögsine geldi. Sām ġażabından pençesin nice silkti ise zencīr kütür kütür [20] ḳırılup birbirinden pençeleri ayrıldı. Rüstem dönüp, "Buña ni dirsin yā Sām?" didükde Sām, cebhe-i pür-çīn erbāb-ı dīvāndan [21] ḥicāb eyledi. "Ḫayır pehlüvān bunı daḫı ṣaymam, pençede iṭmāndur ancaḳ senüñle düvāl ṭutuşalum, ġālib maġlūb aṣıl düvālde [22] bellü olur." didi. "Belī öyledür, pek maᶜḳūl. Hemān gel, işte düvālüm, o şübheñi daḫı ḥalleyle." didi. Sām düvālde [23] ġālib gelürem mülāḥaẓasında oldı; zīrā Sām'uñ yüz otuz arış ḳaddi var idi. Rüstem'üñ ise ṭoḳsan arış [24] ḳaddi var. Sām gelüp Rüstem'üñ miyānından yitmiş ḳat düvāl-i zencīr-i kemer Ḳahramānī ṭutup, Rüstem düvālüñ yed-i Sām'a [25] teslīm eyledi. Sām fırṣatı ġanīmet bilüp bir kerre pençe açup dest urdı. Rüstem'üñ düvāl-i zencīr-i kemerinden muḥkem [215 b] [1] ṭutup ḳuvveti-le zūr eyledi. Rüstem ᶜarż-ı mahāret içün ġayreti-le öyle lenger virdi ki şiddet-i lengerinden Rüstem'üñ pāyları ṭopuḳlarına [2] varınca zemīne gömildi. Sām aṣlā Rüstem'i yirinden bile ḥareket itdüremedi. Sām āteş-maḥż olup bir daḫı zūr eyledi yine [3] bir iş göremedi. Sām ġayretinden moṣmor olup var maḳdūruñ ṣarf idüp üçincide öyle zūr eyledi kim ḥikmet-i Ḫudā [4] olacaḳ var idi. Rüstem daḫı dīvān-ı Siyeh Merd'i temāşā iderdi. Kendiyi boş ḳuvveti ġāfil bulındı.

Sām Rüstem'i zemīnden [5] kökli aġaç gibi cayır cayır söküp yine ḳaldıramadı. Ol ḥaddedeki Sām'uñ damaġınuñ perdesi çāk olup ḳan fevvāre mis̱āli [6] atıldı. Rüstem'üñ pāyları yine lenger-i ṣāḥib-ḳırānīden ṭopuḳlarına varınca zemīne gömildi. Sām'uñ ġayrı gözleri cihānı görmekden [7] ḳaldı. "Be hey nā-bekār mismār-ı āhen gibi seni yire mi mīḫladılar? Ben bālāya çekerüm, sen zemīne gidersin." diyüp, Rüstem'i düvālinden ṣalı-virdi [8] ve ḫacālet el virüp, dāll-ı ḫançer oldı ve Rüstem'üñ üzerine yüriyüp, "İy nā-bekār sen nireden gelüp, böyle benüm başıma belā olduñ? Bārī [9] senüñ vücūduñ ṣaḥīfe-i ᶜālemden ḥaḳ ideyüm." diyü, Rüstem'e ḥavāle eyledükde, Rüstem cüst atılup ṣol eliyle ḫançer ṭutan bileginden[10] ḳavrayup ṣaġ eliyle düvāl-i zencīr-i kemerinden ṭutup nice zūr eyledi ise Sām'ı yirinden ḳaldırup ḳolınuñ üzerine aldı ve Sām'uñ [11] ḳulaġına "Yab yab yā Sām, pehlüvān geçinürsin, Īrān'da kimse yoḳdur, ḳanda gidersin? Merd olan hiç çūbānsız ḳoyuna el [12] uzadır mı? Edebüñle ṭur, tā ṣāḥibleri gelince ḥareket eyleme, ṣoñra sen bilürsin.” didi ve Sām’ı götürüp ṣırtı üzerine zemīne [13] ḳodı ve ayaġı ile gögsine başup “Bunda er ḳıymeti bilür yoḳ.” diyüp öte ṭarafa geçince Sām-ı Pīl boş bulınup, girüsinden yollandı. [14] Bir anca ṣadā ẓuhūr eyledi; ammā herkes hāy hūydan işitmedi. Siyeh Merd-i Gilānī ise Rüstem’üñ bu erliklerin görüp dem-beste [15] ve ḥayrān olup, öyle mebhūt ḳalmışı-dı.

Rüstem dīvāndan ṭaşra çıḳdı. Erbāb-ı dīvān ḥayrān olup, taᶜaccüb-āne seyr iderlerdi. [16] Sām yirinden ḳalḳup biñ şerm-i ḥicābı-la yirinde oturdı ve baş aşaġı ṣalup baḥr-i endīşeye daldı. Bu arada Rüstem piyāde [17] ṭaġa vardı. Ormanda Ebreş-i gül-endām-ı baḥrīyi alup üzerine süvār olup oradan dönüp yine leşker-i Siyeh Merd’e geldi. [18] Ṭoġrı bār-gāh-ı Siyeh Merd’e gelüp eger ḳaşında olan ṭabl-bāza bir ṭurra urdı. Siyeh Merd işidüp, “Bire nedür aṣlı?” diyince segirdüp [19] “Pādişāhum ol ḥarīf raḫşına binmiş yine geldi, işte bār-gāh öñinde ṭurıyor, ṭabl-bāz uran oldur.” didiler, “Yā kimüñ zehresi [20] vardur? Kim ṭaşra çıḳa-bile?” Bu arada Rüstem ṭaşradan naᶜra urup, “Unutma yā Sām, saña tenbīhüm üzere ḥareket eyle, ṣoñra görirsin.” [21] diyüp, Ebreş-i gül-endāmuñ licāmın çevirüp bir ṭarafı ṭutup gitti. İşte Sām-ı Pīl Rüstem’üñ tenbīhi üzere ᶜasker-i Gilānī’yi gezdirüp, [22] Īrān’a geçürmedi. Siyeh Merd-i Gilānī Sām’a tesellī virüp, “Elem çekme yā Sām, senüñ intiḳāmuñ o nā-bekārdan alı-virirem.” didi. Sām [23] göñlünden, “Var hey laᶜīn hele kendi ḳurıyacaḳ başıñı ḫalāṣ eyle.” didi. İşte bunlar bu ḥāl üzere memālik-i Tūrān’ı dolaşmaḳda. [24] Biz gelelüm Rüstem ibn-i Zāl-ı zūr ol ṣāḥib-ḳırān-ı pür-hüner aḥvāline.

Rāvī ḳavlince Rüstem, Gilān ᶜaskerine bu ḳadar gūş-māl virüp [25] geçüp gitti. Ḥikmet-i Rabbānī Efrāsiyāb Gilān ilçisin ṣavışdurduḳdan ṣoñra ḳırḳ biñ ḳadar ᶜasker ile binüp yab yab Gilān [216 a] [1] ᶜaskerini ḳollamaġa şikār bahānesiyle çıḳmışı-dı.

Rüstem ittifāḳī Efrāsiyāb bir mesīrede oturmış ᶜişret iderdi. [2] Üzerine çıḳa-vardı. Gördi ki Efrāsiyāb daḫı Rüstem’i gördükde döndi. Veyse-yi tīz-ceng’e: “Yā Veyse, Rüstem şimdi gelüp [3] senüñle ceng eylese ne yaparduñ?” didi. Veyse “ Hemān bir ḍarbı-la raḫşından yıḳup, başın kesüp fitrāküme bend idüp, [4] Zābil’de pederi Zāl-ı zamān kelleyi peşkeş virürdüm.” didi. Bu maḥale dek Rüstem daḫı gelüp Veyse’nüñ ḳafāsın aldı. Efrāsiyāb [5] baş ḳaldırup Rüstem’e; “İşte dil-āver, kendi ḳulaġunla işitdüñ, niçe bilürsin yā Rüstem elüñdedür.” didükde, Veyse’nüñ [6] cān başına ṣıçradı. Rüstem, “Bu vaḳitde, bunda ne arar?” diyü, ḳafāsına baḳınca, Rüstem gözine girüp, torbada yılan görmişe [7] döndi. Rüstem, “Ḳalḳ yā Veyse, tīz raḫşına bin ṣarf-ı maḳdūr eyle, beni öldüresin, yoḫsa dīnüm ḥaḳḳı-çün seni öldürsem [8] gerekdür; zīrā Behrām İbn-i Gūderz’üñ vekīliyem. Ceyḫūn üzere giderken nā-merdlik idüp ḳafāsından üç oḳ atmışsın. Ḫudā virmiş [9] siperine rāst gelüp, vücūdına kār eylememiş. Behrām da seni öldürmege yemīn eylemiş, şimdi beni yirine vekīl naṣb eyledi” [10] didi. Veyse ne disün, nā-çār ḳalup raḫşına binüp ve Rüstem’üñ muḳābelesine geldi. Rüstem, “Di imdi, yā Veyse, durma [11] ḥamle eyle ve ʿaḳlıñı başına devşür ġāfil mebāş ẕīrā seni ḳatl eylesem gerek, ḳurtulmaḳ muḥāldür.” didi. Bu arada Veyse n’eylesün [12] ġayrı ölüm eri olup, el nīze-i cān-sitāne urup var ḳuvvetin bāzūya alup Rüstem’e bir nīze ḥavāle eyledi. Rüstem el ṣunup nīzesin [13] ṭop dibinden żabṭ idüp, Veyse ilerü itdi işlemedi, girü çekdi, olmadı. Rüstem çeküp cayır cayır nīzesin elinden alup, [14] zānūsına urdı, birḳaç pāre idüp, atdı. Veyse bu kerre ṭarafeylinden gürz-i kūh-peykerin çeküp on ikinci baḫşından ṭutup başınuñ [15] üzerinden devr itdirüp, Rüstem’e bir eyü ḍarb-ı gürz ḥavāle eyledi. Rüstem gürzi hevādan iner iken pençe açup el ayasına alup [16] gürzini daḫı keff-i destinde żabṭ idüp ve çeküp elinden aldı, anı daḫı fırlatdı.

Efrāsiyāb Veyse’nüñ oġulları ile seyr- [17] ideyorlar. Rüstem’üñ böyle ġażabın görüp ġayrı Veyse’nüñ Rüstem elinde ḳatl olınacaġın fehm eylediler; ammā niçe eylesünler, āteş-i [18] sūzān ḳarşusına varılmaz. Rüstem Veyse’nüñ gözin yabana atup: “Yā Veyse, ṭurma ḥamle eyle, āḫir vaḳtiñdür, bir daḫı uramazsın.” [19] didi. Veyse, nice eylesün, bārī bir iki oḳ daḫı atayum diyü, el tīr ü kemāna urdı, bir ḥadeng-i ser-tīzi baḥr-i kemāna ḳoyup, Rüstem’üñ [20] sīnesin nişāna alup, tīre güşād virdi, tīrdür, Rüstem’üñ sīnesin üzleyüp geldi. Rüstem aṣlā sipere bile yapışmayup, [21] gögsin ber-ā-ber virdi. O ḳadar tamām ḫaṭā yirine geldükde, Rüstem Ebreş’üñ ṣaġrısına yatup, oḳ üzerinden geçerken iki parmaġı-la [22] ḫadengi ṭutup, żabṭ eyledi ve ṭoġrılup, dizine urup, ḳırdı ve atı-virdi. Veyse bir oḳ daḫı endāḫte ḳıldı. Rüstem anı da [23] ḳırdı, bir daḫı atdı, anı da. . . Rüstem Veyse’nüñ üç oḳın ḳırdı bu kerre Veyse ḫaşyet itdi; zīrā ḫaşyet ʿilminde ḫayli mahāreti [24] var idi; ḥattā Efrāsiyāb’a ḫıştı aṣlında Veyse-yi tīz-ceng taʿlīm eylemişdür. Rüstem ḫıştın daḫı eliyle ṭutup, ḳırdı ve yabana atdı. [25] “Yā Veyse daḫı ḥamle ider misin?” didi. Veyse miyānından tīġ-ı āteş-tābın ʿuryān idüp irişdi. Rüstem’e bir ḳılıç ḥavāle eyledi.

[216 b] [1] Rüstem altında Ebreş’i ḳucaḳlayup, Veyse’nüñ ḳılıç ṭutan ḳoltuġı altına girüp bileġinden ṭutup öyle ṣıḳdı kim Veyse’nüñ [2] parmaḳları toḫumlıḳ ḫıyāra döndi ve ṭırnaġınuñ dibinden ḳan fevvāre gibi atılup ḳılıç elinden zemīne düşdi. Rüstem hemān Veyse’yi [3] ḳapup at üzerinden ḳolına aldı ve arḳurı öñine alup ayaḳlarını ṣol uyluġı ile berk ṣıḳup ṣaġ eliyle başından [4] ṭutdı, ṣol eliyle omuzlarından baṣup niçe burdı ise Veyse’nün başın ḫām emrūd gibi ḳoparup gövdesinden cüdā [5] eyledi. Başı fitrākine beste idüp, gövdesin atı-virdi ve dönüp, Efrāsiyāb ṭarafına naᶜra urdı; “Var mıdur Veyse’nüñ [6] ḳanın ṭaleb eyler? Eger var ise gelüp daᶜvā eylesün, ṣoñra ᶜöẕr-i bahāne eylemesün; zīrā ben giderem ᶜaceleli işüm vardur.” didi. [7] Rüstem böyle diyince, Efrāsiyāb, “Olsun Veyse’nüñ oġulları olsun.” didi. “Yā Rüstem işüñden ḳalma var ṣaġlıġla. [8] Bizden daᶜvā ider yoḳdur.” didiler. Rüstem vedāᶜ idüp Efrāsiyāb’ı alup yüriyü-virdi. Efrāsiyāb öykesinden iki omuzlarını [9] ḳopardı, “Bu ne aṣıl düşmendür ki yārān pāyesi ile gelüp ṣāḥib-ḳırānum gözüm ḳarşusında helāk eyleye.” diyü biraz gümürdendi, [10] ḳaṣdı bu ki, oġulları: “Baḳ, babamuza ṣāḥib bile çıḳmadı, bize de çıḳmaz. Böyle bī-vefā Şāh’a ḫiẕmet eylemekden ṭaġda bir çūbāna [11] ḫiẕmet eylemek yegdür.” diyüp, “Belki beni terk iderler.” diyü ḳorḳdı; ammā Rüstem giderken fikr idüp, “Ben bu kelleyi ḳanda iletsem gerek [12] bārī Kelāt-ı ḥareme uġrayup, oġlı Belīsem’e vireyüm ve hem Veyse Rüstem’üñ başın kesüp Zāl’a babasına hediyye virürem.” didi [13] idi: “Aña bināen ben de iletüp, oġlı Belīsem’e hediyye virürem.” diyüp, Kelāt-ı Ḥarem’e ṭoġrı gitdi.

Bir gün Kelāt-ı Ḥarem’e varup [14] ekincilerden biri ile Belīsem’e ḫaber gönderdi; pederi Veyse’yi alsun diyü. Ekinci varup, bu sözi Belīsem’e söyledi. Belīsem [15] ġażaba gelüp tiziye bulınan ᶜasker ile binüp der-bende geldi. Gördi pederi Veyse’nüñ kellesi Rüstem’üñ fitrākında bestedür. [16] Belīsem der-bendi alup: “Yā Rüstem, pederüm intiḳāmın be-her-ḥāl senden aluram.” diyüp, cenge başladı. Rüstem Belīsem’i evvelinde bilür ki [17] cümle birāderlerinden hem şecīᶜdür ve hem merddür. El nīzeye urup irişdi. Rüstem’e bir nīze ᶜaşḳ eyledi. Rüstem Belīsem’üñ nīze uruşından [18] añlayup nīzeye siper-i Gürşāsb’ı ber-ā-ber ṣundı. Yalman-ı nīze āyīne-i siperi būs eyledükde, alev alev āteşler ṣaçılup eṭrāf u eknāfda [19] olan ḫār u ḫāşākı sūzān eyledi. Rüstem, Belīsem’üñ nīzesin ṭabancalayup yolından ṣapıtdı. Yalman-ı nīze dāmen-i siperden [20] ḳayup, ḳoltuḳ altından yol buldı. Belīsem nīzesin żabṭ idüp, yan yana geçüp, ser-i meydāna vardı.

Rüstem Belīsem’üñ nīzesin [21] āsān vech üzere gerçi menᶜ eyledi; ammā begendi öteden Belīsem dönüp gördi. Rüstem ṣaġ ve sālim ṭurur. Belīsem daḫı ṭurup, [22] Rüstem’e “Ḥamle eyle.” didi. Rüstem nīze-i bār-keşi ile bir nīze ḥavāle eyledi. Belīsem siper ber-ā-ber virüp, yalmanı mir’āt-ı siperi būs [23] eyledükde, Belīsem ḳolları bükilüp, siper gögsine ḳapandı. Belīsem, bire bire idüp, hele ne ḥāl ise ṭabancalayup, ḳoltuḳ altından [24] yol gösterüp, cebe ḥalḳaların oḫşayup, yan yana, rikāb rikāba, terkeş terkeşe, naᶜleyn dögerek ser-i meydāna gitdi. Belīsem Rüstem’den [25] bir nīze yidi ki daḫı ᶜömründe bu nīzeyi kimseden yimemişdi.

Ḥāṣıl-ı kelām, Belīsem üç nīze urup, Rüstem menᶜ eyledi. Üç nīze de Rüstem **[217 a]** [1] urup güci-le menᶜ eyledi. Andan, Belīsem nīzesin zemīne rekz idüp, ṭarafeylinden gürz-i girānuñ çeküp on ikinci baḫşından [2] ṭutup başınuñ üzerinden devr itdirüp irişüp Rüstem’e bir ḍarb urdı. Rüstem de gürzin çeküp ber-ā-ber virdi. Belīsem’üñ [3] gürzi gürz-i gāv-sere ṭoḳındukda ṭaḳ ṭaḳ [...] āfāḳü’l ṭaḳ olup, Rüstem baş ḳaçurup, arḳada olan yigirmi [4] dört āyīneli siper ki gürşāsb-ı āhen-destüñdür, aña alup, siper āyīneleri çarḫa girdi. Baḳıyye-i ḍarb-ı gürz zemīne inüp, [5] ṭoz Rüstem’i büridi. Belīsem gürzini żabṭ idüp, geçüp ser-i meydāna vardı.

Rüstem licām silküp ṭozdan ṭaşra çıḳup [6] ve Belīsem’üñ gürz urışından ḳuvvet ve şecaᶜatüñ fehm idüp, “Kendüsine yazuḳdur şol dil-āverüñ, tiziye ᶜırżın şikest eylemeyem, [7] bir vaḳti-le ben Rüstem ile şöyle ceng eyledüm diyü faḫr eylesün.” diyüp, gürzinüñ onıncı ḳırāṭından ṭutup, Belīsem öteden [8] döndükde: “Ala yā Belīsem, sen de benden bu yādigārı” diyüp irişdi. Belīsem’e bir ḍarb-ı gürz ḥavāle eyledi. Belīsem daḫı kendi [9] gürzin ber-ā-ber virdi. Gürz gürze indükde, ṣadāsı ol vādīleri ṭutdı. Belīsem’üñ ḳolları ḫam-ender-ḫam bükilüp, iki [10] gürz bir olup, Belīsem’üñ başına inse gerek. Belīsem baş ḳaçurup arḳasında olan sipere aldı, siper āyīneleri çarḫa [11] girdi. Belīsem lenger virince, altında olan raḫşın öñ ayaġı ilerü ve ḳıç ayaġı girü, miyānı ḥallāc yayına döndi. Baḳıyye-i [12] ḍarb zemīne inüp, ṭoz Belīsem’i büridi. Rüstem gürzin żabṭ idüp, geçüp, ser-i meydāna vardı. Belīsem’üñ ᶜaskeri ḳafāsında [13] ṣaf ṭutup, dururlardı. Pehlüvānlarından bir ikisi at ḳoparup, ṭozdan içerü girdiler, gördiler Belīsem ṣaġ sālimdür; şükr [14] eylediler, dönüp yine yirlerine vardılar. Belīsem licām silküp, ṭoz ṭaşra çıḳdı. Öteden Rüstem dönüp geldükde, Belīsem gürzin [15] ḳapup irişdi, iḳdām ile

Rüstem’e bir ḍarb-ı gürz ḥavāle eyledi. Rüstem gürz ber-ā-ber virüp, yine evvelki gibi arḳada menᶜ eyledi. [16] Rüstem daḫı urup, Belīsem menᶜ eyledi.

Ḫulāṣa-i kelām, Rüstem ile Belīsem yaña yek akrān cengi idüp, aḫşam olınca birbirlerinüñ [17] vücūdın sendān-ı āhen-girān mis̱āli dögdiler. Belīsem’e bir ḍarb urup, Belīsem menᶜ eyledükde, Rüstem at başını çeküp, Belīsem’e devr [18] eyledi. Belīsem daḫı ṭurdı. Rüstem dönüp: “Yā Belīsem saña mürüvvet eyleyüp, bugün ᶜırżuñ yıḳmadum, var imdi bu gice yi kebābı, [19] iç şarābı, taḳviyet-i beden ḥāṣıl eyle de yarın senüñle yine görişelüm.” diyüp, Ebreş-i gül-endam-ı baḥrīnüñ başın çevirüp, şöyle [20] ḳarşuda görinür bir ağaç var idi. Rüstem varup, anuñ sāyesin penāh idindi. Ebreşden inüp, licāmın alup, giyāha ṣaldı. [21] Kendi de ol dıraḫtuñ sāyesinde nişīmen eyledi. Belīsem daḫı der-bend ağzında sāye-bān ḳurup ḳarār eyledi ve tīz bir ṣofra ṭaᶜām [22] ile bir ṣurāḥī bāde iki ġulām ile Rüstem’e gönderdi. Ġulāmlar gelüp ṣofrayı Rüstem’üñ öñine ḳodılar, ṣurāḥī ile bādeyi daḫı yanına [23] ḳoyup gitdiler. Rüstem Belīsem’üñ insāniyyetine taḥsīn eyledi, “Dürüst merd imiş.” didi. Ammā ne fā’ide aṣlı Tātār’dur, lā-büdd çeker. Şimdi bunda [24] merdlik eyler; ammā Ḫān Ferīdūn cenginde Zāl-ı zamān merdlik idüp Rüstem bir ṣafdan bir ṣafa nīze ile itse gerekdür, vaḳti geldükde [25] inşā’allāh naḳl olınur, biz ṣadedimüze gelelüm. Ol gice Rüstem dıraḫt sāyesinde yatdı. Belīsem sāye-bān altında yatdı. Çünkim şeb [217 b] [1] gidüp rūz rūşen oldı. Āf-tāb-ı ᶜālem-tāb żiyā-güster eyledükde, Rüstem yirinden ṭurup āyīn-i Dāvud üzere vużū’ idüp, [2] ṣabāḥ namāzın edā eyledi. Biraz bāde ḳalmışı-dı, añunla defᶜ-i ḫumār idüp Ebreş’e licām urup üzerine süvār oldı. Öteden [3] Belīsem daḫı ḳalḳup āyīnleri üzere ṭāᶜatın idüp bindi. Rüstem ile muḳābil olup nevbet Belīsem’de ḳalmışdı.

Belīsem el gürze [4] urup, irişdi. Rüstem’e bir ḍarb daḫı urdı. Rüstem menᶜ eyledi. Rüstem urdı, Belīsem menᶜ idüp yine yek-ā-yek, küt-ā-küt cenge [5] başladılar. Aḫşam olınca birbirlerinüñ vücūdların dögüp yetmiş seksener ḍarb urışdılar. Aḫşam irdükde yine Rüstem raḫşın [6] başın keşīde ḳılup, Belīsem’e eyitdi: “Yā Belīsem, bugün de saña yine ruḫṣat virdüm. Yarın görelüm Ḫudā ne gösterür.” diyüp ᶜaşḳ eyledi [7] ve Ebreş’i çevirüp, yine ol dıraḫt dibine vardı. Ebreşden inüp giyāha ṣaldı, kendi daḫı ol dıraḫt sāyesinde nişīmen eyledi. [8] O ṭarafdan Belīsem daḫı dönüp sāye-bān altına geldi. Atından inüp tīz Rüstem’e yine bir ṣofra ṭaᶜām ile bir ṣurāḥī bāde gönderdi. [9] Rüstem bādeden içüp ve ṭaᶜāmdan yidi, yorġunluġı gidüp, “Keykāvus-ı Kāmrān ile yidi kerre yüz biñ ᶜasker şimdi ḳalᶜa-yı [10] Māzenderān öñinde ne keyfiyyetdedür?” diyüp fikre daldı, gitdi ve uyḳusı dağıldı olmadı. Rüstem’üñ çeşmine ḫāb-ı rāḥat girmedi.

[11] Gicenüñ s̱ülūs̱ānı mürūr eyledi. Andan ṣoñra yab yab ḫāb-ı girān ayaġ uzatmaġa başladı. Ḥāṣılı Rüstem’üñ ġayrı çeşmini ḫāb alup [12] Rüstem muşıl muşıl nefīr-i ḫāba vardı. Çünkim ṣabāḥ oldı, ᶜālem rūşen oldı. Belīsem yirinden ṭurup raḫşına binüp meydānġa [13] geldi, gördi Rüstem’den ḥareket yoḳ, daḫı dıraḫt sāyesinde yatur. Belīsem’e şübhe ᶜārıż olup, “Eyā aṣlı ne ola ki? Rüstem [14] yirinden ḳalḳmadı, varayum göreyüm aṣlı nedür?” didi. At sürüp Rüstem’üñ yanına geldi. Ebreş-i gül-endām ise yad kimse gelse elbetde [15] hücūm idüp, yā defᶜ eyler veyāḫūd Rüstem’i uyarurdı. Belīsem aṣlā muḳayyed olmadı. Belīsem gördi muşıl muşıl uyur. “Besbelli [16] dün pek yorılmışdur ki bu zamāna dek daḫı uyḳusın almamış.” diyüp Rüstem’i yab yab uyandırdı. Rüstem gözini açdı ne gördi; [17] ṣabāḥ olup, gün ḫayli yüksege çıḳmış ve Belīsem başı ucına gelmiş, kendüsin uyandırdı ve ḳalḳup oturdı ve Belīsem’üñ [18] merdligine taḥsīn eyledi. Bu fırṣat ġayrı ḫaṣmuñ eline girse, amān zamān virmez, uyurken urup, helāk eylerdi. Ḫuṣūṣā [19] pederin ḳatl eylemiş, ḳanlusı ola. Rüstem inṣāf idüp “Ḫoş geldüñ yā Belīsem. Nedür aṣlı bunda geldüñ? Yoḫsa çokça mı uyuduḳ?” [20] diyüp yirinden ṭurdı. Bir iki sāġar bāde nūş idüp, raḫşına bindi. Belīsem: “Yā Rüstem geldügimüñ aṣlı budur ki vaḳit geçdi, [21] gördüm daḫı yatursın, acaba ne ola ki bu zamāna dek ḳalḳmadı diyü biñ dürlü endīşe gelüp, ᶜāḳıbet gelüp seni uyandırdum.” didi. [22] Rüstem: “Āferīn yā Belīsem, merd dil-āver imişsin.” diyüp meydāna geldiler, yine ellerine gürzlerin alup, başladılar cenge. Gün ḳubbe-i felege [23] dikilince ceng idüp, nevbet Rüstem’e gelince Rüstem Belīsem’e: “Yā Belīsem bu ḍarbumdan ḥazer eyle, sā’ir ḍarblara ḳıyās eyleme, zīrā yeter ḳayd [24] luya ṣoḥbet ḥarāmdur.” diyüp gürz-i gāv-seri on ikinci ḳırāṭından ṭutup, başınuñ üzerinden birḳaç kerre devr itdirüp, sürüp maḥal [25] yirine geldükde terāzū-yı rikāba dürüst başup Belīsem’e bir ḍarb-ı şedīd ḥavāle eyledi. Belīsem gürz ber-ā-ber virdi; ammā gürz-i gāv-ser [218 a] [1] nice ki Belīsem’üñ gürzine indi. Gürz Belīsem’üñ elinden ṭutam ṭutam ḳopup ḳolları bükilüp ve bāzūları uyuşdı. Belīsem [2] tiziye başın ḳaçurup arḳasında olan sipere aldukda siperüñ āyīneleri birbirine girüp siper çenber çenber, oluḳ oluḳ oldı [3] ve şiddet-i ḍarbdan, Belīsem’üñ miyānı iki ḳat olup, başı at başına ber-ā-ber oldı ve ᶜaḳl dā’iresinden gidüp, bī-ḥūd oldı.

[4] Rüstem tiziye, yek mīḫ üzerinden dönüp Belīsem’üñ yanına geldi. Veyse-yi tīz-ceng’üñ kellesin Ebreş’üñ fitrākından çözüp, atı-virdi [5] ve ᶜaskerine naᶜra urup “Gelüñ pehlüvānlarıñuzı aluñ!” didi ve kendi Ebreş’üñ başın çevirüp bir ṭarafı ṭutup gitdi. Ḥikmet-i Ḫudā [6] yolı Keyān-ābād’a düşdi. Belīsem’üñ daḫı tevābiᶜi gelüp Belīsem’üñ yüzine ṣu ṣaçup, ᶜaḳlın başına getürdiler. Belīsem göz açup [7] ne gördi; ḳubbe-i āsümān başınuñ üzerinde seng-i āsiyāb gibi döner, “Baña ne oldı ve ḳanı Rüstem?” didi. Bunlar daḫı olduğın naḳl [8] eylediler, “Fitrākiñüze bir kelle āvīḫte idüp, aluñ pehlüvānıñuzı didi ve çıḳup gitdi.” didiler. Belīsem āh idüp, “Ḫoş imdi [9] yā Rüstem, bu intiḳām eger saña ḳalursa, evlādıña ḳalmasun.” diyüp, döndi. Kelāt-ı Ḥarem’e geldi ve babası Veyse’nüñ [10] kellesi fitrākinden çevirüp bir maḥale defn eyledi ve bu elem ile ḳaldı. Biz gelelüm bu cānibden Keyān-ābād’da olan ṣadede.

Rāvī-i [11] şīrīn-zebān öyle naḳl eyler ki Rüstem der-bend-i Şāvran’da Zenge-i Şāvrān’ı bir sille ile bend idüp Kāvus’a seksen biñ [12] zengī ile tābiᶜ eyledi ve Rüstem, “Māzenderān’a bile gideyüm.” didükde Keykāvus götürmeyüp, Rüstem de dönüp, Keyān-ābād’a gelüp [13] Mebḥā-yı ᶜĀbid’üñ ḳızı Sinduḫt Bānū’yı almışı-dı. Bir iki ay eglenüp, vedāᶜ idüp, Zābil’e gitmişi-di. Ammā Sinduḫt [14] Bānū ḥāmile ḳalup gitdükçe ḳarnı büyüdi. Altı ay oldı ve ṭoḳuz ay oldı. Ġayrı Sinduḫt Bānū yirinden ḥarekete mecāli [15] ḳalmadı. Netīce-i kelām, bir yıl tamām oldı. Sinduḫt Bānū’nuñ ġayrı ağrısı ṭutup, iskemleye geldi, bir üni yirde ve bir üni [16] gökde. Ebeler eṭrāfında dürlü dürlü ᶜilāclar iderler; ammā fā’ide itmeyüp dāyeler, “Āh şu maḥalde pederi Rüstem geleydi, eñsesinden [17] Bānū’yı ṭutup silkeydi evlād ṭoġardı.” diyüp bu sözde idiler. Nā-gāh Rüstem Keyān-ābād’a gelüp ḳalᶜadan içeri girince [18] görenler segirdüp Muẓaffer Şāh’a ve Ġażanfer Şāh’a müjde eylediler. Muẓaffer Şāh ve Ġażanfer Şāh tīz ḳarşuladılar. Rüstem gelüp [19] iki birāderler Rüstem’üñ rikābın ṭutup, indürdiler, “Ḫoş geldüñ devletlü ṣāḥib-ḳırān, eyü vaḳtinde geldüñ, ehlüñ Sinduḫt Bānū [20] bir senedür ḥāmile idi; üç gündür ağrısı ṭutup, vażᶜ-ı ḥaml idemiyor. Ebeler ise, “Āh bir kerrecik ehli ṣāḥib-ḳırān eñsesinden [21] ṭutup silkse vażᶜ-ı ḥaml iderdi; ammā ne çāre bunda degül.” diyüp te’essüf iderler. “El-ḥamdüli-llāh ᶜalāmet-i ḫayrdur.” didiler ve Rüstem’i [22] alup ṭoġrı Sinduḫt Bānū’nuñ yanına iletdiler. Rüstem gördi kim Sinduḫt iskemlede, ḳarnı öñinde bir depe gibi yığılmış, ebeler [23] pervāne-vāri dā’ire olup, vażᶜ-ı ḥaml içün tedbīr ü meşveret iderler ve bir fertūte-yi devrān biñ yaşını geçmiş üstād ebe daḫı [24] ḳoltuğına girmiş.

Sinduḫt Bānū feryād eyledükçe, “Allāh Allāh!” diyüp, dururlar. Rüstem selām virdi, Sinduḫt Bānū Rüstem’üñ ṣadā [25] sından gözin açup Rüstem’i ḳarşusında görince ᶜaleyk almaġı unudup, “Baḳ ẓālim ḥālüme, beni bu derde mübtelā etmek hep senden [218 b] [1] oldı.” diyüp aġlamaġa başladı. Rüstem’üñ merḥameti ġalebe idüp dönüp ebelere: “İy üstād-ı māhireler bunuñ vażᶜ-ı ḥamli [2] āsān olmaġa ne tedbīr eylersiñüz?” didükde ebeler: “Devletlü ṣāḥib-ḳırān, bunuñ ᶜilācı budur ki sulṭān Bānū-ānı ardından ḳucaḳlayup, [3] gögsüñüze ber-ā-ber ḳaldırursañuz ve yapçacik silkersiñüz, ümīd budur ki vażᶜ-ı ḥaml eyleye.” Rüstem hemān ayaġa durup, “Bismillāh” [4] diyüp Bānū’yı ardından ḳucaḳladı ve gögsine ber-ā-ber ḳaldırdı ve silki-virdi. Bi-emr-illāh Sinduḫt Bānū vażᶜ-ı ḥaml idüp [5] bir oġlan vücūda geldi ve ṭaşra çıḳınca öyle bir naᶜra urdı ki ol mekānda bulınanlar cümle serāsime ḳaldılar.

Rüstem gibi [6] ciger-dār ṣāḥib-ḳırān-ı şīr-dil ḫaber-dār olup; “Hay nā-bekār oġlan, Neyrem misin?” diyü taḥsīn eyledi, meger Mebḥā-yı ᶜĀbid’e ḫaber [7] gitmişi-di. Bir ester bir raᶜiyye süvār olup geldi. Bu vaḳte dek ebeler maᶜṣūmın göbegin kesüp ve ṭuẓlayup ḳımāṭ zer-befte [8] ṣarup, yüzin örtdiler. Biş on ḳadar ebe maᶜṣūmı güci-le ḥareket itdüre-bildiler. Bu maḥal Mebḥā-yı ᶜĀbid gelüp Rüstem ayaġa [9] ṭurup varup Mebḥā-yı ᶜĀbid’üñ elin öpdi. Mebḥā-yı ᶜĀbid: “Ḫoş geldüñ ser-ver! Eyü vaḳtinde imdāda irişdüñ.” didi. Mebḥā-yı [10] ᶜĀbid’i bir yire oturdup, maᶜṣūmı Mebḥā-yı ᶜĀbid’e virseler gerek, kimse yirinden ḥareket itdürmedi. Rüstem ḳalḳup maᶜṣūmı [11] ḳucaġına alup Mebḥā’nuñ ḳucaġına virdi. Pes Mebḥā-yı ᶜĀbid yüzinden niḳābın refᶜ idüp, naẓar eyledi, “Fe-tebāreke’llāhu aḥsenu’l-ḫālikīn [12] diyüp, ṭāliᶜiñ yoḳladı, baş ḳaldırup, Rüstem’e baḳup, “Ser-ver Ḥaḳ teᶜālā seni bir [...] mālik eyledi ki yidi iḳlīme tīġ-ı[13] menşūri yüridüp senden ṣoñra yiriñe ṣāḥib-ḳırān ola ve ġāyet saña muṭīᶜ ve münḳād ola ki ṣāḥib-ḳırān-zādeler içinde [14] atasına muṭīᶜ, ḥuḳuḳ-ı vālideyni bilür bir daḫı bunuñ gibi bulınmaya.” didi. Sīmāda ḫod ᶜayn-ı Ḳahramān ve sırr-ı Neyrem idi. Ol [15] münāsebetle Mebḥā-yı ᶜĀbid, Neyrem Küçek diyü isim taᶜyīn eyledi.

Rüstem Mebḥā-yı ᶜĀbid’üñ elin öpüp “İy sülāle-yi Yāᶜḳūb nebī, bunda [16] keşf eyledük ki benüm de ḫāṭıruma gelen isim bu idi ve naᶜra urınca, hey yaban oġlanı Neyrem misin? diyü göñlümden geçürdüm idi.” Nefes [17] rūḥ buldı diyü laḳabı Ferāmurz oldı. Luġatda sālār-ı sipāh pehlüvān-ı cihān ve muḥāfıẓ-ı ser-ḥadd-ı eḳālīm dimekdür. Mebḥā-yı ᶜĀbid Rüstem’üñ [18] iẕni ile ṣaġ ḳulaġına gül-bāng-ı Dāvud’ı virüp, ṣol ḳulağına ismin taᶜyīn eyledi. Dāyeler meme virdiler. Bir kerre dem çeküp, [19] ḳan getürdi. Rüstem bildi ki dehmenīlerdendür, ṣayyādlara fermān idüp, bir çüft ḳaġan arslan ṣayd idüp getürdiler. Sarāyda bir [20] künām yapup, aña ḳoydılar. Günde onar baṭmān arslan südi taᶜyīn olındı. Rüstem tenbīh eyledi. Ḳırḳ güne dek günde onar baṭmān [21] arslan südi tedārük idüp biş baṭmān ṣabāḥ, biş baṭmān aḫşam, bir āhū derisin meme gibi idüp içine südi [22] ḳorlar ve maᶜṣūmuñ aġzına ṭutarlar, bir kerre dem çeküp, birden ṣorar alurdı. On iki sāᶜate dek ġayrı ḫāmūş olurdı. [23] İşte bu minvāl üzere bu maᶜṣūmı bislemekde bunlar. Rüstem Mebḥā-yı ᶜĀbid'üñ elin öpüp, "Sulṭānum, pādişāhum Keykāvus-ı Kāmrān'uñ [24] Māzenderān'da başına şöyle bir ḳażā gelüp yidi kerre yüz biñ eri-le aᶜmā olmışlar. Anlaruñ ḫalāṣlarına giderem, himmet idüñ." [25] didi. Mebḥā-yı ᶜĀbid, "Elem çekme oġul iş senüñ elüñle biter." didi ve birḳaç isim taᶜlīm eyledi. Bu isimleri muḫāṭaralu yirlerde [219 a] [1] dilüñden giderme." didi ve bir nüsḫa yazup Rüstem'üñ boynına aṣdı. Madem ki bu nüsḫa boynuñdadur, dīv ü cāẕūdan [2] bir ferd ṭoġar bulamaz." didi.

Rüstem raḫşına süvār olup cümlesine vedāᶜ idüp, ᶜazm-i Māzenderān eyledi. Çīn üzerinden [3] gidüp bir gün bir yire gelüp gördi; ḫalḳ bir yire üşmüşler, temāşā iderler, acaba aṣlı ne ki diyü, Ebreş'i ilerü sürüp [4] vardı seyreyledi. Bir fīli bir baṭaḳ çamura düşürmişler, bī-çāre fīl boġazına varınca çamura batmış, ḥareket [5] mecāli yoḳdur, ḫalḳ çıḳarmasına tedbīr iderler; ammā mümkün olup, çıḳaramazlar. Nā-gāh bir dīv palazına beñzer pehlüvān [6] gelüp fīle baḳdı. Ayaḳlarından başına ve ḳuyruġından kemendler idüp ol pehlüvān ḳuvvet-i bāzū ile fīli ol çamurdan [7] çıḳarup ḫalāṣ eyledi. Bu es̱nāda bir ürkündülük oldı. "Bire geldi, ne ṭurursın?" didiler. Hemān ol pehlüvān raḫşına [8] binüp, ḳarşu gitdi. Meger ḳırḳ biñ eri-le bir düşmeni var idi; ol gelmişi-di. ᶜAle-l-ġafle şāyed ḥaḳḳından gelürem ümīdi-le [9] ol pehlüvān daḫı varduğı birle kendin düşmen ᶜaskerine urdı. Nücūm sāᶜat geçmedin ᶜaskeri münhezim idüp [10] perīşān eyledi. Rüstem bu dil-āverüñ böyle ḳuvvet-i ḳāhiresin görüp birinden su'āl eyledi; bu pehlüvān kimdür diyü, ol kimse [11] buña, "Şīrūy ibn-i Şīrūye-i Şīr-averan Ender-neberd dirler. Çīn ṣāḥib-ḳırānı ve ḫāḳan-ı Çīn'üñ cihān pehlüvānıdur." didi. Rüstem [12] hezār taḥsīn idüp geçüp gitdi oradan.

Rüstem Behrām'a mādiyān viren Pīr'üñ ḳaryesine vardı. Ṣorup ol [13] Pīr'e bulışdı ve kendin bildürip ol gice Pīr'de misāfir ḳaldı ve yol su'āl eyledi, "Ḳangı yol yaḳındur?” diyü ol Pīr [14] Rüstem’e, “Devletlü ṣāḥib-ḳırān bundan şimdi Māzenderān’a yol ikidür. Biri yidi aylıḳ yoldur ki Behrām’uñ geldügi yoldur [15] ve bir yol daḫı vardur ki yidi günde o yidi aylıḳ yolı alur; lākin berzaḫdur, her bir menzilinde bir ᶜaḳabe vardur, geçmek ḫayli [16] müşkildür, daḫı bu āna dek geçmiş yoḳdur. Adına der-bend-i heft-ḫān dirler. Heft-ḫānuñ evveline varınca üç ḳonaḳ daḫı vardur ki [17] cümle on ḳonaḳ ider.” didi. Rüstem der-bend-i heft-ḫāndan gidecek oldı. Ol gice Rüstem anda yatup ṣabāḥ olduḳda [18] ol Pīr’e vedāᶜ idüp ᶜazm-i rāh eyledi.

Ol gün aḫşam olınca gidüp bir dıraḫt sāyesine irdi. Anda giceleyüp [19] ṣabāḥ yine bindi üç gün gidüp, dördinci gün Rüstem bir daġa çıḳdı. Öte cānibe naẓar eyledi. Ötesi leb-i deryā [20] ve deryā kenārında bir laṭīf bāġ var idi.

Rüstem: “Varayum şol bāġıñ ḳapusın bulup göreyüm lā-büdd içinde nigeh-bān [21] ve bāġ-bānı vardur.” diyüp, Ebreş’i sürüp bāġa irüp eṭrāfıñ dolaşup ḳapusın buldı. Ḳapusı güşāde. Rüstem [22] ḳapudan girüp ṣīt ü ṣadā yoḳ. Biraz aşaġı yuḳarı gezüp ins ü cinden es̱er yoḳ. Ḫoş imdi lā-büdd böyle [23] yirde bāġ yapan nigeh-bān daḫı taᶜyīn eylemişdür.” diyüp, Rüstem, İbn-i Zāl Ebreş-i gül-endāmdan inüp licāmın alup giyāha [24] ṣaldı, kendi bāġı gezüp resīd olmış miyvelerden düşürüp, siper-i gürşāsb’a ṭoldırdı. Bir laṭīf [25] köşk var, ol köşküñ ortası ḥavż. Gelüp Rüstem ol ḥavżıñ kenārında oturup ol düşürdigi [219 b] [1] miyvelerden tenāvül idüp bir miḳdār ḳarnı ṭoydı ve ṣu içüp, tāzekārlıḳ eyledi. Siper içre artup, ḳalan miyveleri [2] ḥavża döki-virdi. Kendi siperi zīr-i baġalına alup eṭrāfa baḳup temāşā eyler iken çeşmine ḫāb gelüp uyudı. [3] Ammā rāvī ider meger bu bāġ Dīv-i Sefīd tevābiᶜnden bir dīv var idi. Adına Evlād ibn-i Merz-bān dirler idi. Anuñ bāġı idi [4] ve Deli diştabān dirlerdi. Bir dīvi nigeh-bān taᶜyīn eylemişi-di. Bu maḥaller anda bulınmadıġına bāᶜis̱ ol idi ki biraz miyveden [5] ve envāᶜ-i şukūfeden düşürüp Evlād bin Merz-bān’a iletmişi-di. Varup virdi. Evlād ḥaẓ idüp, Deli diştabāna [6] vāfir sitāyiş eyledi. Deli diştabān oradan dönüp yine bāġa geldi ne gördi, bir benī ādem gelüp ol Deli diştabānuñ [7] gözlerinden ṣaḳınduġı miyvelerden vāfir olmış olmamış düşürüp, yidügin yimiş, yimedügin ḥavżıñ içine dökmiş. [8] Deli diştabān bunı görince evvelinde ᶜaḳl-ı pazar-ı cāme dikişine beñzerdi. Şimdi cümlesi zā’il olup kellesi ḳızdı. [9] Hemān Rüstem’üñ başı ucına gelüp meger bu laᶜīnün bir degnegi varı-dı. Kendi boyınca yapmışdı. Ol degnegüñ ucundan [10] ṭutup nice ḳulaçlamadın Rüstem’i urdı ise acısı tā Rüstem’üñ cigerine irüp Rüstem uyḫudan bilikledi, [11] gözini açup gördi, bir ᶜacīb ṣūret şaḫṣ elinde uzun degnek var. Anuñla kendüsini urmış. Rüstem, “Baḳa [12] niçün urduñ bire?” didi. Deli diştabān, “Niçün urmam? Nā-bekār ḫākī ki bu ḳadar miyveyi olmış, ḫām dimeyüp, düşürüp, döke [13] ṣaça yidüginden mā-ᶜadāsın ḥavża dökmişsin.” didi. Rüstem, “Yā bundan ötüri mi beni urduñ?” didi. Deli diştabān, “Nā-bekār [14] yā urunca n’olur?” diyince, Rüstem, “Hay nā-bekār sen kim olasın kim beni urasın?” diyü pertāb idüp, ṣıçradı. Deli diştabānuñ [15] ḳulaḳları Rüstem’üñ eline girüp niçe zūr eyledi ise meger bī-çāre güher-āb çoḳ zamāndır bāġ-bānlıḳ itmekden, raṭb ü yābis kelimāt [16] işitmekden, ḳulaḳları biraz çürimiş idi. Ṭoġrısı Rüstem de ṭamaᶜ ile pekçe çekmiş bulındı. Kütürredek dibinden ḳopup, Rüstem’üñ [17] elinde ḳaldı. Rüstem, “Al bire melᶜūn!” diyüp ḳulaḳları eline virdi. Deli diştabān alup, “Olsun nā-bekār, bu bāġ Evlād bin Merz-bān’uñdur. [18] Varup senden şikāyet ideyüm. Gelüp seni baṭlıcan ṭolması gibi bir loḳma idüp yudamaz ise şeyḫ-i necdīnüñ yüzine [19] tükürmiş olayum.” didi. Rüstem, “Var imdi melᶜūn, bir eyüce şikāyet eyle.” diyüp, eñsesine bir sille-yi ṣāḥib-ḳırānī öyle urdı kim [20] Deli diştabān bir kerre yüzi üzerine ḳapanup, yine ḳalḳdı ve dem çeküp, “Ḳanda Evlād bin Merz-bān?” diyüp gitdi. Rüstem yine ol [21] bāġda gezüp, ol miyvelerden biraz tenāvül idüp birazın yine ḥavża döküp Deli diştabānıñ gülmesine muntaẓır olup, ḳaldı. [22] Ammā Deli diştabān ḳulaḳların alup aġlayaraḳ ṭoġrı Evlād bin Merz-bān ḳalᶜasına vardı. Evlād bin Merz-bān’a şekvā idüp, [23] ḳulaḳların gösterdi. Evlād bin Merz-bān, “Ne aṣıl ḫākīdür ki gelüp benüm bāġumda öyle dest-i dırāzlıḳ idüp iẕinsiz [24] miyve ḳopara ve öyle ḥaḳāret eyleye, imdi iḳtiżā eyledi ki varup ol ḫākīnüñ ḥaḳḳından gelem, aṣlı türābīdür, yine aṣlına [25] ḳavuşduram, bire ḥāżır oluñ iy ḳayırma diyiciler.” diyince tiziye on biñ ḳadar güher-āb ᶜamūdların ḳapup ḥāżır oldılar. Evlād **[220 a]** [1] ibn-i Merz-bān daḫı ᶜamūdın ḳapup on biñ güher-ābı-la diştabānı öñine ḳatup dem çekdi, Ber-hevā “Ḳandasın bāġ?” diyüp gitdiler. [2] Az zamānda bāġa geldiler. Rüstem daḫı ḥavż kenārında oturup fikr temāşā eylerdi. Nā-gāh dīv ṣadāsı işidüp olanca fikri [3] gitdi. Dīvler geldi. “Ancaḳ bunda ceng olmaz.” diyüp bāġ ḳapusına çıḳdı ne gördi; dīvler de ḳandīl ḳandīl olup hevādan [4] zemīne iner. Tamām bunlardur inüp ṣaf ṭutdılar. İçlerinden bir zīr-i dest güher-āb, cümlesi aña ikrām iderler. Rüstem bildi ki Evlād [5] bin Merz-bān didükleri güher-āb odur. Deli diştabān daḫı aña söyleyüp gösterür. Rüstem daḫı bu maḥale dek Ebreş-i gül-endāmıñ üzerinde [6] bulınup, Evlād nerre ḳarşu geldi. Elinde ᶜamūd “İy nā-bekār ḫākī, sen kimsin ki gelüp benüm bāġımuñ miyvesin ḫarāb eyledügin [7] yitmez iken, bāġ-bānum olan güher-ābuñ daḫı ḳulaḳların ḳoparup eline viresin? Yā şimdi elümden nice ḫalāṣ olursın?” [8] diyüp, ᶜamūdın Rüstem’e ḥavāle eyledi. Rüstem tiziye gürz-i gāv-seri ber-ā-ber virüp, Evlād bin Merz-bān’uñ ᶜamūdı gürz-i gāv-sere [9] inince gūyā iki ṭaġ birbirine urdı. Zemīn ṣarṣılup Rüstem’üñ bir miḳdār ḳolları ḥarekete geldi. Baş ḳaçurup, [10] ᶜamūdın ḍarbın arḳada olan sipere aldı. Şiddet-i ḍarbdan Rüstem’üñ miyānı dü-tā olup lenger virince Ebreş’üñ pāyları [11] zemīne gömildi ve ᶜaẓīm zaḥmet çekdi. Rüstem gördi Ebreş’üñ zaḥmeti var. “Raḫşa yazuḳdur.” diyüp, atdan aşaġa indi. [12] Evlād bin Merz-bān gördi ol ḫākī ᶜamūdın menᶜ idüp, atından aşaġa indi, “Bu nā-bekār benüm ḥamlemi menᶜ eyledi.” [13] diyüp, var ḳuvvetin bāzūsına alup, Rüstem’e evvelki ḍarbdan ziyāde bir ᶜamūd daḫı urdı. Ammā çi-fā’ide bu dīvlerde bir [14] ḫaṣṣa vardur ki benī ādem gibi gitdükçe ḍarb-ı girān olmaz, ibtidā urduġı ᶜamūd cümlesinden şedīd olur, andan [15] ṣoñra her ne ḳadar iḳrāmı-la ḍarb ursa evvelki ᶜamūddan şedīd uramaz. Ḥāṣılı Rüstem ikinci ḍarbı daḫı āsān [16] menᶜ eyledi. Evlād ibn-i Merz-bān bir daḫı urup, Rüstem Evlād’uñ üç ḍarb ᶜamūdın menᶜ idüp, nevbet kendüsine [17] geldi. Ḳapdı gürz-i gāv-seri onıncı ḳırāṭından irişdi. Evlād’a bir ḍarb urdı. Evlād ᶜamūdın ber-ā-ber virüp, gürz-i [18] gāv-ser ᶜamūda inince iki gürz bir olup Evlād’uñ başına indi. Evlād cān ḥavli-le baş ḳaçurup arḳaya aldı, gürz-i [19] gāv-ser Evlād’uñ arḳasına indükde, Evlād ibn-i Merz-bān yüzinüñ üzerine yıḳıldı, yine ḳalḳdı. Rüstem ġayrı ḥamle eylemeyüp [20] Evlād ᶜamūdın ḳapup irişdi. Rüstem’e bir ᶜamūd urdı. Rüstem menᶜ idüp, Rüstem urdı. Evlād ibn-i Merz-bān biñ [21] belā ile menᶜ idüp, yaña yek cenge başladılar. ᶜĀḳıbet Evlād ibn-i Merz-bān zebūn olup, firār eylemege murād eyledi. Rüstem [22] Evlād’uñ murādın bilüp, Evlād’a bir ḍarb-ı şedīd öyle urdı ki Evlād menᶜ idemeyüp yüzinüñ üzerine yıḳıldı. [23] Rüstem destān üzerine düşüp, iki elin ḳafāsına bend eyledi. On biñ ḳadar nerre Rüstem’üñ üzerine yüridiler ki [24] Evlād bin Merz-bān’ı ḫalāṣ eyleyeler. Rüstem naᶜra urup dīvlere bir giriş girdi kim anı sāᶜatde yüzlerin döndirüp , [25] cümlesi firār eylediler. Evlād’dan ġayrı güher-āb ḳalmadı. Evlād bin Merz-bān Rüstem’den bu ḥāli görüp, “Amān beni öldürme [220 b] [1] ölince ḳuluñ olayum.” didi. Rüstem eyitdi: “Yā Evlād, derūnī baña tābiᶜ olursañ seni Māzenderān’a pādişāh ideyüm.” diyü ᶜahd [2] u vaᶜde eyledi. Evlād bin Merz-bān daḫı Rüstem’e derūnī bende oldı. Rüstem eyitdi: “Yā Evlād, yarın heft-ḫān menzillerinüñ [3] evveli midür?” didi.

Evlād “ Belī, iy devletlü ṣāḥib-ḳırān, yarınki menzilde bir ḳaġan arslan vardur.” didi. Rüstem Evlād’ı bir dıraẖta bend [4] idüp ẖāba vardı.

Çünkim ṣabāḥ olup, ᶜālem münevver olduḳda ẖābdan bīdār olup ḳalkdı. Vużū’ idüp, āyīn-i Dāvud nebī üzere [5] ṣabāḥ namāzın edā eyledi ve Evlād’ı çözüp, andan Ebreş-i gül-endāma süvār olup, Evlād’ı ḳulaġuz eyleyüp ᶜazm-i rāh eylediler. Ol [6] gün aẖşam olınca gidüp bir yire irdiler. Bir dıraẖt-ı müntehā sāyesinde bir laṭīf çeşme eñsesi çemen-i ṣuffe, oraya nüzūl idüp, [7] Rüstem Ebreş-i gül-endāmuñ licāmın giyāha ṣaldı. Rüstem fitrākinden biraz nevāle çıḳarup tenāvül eyledi. Üzerine ol çeşmeden [8] ṣu içüp şükr eyledi. Birāzdan Evlād’ı ol dıraẖta bend idüp ẖāba vardı. Nıṣfu’l-leyl olınca bir çatırdı oldı. [9] Evlād bin Merz-bān uyumazdı; gördi cāmūs ḳadar bir mehīb arslan ẓuhūr eyledi, aġırıyup geldi. Hemān Ebreş-i gül-endām rāyiḥa [10] sından sergiyüp başın yirden ḳaldırdı ve gūşların ḳalemvāri diküp boynın kemerlendirüp, ol ṭarafa nigerān oldı. [11] Ammā arslan daẖı Ebreş-i gül-endāmuñ rāyiḥasin alup Ebreş’üñ üzerine yüridi. Ebreş daẖı ayaġın yire urdı, yiri [12] çuḳur çuḳur eyledi. Öteden bir kerre arslan pertāb idüp, kendüsin Ebreş-i gül-endām-ı baḥrīnüñ üzerine atup pençesin [13] ṣaldı; ammā Ebreş-i gül-endām daẖı hemān bir cānibe ṣavışup, döndi. Andan irüp arslana bir kerre hücūm idüp **[Minyatür]** [221 a] [1] öñ ayaġı ile arslanı öyle bir çarpdı kim arslandur, yirde yuvar yuvarlandı, arslan yine yirinden ṭurup, yine [2] Ebreş-i gül-endām-ı baḥrīnüñ üzerine atıldı yine. Ebreş-i gül-endām yine bir ṭarafa ṣavışup, ardını döndi ve ḳolayına getürüp, [3] arslanuñ ḳafāsına bir depme öyle urdı kim arslanuñ ḳafāsı dardaġan olup cān teslīm eyledi. [4] Evlād bin Merz-bān dıraẖt üzere Ebreş-i gül-endām-ı baḥrīnüñ böyle hüner idüp arslanı helāk eyledügine taᶜaccüb idüp, [5] “Zihī ṣāḥib-ḳırān ki atı bile vaḳtinde ṣāḥib-ḳırānlıḳ eyler.” diyüp, żarūrī inṣāf idüp, dururdı. Rüstem yorġun [6] idi aṣlā duymadı. Çünkim ṣabāḥ oldı.

Rüstem yirinden ṭurup, ol çeşmeden abdest alup, ṣabāḥ namāzın edā [7] eyledi ve Evlād’ı dıraẖtdan çözüp, “Ḳanı yā Evlād? Bu menzilde bir arslan berzaẖı vardur didük, ẓuhūr eylemedi.” didi. [8] Evlād gülüp, “Devletlü ṣāḥib-ḳırān hele bir kerre ḳarşuya baḳ.” didi. Rüstem ḳarşuda ne var diyü baḳdı ne gördi; ṣu ṣıġırı [9] ḳadar var bir arslan yatur. Rüstem Evlād’a; “Bu nedür? Arslan ne zamān geldi?” didi. Evlād bin Merz-bān, “Varuñ bir kerre [10] yanına temāşā idüñ.” didi. Rüstem daẖı yanına varup, ne gördi; ḳafāsı ẖurd ü ẖam olup, helāk olmış, seyr idüp, [11] dönüp, Evlād’a, “Bunı böyle kim eyledi?” didi.

Evlād'ı daḫı Ebreş'i gösterüp, olduġı gibi naḳl eyledi. Rüstem ḥaẓ [12] idüp vardı. Ebreşün biraz gerdanın oḫşayup, "Āferīn iy raḫş-ı vefā-dārum." diyüp, boynın öpdi ve dönüp [13] "Ṣaḳın yā Ebreş, bir daḫı böyle yaluñuz işi görme, belki saña bir ḫaṭā olur da ṣoñra maḥalsüz yirde piyāde ḳaluram, baña [14] ḫaber eyle." didi. Ebreş, Rüstem'üñ bu sözinden ḥiss ider; zīrā sā'ir ḥayvānlar gibi degüldür, ḥiss-i ḥayvānlısı ġālibdür. Andan Rüstem [15] bunuñ licāmın urup, üzerine süvār oldı. Evlād bin Merz-bān öñine düşüp, ᶜazm-i rāh eylediler. Yine aḫşam [16] olınca gidüp, bir yire geldiler.

Rüstem inüp, ol yirde yine bir çeşme var idi. Eṭrāfı çemen-zār birḳaç dıraḫt-ı [17] müntehā daḫı bitüp, sāye ṣalmış. Rüstem Ebreş-i gül-endāmuñ licāmın alup, giyāha ṣaldı ve kendi biraz nevāle tenāvül [18] idüp, Evlād bin Merz-bānı yine bir dıraḫta bend idüp, kendi ḫāba vardı. Nıṣfu'l-leyl olınca bir çatırdı [19] ḳopdı. Ebreş-i gül-endām yine ol çatırdı olan ṭarafa ḳulaḳ ḳabardup, nigerān oldı, nā-gāh üç yüz arşun [20] bir ejder boynın kemerlendirüp, gelür. Ebreş hemān buña ḳarşu yüridi; ammā ejderhādur, Ebreş'i görince bir kerre sekeleyüp [21] Ebreş'üñ üzerine zehrin ṣaçdı. Ebreş bu ḥāli görüp cesāret idemedi. Hemān gelüp Rüstem'i ayaġı-la [22] uyandırdı.

Rüstem uyanup göz açdı. Gördi Ebreş-i gül-endām başı ucına gelmiş, ayaġı ile eşinüp bir de [23] ḳarşu ṭarafa baḳup burnın ḫaṭurdar. Rüstem ḳalḳup oturdı ve Evlād'a baḳup, "Nedür aṣlı yine bir nesne mi ẓuhūr [24] eyledi?" didi. Evlād bin Merz-bān, "Devletlü ṣāḥib-ḳırān ġālibā bir ejder ẓuhūr eyledi." didi. Hemān Rüstem yirinden ṭurup tīġ-ı [25] ġamġam-ı Ḳahramānīyi ᶜuryān idüp Ebreş'üñ baḳduġı ṭarafa yüridi, gördi ḳarşudan üç yüz arşun bir ejderhā-yı ziyān [221 b] [1] sekeleyüp gelür. Ejder Rüstem'i gördükde bir kerre dem çekdi. Rüstem daḫı lenger virmeyüp ejdere ṭoġrı vardı. Tamām [2] maḥal yirine geldükde tīġ-ı ġamġam-ı Ḳahramānī ile ejderhānuñ kellesine bir tīġ-ı tīz nebtīz ser-tīz [ü] ḫūn-rīz öyle ᶜaşḳ eyledi kim **[Minyatür]** [3] ejderhānuñ kellesi nıṣfına varınca iki şaḳ olup ejderhā kendin ṣalı-virdi ve murād eyledi ki cān ecelesi [4] ile devrilüp dümmi ile Rüstem'i çarpup helāk eyleye. Hemān Ebreş-i gül-endām ṭorṭop olup dört pāyın bir yire getürdi [5] ve ᶜuḳāb gibi ejderhānuñ üzerine atılup bir kerre bilinden aġzı ile ḳavradı. Andan yuḳarı ḳaldırup, pençe silküp, [6] ejderi fırlatdı ise ejderüñ bili ḳırılup, ġayrı ḥarekete mecāli ḳalmayup, helāk oldı. İkinci bir berzaḫı daḫı Rüstem Ebreş [7] ile iştirāken defᶜ eylediler. Andan Rüstem dönüp geldi. Ol çeşmeden tāzekārlık eyleyüp yirine gelüp biraz daḫı yatup [8] ḫāba vardı. Çünkim ṣabāḥ oldı.

Rüstem yirinden ḳalḳup, ᶜibādetin idüp Evlād'ı dıraḫtdan çözüp ve Ebreş'üñ [9] yanına gelüp, licāmın üzüp, üzerine süvār olup, ᶜazm-i rāh eylediler. Aḫşama dek gidüp bir ᶜaẓīm dıraḫt-ı müntehā [10] dibine geldiler. Evlād bin Merz-bān, "Devletlü ṣāḥib-ḳırān bu menzil bu aradur; ancaḳ bunda bir mürġ-i kebīr vardur; cüs̠s̠ede sīmurġ-ı [11] ᶜanḳā ḳadar vardur, andan iḥtirāz gerekdür." dirken hevānuñ yüzinden bir buluṭ peydā olup bir ġıjıldı ẓuhūr eyledi. Nā-gāh anı [12] gördi. Rüstem ṭaġa beñzer büyük mürġ ġıjıldayup süzildi. Yuḳarıdan Ebreş-i gül-endāmı ḳapmaḳ ḳaṣdı-la Ebreş daḫı ḥiss idüp [13] Rüstem'e ṭoġrı ḳaçdı. Hemān Rüstem gördi olmaz, tiziye el tīr ü kemāna urup, bir ḫadeng-i ser-tīz baḥr-i kemāna ḳodı ve iç [222 a] [1] ḳabżadan güşād virüp, o ḳadar vardı, mürġ yuḳarıdan aşaġa ḫışm-ı kīni-le süzilüp inerken gögsinden urup, [2] dümminden çıḳdı gitdi. Ol mürġ ḳara ṭaġ gibi zemīne ḫızı-la inüp ḫurd ü mürd oldı. Rüstem üçinci berzaḫı daḫı defᶜ [3] idüp yine Evlād'ı dıraḫta bend idüp ḫāba vardı. Ṣabāḥ ḳalḳup yine gitdiler. Aḫşama ḳarīb bir laṭīf bāġ-çeye geldiler. [4] Rüstem bāġ-çeden içeri girdi, bir ḳaṣr-ı ᶜālī görinür. Rüstem Ebreş'den inüp ol bāġ-çede giyāha ṣaldı, kendi Evlād bin [5] Merz-bān ile ol ḳaṣrdan yuḳarı çıḳdılar. Rüstem gördi; bir ḳaṣr-ı şāh-āne dībā şīb ü zer-beft ile döşenmiş ve orta [6] yirde bir meclisi perdāḫte ve ārāste eylemişler, ṣurāḥīler ile bādeler ve sāġarlar müheyyā; ammā bir kimse yoḳ tek ü tenhā. Rüstem, "Eyā [7] bu menziliñ ṣāḥibi ḳanda gitdi ola?" diyüp, Rüstem varup ṣadr-ı meclisde ḳarār eylediler, nā-gāh anı gördi, bāb-ı ḳaṣrdan [8] bir nice āf-tāb bir duḫter-i ḫūb rūy zer ü zīvere ġarḳ olmış, ḫırāmān-ı reftār ile gelüp, "Ḫoş geldüñ iy ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālem, [9] mübārek teşrīf-i ḳudūmuñla ḫanemüz müşerref eyledüñ." diyüp, Rüstem'e ᶜaẓīm ikrām ve iltifāt ile rūy-ı dil gösterdi ve diz [10] çökdi. Rüstem'üñ yanına bilā-tekellüf oturup dil-nüvāz lāflar eyledi. Rüstem taᶜaccüb idüp döndi, "İy bānū-yı ᶜālem-ārā, sen kimsin [11] ve böyle beyābān yirde yaluñuz niçe olursın?" didi. Ol bānū gülüp, "Sulṭānum ben cāriyeñüz ḳalᶜa-yı kūhın pādişāhı Şehbāl Şāh [12] Pir'inüñ duḫteriyem ki adıma Dil-nüvāz Bānū dirler. Bu bāġ-çe benüm seyrān-gāhumdur. Gāh gāh gülüp, bunda yaluñuzca eglenürem." didi. Ammā [13] Rüstem buña naẓar eyledi, bunuñ gözler dönmiş bir de yüzinde aṣlā ān yoḳdur. Rüstem şübheye vardı, vehm gördi, hem söyler ve hem [14] dudaḳları yab yab ḳımıldar. Rüstem gitdükçe bir fütūr gelüp vücūdı süst olmaġa başladı. Bu aralıḳda Bānū hemān bilā-tekellüf, [15] Rüstem'üñ boynına ḳol ṣalup, der-āġūş eylemek murād eyledi. Yaḳın gelince Rüstem nefesinden buñalup bir bed rāyiḥa ẓāhir oldı. [16] Ġayrı şübhesi ḳalmadı cāẕū olduġına. Hemān añsuzın ḫançer-i ẕü-l-ficānı çeküp sīnesine nice bir ḫançer urdı ise ḳabżasına [17] varınca ḫançer gömilüp ṣırtından çıḳdı. Rüstem ḫançeri çeküp alınca yıḳılup cāẕū helāk olduḳda bir ṭarrāḳa çatladı. Rüstem [18] gördi ne bāġ-çe var ve ne oturdukları ḳaṣr-ı ᶜālī var ve ne meclis var. Bir aġaçlıḳ arasında otururlar. Bir ḳara ḳurı pis ü pas [19] ve menḥūs [...] fertūte-yi devrān küştesi yatur, ġayrı birşeyi yoḳdur. Rüstem fırṣat bulup, helāk eyledügine ḥamd u şükr [20] eyledi; zīrā cāẕū aḥvāli pehlüvān cengine beñzemez, zūr-ı bāzū fā’ide eylemez, ṣanᶜata muḥtācdur; hele ne ḥāl ise ol giceyi daḫı [21] anda başa çıḳarup ṣabāḥ oldı.

Rüstem ḫābdan ḳalḳup Evlād’ı çözüp Ebreş’i licāmlayup, bindi ve ᶜazm-i rāh eyledi. [22] Aḫşama ḳarīb bir kūhuñ firāzına çıḳdılar. Rüstem öte yüze naẓar eyledi. Bir berf ü deme vardur ki gün görinmez. Ġayrı Ebreş [23] gidemedi, gitdükçe şitā artup ol ḳadar ṣovuḳ oldı ve ol ḳadar ḳar yaġdı kim bunlar buñalup, firāz-ı kūhda bir dıraḫt dibine [24] nā-çār indiler. Rüstem gördi, ölmez yüzini yire sürüp, ḳāḍī’l ḥācāta münācāta başladı. Ol ḳadar münācāt eyledi ki der-gāh-ı [25] Ḥaḳ’da Rüstem’üñ duᶜāsın ḳabūl idüp bi-emr-illāh teᶜālā şitā defᶜ olup, ol gice ol yirde yatup ṣabāḥ oldı. Yine Rüstem [222 b] [1] raḫşına binüp Evlād’ı çözüp ᶜazm-i rāh itdiler. Biraz gidüp nā-gāh öñlerine baḥr-i rīg-i revān geldi; yaᶜnī ḳum deryāsı. [2] Ne ṭarafa teveccüh itdiler ise beġāyet ᶜāciz oldılar. Rüstem niyāz idüp, Allāh emri-le bir beyāż ḳoyun ẓāhir olup geldi. Gūyā lisān [3] ḥāliyle, “Ardumca gel.” diyüp, yüridi. Rüstem daḫı ardına düşüp baḥr-i rīg-i revānı geçüp öte yüzine selāmete irdiler, [4] ol Miyş-i Sefīd ġā’ib oldı.

Rüstem bir laṭīf merġ-zāra geldi. Şöyle bir āb-ı revān çaġlayup aḳar ve nehrüñ iki kenārında eşcār-ı [5] mütenevviᶜa. Kimi nehrüñ üzerine sāye ṣalmış ve kimi ṭaşra ḳara semtine ṣalmış. İçlerinde bir dıraḫt-ı çenār, hem ṣuya ve hem ṭaşrasına sāye [6] ṣalmış ve bir laṭīf ṣuffe yapmışlar, üzerine ol çenāruñ şāḫları gelüp çadır gibi bürimiş ve nehrüñ kenārında ṣuffe öñinde [7] bir ᶜayn-ı ṣāfī aḳar.

Rüstem ol mevżiᶜe inüp Ebreş’i giyāha ṣaldı ve Evlād’ı daḫı bir dıraḫta bend idüp andan oturup [8] eṭrāfın temāşā eyledi. Zīrā ḥikmet-i Ḫudā gicelerüñ daḫı meh-tāb oldıġı maḥal idi. Biraz ḫāb gelüp Rüstem’dür, siper-i gürşāsbı [9] zīr-i baġala alup nefīr-i ḫāba vardı. Çünkim şeb gidüp andan Ebreş’e süvār oldı. Evlād’ı öñine ḳatup ᶜazm-i rāh itdiler. [10] Vaḳt-ı ẓuhre dek gitdiler. Nā-gāh öñlerine bir ᶜaẓīm cūy-bār geldi, nīl ü [...]

mānend; ammā öyle cereyān eyler ki göz irmez ve ṣu [11] yirine aḳan daḫı engebīn-nāb idi. Meger bu nehre nehr-i engebīn dirlerdi, bal aḳardı; ammā ṣu gibi ṣāf idi.

Rüstem yine müteḥayyīr oldı, [12] nā-gāh Rüstem anı gördi yine Miyş-i Sefīd ẓāhir olup geldi. Hemān bir yirine nehrüñ yüridi. Tā kim nehr-i engebīni öte geçdiler. [13] Ol Miyş-i Sefīd yine ġā'ib oldı. Rüstem bildi ki ġāyet-i ṣamedānī ẓuhūra geldi ve yidi menzil daḫı tamām oldı. Heft-ḫānı [14] geçdi. Secdeye şükr idüp kendüye bu luṭfı iḥsān iden Ḫuda'ya ḥamd u tehlīl eyledi. Biraz daḫı gidüp bir müferriḥ cāy-gāha geldiler. [15] Rüstem ol yirde ḳalup ol gice ārām eyledi. Ṣabāḥ yine binüp Evlād: "Devletlü ṣāḥib-ḳırān, yarın Māzenderān'a dāḫil oluruz." [16] didi. Rüstem şād olup Ebreş'i sürdi, şām-ı siyeh ṣūret görinince gitdiler. Rüstem Evlād bin Merz-bān'dan su'āl eyledi; Māzenderān [17] yaḳın mıdur diyü. Evlād: "Belī, yaḳındur, eger giderseñüz s̱ülüs̱-i şebde Māzenderān'a dāḫil oluruz." didi. Rüstem ḥaẓ idüp sürūrından sürüp [18] Ebreş'i s̱ülüs̱-i şebde Māzenderān'a dāḫil oldılar. Rüstem bir püşte üzerine çıḳdı gördi yir yir meşᶜaleler fürūzān idüp [19] dīvlerüñ ġulüvvsından ṣaḥrā-yı Māzenderān pür ġulġule olmış. Mehīb ṣadā-yı ġarīb ile dīvler gümürdeşüp cihānı ṣadā-yı sehm-nāk [20] ṭutmış. Rüstem de ol arada bir dıraḫt sāyesine inüp Evlād'ı bağladı ve Ebreş'i giyāha ṣalup kendi daḫı yatdı; [21] nefīr-i ḫāba vardı. Tā kim gice mürūr eyledi, ṣabāḥ oldı. Şems envār-ı ṭulū' idüp ᶜālem rūşen ile ṭoldı.

Rüstem nām-dār [22] yirinden ṭurup Ebreş'üñ yanına gelüp gözlerinden öpüp iki yirden zīr ü zeber tengine metānet virdi ve Evlād'ı çözüp: [23] "Yā Evlād, ṣaḳın yanumdan ayrılma!" didi ve ol püşteden naẓar eyledi. Ḳalᶜa-yı Māzenderān şöyle görinür; ḳalᶜanuñ ṣaġ cānibinde [24] bir vīrān ḳalᶜa yiri var. Anuñ içinde yidi kerre yüz biñ Īrān ᶜaskeri ᶜuryān ve aᶜmā "Meded Allāh meded! Luṭf u ᶜināyet senden, bu [25] felāketlere ṣabr itmege ṭāḳat senden." diyüp feryād vādīlerde ve ol mevżiᶜiñ ṭaşrasında on iki biñ dīv ᶜaskeri dā'iren-mādār **[223 a]** [1] iḥāṭa idüp başlarınuñ birine Dīv-i Sence ve birine Dīv-i Ġındī dirlerdi. Şīr postından bār-gāh ḳurup otururlar. [2] Rüstem'üñ ᶜasker-i Īrān'ı ol ḥālde görince, ᶜinān-ı iḫtiyārī dest-i īrādetinden selb olup bir kerre leşker dīve yaḳın geldükde öyle bir naᶜra-i [3] ṭanṭana-yı Allāhü ekber baḫş eyledi kim zemīn ü āsümān ve ṣaḥrā-yı Māzenderān girye-bān ᶜāşıḳ gibi ser-ā-pā çāk ve berhem-zen-i eflāk [4] olup zemīn ü zamān ve ne dolab-ı çarḫ-ı āsümān gerdişe geldi. ᶜAsker-i Īrān ve Keykāvus-ı Kāmrān, Rüstem'üñ naᶜrasın [5] işidince şād olup gūyā yeñiden ḥayāt buldılar. Ḳalᶜa-yı

Māzenderān’da Erjeng Māzenderān’ı naʿra-i Rüstem’den serāsime [6] olup, “Acaba ni ki bu naʿra?” dirken ʿaḳabinde benüm ṣāḥib-ḳırān-ı cihān ve āb-ı rūy u sülāle-yi Ḳahramān u nebīre-yi Nerīmān ve [7] pür dāstān-ı Rüstem-i Zābil’i “İy ḳavm melāʿīn ve iy gürūh-ı mekrūh, bī-dīn bī-iẕʿān cān-ı elemden ḳanda ẖalāṣ idersiz.” [8] diyüp, ol şīr-i pīşe-yi şecāʿat u neheng deryā-yı celālet ile bir kerre miyānından tīġ-ı ġamġam-ı Ḳahramānīyi ʿuryān idüp [9] ʿasker-i Īrān’a ṭoġrı yüridi. Dīv-i Sence ile Dīv-i Ġındī añsuzın bu gūne bir naʿra ẓāhir olup şaşdılar. [10] “Bire bu naʿra nedür ki yirleri çāk ve berhem-zen-i eflāk eyledi.” dirken ʿaḳabinde Rüstem nāmın daẖı gūş eyledükde, [11] bildiler kim ʿasker-i Īrān içün geldi, bunlar beliñleyüp, “Bire meded, şol nā-bekārı bir ẖasāret eylemedin helāk [12] idebileydüñ.” diyüp, on iki biñ dīve, “Bire yürüñ İy [...] ẖākīlere imdād içün bu ẖākī [13] geldi.” diyüp, Rüstem’üñ üzerine yüriyüp, yaḳın geldüklerinde, “İy ẖākī sen ḳandan gelüp, bu dīv [14] ʿaskerinden ṣaña dek ẖākīlere bulışmaġa yol alsañ gerekdür.” diyüp evvel Dīv-i Sence irişdi. Rüstem’e [15] bir ʿamūd ḥavāle eyledi. Rüstem’üñ elinde tīġ-ı ġamġam āteş-tāb bulınup bunuñ ʿamūdı yuḳarudan inerken, [16] aşaġadan yuḳaru Dīv-i Sence’nüñ ʿamūdın ortasından tīġ-ı ġamġam ile öyle bir tīġ urdı kim mānend-i [17] ẖıyār, Dīv-i Sence’nüñ ʿamūdı iki bölinüp, nıṣfı zemīne düşdi ve nıṣfı Dīv-i Sence’nüñ elinde ḳaldı. [18] Bu kerre Rüstem çevirüp tīġ-ı ġamġam ile Dīv-i Sence’ye bir tīġ öyle urdı kim Dīv-i Sence elinde ḳalan pāreyi ḳarşu virdi. [19] Rüstem’dür pençe çaldı ise ber-ā-ber ṭutdıġı pāre ile Dīv-i Sence’nüñ depesinden iki pāre eyledi tā ferş-i zemīne [20] inince Dīv-i Sence helāk olınca leşker-i Īrān’ı bir ḥiṣār-ı āhenīn iḥāṭa eylemişi-di. Ol ḥiṣāruñ bānīsi [21] siḥr-i Sence idi. Şimdi Sence mürd olınca nā-gāh bir ṭarrāḳa çatlayup ol dīvār maḥv oldı. Bu kerre Dīv-i Ġındī [22] öñin alup şütūm ġılaẓı ile şetm idüp kemāl kibr ü kīn ile Rüstem’e var ḳuvvetin bāzūya getürüp bir ʿamūd [23] ḥavāle eyledi. Hemān Rüstem bir kerre el ṣunup ve Ġındī’nüñ ʿamūdın çeküp elinden alup yabana [24] atı-virdi. Ġayrı Dīv-i Ġındī ölüm eri olup, hemān firār eylemek istedükde, Rüstem’dür murādın bilüp, [25] davrandurmayup hemān dest urup ve başında olan boynuzlarından muḥkem ḳavrayup [223 b] **[Minyatür]** [1] yire urup, ẖurd ü ẖam olup, vücūdından eṯer ḳalmadı. On iki biñ nerre bir uġurdan Rüstem’üñ üzerine yüridiler, [2] başladılar ceng eylemege. Rüstem bunları öñine ḳatup, başdı tīġı dīvlere, urduġın yirüñ ṭaşına varınca iki [3] bolup muḥarref çalduġın bir ḳol bir baş hevāya perrān olurdı.

Bu minvāl üzere Rüstem on iki biñ dīvi ḳıra [4] ḳıra az ḳurtıldı. Ḳalanlar gördiler nāfile ḳırılup döginürler. “Nemize kefret?” diyüp, dem çeküp ber-hevā firār eylediler. [5] Rüstem bunları görüp öyle bir naᶜra urdı ki şiddet-i naᶜradan ber-hevā çıḳan dīvler serāsime olup ṣapur ṣapur [6] zemīne dökilüp, Rüstem ḳarardı. Ḫulāṣa-i kelām Rüstem zūr-mend on iki biñ dīvi öyle ḳırdı kim damuzluḳ [7] içün bir dāne ḳalmadı. Andan Rüstem ṭoġrı Keykāvus-ı Kāmrān yanına yüridi. Keykāvus ise pehlüvānlar ile bir yirde [8] ṭop olup, naᶜra-i Rüstem’i diñlerlerdi. Gördiler naᶜra kesildi. “Eyā Rüstem niçe oldı? Naᶜrası kesildi.” dirken, [9] “Rüstem geliyor, bütün dīvleri ḳırmış, işte geldi.” dirken Evlād ile Rüstem gelüp selām virdi ve Keykāvus [10] öñinde yir öpüp, “Niçesin pādişāhum?” didi. Keykāvus aġlayup, “Yā Rüstem baḳ bir kerre ḥālüme.” didi. Rüstem, “Öyle [11] olur pādişāhum, bu dünyā ḥālidür ser-encām-ı ᶜālem eksük olmaz, inşā’allāhu’r-raḥmān ṣoñı selāmetdür.” didi ve pehlüvānlaruñ [12] daḫı ḫāṭırların su’āl idüp, tesellī virüp, “Bunuñ ḥikmeti ne ola?” didi. Keykāvus daḫı ibtidādan intihāya [13] varınca naḳl ü beyān eyledi. Bu arada Ṣāliḥ Pīr geldi. Rüstem Ṣāliḥ Pīr ile buluşup görişdi. Rüstem ile ṣoḥbet [14] idüp Rüstem Ṣāliḥ Pīr’den bunuñ defᶜine ᶜilāc ṣordı. Ṣāliḥ Pīr; “Ser-ver buña ᶜilāc budur ki Dīv-i Sefīd’üñ [15] mekānına varup Dīv-i Sefīd’i ṭutup ḳarnın yarup cigeri ḳanın alup ḳurımadan bunda getürüp aᶜmā olanlaruñ [16] gözine çeküp şifā bulurlar. Eger böyle olmazsa ölünce, bunlar böyle aᶜmā ḳalurlar.” didi. Rüstem, “İy dānā-yı ẕū-fünūn, [224 a] [1] ben gider Dīv-i Sefīd’i her ḳanda ise bulur ve ṣaġ iken ḳarnın yarup cigeri ḳanın alup gelürem; ancaḳ ben varup [2] gelince ḥüsn-i naẓarıñuz ve himmet ᶜaleyhi gez urmazdan devr eylemeye. Erjeng laᶜīn yine bir melᶜanet eylemesün.” didi ve cümleye vedāᶜ [3] idüp gitdi. Keykāvus, Ṣāliḥ Pīr’e, “Eger gözüm açılup Erjeng’i öldürürsem yirine seni Māzenderān’a şāh ideyüm.” diyü vaᶜde [4] eyledi. Bunlar, “Bunda Rüstem’üñ gelmesine intiẓārda biz gelelüm Rüstem aḥvāline.

Rāvī ḳavlince Rüstem nām-dār Ebreş-i gül-endam’a [5] binüp, Evlād bin Merz-bān’ı ḳulaġuz idüp, “Kūh-ı şiᶜāᶜ.” diyüp gitdiler. Rüstem Ebreş’i öyle sürdi ki otuz günlük [6] yolı bir günde alurdı. Dīv-i Sefīd’üñ orada burada mekānları çoḳ idi. Cümlesin Evlād bin Merz-bān bilürdü. [7] Rüstem yidi sene Evlād bin Merz-bān ile dünyāyı dolaşdılar. Dīv-i Sefīd’den aṣlā nām ü nişān bilinmedi meger recīm [8] ᶜaleyhi’l laᶜne Dīv-i Sefīd’e varup, “İy melᶜūn, imdi ne ġāfil böyle ṭurursın? Sām-ı süvāruñ nebīresi Rüstem Keykāvus’uñ [9] pehlüvānıdur. Senüñ ölümüñ anuñ elinde olsa gerek, işte seni helāk idüp, cigerüñ ḳanın Kāvus’a ve sā’irlerüñ gözlerine [10] çeküp eyü olsalar gerekdür; hele sen başuñ tedārükin gör, ṣoñra nādim olmayasın.” diyüp ġayb oldı. Dīv-i Sefīd [11] bu sözden ürküp ḫavfa düşdi. Meger bu Dīv-i Sefīd küçük iken babası ṭāliᶜiñ ṭutdırup, ᶜāḳıbet eceli benī [12] ādem elinde olsa gerekdür didiler. Pes baba dānālara Dīv-i Sefīd içün bir tīġ düzdürdi. Yidi yıldızuñ şerefinde yidi [13] dürlü maᶜdenden süd renginde bir beyāż tīġ oldı. Adın tīġ-ı Sefīd yazar, bir pūlād ṣanduḳda ḳoyup Dīv-i Sefīd dā’imā [14] yanında ṭaşurdı. Şimdi recīm ᶜaleyhi’l laᶜne varup ol aġvāyı virüp kendi Dīv-i Sefīd daḫı ṣanduḳ ile tīġ-ı [15] sepīdi aldı ve kendünüñ bir müntehā ᶜamūdın alup, “Ber-hevā ḳandasıñ cezīre-yi ᶜaynu’llāh?” diyüp dem çeküp gitdi. Ol [16] cezīrede bu laᶜīnüñ bir ḫālī mekānı var idi. Böyle maḥallerde gelüp ol mekānda eglenürdi. Ol maġāraya gelüp ārām u ḳarār [17] eyledi. Aṣlı bulınmaduġınuñ bu idi.

Ḥāṣılı, Rüstem Evlād ile yidi senede cümle mekānların aradılar, defaᶜāti-le [18] her bir meskenine birḳaç kerre uġradılar. Aṣlā ḫaber alımadılar. Rüstem nā-ümīd olup keyfi bozıldı. Evlād daḫı ᶜāciz [19] oldı. Nā-gāh Evlād’uñ ḫāṭırına bu maġāra gelüp ḳahḳaha ile güldi. Rüstem Evlād’uñ güldügine ġażaba gelüp, “Ne [20] gülersin yā Evlād?” didi. “Devletlü ṣāḥib-ḳırān yoḳdur, zamāndur ararduḳ, bulamaduḳ. Şimdi ḫāṭıruma geldi, anuñ bir [21] mekānı daḫı vardur. Eks̱er anda eglenür, ḥāliyā Dīv-i Sefīd şimdi anda olmaḳ iḥtimāli vardur.” didi. Rüstem, “Yā ol mekān [22] ḳandadur?” didi. Evlād, “Deryā-yı ᶜaynu’llāhda bir cezīre vardur.” didi. Rüstem, “Di imdi ṭurma, gide-bil ki oradan daḫı [23] bir cānibe gide.” diyüp ol ṭarafa ᶜazīmet eylediler tā kim deryā-yı ᶜaynu’llāhda geldiler. Evlād, “Rüstem’i arḳada geçüreyim.” [24] didi. Rüstem ḳā’il olmayup Ebreş’i yüzdürdi. Deryā-yı ᶜaynu’llāhı geçdiler, cezīreye vardılar. Maġāraya irüp Rüstem ol [25] güne gelince her gün Evlād’ı baġlardı, ol gün baġlamadı. Bir dıraḫt dibinde oturdılar, biraz ārām idüp Rüstem Evlād’a, [224 b] [1] “Yā Evlād, şimdi ben maġāradan içerü girüp Dīv-i Sefīd’i bulınca bir naᶜra urup cenge başladuḳda bir naᶜra daḫı [2] ururam, eger fırṣat bulup Dīv-i Sefīd’i helāk eylersem naᶜra ururam, ḥāṣıl üçinci naᶜramı işidince gel.” diyüp, [3] Rüstem maġāradan içeri yüridi, gitdi gördi bir kesme ḥücre gibi; ammā aṣlā bir kimse yoḳdur. Rüstem: “Ḫayf-ı laᶜīn [4] bunda daḫı yoḳ ancaḳ.” diyüp dört ṭarafa baḳarken şöyle bir bucaḳda ḳapu gibi birşey görinür. Rüstem vardı, baḳdı [5] ve vāḳıᶜā ḳapudur. Açup içeri girdi. Gördi yine kimse yoḳ. Rüstem taᶜaccüb idüp baḳdı bir ḳapu daḫı var. Rüstem ol [6] ḳapudan daḫı girdi, yine gördi bir ḥücre; ammā kimse yoḳ; lākin bir gūşede şöyle bir taḫt-ı zerrīn ḳurmışlar, ol taḫtıñ [7] üzerinde beyāż penbe yıġmışlar. Rüstem, “Eyü ḳıṣṣa, bu penbe bunda ne arar?” diyüp, taḫta geldi ne gördi. Külḫān demi gibi [8] ḳubbe ḳubbe tütünler çıḳar. Rüstem bildi ki Dīv-i Sefīd kendidür, ḫor ḫor laᶜīn uyur. Rüstem murād eyledi ki hemān uyurken [9] başın kesüp ḳarnın yara, yine bu erlik degüldür, anı uyurken ᶜavrat daḫı öldüre-bilür.” diyüp, öyle helāk [10] eylemegi revā görmedi. Başı ucına gelüp bir naᶜra urdı. Dīv-i Sefīd aṣlā uyanmadı; ammā ṭaşra Evlād bin Merz-bān [11] Rüstem’üñ naᶜrasın işidüp, bildi ki Dīv-i Sefīd ile bulışdı. Bu yañadan Rüstem naᶜra urup dīv uyanmadı. [12] Hemān miyānından ḫançer-i Ḳahramānī çeküp Dīv-i Sefīd’üñ ṭabanına ṣoḳdı ve ḳarışdırup ḫançeri aldı. Dīv-i Sefīd [13] ṭabanı acısından uyanup ḳalḳdı, göti üzere otura-vardı. Biraz gözin ovuşdırup uyḳusın alımadı. [14] Murād eyledi ki yine dürilüp; “Yat ḳalḳ bire melᶜūn, göziñ aç ecelüñ geldi, ne ġāfil yatursın” diyince Dīv-i Sefīd [15] beliñleyüp gözin açdı. Ḳarşusında Rüstem’i görince Dīv-i Sefīd’üñ cān başına ṣıçradı; “Hay nā-bekār, ḫañi sen benüm [16] ser-vaḳtümde ne ararsın? Seni bunda var ise ecelüñ getürdi.” diyüp ṣaġ ve ṣol ᶜamūdları varı-dı; ammā bir müntehā [17] ᶜamūdı varı-dı. Anı ḳapup Rüstem’üñ üzerine bir ᶜamūd ḥavāle eyledi. Rüstem gürz-i gāv-seri ber-ā-ber virüp; ᶜamūd gürze [18] indükde Rüstem’üñ bāzūları uyuşdı ve ḳolları büküldi gördi Rüstem ᶜamūd başına iner tiziye iki elin zānūsına [19] ḳapup arḳasın ber-ā-ber virdi. ᶜAmūd ḍarbı arḳada olan siper-i Gürşāsb āhen-deste indükde, siper āyīneleri çarḫa girdi. [20] Rüstem’üñ miyānı şiddet-i ḍarbdan iki ḳat olup bir dizi ve bir pençesi zemīne geldi. Baḳıyye ᶜamūd yire inüp ṭoz Rüstem’i [21] büridi. Dīv-i Sefīd ᶜamūdın żabṭ idüp; “Yat imdi nā-bekār ḫākī, işte bir ᶜamūdlık ḥālüñ vardı, aṣlı ki [22] ḳavuşduñ.” diyüp gümürdenürek, ᶜamūdın żabṭ idüp, varup, yirine otursa gerek; ammā Rüstem ġayret idüp, tiziye [23] kendin dirüp tozdan ṭaşra çıḳdı, gördi Dīv-i Sefīd yirine ṭoġrı gider, “Nereye iy laᶜīn-i bī-dīn?” diyü ḥayḳırınca [24] Dīv-i Sefīd dönüp Rüstem’i gördi. Sedd-i İskender mis̱āli ṭurur diyü. Dīv-i Sefīd parmaḳ ışırup, ḍarb ᶜamūdından ḫalāṣ [25] olduġına taᶜaccüb eyledi ve ḫavfa düşdi. “Hay nā-bekār ḫākī, sen daḫı ṣaġ mısın?” diyüp, bir ᶜamūd daḫı ḥavāle eyledi. [225 a] [1] Rüstem anı da ne ḥāl-ise menᶜ idüp Dīv-i Sefīd bir ᶜamūd daḫı urdı; Rüstem anı da menᶜ eyleyüp, Dīv-i Sefīd bir daḫı [2] urmaḳ istedük de Rüstem, “Çek elüñ bire melᶜūn! İmdi ben senüñ ḥammāluñ mıyam, bir de ben urayum.” diyüp, gürz-i gāv-serüñ on [3] ikinci ḳırāṭından ṭutup, irişüp, Dīv-i Sefīd’e bir ḍarb ḥavāle idüp, Dīv-i Sefīd ᶜamūdın ber-ā-ber virdi. Gürz-i gāv-seri [4] ᶜamūda indükde, Dīv-i Sefīd'üñ ḳolları bükülüp baş ḳaçurup arḳaya alınca Dīv-i Sefīd bir kerre şiddet-i ḍarbdan yüzniñ üzerine [5] zīr ü zeber oldı. Rüstem, gürzin żabṭ idüp geçüp gitdi. Öteden dönüp gezinmege başladı. Dīv-i Sefīd kendin dirüp gördi; [6] bir ḍarb yimiş ki vücūdı ṭamar be ṭamar ḫaber-dār olup aᶜżāsı ḫalecān buldı. "Sen misin baña böyle ḍarb uran?" diyüp ḳapup [7] ᶜamūdın irişdi. Rüstem'e bir ᶜamūd urdı. Rüstem menᶜ idüp Rüstem urdı, Dīv-i Sefīd menᶜ idüp, bunlar yaña yek küt a [8] küt cenge başladılar. Aḫşam olınca ceng eylediler. Aḫşam cengi ibḳā' idüp cevāhire müteᶜalliḳ gerek. Rüstem de gerek Dīv-i Sefīd de [9] çeviḳ idi. Meydāna ḳoyup maġāranuñ içi gündüz gibi oldı. Ṣabāḥa dek ceng idüp ṣabāḥdan yine aḫşam olınca [10] el-ᶜuhdetü ᶜale'r-rāvī Rüstem Dīv-i Sefīd ile üç gün üç gice ᶜamūd cengi idüp ᶜāḳıbet Dīv-i Sefīd zebūn olup Rüstem'üñ [11] ḍarb-ı ḫarbinden ᶜāciz oldı. Hemān başı ucında bir pūlād ṣanduḳ ṭururdı, anı ḳapup açup içinden tīġ-ı Sefīd nām bir tīġ [12] var idi. Anı ḳapup Rüstem'e ol tīġ ile ḥamle eyledi. Rüstem bunı görince tīġ-ı ġamġam ᶜuryān idüp Dīv-i Sefīd'e bir tīġ urdı. [13] Dīv-i Sefīd menᶜ idemeyüp, ṣaġ uyluġın tīġ-ı ġamġam düşürüp, Dīv-i Sefīd bir ayaġ üzere ḳaldı. Rüstem bir ḳılıç daḫı urup [14] ṣol uyluġın daḫı düşürdi. Dīv-i Sefīd bu kez ṣırtı üzerine geldi. Hemān Rüstem üzerine düşüp **[Minyatür]** **[225 b]** [1] ḫançer çeküp Dīv-i Sefīd'üñ gözleri baḳarken sīnesin çāk idüp cigerin çıḳardı. Rüstem'üñ damaġına bir bed rāyiḥa [2] gelüp Rüstem ol rāyiḥa-i ḳabīḥa ile muḫill [...] oldı. İşte ölür gider, Rüstem'üñ ol rāyiḥa damaġından gitmez.

[3] El-ḳıṣṣa Rüstem meger Ṣāliḥ Pīr sözi-le yanına şişe almışı-dı. Dīv-i Sefīd'üñ cigeri ḳanı ile şişeyi ṭoldırup bir naᶜra [4] urdı. Ṭaşrada Evlād ise naᶜraya baḳar ki üçinci naᶜrada maġāradan içeri gire. Bir naᶜra ẓāhir oldu; ġayrı olmadı. Evlād [5] bin Merz-bān vesvese idüp, "Āyā, niçe oldı ola dīv ḳaçmaḳ diledi? Hele ṣabr ideyüm." diyüp, ṭurdı tā kim şimdi bir naᶜra [6] daḫı ẓuhūr eyledi. Evlād bildi ki Rüstem ṣaġdur; lākin Dīv-i Sefīd'i öldürdi mi öldürmedi mi belli olmadı. Evlād yine ḳulaḳ [7] ṭutdı. Üçinci naᶜra ẓāhir olsun diyü; ammā berüde Rüstem biraz ṭurdı. Evlād gelmedi.

Rüstem ġażaba gelüp, "Bu nā-bekār gitdi mi [8] niçün gelmez?" diyü bir naᶜra daḫı urınca Evlād işidüp bildi ki Dīv-i Sefīd'i öldürdi. Hemān dem çeküp maġāradan içeri [9] girdi. Üçinci ḥücreden geçüp gördi. Rüstem Dīv-i Sefīd'i helāk eylemiş, "Ġazāñ mübārek ola devletlü ṣāḥib-ḳırān." diyüp [10] pāyına düşdi. Rüstem: "Yā Evlād! Evvelki naᶜrada niçün gelmedüñ?" didi. Evlād da; "Üçinci naᶜrayı gözlerdim, hele üçinci naᶜra ẓāhir [11] olınca geldüm.” didi. Rüstem şişeyi Evlād’a virüp kendi Dīv-i Sefīd’üñ kellesin beden nā-pākından cüdā eyledi ve tīġ-ı sepīdi [12] alup miyānına bend eyledi. Evlād’a, “Şimdi niçe olur? Ben Ebreş ile gidersem bundan, Māzenderān’a varınca ḳan şişede ḳurıyup [13] ḳalmaz.” didi. Evlād, “Aña ᶜilāc devletlü ṣāḥib-ḳırān ben ḳuluñuzuñ ṣırtına binüp ben sizi fiᶜl-ḥāl Māzenderān’a iletüp ṣoñra [14] tekrār gelüp Ebreş’i alur giderüm.” didi. Rüstem bu ḳavle rāżī olup maġāradan ṭaşra çıḳdı. Rüstem Ebreş’e; “İy raḫş-ı vefā-dār, [15] iş böyle iḳtiżā eyledi. Ben giderüm, ṣoñra gelüp bu seni getürsin.” didi ve Evlād’uñ arḳasına binüp Evlād’a; “Göreyüm seni [16] ġayret eyle.” didi.

Evlād ġayreti-le dem çeküp bir hevā öyle gitdi ki az zamānda Māzenderān’a dāḫil oldılar. Evlād bin Merz-bān [17] süzilüp Keykāvus’uñ oldıġı yire indi. Keykāvus-ı Kāmrān ise begler ile gün ṣayup, “Rüstem şu ḳadar zamāndır gideli [18] gelmedi. Acaba anuñ da ḥāli niye müncerr oldı?” diyüp bir sene, iki sene, ḥāṣılı yidi sene mürūr eyledi. Aṣlā Rüstem’den bir ḫaber [19] ẓuhūr eylemedi. Ġayrı Kāvus Rüstem’den ümīdi kesdi, “Ha ġayreti-le giderüm.” didi, gitdi. “Ammā niçe ḳābildür, kūh-ı ḳafda varup [20] Dīv-i Sefīd’i bulup öldüre. Cigeri ḳanın ala ve bunda getüre. Bu olmayacaḳ maᶜnā idi, baña tesellī içün eyitdiler.” didi.

Bu arada [21] Ṣāliḥ Pīr gelüp Keykāvus’a bulışdı ve müjde eyledi, “Pādişāhum şimdi kendi gelüp dünyāyı bugün görürsüñüz.” didi. Keykāvus [22] bu sözden şād olup “Bulıña taḥḳīḳ olaydı iy dānā!” dirken, Behrām ādemleri ḳırḳ biñ kimse ki ẕaḫīrede bulınup, anlar [23] aᶜmā olmamışlardı. Evlād’uñ hevādan süzilüp, indügin görüp, segirdişüp gelüp, “Pādişāhum hevādan bir ḳaraltu geliyor, [24] ġālibā Evlādi-le ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālemdür.” dir iken Evlād da zemīne inüp Rüstem üzerinden indi ve Keykāvus-ı Kāmrān’uñ yanına gelüp [25] selām virdi ve yir öpdi ve gördi Ṣāliḥ Pīr daḫı gelmiş, anuñla ḥāl ḫāṭır ṣorışup, şişeyi ortaya ḳodı. “İy dānā şimdi [226 a] [1] bunı niçe itmek gerek?” didi. Ṣāliḥ Pīr; “Çöpden mīller yapup bu ḳandan bulayup birbirlerinüñ gözlerine çeksünler.” didi. Rüstem [2] evvel bir çöpden mīl yapup “Bismillāh” diyüp ḳana buladı ve Keykāvus’uñ ṣaġ gözine çekdi bi-emr-illāh teᶜālā Keykāvus’uñ [3] gözi dünyāyı görüp Keykāvus yüzin yire sürdi. “Yā Rüstem, hele el-ḥamdüli-llāh dünyāyı bu ḳadarca gördüm; ġayrı ġam yimem, isterseñ [4] ḳo ṣol gözüm ṭursun, māniᶜ degüldür.” didi. Rüstem gülüp, “Yoḳ pādişāhum, olmaz, ṣoñra Sevdāve Bānū seni bir gözlüdür diyü [5] begenmez.” diyüp ṣol gözine daḫı çekdi. Bu arada Ṣāliḥ Pīr de Salāmon ḥakīmüñ gözine çeküp, eyü oldı; ġayrı gözi [6] açıla birer mīl düzüp, ol ḳana baturup, ol birlerinüñ gözlerine çekdiler. Böyle böyle ol gün yidi kerre yüz biñ ᶜaskerüñ [7] gözleri açılup ol berzaẖ görmedü ki döndiler, andan Rüstem Evlād'ı gönderüp, Ebreş ile Dīv-i Sefīd'üñ kellesin getürtdi. [8] Seyr idüp Rüstem'e taḥsīn eylediler, "Şöyle dīvüñ başın kesüp helāk eyleye, çoḳ işdür, benī ādem bu ne ḳadar ḳatı nādirdür." [9] didiler.

Salāmon dānā, Dīv-i Sefīd'üñ kellesin niçe ṭılısmāti-le bir cām yapdı. Her ḳaçan Rüstem'üñ keyfi olup şeṭāreti oldukda [10] Dīv-i Sefīd kellesiyle cām yirine şarāb içerdi. Büyükligi ḥaḳḳında rāvīler birḳaç taᶜbīrātı-la rivāyet eylemişler. Baᶜżılar, "On [11] biñ mey-ẖāne şarābı-la ṭolardı." dimişler. Baᶜżılar ᶜumḳīn vaṣf idüp, ḳaçan şarābı-la anı pür eyleseler ve bir ḳurşundan ṭop [12] düzüp içine düzeẖlik ibtidāsından bıraḳsalar ḳaᶜrına inince düzeẖlige otuz senedür tamām olurdı." dimişler ve [13] baᶜżılar cürminden baḥs̱ idüp, "Ḳaçan Dīv-i Sefīd kellesin şarābı-la leb-rīz idüp henüz ṭoġmış bir maᶜṣūmı bir kenārından ṣalı- [14] virseler ḳulaçlama yüzerek öbür kenārına varınca aḳ ṣaḳallu pīr olurdı." dimişler. Ḳadd-i yāra kimisi ᶜarᶜar dimiş kimi elif, [15] cümlenüñ maḳṣūdı bir. Ammā rivāyet muẖtelif, biz sözimüze gelelüm. Keykāvus-ı Kāmrān aᶜmālıḳdan ẖalāṣ olup bundan ṣoñra Rüstem [16] Keykāvus-ı Kāmrān'a; "Pādişāhum fermān ile şu siyāḳda bir nāme inşā idüp bir pehlüvānı-la Erjeng Şāh'a gönderelüm, ne cevāb [17] eyler, biz de aña göre ḥareket eyleyelüm!" didi. Keykāvus Salāmon dānāya eyitdi: "Ṣāḥib-ḳırānuñ didügi siyāḳ üzere bir nāme inşā [18] eyle." didi. Salāmon dānā "N'ola?" diyüp, minvāl meşrūḥ üzere bir nāme inşā idüp Keykāvus'uñ eline virdi. Keykāvus gözden [19] geçürüp begendi. Mühürleyüp ve dīvānı gözden geçürdi. Gözi Ferhād İbn-i Gūderz'e düş olup, işāret eyledi. Ferhād ayaġa [20] ḳalḳup Keykāvus öñine geldi. Kāvus-ı Kāmrān nāmeyi Ferhād'a virüp, "Var bunı Erjeng Şāh'a virüp her ne cevāb eylerse [21] alup getür." didi. Ferhād; "Fermān pādişāhuñ." diyüp nāmeyi alup, yir öpüp, ṭaşra çıḳdı ve raẖşına süvār olup, ḳalᶜa-yı Māzenderān'a [22] ᶜazm eyledi. Tā ki ḳalᶜaya gelüp sarāy-ı Erjeng Şāh'a irdi. Dīvān-ẖāne ḳapusında kendin ᶜarż eyledi. Bevvāblar girüp Erjeng Şāh'a [23] ẖaber eylediler. Erjeng Şāh, "Gelsün." didi.

Rāvī-i şīrīn-zebān öyle beyān eyler ki bu Erjeng Şāh'uñ bir madḥek ve muḳalled pehlüvānı [24] varı-dı. Adına Gülāhūr Çehār-dest dirlerdi, ẖayli ḳuvvet-i bāzū ṣāḥibi pehlüvān idi. Erjeng'e pādişāhum şol Gilān pehlüvāna [25] bir reng ideyüm, diyü hemān ṭaşra çıḳup, Ferhād'ı ḳarşuladı, "Hey pehlüvānum bire ẖoş geldüñ, ṣafā geldüñ." diyüp, elin uzatdı. [226 b] [1] Ferhād İbn-i Gūderz daḫı bu melᶜūnı ne bilsün gerçek ṣanup elin virdi. Gülāhūr iki eliyle Ferhād'uñ ṣaġ elin öyle [2] ṣıḳdı kim acısı Ferhād'uñ depesinden çıḳdı ve elinüñ kemükleri biri birine girüp ḫurd ü ḫam ola-yazdı. Ġayrı ṣaġ eli [3] ᶜamelden ḳaldı. Gülāhūr öñine düşüp içeri getürdi ve işāret eyledi. Erjeng Şāh'a elin gösterdi. Ferhād daḫı [4] Erjeng Şāh öñine geldükde ādāb u erkān-ı cihān-bānīyi yirine getürüp, nāmeyi çıḳarup, ṣol eliyle virdi. Erbāb-ı dīvān cümle [5] gülüşmege başladılar; ammā Erjeng Şāh ḫiṭāb idüp, Ferhād'a "Pehlüvān! Sizüñ diyārlarda bir pādişāha nāme iletdükleri zamān [6] nāmeyi böyle ṣol eliyle mi virürler? Yoḫsa aṣlında ṣolaḳ mısın? Eger öyle ise māniᶜ degüldür." diyüp, Ferhād'ı vāfir [7] kesindüye alup gülüşdiler. Ferhād daḫı ḫacāletinden ġarḳ-ı ᶜaraḳ oldı; hele Erjeng Şāh nāmeyi alup vezīr eline virdi. [8] Vezīr ḳırā'at eyledi, "Ser-nāme be-nām-ı Ḫudā-yı lem-yezel benüm ḳatumdan ki ḥāliyā pādişāh-ı Īrān-ı Kāvus-ı Kāmrān'um. Senüñ ḳatunda ki Māzenderān [9] getvāli Erjeng Şāh'sın. Nāmem vuṣūlünde evvelā yidi kerre yüz biñ ᶜasker-i İslām'uñ alduġın ḫayme ü esbāb ve esb ü ālāt [10] her ne ise bi-t-tamām ve bī-ḳuṣūr gönderüp kendin daḫı boynıña dest-māl ṭaḳup gelüp ḫāk-i pāyuma yüz sürüp itdügüñ ḳabāḥatlere [11] tevbe ve istiġfār idüp ᶜöẕür dileyesin ve bu ġavġālara bāᶜis̱ ü bādī olan ḳızuñ Sevdāve Bānū'yı virüp yanumda ḫoş [12] kişi olasın. Ben de itdügüñ ḳabāḥatleri ᶜafv idüp cürmüñden geçem, yine Māzenderān'ı saña muḳarrer eyleyem; eger yoḳ diyüp ᶜinād [13] ve muḫālefet eylersen vebāli boynuña; ġayrı şimden ṣoñra nevbet benümdür, saña işler idermege ᶜālem üzeriñe ḫande eyler, nihāyet [14] belki başuñ kesüp yirine bir ednā ḳulum pādişāh-ı Māzenderān iderüm, ṣoñra bilmedüm ve işitmedüm dimeyesin vaḳtine ḥāżır olasın." [15] diyüp, nāmeyi ḫatm eylemiş.

Erjeng Şāh nāmeyi vezīr elinden alup Ferhād'uñ üzerine atı-virdi. "Pehlüvān var pādişāhuñ [16] olacaḳ bī-ᶜaḳla söyle, anuñ başına ṣovuḳ geçmiş ve yabana söylemiş ve dişine ṭaş bile virmem, bildüginden ḳalmasun, [17] elinden geleni girü ḳomasun; eger ceng murād eylerse ben ḥāżıram, şimdiye dek ne ḫayr eyledi ise şimden ṣoñra daḫı anı [18] ḫayr eyler. Ben anı yidi kerre yüz biñ ᶜasker ile dil kese ḳırmaduġıma duᶜā eylesün." diyüp, Ferhād'ı ḳovdı. Ferhād [19] dönüp ṭaşra çıḳdı ve raḫşına binüp leşker-i Īrān'a geldi. Keykāvus öñine gelüp olan aḥvāli naḳl idüp aġladı. [20] Hele ḥekīmler Ferhād'uñ eline ᶜilāc idüp eyü eylediler; ammā Rüstem bundan ziyāde ġażaba gelüp hemān yirinden ṭurup [21] "Getür pādişāhum nāmeyi baña virin götüreyüm." didi. Nāmeyi alup Ebreş'e binüp tek ü tenhā sürüp, ḳalᶜa-yı Māzenderān'a geldi. [22] Sarāy-ı Erjeng'e varup kendüni ᶜarż eyledi. Bevvāblar segirdişüp Erjeng'e ḫaber eylediler, "Bir pehlüvān daḫı geldi." didiler.

Hemān [23] Gülāhūr Çehār-dest varayum, şol gelene de bir reng ideyüm diyü ṭaşra çıḳup, Rüstem'e: "Hey pehlüvān ḫoş geldüñ!" diyü [24] elin uzatdı ki müsāfaḥa eyleye. Rüstem bildi ki Ferhād İbn-i Gūderz'e raḫne geçen bu laᶜīndür, "Merḥabā pehlüvān." diyü Rüstem daḫı [25] elin uzadı-virdi. Gülāhūr Rüstem'üñ elin ol ḳadar ṣıḳdı ki bütün gövdesinde olan ḳan yüzine geldi. Rüstem **[227 a]** [1] aldurmadı. Pehlüvān ādem hiç ādemle böyle mi görişür diyü ḳol açup Gülāhūr'ı ḳucaḳladı ve öyle ṣıḳdı ki [2] Gülāhūr kütür kütür bilin ḫurd idüp feryād iderek döndi içeri girdi. Erjeng Şāh öñine varup, "Baḳ baña olan [3] ẓulme pādişāhum." diyü yüridükde birḳaç kerre ḳıçın ṣalup cān virdi. Tiziye üzerine bir kilim örtdiler, bu maḥal Rüstem "Bilā-tevaḳḳuf" [4] diyü andan içeri girdi, taḫt öñine gelüp Gülāhūr'ı gördi, "Nedür bu yatan?" didi. "Ḫastalandı bir pehlüvān." didiler. Rüstem, [5] "Yā bu ara bīmār-ḫāne deñile dīvān-ı pādişāhīdür bunda ḫasta ne yatur?" diyüp, ayağı ile niçe fırlatdı ise lāşe Gülāhūr [6] dīvān-ḫāne ḳapusından ṭaşra gitdi, ḥattā birḳaç bevvāba daḫı urup bile yuvarladı. Andan Rüstem taḫt öñine gelüp nāmeyi [7] virdi, "Yā Erjeng Şāh, baḳ nāmeyi oḳı pādişāhum Keykāvus-ı Kāmrān ne fermān eylemiş ise icrā eyle." diyüp bu kerre ṣaġ [8] ve ṣola naẓar eyledi, ṣaġ pāy-ı taḫtında Eşkbūs Māzenderānī bir pehlüvān otururdı. Hemān Rüstem varup Eşkbūs'ı ḳolından [9] ṭutup, fırlatdı ve geçüp pāy-ı taḫtına ayağın ayaġ üzerine ḳoyup, ḳarār eyledi ve nāmenüñ cevābına müteraḳḳıb oldı. Erbāb-ı [10] dīvān mehābet-i ṣāḥib-ḳırāndan herkes berk ḫazān gibi raᶜşe-nāk oldı.

Erjeng Şāh daḫı ḫavfından nuṭḳa ḳādir olmayup, [11] öyle bī-ḥūd ḳaldı. Birāzdan Rüstem, "Yā Erjeng Şāh, alduğın eşyāyı bī-ḳuṣūr virür misin? Yoḫsa eşyā yirine seni [12] Keykāvus ḥużūrına dest-i Bekrden beste getüreyim mi?" diyü ḥayḳırınca Erjeng Şāh'uñ ödi aġzına gelüp, pehlüvān, "Gerçi [13] eşyāyı ben almadum, dīvler almış; ammā ne ḥācet ḫazīnemden virülsün." diyüp, bī-ḳuṣūr girüye at torbasına varınca yollayum. [14] Andan Sevdāve'yi istedi. Erjeng Şāh: "Ṣoñra gönderürem." didi. Rüstem, "Ḫayır olmaz, tā almaduḳça gitmem." didi. Meger Sevdāve Bānū [15] daḫı taḫt ardında ḳafesden dīvānı virsem mi temāşā eylerdi. Rüstem aṣlıyla baḳup, Sevdāve ḳafes ardında olduğını [16] bilüp yirinden atılup ḳafese pençe urup ḳopardı ve Sevdāve'yi ḳapup aldı, yüriyüvirdi. Cümle eşyāyı muḳaddem göndermiş [17] idi. Dīvāndan çıḳup bir kimse nuṭḳa ḳadir olmadı. Rüstem Ebreş'e süvār olup Sevdāve'yi ardına aldı ve üzerine [18] mallutasın örtüp, ordu-yı Īrān'a geldi. Evvel kendi çadırına gelüp Sevdāve'yi bıraḳdı ve üzerine nigeh-bān ḳodı. [19] Oradan dīvān-ı Keykāvus'a geldi. Eşyāda gelmişi-di, herkes cümle eşyāsın żabṭ idüp, bār-gāhların ḳurdılar. [20] Rüstem Keykāvus'a olduġı gibi naḳl eyledi ve "Sevdāve Bānū'yı da gördim taḫt ardında ḳafesden dīvānı temāşā eylerdi, eger [21] murād ideydüm, anı da alup getürürdüm." didi. Keykāvus: "Yā niçün getürmedüñ yā Rüstem, ḳāşki anı getüre idüñ cümle eşyā [22] anuñ olsun idi." diyüp, aġlamaġa başladı. Rüstem gülüp "Elem çekme pādişāhum, anı da getürdüm." diyüp varup çadırdan [23] Sevdāve Bānū'yı getürdi. Keykāvus'a teslīm eyledi. "Hemān bu gice pādişāhum ber-murād ol." didi. Keykāvus şād olup [24] gūyā dünyālar kendünüñ oldı. Tīz fermān eyledi bir ḥarem bār-gāhı ḳurdırup Bānū'yı ol bār-gāha ḳoyup aḫşama muntaẓır [25] oldı. Çünkim aḫşam oldı. Salāmon ḥakīmi Keykāvus daᶜvet idüp Sevdāve Bānū'yı ᶜaḳd itdürdi. Aḫşamdan [227 b] [1] ṣoñra Keykāvus-ı Kāmrān pāk giynüp ḳuşanup Sevdāve Bānū'nuñ yanına girdi, başladı Sevdāve Bānū [2] ile ince ince muṣāḥabetlere. Ammā Rüstem fikr idüp bu Erjeng Şāh bir ḥīle-kār ve seḥḥār laᶜīndür. Belki bir ḥīle [3] ile Sevdāve'yi alup gider diyü ol gice Keykāvus'uñ ḥarem bār-gāhınuñ öñinde pās-bān olup bār-gāh eṭrāfın [4] dolanmaġa başladı. Ammā bu yañadan çünkim Rüstem Sevdāve'yi alup gitdi.

Rüstem gitdükden ṣoñra Erjeng Şāh kendüni [5] cemᶜ idüp ölsün nā-bekār diyü, "Bu gice ẕevḳ eylese gerekdür; ammā ḳızı aña raḥatla yapdurmam." diyüp ṣabr eyledi. [6] Aḫşam olduḳda siḥri-le Erjeng kendüsin bir ᶜanḳā mürġ-i kebīr şekline ḳoyup bir hevā geldi, ḥarem bār-gāhınuñ [7] üzerinde cevelān idüp ṭolandı. Tamām Keykāvus-ı Kāmrān Sevdāve Bānū ile ṣoḥbet idüp cāme-ḫāba girdiler. [8] Birbirlerin der-āġūş idince Erjeng Şāh bir efsūn idüp bār-gāhın saḳfı yarıldı, süzilüp bir pençesine [9] Sevdāve Bānū'yı aldı ve bir pençesine daḫı Keykāvus'ı alup ber-hevā ḳalḳdı. Keykāvus feryād idüp, "Meded yā Rüstem!" [10] didükde, Rüstem bir hevā gördi bir şey naᶜra urınca Erjeng şaşup, Kāvus'ı pençesinden bıraġup Sevdāve Bānū'yı [11] alup gitdi. Keykāvus yuḳarudan inerken Rüstem segirdüp yire inmedin ṭutdı. Keykāvus'uñ olanca [12] ᶜaḳlı gitmişi-di, hele ᶜaḳlı başına gelüp, gördi; Sevdāve Bānū yoḳdur, aġlamaġa başladı. Rüstem tesellī virüp [13] "Elem çekme pādişāhum, üç güne degin inşā'allāh anı bulup getürmek benüm boynuma, ancaḳ ṣabr eyle; ṣaḳın [14] Sevdāve Bānū sevdāsı-la yine bir berzaḫa uġrama." didi. Keykāvus varup cāme-ḫābında yatdı; ammā [15] Keykāvus'uñ gözine uyḳu mı girer.

Rüstem daḫı bār-gāha girüp ḫāba vardı. Çünkim ol gice mürūr [16] idüp ṣabāḥ oldı. Gün ḳubbe-i felekden baş gösterüp ᶜālem nūr-ı Yezdān ile münevver ve müzeyyen olduḳda Keykāvus [17] yirinden ḳalḳup ᶜādetince ᶜibādetin idüp andan Sevdāve Bānū sevdāsı ġalebe idüp, raḫşına süvār [18] olup bir ġulām ile ṣaḥrāya gitdi ve orayı burayı gezerek ḳalᶜa-yı Māzenderān altına geldi. Ḳalᶜanuñ bedenlerin [19] temāşā iderken Kāvus-ı Kāmrān'uñ öñine bir şey düşdi. Bu ne ola diyü baḳdı, ḥadengiñ ucında bir kāġıd var, kāġıdı [20] alup açdı. İçinde yazusı var, oḳıdı; "Ben ki Sevdāve Bānū'yam. Pādişāhum, eger beni ister dilerseñ bu [21] gice bu burca gelesin, iki ḳandīl yaḳaram. Biri söyünüp, biri ḳalduḳda burca kemend ile çıḳasın seni ben [22] beklerüm." dimiş. Kāvus şād olup oradan döndi, bār-gāhına geldi bu ṣadedi kimseye söylemeyüp ol gün [23] güci-le aḫşam eyledi. Çünkim aḫşam oldı, irkenden, "Uyḳum var." diyü ḳalḳup ḥarem bār-gāhına gitdi. Begler [24] daḫı cümle bār-gāhlarına gitdiler. Kāvus ol ġulāma tenbīh eylemişi-di. Kāvus'uñ raḫşın egerleyüp getürdi. Kāvus raḫşına [25] binüp ol ġulāmı yanına alup ṭoġrı burca geldi, gördi vāḳıᶜā iki ḳandīl yanar. Kāvus biraz gezindi. Nā-gāh ḳandīlüñ **[228 a]** [1] biri söyindi, biri ḳaldı. Hemān raḫşından inüp raḫşını ol ġulāma virüp, "Oġlan raḫşı ṣabāḥa yaḳın [2] yine bu araya getür; ammā ṣaḳın bu rāzı kimseye söyleme." diyü ġulāma muḥkem tenbīh eyledi. Ġulām, "N'ola!" diyüp raḫşı [3] alup gitdi, yirinde baġlayup, ol vaḳte müteraḳḳıb oldı.

Ammā rāvī ḳavlince bu yañadan Keykāvus burcuñ dibine geldi. **[Minyatür]** [4] Kemend ile burca çıḳdı. Eṭrāfa baḳınup ṭururken bir ḫādim gelüp, "Buyuruñ, sizi Sulṭān Bānū-ān ister." didi. Kāvus'un [5] öñine düşüp Sevdāve Bānū'nuñ olduġı ḳaṣra getürdi. Keykāvus içeri girdükde Sevdāve Bānū ayaġa ṭurup, [6] "Ḫoş geldüñ pādişāhum!" diyü taᶜẓīm eyledi ve ṣadr-ı meclise oturdup kendi de yanına oturdı ve ele ṣurāḥī cām alup evvel [7] ṭoldurup kendi nūş eyledi baᶜde ṭoldırup Kāvus'a virdi. Kāvus daḫı alup, "Be-ᶜışḳ-ı nigāruma" diyüp, nūş eyledi. [8] Andan bir daḫı içüp bir daḫı nūş eyledükde s̱elās̱e-i ġassāle tamām oldı. Ġayrı aradan ḥicāb refᶜ olup ṭatlu muṣāḥabete [9] başladılar. Gitdükçe ṣoḥbet germ olup Keykāvus Sevdāve Bānū'ya baḳduḳça meyli ziyāde oldı. Kāvus'uñ başladı [10] ebu’l ᶜabīd kāşānesi ḥarekete, ᶜāḳıbet ṣabr idemeyüp, Sevdāve Bānū’ya ṣarıldı, “Elbetde şunı şuna ḳoyalum.” didi.

[11] Sevdāve Bānū ṣabr ile, “Pādişāhum, şimdi anuñ zamānı degüldir, ṣoḥbet ḫāṣṣ idelüm, maḥallī geldükde ol murāduñ daḫı ḥuṣūle [12] gelür.” diyü gördi; ammā Kāvus’uñ gözleri ḳızup teveḳan ġālib olup perīşānīsin giydi. Sevdāve Bānū gördi Kāvus [13] ber-vechi-le ferāġat eylemez. Rüsvāyi olmaḳ görinür, āḫir’ül emr “Abu pādişāhum, ḫoş imdi öyle olsan ancaḳ bir kerre ṭaşra [228 b] [1] çıḳup geleyüm de ne murāduñ var-ısa gör.” diyüp, Bānū uṣūl ile ṭaşra çıḳup, Kāvus’uñ elinden güci-le ḫalāṣ oldı. [2] Kendi kendüsine fikr idüp, “Olmaz, bu dīvāne ṣabr eylemez; ḳorḳaram arada rüsvāy oluram. Evvelā seni varup pederüm Erjeng [3] Şāh’a ḫaber eylemekdür.” diyüp, ṭoġrı pederi Erjeng Şāh’a varup, bulışdı. “Devletüm ata ṣanᶜatla saña Keykāvus’ı ṣayd [4] eyledüm, işte benüm ḳaṣrumda oturur, gel niçe bilürseñ öyle eyle.” didi. Erjeng Şāh bunı işidince şād oldı. Hemān [5] yirinden ṭurup bir tīġ aldı. Sevdāve Bānū öñine düşüp Keykāvus’uñ olduġı ḳaṣra getürdi, andan perdeyi ḳaldırup, [6] “Buyuruñ işte meclis ṣadrında oturur, niçe dilerseñ eyle.” didi.

Erjeng Şāh ḳaṣrdan içeri girüp, elinde yalın [7] ḳılıç, “Niçesin nā-bekār deli Kāvus?” diye düşdi. Keykāvus ise; “Şimdi Bānū gelüp ᶜālem eylerüz.” diyü çükin oḫşayup, [8] dandin idüp ṭururken, añsuzın Erjeng’i yalın ḳılıç ile görüp, ödi aġzına geldi. Erjeng Şāh; “Çevir [9] elüñ, yoḫsa şimdi başın keserem.” didükde Kāvus’uñ ᶜaḳlı gidüp, ellerin çevirdi, Erjeng Şāh çeke çeke Kāvus’ı [10] bend idüp tīz gice içeri zindāna ḫaber gönderdi. Zindān-bān gelüp Erjeng Şāh, Keykāvus-ı Kāmrān’ı zindān-bāna teslīm [11] idüp zindānda bir mengene var idi. Bir kimseyi ᶜuḳūbet ile helāk eylemek dilese ol mengeneye ḳoyup zindānlarında [12] nişān be-serleri var idi. Sāᶜat sāᶜat ol nişānlara dek burarlardı. Ol mengenedeki ādem yabyaṣṣı olup, [13] padāvra taḫtasına dönerdi ve öyle helāk olurdı.

Şimdi Erjeng Şāh, laᶜīn Kāvus’ı ol mengeneye ḳodırup, [14] üzerine on biñ nefer ᶜases ile Seylāb ve Ġażabān nām iki pehlüvān nigeh-bān taᶜyīn eyledi ve kendi ᶜadūdan [15] intiḳām alup fāriġ oldı. Çünkim ṣabāḥ oldı, herkes yirlerinden ṭurup āyīnlerince ḫalḳına ᶜibādet idüp [16] dīvān-ı Keykāvus’a geldiler, gördiler, Kāvus yoḳdur. “Bire, pādişāh, ḳanda gitdi ola? Teftīş olındı, ol ġulām aṣlıyla [17] naḳl eyledi. “Filān burca çıḳup ṣabāḥa yaḳın raḫşı-la gel, beni al.” didi, “Ben daḫı ṣabāḥa yaḳın vardum, bekledüm [18] gelmedi; ben de gelüp gitdüm." didi. Rüstem bildi ki pādişāhı ṣanᶜatı-la ḳalᶜadan içeri almışlar; ammā ṣaġ mıdur ölü midür, [19] maᶜlūm degül. Rüstem, "Salāmon dānāya bir reml eylesüñ, bir kerre görsüñ, pādişāh ne ḥālde ve ne keyfiyyetdedür, bilelüm." didi. [20] Salāmon dānā daḫı taḫta-i remli öñine alup ḳum dökdi, ḳurᶜa atdı, ḫākī ḫāke bādī bāde urup ḥayāt memāt [21] ḫānelerin yoḳladı, gördi, Kāvus-ı Kāmrān'uñ ḥayātından on yidi sāᶜat ḳalmış, eger on yidi sāᶜate dek imdād [22] olursa, ḫalāṣ olur; eger olmazsa çāre yoḳdur." didi. Rüstem Salāmon dānādan bunı işidüp te'essüf eyledi; [23] ammā te'essüfüñ fā'idesi yoḳdur, ᶜilācın tedārük itmegi fikr idüp tebdīl ṣūret ḳalᶜaya girüp ḫaber almaḳdan ġayrı [24] çāre yoḳdur." diyüp tebdīl-i ṣūret olup Rüstem ṣabr eyledi. Gice olınca kemend ile bir yirden çıḳup ḳalᶜa içine [25] girdi. Bir ṣoḳaḳdan gider iken Rüstem gördi bir ḥarīf bir ḳapudan çıḳup ḳarşusında bir çeşme var andan ṣu ṭoldurmaġa [229 a] [1] başladı. Rüstem ber-ā-berine geldükde ol ḥarīf Rüstem'e, "Kişi böyle ḳara gövde yaluñuz niçün gezersin? Ṣoñra seni ṭutup, [2] helāk iderler; zīrā zindānda Keykāvus vardur, mengeneye ḳodı." didi. Rüstem, "Ben misāfirem, bilmedüm zindān ne ṭarafdadur [3] aña göre gideyüm." didi. Ol ḥarīf işte şu yol ile biraz gidersin, dört yol aġzına varırsın, ṣaġ cānibe [4] dönüp biş on adım ḳadar gidince ṣolıña ḳalᶜa dīvārı gibi bir dīvār gelür, ol dīvār ile vāfir gidüp ol [5] dīvāruñ nihāyetinde bir fūlād ḳapu gelür. İşte zindān ḳapusı oldur." didi ve geçüp gitdi. Rüstem, "Eyü baña şunı bildürdiñ." [6] didi ve dolanup zindān ḳapusına geldi, gördi ki Seylāb ve Ġażabān nām iki pehlüvān on iki biñ ḳadar sipāh [7] ᶜases ile ḳapuda nigeh-bān taᶜyīn olınmış, orada oturup, öñlerine meclis ḳurmışlar, bāde içerler. Rüstem, "Bunlara [8] ne ṣanᶜat eylesem ki zindāna dāḫil olsam." diyü, düşünüp, ᶜaḳlına bu geldi ki evlādum alup içeri ḳapamışsıñuz diyü [9] beyġāre idüp "Ol taḳrīb ile zindāna girebileydüm." didi. Hemān Rüstem zindān ḳapusına gelüp Seylāb ve Ġażabān'a "Bire [10] ẓālimler, benüm oġlum zindāna ḳoyup ḳabāḥatüñ vardur diyü iki gündür ki ḥabs eylemişsiñüz, nevbeti-le girüp taṣarruf eylemege [11] şimdi. Başuma ḥaṣīr yaḳup sizden Erjeng Şāh'a şikāyet ideyüm." diyü başdı feryādı, bunlar şaşup, "Bire [12] ṣuṣ ādem, bu senüñ didügüñ māddenüñ aṣlı yoḳdur, saña bunı yañlış añlatmışlar." didi. Rüstem, "Ḫayır taḥḳīḳdür; [13] zīrā anı baña bildüren kimse aṣlı ile bilmese, gelüp baña bildürmezdi." didi. Seylāb ve Ġażabān nā-bekār, "Yanıña ādem ḳoşalım, [14] gir bütün zindānı cüst u cū idüp ara; eger bulımazsañ gör imdi, biz de seni nice dögeriz." diyüp iki ᶜasese fermān [15] itdiler, "Al şu ādemi zindānı arasun, eger bulımaz ise yine bunda getür, bir eyü degnek çekelüm.” didi. “ᶜAseslerdür Rüstem’i [16] gel ādem ara baḳ oġluñ var ise al.” diyüp, Rüstem’üñ öñine düşdiler, zindāndan içeri girüp her ṭarafı [17] gezdirdiler, mengene yanından geçdiler, gitdiler. Rüstem feryād idüp, “İşte bunda dur ki, geçüp gidersüñüz.” didi. ᶜAsesler “Bihī [18] ādem anda çend-reh vardur. Keykāvus andadur, yasaḳdur, kimse öñinden bile geçmez.” didiler. Rüstem, “Bu mengenede ne gūne şikence [19] olur? Bir kerre temāşā eylesem.” didi. Bunlar, “Olmaz!” didiler. Rüstem beşer altun çıḳarup bunlaruñ ellerine ḳıṣdurdı, “Şunuñla [20] yarın maḫmūrlıḳ bozuñ.” didi. Bunlar beşer altunı alup, “Gel imdi saña mengeneyi göstereyüm; ammā ṭaşra çıḳduḳda [21] ṣaḳınup kimseye açmayasın, ṣoñra başımuz belāya uġrar.” didiler. Rüstem, “Yoḳ v’allāhi kime söylerem.” didi. Bunlar gelüp [22] gösterdiler, “İşte şöyle burarsañ ṣoḳılur, şöyle burarsañ açılur.” diyü, taᶜlīm eylediler. Rüstem, “Āferīn bunı [23] īcād eyleyen üstāda.” diyüp, uṣūl ile iki ᶜasesiñ arasına girdi ve ikisinüñ de boġazların ṣıḳup, boġdı, [24] aṣlā deprenmediler. Rüstem tizīye mengeneyi açup Kāvus’ı etegi içine ḳoyup dönüp zindān ḳapusına gelince añsuzın bir [25] şedīd naᶜra urup bekçileri şaşurdı ve zindāndan ṭaşra olup geldügi ṭarafdan yine burca gelüp ḳalᶜadan [229 b] [1] kemend ile yire indi. Kāvus’ı alup leşkere getürdi, bār-gāha gelüp Salāmon’a gösterdi. Ḥükemā gördiler dünyāya [2] ṣıġmayan Kāvus bir pāre et gibi kalmış, hele ḥükemā buna maᶜān kiceler tedārük idüp, ḳoyun derilerine ṣarup mumyālar içirüp [3] ve bütün aᶜżāsına sürdiler.

Ḥāṣıl-ı kelām, ḳırḳ gün Kāvus’a ᶜilāc idüp güci-le ḳırḳıncı gün ᶜaḳlı başına geldi. İbtidā [4] bir fincan süd içürdiler. Biraz ṭurunca bir ḳaşıḳ çorbacıḳ içürdiler. Keykāvus gözin açup kendüsin selāmetde görüp [5] döndi. “Ḳanı Sevdāve Bānū ḳandadur?” diye düşdi. Rüstem, “Bundadur pādişāhum, hemān eyüce ol da ḥāżırdır. Eger yarın heft- [6] reng ibrişimden kemend ile Sevdāve Bānū’yı burcdan ṭaşra indürmezsem erlik baña ḥarām olsun.” didi. Kāvus’a münāsib [7] aġdiye ve eşribe ne ise tedārük idüp bir bir virilmekde ve Rüstem daḫı ṣabāḥa muntaẓır olup ḳaldı. O yañadan Rüstem naᶜra [8] urup, Seylāb ve Ġażabān ġış oldılar. Ol arada Rüstem zindāndan çıḳup gitdi. Birāzdan zindānda olanların ᶜaḳılları [9] başlarına geldükde, “Bire bu ne ᶜalāmet idi? Ḥarīf geldi, evvela şöyle didi. Ṣoñra böyle oldı.” diyüp, zindānıñ [10] içine girüp aradılar. “Ammā mengeneye baḳalum.” diyüp baḳtılar mengeneye, boş. Kāvus yoḳdur. Bunlar ġam-gīn olup, “Erjeng’e [11] bildürmedikçe olmaz.” diyüp Seylāb ve Ġażabān ḳalḳup ṭoġrı Erjeng Şāh yanına vardılar. Yir öpüp, “Pādişāhum [12] aḥvāl şu yüzden oldı.” diyüp, naḳl eylediler. Erjeng Şāh ġażabından “Ḳanı cellād?” diyüp Seylāb ve Ġażabān’ıñ [13] boyunların urdurdı. Bu yañadan ṣabāḥ olduḳda Rüstem yine bir nāme yazdırup Keykāvus aġzından ḳızı istedi [14] ve nāmeyi kendi alup ḳalᶜa ḳapusına yüridi. Görenler Erjeng Şāh’a, “Pādişāhum, Rüstem kendi geliyor.” didiler. Erjeng Şāh, [15] “Bire meded ṣaḳınuñ, ḳalᶜa ḳapusın açmañ! Eger nāmesi var ise kemend ile aluñ.” didi. Gelüp burcuñ üzerinden gördiler. [16] Rüstem ḳapuya gelüp, “Aça ḳapuyı nāmem var.” didükde bekçiler, “Ser-ver Erjeng Şāh tenbīh eyledi. Ḳalᶜa ḳapusın açmazız, ancaḳ [17] kemend ile nāmeyi alalum, yine cevāb-ı şāfī her ne ise getürelim.” didi. Rüstem “N’ola?” diyüp, getürdigi nāmeyi kemende [18] baġlayup yuḳarı çekdiler ve alup Erjeng Şāh’a getürdiler. Erjeng Şāh oḳıtdı; mefhūm ḳızı istemiş. Erjeng Şāh, [19] “Gönderirem.” diyü ḫaber gönderdi. Rüstem, “Ḫaber almaduḳça gitmem, heft-reng ibrişim kemend ile Sevdāve’yi elbetde burcdan ṣarḳıtmalusın. [20] Yoḳ dirseñ dīnim ḥaḳḳı-çün şimdi ḳalᶜayı yıḳaram, içerü girüp başıñ keserem, kendin bilürsin.” didi. Erjeng Şāh [21] bilür kim Rüstem murād eyledükde didügin ider çār u nā-çār heft-reng ibrişimden kemend ile Sevdāve’yi burcdan aşaġa [22] indürdiler. Rüstem alup Keykāvus’a getürdi. Kāvus Sevdāve Bānū’yı görince dirildi, evvelkiden metīn oldı ve dānā [23] getürdüp ᶜaḳd-i nikāḥ eylemek murād eyledi. Sevdāve Bānū, “Pederüm Erjeng Şāh olmadıḳça olmaz.” didi. Keykāvus-ı Kāmrān [24] Rüstem’e yalvarup, “Yā Rüstem var şol Erjeng Şāh didükleri melᶜūnı getür. Sevdāve Bānū pederüm olmadıḳça olmaz diyü ayaḳ [25] baṣdı.” didi. Rüstem başın ṣalup göñlinden şöyle am aġızlı gidi, pādişāh-ı Īrān olup, ne ḳoz ḳırsa [230 a] [1] diyü [...] Ebreş’e binüp, ḳalᶜa-yı Māzenderān’a geldi. Ḳızı virince Erjeng ġayrı ḳalᶜa ḳapuların açdırmış [2] idi. Rüstem ḳalᶜadan içeri girüp, ṭoġrı sarāy-ı Erjeng’e yüridi. Görenler Erjeng Şāh ḫaber eylediler; Rüstem [3] geliyor diyü. Erjeng Şāh’ıñ girüsü geçdi, “Acaba yine kim bilür ne [...] içün gelür?” didi. Nā-çār ḳarşulatdı. Rüstem [4] gelüp Erjeng Şāh’a ᶜaşḳ eyledi ve “Buyuruñ yā Erjeng Şāh, ḳızuñ Sevdāve seni ister.” didükde, Erjeng Şāh aşaġa [5] yuḳaru vāfir ᶜöẕürler bahāneler yapdı. Ammā Rüstem bunı diñlemedi, zūr idüp ḫāh nā ḫāh Erjeng Şāh’ı ḳaldırup, raḫşına [6] bindürdi ve öñine ḳatup dīvān-ı Keykāvus’a getürdi. Keykāvus-ı Kāmrān yine ḳızı Sevdāve ḫāṭırı içün [7] ikrām ve iltifāt eyledi ve yanına aldı. Andan Salāmon, āyīn-i Dāvūd nebī üzere Sevdāve Bānū’yı Kāvus’a ᶜaḳd-i nikāḥ idüp [8] hemān ol gice Kāvus Sevdāve Bānū ile ḫalvet-i ṣaḥīh oldı. Erjeng Şāh, “Ġayrı ben gideyim, iş tamām oldı.” didi. [9] Rüstem ṣalı-virmedi. “Otur yā Erjeng Şāh, bu gice bunda eglenürüz.” didi. Erjeng Şāh, “Devletlü ṣāḥib-ḳırān ben bu gice [10] bunda ḳalursam ġayrı Māzenderān ḫalḳı beni pādişāhlıġa ḳabūl eylemezler; zīrā muḳaddem ḳavlimüz öyledür.” didi. Vāḳıᶜā hem [11] öyle idi. Rüstem, “Elem çekme yā Erjeng Şāh, ben seni kendi elümle taḫtına oturdurum. Her kim māniᶜ olursa ḳatl eylerem.” [12] didi ve Erjeng’i alup kendi bār-gāhına getürdi. Meclis ḳurup ṣabāḥ olınca bir yire ḳımıldatmadı. Bu yañadan Kāvus-ı [13] Kāmrān, Sevdāve Bānū ile ber-murād oldı; ammā Sevdāve Kāvus’dan üç nesne ricā eyledi. Biri bu ki; “Eger benden oġluñ [14] olursa taḫtını teslīm eyle.” didi. Kāvus ḳabūl eyledi ve ᶜahd eyledi. İkinci; “Babamı öldürme.” didi. Kāvus anı da ḳabūl [15] eyledi. Üçinci; “Benüm üstüme ḳız alup evlenme!” didi. Kāvus, “Öyle olsun.” didi. Bundan ṣoñra Sevdāve Bānū [16] Kāvus’a teslīm olup Kāvus-ı Kāmrān, Sevdāve Bānū’nuñ bikrin izāle eyledi. İşte Kāvus’un Sevdāve Bānū’dan [17] Ferīburz adlu bir oġlu olsa gerekdür. Maḥallī geldükde naḳl olınur.

Çünkim ol gice mürūr idüp, ṣabāḥ oldı. Kāvus-ı [18] Kāmrān baᶜdü’l-ġusl dīvāna çıḳup erbāb-ı dīvān gelüp cümle “Mübārek-bād!” didiler. Kāvus-ı Kāmrān daḫı Rüstem’e [19] ve cümle vüzerā ve beglere ve erbāb-ı dīvāna ḥāllü ḥālince ḫilᶜatlar giyürüp, taṭyīb-i ḫāṭır eyledi. Bundan ṣoñra Rüstem Kāvus [20] emri-le Erjeng Şāh’ı alup ḳalᶜa-yı Māzenderān’a iletdi. Ahālī-yi ḳalᶜa, “Ḫayır şimden girü biz Erjeng Şāh’ı pādişāhlıġa [21] ḳabūl eylemeziz.” diyüp muḫālefet gösterdiler. Rüstem muḫālefet idenlerüñ birazını ḳatl idüp gördiler olmaz, nā-çār rıżā [22] virdiler. Rüstem Erjeng Şāh’ı götürüp taḫtına iclās eyledi ve cümleyi zūr ile ināyet itdürdi. Andan dönüp [23] leşkere geldi.

Ammā rivāyet olınur ki Sevdāve Bānū’nuñ bir baġı var idi. Ġāyet feraḥ-fezā baġ idi. Birḳaç gün geçdikden ṣoñra [24] Sevdāve Bānū Kāvus-ı Kāmrān’ı ve ṣāḥib-ḳırānı cümle begler ile baġa daᶜvet idüp żiyāfet eyledi. Kāvus-ı Kāmrān Gūderz’i [25] leşkerde ḳoyup kendiler baġa gitdiler. Ḳaṣr-ı aᶜlāda oturup ᶜişrete başladılar. Ammā sen ḳażiyyeyi bir ġayrı yüzden diñle.

[230 b] [1] Erjeng Şāh el altından ḫaber gönderüp, “Maᶜşūḳañı Īrān pādişāhı gelüp zūr ile elümden aldı. Maᶜşūḳa ḥācetüñ [2] ise gelüp alasın.” didi. Ol pehlüvānuñ adına; Görgīn ibn-i mīlād dirler idi. Gönderdigi ḫaber bir gün Görgīn’e varup [3] vāṣıl oldı. Aḥvāle muṭṭaliᶜ olınca ġażaba gelüp, “Kāvus kimdir kim, gelüp benüm maᶜşūḳamı ala? Varayum Māzenderān'ı Kāvus'uñ [4] başına dar ideyüm." diyüp tiziye yüz biñ zengī ᶜaskeri ile süvār olup Māzenderān'a yüridi ve Erjeng'üñ ser-ḥadd-i Māzenderān'da [5] bir ṣāḥib-ḳırānı var idi. Adına Cubā-yı ceng-āver dirler. Yüz otuz arış ḳadd u ḳāmet çekerdi. Ziyāde gürbüz dil-āver idi. [6] Aña da ḫaber gönderdi, daḫı bir ser-çūbānı var idi; adına Erdem ser-çūbān dirler, on iki biñ ḳara nemed-pūş eli deste- [7] çūblu çūbāna baş idi. Ṭaġda yiyüp ve ṣovuḳ ṣu içmekden şekm-i ḫāreye dönmiş idi ve ṭaşı ṣıḳsa ṣuyın çıḳarırdı. [8] Aña da ḫaber gönderdi. Ammā cümleden evvel Görgīn-i mīlād yüz biñ zengī ᶜaskeri-le Māzenderān öñine gelüp ḫaddām-ı ḫayme [9] olanlar ayrılup, Görgīn ṣalt ḳalup ᶜaskeri ile gelüp ḳalᶜa altına, Kāvus'ı ṣordı. "Baġa żiyāfete gitdi." didiler. [10] Görgīn-i mīlād hemān baġa ṭoġrı yüridi. Zenge-yi Şāvrān bunı görüp ḳarşuladı. Gördi kendi gibi bir zengī pehlüvān [11] daḫı Zenge'yi görüp, "Baḳa pehlüvān, Kāvus ile Rüstem ḳandadur?" didi. Zenge, "N'eylersin, sū'āl eylemeden murāduñ [12] nedür? Baña söyle seni yanına götüreyim." didi. Görgīn-i mīlād "N'olsa gerek, ol Kāvus didükleri nā-bekār benüm maᶜşūḳamı [13] almış, ḫaber alup geldim ki hem Kāvus'ı ve hem Rüstem'i öldirüp andan maᶜşūḳamı alup gidem." didi. Zenge-yi Şāvrān gülüp, [14] Kāvus añı olaḳ eşelemiş ḳuyı aġzına döndürdi. Ġayrı o maᶜşūḳalıḳdan çıḳdı." didi. Görgīn-i mīlād "Māniᶜ degüldür [15] żarar itmez, baña [...] ḳullanmış daḫı el virür, hemān sen baña o Kāvus ile Rüstem'i göster." didükde, "Ḫoş imdi, [16] Kāvus'ı bilmem ammā Rüstem ḫayli bir ᶜinādcı pehlüvāndur, olur olmaz üni-le ḳorḳmaz, hele ḫayr ola yüri gidelüm." diyü, öñine [17] düşdi. Görgīn baġa getürdi. "Varayum pehlüvān anlara ḫaber ideyüm gelsünler, niçe bilürseñ eyle." didi. Görgīn-i mīlād [18] Zenge'den ötüri göñlinden, "Şol pehlüvān ḫayli ḳadir-şinās pehlüvāna beñzer, göre benüm metīn dil-āver olup Rüstem'i [19] bir ḥamlede helāk idecegim ferāseti-le añlayup fiᶜl-ḥāl bana ḫiẕmet yanaşdı. Rüstem'i ve Kāvus'ı öldirüp devlet [20] lerin żabṭ idersem şol pehlüvānı kendüme ser-ḳaplan ideyüm, zīrā andan ḳıyāfetine göre erlik daḫı umulur." didi.

[21] Bu yaña Zenge baġa varup Rüstem'e bulışıp, "Devletlü pehlüvān, şöyle bir zengī pehlüvānı yüz biñ zengī ile gelmiş, meger [22] Sevdāve Bānū'nuñ ᶜāşıḳlarından imiş. Kāvus'ı ve Rüstem'i helāk idüp maᶜşūḳamı aluram iddiᶜāsında, işte kendüni [23] baġ ḳapusına getürdim. Sizi ister ceng eylemege; ammā amān devletlü ṣāḥib-ḳırān bir sille ile ser-nigūn eyle, zīrā beni [24] ḥīn-i maḥalinde ḳamalaḳ eyler." didi. Rüstem gülüp, "Olsun yā Zenge, ḫāṭırıñ içün öyle ideyüm." didi ve ḳalḳup Ebreş'e [25] süvār olup

baġdan ṭaşra çıḳdı. Gördi bir zengī pehlüvānı yüz yigirmi arış ḳaddi var. Bıyıḳlar bināgūşından aşurup [231 a] Rüstem'i görince hemān raḫşına meydān virdi...

SÖZLÜK

-A-

āb *(Far.) is.* Su

***āb-dest** Abdest

āb-dest al- Abdest almak 221a/06

āb-ı revān Akarsu 222b/04

āb-ı rūy Şeref, haysiyet 223a/06

ābād *(Far.) is.* Mamur (yer)

→ der-bend-i Surḫ-ābād, ḳalᶜa-yı Surḫ-ābād, Keyān-ābād, ḳalᶜa-yı Keyān-ābād, Surḫ-ābād

abu *ünl.* Şaşma ve korku ifadesi verir 208a/08, 228a/13

acaba *(Ar. ᶜacebā) zf.* Şüphe ve tereddüt bildiren edat, acaba 211a/21, 225b/18, 230a/03

ᶜacā'ib *(Ar.) sf.* Çok tuhaf şey 206a/01

ᶜaceb *(Ar.) is.* Şaşılacak şey, garip

→ ne ᶜaceb

ᶜacele *(Ar.) zf.* Çabuk, çabukluk 210a/11

ᶜaceleli Acele, acil olan 216b/06

acı *is.* Ağrı, acı 219b/10, 224b/13, 226b/02

acıḳ- Acıkmak 214b/03

ᶜacīb *(Ar.) zf.* Tuhaf 213b/07, 219b/11

ᶜacīb'ül heyākīl Ucube, garip görünümlü kişi, yaratık 212b/24

ᶜāciz *(Ar.) sf.* Yoksun, zayıf, güçsüz

ᶜāciz ol- Güçsüz, çaresiz olmak, 204a/14, 204a/21, 225a/11

aç *sf.* Aç, tok olmayan kimse 211b/02

aç- Bir şeyi kapalı durumdan çıḳarmak, açık hale getirmek 208b/15, 224b/05, 229b/04

→ ağzını bıçaḳ açma-, göz aç-, gözini aç-, ḳol aç-, pençe aç-, zaḫm aç-

açdır- Açtırmak 230a

açıl- Açılmak 213b/09, 229a/22

→ gözi açıl

ad *is.* İsim 200a/15, 213a/01, 230b/05

adlu Adı olan, adlı 200b/05, 213a/05

ādāb *(Ar.) is.* Usuller, yöntemler 202a/21, 209b/06, 214b/06

ādāb-ı pādişāhī Padişah huzurunda gösterilmesi gereken nezaket kuralları 203a/23

ādāb u erkān Saygı, sıra, terbiye 200a/16, 213b/19

ādāb u erkān-ı cihān-bānī Padişah huzurunda gösterilmesi gereken nezaket kuralları 226b/04

ādem *(Ar.) is.* Kişi, insan, adam 200a/10, 219b/06, 225b/22

ādem ḳoş- Adam göndermek 213a/25, 229a/13

→ benī ādem

ᶜādet *(Ar.) is.* Bir kimsenin yapmaya alışmış olduğu şey, alışkanlık 227b/17

adım *is.* Adım 229a/04

ᶜadū *(Ar.) is.* Düşman 228b/14

āferīde *(Far.) is.* Yaratılmış

***āferīde-gān** Yaratılmışlar 200a/20

āferīn *(Far.) ünl.* Beğenme, alkışlama 217b/22, 221a/12, 229a/22

āferīn eyle- Beğenme, takdir etme 207a/21

āf-tāb *(Far.) is.* Güneş 222a/08

āf-tāb-ı ᶜālem-tāb Dünyayı aydınlatan güneş, 217b/01

āf-tāb-ı nūrānī Nurlu, nur yüzlü 207b/24

āfāḳ *(Ar.) is.* Gökler

āfāḳ'ül ṭaḳ Göklerin gürlemesi 217a/03

ᶜafv *(Ar.) is.* Suçunu bağışlama

ᶜafv it- Bağışlamak 209b/11, 226b/12

aġaç *is.* Ağaç 215b/05, 217a/20

aġaçlıḳ Ağacı çok olan yer 222a/18

āgāh *(Far.) is.* Bilgili, haberli, uyanık

āgāh eyle- Haberdar etmek 213b/02

āgāh ol- Haberdar olmak 201a/03, 203b/14

aġdiye *(Ar.) is.* Yenip içilecek şeyler 229b/07

aġır- Bağırmak, böğürmek 220b/09

aġırlıḳ *is.* Orduda bir birliğin cephane, yiyecek ve eşya yükleri 200b/25

aġız *is.* **1.** Ağız: *"Keykāvus kimdür kim gelüp benüm maᶜşūḳamı almaḳ ister?" diyüp, aġzın açup, aġzından bir ḳara ḳalbur gibi buluṭ ẓāhir oldı* 210a/18, 210a/18, 218b/22

2. Yol,geçit gibi yerlerin açık olan kısmı: *Ol gice ne ḥāl ise mürūr idüp çün ṣabāḥ oldı yine iki cānibden süvār olup öte ṭarafdan Şāvrān nīzesine ṭayanup der-bend aġzında durdı.* 203b/22, 204a/16, 230b/14

3. *mec.* Sözlü olarak: *Söz çoḳ ancaḳ kendin bilenler söylemez çoġı pespāye olanlaruñ aġzında baᶜżı nā-münāsib sözler söylenür, lisāna gelür cevāb...* 204b/23, 212a/25, 229b/13

4. Bir şeyin bir tarafa doğru bakan kısmı: *"Ḳanda gider ola?" diyü baḳdı, cümle bār-gāhlarınuñ aġızları Īrān'a ṭoġrı.* 214a/07

aġzına bayram saḳızı vir- (Birisine) Avunması için bir şey vermek; dalga geçmek 210a/09

aġzını bıçaḳ açma- Söz söyleyecek durumda olmamak 211a/25

→ ödi aġzına gele-yaz-, ödi aġzına gel-

aġla- Ağlamak 206b/11, 212a/25, 227a/22

aġrı *is.* Acı

aġrısı ṭut- Ağrımaya başlamak 218a/15, 218a/20

aġırı- Kükremek 220b/09

āġūş *(Far.) is.* Kucak

āġūş-ı murāda çek- Özlemle kucaklamak 208b/18

→ der-āġūş eyle-, der-āġūş it-

āġūşte *(Far.)* Bulaştırılmış, kirletilmiş

āġūşte ol- Bulaştırmak 208b/25

aġvā *(Ar.) is.* Delalete en çok sapan 224a/14

āh *(Far.) ünl.* Ah, feryat 204a/05, 210b/22, 218a/16, 218a/20

āh it- Feryat etmek 218a/08

ahālī *(Ar.) is.* Halk, topluluk

ahālī-yi ḳalᶜa Kale ahalisi 230a/20

ᶜahd *(Ar.) is.* Söz verme, yemin 208a/11, 212a/20

ᶜahd eyle- Yemin etmek 212b/18, 230a/14

ᶜahd u amān eyle- Yemin etmek, yardım dilemek 212b/07

ᶜahd u vaᶜde eyle- Söz ve süre vermek 220b/01

ᶜahd u yemīn eyle- Yemin etmek, söz vermek 212b/10

āhen *(Far.) is.* Demir 210b/14, 210b/14

***āhen-dest** Eli demir gibi olan, eli çok güçlü 224b/19

***āhen-girān** Sert demir

→ Gürşāsb-ı āhen-dest, mismār-ı āhen, mār-ı āhen, sendān-ı āhen-girān, sedd-i āhen

āhenīn *(Far.) is.* Demirden

→ ḥiṣār-ı āhenīn

āḫir *(Ar.)* 1. *sf.* Son, en son: *Yā Veyse, ṭurma ḥamle eyle āḫir vaḳtiñdür, bir daḫı uramazsın.” didi.* 207b/12, 216a/18

2. *zf.* Sonra, sonunda: *Keykāvus āḫir ʿāciz olup eleminden aġlamaġa başladı* 200b/01, 204a/21, 211b/25

āḫir-i kār İşin sonunda, neticede 203a/18

āḫir'ül emr Emrin sonu 228a/13

aḥsen *(Ar.) is.* Pek güzel

aḥsenü'l-hālikīn Yaratıcıların en güzeli Allāh

→ fe-tebāreke'llāhu aḥsenü'l-hālikīn

aḫşam *is.* Akşam 205b/04, 217b/05, 225a/09

aḫşam eyle- Akşam vaktinin gelmesi 227b/23

āḫter *(Far.) is.* Yıldız

→ duḫter-i pākīze-āḫter

āhū *(Far.) is.* Ceylan 218b/21

āhūr *(Ar.) is.* Ahır, dam 211a/23, 211a/24

aḥvāl *(Ar.) is.* Haller, vaziyetler 200b/24, 208a/07, 230b/03

aḥvāl-i kelimāt İki kişinin arasında geçen konuşmalar 200b/10

aḳ *sf.* Beyaz, ak 206b/15, 226a/14

aḳ- Akmak 203a/12, 206a/09, 222b/11

ʿaḳab *(Ar.) is.* Art, arka

→ der-ʿaḳab

ʿaḳabe *(Ar.) is.* Dar ve yüksek geçit 219a/15

ʿaḳabinde *(Ar.) zf.* Hemen ardından 223a/10, 223a/06

aḳça *is.* Para

aḳça itme- Değersiz, işe yaramaz 202b/05, 203b/06

ʿaḳd *(Ar.) is.* Nikah, evlilik bağı

ʿaḳd itdür- Nikahlandırmak, evlendirmek 227a/25

ʿaḳd it- Nikahlamak 208b/04

ʿaḳd-i nikāḥ eyle- Nikahlamak, evlendirmek 208a/08, 229b/23

ʿaḳd-i nikāḥ it- Evlendirmek, nikahlamak 208a/06, 230a/07

aḳdar- Yere yıkmak, alt etmek, yenmek 204a/01

ʿāḳıbet *(Ar.) zf.* Sonunda, nihayet 204a/21, 224a/11, 228a/10

aḳın *is.* Akın, hücum

aḳın it- Hücum etmek, baskın yapmak 201a/17

aḳıt- Dökmek 214b/04

ʿaḳl *(Ar.) is.* Akıl, us 212a/03, 218a/03

ʿaḳl-ı tedbīr Tedbir sahibi 202b/04

ʿaḳlı başına gel- Kendine gelmek, ayılmak, uyanmak 227b/12, 229b/03, 229b/08

ʿaḳlı git- 1. Acıdan dolayı kendini kaybetmek: *Zenge-i Şāvrān gözlerinden āteşler ṣaçılup, başı döndi ve ʿaḳlı gidüp, depesinüñ üzerine raḫşından muʿallaḳ zemīne ser-nigūn olsa gerek* 206a/11

2. Beklenmedik bir durum karşısında donup kalmak: Nā*-gāh Behrām ormandan ber-meydāna çıḳdı ne gördi; Efrāsiyāb Türk Tātār begleri ve Türkistān mīr-zāları-la oturup, meclis ḳurmış, bāde içer. Behrām'uñ ʿaḳlı gitdi,* 211b/12

3. Korku verici bir olay karşısında hiçbir şey yapamaz hale gelmek: *Keykāvus yuḳarudan inerken Rüstem* *segirdüp yire inmedin ṭutdı. Keykāvus'uñ olanca ʿaḳlı gitmişi-di, hele ʿaḳlı başına gelüp, gördi; Sevdāve Bānū yoḳdur, aġlamaġa başladı.* 227b/12

ʿaḳlına gel- Hatırlamak 229a/08,

ʿaḳlını başına getür- Kendine getirmek, ayıltmak, uyandırmak 218a/06

ʿaḳlını başına devşür- Kendine getirmek, ayıltmak, uyandırmak 216a/11

→ bī-ʿaḳl

aḳrān *(Ar.) is.* Yaşça denk, yaşıt 201a/20, 202b/11, 214b/17

aḳrān cengi it- Güç bakımından birbirine denk olarak savaşmak 217a/16

al *sf.* Kırmızı 208b/07

al-1. Almak: *İy dil-āver, seni ilçi naṣb eyledüm, al bu nāmeyi var Māzenderān'a, Erjeng Şāh'a vir, oḳıyup ne cevāb eylerse baña ḫaber getür* 200a/08, 207b/02, 226b/15

2. Yanına alıp götürmek: *Varup Güstehem'i alup Zenge öñine getürdiler. Güstehem dīvāna girüp ādāb-ı pādişāhīyi yirine getürdi* 203a/23, 207b/20, 216b/08

3. Ele geçirmek, fethetmek: *Behrām tiziye kendüñ dirüp, "İy Şāh-ı Tūrān! Pādişāhımuz Keykāvus-ı Kāmrān Māzenderān'ı aldı, müjdeye giderem* 202a/21, 211b/13, 216b/16

4. Bir duyu organıyla alğılamak; koku almak: *Ammā arslan daḫı Ebreş-i gül-endāmuñ rāyiḥasin alup Ebreş'üñ üzerine yüridi. Ebreş daḫı ayaġın yire urdı, yiri çuḳur çuḳur eyledi* 208b/20, 220b/11

5. Kaçırmak: *Bir şey naʿra urınca Erjeng şaşup Kāvus'ı pençesinden bıraġup Sevdāve Bānū'yı alup gitdi.* 226b/09, 227a/16, 227b/11

6. Evlenmek: *Seyāḥat ile Ḳahramān-ı Gilān'a uġrayup bir ḳız almışı-dı; bu Sām-ı Pīl, andan ḥāṣıl olmışı-dı* 201a/14, 208a/09, 213a/02

7. Bürümek, sarmak, kaplamak: *Keykāvus'uñ itdügi cünūnı düşünürken Rüstem'üñ gözlerüñ ḫāb aldı öyle nefīr-i ḫāba vardı* 206b/14

8. Bir eşya veya kimsenin yerini değiştirmek, bir yere koymak: *Salāmon dānā daḫı taḫta-i remli öñine alup, ḳum dökdi ḳurʿa atdı, ḫākī ḫāke bādī bāde urup, ḥayāt memāt ḫānelerin yoḳladı.* 228b/20

9. Yol kesmek: *Ḫiṭāb idüp eyitdi: "İy pehlüvān bu ʿaskerüñ öñin niye aldun murāduñ nedür?"* 202a/01, 203b/20, 204a/07

10. Yol almak: *Rüstem Ebreş'i öyle sürdi ki otuz günlük yolı bir günde alurdı* 224a/06

11. Kılıfından çıkarmak: *Rüstem ḫançeri çeküp alınca yıḳılup cāẕū helāk olduḳda bir ṭarrāḳa çatladı* 222a/17, 224b/12

12. Kuşatmak, zabṭ etmek: *ʿAskerüñ öñi der-bende gelüp gördiler yüz biñ ḳadar Zengibār ʿaskeri der-bendi almışlar, ḳuş uçurmazlar* 201b/19, 201b/21, 203b/22

13. Payına düşeni almak, nasiplenmek: *Sen ḫāṭıruñ ḫoş ṭut ve hem bu ḥüznüñ muḳābili Ḥaḳ teʿālā luṭf itdi. Naṣībiñ vardur, alup nā'il-i merām olsañ gerekdür." didi* 206b/18

14. Gücünü toplamak: *El nīze-i cān-sitāne urup var ḳuvvetin bāzūya alup, Rüstem'e bir nīze ḥavāle eyledi.* 216a/12, 220a/13

15. Emmek: *Bir āhū derisin meme gibi idüp içine südi ḳorlar ve maʿṣūmuñ aġzına ṭutarlar bir kerre dem çeküp birden ṣorar alurdı.* 218b/22

alı-vir- Alıvermek 215b/22

→ āb-dest al-, ʿaleyk al-, cān al-, çeşmini ḫāb al-, el ayasına al-, gözini ḫāb al-, ḫaber al-, ḫayr duʿāsın al-, intiḳām al-, izin al-, ḳafāsın al-, ḳanın al-, kesindüye al-, mühlet al-, naṣībüñ al-, nişān al-, öñin al-, peşkeş al-, rāhın al-, selām al-, ṭaban al-, uyḳusını al-, yol al-, yolından alı-ḳo-, zīr-i baġala al-

aʿlā *(Ar.) sf.* Yüksek

aʿlā ol- Yüce, yüksek olmak 202b/05, 213a/20

→ ḳaṣr-ı aʿlā

ʿalāmet *(Ar.) is.* İz, nişan 229b/09

ʿalāmet-i ḫayr Hayra yorulan iz, nişan 218a/21

ʿalāmet-i siḥr Sihir alameti 210b/05

ālāt *(Ar.) is.* Aletler, aygıtlar 205a/13, 212b/20

ālāt-ı ḥarb Savaş aletleri 200a/10, 206b/22

ālāt-ı ṣāḥib-ḳırān Sahib-kıranlık aletleri 205a/15, 212b/20

→ esb ü ālāt

aldan- Kanmak, yanılmak

→ keydine aldan-

aldur- Önemsemek, dikkate almak 227a/01

ʿale-l-ġafle *(Ar.) zf.* Dalgınlığa gelerek, boş bulunarak 219a/08

ʿalem *(Ar.) is.* Bayrak, sancak 205b/18, 206a/13,

ʿālem *(Ar.) is.* **1.** Dünya, cihan, yeryüzü*: Rüstem Evlād'ı bir dıraḫta bend idüp ḫāba vardı. Çünkim ṣabāḥ olup, ʿālem münevver olduḳda ḫābdan bīdār olup ḳalkdı.* 208a/11, 220b/04, 227b/16

2. Eğlence, kendi aleminde olma: *Ġayrı muḳayyed olmadı, kendi ʿālemünde ʿayş ü nūşa meşġūl oldı* 210b/18, 228b/07

***ʿālem-ārā** Alemi, dünyayı süsleyen

***ʿālem-tāb** Dünyayı aydınlatan, parlatan

ʿālem eyle- Eğlenmek 228b/07

→ āf-tāb-ı ʿālem-tāb, bānū-yı ʿālem-ārā, pādişāh-ı ʿālem, pehlüvān-ı ʿālem, ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem, ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem it-, ṣaḥīfe-i ʿālem, ser-encām-ı ʿālem, ser-ver-i ʿālem

ʿale-t-tevālī *(Ar.) zf.* Arka arkaya, birbiri ardınca 211a/14

alev *is.* Kıvılcım

alev alev Alev alev 202b/18, 216b/18

ʿaleyhi *(Ar.) is.* Onun üzerine 224a/02

ʿaleyhi'l laʿne "Lanet onun üzerine olsun" manasında şeytandan bahsedilirken kullanılan bir söz 224a/08, 224a/14

ʿaleyk *(Ar.) is.* Selam

ʿaleyk al- Selam almak 211a/21, 218a/25

alışdır- Uyar duruma getirmek 208b/10

ʿālī *(Ar.) sf.* Yüksek, yüce 211a/14

***ʿālī-neseb** Asil soylu

→ ḳaṣr-ı ʿālī, Zenge-i ʿālī-neseb

ālih *(Ar.) is.* Tapınılan şey, mabut 217a/08

Allāh *(Ar.) ö.i.* Allāh 210b/08, 222b/24, 224a/15

Allāh Allāh Şaşma veya can sıkıntısı anlatan ünlem 210b/01, 218a/24

Allāhu teᶜālā Yüce Allāh 211a/17

Allāhu ekber Tanrı uluların ulusudur

→ bismillāh, bi-emr-illāh, bi-emr-illāh teᶜālā, el-ḥamdü-li-llāh, esmāü'llāh, fe-tebāreke'llāhu aḥsenü'l-hālikīn, inşā'allāh, inşā'allāhu'r-raḥmān, murādu'llāh, naᶜra-i ṭanṭana-yı Allāhü ekber, v'Allāhi

alt *is.* **1.** Bir şeyin yere yaḳın olan bölümü, üst karşıtı: *Ol gice Rüstem dıraḫt sāyesinde yatdı. Belīsem sāyebān altında yatdı çünkim şeb gidüp rūz rūşen oldı* 206a/08, 216b/01, 217a/25

2. Otururken uyluk kemiklerinin yere gelen bölümü: *Zenge-i Şāvrān: "Ḫoş geldüñ dil-āver." diyüp altına ṣandalī ḳodılar* 203a/24, 206b/10, 217a/11

3. Gizlilik belirtmek: *Efrāsiyāb hemān el altından Keykāvus'uñ ḫaberi yoġ-iken bir nāme yazup, bir söz bilür Ḳāṣıd ile Zenge'yi gönderdi* 201a/25

4. Bir şeyin yakını: *Bir ġulām ile ṣaḥrāya gitdi ve orayı burayı gezerek ḳalᶜa-yı Māzenderān altına geldi* 227b/18, 230b/09

→ el altından, ḳoltuḳ altı

altı *sf.* Altı 210a/23, 218a/14

→ yitmiş altı, otuz altı

altmış *sf.* Altmış

altmış biñ Altmış bin 200b/15, 200b/20

altun *is.* Altın 229a/19, 229a/20

aᶜmā *(Ar.)* Kör 222b/24, 223b/16

aᶜmā it- Kör etmek 210a/19

aᶜmā ol- Kör olmak 210b/03, 223b/15, 225b/23

aᶜmālıḳ Körlük 226a/15

āmāde *(Far.) sf.* Hazır

āmāde ol- Hazır olmak 203b/14

amān *(Ar.) is.* Yardım, imdad 206a/17, 220a/25, 230b/23

→ ᶜahd u amān eyle-

āmed *(Far.) is.* Gelen, gelme

→ ser-āmed

āmedānī *(Far.) zf.* Aniden 212a/11

ᶜamel *(Ar.) is.* İş 205a/02

ᶜamelden ḳal- İş yapamaz duruma gelmek 226b/03

ammā *(Ar.) bağ.* Ama, fakat, lakin, öyle ki 203a/13, 217a/23, 230a/23

ᶜamūd *(Ar.) is.* Savaş aleti olarak kullanılan uzun ve kalın direk 219b/25, 223a/22, 225a/01

ᶜamūd cengi it- Savaş aleti olarak kullanılan uzun ve kalın direklerle savaşmak 225a/10

ān (I) *(Ar.) is.* Lahza, pek az bir zaman 219a/16, 200a/22

ān (II) *(Far.) is.* Güzellik cazibesi, alım 222a/13

ana *is.* Anne 210a/04, 212b/18

aña *zm.* **1.** Üçüncü teklik şahıs yönelme hali; ona: *İçlerinden bir zīr-i dest güher-āb cümlesi aña ikrām iderler* 200b/05, 220a/04, 226a/17

2. Oraya: *Sarāyda bir künām yapup aña ḳoydılar, günde onar baṭmān arslan südi taᶜyīn olındı* 217a/04, 218b/20

ᶜanber *(Ar.) is.* Güzel koku 208b/12

anca *zf.* O kadar, öyle, öylece 215b/14, 218b/11, 226a/12

ancaḳ *zf.* **1.** Sadece, yalnız: *Ḥażret-i Yāᶜḳūb'uñ tenbīhi ile ancaḳ sizüñ arada olan ᶜahdiñüz üzere imtiḥān oluñ māniᶜ degildür." diyüp,* *Rüstem'e eyitdi* 207a/23, 208a/11, 214b/23

2. Fakat, ama: *Pīr, "Yā Behrām sañā şol baġlu ṭuran mādiyānı vireyüm, yarın bin git; ancaḳ dönüşde ṣāḥib-ḳırānı bunda uġradup, bir gice misāfirüm olmaḳ şarṭı-la." didi* 208a/25, 211b/05, 224b/04

anda Orada 210b/13, 219b/04, 229a/18

andan 1. Ondan: *...uġrayup bir ḳız almışı-dı; bu Sām-ı pīl, andan ḥāṣıl olmışı-dı* 204b/01, 208b/13, 213a/02

2. Ondan sonra: *Siyeh Merd bir kerre yirinden ḳalḳup ol müntehā gürze el urdı bir elma gibi ḳapdı başınuñ üzerinden on iki kerre çevirüp, yine zemīne ḳoyup, varup yirine oturdı. Andan ṣalā eyledi* 209a/12, 214b/09, 227b/17

3. Oradan: "*Evvel Tūrān iḳlimin żabṭ idüp, andan Īrān'a yürisek daḫı aʿlā olur." didiler* 200a/10, 213a/20, 227a/04

anı *zm.* Onu 202a/16, 216a/16, 229a/13

anıl- Anılmak 201a/21

ʿanḳā *(Ar.) is.* Anka kuşu, simurg 227b/06

ʿanḳā-yı cihān Cihanın anka kuşu; Gürşāsb 202b/04

→ sīmurġ-ı ʿanḳā

anla- Anlamak, bilmek 205b/06, 216b/18, 230b/19

anlar *zm.* Onlar 202b/02, 205a/05, 213b/15

anlaş- Karşılıklı uzlaşmak 206b/04

añlat- Anlatmak 229a/12

añsuzın *zf.* Ansızın, birdenbire 211b/09, 222a/16, 229a/24

anuñ *zm.* Onun 202a/16, 211a/15, 227a/22

ara 1. Sıra, esna, vakit: *Bu arada Rüstem ṭaşradan naʿra urup, "Unutma yā Sām, sañā tenbīhüm üzere ḥareket eyle, ṣoñra görirsin." diyüp Ebreş-i Gülendāmuñ licāmın çevirüp, bir ṭarafı ṭutup, gitti.* 205a/13, 215b/20, 227a/05

2. Yer, mekān: *Yüz biñ ʿaskeri ol arada ḳılıç urup, ḫāke bıraġurlardı.* 201a/24, 206b/06, 209b/13

3. Münasebet, ilişki: *Aralarında olan aḥvāl-i kelimātı cümle naḳl ü beyān eyledi.* 200b/10, 208b/15, 228a/08

ara- 1. Aramak: *Rüstem Evlād'uñ güldügine ġażaba gelüp, "Ne gülersin yā Evlād?" didi. "Devletlü ṣāḥib-ḳırān yoḳdur zamāndur ararduḳ bulamaduḳ şimdi ḫāṭırıma geldi* 224a/20, 229a/14, 229b/10

2. Bulunmak: *Veyse'nüñ cān başına ṣıçradı. Rüstem "Bu vaḳtde, bunda ne arar?" diyü, ḳafāsına baḳınca, Rüstem gözine girüp, torbada yılan görmişe döndi.* 216a/06, 224b/07, 224b/16

ʿArab *(Ar.) is.* Arap kavminden olan, Arap 201a/19, 202b/07, 203b/11

ʿaraḳ *(Ar.) is.* Ter

***ʿaraḳ-rīz** Ter döken, terleyen

ʿaraḳ-rīz ol- Terlemek 203a/05

→ ġarḳ-ı ʿaraḳ ol- 226b/07

aralıḳ *is.* Zaman parçası, esna 203a/13, 211a/14, 222a/14

aralıḳ bul- Bir iş için gerekli zamanı bulmak 210b/20

ārām *(Far.) is.* Durma, dinlenme

ārām eyle- Dinlenmek 222b/15

ārām it- Dinlenmek için durmak, dinlenmek 203a/16, 208b/24, 224a/25

ārām u ḳarār Oturup dinlenme 201b/10

ārām u ḳarār eyle- Oturup dinlenmek, soluklanmak 224a/16

→ ṭabl-ı ārām

ᶜarᶜar *(Ar.) is. mec.* Güzeldeki boy bos 226a/14

ārāste *(Far.) is.* Bezenmiş, süslenmiş

ārāste it- Düzenlemek, hazırlamak 200a/10

→ perdāḫte ve ārāste eyle-

ard *is.* Peş, arka taraf 212a/17, 222b/03, 227a/20

ardına düş- Peşinden gitmek, takib etmek 222b/03

ardınca *zf.* Arkasından, peşi sıra 201b/14, 212a/08

arış *is.* Arşın 204a/07, 214a/24, 230b/05

ᶜārıż *(Ar.) is.* Gelen

ᶜārıż ol- Gelmek 217b/13

arḳa 1. *is.* Ön yüzün zıttı: *Behrām gürzin ber-ā-ber virüp arḳada ġayreti-le menᶜ eyledi; nevbet kendüye geldi.* 202b/25, 211b/21, 225a/04

2. *is.* Sırt: *Gürz-i gāv-ser Evlād’uñ arḳasına indükde Evlād ibn-i Merzbān yüzinüñ üzerine yıḳıldı.* 212a/14, 220a/19, 225b/15

arḳa vir- Sırtını dönmek, arkasını vermek 206b/14, 224b/19

arḳasın zemīne göster- Yere yatırmak 208b/01

arḳasını ṣıġa- Sırtını sıvazlamak 206b/16

→ el arḳası yirde

arḳurı *is.* Yanlamasına 216b/03

arslan *is.* Arslan 218b/19, 220b/09, 221a/07

arşun *is.* Bir uzunluk ölçüsü; arşın 221a/19, 221a/25

art- Artmak 222a/23, 219a/01

ᶜarż *(Ar.) is.* Bir büyüğe sunma, bildirme, gösterme

ᶜarż eyle- Sunmak, tanıtmak 200a/11, 213b/19, 226b/22

ᶜarż it- Sunmak, bildirmek 209b/22

ᶜarż-ı hüner Marifet göstermek 207a/23

ᶜarż-ı mahāret Hüner göstermek 215b/01

ᶜarż-ı muḥabbet eyle- Muhabbet etmek 201b/09

ārzū *(Far.) is.* İstek 213a/16

ārzū-yı cihān-bānī Alemi yaratan istek 213a/10

aṣ- Üzerine takmak 219a/01, 208a/10

→ ḳulaḳ aṣ-

āsān *(Far.) sf.* Kolay 211a/07, 213b/17, 216b/21

āsān-ı vech Kolay bir şekilde 202a/10

ās̱ār *(Ar.) is.* Alāmet, iz, nişan

ās̱ār-ı envār Nur alameti 207b/23

ᶜases *(Ar.) is.* Gece bekçisi 228b/14, 229a/14, 229a/23

āsiyāb *(Far.) is.* Su değirmeni

→ seng-i āsiyāb

ᶜasker *(Ar.) is.* **1.** Asker: *Ḥāliyen mevcūd yidi kerre yüz biñ ᶜaskerdür.* 202a/25, 209a/13, 226a/06

2. Ordu: *Bu gelen Īrān-zemīn pādişāhı olan Keykāvus-ı Kāmrān’dur, ṣoñra żarar görürsin. Zīrā bu ᶜaskerde pehlüvānlar çokdur* 202a/01, 209b/02, 218a/05

ᶜasker çek- Askeri toplayıp sefer etmek 201a/13

ᶜasker-i bī-şümār Çok, sayısız asker 201a/03

ᶜasker-i Gīlānī Geylan askeri 215b/21

ᶜasker-i Īrān İran ordusu 201b/11, 203b/18, 223a/09

ᶜasker-i islām İslam ordusu 226b/09

ᶜasker-i Zengibār Zengibar askeri 203a/09

ᶜaskerliḳ Askerlik

→ ser -ᶜasker-i Keykāvus-ı Kāmrān, ser-ᶜaskerliḳ

aṣl *(Ar.) is.* **1.** Esas, gerçek, doğru: *Görenler Rüstem'e: "Gūderz geliyor." didiler. Rüstem eyitdi: "Eyā aṣlı ne ola?" didi.* 204b/07, 219a/03, 229a/13

2. Soy, nesep: *Rüstem'den, "Ne diyārlusın?" didiler. Rüstem: "Zābil'den oluram, aṣlum Hind'den gelmedür.* 212b/24, 214a/17, 217a/23

aṣlına ḳavuşdur- Öldürmek 219b/24

→ ne aṣl

aṣlā *(Ar.) zf.* Kesinlikle, hiçbir zaman 202a/08, 212a/16, 229a/24

ᶜaṣr *(Ar.) is.* Asır, devir 213a/15

āsümān *(Far.) is.* Gökyüzü

→ dolab-ı çarḫ-ı āsümān, ḳubbe-i āsümān, zemīn ü āsümān

aş- Aşmak, geçmek 211a/16

aşaġa / aşaġı *is.* Aşağıya, aşağıya doğru 207a/17, 222a/01, 230a/04

aşaġı yuḳarı Aşağı yukarı 219a/22

→ baş aşaġı sal- 215b/16

āşinā *(Far.) is.* Bildik, tanıdık

āşinā-yı ṣoḥbet Dost sohbeti 204b/21

ᶜaşḳ *(Ar.) is.* Sevgi, aşk

ᶜaşḳ eyle- 1. Selam vermek; sevgi ve saygı sunmak *Ṭūs gördi ölmez raḫşın sürüp Şāvrān-ı Zenge'ye varup ādābıla ᶜaşḳ eyledi.* 202a/21, 217b/06, 230a/04

2. *hlk.* Ani ve şiddetli vuruş *...el nīzeye urup, irişdi, Rüstem'e bir nīze ᶜaşḳ eyledi* 202a/06, 202b/10, 216b/17

ᶜāşıḳ *(Ar.) is.* Tutkulu bir sevgiyle birine ya da bir varlığa bağlı olmak 223a/03, 230b/22

aşur- Birşeyin üzerinden geçirmek; aşırmak 202b/09, 214b/14, 230b/25

aşurı *is.* Öte, yukarı 213b/08, 214b/14

at *is.* At 201a/24, 212a/04, 227a/13

atlu Atlı, süvari 207a/11

at başı Aynı hizada, beraberce 205a/16, 206b/24

at ḳopar- Atını hızlıca koşturmak 202a/15, 217a/13

at kürük eyle- Yük taşımak için yük hayvanlarının hazırlanması 205a/12, 212b/20

at sür- At sürmek 201b/23, 204a/18, 211a/12

atdan yıḳ- Attan yere düşürmek, yıkmak 212b/12

at- (Bir şeyi) Fırlatmak, atmak: *Zenge-i Şāvrān nāmeden bu cevābları işidüp ġażabından nāmeyi Güstehem'üñ üzerine atup eyitdi* 203b/04, 207a/06, 216a/19

atı-vir- Atıvermek 200b/03, 218a/04, 226b/15

→ cān at-, gözini yabana at-, ḳurᶜa at-, yabana atıvir-, yabana at-, zemīne at-

ata *is.* Baba 211a/15, 212b/17, 218b/14, 228b/03

āteş *(Far.) is.* Ateş 202b/18, 206b/10, 216b/18

***āteş-maḫż** Sinirli

āteş-maḫż ol- Aşırı derecede sinirlenmek 215b/02

***āteş-perest** Ateşe tapan 200a/16, 210b/19

***āteş-tāb** Ateş gibi hararetli, yakıcı 223a/15

āteş-i sūzān Yakıcı ateş 216a/17

→ gözinden āteş ṣaçıl-, pür-āteş ol-, tīġ-ı āteş-tāb

atıl- Bir şeye doğru birden gitmek, aniden bir davranışta bulunmak 207b/08, 215b/06, 227a/16

āvāz *(Far.) is.* Ses

→ bülend-āvāz

āver *(Far.) sf.* Getiren, taşıyan

→ dil-āver

āvīḫte *(Far.) sf.* Asılmış, asılı 218a/08

ʿavrat *(Ar.) is.* Kadın 224b/09

avuç *is.* Avuç 206a/03

ay *is.* Ay 209a/10, 211a/14, 218a/13

āyā *(Far.) zf.* Acaba 225b/05

aya *is.* Avuç

→ el ayasına al- 216a/15

ayaḳ / ayaġ *is.* Ayak 202a/23, 215b/13, 221a/22

ayaġ uzat- Ayağını uzatmak 217b/11

ayaġ üzere ḳo- Ayağa kaldırmak 208b/01

ayaġa dur- / ṭur- Ayağa kalkmak 206a/14, 208a/18, 218b/08

ayaġa ḳalḳ- Ayağa kalkmak 226a/19

ayaḳ baṣ- İnat etmek, ayak diremek 229b/24

ayaḳ üzere ḳalḳ- Ayağa kalkmak 200a/19

ʿayān *(Ar.) sf.* Belli, açık, meydanda

ʿayāna çıḳ- Açığa, ortaya çıkmak 210b/11

ʿayıb *(Ar. ʿayb) is.* Ayıp, utanılacak şey 202a/02, 208b/11, 208b/12

ayıl- Kendine gelmek, ayılmak 202b/21

ayır- **1.** Çevirmek, ayırmak: *Zenge-i Şāvrān hele nīzeyi ṭabancalayup yolından ayırdı* 202b/09

2. Uzaklaştırmak: *Bihī pādişāhum, niçün böyle idersüñ? Beni yanından niçün ayırırsın? Belki işin bitmez.* 206b/08

→ yolından ayır-

āyīn *(Far.) is.* Kaide, kural, tarz 217b/03, 228b/15

āyīn-i Dāvud Davut peygamberin ibadet kuralları 217b/01, 220b/04, 230a/07

āyīne *(Far.) is.* Bir şeyin düzgün, pürüzsüz ve parlak tarafı; yüz, satıh 202b/25, 217a/04, 224b/19

āyīne-i siper Kalkanın dış yüzü 202b/17, 216b/18

āyīneli Parlak, pürüzsüz 217a/04

aylıḳ *is.* Bir aylık zaman 219a/14

ʿayn *(Ar.) is.* **1.** Bir şeyin tıpkısı: *Sīmāda ḫod ʿayn-ı Ḳahramān ve sırr-ı Neyrem idi, ol münāsebetle Mebḥā-yı ʿĀbid Neyrem Küçek diyü isim taʿyīn eyledi* 218b/14

2. Kaynak, pınar: *...üzerine ol çenāruñ şāḫları gelüp çadır gibi bürimiş ve nehriñ kenārında ṣuffe öñinde bir ʿayn-ı ṣāfī aḳar.* 222b/07

ʿayn-ı Ḳahramān Kahraman’a benzer 218b/14

ʿayn-ı ṣāfī Duru nehir 222b/07

ayrıl- (Bir yerden, bir kimseden) uzaklaşmak 203a/14, 222b/23, 230b/09

ʿayş *(Ar.) is.* Yaşama

ʿayş ü ʿişret Yiyip içme

ᶜayş ü ᶜişret it- Yiyip eğlenmek 201a/02

ᶜayş ü nūş Yiyip içme 210b/18

az *sf.* Belli bir ölçünün altında olan, az 207a/18, 210a/14, 225b/16

aᶜżā *(Ar.) is.* Organlar 208b/10, 225a/06, 229b/03

azġaş- Kızmak 203b/25

ᶜaẓīm *(Ar.) sf.* Büyük, ulu 201a/10, 213b/02, 222a/09

ᶜazīmet *(Ar.) is.* Gitme, gidiş

ᶜazīmet eyle- Gitmek 211a/13, 224a/23

ᶜazīmet it- Gitmek 213b/16

ᶜazm *(Ar.) is.* Gitme, gidiş

ᶜazm eyle- Yönelmek, bir tarafa doğru gitmek 204b/03, 212a/23, 226a/22

ᶜazm-i Efrāsiyāb eyle- Efrasiyab'a yönelmek, gitmek 213b/01

ᶜazm-i Īrān eyle- İran'a gitmek üzere harekete geçmek 211a/10, 213a/19

ᶜazm-i Īrān it- İran'a gitmek, yönelmek 213a/17

ᶜazm-i Māzenderān it- Mazenderan'a gitmek, yönelmek 206b/05, 209a/20

ᶜazm-i Māzenderān eyle- Mazenderan'a gitmek üzere harekete geçmek 201b/16, 206b/11, 219a/02

ᶜazm-i rāh eyle- Yola çıkmak 200b/21, 220b/05, 222a/21

ᶜazm-i rāh it- Yol almak 222b/01, 222b/09

ᶜazm-i Zābil eyle- Zabil'e gitmek üzere harekete geçmek 206b/12, 209a/13

ᶜazm it- Yönelmek, bir tarafa doğru gitmek 200a/11

-B-

bāb *(Ar.) is.* Kapı

bāb-ı ḳaṣr Sarāy kapısı 222a/07

baba *is.* Baba 210a/04, 211a/21, 230a/14

bād (I) *(Far.) is.* Rüzgar, yel 228b/20, 228b/20

bāda vir- *mec.*Boşa harcamak, zayi etmek 204b/02, 205a/10

-bād (II) *(Far.) e.* Olsun, ola, olaydı

→ herçi-bād-ābād, mübārek-bād

baᶜd *(Ar.) zf.* Sonra

baᶜdü'l-ġusl Gusül abdestinden sonra 209a/06, 230a/18

bāde *(Far.) is.* Şarap, içki, 208b/15, 228a/07, 229a/07

bāde nūş eyle- Şarap içmek 208b/14

bāde nūş it- Şarap içmek 210a/22, 217b/20

bāde-yi gül-reng Gül renkli şarap 207a/24

baᶜde *(Ar.) zf.* Sonra 207a/16, 228b/20

baᶜdehu Daha sonra, sonra 203a/25, 207b/05, 208b/17

bādī *(Ar.) is.* Başlangıç, sebep 228b/20

→ bāᶜis̱ ü bādī ol-

bāġ *(Far.) is.* Bahçe, bostan 207a/04, 219b/23, 230b/25

bāġ-ı behişt Cennet bahçesi 207a/04, 207b/22, 209a/07

***bāġ-bān** Bahçıvan, bağcı 219a/21, 220a/07

bāġ-bānlıḳ it- Bahçıvanlık yapmak 219b/15

***bāġ-çe** Bahçe, küçük bağ 222a/03, 222a/04, 222a/18

baġal *(Far.) is.* Koltuk 202b/09

→ zīr-i baġal, zīr-i baġala al-

baġışla- Bağışlamak, ihsan etmek 206a/19, 206a/20, 212b/19

baġla- Bağ veya başka bir araçla tutturmak 209a/12, 222b/20, 229b/18

→ ṣaf baġla-

baġlu *sf.* Bağlı 211a/24, 211b/04

bahādur *(Far.) is.* Yiğit, kahraman 202b/01, 203b/19, 204a/17

bahādur-ı ser-ver Yiğit komutan 201a/20

→ Īrān-ı bahāduran̄-ı zamān

bahāne *(Far.) is.* Bahane, sebep 216a/01, 230a/05

→ ᶜöẕr-i bahāne eyle-

baḥr *(Ar.) is.* Deniz

baḥr-i endīşe Derin düşünce, tasa, kaygı

baḥr-i endīşeye dal- Derin düşünceye dalmak 215b/16

baḥr-i kemān Yay 207b/02, 216a/19, 221b/13

baḥr-i rīg-i revān Büyük deniz 222b/01, 222b/03

baḥrī *(Ar.) is.* Üzerine binilen bir çeşit deniz atı

→ Ebreş-i gül-endām-ı baḥrī

baḥs̱ *(Ar.) is.* Konuşulan şey, söz

baḥs̱ it- Bir konu hakkında konuşmak 226a/13

baḫş (I) *(Far.) is.* Kısım, yer 206a/05, 211b/21, 217a/01

baḫş (II) *(Far.) is.* Bağış, ihsan

baḫş eyle- Bütün gücünü sarf ederek bir eylemde bulunmak 223a/03

bāʿis̱ *(Ar.) is.* Sebep 201a/11, 204b/08, 211b/10

bāʿis̱ ol- Sebep olmak 219b/04

bāʿis̱ ü bādī ol- Sebep olmak 226b/11

baḳ- 1. Bakışı bir yöne çevirmek: *“Yüri yā Behrām ecelüñ yoġı-mış elümden ḫalāṣ olduñ.” diyü ḥayḳırınca, ardıma baḳdum* 205a/24, 212b/14, 228a/09

2. Anlamak, görmek: *“ʿAseslerdür Rüstem’i gel ādem ara baḳ oġluñ var ise al.” diyüp Rüstem’üñ öñine düşdiler* 225b/04, 229a/16, 229b/10

3. Bir kişi veya bir durum hakkında bilgi sahibi olmak, inceleyip araştırmak: *Rüstem: “Hele bir kerre baḳayum!” diyüp yirinden ḳalḳdı, Siyeh Merd-i Gilānī’nüñ öñine vardı* 214b/21, 221a/08, 227b/19

4. Olayların sonucunu beklemek: *“İy pādişāh-ı ʿālem ibtidā bir nāme inşā olınsun, baḳalum ol da ne cevāb söyler.” diyüp* 203a/19

5. Kendi işi veya durumu ile ilgilenmek: *N’eyleyelüm, biz kendü ẕevḳimüze baḳalum.” diyüp sözi ġayrı yire ṣapıtdı* 204b/24

→ baḳış baḳ-

baḳın- Etrafı gözle süzmek 228a/04

baḳış *is.* Bakış

baḳış baḳ- Dikkatlice bakmak 205b/22

baḳıyye *(Ar.) sf.* Artan, geri kalan 224b/20

baḳıyye-i ḍarb Darbenin neticesi 217a/11

baḳıyye-i ḍarb-ı gürz Gürz darbesinin neticesi 217a/04

bāḳī *(Ar.) sf.* Daimi, kalıcı 200a/19, 204b/09

bal *is.* Bal 222b/11

bal mūmı Bal mumu 208b/13

bālā *(Far.) is.* Yüksek, yukarı, yüce

bālāya çek- Yukarı çekmek 215b/07

-bān *(Far.) e.* ...ci

→ bāġ-bān, girye-bān, gürz-bān, nigeh-bān, pās-bān, sāye-bān, zindān-bān

baña *zm.* Ben zamirinin yönelme hali; bana 201b/08, 210a/06, 230b/19

bāng *(Far.) is.* Haykırma

→ gül-bāng-ı Dāvud

bānī *(Ar.) sf.* Bina eden, kuran 223a/20

bānū *(Far.) is.* Kadın, hanım 222a/11

bānū-yı ʿālem-ārā Dünyayı süsleyen kadın 222a/10

bār *(Far.)* is**.** Defa, kere 213a/03

***bār-gāh** Huzur, yüksek divan, saltanat çadırı 200b/15, 227a/19, 230a/12

bār-gāh-ı Keykāvus Keykavus’un divanı 201b/14

bār-gāh-ı Siyeh Merd Siyeh Merd’in divanı 215b/18

***bār-keş** Yük taşıyan

→ nīze-i bār-keş

bārī *(Far.) e.* Hiç olmazsa, hiç değilse 201a/18, 206a/07, 216a/19

baṣ- 1. Ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üstüne koymak: *Sām’ı götürüp, ṣırtı üzerine zemīne ḳodı ve ayaġı ile gögsine baṣup, “Bunda er ḳıymeti bilür yoḳ.” diyüp...* 215b/13

2. Ezmek, çiğnemek, sıkıca tutmak: *Ayaḳlarını ṣol uyluġı ile berk ṣıḳup ṣaġ eliyle başından ṭutdı, ṣol eliyle omuzlarından baṣup, nice burdı ise Veyse’nün başın ḫām emrūd gibi ḳoparup, gövdesinden cüdā eyledi* 216b/04

3. Bağırmak, çağırmak: *Rüstem sarāyına dökilüp, "Devletlü ṣāḥib-ḳırān, bizi yetīm ḳoma! Bizlere bir dermān eyle! " diyü baṣdılar feryād u fiġānı* 212b/02, 229a/11

4. Bazı isimlerle birlikte sertlik, aşırılık anlamlarında yardımcı fiil olarak kullanılır: *Rüstem'üñ üzerine yüridiler başladılar ceng eylemege Rüstem bunları öñine ḳatup baṣdı tīġı dīvlere.* 223b/02, 217b/25

5. Üstünlük sağlamak, rakiplerini geçmek: *Bir şarṭ peydā idüp her kim üçimüze ḳuvvet-i hünerde baṣup ġalebe gösterse aña virelüm* 208a/15, 203a/07

→ ayaḳ baṣ-

baṣdur- Bastırmak 208a/21

baş *is.* **1.** Baş, kafa: *...iki zānūsı üzerine gelüp, yidi kerre gürzi başınuñ üzerinden aşurı devr itdirüp ṣaldı* 203a/11, 214b/14, 223a/25

2. Başkan, önder: *...başlarınuñ birine Dīv-i Sence ve birine Dīv-i Ġındī dirlerdi şīr postından bar-gāh ḳurup oturırlar* 223a/01

3. Kendi, kendisi: *Vaʿdemüz tamām oldı direm bilmez ki derd-mend başına ne ḳażā gelse gerek* 210a/24

baş ḳaçur- Başını korumak, tehlikeden uzak tutmak 202b/24, 218a/02, 225a/04

baş ḳaldır- Başını kaldırarak konuşmaya ve etrafa bakmaya başlamak 200a/17, 203a/17, 218b/12

baş aşağı sal- Başını aşağı eğerek düşünmeye başlamak 215b/16

baş göster- Bir şeyin belirtilerinin ortaya çıkması 201b/12, 227b/16

baş ucı Bir şeyin yakını 219b/09, 225a/11

baş ucına gel- Bir şeye veya kimseye çok yaklaşmak 217b/17, 221a/22, 224b/10

baş üzere / üzerine / üzre Derhal yaparım anlamında ünlem 207b/21, 211b/06, 213b/24

baş vezīr Baş vezir 200a/15, 210b/18, 211a/05

başa bela ol- Musallat olmaḳ 215b/08

başa çıḳar- Sonlandırmak, sona erdirmek 222a/21

başdan başa Tamamıyla 200b/16

başdan çıḳ- Ölmek 209b/13

başı belāya uġra- Kötü bir durumla karşılaşmak 229a/21

başı dön- Başı dönmek, aklı gitmek 206a/11

başın tedārükin gör- Başının çaresine bakmak 224a/10

başın kes- Kılıç ile başın gövdedem ayrılması 203b/02, 216a/03, 228b/09

başına dar it- Sıkıntı ve huzursuzluk vermek 230b/04

başına gel- Beklenmedik, şaşırtıcı veya kötü bir durumla karşılaşmak 210a/15

başına ṣovuḳ geç- Anlayışını yitirmek, anlayıştan uzak kalmak 200b/04, 226b/16

başına var- Bir yerin en yakınına gelmek 202b/25

başına yıḳ- Bir kimsenin malını mülkünü, varını yoğunu harab etmek 200b/01

başta ḥaṣīr yaḳ- Eskiden halktan olan kişilerin padişaha derdini anlatabilmek, padişah huzuruna çıkabilmek için padişahın görebileceği bir yerde başında bir hasır parçası yakması; padişaha sıkıntısını anlatmak 229a/11

başını ṣar- (Bir kimsenin) başına üşüşmek, toplanmak 203a/15

→ ᶜaḳlı başına gel-, ᶜaḳlını başına devşür-, ᶜaḳlını başına getür-, at başı, cān başına ṣıçra-, öpüp başına ḳo-

başla- Başlamak 203a/04, 217b/22, 230a/25

→ cenge başla-

bat- Batmak 219a/04

baṭaḳ *is.* Çamur, bataklık 219a/04

baṭlıcan *is.* Patlıcan 219b/18

batman *(Soğd.) is.* Bir ağırlık ölçüsü 213a/04, 218b/20, 218b/21

batur- Bulamak, bulaştırmak 226a/06

bayram *is.* Bayram

→ ağzına bayram saḳızı vir-

baᶜżı *(Ar.) zf.* Bir takım, kimi 201a/01, 211a/07, 226a/10

bāzū *(Far.) is.* Kolun dirsek ile omuz arasındaki kısmı, pazı 209a/12, 220a/13, 224b/18

***bāzū-bend** Kol bağı 209a/11

→ ḳuvvet-i bāzū, ḳuvvet-i bāzū-yı pehlüvānī, zūr-ı bāzū

be *(Far.) e.* İle, ...'li; kelimelere -e halini verir.

be-her-ḥāl Her halde, mutlaka 216b/16

be-ᶜışḳ-ı nigār Sevgili 228a/07

***be-nām** Namlı, şöhretli

be-nām-ı Ḫudā Allāh'ın adıyla 209b/08

be-nām-ı Ḫudā-yı lem-yezel Baki olan; Allāh'ın adıyla 226b/08

be-nām-ı Ḫudāvend Allāh'ın adıyla 200a/21

***be-ser** Baş üstünde 228b/12

be-ser ü çeşm Baş üstüne 201b/11, 211a/06, 213b/04

bed *(Far.) sf.* Fena, kötü 222a/15, 225b/01

***bed-nām** Kötü namlı 209b/02

beden *(Far.) is.* **1.** Gövde, vücut: *Rüstem şişeyi Evlād'a virüp, kendi Dīv-i Sefīd'üñ kellesin beden nā-pākından cüdā eyledi ve tīġ-ı sepīdi alup miyānına bend eyledi* 225b/11, 227b/18

2. Kale duvarı: *...orayı burayı gezerek ḳalᶜa-yı Māzenderān altına geldi, ḳalᶜanuñ bedenlerin temāşā iderken Kāvus-ı Kāmrān'uñ öñine bir şey düşdi.* 227b/18

→ taḳviyet-i beden 217a/19

bedīd *(Far.) sf.* Görünür, açık, meydanda

→ nā-bedīd

beft *(Far.) bk.* zer-beft

beg *is.* Komutan 201a/07, 203a/17, 227b/23

beġāyet *(Ar.) zf.* Pek çok, aşırı, pek ziyade 222b/02

begen- Beğenmek, hoşlanmak 208a/12, 216b/21, 226a/19

be hey *ünl.* Çıkışma bildirmek için kullanılan ünlem; ey, hey 204a/21, 205a/01, 215b/07

behişt *(Far.) is.* Cennet

→ bāġ-ı behişt

Behişt-kend *ö.i.* Yer adı 201a/05, 213b/01, 213b/18

Behmān *ö.i.* Kişi adı 202a/14, 202a/15

Behmen / Behmen-i Īrānī *ö.i.* İran hükümdarlarından İsfendiyar'ın oğlu Erdşir'in lakabı 202a/12

Behīmān / Behīmān zerrin-cāme *ö.i.* Kişi adı 202a/15, 202a/16

Behrām / Behrām ibn-i Gūderz *ö.i.* Kişi adı 210a/21, 212a/10, 216a/09

bekār *(Ar.) sf.* Olgun kimse

→ nā-bekār

bekçi *is.* Bekçi 229a/25, 229b/16

bekle- Beklemek 203b/20, 227b/22, 228b/17

Bekr *ö.i.* Kişi adı

→ dest-i Bekr

belā *(Ar.) is.* Güçlük, sıkıntı 210b/04, 220a/21

→ başa bela ol-, başı belāya uğra-

Belḫ *ö.i.* Yer adı 200a/11, 204b/18, 212b/18

→ ḳalᶜa-yı Belḫ, ṣaḥrā-yı Belḫ, Şīrāseb-i Belḫī

belī *(Far.) e.* Evet 215a/22, 220b/03, 222b/17

beliñle- Sıçramak, irkilmek 223a/11, 224b/15

Belīsem *ö.i.* Kişi adı 209a/14, 217a/07, 218a/06

belki *(Ar. bel+Far. ki) e.* Belki, herhalde 200a/02, 206b/08, 226b/14

belli / bellü *sf.* Belli, açık, aşikar 207b/12

belli / bellü ol- Ortaya çıkmak, belirmek 215a/22, 225b/06

ben *zm.* Teklik birinci şahıs zamiri 200b/06, 208a/08, 230a/13

bend *(Far.) is.* Bağ 206a/21

bend eyle- Bağlamak 206a/14, 220a/23, 225b/12

bend it- **1.** Bir şeyi bir yere bağlamak, iliştirmek: *Veyse "Hemān bir ḍarbıla raḫşından yıḳup, başın kesüp fitrākime bend idüp, Zābīl'de pederi Zāl-ı Zamān kelleyi peşkeş virürdüm." didi* 216a/03

2. Esir etmek: *Rüstem der-bend-i Şāvran'da Zenge-i Şāvrān'ı bir sille ile bend idüp, Kāvus'a seksen biñ zengī ile tābiᶜ eyledi* 218a/11

3. Hayvan veya bir kimseyi kaçmaması için bir yere bağlamak: *Rüstem Evlād'ı bir dıraḫta bend idüp ḫāba vardı* 211a/16, 221a/18, 222b/07

4. Bir kimsenin ip ile ellerini bağlamak: *Kāvus'uñ ᶜaḳlı gidüp, ellerin çevirdi, Erjeng Şāh çeke çeke Kāvus'ı bend idüp, tīz gice içeri zindāna ḫaber gönderdi* 228b/10

→ bāzū-bend, der-bend, der-bend-i heft-ḫān, der-bend-i Irāḳ, der-bend-i Surḫ-ābād, der-bend-i Şāvrān

bende *(Far.) is.* Kul, köle, bağlı

bende çek- Esir etmek, esir almak 203b/05, 204a/01, 205b/12

bende ol- Esir olmak, esir düşmek 220b/02

bende-yi ḫalḳa-begūş Kulağı halkalı köle, esir 206a/17, 214b/15

bende-yi seccān ol- Kul, köle olmak 206a/24

benī *(Ar.) is.* Oğullar

benī ādem İnsanlar, Adem oğulları 209b/01, 220a/14, 226a/08

beñze- Benzemek 202a/25, 214b/12, 230b/18

ber *(Far.) e.* Üzerine

***ber-dehān** Ağız üzeri

***ber-hevā** Havada, yukarıda; havaya, yukarıya 220a/01, 223b/04, 223b/05

***ber-meydān** Meydana yönelik, meydana yönelmiş

ber-meydān ol- Meydana yönelmek, meydan yerinde bulunmak 203b/21

ber-meydāna çıḳ- Meydana çıkmak, meydan yerine gelmek 211b/11

***ber-murād** Muradına ermiş

ber-murād it- Muradına erdirmek, isteğine kavuşturmak 208a/06

ber-murād ol- Muradına ermek, isteğine kavuşmak 227a/23, 230a/13

***ber-vech** Olduğu gibi, olarak 208a/14, 228a/13

→ engüşt ber-dehān it-, nāẓır-ı ber-meydān ol-

ber-ā-ber *(Far.)* 1. *zf.* Beraber, birlikte: *Pederi Zāl-ı Zamān'a ve sā'ire vedāᶜ idüp, Behrām ile ber-ā-ber Zābil'den çıḳup, Behrām Belḫ'e revāne oldı.* 201b/15, 212b/21, 223a/19

2. *is.* Yan, huzur: *Rüstem ber-ā-berlerine geldükde ḳadd-i ḫamīde idüp bu nev-civāna selām virdi* 206b/23, 229a

3. -e kadar: *Rüstem hemān ayaġa durup, "Bismillāh" diyüp, Bānū'yı ardından ḳucaḳladı ve gögsine ber-ā-ber ḳaldırdı ve silki-virdi* 218b/03, 218b/04

ber-ā-ber ol- Aynı durumda bulunmak 218a/03

ber-ā-ber ṣun- Dövüş sırasında düşmanın silahına karşılık vermek için aynı nitelikteki silahını kullanmak, aynı anda karşılık vermek 202b/11, 211b/19, 216b/18

ber-ā-ber vir- Dövüş sırasında düşmanın silahına karşılık vermek için aynı nitelikteki silahını kullanmak 203a/03, 216b/22, 225a/03

berf *(Far.) is.* Kar

berf ü deme Tipi 222a/22

berhem-zen *(Far.) sf.* Karma karışık eden, altını üstüne getiren

berhem-zen-i eflāk ol- Göklerin altüst olması. 223a/03

berhem-zen-i eflāk eyle- Göklerin altüst olması. 223a/10

berk *sf.* Sıkı, kuvvetli 216b/03, 227a/10

berk ṭut- Sıkıca tutmak 215a/11

berk ur- Kuvvetlice vurmak 207a/25

berkit- Sağlamlaştırmak 205b/12

berü / beri *is.* Bu yana, buraya, beriye 203b/14,, 214a/11, 225b/07

berzaḫ *(Ar.)* 1. *is.* Sıkıntı, güçlük: *Keykāvus'a: "Elem çekme pādişāhum, bu berzaḫdan ḫalāṣ olursın ha bir zamān murādu'llāh ne ḳadar ise çeküp bir gün görmemişe dönersüñüz ve sizüñ derdiñüze ᶜilāc Rüstem'den olur, daḫı ġayrı kimseden olmaz." didi* 210b/21, 211b/15, 221b/06

2. *is.* Geçilmesi zor bölge, geçit: *İki şeyden birin icrā ide-bilürse der-bendi öte geçer ve yāḫūd heft-ḫān üzerinden berzaḫı geçe-bilürse ol yoldan gider ve hem yaḳındur.* 203b/07, 210b/17, 221a/07

***berzaḫ-āne** Güçlük, zorluk çıkartan 205b/23

besbelli / besbellü *sf.* Apaçık 202b/01, 214b/23, 217b/15

beste *(Far.) sf.* Bağlanmış, bağlı 216b/15

beste getür- El bağlamak 227a/12

beste it- Bağlamak 216b/05

→ dem-beste

beşer *sf.* Beşer 229a/19, 229a/20

bevvāb *(Ar.) is.* Kapıcı, kapı bekçisi 200a/12, 226b/22, 227a/06

beyābān *(Far.)* Çöl 222a/11

beyān *(Ar.) is.* Anlatma, açıklama, bildirme

beyān eyle- Açıklamak, bildirmek 209a/19, 226a/23

beyān olın- Açıklanmak 209a/05

→ naḳl ü beyān eyle-

beyāż *(Ar.) is. sf.* Beyaz, ak 208a/02, 222b/02, 224a/13

beyġāre *(Far.) is.* Çıkışma 229a/09

beyt (I) *(Ar.) is.* Şiirde iki mısralık nazım birimi 202b/23, 203a/01, 209a/02

beyt (II) *(Ar.) is.* Ev

beyt-üz-zifāf Gelin odası

beyt-üz-zifāf eyle- Bir mekānı gelin odası olarak düzenlemek 208b/05

bıçaḳ *is.* Bıçak

→ aġzını bıçaḳ aç-

bıraḳ- **1.** Eldeki bir şeyi bir yere koymak: *Varup bir ulu gürz getürdiler, sürüyerek meydāna bıraḳdılar* 214b/08, 226a/12

2. Terk etmek: *Rüstem bu ḫaberi işidince bozıldı, “Yā Rüstem sen böyle bir düşmen ʿaskerin bıraġup, ḳanda gitseñ gerek?* 214a/12, 214a/25

3. (Bir kimseyi) gözcü tayin etmek: *Māzenderān diyārına gidince bir düşmen ẓuhūr idüp gele, Īrān’a bir ḫasāret eyleye, Īrān diyārı ḫālī ḳalmasun diyü Rüstem’i bıraḳdum* 201a/16,

4. (Bir kimseyi) bir mekāna götürmek: *Üzerine mallutasın örtüp ordu-yı Īrān’a geldi. Evvel kendi çadırına gelüp Sevdāve’yi bıraḳdı* 227a/18

5. Sıkıca tutulan veya yakalanan bir şeyi veya kimseyi serbest bırakmak: *Rüstem bir hevā gördi bir şey naʿra urınca, Erjeng şaşup Kāvus’ı pençesinden bıraġup Sevdāve Bānū’yı alup gitdi* 227b/10

→ ḫāke bıraḳ-, ḫālī bıraḳ-

bıyıḳ is. Bıyık 213b/08, 230b/25

bi *(Ar.)* İle anlamında harf-ı cer

bi-t-tamām Tamamen 226b/10

bi-emr-illāh *zf.* Allāh’ın emri ile 210b/01, 218b/04

bi-emr-illāh teʿālā Yüce Allāh’ın emri ile 222a/25, 226a/02

bī *(Far.)* Olumsuzluk eki

***bī-ʿaḳl** Akılsız 226b/16

***bī-çāre** Çaresiz 219a/04, 219b/15

***bī-dīn** Dinsiz, acımasız, merhametsiz 223a/07

***bī-ḥūd** Kendinden geçmiş olan, bayılmış

bī-ḥūd ḳal- Heyecan ve korkuyla dili tutulmak 227a/11

bī-ḥūd ol- Kendinden geçmek 218a/03

***bī-ḥūde** Boşuna, boş yere 204b/16

***bī-iẕʿān** Anlayışsız, itaatsiz, terbiyesiz 223a/07

***bī-kerān** Sınırsız, sonsuz, uçsuz

***bī-ḳuṣūr** Kusursuz 226b/10, 227a/11, 227a/13

***bī-şümār** Sayısız, pek çok

***bī-vefā** Vefasız, hayırsız 216b/10

→ ʿasker-i bī-şümār, laʿīn-i bī-dīn, leşker-i bī-kerān, leşker-i bī-şümār

bīdār *(Far.) sf.* Uyanık, uyumayan

bīdār ol- Uyanık olmak

→ ḫābdan bīdār ol-

bihī *(Far.) is.* İyilik, üstünlük 206b/08, 229a/17

bikr *(Ar.) is.* Genç kız, kızlık 230a/16

bil *is.* Bel 212b/17, 221b/0, 227a/02

bil- **1.** Bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak: *Rüstem Evlād'uñ murādın bilüp, Evlād'a bir ḍarb-ı şedīd öyle urdı ki Evlād men^c idemeyüp yüzinüñ üzerine yıḳıldı* 201a/14, 220a/22 , 229b/21

2. Tanımak: *Rüstem Belīsem'i evvelinde bilür ki cümle birāderlerinden hem şecī^{c}dür ve hem merddür* 202a/18, 216b/16, 226b/01

3. Duymak, işitmek, haberi olmak: *Rüstem'üñ naʿrasın işidüp bildi ki Dīv-i Sefīd ile bulışdı bu yañadan Rüstem naʿra urup dīv uyanmadı* 200a/25, 224b/11, 226b/14

4. Kendini bilmek: *Zenge gülüp eyitdi: "Bire nā-bekār, işte her biriñüz, kendi mikdārıñuz añlayup, bildiñüz ve ḳuvvetiñüz tecribe eylediñüz* 205b/06

5. Ne yapacağını bilmek, karar vermek: *"İy sulṭān-ı sāḥirān! Ḥāliyen Keykāvus'dan yidi gün mühlet aldı, beni bunda gönderdi, ġayrı sen bilürsin." didi* 210a/16, 215b/12, 216a/05

bildüginden ḳalma- Hiçbir şeye aldırış etmeden doğru bildiği davranışı sürdürmek 200b/07, 203b/08, 226b/16

→ çıḳa-bil-, ganimet bil-, geçe-bil-, getüre-bil-, gide-bil, gire-bil-, göre-bil-, icrā ide-bil-, iş bil-, iş göre-bil-, itdire-bil-, ḳadrin bil-, kendini bil-, ḳıymet bil-, öldüre-bil-, söz bil-, ṣala-bil-, ṭuta-bil-

bilā *(Ar.) e.* -siz, bedelsiz

***bilā-tekellüf** Külfetsiz, zahmetsiz 222a/10, 222a/14

***bilā-tevaḳḳuf** Durmaksızın, durmadan 227a/03

bildür- / bildir-1. Haber vermek, haberdar etmek: *Birḳaç kimse binüp vardılar, aḥvāli duyup, geldiler, aṣlı ile Veyse-yi tīz ceng'e bildürdiler* 203a/16, 212a/10, 229b/11

2. Anlatmak, duyurmak: *Yā Rüstem, sen bu aradan ġayrı yine dön zīrā ben gelürken Efrāsiyāb'a rāst gelüp aṣlıyla Māzenderān'a gidecegim bildürdim* 206b/06, 229a/13

3. Tanıtmak: *İşte ol Ṣāliḥ Pīr, bir gün aralıḳ bulup geldi. Keykāvus'a bulışup kendüsin bildürdi* 210b/21

4. Haddini bildirmek: *Böyle söz aḳça itmez. Hemān ṭurma, ḥamle eyle, senüñ de miḳdārın bildireyüm.* 202b/06

→ kendüsin / kendin bildür-, miḳdārın bildir-

bile *bağ.* Birlikte, 201a/14, 212a/01, 213a/13

bilek *is.* Bilek 206a/08, 215b/09, 216b/01

bilikle- Aklı başına gelmek, uyanmak 219b/10

bilin- Anlaşılmak 207b/12

→ nām ü nişān bilin

bīmār *(Far.) is.* Hasta

***bīmār-ḫāne** Hastane 227a/05

bin (I) *(Ar.) is.* Oğul

→ Evlād bin Merz-bān, Gürāze bin Gūderz

biñ (II) *sf.* Bin 217b/21, 220a/20

→ altmış biñ, ḳırḳ biñ, ḳırḳ elli kerre yüz biñ, on biñ, on iki biñ, on yidi biñ kerre yüz biñ, seksen biñ, ṭoḳuz biñ ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz, yidi kerre yüz biñ, yigirmi biñ, yüz biñ

bin- (Ata) binmek 201b/17, 211b/25, 230a/01

binek ṭaşı Ata rahat binmek için ayak altına konulan taş 205a/13

binā *(Ar.) is.* Bina, yapı

binā eyle- İnşa etmek 207a/02

bināen *(Ar.) zf.* -den dolayı, -den ötürü 216b/13

bināen-alā-zālik Bundan dolayı, bunun üzerine 200a/23

bināgūş *(Far.) is.* Kulak memesi 202b/09, 213b/08, 230b/25

bindür- / bindir- Bindirmek 208a/20, 230a/06

bir *sf.* Bir 202a/13, 214a/04, 226a/16

bir bir Bir bir, tek tek 203b/10, 212a/16

bir ol- Savaş aletlerinin dövüş sırasında çarpışması 203a/03, 217a/10, 220a/18

bir uġurdan Bir anda, hep beraber 223b/01

bir yire üş- Toplanmak, bir araya gelmek 219a/03

birāder *(Far.) is.* Erkek kardeş, kardeş 202a/17, 214b/10, 218a/19

birāz *(Ar.)* **1.** *sf.* Az, az şey, biraz:. “*Bize nedür bunuñ aṣlı, yoḫsa der-bend teng midür? ʿAsker geçmez.” didükde ileride biraz kimse gelüp Ṭūs’a eyitdiler.* 201b/20, 221a/17

2. *zf.* Kısa bir müddet, kısa bir müddet için: *Rüstem ḫaẓ idüp vardı Ebreşün biraz gerdanın oḫşayup, “Āferīn iy raḫş-ı vefā-dārum.” diyüp, boynın öpdi* 204a/18, 211a/11, 221a/12

birāzdan Az sonra 207b/19, 214b/12, 229b/08

birbiri *zm.* Birbiri 203a/07, 203b/21, 215a/08

birbirine gir- Çarpışmak

birbirine ur- Birbirine vurmak 220a/09

birbirleri *zm.* Birbirleri 203a/14, 208a/23, 215a/09

birden (I) *zf.* Beraber 214b/19, 214b/22

birden (II) *zf.* Aniden, ansızın 203b/15, 204a/09, 209b/10

bire *ünl.* Ey, behey, yahu! 205b/20, 215b/18, 229a/09,

bire bire *ünl.* Ey, behey, 202b/18, 210b/02, 214b/11

birer *sf.* Birer 204a/03, 207b/01, 226a/06

biri *zm.* Biri, birisi 200b/17, 206b/22, 230a/13

birimüz *zm.* Hepimiz 204a/15, 204a/15

birḳaç *sf.* Az sayıda 201b/23, 205a/03, 224a/18

birḳaç pāre it- (Bir şeyi) parçalamak 216a/14

birḳaçı *zm.* Az sayıda olan kimse veya şey 201b/24

birle *bağ.* İle 202a/03

birşey *zm.* Herhangi bir şey 210b/20, 222a/19, 224b/04

→ elinden birşey gelme-

bisle- Beslemek, doyurmak 218b/23

bism *(Ar. bi+ism) zf.* Adıyla, ismiyle

bismillāh Besmele; Allāh’ın adıyla 218b/03, 226a/02

biş *sf.* Beş 201a/01, 218b/21, 229a/04

biş yüz Beş yüz 200b/05

bit- 1. Tamamlanmak: *Mebḥā-yı ʿĀbid, "Elem çekme oġul iş senüñ elüñle biter." didi ve birḳaç isim taʿlīm eyledi* 206b/08, 207b/25, 218b/25

2. Yerden çıkmak, yetişmek: *Rüstem inüp, ol yirde yine bir çeşme var idi. Eṭrāfı çemen-zār birḳaç dıraḫt-ı müntehā daḫı bitüp, sāye ṣalmış* 221a/17

biz *zm.* Biz 203b/01, 207a/20, 216b/08

boġ- Boğmak 229a/23

boġaz *is.* Boğaz 211b/01, 219a/04, 229a/23

bol- Olmak 223b/03

→ gözleri ḥayrān bol-

bolay ki *e.* Ola ki, belki 214b/24, 215a/15

boru *is.* Boru 201b/13

boş *sf.* Boş 209a/23, 215b/04, 229b/10

boş bulın- *mec.* Hazırlıksız yakalanmak 215b/13

boy *is.* Boy 219b/09

boynuz *is.* Boynuz 223a/25

boyun *is.* Boyun 219a/01, 221a/12, 226b/10

boyunların urdur- Başını keserek öldürmek 229b/13

boz- Kaldırmak, koparmak

→ mührin boz-, maḫmūrlıḳ boz-

bozıl- Bir şeye kızmak, morali bozulmak 214a/12

→ keyfi bozıl-

bozuş- Arası açılmak 206a/20

böldir- Bir bütünü iki veya daha çok parçaya ayırtmak 207b/03

bölin- Bir bütünün iki veya daha çok parçaya ayrılması 223a/17

bölük *is.* Askeri birlik 211b/09, 211b/09

böyle *zf.* Böyle, bu şekilde 204a/03, 214a/25, 227a/01

bu *sf. zm.* Bu 200a/22, 210b/05, 230b/21

bu ara Bu yer 205a/22, 205b/02, 206b/06

bu arada Bu sırada, bu esnada 202a/17, 215b/16, 226a/05

bu aralıḳ Bura, bu yer 203a/13, 222a/14

bu yañadan Bu taraftan 203a/20, 224b/11, 228a/03

bucaḳ *is.* Köşe 224b/04

bugün *is.* Bugün, içinde bulunduğumuz gün 205b/05, 217a/18, 225b/21

bul-1. Arayarak ele geçirmek, elde etmek: *Rüstem: "Varayum şol bāġıñ ḳapusın bulup göreyüm lā-büdd içinde nigeh-bān ve bāġ-bānı vardur." diyüp Ebreşi sürüp bāġa irüp eṭrāfıñ dolaşup, ḳapusın buldı* 204a/14, 219a/20, 229a/15

2. Yakalamak: *Rüstem, "İy dānā-yı ẕū-fünūn, ben gider Dīv-i Sefīd'i her ḳanda ise bulur ve ṣaġ iken ḳarnın yarup cigeri ḳanın alup gelürem* 224a/01, 224b/01, 225b/20

3. Gerçekleşmek, yerine gelmek: *Şimdi ṭālibler biraz el çeküp ġavġādan emīn olduḳ; egerçi senüñle anlaruñ imtiḥān olmaları münāsib degüldür; ammā ṣūretā şarṭların bulmuş olur." didi* 208a/17, 208b/23,

→ aralıḳ bul-, fırṣat bul-, ḥayāt bul-, ḫalecān bul-, ḫoş bulduḳ, ḳolayın bul-, neşv ü nemā bul-, rūḥ bul-, şifā bul-, vuṣūl bul- yol bul-

bula- Karıştırmak 226a/01, 226a/02

bulın- 1. Var olmak: *Ol Pīr: "Elem çekme oġul misāfirden ḥaẓ eylemek şöyle ṭursun bir gice misāfirsüz olmaz* *kimse bile bulınur.” diyüp kendü aḥvālin Behrām’a naḳl eyledi* 211a/22, 218b/14, 225b/22

2. Herhangi bir durumda bulunmak: *Güher-āb çoḳ zamāndır bāġ-bānlıḳ itmekden raṭb yābis kelimāt işitmekden ḳulaḳları biraz çürimiş idi. Ṭoġrısı Rüstem de ṭamaʿ ile pekçe çekmiş bulındı* 219b/16, 220a/06

3. (Bir yerde) bulunmak: *Belīsem ġażaba gelüp, tiziye bulınan ʿasker ile binüp, der-bende geldi. Gördi pederi Veyse’nüñ kellesi Rüstem’üñ fitrākında bestedür* 216b/15, 218b/05, 225b/22

→ boş bulın-, dermān bulın-, ġāfil bulın-, mevcūd bulın-, yol bulın-

bulış- **1.** Bir araya gelmek, karşılaşmak, kavuşmak: *Evlād bin Merz-bān Rüstem’üñ naʿrasın işidüp bildi ki Dīv-i Sefīd ile bulışdı bu yañadan Rüstem naʿra urup dīv uyanmadı* 210b/09, 223b/13, 224b/11

2. (Birisinin) yanına gelmek: *Bu arada Ṣāliḥ Pīr gelüp Keykāvus’a bulışdı ve müjde eyledi, “Pādişāhum şimdi kendi gelüp dünyāyı bugün görürsüñüz.” didi.* 204b/07, 209a/16, 225b/21

bulut *is.* Bulut 210a/18, 210a/19, 221b/11

bunda *zf.* **1.** Burada: *Behrām tīz anlardan daḫı pinhān olup, “Bu Tātār’uñ bunda böyle eglenmesine bāʿis̱ ne ola?” diyüp biraz daḫı gitdi* 203b/05, 211b/10, 224b/07

2. Buraya: *Mebḥā-yı ʿĀbid biraz Rüstem’e pend ü naṣīḥāt idüp, döndi oġullarına eyitdi: “Varın hemşīreñüz Sinduḫt Bānū’yı bunda getürüñ bu dil-āver eger begenürse imtiḥān olup üç kerrede maġlūb olursa ġayrı ḥaḳḳıdur* 200a/25, 208a/05, 225b/20

bundan *zf.* **1.** Bundan: *Ṭūs bundan dil-teng olup bu pehlüvāna: “Var gör bunuñ aṣlı nedür, niçün bu ʿaskerüñ öñin aldı, murādı nedür? Bir ḫaber getür.” didi* 201b/22, 213a/22, 230a/19

2. Buradan: *Evlād’a, “Şimdi niçe olur ben Ebreş ile gidersem bundan Māzenderān’a varınca ḳan şişede ḳurıyup ḳalmaz.” didi* 219a/14, 225b/12

bundan ötüri Bundan ötürü 219b/13

buñal- Çok sıkılmak, çok tedirgin olmak 222a/15, 222a/23

bunı *zm.* Bu zamirinin akuzatif hali 203a/08, 209a/12, 228b/22

bunlar *zm.* Bunlar 204b/05, 214a/21, 229b/10

bunuñ *zm.* Bu zamirinin genetif hali 201b/20, 218b/01, 223b/14

bur- Bir şeyi ucundan çekip çevirerek bükmek 216b/04, 228b/12, 229a/22

bura *is.* Bura 202a/06, 212a/20, 224a/06

burc *is.* Kale, kale duvarı, hisar 227b/21, 228a/03, 229b/21

burun *is.* Burun 221a/23

būs *(Far.) is.* Öpme

būs eyle- Öpmek 202b/12, 206b/02, 216b/22

būs it- Öpmek 206b/24, 207b/05

→ zemīne būs it-

buyur- (Bir nezaket ifadesi olarak) davet etmek, öncelik tanımak 200a/14, 208b/14, 230a/04

büd *(Far.) sf.* Sahip

→ sipeh-büd

büdd *(Ar.) is.* Vazgeçme

→ lā-büdd

bük- Eğmek, bükmek 215a/17

→ pençesin bük-

bükā *(Ar.) is.* Ağlama, gözyaşı dökme 206b/12

→ efkār ü bükā

bükil- Kıvrılmak, eğilmek 216b/23, 218a/01, 225a/04

bülbül *(Far.) is.* Bülbül 208b/18

bülend *(Far.) sf.* Yüksek, yüce

bülend-āvāz Yüksek ses 200a/20

bünyād *(Far.) is.* Asıl, esas, temel

bünyād ur- (Bir işe) başlamak, 200a/25, 210a/06

büri- Bürümek, kaplamak 217a/12, 222b/06, 224b/21

bütün 1. *sf.* Bütün: *Bu ḫaber Keykāvus'a gelince nā-çār olup emr eyledi; bütün ʿasker-i Īrān binüp yine ṣaf baġladılar.* 205a/23, 210b/10, 229b/03

2. *zf.* Bütünüyle, tamamen: *Nāmem vuṣūl buldukda maʿlūm ol ki Īrān pādişāhı Keykāvus-ı Kāmrān yidi kerre yüz biñ eri-le Māzenderān'a sefer eylemişdür; murādı ol diyārları bütün ḳabża-yı taṣarrufuna almaḳdur* 201b/04, 203a/17, 226b/25

büyü- Büyümek, yetişmek

→ ḳarnı büyü

büyük *sf.* Büyük 201b/05, 213a/06, 221b/12

büyüklik Büyük olmak 226a/10

-C-

caba *is.* Karşılıksız, bedava 206a/21

cām *(Far.) is.* Kadeh 208b/14, 226a/10, 228a/06

cāme *(Far.) is.* Elbise, çamaşır

***cāme-ḫāb** Yatak 208b/16, 209a/05, 227b/14

cāmūs *(Ar.) is.* Manda, su sığırı 220b/09

cān *(Far.) is.* Can, ruh

cān al- Öldürmek 202b/10

cān at- Canını kurtarmak 212a/07

cān başına şıçra- 1. Çok korkmak: *Rüstem'e; "İşte dil-āver, kendi ḳulaġunla işitdüñ niçe bilürsin yā Rüstem elüñdedür." didükde, Veyse'nüñ cān başına şıçradı* 216a/06

2. Çok sinirlenmek: *Dīv-i Sefīd beliñleyüp gözin açdı ḳarşusında Rüstem'i görince Dīv-i Sefīd'üñ cān başına şıçradı; "Hay nā-bekār ḫañi sen benüm ser-vaḳtümde ne ararsın seni bunda var ise ecelüñ getürdi." diyüp...* 213b/03, 224b/15

cān cāna ḳat- Bir olmak 209a/09

cān ecelesi Cān derdine düşmek 221b/03

cān ḥavli-le Ölüm korkusundan doğan güçlü bir tepki 203a/04, 212a/11, 220a/18,

cān-ı elem Can sıkıntısı 223a/07

***cān-sitān** Can çıkarıcı, insana bela olan

***cān-sitāne** Can alırcasına

cān teslīm eyle- Can vermek, ölmek 221a/03

cān vir- Ölmek 227a/03

→ nīze-i cān-sitāne

cānib *(Ar.) is.* Taraf, yön 201a/11, 210a/21, 229a/03

cāriye *(Ar.) is.* Para ile alınıp satılan kadın köle 210a/05 222a/11

cāsūs *(Ar.) is.* Casus 201a/02, 201a/07, 201a/08

cāy *(Far.) is.* Yer

***cāy-gāh** Yer 222b/14

***cāy-gīr** Yer tutan, yerleşen, yerleşmiş

cāy-gīr ol- Yerleşmek 213a/11

cayır cayır *yan.* Cayır cayır 215b/05, 216a/13

cāẕū *(Far.) is.* Cadı, büyücü 222a/16, 222a/17, 222a/20

→ dīv ü cāẕū

cebe *(Far.) is.* Zincirden veya demir halkadan örme zırh 202b/19, 205a/14, 216b/24

***cebe-ḫāne** Barut, kurşun, gülle ve benzeri gibi harp malzemesi ve bunların bulunduğu yer 212b/20

cebhe *(Ar.) is.* Taraf, yön 207b/23

cebhe-i pür-çīn *mec.* Yüzünü buruşturmak; somurtmak 215a/20

ced *(Ar. cedd) is.* Ata, dede 208a/11

cehennem *(Ar.) is.* Cehennem 206b/03

celālet *(Ar.) is.* Büyüklük, ululuk

→ deryā-yı celālet

cellād *(Ar.) is.* Cellat 229b/12

cellād eyle- Öldürmeye kastetmek 206a/16

cem^{c} *(Ar.) is.* Toplama, bir araya getirme 202b/01, 211a/02

cem^{c} eyle- Bir araya getirmek 209b/04, 213a/18

cemᶜ it- Toplamak, bir araya getirmek 213a/11, 213a/18, 227b/05

cemᶜ ol- Toplanmak bir araya gelmek 200a/01, 203a/17, 209a/22

cemāl *(Ar.) is.* Yüz, yüz güzelliği 208b/09, 209b/24

cemāl-i nūr-efşān Nur yüzlü

→ ḥüsn ü cemāl-i nūr-efşān

ceng *(Far.) is.* Savaş, vuruşma 202b/15, 205a/04, 226b/17

***ceng-āver** Savaşçı

***ceng-cū** Savaşçı

ceng eyle- Savaşmak 204b/11, 209b/10, 230b/23

ceng it- Savaşmak 204a/19, 205b/15, 225a/09

cenge başla- Savaşa başlamak 203b/25, 216b/16, 225a/08

→ ᶜamūd cengi it-, aḳrān cengi it-, Cubā-yı ceng-āver, getvāl-i ceng-cū, Veyse-yi tīz ceng

cereyān *(Ar.) is.* Gidiş, hareket

cereyān eyle- Hareket etmek, gitmek 222b/10

cesāret *(Ar.) is.* Cesaret, yüreklilik

cesāret it- Cesaret etmek 201b/25, 221a/21

cevāb *(Ar.) is.* Cevap 202b/03, 210a/13, 214a/02

cevāb-ı şāfī Kafi, yeter görülen cevap 229b/17

cevāb eyle- Cevap vermek 200a/08, 210a/13, 226a/16

cevāb vir- Cevap vermek 203b/11, 204a/15, 213b/15

→ ye's-i cevāb

cevāhir *(Ar.) is.* Cevherler 225a/08

cevher *(Ar.) is.* Maya, öz 207a/24

cevher-i nuṭḳ Sözün özü 203b/06

cevher-i şecāᶜat Yiğitlik mayası 215a/03

cevelān *(Ar.) is.* Gezinme, dolaşma

cevelān it- Gezmek, dolaşmak 227b/07

Ceyḫūn *ö.i.* Nehir adı 200b/24, 212a/13, 216a/08

→ kenār-ı Ceyḫūn, leb-i Ceyḫūn

ceyş *(Ar.) is.* Asker, ordu

→ muḳaddem-i ceyş

cezīre *(Ar. cezāir) is.* Ada 210a/15, 224a/22, 224a/24

cezīre-yi ᶜaynu'llāh *ö.i.* Yer adı 224a/15

ciger *(Far.) is.* Ciğer, bağır 212a/25, 219b/10, 223b/15

***ciger-dār** Arslan yürekli, cesur 218b/06

cihān *(Far.) is.* Dünya, alem 213a/12, 215b/06, 219a/11, 222b/19

***cihān-bānī** Hükümdarlık

→ ādāb u erkān-ı cihān-bānī, ᶜanḳā-yı cihān, ārzū-yı cihān-bānī, pehlüvān-ı cihān, ṣāḥib-ḳırān-ı cihān, Şāh-ı cihān

cihāz *(Ar.) is.* Çeyiz 200a/24, 209b/12

cin *(Ar. cinn) is.* Cin 219a/22

→ ins ü cin

civān *(Far.) is.* Genç 206b/24, 206b/25, 207a/01

→ nev-civān

cū *(Far.) is.* Arama, araştırma

→ cüst u cū it-

Cubā-yı ceng-āver *ö.i.* Kişi adı 230b/05

cūy *(Far.) is.* Akarsu, ırmak

***cūy-bār** Akarsu, ırmak 222b/10

cüdā *(Ar.) sf.* Ayrı, ayrılmış

cüdā eyle- Ayırmak 216b/04, 225b/11

cülūs *(Ar.) is.* Tahta çıkma

cülūs it- Tahta çıkmak 210a/08

cümle *(Ar.)* 1. *sf.* Bütün: *...oradan dīvān-ı Keykāvus'a geldi eşyāda gelmişi-di herkes cümle eşyāsın żabṭ idüp bār-gāhların ḳurdılar* 200b/16, 212b/11, 227a/19

2. *zm.* Herkes, hepsi: *...ikisin daḫı yirinden ḳara ṭaġ gibi ḳaldırup, ḳollarınuñ üzerine aldı. Erbāb-ı dīvān bu ḥāli görüp cümlesi şaşdılar* 200a/24, 215a/01, 230b/08

→ fiᶜl-cümle

cünūn *(Ar.) is.* Delilik, cinnet 206b/14

cürm *(Ar.) is.* Suç 208b/13, 226a/13, 226b/12

cüs̠s̠e *(Ar.) is.* Gövde, kalıp 221b/10

cüst *(Far.) is.* Arama, araştırma 215b/09

cüst u cū Arayıp sorma, araştırma

cüst u cū it- Aramak, araştırmak 229a/14

-Ç-

çābūk *(Far.) zf.* Çabuk, seri

çābūklük Çabukluk 211b/23

çābūklük it- Acele etmek 207b/11

çadır *is.* Çadır 210b/01, 222b/06, 227a/22

çağır- Seslenmek 205a/04

çağla- Gürlemek, coşmak 222b/04

çāk *(Far.) is.* Yarık, yırtık 223a/03, 223a/10

çāk çāk it- (Bir şeyi) Yırtmak 209b/09

çāk eyle- Yırtmak, parçalamak 210a/01

çāk it- Yırtmak, parçalamak 210a/03, 225b/01

çāk ol- Yırtılmak, parçalanmak 215b/05

çaḳır *yan.* Şakırtı, takırtı

çaḳır çaḳır öt- Dişlerin birbirine sürerek ses çıkarması 210a/17

çal- Vurmak 223b/03

→ pençe çal

çaldır- (Davul) çaldırmak203a/14

çalın- (Davul) çalınmak 201b/13, 203a/21, 204b/04

çalış- Çalışmak 208b/25

çalışa-gör- Çalışmaya devam etmek 215a/17

çamur *is.* Çamur 219a/04, 219a/04, 219a/06

çār *(Far.) sf.* Dört

***çār-gūşe** Dört taraf, dört köşe 212b/24, 213b/07, 214a/23

***çār-pā** Dört ayaklı hayvanlar 200b/20

çāre *(Far.) is.* Derman 210b/05, 211a/15, 228b/24

çār u nā-çār İster istemez 229b/21

→ bī-çāre, ne çāre, nā-çār, nā-çār ol-, nā-çār ḳal-

çarḫ *(Far.) is.* Devreden

çarḫa gir- Dönmek 217a/10, 217a/04, 224b/19

çarḫ ur- Döndürmek 203a/04

→ dolab-ı çarḫ-ı āsümān

çarḳacı *is.* Öncü asker 200b/15

çarp- Şiddetle vurmak 202a/10, 221a/01, 221b/04

çāşnī *(Far.) is.* Lezzet, tat 208a/04

çatla- Çatlamak 211a/15, 211b/03

→ ṭarrāḳa çatla-

çatırdı *yan.* Çatırtı

çatırdı ḳop- Gürültü çıkmak 221a/18

çatırdı ol- Çatırdamak 220b/08, 221a/19

çehār *(Far.) sf.* Dört

***çehār-dest** Dört elli

→ Gülāhūr çehār-dest

çehreli *sf.* Suratlı, yüz ifadesi 205b/04

çek- **1.** Bir şeyi tutup, hareket ettirmek: *Rüstem el ṣunup nīzesin ṭob dibinden żabṭ idüp, Veyse ilerü itdi işlemedi, girü çekdi, olmadı* 205b/17, 216a/13, 223a/23

2. Kötü bir söz, davranış ya da olaya ister istemez katlanmak: *...ne ḳadar ise çeküp bir gün görmemişe dönersüñüz ve sizüñ derdiñüze ʿilāc Rüstem'den olur daḫı ġayrı kimseden olmaz." didi* 210b/22

3. Silaha davranmak: *Andan, Belīsem nīzesin zemīne rekz idüp ṭarafeylinden gürz-i girānuñ çeküp, on ikinci baḫşından ṭutup, başınuñ üzerinden devr itdirüp, irişüp Rüstem'e bir ḍarb urdı* 213a/03, 217a/01, 225b/01

4. Bir şeyin yönünü değiştirmek: *Birḳaç gün ol vādīde eglenüp bir gün ᶜazm-i Māzenderān itdiler iki sāᶜat gidüp Keykāvus at başın çeküp ṭurdı. Rüstem de ṭurdı* 206b/05, 217a/17

5. (Gözüne) sürmek: *Rüstem gülüp, "Yoḳ pādişāhum olmaz, ṣoñra Sevdāve Bānū seni bir gözlüdür diyü begenmez." diyüp ṣol gözine daḫı çekdi* 210b/07, 226a/05

6. Soyuna benzemek: *Ammā ne fā'ide aṣlı Tātār'dur lā-büdd çeker. Şimdi bunda merdlik eyler* 217a/23

7. (Ağırlığı veya uzunluğu) olmak: *Yüz otuz arış ḳadd u ḳāmet çekerdi. Ziyāde gürbüz dil-āver idi* 230b/05

çeke çeke Çekiştirmek 228b/09

→ ᶜasker çek-, āġūş-ı murāda çek-, bālāya çek-, bende çek-, degnek çek-, dem çek-, el çek-, elem çek-, gözine çek-, ḳadd çek-, ṣaf çek-, sed çek-, zaḥmet çek-

çekil- Bir yerden ayrılmak 206b/10, 208a/21

→ gözine çekil-

çemen *(Far.) is.* Çimen

çemen-i ṣuffe Çimenlik yer 220b/06

***çemen-zār** Çimenlik 221a/16

çenār *(Far.) is.* Çınar 222b/06

→ dıraḫt-ı çenār

çenber *(Far.) is.* Daire 218a/02, 218a/02

çend *(Far.) sf.* Birkaç

***çend-reh** Birkaç yol 229a/18

çeñe *is.* Çene

çeñesine ḳapıl- Sözüne inanmak 210a/07

çeng *(Far.) is.* Telli bir müzik aleti

çeng-i ḥarbī Savaş yapılacağı zaman savaşı ḫaber vermek için çalınan müzik aleti 204b/04

çeşm *(Far.) is.* Göz

çeşmine ḫāb gel- Uykusu gelmek 219b/02

çeşmine ḫāb-ı rāḥat girme- Gözüne uyku girmemek217b/10

çeşmini ḫāb al- Uykusu gelmek 217b/11

→ be-ser ü çeşm

çeşme *(Far.) is.* Çeşme 220b/07, 221b/07, 228b/25

çevik *sf.* Çevik, atik 225a/09

çevir- Yönünü değiştirmek 206a/13, 206a/05, 214b/09

çıḳ- **1.** Bulunduğu yerden ayrılmak: *Dīvāndan çıḳup bir kimse nuṭḳa ḳādir olmadı. Rüstem Ebreş'e süvār olup Sevdāve'yi ardına aldı* 211a/19, 218a/08, 227a/17

2. Yola koyulmak: *Nīze-i bār-keşi eline alup, pederi Zāl-ı zamān'a ve sā'ire vedāᶜ idüp, Behrām ile ber-ā-ber Zābil'den çıḳup, Behrām Belḫ'e revāne oldı.* 212b/22, 214a/05

3. Karşılamak için bir kimsenin yoluna çıkmak: *Erjeng iẕin virdi. Çıḳup Gūderz'e, "Buyuruñ!" didiler* 200a/14

4. Yükselmek: *Sence, "Be-ser ü çeşm" diyüp, hemān ol sāᶜat dem çeküp, bir kerre havāya münāfıḳ duḫānī gibi çıḳup, nā-bedīd oldı* 210a/14, 223b/05

5. Konuşmak: *...iki ṭudaḳdan çıḳan kelimāt bütün ʿāleme münteşir olur.* 205a/11

6. (Bir şeyin, yerin) yukarısına varmak, yükselmek: *Ṭūs'ı ḫalāṣ eylemege ḳādir olmadı, bu maḥaller Rüstem ile Gūderz Pīr püşte üzerine çıḳup ʿaskeri gördi* 205b/15, 219a/19, 228b/24

7. Delmek: *Hemān añsuzın ḫançer-i zü'l ficānı çeküp, sīnesine nice bir ḫançer urdı ise ḳabżasına varınca ḫançer gömilüp ṣırtından çıḳdı* 207b/16, 222a/02, 222a/17

8. Avlanmak için gitmek: *Tūrān içine düşdüm, filān mevżiʿde meger Efrāsiyāb ḳırḳ biñ eri-le şikāra çıḳmış imiş, ittifākī üzerine uġrayup, beni öldürmege ḳoma eyledi* 212b/11

9. Sahiplenmek, koruyup kollamak: *...ḳaṣdı bu ki, oġulları: "Baḳ babamuza ṣāḥib bile çıḳmadı, bize de çıḳmaz* 216b/10

10. Günün ilerlemesi: *Rüstem gözini açdı ne gördi ṣabāḥ olup gün ḫayli yüksege çıḳmış ve Belīsem başı ucına gelmiş kendüsin uyandırdı ve ḳalḳup oturdı* 217b/17

11. (mecazi anlamda) terk etmek: *Gülāhūr iki eliyle Ferhād'uñ ṣaġ elin öyle ṣıḳdı kim acısı Ferhād'uñ depesinden çıḳdı...* 226b/02

12. Bir şeyin saplandığı yerden çıkarılması: *Ṭūs raḫşı-la bile zemīne ser-nigūn oldı, ḥattā ayaġı da üzengüde ḳalup çıḳar imdi* 205b/11

13. Durum ve hal değiştirmek; bir durumdan başka bir duruma geçmek: *Zenge-yi Şāvrān gülüp Kāvus añı ulaḳ işlemiş ḳuyı aġzına döndürdi. Ġayrı o maʿşūḳalıḳdan çıḳdı." didi.* 230b/14

çıḳa-bil- Çıkmak 215b/20

çıḳa-düş- Çıkmak 211b/09

çıḳa-gel- Çıkmak, çıkagelmek 212a/11

çıḳa-var- Çıkmak 216a/02

→ ʿayāna çıḳ-, başdan çıḳ-, ber-meydāna çıḳ-, dīvāna çıḳ-, ṣāḥib çıḳ-

çıḳar- **1.** Bir şeyi bulunduğu yerden alıp ortaya koymak: *Ferhād daḫı Erjeng Şāh öñine geldükde ādāb u erkān-ı cihān-bānīyi yirine getürüp nāmeyi çıḳarup, ṣol eliyle virdi* 203a/25, 209b/20, 226b/04

2. Yüksek bir makama, huzura çıḳarmak: *Keykāvus işāret idüp, Erjeng Şāh'uñ ḳoltuġına girüp, taḫta çıḳardılar ve zerresine daḫı vüzerā ṣaffında yir gösterdiler* 209b/23, 207a/14

3. İkram etmek: *Ol Pīr ḥareme girüp ṭaʿām çıḳardı. Behrām ṭaʿāmdan yimedi, ḳasāvetinden aġzın bıçaḳlar açmaz* 211a/25, 220b/07

→ başa çıḳar-, ipligin pazara çıḳar-, taşı sıḳup ṣuyın çıḳar-

çi *(Far.) e.* Ne

çi-fā'ide Ne fayda 210b/05, 212a/21, 220a/13

-çīn (I) *(Far.) is.* Buruşukluk

→ cebhe-i pür-çīn

Çīn (II) *ö.i.* Yer adı 219a/02, 219a/11, 219a/11

→ haḳan-ı Çīn

çine- Çiğnemek 210a/09, 214b/04

çūbān *(Far.) is.* Çoban 215b/11, 216b/10, 230b/07

→ ser-çūbān

çoḳ **1.** *is.* Az karşıtı, çok. *Yanumda çoḳdan bu maʿnā ḫāṭırumdan gitmezdi; zīrā işitdüm, Īrān'da nesl-i* *ḳahramānda Rüstem nām bir oğlan ḥāliyen...* 204a/19, 213a/14, 224a/06,

2. *sf.* Az karşıtı, çok: *Ammā sütūn yine yirinde ṭurur ḳalḳup sütūna baḳdı aṣlā kesildügi bellü degül ḳatı çoḳ diḳḳatle ṣarf-ı nigāh eyledi.* 202a/18, 207b/12, 226a/08

3. *zf.* Az karşıtı, çok: *"Birāder benüm bildigüm budur kim bu Zenge-i Şāvrān çoḳ metīn dil-āver zengī, bunuñ elinden yol alınmaz* 202a/18

çoḳluḳ Sayı yönünden çok olma 204a/01

çök- Çökmek

→ diz çök-

çorba *(Far. şūrbā) is.* Çorba 229b/04

çöker- Çökertmek, oturmak 208b/01

çökert- Çökertmek, oturtmak 206a/16

çöp *(Far. çūb) is.* Çöp 226a/01, 226a/02

çöz- Çözmek 218a/04, 220b/05, 222b/22

çūb *(Far.) is.* Değnek, sopa

→ deste-çūb

çuḳur *is.* Çukur 214a/21

çuḳur çuḳur eyle- Toprağın çukur çukur olması 220b/12

çüft *sf.* Çift 218b/19

çük *kaba. is.* Erkeklik organı 228b/07

çün *(Far.) e.* Çünkü, ...dığında, ...dığı zaman 204a/16, 209a/09

çünki *(Far.) bağ.* Çünkü 202b/04

çünkim *(Far.) bağ.* Çünkü, zira, ...dığında, ...dığı zaman 203b/17, 217a/25, 228b/15

çüri- Çürümek 219b/16

çüst *(Far.) sf.* Çabuk, çevik 211a/15

-D-

da / de *bağ.* **1.** Daha önce geçmiş bir cümle veya eş görevli öge ile sonraki öge arasında ilgi kurar: *Ḥāṣıl-ı kelām, Belīsem üç nīze urup, Rüstem menᶜ eyledi üç nīze de Rüstem urup güci-le menᶜ eyledi.* 204a/02, 216b/25, 230a/14

2. Pekiştirme anlamı katar: *"Be hey Şāh'um! Ḥak teᶜālā saña bir ṣāḥib-ḳırān iḥsān eylemişdür; kim bu dünyā da dünyā olalı bir pādişāh mālik olmamışdur* 204a/22

3. Karşılaştırma anlamı verir: *Aḫşam olınca ceng eylediler, aḫşam cengi ibḳā idüp, cevāhire müteᶜalliḳ gerek, Rüstem de gerek Dīv-i Sefīd de çeviḳ idi* 225a/08, 225a/08

daġ *is.* Dağ 219a/19

daġıl- Dağılmak

→ uyḳusı daġıl-

daḫı *e.* 1. *bağ.* Bile, hatta: *Eger yoḳ diyüp ᶜinād eylerse bu der-bend benümdür, kimseyi geçürmem. Keykāvus degül Süleymān İskender daḫı olsa geçürmem." didi* 200b/01, 202a/05, 230b/15,

2. *bağ.* Dahi, de, da: *Rüstem de ol arada bir dıraḫt sāyesine inüp Evlād'ı baġladı ve Ebreş'i giyāha ṣalup kendi daḫı yatdı* 213a/12, 222b/20, 229b/07

3. *zf.* Daha, hala: *Belīsem yirinden ṭurup raḫşına binüp meydānġa geldi, gördi Rüstem'den ḥareket yoḳ daḫı dıraḫt sāyesinde yatur* 204b/16, 217b/13, 225a/01

4. *bağ.* Ayrıca: *Ṭūs'uñ üzerine yüridi, daḫı kimse ilerü varup, Ṭūs'ı ḫalāṣ eylemege ḳādir olmadı* 205b/14

dāḫil *(Ar.) is.* İçinde

dāḫil ol- Dahil olmak 209a/21, 222b/15, 229a/08

dā'imā *(Ar.) zf.* Her zaman 213a/03, 224a/13

dā'ire *(Ar.) is.* Çember, daire 203b/20, 218a/23, 218a/03

dā'iren *(Ar.) zf.* Dönerek 210b/14

dā'iren-mādār Çepeçevre 222b/25

dāᶜiye *(Ar.) is.* İçten gelen bir duyguyu teşvik edici hal

dāᶜiye-yi daᶜvā Dava haline getirmek; çok istemek 202b/08

dal- (Bir şeyin yada kişinin üzerine) atlamak 208b/18

→ baḥr-i endīşeye dal-, fikre dal-

dāll *(Ar.) sf.* Gösteren, işaret eden

dāll-ı ḫançer ol- Hançer çekip saldırmak 215b/08

damaḳ *is.* damak 213a/10, 215b/05, 225b/01

→ al damaḳ

dāmen *(Far.) is.* Etek 206b/02

dāmen-i siper Siperin tutulacak yeri, kenarı 216b/19, 211b/20

→ miyān-ı dāmen

damuzluḳ *sf.* Damızlık 223b/06

dānā *(Far.) sf.* Bilen, bilici 200a/05, 213b/20, 224a/12

dānā-yı hüner Hüner sahibi olan bilgin 210b/19

dānā-yı pīr Bilge, bilici 211a/05

dānā-yı ẕū-fünūn Alim, bilgin 223b/16

→ re'y-i dānā

dandin *is.* Oyun

dandin it- Oyun oynamak 228b/08

dāne *(Far.) is.* Tane 208a/02, 212b/07, 223b/07

dar *sf.* Dar

→ başına dar it

dār (I) *(Ar.) is.* Yer, yurt

dār-ı dünyā Dünya 210a/01

-dār (II) *(Far.) sf.* 1. Tutan : *Silāḥ-dāra emr eyledi; cebe ṣanduġıñ getürüp Rüstem öñīne ḳodılar*

2. Sahip, ...li: *Erjeng Şāh ḫaber-dār olursa şāyed bir żarar ḳaṣd ider de iş müşkil olur*

→ ciger-dār, ḫaber-dār ol-, ḳafā-dār ol-, nām-dār, raḫş-ı vefā-dār, silāḥ-dār, zaḫm-dār eyle-, zaḫm-dār it-, zaḫm-dār ol-, zeber-dest-i ser-dār

ḍarb *(Ar.) is.* Vurma, vuruş 202a/10, 217b/05, 225a/03

ḍarb ur- Vurmak 217a/17, 220a/17, 225a/06

ḍarb yi- Darbe almak 225a/06

ḍarb-ı dest El ile vurmak 201a/13, 213a/16

ḍarb-ı girān ol- Ağır darbe almak 220a/14

ḍarb-ı gürz Gürz darbesi 202a/14, 213a/13, 217a/15

ḍarb-ı ḥarb Savaş darbesi 225a/11

ḍarb-ı şedīd Şiddetli vuruş, darbe 217b/25, 220a/22

→ baḳıyye-yi ḍarb, baḳıyye-yi ḍarb-ı gürz, şiddet-i ḍarb

dardaġan *zf.* Darmadağın

dardaġan ol- Darmadağın olmak 221a/03

dāstān *(Far.) is.* Destan, hikaye 209a/19, 212b/22, 212b/23

daᶜvā *(Ar.) is.* Dava, düşünce

daᶜvā eyle- Düşüncesini ifade etmek 216b/06

daᶜvā it- Düşüncesini söylemek 216b/08

→ dāᶜiye-yi daᶜvā

daᶜvet *(Ar.) is.* Çağrı, davet 214a/16

daᶜvet eyle- Çağırmak 204a/23, 210a/10, 214a/15

daᶜvet it- Çağırmak, davet etmek 207a/07, 210a/21, 230a/24

davrandur- Bir işi yaptırmak,harekete geçirmek 223a/25

Dāvud *(Ar.) ö.i.* İsrailoğullarının bir hükümdarı ve peygamberidir

→ āyīn-i Dāvud, gül-bāng-ı Dāvud, şerīᶜat-ı Dāvud

dāye *(Far.) is.* Çocuğa bakan dadı 218a/16, 218b/18

defᶜ *(Ar.) is.* Savmak, ortadan kaldırma 223b/14

defᶜ eyle- Savmak, kovmak 200b/16, 217b/15, 221b/07

defᶜ it- Savmak, kovmak 222a/02

defᶜ ol- Ortadan kalkmak, yok olmak 222a/25

defᶜ-i ḫumār it- Uyku mahmurluğunu atmak 217b/02

defᶜ ü refᶜ eyle- Def etmek, ortadan kaldırmak 204a/15

defaᶜāt *(Ar.) is.* Defalar, çok kez 224a/17

defn *(Ar.) is.* Gömme

defn eyle- Gömmek 218a/10

defter *(Ar.) is.* Defter 200b/13

deg- Değerinde olmak 209a/06

degin *e.* ....-e ḳadar 227b/13

degiş *is.* Söyleme, deme 219b/08

degnek *is.* Sopa, değnek 219b/09, 219b/11

degnek çek- Dövmek 229a/15

degül *e.* Olumsuzluk edatı; değil 201a/14, 212b/03, 230b/14

dehān *(Far.) is.* Ağız

→ engüşt ber-dehān it-

dehmenī *ö.i.* Dehmen halkından olan 218b/19

dek *e.* Kadar, değin 207a/17, 216a/04, 225a/09

deli / delü *sf.* Deli 202b/05, 214b/19, 228b/07

Deli diştabān / diştabān *ö.i.* Kişi adı 219b/12, 219b/14, 220a/01

dem *(Far.) is.* **1.** Soluk, nefes: *Rüstem, "Eyü ḳıṣṣa bu penbe bunda ne arar?" diyüp taḫta geldi ne gördi, külḫān demi gibi ḳubbe ḳubbe tütünler çıḳar* 224b/07

2. Vakit, zaman: *Zenge-i Şāvrān Ṭūs'dan bu cevābları diñleyüp ḳahḳaha ile güldi. Ol dem hemān dönüp eyitdi* 202b/04, 204b/03, 209b/18

***dem-beste** Suskun 215b/14

dem çek- Nefes almak 210a/11, 218b/18, 225b/08

deme *(Far.) is.* Ateş körüğü

→ berf ü deme

demet *(Yun.) is.* Demet 213b/08

depe *is.* Birşeyin üst kısmı 206a/11, 218a/22, 226b/02

depere *is.* Tepesine 206a/08

depme *is.* Tekme 221a/03

depren- *hlk.* Debelenmek 229a/24

der (I) *(Far.) e.* -de içinde

***der-āġūş** Kucak

der-āġūş eyle- Kucaklamak 222a/15

der-āġūş it- Kucaklamak 227b/08

***der-ᶜaḳab** Hemen arkasından 200b/20, 201b/13, 207b/15

der (II) *(Far.) is.* Kapı

***der-bend** İki dağ arasındaki geçit 200b/16, 204a/16, 217a/21

der-bend-i heft-ḫān Rüstem ile İsfendiyar'ın geçtikleri dar geçit 219a/16, 219a/17

der-bend-i Irāḳ Irak geçidi 201a/18, 201b/01

der-bend-i Surḫ-ābād Surḫ-ābād geçidi 200b/17

der-bend-i Şāvrān Şavran geçidi 201b/16, 204b/10, 218a/11

***der-gāh** Tekke 207a/04

der-gāh-ı Ḥaḳ Allāh katı 222a/24

***der-ḳafes** Kafes kapısı 208b/22

derd *(Far.) is.* Sıkıntı, tasa 210b/22, 218a/25

***derd-mend** Sıkıntılı 210a/24

dere *is.* Dere 210b/13, 211a/04

deri *is.* Deri 206a/03, 218b/21, 229b/02

dermān *(Far.) is.* Çare

dermān eyle- Çare bulmak 212b/02

dermān bulın- Çare bulunmak 213b/17

ders *(Ar.) is.* Ders

ders-i ḥüsn Güzellik dersi 208b/13

derūn *(Far.) is.* İç, içeri 207a/25

derūn-ı ḳafes-ḫūn *mec.* Rahim 208b/25

derūnī *(Far.) sf.* İçten, gönülden 209b/15, 220b/01, 220b/02

deryā *(Far.) is.* Deniz 208b/18, 219a/20, 222b/01

Deryā-yı ᶜaynu'llāh *ö.i.* Yer adı 224a/22, 224a/23, 224a/24

deryā-yı celālet Büyük deniz 223a/08

→ leb-i deryā

dest *(Far.) is.* El 206a/14, 215a/25, 226a/24

dest-i Bekr Bekr'in eli 227a/12

dest-i dırāzlıḳ it- *mec.* Hırsızlık yapmak 219b/23

dest-i irādet Kendi iradesi 223a/02

dest-i şevḳ İstekli olarak 208b/23

***dest-māl** Mendil 226b/10

dest ur- Ellerini bağlamak 208a/19, 223a/25

→ āb-dest al-, āhen-dest, çehār-dest, ḍarb-ı dest, Gülāhur çehār-dest, Gürşāsb-ı āhen-dest, keff-i dest, zeber-dest, zīr-i dest

destān *(A.) is.* Eller 220a/23

deste *(Far.) is.* Demet

***deste-çūb** Tutulacak yer; kabza 214b/13, 214b/25, 230b/06

devlet *is.* **1.** Saadet, mutluluk: *"Ḳaçurduñ fırṣatı devlet benümdür." diyüp gürzüñ başı üzerinden fır-ā-fır çevirüp irişdi.* 203a/02

2. Memleket: *Rüstem'i ve Kāvus'ı öldirüp, devletlerin żabṭ idersem şol pehlüvānı kendime ser-ḳaplan ideyüm...* 230b/19

devletlü Şehzadelere ve yüksek kişilere verilen unvan; talihli, bahtlı 207a/19, 219a/14, 230b/23

devr *(Ar.) is.* Döndürme, dolaştırma

devr eyle- Döndürmek 217a/17, 224a/02

devr itdür- / itdir- Döndürmek 202b/21, 214b/14, 217b/24

devrān *(Ar.) is.* Dünya, felek, zaman, talih, kader, devir 218a/23

→ fertūte-yi devrān

devril- Yıkılmak 221b/04

devşür- Bir araya getirmek, toplamak

→ ᶜaḳlını başına devşür-

dıraḫt *(Far.) is.* Ağaç 206b/13, 217a/25, 222a/23

dıraḫt-ı çenār Çınar ağacı 222b/05

dıraḫt-ı müntehā Büyük ağaç 220b/06, 221a/16, 221b/09

dırāz *(Far. derāz) sf.* Uzun

dırāz-be-dırāz Uzunlamasına 202a/10

dırāzlıḳ Uzun olma, uzunluk

→ dest-i dırāzlıḳ it-

di- **1.** Demek, söylemek: *Ṣāḥib-ḳırānı alup döndükde, "Ta seni helāk itmedükçe geçüp gitmeyem." diyüp ve Efrāsiyāb'uñ tācın Rüstem'üñ öñine ḳodı* 202a/06, 212b/15, 228b/01

2. Düşünmek, içinden geçirmek: *Ol Pīr köy kenārına çıḳup, "Yā Rabbī bu gice beni yaluñuz ḳoma bir misāfir gönder." diyüp niyāz eyler iken püşteden berü Behrām piyāde ẓāhir oldı* 211a/19, 214a/06, 219a/03

3.Anılmak, adlandırılmak: *Rāvī-i şīrīn-zebān, bu dāstānı bu ṭarz üzere naḳl ü beyān eyler ki bu maḥaller Gilān-zemīn diyārına Şāh olan kimseye Siyeh Merd-i Gilānī dirler* 207a/02, 212b/24, 219a/11

diyü / diye *zf.* Diyerek 203b/20, 211b/01, 230b/16

diyü vir- Söyleyivermek 211b/04

dib *is.* Dip 216b/02, 219b/16, 224a/25

dibine gel- En yakınına gelmek 208a/03, 221b/10

dibine var- Yakınına gelmek 217b/07

dībā *(Far.) is.* Renkli dokuma motiflerle süslü bir çeşit ipek kumaş 222a/05

dibelik *zf.* Çok fazla 205a/01

dik- Dik vaziyete getirmek 220b/10

dikil- Yükseğe çıkmak 205b/08, 217b/23

diḳḳat *(Ar.) is.* Dikkat 207b/12

dil (I) *is.* Konuşmaya yardımcı olan tat alma organı 226b/18

dilinden giderme- Dilinden düşürmemek 219a/01

dil (II) *(Far.) is.* Gönül, yürek

***dil-āver** Yiğit, yürekli 201a/19, 207b/10, 230b/05

***dil-gīr** Gücenmiş, kırgın 206a/16

***dil-nüvāz** *(Far. dil-nevāz)* Gönül okşayan 222a/10

***dil-teng** Sıkıntılı

dil-teng ol- Sıkıntıya düşmek 201b/22

→ rūy-ı dil göster-, ṣāḥib-ḳırān-ı şīr-dil

Dil-nüvāz Bānū *ö.i.* Kişi adı 222a/12

dile- İstemek 201b/24, 208a/21, 227b/20

→ ʿöẕür dile-

dīn *(Ar.) is.* Din 206a/23

dīnim ḥaḳḳı-çün Yemin etmek için kullanılan söz 205a/10, 216a/07, 229b/20

→ bī-dīn, laʿīn-i bī-dīn

diñle- Dinlemek 205a/10, 223b/08, 230a/05

dir- Dermek, bir araya getirmek

→ kendin dir-

dirhemlü *sf.* Güçlü 215a/10

diri *sf.* Canlı 205b/19, 205b/19

diril- Kendine gelmek 229b/22

diş *is.* Diş 210a/17, 210a/09, 226b/16

ditre- Titremek 207b/05, 214b/11, 215a/03

dīv *(Far.) is.* Dev 209b/01, 220a/02, 229a/08

dīv palazı Dev yavrusu 219a/05

dīv ü cāẕū Dev ve cadı 219a/01

Dīv-i Ġındī / Ġındī *ö.i.* Kişi adı 209b/02, 223a/01, 223a/09

Dīv-i Sefīd *ö.i.* Kişi adı 209b/02, 224b/10, 226a/07

→ tīġ-ı Sefīd

Dīv-i Sence *ö.i.* Kişi adı 210a/10, 223a/01, 223a/18

dīvān *(Ar.) is.* Büyük meclis 203a/23, 213a/22, 227a/20

***dīvān-ḫāne** Divanın toplandığı yer 226a/22, 227a/06

dīvān it- Divanda toplanmak, bir araya gelmek 209a/21, 213a/20, 213a/22

dīvāna çıḳ- Divana çıkmak 209a/06, 230a/18

dīvān-ı Efrāsiyāb Efrasiyab'ın divanı 213b/10

dīvān-ı Erjeng Şāh Erjeng Şah'ın divanı 200a/11, 200a/14

dīvān-ı Keykāvus Keykavus'un divanı 200b/08, 209b/17, 230a/06

dīvān-ı pādişāh Padişah divanı 227a/05

dīvān-ı Siyeh Merd Siyeh Merd'in divanı 213b/05, 214a/22, 215b/04

→ erbāb-ı dīvān

dīvāne *(Far.) sf.* Deli, alık 228b/02

dīvār *(Far.) is.* Duvar 208a/02, 211a/12, 229a/04

divşür- Devşirmek, toparlamak

→ licām divşür-

diyār *(Ar.) is.* Ülkeler, memleketler 201a/15, 207a/01, 226b/05

diyār-ı Irāḳ Irak ülkesi 205a/20

diz *is.* Diz 216a/22, 224b/20

diz çök- Eğilmek, dizlerinin üzerine çökmek 222a/09

doğrı *e.* Karşı yönünce 206a/03

dol- Dolmak 209a/01

dolab *is.* Dolap

dolab-ı çarḫ-ı āsümān Gökyüzü 223a/04

dolan- Gezmek 227b/04, 229a/06

dolaş- **1.** Gezmek, gezinmek: *İşte bunlar bu ḥāl üzere memālik-i Tūrān'ı dolaşmaḳda. Biz gelelüm Rüstem İbn-i Zāl-ı zūr ol ṣāḥib-ḳırān-ı pür-hüner aḥvāline* 215b/23, 224a/07

2. (Bir şeyin) çevresinde dönmek: *Rüstem: "Varayum şol bāġıñ ḳapusın bulup göreyüm lā-büdd içinde nigeh-bān ve bāġ-bānı vardur." diyüp Ebreş'i sürüp bāġa irüp eṭrāfıñ dolaşup, ḳapusın buldı* 219a/21

dost *(Far.) is.* Dost, arkadaş 201a/06, 201b/21, 211a/18

dostluḳ Dostluk 201a/21, 209b/03

dög- **1.**Vuruşmak: *Ḫulāṣa-i kelām, Rüstem ile Belīsem yaña yek akrān cengi idüp, aḫşam olınca birbirlerinüñ vücūdın sendān-ı āhen-girān mis̱āli dögdiler.* 217a/17, 217b/05

2. Dayak atmak: *...gir bütün zindānı cüst u cū idüp ara; eger bulımazsañ gör imdi, biz de seni niçe dögeriz." diyüp iki ʿasese fermān itdiler* 203b/05, 203b/05, 229a/14

dögin- Döğünmek, kendini paralamak 223b/04

dögül- Bir şeyin niteliğini değiştirmek 209a/03

dök- Dökmek, düşürmek 219b/07, 219b/21, 228b/20

döki vir- Döküvermek 219b/02

dökil- Dökülmek 212b/02

→ zemīne dökil-

dön- **1.** Geri gelmek: *Rüstem Belīsem'üñ nīzesin āsān vech üzere gerçi menʿ eyledi; ammā begendi öteden Belīsem dönüp gördi, Rüstem ṣaġ ve sālim ṭurur.* 204b/05, 216b/21, 230a/22

2. Vazgeçmek, düşüncesini savunmak: *Yā Sām ḳavlüñden dönme, er olan ḳavli üzere durur, sen daḫı iḳrāruñdan nigūn eyleme* 215a/06

3. Birşey söylemek için bir kişiye yönelmek: *Rüstem müddet-i ʿömründe ol çāşnīde üzüm ve ḫurmā yidügi yoġı-dı, bundan ṣoñra Mebḥā-yı ʿĀbid biraz Rüstem'e pend ü naṣīḥāt idüp, döndi oġullarına eyitdi* 202b/04, 208a/05, 217a/18

4. Bir yöne, tarafa, yola sapmak: *Rüstem'üñ duʿāsı ḳabul oldı. Rüstem ol aradan dönüp efkār ü bükā ile ʿazm-i Zābil eyledi* 206b/12, 229a/04, 229a/24

5. Şekil biçim değiştirmek, bir duygudan ve ruh halinden başka bir ruh haline geçmek: *Belīsem lenger virince, altında olan raḫşın öñ ayaġı ilerü ve ḳıç ayaġı girü, miyānı ḥallāc yayına döndi.* 206a/09, 217a/11, 228b/13

6. Kendi etrafında dönmek: *Belīsem göz açup ne gördi; ḳubbe-i āsümān başınuñ üzerinde seng-i āsiyāb gibi döner, "Baña ne oldı ve ḳanı Rüstem?" didi* 218a/07

→ başı dön-, gözi dön-, gözleri ṭās-ı pür-ḫūna dön-, torbada yılan görmişe dön-

döndir- / döndür- Çevirmek 205b/13, 230b/14

→ yüz döndir-, girü döndür-

dört *sf.* Dört 200a/03, 214b/23, 229a/03

dördinci Dördüncü 219a/19

→ yigirmi dört

döşeli *sf.* Döşenmiş olan 208b/08

döşen- Döşenmek 222a/05

duʿā *(Ar.) is.* Allāh'a yalvarma, niyaz 206b/12, 222a/25

duʿā eyle- Dua etmek 206b/11, 214a/01, 226b/18

duʿā it- Duʿā etmek 200a/17, 210a/01, 213b/10

→ ḫayr duʿāsın al-

dūd *(Far.) is.* Duman

dūd-ı siyāh Siyah duman 210b/01

dudaḳ *is.* Dudak 222a/14

duḫānī *(Ar.) sf.* Dumanlı 210a/14

duḫter *(Far.) is.* Kız, kız evlad 200a/22, 210a/01, 222a/12

duḫter-i ḫūb Güzel kız 222a/08

duḫter-i pākīze-āḫter Bahtı açık güzel kız 200a/21

duman *is.* Duman 210b/10, 210b/02

dur- 1. Hareketsiz kalmak: *Belīsem'üñ ʿaskeri ḳafāsında ṣaf ṭutup, dururlardı. Pehlüvānlarından bir ikisi at ḳoparup, ṭozdan içerü girdiler* 202b/15, 210a/25, 217a/13

2. Belli bir durumda bulunmak: *Keykāvus kimdür? Kim gelüp benüm maʿşūḳamı almaḳ ister?" diyüp, aġzın açup, aġzından bir ḳara ḳalbur gibi buluṭ ẓāhir oldı, havāda öyle durdı* 210a/18, 218a/24, 226a/12

3. Beklemek, davranmak,: *Veyse ne disün nā-çār ḳalup, raḫşına binüp ve Rüstem'üñ muḳābelesine geldi. Rüstem, "Di imdi, yā Veyse, durma ḥamle eyle ve ʿaḳlıñı başına devşür ...* 205b/22, 210a/11, 216a/10

4. Bir mevzide durmak: *Ol gice ne ḥāl ise mürūr idüp çün ṣabāḥ oldı yine iki cānibden süvār olup öte ṭarafdan Şāvrān nīzesine ṭayanup der-bend aġzında durdı* 204a/17

5. Bir kişinin ya da durumun eski durumunu koruması: *Anlar da şöyle dursun ṣāḥib-ḳırāñ-ı ʿālem Rüstem, İbn-i Zāl gelecek olursa ḥālüñ niye müncerr olur?* 202b/02, 215a/06

→ gele-dur-, ayaġa dur-

durul- *mec.* Sakinleşmek 229a/18

duy- Duymak 200b/22, 212a/09, 221a/06

duyıl- Duyulmak, öğrenilmek 212b/01

dügme *is.* Düğme 208b/16

düm *(Far.) is.* Kuyruk 202b/09, 221b/04, 222a/02

dümdār *(Far.) is.* Öncü birlik

→ güzāre-yi ber-dil-i dümdār

dün *zf. is.* Dün 217b/16, 209a/02

dünyā *(Ar.) is.* Dünya 204a/22, 210b/02, 229b/01

→ dār-ı dünyā

dür- Katlayıp bükmek 215a/16

düril- Kendine gelmek, toplanmak 224b/14

dürlü *sf.* Türlü 217b/21, 224a/13

dürlü dürlü Türlü türlü 218a/16

dürüst *(Far.) sf.* Sağlam 217a/23, 217b/25

düş- 1.Yukarıdan aşağıya doğru düşmek: *Māzenderān altına geldi, ḳalʿanuñ bedenlerin temāşā iderken Kāvus Kāmrān'uñ öñine bir şey düşdi* 227b/19, 228b/07

2. Kötü bir ruh haline bürünmek, düşmek: *Keykāvus altında olan raḫşın sürdi. Rüstem bu cevābı işidicek gūyā bir āteş içre düşüp ḳaldı* 206b/10

3. Hamile kalmak: *...ḥāṣıl-ı kelām ṣulb-ı pederden raḥm-ı mādere bir gevher-i yegāne düşdi* 209a/04

4. Bir yerde kalmak, bir yere gelmek: *Bir gün gelüp, Tūrān ser-ḥaddine yaḳın bir yirde on yidi kerre yüz biñ ʿasker düşüp ḳondı ve üç gün oturaḳ nidā itdürdiler* 211b/07, 212b/10, 214a/04

düş ol- Rast gelmek, tesadüf etmek 226a/19, 210b/04

→ ardına düş-, çıḳa düş-, ġama düş-, ḫāke düş-, ḫavfa düş-, öñine düş-, parlaya düş-, pāyına düş-, üzerine düş-, vehme düş-, zemīne düş-

düşmen *(Far.) is.* Düşman 201a/15, 206a/13, 214a/12

düşün- Muhakeme etmek 206b/14, 229a/08

düşür- Düşürmek 219a/24, 219b/12, 225a/14

dü-tā *(Far.) sf.* Bükülmüş, eğrilmiş

dü-tā ol- İki büklüm olmaḳ 220a/10

düvāl *(Far.) is.* Kayış, tasma 206a/12, 208a/19, 215a/21

düvāl-i zencīr-i kemer Zincirden yapılmış kayış 215a/25, 215a/24

düvāl ṭutuş- 208a/19, 215a/21

düz- Tertip etmek 226a/06, 226a/12

düzdür- Tertip ettirmek 224a/12

-E-

ebe *is.* Ebe 218a/16, 218a/20, 218a/22

ebr *(Far.) is.* Bulut

ebr-i siyāh Kara bulut 207b/24

Ebreş *(Ar.) is.* Alaca benekli at 205b/17, 218a/04, 225b/12

Ebreş-i gül-endām / Ebreş-i gül-endām-ı baḥrī Gül endamlı, nazenin alaca benekli at 205a/13, 215b/21, 217b/14

ecel *(Ar.) is.* Ecel 212a/18, 212b/14, 224a/11

ecelü gel- Ölümün yaklaşması, ölüme yaḳın olma 224b/14

→ cān ecelesi

ecnās *(Ar.) is.* Çeşitler, türler

ecnās-ı muḫtelife Türlü, çeşitli cinsler 212b/24

edā *(Ar.) is.* Herhangi bir kimseye olan yükümlülüğünü yerine getirme

edā eyle- Yükümlülüğünü yerine getirmek, borcunu ödemek 217b/02, 220b/05, 221a/06

edeb *(Ar.) is.* Terbiye, görgü 215b/12

→ ud u edeb

ednā *(Ar.)* *sf.* En bayağı, en kötü 226b/14

efᶜī *(Ar.) is.* Yılan 208b/20, 208b/25

efᶜī-i güzīde *mec.* Erkeklik organı 208b/24

efᶜī-i merdüm *mec.* Erkeklik organı 208b/19

efᶜī-i zebān *mec.* Erkeklik organı 208b/21

efᶜī-i zehr-nāk *mec.* Erkeklik organı 208b/21

efkār *(Ar.) is.* Düşünceler

efkār ü bükā Düşünceli ve ağlamaklı 206b/12

eflāk *(Ar.) is.* Semalar, gökler 211a/11

→ berhem-zen-i eflāk eyle-, berhem-zen-i eflāk ol-

Efrāsiyāb / Efrāsiyāb Ḫān *ö.i.* Büyük İskender'den önce yaşamış ve Keyhusrev tarafından öldürülmüş olan Maveraünnehir kralı Turanlı bir yiğit 201a/01, 213b/21, 216b/08

→ ᶜazm-i Efrāsiyāb eyle-, dīvān-ı Efrāsiyāb, sarāy-ı Efrāsiyāb, tāc-ı Efrāsiyāb, tāc-rübā-i Efrāsiyāb

efsūn *(Far.) is.* Büyü, sihir

efsūn it- Sihir yapmak 227b/08

-efşān *(Far.) sf.* Saçan, serpen, dağıtan

→ ḥüsn ü cemāl-i nūr-efşān

efvāh *(Ar.) is.* Ağızlar

efvāh sözi Halk sözü 204b/25

-efzā *(Far.) sf.* Arttıran, çoğaltan

→ ḳalᶜa-yı zīb-efzā

eger *(Far.) e.* Eğer, şayet 203b/01, 212a/02, 230a/13

egerçi *(Far.) e.* Her ne kadar 2ḥ08a/17

egerle- Atın eyerini sırtına koyup bağlamak, atı binmek için hazırlamak, 211b/08, 227b/24

eglen- Vakit geçirmek 211b/06, 222a/12, 230a/09

ehl *(Ar.) is.* Karıkocadan herbiri 209a/17, 218a/19, 218a/20

ehl ü ᶜıyāl Aile, çoluk çocuk 212b/01

ehremen *(Far.) is.* Şeytan, dev 214a/25

ejder / ejderha *(Far.) is.* Ağzından ateşler çıḳardığı varsayılan büyük ve masalsı hayvan 205b/19, 221a/20, 221b/03

ejderha-yı ziyān Yara, darbe almış ejderha 221a/25

eḳālīm *(Ar.) is.* Memleketler, diyarlar

eḳālīm-i sebᶜa Yedi iklim; dünya 213a/08

→ muḥāfıẓ-ı ser-ḥadd-ı eḳālīm

ekber *(Ar.) sf.* Daha (en, pek) büyük

→ nara-yı tantana-yı Allāhü ekber

ekinci *is.* Ekin ekip biçmekle uğraşan kimse; çiftçi 216b/14, 216b/14

ekl *(Ar.) is.* Bir şey yeme, yenilme

ekl eyle- Bir şey yemek 208a/03

ekle- Söz söylemek, söze ilave yapmak 213a/07

eknāf *(Ar.) is.* Dört taraf, her bir yön

→ eṭrāf u eknāf

eks̱er *(Ar.) sf.* En çok, daha ziyade 211a/23, 212a/03, 224a/21

eksük *sf.* Tam olmayan, eksik 223b/11

Ekvān *ö.i.* Kişi adı 213a/04

el (I) *is.* El 206a/04, 214b/25, 230b/15

el altından Gizlice 201a/25, 230b/01

el arḳası yirde Pes diyerek, aczini belirterek 207b/09, 207b/18

el ayasına al- (Bir şeyi) avucunun içine almak 216a/15

el çek- (Bir işten, makamdan) vazgeçmek, (bir işi) bırakmak 207a/04, 208a/16

el ḳavuş- El sıkışmak 207b/23

el ṣun- Tutmak ve yakalamak için el uzatmak 206a/01, 216a/12, 223a/23

el ur- (Bir şeye) elini atmak, tutmak için elini uzatmak 214b/13, 214b/08

el uzat- Hakkı olmayan bir şeyi almaya çalışmak 215b/11

el vir- Yardım için el uzatmak 215b/08

elin öp- (Saygı ifadesi olarak) el öpmek 206b/16, 209a/07, 218b/09

elin uzat- Selamlaşmak ve tokalaşmak için elini vermek 214b/04, 226a/25, 226b/24

elin uzatı-vir- Selamlaşmak ve tokalaşmak için elini vermek 226b/25

elin vir- Dostluk belirtisi olarak, selamlama ve tokalaşma için elini uzatmak 226b/01

eline vir- (Bir şeyi bir kimseye) teslim etmek 213b/20, 220a/07, 226b/07

eline gir- Eline düşmek 217b/18, 219b/15

elinde ḳal- Koparılan veya çekilen bir şeyin bir kısmının veya tamamının elinde kalması 219b/17, 223a/17, 223a/18

elinden birşey gelme- (Yardıma muhtaç bir kimseye) yardım edememek 214a/13

elinden iş gel- Yetenek sahibi olmak 214b/02, 214b/05

elinden geleni girü ḳoma- Yapabileceği bütün kötülükleri yapmak 226b/17

el (II) *(Ar.)* Harf-i tarif, tanımlık

el-ḥamdü-li-llāh Allāh'a hamd olsun, Allāh'a şükür 218a/21, 211a/20, 226a/03

el-ḳıṣṣa *zf.* Sözün kısası 203a/06, 225b/03

el- ᶜuhdetü ᶜale'r-rāvī "Sorumluluk rivayet edene aittir" anlamında bir söz 225a/10

elbetde *(Ar.) zf.* Mutlaka, kesin olarak 202b/02, 209a/25, 228a/10

elem *(Ar.) is.* Dert, keder 204a/21, 206b/11, 218a/10

elem çek- Dertlenmek, kederlenmek 204a/15, 212b/17, 230a/11

elif *(Ar.) sf.* İlk 226a/14

elli *sf.* Elli 202a/25

elma *is.* Elma 206a/12, 214b/08

emīn *(Ar.) sf.* Güven içinde olma, emniyette olma

emīn ol- Emniyette olmak, güvende olmak 208a/17

emr *(Ar.) is.* İş buyurma, buyruk 200a/09, 207b/01, 230a/20

emr eyle- Emretmek, iş buyurmak 201b/11, 205a/23, 214b/07

emr it- Emretmek 203b/13

emr-i muḥaḳḳaḳ Yapılacağı kesin olan iş, buyruk 209b/01

emr-i muḳarrer Yapılacağı kesin olan iş, buyruk 200b/02

→ āḫir'ül emr, bi-emr-illāh, bi-emr-illāh teᶜālā

emrūd *(Far.) is.* Armut 216b/04

eñ *zf.* Başına geldiği sıfatların en üstün derecede olduğunu gösteren zarf 213a/06

encām *(Ar.) is.* Nihayet, son

→ ser-encām-ı ᶜālem

endāḫte *(Far.) sf.* Atılmış

endāḫte eyle- Atmak 207a/17

endāḫte ḳıl- Atmak 212a/15, 216a/22

endām *(Far.) is.* Vücut, beden

→ Ebreş-i gül-endām, Ebreş-i gül-endām baḥrī

-endāz *(Far.) sf.* Atıcı

→ şāh-ı tīr-endāz

ender *(Ar.) sf.* Nadir, çok seyrek az bulunan 219a/11

endīşe *(Far.) is.* Düşünce, vesvese

endīşe gel- Endişelenmek 217b/21

→ baḥr-i endīşeye dal-

engebīn *(Far.) is.* Bal

***engebīn-nāb** Halis, saf bal 222b/11

engüşt *(Far.) is.* Parmak

engüşt ber-dehān it- Şaşakalmak, hayrete düşmek 207b/18

eñse *is.* **1.** (Anatomi) boynun arka kısmı: *Āh şu maḥalde pederi Rüstem geleydi, eñsesinden Bānū'yı ṭutup, silkeydi Evlād ṭoġardı.* 218a/16, 218a/20, 219b/19

2. (Bir şeyin) arka kısmı: *Ol gün aḫşam olınca gidüp bir yire irdiler. Bir dıraḫt-ı müntehā sāyesinde bir laṭīf çeşme eñsesi çemen-i ṣuffe oraya nüzūl idüp...* 220b/06

envā *(Ar.) is.* Çeşitler, türler

envāᶜ-i şukūfe Çeşit çeşit çiçekler 219b/05

envār *(Ar.) is.* Ziyalar, aydınlıklar, ışıklar

envār-ı ṭulū' it- Doğan güneşin ışıması 222b/21

→ ās̱ār-ı envār

er *is.* **1.** Asker, nefer: *Beri cānibden Sence'yi gönderdükde, Erjeng, Behrām, İbn-i Gūderz'i daʿvet idüp, ḳırḳ biñ eri-le ẕaḫīreye taʿyīn eyledi.* 200b/15, 210a/21, 219a/08

2. Yiğit, ḳahramān: *Yā Sām ḳavlüñden dönme, er olan ḳavli üzere durur, sen daḫı iḳrāruñdan nigūn eyleme* 206a/18, 215a/06, 215b/13

erlik Yiğitlik, mertlik 211b/18, 215b/14, 230b/20

→ ölüm eri ol-

erbāb *(Far.) is.* Ulu, reis, başkan

erbāb-ı dīvān Divan başkanı 203a/18, 213b/12, 230a/19

erbāb-ı mükāşefe Peygamber 208a/01

Erdem ser-çūbān *ö.i.* Kişi adı 230b/06

Erdeşīr *ö.i.* Kişi adı 213a/06

Erjeng / Erjeng Şāh / Erjeng Ḫān *ö.i.* Kişi adı 200a/17, 209a/23, 224a/02

→ dīvān-ı Erjeng Şāh, sarāy-ı Erjeng Şāh

erḳan *(Ar.) is.* Esaslar, kurallar

→ ādāb u erkān, ādāb u erkān-ı cihān-bānī

erkek *is.* Er, adam 209a/12

erken *zf.* Vaktinden önce 211b/07

esbāb *(Ar.) is.* Vasıtalar 226b/09

→ ḫayme ü esbāb

esb *(Far.) is.* At, beygir 226b/09

esb ü ālāt At ve malzemeleri

es̱er *(Ar.) is.* İz, belirti 219a/22

es̱er eyle- Etki etmek 213a/16

es̱er ḳalma- İz kalmamak; yok olmak, 223b/01

esmā' *(A.) is.* Adlar, isimler

esmāü'llāh Allāh'ın güzel isimleri 211a/07

esmer *(Ar.) is.* Esmer 208b/12

es̱nā *(Ar.) is.* Vakit 208a/02, 219a/07

ester *(Far.) is.* Katır 218b/07

eşcār *(Ar.) is.* Ağaçlar

eşcār-ı mütenevviᶜa Türlü ağaçlar 222b/04

eşin- (Hayvan) ayağıyla yeri kazmak 221a/22

Eşkbūs *ö.i.* Kişi adı 227a/08, 227a/08

eşribe *(Ar.) is.* İçilecek şeyler 229b/07

eşyā *(Ar.) is.* Eşya 201b/05, 227a/11, 227a/16

et *is.* Et 229b/02

etek *is.* Etek 229a/24

eṭrāf *(Ar.) is.* Civar, yöre 218a/16, 221a/16, 228a/04

eṭrāf u eknāf Her bir taraf 213a/17, 216b/18

evlād *(Ar.) is.* 1. Çocuk, evlat: *Rüstem Sinduḫt Bānū'ya bir bāzū-bend virdi: "Eger evlādum erkek olursa, bunı bāzusına bağla ol beni bulur." didi* 207a/03, 209a/11, 218a/09

2. Kişi adı: *Rüstem Evlād'uñ üç ḍarb ᶜamūdın menᶜ idüp, nevbet kendüsine geldi. Ḳapdı gürz-i gāv-seri onıncı ḳırāṭından irişdi* 219b/25, 220a/18, 226a/07

→ Evlād / Evlād bin Merz-bān / Evlād ibn-i Merz-bān, Evlād nerre

Evlād / Evlād nerre / Evlād bin Merz-bān / Evlād ibn-i Merz-bān *ö.i.* Kişi adı 219b/05, 220a/21, 225b/06

evlen- Evlenmek 230a/15

evvel *(Ar.)* 1. *is.* Geçmişteki zaman, daha önce: *Evvelden bilürler Efrāsiyāb'a ḫaber eylediler, iẕin alup içeri aldılar.* 213b/19, 216b/16, 219b/08

2. *zf.* Önce, ilk olarak: *Siyeh Merd dīvān idüp, müşāvere itdiler, "Evvel Tūrān iḳlimin żabṭ idüp, andan Īrān'a yürisek daḫı aᶜlā olur." didiler* 208b/14, 213a/20, 227a/18

3. Bir yerden önceki yer, öncesi: A*dına der-bend-i heft-ḫān dirler. Heft-ḫānuñ evveline varınca üç ḳonaḳ daḫı vardur ki cümle on ḳonaḳ ider* 219a/16, 220b/03

→ zūr-ı evvel

evvelā *(Ar.) zf.* Birinci olarak, önce 226b/09, 228b/02, 229b/09

evvelki *sf.* Önceki 202b/11, 208a/24, 229b/22

eyā *(Ar.) ünl.* “Ey, hey” manasına gelen ve Arapça kelime ve terkiplere giren nida edatıdır 206b/21, 214a/06, 223b/08

eyit- Söylemek, anlatmak 202a/03, 206a/22, 226a/17

eyle-1. Yapmak, etmek: *Behrām çüst zemīne ṣıçrayup ḳalḳdı anuñ yanına gelüp, ata baḳup te’essüf eyledi niçe eylesün çāre yoḳ* 204b/16, 211a/15, 221a/11

2. Atamak: *İnād ve muḫālefet iderseñ yarın vaḳti ki ḥāżır olasın, elbetde zūr ile ḳızuñ alup arada sen de başdan çıḳup yirine āḫirüñ pādişāh eylerem* 209b/13, 210b/14

3. Davranmak: *Erjeng ṣoñra “Niçe dilerse eylesünl.” didükde, Sence daḫı Dīv-i Sefīd’üñ elin öpüp ṭaşra dem çeküp, ᶜazm-i Māzenderān eyledi* 202b/06, 210a/20, 228b/06

4. Sıkmak: *Sām ġayret idüp, üçinci zūrı öyle eyledi ki cümle gövdesinde olan ḳan yüzine geldi* 215a/12

5. Söylemek: *...sen varup baña idecegüñ naṣīḥāti pādişāhuñ olan tīmār-ḫāne delisi Keykāvus’a eyleseñ aᶜlā olmaz mı?* 202b/05

→ āferīn eyle-, āgāh eyle-, ᶜahd eyle-, ᶜahd u amān eyle-, ᶜahd u vaᶜde eyle-, ᶜahd u yemīn eyle-, aḫşam eyle-, ᶜaḳd-i nikāḥ eyle-, ᶜālem eyle-, ārām eyle-, ārām u ḳarār eyle-, perdāḫte ve ārāste eyle-, ᶜarż eyle-, ᶜarż-ı muḥabbet eyle-, ᶜaşḳ eyle-, at kürük eyle-, ᶜazm eyle-, ᶜazm-i efrāsiyāb eyle-, ᶜazm-i īrān eyle-, ᶜazm-i māzenderān eyle-, ᶜazm-i rāh eyle-, ᶜazm-i zābil eyle-, bāde nūş eyle-, bāde nūş it-, baḫş eyle-, bend eyle-, berhem-zen-i eflāk eyle-, beyān eyle-, beyt-üz-zifāf eyle-, binā eyle-, būs eyle-, cān teslīm eyle-, cellād eyle-, cemᶜ eyle-, ceng eyle-, cereyān eyle-, cevāb eyle-, cüdā eyle-, çāk eyle-, çaḳur çaḳur eyle-, daᶜvā eyle-, daᶜvet eyle-, defᶜ eyle-, defᶜ ü refᶜ eyle-, defn eyle-, der-āġūş eyle-, dermān eyle-, devr eyle-, duᶜā eyle-, edā eyle-, efrār eyle-, ekl eyle-, emr eyle-, endāḫte eyle-, eṯer eyle-, eyü eyle-, faḫr eyle-, fā’ide eyle-, fehm eyle-, ferāġat eyle-, fermān eyle-, feryād eyle-, firār eyle-, ġalebe eyle-, ġayret eyle-, girift eyle-, gūş eyle-, güẕer eyle-, ḫaber eyle-, ḥaḳāret eyle-, ḫalāṣ eyle-, ḥall eyle-, ḥamd u şükr eyle-, ḥamd u tehlīl eyle-, ḥamle eyle-, ḫande eyle-, ḥabs eyle-, ḫarāb eyle-, ḥareket eyle-, ḫasāret eyle-, ḥāṣıl eyle-, ḫaṭā eyle-, ḫatm eyle-, ḥavāle eyle-, ḫayr eyle-, ḥaẓ eyle-, ḥazer eyle-, helāk eyle-, ḥicāb eyle-, himmet eyle-, ḫiẕmet eyle-, ḫurd ü ḫam eyle-, hu efrār eyle-, ḥükm eyle-, ᶜibādet eyle-, īcād eyle-, iclās eyle- icrā eyle-, ifāde eyle-, iḥāṭa eyle-, iḥsān eyle-, iki pāre eyle-, ikrām eyle-, iḳtiżā eyle-, iltifāt eyle-, ilzām eyle-, imdād eyle-, ᶜinād eyle-, inşā eyle-, intiḳāl eyle-, irsāl eyle-, isim taᶜyīn eyle-, istifrāġ eyle-, istimāᶜ eyle-, işāret eyle-, ᶜişret eyle-, ᶜiṭā eyle-, iᶜtibār eyle-, iᶜtiẕār eyle-, izāle eyle-, ḳabūl eyle-, ḳaḥṭ eyle-, ḳamalaḳ eyle- tāc u libāçe-yi ḳānūn eyle-, kār eyle-, ḳarār eyle-, ḳarār eyle-, ḳatl eyle-, kesb-i murād eyle-, keşf eyle-, kemāl-i taḥṣīl eyle-, ḳırā’at eyle-, ḳıyās eyle-, kifāyet eyle-, ḳoma eyle-, ḳulaġuz eyle-, güşād eyle-, laf eyle-, lemeᶜān eyle-, maġlūb eyle-, mālik eyle-, medḥ eyle-, melᶜanet eyle-, menᶜ eyle-, merdlik eyle-, meyl eyle-, muḫālefet eyle-, muḳarrer eyle-, muḳātele eyle-, murād eyle-, mübāşeret eyle-, müjde eyle-, münācāt eyle-, münevver eyle-, mürūr eyle-, mürüvvet eyle-, muṣāfaḥa eyle-, müşāvere eyle-, müşerref eyle-, müşevveş eyle-, muṭālaᶜa eyle-, naḳl eyle-, naḳl ü beyān eyle-, naṣb eyle-, naẓar eyle-, nigūn eyle-, nişīmen eyle-, niyāz eyle-, nūş eyle-, ᶜöẕr-i bahāne eyle-, pādişāh-ı Māzenderān eyle-, pāre pāre eyle-, perīşān eyle-, pür eyle-, refᶜ eyle-, reml eyle-, riᶜāyet eyle-, rivāyet eyle-, ricā eyle-, ṣabr eyle-, ṣāḥib-ḳırānlıḳ eyle-, ṣalā eyle-, ṣanᶜat eyle-, ṣarf-ı maḳdūr eyle-, ṣarf-ı nigāh eyle-, ṣayd eyle-, sedd-i rāh eyle-, sefer eyle-, selām eyle-, ser-nigūn eyle-, seyr eyle-, siḥr eyle-, sitāyiş eyle-, su'āl eyle-, sūzān eyle-, şikest eyle-, şikāyet eyle-, şükr eyle-, şükr-i Yezdān eyle-, taᶜaccüb eyle-, taᶜahhüd eyle-, tābiᶜ eyle-, taḥrīr eyle-, taḥsīn eyle-, taḳrīr eyle-, ṭaleb eyle-, taᶜlīm eyle-, tamām eyle-, ṭardaġan eyle-, taᶜrīf eyle-, taṣarruf eyle-, tāzekārlıḳ eyle-, taᶜẓīm eyle-, tecribe eyle-, tedārük eyle-, tedbīr eyle-, te'ehhül eyle-, te'essüf eyle-, teklīf eyle-, telḳīn eyle-, temāşā eyle-, temennā eyle-, tenāvül eyle-, tenbīh eyle-, teslīm eyle-, teveccüh eyle-, vaᶜde eyle-, vaṣf eyle-, vażᶜ eyle-, vażᶜ-ı ḥaml eyle-, yemīn eyle-, żabṭ eyle-, zaḫm-dār eyle-, żāyiᶜ eyle-, ẕevḳ eyle-, ẕevḳ ü ṣafā eyle-, zifāf eyle-, żiyā-güster eyle-, żiyāfet eyle-, ẓuhūr eyle-, zūr eyle-

eylet- Meydana getirtmek

→ yār eylet-

eylük *is.* İyilik 202a/05

eyü 1. *is.* İstenilen, beğenilen: *Zengī bu ḥāli görüp, kendüsine eyitdi: "Baña şimden gir ölmeñden eyüsi yoḳdur." diyüp...* 205a/20, 206a/07, 229a/05

2. *sf.* İyi, güzel: *İki ᶜasese fermān itdiler, "Al şu ādemi zindānı arasun, eger bulımaz ise yine bunda getür bir eyü degnek çekelüm."* 229a/15, 224b/07

3. *sf.* Yerinde, uygun: *İki birāderler Rüstem'üñ rikābın ṭutup, indürdiler, "Ḫoş geldüñ devletlü ṣāḥib-ḳırān, eyü vaḳtinde geldüñ* 216a/15, 218a/19, 218b/09

4. *sf.* Çok: *Bunlar taᶜaccüb idüp, "Eyü ḳuvvete mālik imiş" diyü birbirlerine gösterdiler* 214a/21

eyü ol- İyileşmek, yaraları kapanmak 224a/10, 226a/05

eyü eyle- İyileştirmek, tedavi etmek 226b/20

eyüce *zf.* Çok, gereği gibi, neredeyse tamamen 214a/20, 219b/19, 229b/05

eyvāh *ünl.* Eyvah, tüh 210b/03

eyyām *(Ar.) is.* Günler

→ ḳadīm-ül-eyyām

-F-

faḫr *(Ar.) is.* Övünme, böbürlenme

faḫr eyle- Övünmek 217a/07

fā'ide *(Ar.) is.* Fayda, yarar 228b/23

fā'ide eyle- İşe yaramak, faydalı olmak 222a/20

fā'ide it- İşe yaramak 218a/16

→ çi-fā'ide, ne fa'ide

faḳaṭ *(Ar.) e.* Ancak, ama 211a/09, 213b/16

fānī *(Ar.) sf.* Ölümlü

→ pīr-i fānī

fāriġ *(Ar.) sf.* Vazgeçmiş

fāriġ ol- Vazgeçmek 228b/15

farḳ *(Ar.) is.* Fark

farḳ it- Fark etmek, farkına varmak 206a/04

fehm *(Ar.) is.* Anlama, anlayış

fehm eyle- Anlamak, idrak etmek 216a/17

fehm it- Anlamak, idrak etmek 217a/06

felāket *(O.) is.* Bela, musibet 222b/25

ferāġat *(O.) is.* Vazgeçme

ferāġat eyle- Vazgeçmek 228a/13

feraḥ *(Far.) sf.* Rahat, huzur

***feraḥ-fezā** Rahatlatıcı, huzur bulduran 230a/23

ferāset *(Ar.) is.* Anlayış 230b/19

Ferāmurz / Ferāmurz-ı Ser-āmed *ö.i.* Kişi adı 209a/05, 218b/17

ferd *(Ar.) is.* Kişi 219a/02

Ferhād / Ferhād İbn-i Gūderz *ö.i.* Kişi adı 226a/19, 226b/20, 226b/24

Ferīburz *ö.i.* Kişi adı 230a/17

fermān *(Far.) is.* Emir, buyruk 204a/11, 226a/16, 226a/21

fermān eyle- Emretmek, buyurmak 200b/12, 209b/20, 227a/07

fermān it- Emretmek, buyurmak 209b/18, 209b/21, 229a/14

Ferruḥ-zād-ı zerrīn-kemān *ö.i.* Kişi adı 200b/13

ferş *(Ar.) is.* Yeryüzü, kır

ferş-i zemīn Yer 223a/19

fertūte *(Far.) sf.* Pek ihtiyar

fertūte-yi devrān Eski zaman 222a/19

feryād *(Far.) is.* Bağırma, çağırma 212b/01, 222b/25, 229a/11

feryād u fiġān Bağırış çağırış 212b/02

feryād eyle- Feryat etmek 218a/24

feryād it- Haykırmak, feryat etmek 211b/18, 227a/02, 229a/17

fe-tebāreke'llāhu aḥsenü'l-hālikīn *(Ar.)* Yaratıcıların en güzeli Allāh 218b/11

fevvāre *(Ar.) is.* İçinden su fışkıran şey, fıskıye 206a/09, 215b/05, 216b/02

Feys̱aġūris *ö.i.* Kişi adı 210b/18

fezā *(Ar.) sf.* Uçsuz, bucaksız

→ feraḥ-fezā

fır-ā-fır *zf.* Fırıl fırıl 203a/02, 206a/05

fırla- Birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak 212a/02

fırlat- Hızla atmak, bulunduğu yerden dışarı atmak 216a/16, 221b/06, 227a/09

fırṣat *(Ar. furṣat) is.* Uygun zaman, elverişli durum 203a/02, 215a/25, 217b/18

fırṣat bul- Uygun, elverişli zaman bulmak 204b/22, 208b/24, 224b/02

→ maḥal-i fırṣat

fi *(Ar.)* İçinde anlamı veren harf-i cer

fiᶜl-cümle Nihayette, sonunda 204b/12

fiᶜl-ḥāl Bu anda, hemen 225b/13, 230b/19

fiġān *(Far.) is.* Bağırarak ağlama, inleme

→ feryād u fiġān

fikir *(Ar. fikr) is.* Düşünce 212a/03, 220a/02

fikr it- Bir konu üzerindeki düşüncesini söylemek 201a/18, 216b/11, 227b/02

fikre dal- Düşünmek 217b/10

fikre var- Bir konu hakkında bir kanaata varmak 201a/04

fikri git- (Korkudan) düşüncelerini unutmak 220a/02

fīl *(Ar.) is.* Fil 207b/12, 213b/07, 219a/06

filān *(Ar. fulān) sf.* Falan, bilinmeyen yer 201a/08, 212b/08, 228b/17

fincan *is.* Cam veya porselenden yapılmış küçük kap 229b/04

firār *(Ar.) is.* Kaçma

firār eyle- Kaçmak 220a/21, 220a/25, 223a/24

firār it- Kaçmak 206b/03

firāz *(Far.) is.* Yokuş, çıkış 222a/22

firāz-ı kūh Dağın yüksek kesimleri 222a/23

fitrāk *(Far.) is.* Atın terkisi, terki kayışı, eğerin arkasındaki tasma 216a/03, 216b/05, 220b/07

fuḳarā *(Ar.) sf.* Fakir, yoksul 208a/03

fūlād *(Ar.) is.* Çelik 213a/04, 229a/05

fünūn *(Ar.) is.* Sanat, ilim

→ dānā-yı ẕū-fünūn, kāmil-i ẕū-fünūn

fürūzān *(Far.) sf.* Parlak

fürūzān it- Parlatmak, aydınlatmak 222b/18

fütūr *(Ar.) is.* Bezginlik

fütūr gel- Bezginleşmek, sıkıntı basmak 222a/14

-G-

ġāfil *(Ar.) sf.* Gaflette bulunan, boş bulunan 216a/11, 224a/08, 224b/14

ġāfil bulın- Boş bulunmak, hazırlıksız yakalanmak 203a/11, 210b/04, 215b/04

ġāfil ol- Boş bulunmak, hazırlıksız olmak 209b/01, 215a/15

***ġāfil-mebāş** Gafil olma 216a/11

-gāh *(Far.) e.* **1.** Zaman bildirir: *Bir gün bir püşte üzerine geldi; nā-gāh altında olan raḫş ol aralıḳda çatladı ve yıḳıldı.*

2. Yer bildirir: *Pādişāhum ol ḥarīf raḫşına binmiş yine geldi, işte bār-gāh öñinde ṭurıyor, ṭabl-bāz uran oldur.*

gāh gāh Bazen, ara sıra 222a/12

→ bār-gāh, bār-gāh-ı Keykāvus, bār-gāh-ı Siyeh Merd, cāy-gāh, der-gāh, der-gāh-ı Ḥaḳ, iṭmān-gāh, ᶜişret-gāh, meydān-ı siyāset-gāh, nā-gāh, seyrān-gāh, şikār-gāh

ġāᶜib *(Ar.) sf.* Göz önünde olmayan, nerede olduğu bilinmeyen 208a/02

ġāᶜib ol- Ortadan kaybolmak 222b/13, 222b/04

ġalebe *(Ar.) is.* Üstünlük 209a/21

ġalebe eyle- Yenmek, üstünlük sağlamak 208a/08

ġalebe göster- Üstünlük sağlamak 204a/20, 208a/15

ġalebe it- Üstün gelmek, üstünlük sağlamak 204b/12, 208a/13, 227b/17

ġālib *(Ar.) sf.* Üstün gelen 215a/21, 221a/14

ġālib gel- Yenmek, üstün gelmek 215a/23

ġālib ol- Yenmek, üstün gelmek 212a/03, 228a/12

ġāliba *(Ar.) zf.* Galiba 221a/24, 225b/24

ġalīẓ *(Ar.) sf.* Kaba, nezaket dışı

→ īmān-ı ġalīẓ

ġam *(Ar. gamm) is.* Tasa, kaygı

ġam yi- Tasalanmak, üzülmek 226a/03

ġama düş- Kaygılanmak, tasalanmak 214b/01

***ġam-gīn** Kederli, tasalı

ġam-gīn ol- Kederlenmek, tasalanmak 229b/10

ġamġam *(Ar.) is.* Savaş sırasında çıkarılan ses

→ tīġ-ı ġamġam, tīġ-ı ġamġam-ı Ḳahramānī

ġanīmet *(Ar.) is.* Savaşta düşmandan ele geçirilen mal, mülk, para 201a/17

ġanīmet bil- Fırsatı değerlendirmek 215a/25

ġaraż *(Ar.) is.* Hedef yanıltma, maksat 211b/07

→ icrā-yı ġaraż it-

ġarīb *(Ar.) sf.* Tuhaf 201a/21, 210b/01

→ ṣadā-yı ġarīb

ġarḳ *(Ar.) is.* Boğulma

ġarḳ-ı ᶜaraḳ ol- Ter içinde kalmak, çok terlemek 226b/07

ġarḳ ol- *mec.* Boğulmak 207b/24, 222a/08

ġassāle *is. mec.* İçki

→ s̱elās̱e-i ġassāle

gāv *(Ar.) is.* Öküz

***gāv-ser** "Öküz kafalı" Feridun'un kendisini besleyen ineğin başı şeklinde Gāve'ye yaptırdığı gürz

→ gürz-i gāv-ser

ġavġā *(Far.) is.* Kavga, döğüş 208a/16, 226b/11

ġayb *(Ar.) sf.* Gizli, göze görünmeyen şey, kayıp

ġayb ol- Kaybolmak 206b/19, 224a/10

ġāye *(Ar.) is.* Netice, son

→ ġāyet-ül-ġāye

ġāyet *(Ar.) sf.* Gayet 201a/19, 208b/11, 230a/23

ġāyet-ül-ġāye En son derecede 208b/12

ġāyet-i ṣamedānī Allāh'ın yardımı 222b/13

ġayret *(Ar.) is.* Çalışma, çabalama 203a/05, 212b/11, 225b/19

ġayret eyle- Çalışıp, çabalamak 215a/15, 225b/16

ġayret it- Çabalamak 215a/12, 224b/22

ġayrı *(Ar.)* 1. *is.* Başka, özge: ...*zīrā Zenge-i Şāvrān'uñ cengi muḫalifdür, sizden ġayrı aña cevāb virür yoḳdur* 204b/16, 210b/17, 225b/04

2. *sf.* Başka, diğer: *Bu der-bend öñinde oturursuñız? Bu memleketi ḳaḥṭ eylediñüz, varup bir ġayrı yoldan gidüñ, bu aradan gitmek olmaz* 205b/02, 210b/22, 217b/18

3. *zf.* Artık, bundan sonra: *Varın hemşīreñüz Sinduḫt Bānū'yı bunda getürüñ bu dil-āver eger begenürse imtiḥān olup üç kerrede maġlūb olursa ġayrı haḳḳıdur;* 208a/06, 213b/14, 226b/13

→ sözi ġayrı yire ṣapıt-

ġazā *(Ar.) is.* Kutsal savaş 225b/09

ġażab *(Ar.) is.* Hiddet, öfke 203b/04, 216a/17, 229b/12

ġażaba gel- Hiddetlenmek, öfkelenmek 203b/10, 215a/10, 230b/03

→ kemāl-i ġażab, pür-ġażab

Ġażabān *ö.i.* Kişi adı 228b/14, 229a/06, 229a/13

Ġażanfer / Ġażanfer Şāh / Ġażanfer Şāh-ı tīġ-zen *ö.i.* Kişi adı 207a/10, 208a/20, 208b/05

geç-1. (Bir yerden) geçmek: *Keykāvus der-bend-i Şāvrān'dan geçüp, Rüstem'i Zābil'e gönderüp kendüsi yidi kerre yüz biñ eri-le ʿazm-i Māzenderān idüp...* 201a/18, 209a/19, 229a/18

2. (Bir yeri) aşmak, öbür yanına geçmek: *Bir gün Ceyḫūn'ı ʿıbūr idüp, Tūrān yaḳasına geçdi, giderken bir ʿaẓīm leşker-i bī-kerān görüp...* 200b/25, 214a/06, 224a/24

3. Zamanın ilerlemesi: *Belīsem: "Yā Rüstem geldügimüñ aṣlı budur ki vaḳit geçdi, gördüm daḫı yatursın.* 210b/25, 217b/20, 230a/23

4. Affetmek, terketmek, bırakmak: *Sevdāve Bānū'yı virüp yanumda ḫoş kişi olasın. Ben de itdügüñ ḳabāḥatleri ʿafv idüp, cürmüñden geçem.* 202a/24, 202a/24, 226b/12

5. (Oturmak için) ilerlemek: *Zenge-i Şāvrān: "Ḫoş geldüñ dil-āver." diyüp altına ṣandalī ḳodılar, geçüp ḳarār eyledi.* 207a/15, 227a/09, 203a/24

6. Cereyan etmek, vuku bulmak: *Birden yine icrā-yı ġaraż idüp, ceng eyledüm. Tekrār yine saña nāme irsāl eyledüm; geçen geçdi ṣuçın ʿafv ideyüm* 209a/16, 209b/11, 209b/11

7. İçi el vermemek: *Behrām aġlayup, "Hey Pīr'üm, ṭaʿām boġazumdan niçe* *geçsün ki yidi kerre yüz biñ eri-le Keykāvus-ı Kāmrān Māzenderān öñinde iʿmā olup ḳaldı* 211b/01

8. İlerlemek: *Behrām, "Hay anasını!" diyüp uġurlandı. Biraz daḫı geçince bir bölük Tātār'a daḫı rāst geldi* 211b/09, 215b/25, 219a/12

9. Bir yere saplanmak: *Veyse bir daḫı endāḫte ḳaldı, ol ḫadeng de varup sipere geçdi; ammā bir bir yüzinden güẕer eyledi* 212a/16

geçe-bil- Geçebilmek 203b/08

→ başına ṣovuḳ geç-, göñlünden geç-, maḳbūle geç-, raḫne geç-

geçin- *mec.* Sanmak 202b/04, 215b/11

geçür- **1.** Geçirmek, geçmesine izin vermek: *İşte Sām-ı Pīl Rüstem'üñ tenbīhi üzere ʿasker-i Gilānī'yi gezdirüp, Īrān'a geçürmedi* 200b/25, 203b/05, 215b/22

2. Bir şeyi bir yere takmak, iliştirmek: *Behrām nīze ile tācı zemīnden alup, eger ḳaşına geçürdi* 211a/16, 212a/02, 212b/12

3. Yolcu etmek: *Evlād, "Rüstem'i arḳada geçüreyim." didi. Rüstem ḳā'il olmayup, Ebreş'i yüzdürdi* 224a/23

4. İç geçirmek, efkarlanmak: *Zenge-i Şāvrān gördi nā-gāh yire helāk olsa gerek bir kerre Rüstem'e baḳup, gögsin geçürdi* 206a/17

→ gözden geçür-, günülden geçür-

gel-1. Bir yere gitmek, ulaşmak, varmak: *"Eyü ḳuvvete mālik imiş" diyü birbirlerine gösterdiler, hele dīvān-ı Siyeh Merd'e geldiler* 200a/01, 212a/22, 230a/01

2. Geriye dönmek: *...ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz ḳanṭār gürz ṣalar işte bu ḳadar ʿasker ile Gilān-zemīnden berü geldi* 203b/12, 214a/11, 225b/14

3. Uğramak, ara sıra gelmek: *Belīsem: Yā Rüstem geldügimüñ aṣlı budur ki vaḳit geçdi, gördüm daḫı yatursın...* 201a/01, 217b/20, 219a/03

4. İlerlemek, yol almak: *Każārā bugün gelürken atım çatladı, şimdi piyāde ḳaldım, ḫaber götürmege nā-çār oldum.* 201b/18, 211b/03, 229a/25

5. (Asker) sürmek: *İşte benüm de bildigüm budur ki yidi kerre yüz biñ güzīde sipāh ile gelüp, muḳābiline ḳonup, ḳarār eyledüm* 201b/17, 209b/10, 214a/04

6. Görünmek, belirmek, çıkıp gelmek: *Zenge-i Şāvrān nigeh-bānlar taʿyīn eyledi ki: "Ḳaçan ʿaskerüñ öñi gelince baña ḫaber eyleñ." didi* 201b/08, 209a/05, 228b/01

7. Yardıma koşmak, yardımına yetişmek*: ...yidi gün mühlet aldum; eger gelüp yetişmezse beni helāk ider, ḳızum alur* 202a/11, 210a/13, 225b/10

8. Karşılamak: *Rüstem geldi Gūderz de bu maḥalde, Keykāvus öñine gelüp, yir öpdi ve Rüstem'üñ geldügin müjde eyledi.* 203a/15, 205b/18, 226b/23

9. Toplanmak, birikmek: *...meclis gelüp tamām keyifler germ-ā-germ olup, Rüstem ḳarşuya naẓar eyledi gördi.* 207a/16, 218a/06, 226b/25

10. (Name, nize, gürz, hadeng, vs.) hedefine ulaşmak,: *Pādişāhum murādum bu idi kim dār-ı dünyāda bir duḫterimüz var nāmeñüz geldükde ol zamān size göndersek idi.* 206a/01, 210a/02, 216a/21

11. Ziyaret etmek, misafir olmak: *...bir iş görebilürseñ işimüz rāstdur." diyüp, tīz Dīv-i Sence'yi daʿvet eyledi. Sence nerre geldi, yir öpdi.* 207a/07, 210a/10, 213b/18

12. (Yemek vs.) sunmak: *Ġulāmlar gelüp, ṣofrayı Rüstem'üñ öñine ḳodılar, ṣurāḥī ile bādeyi daḫı yanına ḳoyup gitdiler* 207a/16, 217a/22

13. Diz çökmek: *Muẓaffer Şāh zānū üzere gelüp kemānın destine alup ve bir ḫadeng-i ser-tīz alup...* 207b/02

14. Karşılıklı bir konumda, hizada olmaḳ: *Sām bir kerre el urup, gürz-i müntehānuñ deste-çūbundan yapışdı ve iki zānūsı üzerine gelüp...* 208b/19, 214b/14, 216a/10,

15. Kötü bir durum, musibet gelmek: *Bilmez ki derd-mend başına ne ḳażā gelse gerek, çünkim şeb gidüp rūz rūşen oldı.* 210a/25, 218b/24

16. Daha önce üzerinde durulmuş bir konuya dönmek: *Veyse daḫı itdügine peşīmān oldı; ammā çi-fā'ide atılan oḳ girü dönmez, gelelüm biz Behrām'a...* 204b/06, 212a/21, 226a/15

17. Olmak, meydana gelmek, ortaya çıkmak: *Rüstem niyāz idüp Allāh emri-le bir beyāż ḳoyun ẓāhir olup geldi* 214a/17, 222b/02, 228a/12

18. Akmak, dökülmek: *Üçinci zūrı öyle eyledi ki cümle gövdesinde olan ḳan yüzine geldi; ḥattā yüzinden birḳaç ṭamla ḳan geldi* 215a/13

19. Bir yere oturmak, çökmek: *Netīce-i kelām, bir yıl tamām oldı, Sinduḫt Bānū'nuñ ġayrı ağrısı ṭutup, iskemleye geldi* 218a/15

20. Bir şeyin bir yerde konumunu belirtmek: *...hem ṭaşrasına sāye ṣalmış ve bir laṭīf ṣuffe yapmışlar üzerine ol çenāruñ şāhları gelüp çadır gibi bürimiş...* 219a/25, 222b/06, 225a/14

gele-dur- Geledurmak 205a/16

gele-yaz- Geleyazmak 213b/08

→ ʿaḳlına gel-, ʿaḳlı başına gel-, başına gel-, çeşmine ḫāb gel-, çıḳa gel-, dibine gel-, eceli gel-, elinden birşey gelme-, elinden iş gel-, endīşe gel-, fütūr gel-, ġālib gel-, ġażaba gel-, gücine gel-, gerdişe gel-, ḫāb gel-, ḥaḳḳından gel-, ḫāk-i pāya gel-, ḥarām gel-, ḥarekete gel-, ḫāṭıra gel-, ḫoş geldüñ / geldüñüz, īmāna gel-, ḳarşu gel-, ḳaṣdına gel-, kendüsine / kendüye gel-, lisāna gel-, muḳābiline gel-, ödi aġızına gele-yaz-, ödi aġzına gel-, öñine gel-, raṣt gel-, ṣadede gel-, ṣafā geldüñ, şevḳe gel-, vaḳti gel-, vücūda gel-, yaḳın gel-, zemīne gel-, ẓuhūra gel

gerçek *is.* Hakikat 226b/01

gerçi *(Far.) e.* Her ne kadar 201a/11, 209a/24, 227a/12

gerdan *(Far. gerden) is.* (Büyükbaş hayvanlarda) boyun 221a/12

gerdek *(Far. girdek) is.* Gerdek

***gerdek-ḫāne** Gerdek odası 208b/06, 208b/07

gerdiş *(Far.) is.* Dönüş, dönme

gerdişe gel- Dönmek, dönerek ilerlemek 223a/04

gerdūn *(Far.) sf.* Dönen 214b/13

gerek- Gerekmek, lazım olmak 204b/02, 211a/06, 211b/03

gerek *sf.* **1.** Gerekmek: *Gerekdür ki der-bend-i Şāvrān'a varduḳda öñin alup yol virmeyesin, saña muʿādil yanında pehlüvān yoḳdur* 201b/04, 208a/01, 208a/08

2. Güçlü ihtimal bildirir: *Zenge-i Şāvrān gördi nā-gāh yire helāk olsa gerek bir kerre Rüstem'e baḳup, gögsin geçürdi* 206a/11, 206a/17, 207a/07

3. Uygun düşmek: *Nāme vuṣūlünde gerekdür ki ḳızuñ Sevdāve Bānū'yı* *cihāzi-le cümle tedārükin görüp nāme ile varan pehlüvānuma teslīm idesin* 200a/24, 204b/22, 209a/05

4. *bağ.* Kelimeleri, kelime öbeklerini, aynı görevli kelimeleri birleştirme, eşitlik, istenileni seçme gibi anlamlar katarak bağlar: *Bānū eyitdi: "Küştī ṭutalum." didi. "Maʿḳūl." diyüp gerek Bānū ve gerek Rüstem ṭuman giydiler* 204b/21, 208a/25, 225a/08

5. Acaba anlamı; merak ifadesi katar: *Ṭūs dönüp eyitdi: "İy nā-bekār, ḳış aḫşamı çehreli ḳaltabān zengī Keykāvus bu ṭarafa geldükde, ṣāḥib-ḳırānı getürmedi, n'olsa gerek?" diyüp...* 205b/04, 205b/25, 210a/25

germ *(Far.) sf.* Sıcak, kızgın

germ-ā-germ Kızışıp, ısınmış

germ-ā-germ ol- Isınmak, kızışmak 207a/16

germ ol- Isınmak, kızışmak 214b/11, 228a/09

getür- 1. Alıp gelmek, getirmek: *Siyeh Merd birḳaç ḳadeḥ şarāb içince kellesi ḳızdı emr eyledi: "Getürüñ benüm gürzüm." didi. Varup bir ulu gürz getürdiler, sürüyerek meydāna bıraḳdılar.* 204a/05, 214b/07, 230a/06

2. Gücünü bir uzvunda toplamak: *Dīv-i Ġındī öñin alup şütūm ġılayuẓ ile şetm idüp kemāl kibr ü kīn ile Rüstem'e var ḳuvvetin bāzūya getürüp, bir ʿamūd ḥavāle eyledi* 223a/22

3. Aynı hizaya getirmek: *Rüstem'i çarpup, helāk eyleye, hemān Ebreş-i gül-endām ṭorṭop olup, dört pāyın bir yire getürdi* 221b/04,

getüre-bil- Getirebilmek 213a/14

getüre-it- Alıp gelmek, getürmek 227a/21

→ʿaḳlını başına getür-, beste getür-, ḫaber getür-, ḥarekete getür-, īmāna getür-, ḳolayına getür-, lisāna getür-, ṣırtın zemīne getür-, ṭaḳat getür-, yirine getür-

getürt- Getirtmek 226a/07, 229b/23

getvāl *(Far.) is.* Kale komutanı 209b/08, 214a/02, 226b/09

getvāl-i ceng-cū Savaşçı komutan 213a/07

gevher *(Far.) is.* Elmas, cevher

gevher-i yegāne Değerli, önemli kişi 209a/04

gez *(Far.) is.* Okun çentiği

gezine ur- Oku çentiğinden tutup atmak 207b/16

gez- Gezmek, dolaşmak 219a/22, 227b/18, 229a/01

gezdir- Gezdirmek, dolaştırmak 215b/21, 229a/17

gezin- Gezinmek, dolaşmak 225a/05, 227b/25

gıjıldı *yan.* Gıcırtı 221b/11

gıjılda- Gıcırdamak 221b/12

ġılāf *(Ar.) is.* Kılıf 207b/10, 207b/10, 213a/03

ġılaẓ *(Ar.) sf.* Kaba, kötü (söz) 223a/22

ġış *(Ar. ġışş) is.* Hile, karışıklık

ġış ol- *mec.* Şaşkınlıktan donakalmak 229b/08

gibi *e.* **1.** -e benzer, gibi: *Yüz otuz arış ḳaddi bıyıḳlar, ḫod Mıṣr-ı Kenānī'nüñ demetleri gibi bināgūşından aşurı gitmiş.* 200b/05, 213b/08, 222b/06

2. *zf.* O anda, tam o sırada: *Cümle naḳl ü beyān eyledi ve "İlçi taʿyīn itdiler, geliyor." didi ve Sām'ı ve Siyeh Merd'i gördügi gibi vaṣf eyledi.* 203a/16, 203b/23, 213b/11

3. *zf.* İmişçesine, misali: *Siyeh Merd bir kerre yirinden ḳalḳup ol müntehā gürze el urdı bir elma gibi ḳapdı* 205b/01, 214b/08, 227a/10

→ gün gibi 207a/09

gice *is.* Gece, gece vakti 204a/15, 211b/05, 230a/17

giceyi gündüze ḳat- Durmaksızın, durmadan 211a/14

gicele- Geceyi bir yerde geçirmek 219a/18

gider- Gidermek, ortadan kaldırmak

→ dilinden giderme-

gidi *ünl.* Azarlama sözü

→ hāy gidi

Gilān / Gilān-zemīn / Gilān-ı ḥarem *ö.i.* Yer adı 209a/14, 212b/23, 215b/24

→ leşker-i Gilān, ordu-yı Gilān, asker-i Gilānī

-gīn *(F.) e.* Türkçe'deki "-lı, -li, -lu, -lü" eklerinin karşılığı

→ ġam-gīn ol-

gir- 1. Dışarıdan içeriye geçmek: *Ol Pīr ḥareme girüp ṭaᶜām çıḳardı. Behrām ṭaᶜāmdan yimedi, ḳasāvetinden aġzın bıçaḳlar açmaz* 207b/22, 211a/25, 228a/05

2. Saldırmak, kavgaya tutuşmak: *Ol dem pehlüvānlara eyitdi: "Bir gürbüz pehlüvān girsün, olur olmaz pehlüvān girmesün!" didükde...* 203b/24, 204a/06, 204a/08

3. Varmak: *Ebreşi ormanda ṣaḳlayup kendi piyāde leşker-i Gilān'a geldi. Leşkere girince Rüstem gördi...* 214a/14

4. Saplanmak, delmek: *Rüstem bir ḫadeng daḫı güşād eyledi, ikinci ḫadengiñ gezine urup yilege varınca girdi.* 207a/17, 207b/15, 207b/17

5. Bir huzura, makama çıkmak: *Behrām Rüstem'üñ ḥużūrına girüp temennā eyledi. Rüstem, "Hey yā Behrām ḫoş geldüñ! Yine ne ḫaber?" didükde...* 200a/11, 212a/24, 229a/10

6. Yer almak, katılmak, iltihak olmak: *Şāvrān, "Pek maᶜḳūl." diyüp, hemān Salāmon telkīn eyledi, Şāvrān şerīᶜat-ı Dāvud'a girüp, müslimān ve bende-yi seccān oldı* 206a/24

7. Sokulmak, sığınmak: *Rüstem altında Ebreş'i ḳucaḳlayup, Veyse'nüñ ḳılıç ṭutan ḳoltuġı altına girüp, bileġinden ṭutup...* 206a/08, 216b/01, 229a/23

gire-bil- Girebilmek 229a/09

→ birbirine gir-, çarḫa gir-, çeşmine ḫāb-ı rāḥat girme-, eline gir-, giriş gir-, gözine gir-, gözine uyḳu girme-, ḳoltuġına gir-, meydāna gir-, raḳṣa gir-,

girān *(Far.) sf.* Ağır

→ āhen-girān, ḍarb-ı girān ol-, gürz-i girān, ḫāb-ı girān, sendān-ı āhen-girān

girift *(Far.) is.* Birbirinin içine girip karışmış, girişik

girift eyle- Dolaştırmak, birbirine dolamak 215a/09

girift it- Dolaştırmak, birbirine dolamak 208a/23

girü 1. *is.* Bir şeyin arka tarafı: *Ayaġı ile gögsine baṣup, "Bunda er ḳıymeti bilür yoḳ." diyüp, öte ṭarafa geçince Sām-ı Pīl boş bulınup, girüsinden yollandı* 202b/01, 206a/01, 215b/13

2. *is.* Bir şeyin ya da topluluğun geri kalan kısmı, sona kalan bölümü: *Ṭūs gördi Şāvrān metīn zengīdür; ammā ᶜaskerüñ girüsi birbirin baṣup gelür gelen ḳonmadı* 203a/07, 230a/03

3. Geriye, geriye doğru: *Rüstem el ṣunup nīzesin ṭob dibinden żabṭ idüp, Veyse ilerü itdi işlemedi, girü çekdi, olmadı* 206a/02, 216a/13, 227a/13

girü döndür- Kendisine yönelen bir kuvveti durdurup, püskürtmek 215a/16

→ şimden girü

girye *(Far.) is.* Ağlama, ağlayış

***girye-bān** Ağlayan, inleyen 223a/03

git- 1. Bir yere doğru yönelmek, gitmek: *Behrām şād olup, Belḫ'e gidecek oldı ve ol tāziyāne ki Rüstem Behrām'a bağışladı* 200b/17, 212b/18, 227b/23

2. Elden çıkmak, kaybolmak, zayi olmaḳ: *Belīsem'üñ miyānı iki ḳat olup, başı at başına ber-ā-ber oldı ve ᶜaḳl dā'iresinden gidüp bī-ḥūd oldı* 218a/03, 224a/23

3. Bitmek, ortadan kaybolmak: *Belīsem sāye-bān altında yatdı çünkim şeb gidüp rūz rūşen oldı* 210a/25, 217b/01, 225b/02,

4. Ayrılmak, uzaklaşmak: *Yā Rüstem! Sen böyle düşmen ᶜaskerini bıraġup ḳanda gitseñ gerek?" diyüp düşdi, gitse böyle gitmese, Keykāvus yidi kerre yüz biñ eri-le ḥālleri tebāh olur* 200b/07, 214b/01, 225b/17

5. Sefer eylemek: *Ġażanfer Şāh eyitdi: "Devletlü! Biraz ᶜasker ile bir bār-gāh alup gidelüm." didi. Rüstem rıżā virmedi.* 201a/13, 209a/13, 214a/11

6. Yol almak, ilerlemek: *Behrām'uñ aṣlā bundan ḫaberi yoġı-dı ṣuyı-la uġraşup giderdi. Behrām ġayrı uzadı.* 202a/03, 212a/17, 229a/17

7. Sürmek, aynı şekilde devam etmek : *Güstehem eyitdi: "Bu iş böyle giderse Şāh gelince ᶜaskerüñ cümlesi gider." diyüp...* 203a/13

8. Karşı gelmek: *Keykāvus da "Ṣūret-i ẓāhirde ḥalḳa ḳarşu sen gitme." didi.* 205a/09,

9. Ucu sivri bir şey ile bir yeri delmek : *Rüstem gördi olmaz tiziye el tīr ü kemāna urup bir ḫadeng-i ser-tīz baḥr-i kemāna ḳodı ve iç ḳabżadan güşād virüp o ḳadar vardı mürġ yuḳarıdan aşaġa ḫışm-ı kīni-le süzilüp inerken gögsinden urup dümminden çıḳdı gitdi* 222a/02

10. Yola koyulmak: *Behrām diyü-virdi. Pīr, "Yā Behrām sañā şol baġlu ṭuran mādiyānı vireyüm, yarın bin git; ancaḳ dönüşde ṣāḥib-ḳırānı bunda uġradup, bir gice misāfirüm olmaḳ şarṭı-la." didi.* 201b/15, 211b/05, 224a/05

11. Taşmak, aşırı olmak: *Yüz otuz arış ḳaddi bıyıḳlar, ḫod Mıṣr-ı Kenānī'nüñ demetleri gibi bināgūşından aşurı gitmiş* 213b/08

12. Yapılan bir eyleme devamlılık, sürerlik anlamı katmak: *Māzenderān öñinde ne keyfiyyetdedür." diyüp fikre daldı gitdi ve uyḳusı daġıldı olmadı* 217b/10, 221a/16, 228a/09

gide-bil- Gidebilmek 224a/22

→ ᶜaḳlı git-, fikri git-, ḫaber git-, ḫāṭırdan git-, ḳarşu git, zemīne git-

giy- Giymek 208a/25, 228a/12

giyāh *(Far.) is.* Taze ot

giyāha ṣal- Atı otlaması için çimenlik alanda serbest bırakmak 206b/13, 217a/20, 222b/07

giydür- Giyme işini yaptırmak 209a/07

→ ḫilᶜat giydür- / giyür-, ḫilᶜat-ı semmur giydür-

giyin- Giyinmek 227b/01

göbek *is.* İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında kalan çukurluk

göbegini kes- Yeni doğmuş bebeğin göbek bağını kesmek 218b/07

göç *is.* Sefer 201b/11, 201b/12, 201b/13

göç- Bir yerden başka bir yere taşınmak; göçmek

→ yiye içe ḳona göçe

gögüs *is.* Göğüs 206a/17, 216a/21, 222a/01

gök *is.* Gökyüzü, hava 218a/16

gömil- Bir yere batıp, içine girmek 207b/03, 214a/21, 222a/17

gönder- Göndermek 201a/13, 209b/17, 226a/16

→ ḫaber gönder-

göñül *is.* Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır gibi kalpte oluşan duyguların kaynağı 205a/12, 214b/02, 230b/18

göñlin eyle- Birini razı ve hoşnut etmek 205a/12

göñlünden geç- Bir şeyin olmasını veya bir şeyin yapılmasını istemek 213a/12

göñlünden geçür- Bir şeyin olmasını veya bir şey yapmayı istemek 218b/16

gör-1. Bakmak, görmek*: Ḥattā gelürken birḳaç kimesne bir yirde söyleşürlerken üzerlerine uġradum, beni görince sözi kesdiler* 205a/03, 222b/18, 230b/11

2. (Karşılığını) bulmak: *Pādişāhum ḫoş imdi öyle olsan ancaḳ bir kerre ṭaşra çıḳup geleyüm de ne murāduñ var-ısa gör.* 204b/18, 215b/20, 228b/01

3. Yaşamak, görüp geçirmek*: Sām, "Yoḳ pehlüvān sen de ḥamle eyle görelüm niçe idersin?" didükde Rüstem, "İmdi yā Sām! ġāfil olma ġayret eyle bolay ki maġlūb olmayasın!" diyüp...* 202a/19, 208b/16, 215a/14

4. Anlamak, idrak etmek: *Rüstem eyitdi: "Ḥayır yā Gūderz gitmem bī-ḥūde zaḥmet çekme ve hem bir daḫı bu teklīfi baña eyleme, saña ṣoñra ḫāṭırum ḳalur." diyince Gūderz gördi Rüstem kemāl-i mertebe rencīde-i ḫāṭır olmış* 204b/17, 220a/11, 229b/04

5. İşitmek: *Keykāvus ise pehlüvānlar ile bir yirde ṭop olup, naʿra-i Rüstem'i diñlerlerdi. Gördiler naʿra kesildi* 210a/13, 223b/08,

göreyüm seni "Senden başarılı sonuçlar bekliyorum" anlamında bir söz 214b/24, 225b/15

göre-bil- Görebilmek 210a/02

görmekden ḳal- Görememek, göremeyecek duruma gelmek 215b/06

→ başın tedarükin gör-, çalışa-gör-, iş gör-, iş göre-bil-, maḥal-i münāsib gör-, mürüvvetin gör-, raḫne gör-, revā gör-, ṣavāb gör-, tedārük gör-, torbada yılan görmişe dön-, vehm gör-, żarar gör-

göre *zf.* Bir şeye uygun olarak, gereğince 200a/09, 212b/05, 230b/18

Görgīn / Görgīn-i Mīlād / Görgīn ibn-i Mīlād *ö.i.* Kişi adı 230b/10, 230b/12, 230b/14

göril- Görülmek, giderilmek 200b/19

→ tedārük göril-

görin- / görün- Görünmek, farkedilmek 207a/19, 210a/19, 222b/23

göriş- Buluşup konuşmak 207a/12, 217a/19, 227a/01

göster- 1. Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek, görülmesini sağlamak: *Bunlar beşer altunı alup, "Gel imdi saña mengeneyi göstereyüm; ammā ṭaşra çıḳduḳda ṣaḳınup, kimseye açmayasın, ṣoñra başımuz belāya uġrar." didiler.* 214a/22, 221a/11, 229a/20

2. Yaratmak, yaşatmak: *Belīsem, bugün de saña yine ruḫṣat virdüm, yarın görelüm Ḫudā ne gösterür." diyüp ʿaşḳ eyledi.* 217b/06,

→ arḳasın zemīne göster-, baş göster-, ġalebe göster-, ḥareket göster-, ḫasāret göster-, hüner göster-, istiḳāmet göster-, muḫālefet göster- rūy-ı dil göster-, yir göster-, yol göster-

göt *is. kaba.* Kıç 224b/13

götür- Taşımak, ulaştırmak 215b/12, 226b/21, 230a/22

→ ḫaber götür-, yir götürmez

gövde *is.* Beden vücut 215a/12, 216b/04, 229a/01

göz *is.* Görme organı; göz 210b/02, 213b/07, 229b/04

göz aç- 1. Uykudan uyanmak: *Rüstem'i yab yab uyandırdı. Rüstem gözini açdı ne gördi ṣabāḥ olup gün ḫayli yüksege çıḳmış ve Belīsem başı ucına gelmiş kendüsin uyandırdı* 217b/16, 221a/22

2. Uyanık, dikkatli olmak: *Behrām kendü kendüye, "Yā Behrām gözüñ aç, bunda yaluñuzsın eger bir ḥāl olacaḳ olursañ Keykāvus yidi kerre yüz biñ eri-le olınca feryād idüp, çekerler, iḳtiżāsına göre ḳollan." diyüp...* 211b/17, 219b/11, 224b/15

3. Kendine gelmek: *Sinduḫt Bānū feryād eyledükçe, "Allāh Allāh! " diyüp, dururlar. Rüstem selām virdi, Sinduḫt Bānū Rüstem'üñ ṣadāsından gözin açup, Rüstem'i ḳarşusında görince ʿaleyk almaġı unudup...* 218a/06, 218a/25,

göz irmez- Gözden uzak olmak 222b/10

gözden geçür- İncelemek, kontrol etmek 200a/06, 226a/18, 226a/19

gözi açıl- Görmeyen gözlerin yeniden görmeye başlaması 224a/03, 226a/05, 226a/07

gözi dön- Aşırı bir isteğin, öfkenin etkisiyle ne yaptığını bilmez duruma gelmek 222a/13

gözi ḫīrelen- Gözünün feri gitmek, gözü donuklaşmak 210b/01

gözi ḳorḳ- Birinden veya birşeyden zarar gelebileceği düşüncesinde olmak 201b/24, 204a/04

gözinden āteş ṣaçıl- Sert ve şiddetli bir darbe yüzünden göz önünde yıldızlar oluşmak 206a/11

gözinden öp- (Sevgi ifadesi olarak) gözünden öpmek 222b/22

gözinden ṣaḳın- Bir şeye ilgi göstermek, önemle bakıp korumak 219b/07

gözine çekil- Sürme, boya gibi şeylerin göze sürülmesi 210b/06

gözine çek- Sürme, boya gibi şeyleri göze sürmek 223b/16, 224a/09, 226a/01

gözine gir- Bir şeyin göze kadar yakınına varmak 216a/06

gözine uyḳu girme- Hiç uyumamak, uykusuz kalmak 227b/15

gözini ḫāb al- Uykusu gelmek, uyuklamak 206b/14

gözini yabana at- Önem vermemek, önemsiz görmek 216a/18

gözleri ḥayrān bol- Hayran olmak, hayranlıktan gözleri kamaşmak 208b/09

gözleri ṭās-ı pür-ḫūna dön- Gözleri kan çanağına dönmek 207a/24

gözüm nūrı *ünl.* Sevgi belirten seslenme ünlemi 212b/03

gözet- Sakınmak, korumak 209a/02

gözle- Bir şeyin olmasını veya bir kimsenin gelmesini beklemek 225b/10

Gūderz / Gūderz Pīr *ö.i.* Kişi adı 200a/14, 204b/01, 230a/24

→ Gürāze bin Gūderz

ġulām *(Ar.) is.* Hizmet eden esir, köle 207b/19, 217a/22, 228b/16

ġulġule *(Ar.) is.* Gürültü, şamata; bağrışıp çağrışma

ġulġule ol- 222b/19

ġulüvv *(Ar.) is.* Hücum, saldırı 222b/19

ġulüvv it- Hücum etmek, saldırmak 202a/11, 203a/12, 203b/15

gūne *(Far.) is.* Türlü, çeşit 223a/09

→ ne gūne

Gürdāye Bānū *ö.i.* Kişi adı 209a/17

ġurūr *(Ar.) is.* Gereksiz yere böbürlenme 205b/05

ġusl *(Ar.) is.* Din gereğince yıkanma, arınma

→ baʿdü'l-ġusl

gūş *(Far.) is.* Kulak 220b/10

gūş eyle- İşitilmek, duyulmak 223a/10

gūş it- İşitmek, duymak 200b/11, 205a/10

***gūş-māl** Kulak bükme, yola getirme

gūş-māl vir- Yola getirmek; hizaya getirmek 215b/24

→ bende-yi ḫalḳa-begūş, binābgūş

güşād *(Far.) is.* Açma, açılma

güşād eyle- 1. Açmak: *Rüstem dest-i şevḳ ile ḳafes ḳapusın güşād eyledükde efʿī-i güzīde meger sūrāḫ arardı* 208b/24

2. (Ok) atmak: *Rüstem bir ḥadeng daḫı güşād eyledi, ikinci ḥadengiñ gezine urup yilege varınca girdi* 207b/16

güşād it- Açmak 205a/14, 208b/16

güşād vir- (Ok) atmak 207b/14, 207b/04, 222a/01

güşāde *(Far.) sf.* Açık, açılmış

güşāyiş *(Far.) is.* Açıklık, ferahlık 208b/22

gūşe *(Far.) is.* Köşe, bucak 208b/07, 214a/24, 224b/06

→ çār-gūşe

gūyā *(Far.)* 1. *zf.* Sanki, diyelim ki: *ʿAsker-i Īrān ve Keykāvus-ı Kāmrān Rüstem'üñ naʿrasın işidince şād olup gūyā yeñiden ḥayāt buldılar* 203b/22, 207b/24, 223a/05

2. *sf.* Söyleyen, söyleyici : *Rüstem niyāz idüp Allāh emri-le bir beyāż ḳoyun ẓāhir olup geldi gūyā lisān ḥāliyle, "Ardumca gel." diyüp, yüridi* 222b/02

güc *is.* Güç, kuvvet 208b/10, 218b/08, 227b/23

gücine gel- Gücenmek, alınmak 205a/02

güher-āb *(Ar.) is.* Bir çeşit cin veya şeytan topluluğu 209b/03, 210b/16, 220a/25

güher-āb-ı zeber-dest Kuvetli, güçlü cin ve şeytan 209b/03

güher-āb-ı zeber-dest-i ser-dār Cin ve şeytan topluluğunun başkanı 209b/02

gül *(Far.) is.* Gül çiçeği

***gül-endām** Gül boylu, gül endamlı, nazik

***gül-reng** Gül renkli

→ bāde-yi gül-reng, Ebreş-i gül-endām, Ebreş-i gül-endām-ı baḥrī

gül- Gülmek 202b/04, 214b/23, 230b/24

→ ḳahḳaha ile gül-

gül-bāng *(Far.) is.* Eskiden tekkelerde, ayin sırasında, sarāylarda muayyen merasim sırasında hep bir ağızdan yüksek sesle okunan ilahi veya duᶜā

gül-bāng-ı Dāvud Ezan 218b/18

Gülāhūr / Gülāhūr çehār-dest *ö.i.* Kişi adı 226b/01, 226b/23, 226a/24

güliş- / gülüş- Birlikte gülmek, şakalaşmak 214b/20, 214b/23, 226b/05

gümürden- Homurdanmak 216b/09, 224b/22

gümürdeş- Homurdanmak 222b/19

gün *is.* **1.** Gün: *Bir gün bir püşte üzerine geldi; nā-gāh altında olan raḫş ol aralıḳda çatladı ve yıḳıldı.* 204b/06, 211a/14, 229a/10

2. Güneş: *Rüstem gözini açdı ne gördi ṣabāḥ olup gün ḫayli yüksege çıḳmış ve Belīsem başı ucına gelmiş kendüsin uyandırdı ve ḳalḳup oturdı* 217b/17, 222a/22, 227b/16,

gün ṣay- Herhangi bir iş veya olayın belirlenmiş süresinin sonucunu heyecanla beklemek 210a/23, 225b/17

gün gibi Apaçık 207a/09

gün görmemişe dön- Sıkıntıya düşmek 210b/22

günbed *(Far.) is.* Günbet 215a/05

gündüz *is.* Gündüz 225a/09

→ giceyi gündüze ḳat-

Gürāze / Gürāze bin Gūderz *ö.i.* Kişi adı 209a/23, 209b/15, 209b/17

gürbüz *sf.* Kuvvetli, iri 204a/06, 230b/05

Gürdaferīd *ö.i.* Kişi adı 200b/18, 204b/19

Gürşāsb / Gürşāsb-ı āhen-dest *ö.i.* Kişi adı 217a/04

→ siper-i Gürşāsb

gürūh *(Far.) is.* Cemaat, topluluk

gürūh gürūh Bölük bölük 201b/14

gürūh-ı mekrūh Hoşnut olunmayan topluluk 223a/07

gürz *(Far.) is.* Silah olarak kullanılan ağır topuz 202b/25, 214b/13, 218a/01

gürz ur- (Savaşta) Rakibine gürz ile vurmak, saldırmak 202a/13, 203a/05, 211b/20

***gürz-bān** Gürzlerden sorumlu kişi, cephane bekçisi 214b/11

gürz-i gāv-ser "Öküz başlı gürz"; Feridun'un kendini besleyen ineğin başı şeklinde yaptırdığı gürz 217a/03, 220a/17, 225a/03

gürz-i girān İri, ağır topuz 202a/09, 202b/21, 217a/01

gürz-i kūh-peyker Büyük gürz 206a/04, 216a/14

gürz-i müntehā En iyi gürz 214b/13

→ ḍarb-ı gürz, baḳıyye-yi ḍarb-ı gürz

Güstehem / Güstehem ibn-i Gūderz *ö.i.* Kişi adı 200b/20, 203a/20, 203b/04

güster *(Far.) sf.* Yayan, döşeyen

→ żiyā-güster eyle-

güzāf *(Far.) sf.* Boş, anlamsız

→ lāf-ı güzāf

güzāre *(Far.) is.* Gitme, gidiş

güzāre-yi ber-dil-i dümdār Öncü birlik 203b/19

güzel *sf.* Güzel 206a/23, 212b/06

güẕer *(Far.) is.* Geçme, geçiş

güẕer eyle- Geçmek 212a/16

güẕeşt *(Far.) is.* Geçme, geçiş

→ ser-güẕeşt

güzīde *(Far.) sf.* Seçkin, seçilmiş 200b/20, 203b/18, 209b/10

→ efʿī-i güzīde, pehlüvān-ı güzīde

-H-

ha *ünl.* Evet, işte anlamı katar 210b/21, 213b/16, 225b/19

ḫāb *(Far.) is.* Uyku

ḫāb gel- Uykusu gelmek 222b/08,

ḫāba var- Uyumak 220b/03, 222a/03, 227b/15

ḫābdan bīdār ol- Uykusu dağılmak, uyanmak 206b/19, 220b/04

ḫābdan ḳalḳ- Uyanmak 222a/21

ḫāb-ı girān Derin uyku 217b/11

ḫāb-ı rāḥat Dinlenme uykusu

→ cāme-ḫāb, çeşmine ḫāb gel-, çeşmine ḫāb-ı rāḥat girme-, çeşmini ḫāb al-, gözini ḫāb al-, nefīr-i ḫāb, nefīr-i ḫāba var-

ḫaber *(Ar.) is.* Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık 205a/23, 210b/10, 230b/02

ḫaber al- Kendisine bildirilmek, bilgi edinmek 201a/06, 224a/18, 230a/07

ḫaber eyle- Haber göndermek 213b/19, 221a/14, 230a/02

ḫaber getür- Haber iletmek 200a/08, 201b/23, 212a/09

ḫaber git- Haber ulaşmak 218b/06

ḫaber gönder- Haber salmak 205a/23, 216b/14, 230b/06

ḫaber götür- Haber iletmek 211b/03

ḫaberi işit- Haberdar olmak 214a/12

ḫaber it- Haber vermek 230b/17

ḫaber ol- Haberi iletmek 209b/06

ḫaber vir- Bildirmek, ḫaber ulaştırmak 201a/03, 205b/16, 209a/15

***ḫaber-dār** Haberli

ḫaber-dār ol- Bilgisi olmak, bilmek 203b/13, 218b/06, 225a/06

ḥabs *(Ar.) is.* Bir yere kapatıp salıvermeme

ḥabs eyle- Hapsetmek 229a/10

ḫacālet *(O.) is.* Utanma, utangaçlıkla şaşırma 215b/08, 226b/07

ḥācāt *(Ar.) is.* İstekler, dilekler

→ ḳāḍī-l-ḥācāt

ḥāce *(Ar.) is.* İhtiyaç, lüzum

→ ibrām'ül ḥāce

ḥācet *(Ar.) is.* İstekler, dilekler 202a/08, 208b/08, 230b/01

→ ne ḥācet

ḥadd *(Ar.) is.* Derece 215b/05

ḥadd ü ḥisāb Hesap kitap 211a/03

ḥadd ü miḳdār (İnsanın) yetki ve değeri 207a/23

→ muḥāfıẓ-ı ser-ḥadd-ı eḳālīm, ser-ḥadd, ser-ḥadd-i Māzenderān

ḫaddām *(Ar.) is.* Hizmetçi, yardımcı

ḫaddām-ı ḫayme Çadır yardımcıları 230b/08

ḫadeng *(Far.) is.* Kayın ağacından yapılmış ok 207a/19, 212a/14, 227b/19

ḫadeng-i Rüstem Rüstem'in attığı ok 207b/14

ḫadeng-i ser-tīz Ucu sivri, keskin ok 207b/02, 216a/19, 221b/13

ḫādim *(Ar.) sf.* Hizmet eden, hizmetçi 228a/04

-hāh *(Far.) sf.* "İsteyen, ister" manasında kelimelere takılır

ḫāh nā ḫāh İster istemez 215a/15, 230a/05

→ ʿöẕr-ḫāh ol-

ha ha *ünl.* Ey, ya, hey 214b/03

ḫā'il *(Ar.) is.* Engel

ḫā'il ol- Engel olmaḳ 210b/15

→ sedd ü ḫā'il ol-

ḥaḳ *(Ar. ḥaḳḳ) is.* **1.** Allāh, tanrı: *...ol ḳadar münācāt eyledi ki der-gāh-ı Ḥaḳ'da Rüstem'üñ duʿāsın ḳabūl idüp bi-emr-illāh teʿālā şitā defʿ olup ol gice ol yirde yatup ṣabāḥ oldı*

2. Bir insana ait olan şey: *Dīv-i Sefīd kellesiyle cām yirine şarāb içerdi. Büyükligi ḥaḳḳında rāvīler birḳaç taʿbīrātı-la rivāyet eylemişler* 226a/10

3. Geçmiş hak, harcanmış emek: *Rüstem'e eyitdi: "Server! İşte ḳızum Sinduḫt Bānū'yı begenürseñ üç ḳardaş ile imtiḥān olup üçüne daḫı ġalebe iderseñ ġayrı ḥaḳḳıñdur." didi* 208a/13, 208a/06

ḥaḳ it- Ortadan kaldırmak, varlığına son vermek 215b/09

ḥaḳḳından gel- (Birisini) yenmek 202b/02, 203b/24, 219b/24

Ḥaḳ teʿālā Allāh 201a/21, 206b/18, 218b/12

→ dīnim ḥaḳḳı-çün, der-gāh-ı Ḥaḳ, nā-ḥaḳ, ṣūret-i Ḥaḳ

ḫāk *(Far.) is.* Toprak 210a/05, 218b/20

ḫāk-i pāy Ayağın bastığı toprak 213b/25

ḫāk-i pāya gel- Bir iş için birisinin ayağına gitmek, ayağına kapanmak 213b/22

ḫāk-i pāya yüz sür- Bir kişinin huzurunda saygı ile eğilmek 209b/11, 209b/16, 226b/10

ḫāke bıraḳ- Öldürmek 201a/24

ḫāke düş- Ölmek 203a/13, 204a/11, 204a/21

→ yüzin ḫāke sür-

haḳan *is.* "Hükümdarlar hükümdarı" anlamında kullanılan bir ünvan

haḳan-ı Çīn Çin hükümdarı 219a/11

ḥaḳāret *(Ar.) is.* Onur kırma, küçük düşürme

ḥaḳāret eyle- Onurunu kırmak, küçük düşürmek 219b/24

ḫākī *(Ar.) is.* Aslı toprak olan; insanoğlu 219b/12, 223a/12, 224b/25

ḥakīm *(Ar.) sf.* Alim, bilgin

→ Salāmon ḥakīm

ḫāl *(Far.) is.* Vücutta oluşan ben, nokta

ḫāl-i siyāh Siyah ben 208b/12

ḥāl *(Ar.) is.* **1.** Durum, vaziyet: *Keykāvus'a bulışdı: "Ne ḥāldür pādişāhum bu ḥāl?" diyü su'āl idince, Keykāvus mā-cerāyı naḳl eyledi ve eyitdi* 202b/03, 211a/04, 228b/19

2. Güç, kuvvet, takat: *Eger gelürse, añun da bir sillelik ḥāli vardur, ṭurma ḥamle eyle, gelen gelsün* 205b/07, 224b/21

ḥāle ḳo- Herhangi bir duruma getirmek 206b/02

ḥāl ḫāṭır ṣorış- Bir kimseye "Nasılsınız, ne durumdasınız?" anlamında nezaket sorusu yöneltmek 225b/25

→ be-her-ḥāl, fiʿl-ḥāl, ḥüsn-i ḥāl

hālā *(Ar.) zf.* Şimdi, henüz 210b/20

ḫalāṣ *(Ar.) is.* Bir yerden, bir şeyden kurtulma 212b/03, 218b/24

ḫalāṣ eyle- Kurtarmak 205b/14, 208a/01, 220a/24

ḫalāṣ it- Kurtarmak 223a/07

ḫalāṣ ol- Kurtulmak 208a/15, 212b/14, 226a/15

ḫalecān *(Ar.) is.* Çarpıntı, titreme 225a/06

ḫalef *(Ar.) is.* Birinden sonra gelip onun yerine geçen kimse

→ ḫayr-ı ḫalef

ḫālī *(Ar.) sf.* Tenha, boş, sahipsiz yer 213b/16, 214a/01, 224a/16

ḫālī bıraḳ- Boş bırakmak 212b/05

ḫālī ḳal- Sahipsiz kalmak201a/16, 211a/20

ḫālī ol- Boş, tenha olmak 201a/17

ḥāliyen / ḥāliyā *(Ar.) zf.* Şu anda, şimdiki zamanda 200a/18, 208a/11, 226b/08

ḫalḳ *(Ar.) is.* İnsan topluluğu, halk 204b/22, 214b/21, 230a/10

ḫalḳa *(Ar.) is.* Çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember 202b/19, 216b/24

***ḫalḳa-begūş** Kulağı küpeli, halkalı

→ bende-yi ḫalḳa-begūş

ḥall *(Ar.) is.* Çözme, çözülme

ḥall eyle- Çözmek, karışık bir durumdan neticeye varmak 215a/22

ḥallāc *(Ar.) is.* Pamuk, yatak, yorgan atan kimse 217a/11

ḫalvet *(Ar.) is.* Yalnız kalma

ḫalvet-i ṣaḥīḥ ol- (Karı-koca) başbaşa kalmak 230a/08

ḫam *(Far.) sf.* Eğri, bükülmüş

ḫam-ender-ḫam Büklüm büklüm; bükülmek 217a/09

→ ḫurd ü ḫam ol-, ḫurd ü ḫam ola-yaz-, ḫurd ü ḫam eyle-

ḫām *(Far.) sf.* Çiğ, iyi pişmemiş 216b/04, 219b/12

ḥamd *(Ar.) is.* Hamd, övgü

ḥamd u şükr eyle- Allāh'a verdikleri için teşekkür etmek 222a/19

ḥamd u tehlīl eyle- İslam dininin tevhit akidesini hülasa etmek 222b/14

ḥamīde *(Far.) sf.* Eğrilmiş, bükülmüş

→ ḳadd-i ḥamīde it-

ḥāmile *(Ar.) sf.* Gebe, hamile 218a/20

ḥāmile ḳal- Hamile kalmak 209a/02, 218a/14

ḥaml *(Ar.) is.* Yük

ḥaml it- Yüklemek 200b/20

→ vażᶜ-ı ḥaml, vażᶜ-ı ḥaml it-, vażᶜ-ı ḥaml eyle-

ḥamle *(Ar.) is.* İleri atılma, saldırış 202a/16, 204a/01, 220a/12

ḥamle eyle- Atılmak, saldırmak 202b/06, 211a/11, 225a/12

ḥamle it- Atılmak, saldırmak 205b/08, 212a/05, 216a/25

ḥammāl *(Ar.) is.* Yük taşıyan, hamal 225a/02

ḫāmūş *(Far.) sf.* Susmuş, sessiz

ḫāmūş ol- Susmak, suskunlaşmak 218b/22

ḫān (I) *(Far.) is.* Hükümdar, hakan

→ Erjeng Ḫān, Efrāsiyāb Ḫān, Ḫān Ferīdūn

ḫān (II) *(Far.) is.* Konak, han

→ der-bend-i heft-ḫān, heft-ḫān

Ḫān Ferīdūn *ö.i.* Kişi adı 217a/24

ḫançer *(Ar.) is.* Ucu sivri, iki yanı keskin bıçak, hançer 215b/09, 222a/17, 224b/12

ḫançer ur- Hançer ile vurmak, saldırmak 222a/16

ḫançer-i Ḳahramānī Kahraman'ın hançeri 224b/12

ḫançer-i ẕü-l-ficān Hançer ismi 222a/16

→ dāll-ı ḫançer ol- 215b/08

ḫande *(Far.) is.* Gülme, gülüş

ḫande eyle- Gülmek 226b/13

ḫāne *(Far.) is.* Ev, bark 211a/23, 212b/09, 222a/09

ḫānelerin yoḳla- *mec.* Fal bakarak geleceği görmeye çalışmak 228b/21

→ bīmār-ḫāne, cebe-ḫāne, dīvān-ḫāne, gerdek-ḫāne, mey-ḫāne, tīmār-ḫāne

ḫañi *zf.* "Nerede, ne oldu, nerede ḳaldı?" anlamında kullanılan bir soru sözü 224b/15

ḫār *(Far.) is.* Diken

ḫār u ḫāşāk Ot, çalı çırpı 202b/18, 216b/19

ḫarāb *(Ar.) sf.* Yıkık, viran

ḫarāb eyle- Harap etmek 220a/06

→ tīġ-ı ḫarāb

ḫarāc *(Ar.) is.* Vaktiyle müslüman olmayan teb'adan alınan vergi

→ iklīm-i ḫarāc

ḥarām *(Ar.) is.* Şeriatça, dince yasak edilmiş şey 217b/24

ḥarām gel- Haram olmak 212b/18

ḥarām ol- Bir şeyden gereği gibi faydalanamamak 229b/06

ḥarb *(Ar.) is.* Cenk, savaş

→ ālāt-ı ḥarb, ḍarb-ı ḥarb

ḥarbī *(Ar.) is.* Savaş ile ilgili

→ çeng-i ḥarbī

ḫāre *(Far.) is.* Sert taş, kaya

→ şekm-i ḫāre

ḥareket *(Ar.) is.* Vücudu oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma 205a/20, 217b/13, 228a/10

ḥareket eyle- Hareket etmek 215b/12, 215b/20, 226a/17

ḥareket göster- (Bir davranışta) bulunmak 201a/06

ḥareket itdür- Haraket ettirmek, kımıldatmak 215a/11, 215b/02, 218b/10

ḥarekete gel- Hareketlenmek, kımıldamak 220a/09

ḥarekete getür- Hareket ettirmek 202b/24

ḥarem *(Ar.) is.* Bir evde herkesin girmesine müsaade edilmeyen özel yer 209a/17, 211a/25, 227b/23

→ kelat-ı ḥarem, Gilān-ı ḥarem

ḥarīf *(Ar.) is.* Kişi, adam 214b/19, 215b/19, 229b/09

ḫāṣṣ *(Ar.) sf.* En iyisi, en güzeli

ḫāṣṣ it- Güzelleştirmek, iyileştirmek 228a/11

ḫasāret *(Ar.) is.* Zarar, ziyan

ḫasāret eyle- Zarar vermek, ziyan etmek 201a/16, 206b/07, 223a/11

ḫasāret göster- Zarar vermek 203b/20, 205b/22

ḥāṣıl *(Ar.) is.* Peyda olan, ortaya çıkan 200a/16, 220a/15, 225b/18

ḥāṣıl eyle- Ortaya çıḳarmak 217a/19

ḥāṣıl ol- Ortaya çıkmak, meydana gelmek 213a/02, 213a/09

ḥāṣıl-ı kelām Sözün kısası, kısacası 202a/16, 204a/18, 216b/25

ḥaṣīr *(Ar.) is.* Hasır

→ başta ḥaṣīr yaḳ-

ḫaṣm *(Ar.) is.* Düşman 202a/08, 205b/12, 211a/11

ḫaṣṣa *(Ar.) is.* Bir kimseye ya da bir şeye özel olan güç, nitelik 220a/14

ḫasta *(Far. ḫaste) is.* Sağlığı bozuk olan, esenliği yerinde olmayan, rahatsız 227a/05

ḫastalan- Sağlığı bozulmak, rahatsızlanmak 227a/04

ḫāşāk *(Far.) is.* Çöp, süprüntü

→ ḫār u ḫāşāk

ḫaşarı *sf.* Yaramaz, ele avuca sığmaz 208b/22

ḫaşyet *(Ar.) is.* Korku, korkma 216a/23

ḫaşyet it- Korkmak 216a/23

ḫaṭā *(Ar.) is.* **1.** Yanlışlık, yanılgı: *Behrām altında olan mādiyāndan elem çeküp, ḳorḳaram bir maḥalde ḳalup, bir ḫaṭā olur; "Bārī şu Kerşeyüz'üñ atın alayum." diyü...* 212a/04

2. Zarar gelmek: *"Ṣaḳın yā Ebreş bir daḫı böyle yaluñuz işi görme belki saña bir ḫaṭā olur da ṣoñra maḥalsüz yirde piyāde ḳaluram baña ḫaber eyle." didi* 221a/13

3. İsabet: *Rüstem aṣlā sipere bile yapışmayup, gögsin ber-ā-ber virdi. O ḳadar tamām ḫaṭā yirine geldükde, Rüstem Ebreş'üñ ṣaġrısına yatup, oḳ üzerinden geçerken iki parmaġı-la ḫadengi ṭutup, żabṭ eyledi* 206a/01, 216a/21

ḫaṭā eyle- Hata etmek, yanılmak 201a/17

ḫatm *(Ar.) is.* Bitirme

ḫatm eyle- (Okuyup) bitirmek 226b/15

ḫāṭır *(Ar.) is.* **1.** Durum, keyif, ḥāl: *Pehlüvānlaruñ daḫı ḫāṭırların su'āl idüp, tesellī virüp "Bunuñ ḥikmeti ne ola?" didi.* 223b/12

2. Düşünme, akılda tutma: *Evlād daḫı ʿāciz oldı nā-gāh Evlād'uñ ḫāṭırına bu maġāra gelüp ḳahḳaha ile güldi.* 224a/19

3. Gönül, kalp: *Yā Rüstem, elem çekme. Keykāvus'uñ işi sensiz bitmez ṣoñra yine saña muḥtāc olur. Sen ḫāṭıruñ ḫoş ṭut...* 230a/06, 230b/24

ḫāṭıra gel- Hatırlamak, aklına gelmek 218b/16, 224a/20

ḫāṭırdan git- Unutmak 213a/14

ḫāṭıru ḫoş ṭut- Birini tutum ve davranışlarıyla mutlu etmek, gönlünü eylemek 206b/17

ḫāṭıru ḳal- Gücenmek, kırılmak 204b/17

→ hal ḫāṭır ṣorış-, perīşān-ḫāṭır ol-, rencīde-i ḫāṭır ol-, taṭyīb-i ḫāṭır

ḥattā *(Ar.) bağ.* Bundan başka, fazla olarak 205a/02, 209b/04, 227a/06

ḫaṭurda- *yan.* "Hatur hatur" ses çıkarmak 221a/23

ḥavāle *(Ar.) is.* Atma, fırlatma, gönderme

ḥavāle eyle- Bir savaş aleti ile vurmak, saldırmak 202a/09, 216a/12, 224b/25

ḥavāle it- Bir savaş aleti ile vurmak 211b/24, 225a/03

ḫavf *(Ar.) is.* Korku, korkma 227a/10

ḫavfa düş- Korkuya kapılmak 209b/15, 224a/11, 224b/25

ḥavl *(Ar.) is.* Güç, kuvvet

→ cān ḥavli-le

ḥavż *(Ar.) is.* Havuz 219a/25, 219b/13, 220a/02

hāy *(Far.) ünl.* Vay! eyvah! 211b/09, 224b/25

hāy hūy Vahlar, eyvahlar 212a/09, 215b/14

hāy gidi Hayal kırıklığı ve kızma belirten bir ünlem 205b/24

ḥayāt *(Ar.) is.* Yaşam, hayat 228b/21

ḥayāt memāt Ölüm kalım 228b/20

ḥayāt bul- Kendine gelmek, canlanmak 223a/05

ḥayf *(Ar.) e.* Haksızlık, insafsızlık

ḥayf-ı laᶜīn İnsafsız 224b/03

ḥayf it- Yakınmak, sızlanmak 211a/04

ḫayır *e.* Hayır, olmaz 204a/25, 215a/07, 227a/14

ḥayḳır- Haykırmak, bağırmak 202b/15, 212a/17, 227a/12

ḫayli *(Far.)* **1.** *sf.* Epey, bir çok: *Gülāhūr çehār-dest dirlerdi, ḫayli ḳuvvet-i bāzū ṣāḥibi pehlüvān idi.* 216a/23, 217b/17, 226a/24

2. *zf.* Oldukça, çok: *Her bir menzilinde bir ᶜaḳabe vardur, geçmek ḫayli müşkildür daḫı bu āna dek geçmiş yoḳdur* 205b/12, 219a/15, 230b/16

ḫayme *(Ar.) is.* Çadır

ḫayme ü esbāb Çadır ve malzemeleri 226b/09

→ ḫaddām-ı ḫayme

ḫayr *(Ar.) is.* Karşılık beklenmeden yapılan yardım 230b/16

ḫayr duᶜāsın al- (Birinin) İyi dileklerini almak 209a/12

ḫayr eyle- Yardım etmek, yardımı dokunmak 226b/17, 226b/18

ḫayr-ı ḫalef Hayırlı evlat 208b/08

→ ᶜalāmet-i ḫayr

ḥayrān *(Ar.) sf.* Şaşmış, şaşakalmış

ḥayrān ol- Tutulmak, bir şey söyleyip yapamamak 215b/15, 215b/15

→ gözleri ḥayrān bol-

ḥayvān *(Ar.) is.* İnsanı da içine alan canlılar

→ ḥiss-i ḥayvān

ḥaẓ *(Ar. ḥaẓẓ) is.* Hoşlanma, memnunluk

ḥaẓ eyle- Hoşnut olmak, memnun olmak 211a/22

ḥaẓ it- Hoşnut olmak, memnun olmak 201b/07, 214b/05, 222b/17

ḫazān *(Far.) is.* Güz, sonbahar 227a/10

ḥazer *(Ar.) is.* Sakınma, korunma

ḥazer eyle- Sakınmak, korunmak 217b/23

ḥāżır *(Ar. ḥāżir) sf.* Meydanda olan, bizzat bulunan 203b/14, 214a/03, 229b/05

ḥāżır ol- Hazırlanmak, hazır olmak 201b/07, 209b/13, 226b/14

ḥāżırla- Hazırlamak 209a/07

ḫazīne *(Ar.) is.* Devlet malının ve parasının saklandığı yer 209b/20, 227a/13

ḥażret *(Ar.) is.* Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan

Ḥażret-i Yāᶜḳūb *ö.i.* Yakub peygamber 207a/03, 208a/11

Hecīr *ö.i.* Kişi adı 200b/18, 204b/19

hediyye *(Ar.) is.* Hediye, armağan 216b/12, 216b/13

heft *(Ar.) sf.* Yedi sayısı

***heft-ḫān** "Yedi konaklık yol": Rüstem ile İsfendiyar'ın geçtikleri yol 203b/07, 219a/16, 222b/13

***heft-reng** Yedi renk üzerine iplikle dokunmuş bir çeşit diba 229b/05, 229b/19, 229b/21

→ der-bend-i heft-ḫān

ḥekīm *(Ar.) is.* Doktor 226b/20

helāk *(Ar.) is.* Ölme, öldürme, yok etme 212b/19

helāk eyle- Öldürmek, ortadan kaldırmak 204b/12, 210b/09, 228b/11

helāk it- Öldürmek, ortadan kaldırmak 203b/05, 210a/13, 230b/19

helāk ol- Yok olmak, ölmek 204b/15, 223a/20, 228b/13

ḥelāllaş- *(Ar.)* Hakkını helal etmek, hakkını birbirine bağışlamak 210b/09

hele *bağ.* **1.** Uyarma, korkutma ve söz verme anlamı analatan bir söz: *Evlād gülüp, "Devletlü ṣāḥib-ḳırān hele bir kerre ḳarşuya baḳ." didi.* 209b/01, 221a/08, 224a/10

2. Öncelikle: *Sām göñlünden, "Var hey laᶜīn hele kendi ḳurıyacaḳ başıñı ḫalāṣ eyle." didi.* 205a/12, 209b/15, 215b/23

3. "Sonunda" anlamıyla geciken davranışları bildirmek için kullanılır: *Rüstem'üñ gözleri ḥayrān bolup, bir zamān baḳamadı; hele güci-le kendin alışdırup naẓar eyledi.* 202b/12, 203a/05, 208b/10

4. Özellikle: *Erjeng Şāh'a Keykāvus: "Ḫoş geldüñ yā Erjeng Şāh!" didükde Erjeng Şāh ayaġa durup: "Ḫoş bulduḳ hele mübārek cemāliñüz ile müşerref olduḳ." diyüp vāfir temennā eyledi* 209b/24

5. Hiç olmazsa: *Rüstem: "Hele bir kerre baḳayum!" diyüp yirinden ḳalḳdı, Siyeh Merd-i Gilānī'nüñ öñine vardı* 214b/21

ḫalecān *(Ar.) is.* Titreme, çarpıntı

ḫalecān bul- Titremek, çarpıntı hissetmek 225a/06

hem *(Far.) bağ.* **1.** Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamını güçlendirmek için "özellikle, zaten, bir de, şurası da, var ki" anlamlarında kullanılır: *Saña muᶜādil yanında pehlüvān yoḳdur. Cümlesin ḳırup eşyālarını żabṭ idesin ve hem Erjeng Şāh'a daḫı bir büyük ḫiẕmet itmiş olursın* 201b/05, 206b/17, 216b/12

2. Hem.... hem.... biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri, eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlar: *Rüstem Belīsem'i evvelinde bilür ki cümle birāderlerinden hem şecīᶜdür ve hem merddür. El nīzeye urup, irişdi* 210a/22, 216b/17, 222a/13

3. Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlar: *İki şeyden birin icrā ide-bilürse der-bendi öte geçer ve yāḫūd heft-ḫān üzerinden berzaḫı geçe-bilürse ol yoldan gider ve hem yaḳındur* 203b/08

hemān *(Far.) zf.* Hemen, derhal 200a/10, 218b/03, 230b/15

hemīşe *(Far.) zf.* Daima, her vakit 206a/13

hemşīre *(Far.) is.* Kız kardeş 207a/20, 208a/05, 208a/07

***hemşīre-zāde** Kız kardeşin çocuğu, yeğen 213a/24, 213a/06

hengāme *(Far.) is.* Kavga, gürültü 212a/09

henüz *(Far.) zf.* Az önce, daha, şimdi, yeni 226a/13

hep *zf.* Bütünü, tamamı 218a/25

her *(Far.) sf.* Her, her bir 200a/23, 214b/15, 229b/17

herçi-bād-ābād *(Far.) zf.* Ne olursa olsun, ister istemez 203a/07

herkes *(Far.) zm.* İnsanların bütünü 203b/14, 215b/14, 228b/15

hevā *(Ar.) is.* Gökyüzü 206a/05, 210a/14, 227b/10

→ ber-hevā

hey *ünl.* Şaşma ünlemi 211b/01, 218b/16, 226b/23

heyākīl *(Ar.) is.* Heykeller

→ ᶜacīb'ül heyākīl

heyhāt *(Ar.) ünl.* "Yazık, ne yazık" anlamında kullanılan bir söz 210a/02

hezār *(Far.) sf.* Pek çok 207b/11, 219a/12

ḫıfẓ *(Ar.) is.* Akılda saklama, ezberleme

ḫıfz u ḫırāset Korumak ve gözetmek 212b/06

ḫırāmān *(Far.) sf.* Salına salına, nāz ve eda ile yürüyen

ḫırāmān-ı reftār Salınarak edalı yürüyüş 222a/08

ḫırāset *(Ar.) is.* Bekleme, koruma

→ ḫıfz u ḫırāset

ḥırṣ *(Ar.) is.* Öfke, kızgınlık 205b/09, 214b/18

ḫışm *(Far.) is.* Kızgınlık, öfke

ḫışm-ı kīn Kızgınlık 205b/22, 222a/01

ḫışt *(Far.) is.* El mızrağı; kalın harbi 216a/23, 216a/24

ḫıyār *(Far.) is.* Salatalık, hıyar 206a/09, 216b/02

→ manend-i ḫıyār

ḫız *is.* Bir hareketten doğan güç, şiddet 222a/02

ḥicāb *(Ar.) is.* Utanma 228a/08

ḥicāb eyle- Utanmak 215a/21

→ perde-i ḥicāb, şerm-i ḥicāb

hiç *(Far.) zf.* Soru cümlelerinde belirsiz bir zamanı anlatan söz 204b/21, 215b/11, 227a/01

hiçbir *(Far.) sf.* (O ismin) bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan söz 211a/18

ḥikmet *(Ar.) is.* Sebep, gizli sebep 223b/12

ḥikmet-i Ḫudā Allāh'ın hikmeti 201a/02, 218a/05, 222b/08

ḥikmet-i Rabbānī Allāh'ın hikmeti 215b/25

ḫilᶜat *(Ar.) is.* Padişahların gönül almak, ödüllendirmek için birine giydirdikleri değerli kumaş veya kürkten yapılmış kaftan 209a/07

ḫilᶜat-i semmur Samur kürkünden yapılmış kaftan

ḫilᶜat-i semmur giydür- (Mükafat olarak) Kaftan giydirmek 209a/06

ḫilᶜat vir- (Mükafat olarak) Kaftan vermek 200b/14, 203b/09, 214a/01

ḫilᶜat giydür- / giyür- (Mükafat olarak) Kaftan giydirmek 206b/01, 213a/25, 230a/19

ḥīle *(Ar.) is.* Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap, oyun 209b/15, 212a/01, 227b/02

***ḥīle-kār** Hileci 227b/02, 212a/03

himmet *(Ar.) is.* Yardım, lütuf, iyilik 224a/02

himmet eyle- Lütufta bulunmak 205a/25, 211a/10

himmet it- Yardım etmek 218b/24

ḥīn *(Ar.) is.* Vakit, sıra

ḥīn-i maḥal Tenha vakit

Hind *(Ar.) ö.i.* Hindistan 214a/17

ḫīrelen- *(Far.)* Kamaşmak, donuklaşmak

→ gözi ḫīrelen-

ḥisāb *(Ar.) is.* Hesap, tahmin

ḥisāb it- Hesaplamak, saymak 200b/12

ḥisāb olın- Hesaplanmak, sayılmak 200b/12

→ ḥadd ü ḥisāb

ḥiṣār *(Ar.) is.* Bir yerin korunması için taştan yapılmış, yüksek duvarlı ve kuleli yapı, hisar, kale 210b/14, 211a/07, 223a/20

ḥiṣār-ı āhenīn Demirden kale 223a/20

ḥiss *(Ar.) is.* Duygu

ḥiss it- Sezmek, farkına varmak 202b/22, 221a/14, 221b/12

ḥiss-i ḥayvān Duygu ve hareket yeteneği olan, iç güdüleri ile hareket eden yaratık 221a/14

ḫiṭāb *(Ar.) is.* Bir ya da daha çok kişiye ağızdan veya yazılı ile söyleme

ḫiṭāb it- Seslenmek, söz yöneltmek 201b/25, 207b/06, 226b/05

ḫiẕmet *(Ar. ḫidmet) is.* Hizmet, iş görme 204b/09, 214b/16, 230b/19

ḫiẕmet eyle- Hizmet etmek, iş görmek 216b/10, 216b/11

ḫiẕmet it- Hizmet etmek, iş görmek 201b/05, 206a/23, 211a/09

→ maḳām-ı ḫiẕmet

ḫod *(Far.) zm.* Kendi, kendisi 213b/08, 218b/14

ḫor *(Far.) sf.* Değersiz, önemi olmayan 208b/20

ḫor ḫor *yan.* Horlama sesi 224b/08

Ḫorāsān *(Far.) ö.i.* İran'ın doğusunda bulunan bir yer 202b/23

ḫoş *(Far.)* 1. *sf.* Beğenilen, duyguları okşayan: *Bānū'yı virüp yanumda ḫoş kişi olasın. Ben de itdügüñ ḳabāḥatleri ʿafv idüp, cürmüñden geçem* 226b/11,

2. *zf.* Bununla birlikte: *Belīsem āh idüp, ḫoş imdi: "Yā Rüstem bu intiḳām eger saña ḳalursa, evlādıña ḳalmasun." diyüp, döndi* 200b/23, 218a/08, 230b/15

ḫoş bulduḳ "Hoş geldiniz" sözüne karşılık söylenen söz 209b/24

ḫoş geldüñ / geldüñüz Gelene söylenen seslenme sözü; hoş geldin 203a/24, 207b/24, 226b/23

→ ḫāṭıru ḫoş ṭut-

ḫūb *(Far.) sf.* Güzel, hoş

→ duḫter-i ḫūb

ḥūde *(Far.) is.* Fayda

→ bī-ḥūde

Ḫudā *(Far.) ö.i.* Tanrı, rabb 212b/04, 217b/06, 222b/14

→ be-nām-ı Ḫudā, be-nām-ı Ḫudā-yı lem-yezel, ḥikmet-i Ḫudā, şükr-i Ḫudā it-

Ḫudāvend *(Far.) ö.i.* Allāh, tanrı 200a/20

→ be-nām-ı Ḫudāvend

ḥuḳuḳ *(Ar.) is.* Haklar, hakikatler

ḥuḳuḳ-ı vālideyn Ana-baba hakkı 218b/14

ḫulāṣa *(Ar.) is.* Bir sözün özü

ḫulāṣa-i kelām Sözün kısası 217a/16, 223b/06

Hūman *ö.i.* Kişi adı 211b/20, 211b/21, 211b/23

ḫumār *(Ar.) is.* İçkiden sonra gelen başağrısı, sersemlik

→ defᶜ-i ḫumār it-

ḫūn *(Far.) is.* Kan

*__ḫūn-rīz__ Kan dökücü

→ gözleri ṭās-ı pür-ḫūna dön-, derūn-ı ḳafes-ḫūn, ser-tīz [ü] ḫūn-rīz

ḫurd *(Far.) sf.* Kırık, ezik

ḫurd ü ḫam Dağılmış, paramparça

ḫurd ü ḫam ol- / ola-yaz- Dağılmak, paramparça olmak 221a/10, 223b/01, 226b/02

ḫurd ü ḫam eyle- Parçalamak 211b/23

ḫurd it- Dağıtmak, parçalamak 227a/02

ḫurd ü mürd Parça parça

ḫurd ü mürd ol- Parça parça olmaḳ, parçalanmak 222a/02

ḫurmā *(Far.) is.* Hurma ağacının meyvesi 208a/02, 208a/03, 208a/04

ḫūrşīd *(Far.) is.* Güneş 208b/09

ḥuṣūl *(Ar.) is.* Olma, meydana gelme 228a/11

ḫuṣūṣā *(Ar.) zf.* Başkaca, ayrıca 212b/03, 213b/16, 217b/18

ḫuṭūr *(Ar.) is.* Hatıra gelme, akla gelme

ḥużūr *(Ar.) is.* Padişah katı, makamı 200b/10, 212a/24, 227a/12

ḥücre *(Ar.) is.* Hapishane odası 224b/06, 225b/09

→ kesme ḥücre

hücūm *(Ar.) is.* Saldırış, saldırma

hücūm it- Saldırmak, hücum etmek 203a/08, 208a/14, 217b/15

ḥükemā *(Ar.) is.* Alimler, bilginler 229b/01, 229b/02

ḥükm *(Ar.) is.* Hüküm, emir 207a/01

ḥükm eyle- Emir, ferman vermek 205a/07

ḥükm it- Emretmek 201a/19

ḥükmi yüri- Hüküm sürmek 213a/08

ḥükmi yürüt- Hükmetmek 213a/10

hüner *(Far.) is.* Marifet, ustalık 207a/22, 207b/17

hüner göster- Marifet göstermek 207b/01, 207b/13

hüner it- Marifet göstermek 221a/04

→ ʿarż-ı hüner, dānā-yı hüner, kemāl-i hüner, ḳuvvet-i hüner, ṣāḥib-ḳırān-ı pür-hüner

ḥüsn *(Ar.) is.* Güzellik

ḥüsn ü cemāl-i nūr-efşān Güzellik ve nur yüzlülük 208b/10

ḥüsn-i naẓar Teveccüh, iltifat 207a/23, 224a/02

ḥüsn-i ḥāl Güzel tutum ve davranış 200a/04

→ ders-i ḥüsn

ḥüzn *(Ar.) is.* Gam, keder, sıkıntı 206b/17

-I-

ılġar *is.* Dizginleri koyuverilmiş atın dörtnala koşması 200a/11, 204b/06, 211b/03

ırabil- Uzaklaşabilmek 202a/06

Irāḳ *(Ar.) ö.i.* Dicle nehrinden aşağı Basra'ya kadar Şat Suyu'nun iki tarafı 201a/18, 202b/23

→ der-bend-i ᶜIrāḳ, diyār-ı Irāḳ, sulṭān-ı ᶜIrāḳ

ᶜırż *(Ar.) is.* Şan, şöhret 217a/06

ᶜırżun yıḳ- (Savaşta) şanını yıkmak 202a/02, 217a/18

ᶜırż-ı ṣāḥib-ḳırānī Hükümdarın şanı, şöhreti 205a/08

ışır- Dişleri arasına alıp sıkmak; ısırmak

→ parmaḳ ışır-

ᶜışḳ *(Ar.) is.* Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevi

→ be-ᶜışḳ-ı nigār

ᶜıyāl *(Ar.) is.* Bir kimsenin geçindirmek zorunda olduğu kimseler

→ ehl ü ᶜıyāl

-İ-

ʿibādet *(Ar.) is.* Tanrı buyruklarını yerine getirme, Tanrı'ya tapınma

ʿibādet eyle- Tanrı buruklarını yerine getirmek, Tanrı'ya tapınmak 206b/19

ʿibādet it- Tanrı'ya tapınmak 221b/08, 227b/17, 228b/15

ibḳā *(Ar.) is.* Devamlı, sürekli kılma

ibḳā it- Devam ettirmek, sürdürmek 225a/08

ibn *(Ar.) is.* Oğul 207a/03

→ Evlād ibn-i Merz-bān, Ferhād ibn-i Gūderz, Güstehen ibn-i Gūderz, Rüstem ibn-i Zāl, Rüstem ibn-i Zāl-ı zūr, Sām-ı Pīl ibn-i Ḳahramān, Şīrūy ibn-i Şīrūye-i Şīr-averan Ender-neberd, Ṭūs ibn-i Nevrūz, Yarmān ibn-i Veyse, Ẕer Kübād İbn-i Gūderz

ibrām *(Ar.) is.* Israrcı olma

ibrām it- Israr etmek 205a/01, 206b/08

ibrāmü'l ḫāce Israrlı davranma, ısrar 208b/23

ibrişim *(Far. ebrīşum) is.* Kalınca bükülmüş ipek iplik 229b/19, 229b/21, 229b/06

ibtidā *(Ar.) is.* **1.** Başlangıç: *"Bunuñ ḥikmeti ne ola?" didi. Keykāvus daḫı ibtidādan intihāya varınca naḳl ü beyān eyledi, bu arada Ṣāliḥ Pīr geldi* 223b/12

2. (Bir şeyin veya kimsenin) başı: *Olsun bire muḥanneŝ ḳaltabān, unıtma burayı ʿahd olsun ki ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem ile dönüşde ibtidāsını ḳatl eylemedükçe, Māzenderān'a geçüp gitmeyem* 212a/20, 226a/12

3. *zf.* İlk olarak, önce: *Yā Behrām elem çekme, ben de giderken ibtidā ol yire uġrayup, Veyse-yi tīz ceng'üñ başını kesmeden geçüp gidersem...* 203a/18, 212b/17, 220a/14

icābet *(Ar.) is.* Bir çağrıyı yerine getirme

icābet it- Çağrıyı yerine getirmek, çağrıya uyup gitmek 214a/16

īcād *(Ar.) is.* Bulma, buluş

īcād eyle- Yeni bir şey bulmak 229a/23

iclās *(Ar.) is.* Oturma, oturtulma

iclās eyle- Oturtmak 230a/22

icrā *(Ar. icrā') is.* Yerine getirmek, yapmak 213b/20

icrā eyle- Yerine getirmek, yapmak 200a/16, 207b/06, 227a/07

icrā ide-bil- Yerine getirebilmek, yapabilmek 203b/07

icrā it- Yerine getirmek, yapmak 201a/23

icrā-yı ġaraż it- (Bir işi) Amacına, hedefine göre davranmak 209b/10

icrā-yı kemāl it- (Bir işi) en iyi seviyede yapmak 207a/23

iç *is.* **1.** Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan yer: *Ol deli diştabānuñ gözlerinden ṣaḳındugı miyvelerden vāfir, olmış olmamış düşürüp yidügin yimiş yimedügin ḥavżıñ içine dökmiş* 205a/14, 219b/07, 228b/24

2. Toplu bir durumda bulunan kimse veya şeylerin durumu: *Rüstem, "İẕniñüz ile bir kerre varup tecribe ideyüm." didi. Bunlar, "Bire otur dīvāna, ṣoñra idemezsin ḥalḳ içinde rüsvāy olursın." didiler* 205a/03, 214b/21, 222b/05

3. *sf.* İki veya daha çok şeyden merkeze en yakın olanı: *Veyse tīr ü kemānın eline alup, baḥr-i kemāna bir* *ḫadeng ḳoyup, iç ḳabżadan güşād virdi* 207b/14, 212a/14, 221b/13

4. Kağıt gibi yazı yazılan şeylerin yüzeyleri: *Yā beni bunda helāk idüp başum kesüp geçer yāḫūd döge döge bende çeküp öyle geçe; yoḫsa kāġıd içine yazu yazup lāf-ı güzāf ile derbend geçilmez* 203b/06, 227b/20

içine ḳoy- (Bir şeyin) içine koymak 208b/06, 229a/24

iç- Bir sıvıyı ağzına alıp yutmak; içmek 203a/25, 213a/19, 230b/07

→ yiye içe ḳona göçe, yiyüp içüp

içeri / içerü *is.* İçe doğru, içeri 200a/11, 212a/23, 229b/20

içir- / içür- İçirmek 208b/15, 229b/02, 229b/04

içre *zf.* İçinde, içine 206b/10, 207b/24, 219b/01

içün *e.* **1.** İçin: *Pes baba dānālara Dīv-i Sefīd içün bir tīġ düzdürdi. Yidi yıldızuñ şerefinde yidi dürlü maᶜdenden süd renginde bir beyāż tīġ oldı.* 200b/06, 215b/01, 224a/12

2. Yüzünden, sebebiyle: *Ḫān baş ḳaldırup eyitdi: "İy Ḳāṣıd ḳandan gelüp ve ne maṣlaḥat içün geldüñ?" didi.* 200a/17

3. Hakkında: *Rüstem Gūderz'e eyitdi: "Yā Gūderz hiç benden ötüri orduda ve gerek sā'ir pehlüvānlarda benüm içün ne söylerler?" didi.* 204b/22

→ dīnim ḥaḳḳı-çün

idin- Edinmek

→ penāh idin-

ifāde *(Ar.) is.* Anlatım

ifāde eyle- Anlatmak, izah etmek 205a/18

iḥāṭa *(Ar.) is.* Bir şeyin etrafını çevirme, sarma, kuşatma

iḥāṭa eyle- Kuşatmak, sarmak 223a/20

iḥāṭa it- Kuşatmak, sarmak 203b/19, 210b/14, 223a/01

iḥsān *(Ar.) is.* İyilik, lütuf 203b/01

iḥsān eyle- İyilik etmek 204a/22

→ luṭf-ı iḥsān it-

iḥtimāl *(Ar.) is.* Olasılık 224a/21

iḥtirāz *(Ar.) is.* Sakınma, korkma 221b/11

iḥtiyāc *(Ar.) is.* Gereksinim 204b/14

iḫtiyār *(Ar.) is.* Yaşlı, kocamış, pir 211a/23

iḫtiyār yollu İhtiyar gibi, ihtiyar olmaya yakın 214b/03

iḫtiyārī *(Ar.) sf.* Red veya kabulu isteğe bırakılmış olan

→ ᶜinān-ı iḫtiyārī

iḳdām *(Ar.) is.* Gayretle çalışma, devamlı çalışma 203a/10, 217a/15

iki *sf.* İki 201b/15, 217a/22, 229a/23

iki kat ol- İkiye katlanmak, iki büklüm olmak 218a/03, 224b/20

iki pāre eyle- İki parçaya ayırmak 200b/03, 223a/19

ikinci İkinci 206a/04, 211b/21, 230a/16

→ on iki, on iki biñ, yitmiş iki

iḳlīm *(Ar.) is.* Ülke, diyar 213a/20

iklim-i ḫarāc Vaktiyle müslüman olmayan teb'adan alınan vergi 209a/06

→ yidi iḳlīm

ikrām *(Ar.) is.* Sunma, ağırlama 220a/15, 222a/09, 230a/07

ikrām eyle- Konuğu ağırlamak, konuğa bir şeyler sunmak 209b/15

iḳrām it- Sunmak 203b/02, 213b/23, 220a/04

iḳrār *(Ar.) is.* Söz, verilen söz 215a/06

iḳrār it- Kabul etmek 208b/02

iḳtiżā *(Ar.) is.* Gerekli, gerekli olma 211b/18

iḳtiżā eyle- Gerekmek, gerekli olmak 205b/03, 219b/24, 225b/15

iḳtiżā it- Gerekmek 206a/20

ʿilāc *(Ar.) is.* **1.** Bir derde deva olan şey, ʿilāç: *Rüstem Salāmon dānādan bunı işidüp, te'essüf eyledi; ammā te'essüfüñ fā'idesi yoḳdur, ʿilācın tedārük itmegi fikr idüp...* 223b/14, 223b/14, 228b/23

2. Çare, tedbir: *Devletlü ṣāḥib-ḳırān bunuñ ʿilācı budur ki sulṭān Bānūanı ardından ḳucaḳlayup gögsüñüze ber-ā-ber ḳaldırursañuz...* 210b/22, 218b/02, 225b/13

ʿilāc it- İlaçla tedavi etmek 218a/16, 226b/20, 229b/03

ilāhī *(Ar.) ünl.* "Bu ne hal, ne tuhaf" anlamında bir ünlem 206b/11

→ nūr-ı ilāhī

ilçi *is.* Elçi 200a/12, 209a/24, 215b/25

ilçilik Elçi olma durumu 204b/09

ile *bağ.* İle, birlikte 207b/22, 217b/03, 230b/23

ileri / ilerü *is.* **1.** Herhangi bir şeye göre daha ileride bulunan, ileri: *Rüstem el ṣunup nīzesin ṭob dibinden żabṭ idüp, Veyse ilerü itdi işlemedi, girü çekdi, olmadı* 201b/20, 214b/03, 216a/13

2. Bir şeyin ulaşılacak yönü: *Ol ḳadar ẕaḫīre ile geldi ki ḥadd ü ḥisābı yoḳ. Ammā gördi leşkerüñ ordusı görinmez, kendü ileri gelüp, aḥvāle vāḳıf olduḳda, ḫayf idüp, ol dereye geldi* 201b/23, 205b/14, 211a/03

3. *sf.* Önde bulunan, öncü: *Birāderüñ altmış biñ ceng eriyle bār-gāhlar üzerine taʿyīn idüp, kendüleri ilerü çarḳacı menzilesinde ʿasker öniñde sedd ü ḥā'il olur* 200b/15, 203b/21

ilerü sür- Öne doğru yürütmek 206a/02, 219a/03

ilet- Götürmek, ulaştırmak 216b/11, 219b/05, 230a/20

ilḥāḳ *(Ar.) is.* Egemenliği altına alma

ilḥāḳ it- Egemenliği altına almak 203b/02

illa *(Ar.) zf.* Hele, özellikle 212a/03

ʿilm *(Ar.) is.* Bir şeyin doğrusunu bilme 203b/19, 216a/23

iltifāt *(Ar.) is.* Hatır sorma, gönül alma 222a/09

iltifāt eyle- İlgi göstermek 230a/07

ilzām *(Ar.) is.* Susturma, cevap veremez hale getirme

ilzām eyle- Susturmak 202b/08

īmā *(Ar. īmā') is.* Dolaylı anlatma

īmālı Üstü kapalı, örtülü (söz yada davranış) 210a/07

iʿmā *(Ar.) is.* Kör etme, edilme

iʿmā ol- Kör olmak 211a/09, 211b/02

īmān *(Ar.) is.* İnanma, inanç 207b/23

īmāna gel- İslam dinini kabul etmek 206b/01

īmāna getür- İslam dinini kabul ettirmek 206a/25

īmān-ı ġalīẓ İmansız 212b/07

imdād *(Ar.) is.* Yardım 211b/15, 223a/12, 228b/21

imdāda iriş- Yardımına yetişmek 218b/09

imdād eyle- Yardım etmek 212b/04

imdād iste- Yardım istemek 210a/13

imdi *zf.* Artık, şimdi 202b/15, 215a/14, 230b/15

imtiḥān *(Ar.) is.* Sınav, deneme 208a/14

imtiḥān ol- Sınanmak, denenmek 208a/11, 208a/18, 208a/24

in- 1. Yukarıdan aşağıya doğru gelmek: *...mürġ yuḳarıdan aşaġa ḫışm-ı kīni-le süzilüp inerken gögsinden urup dümminden çıḳdı gitdi* 203a/04, 216a/15, 222a/01

2. Bir binek hayvanından veya oturulan bir yerden kalkarak yere basmak: *Ebreşden inüp, licāmın alup, giyāha ṣaldı. Kendi de ol dıraḫtıñ sāyesinde nişīmen eyledi* 206b/13, 217a/20, 228a/01

3. Çarpmak, vurmak: *Belīsem daḫı kendi gürzin ber-ā-ber virdi, gürz gürze indükde ṣadāsı ol vādīleri ṭutdı* 202b/23, 217a/04, 217a/09, 217a/12, 218a/01, 220a/09, 220a/18, 222a/02, 224b/18, 224b/20, 225a/04

4. Konaklamak, konmak: *Rüstem ol mevżiʿe inüp Ebreş'i giyāha ṣaldı ve Evlād'ı daḫı bir dıraḫta bend idüp andan oturup eṭrāfın temāşā eyledi* 222b/07, 225b/24, 227b/11

inābet *(Ar.) is.* Bir kişiye kul olma, tabi olma

inābet itdür- Kulluk ettirmek 230a/22

ʿinād *(Ar.) is.* Bir konuda direnme, ayak direme 209b/12, 226b/12

ʿinādcı İnad eden, inatçı 230b/16

ʿinād eyle- İnat etmek, direnmek 202a/04

ʿinān *(Ar.) is.* İdare etme, yürütme

ʿinān-ı iḫtiyārī Kendi arzu ve isteğiyle 223a/02

inan- İnanmak 210a/07

ʿināyet *(Ar.) is.* İyilik, yardım

→ luṭf u ʿināyet

ince *sf.* İnce

ince ince Yavaş yavaş, hafiften 227b/02

incin- Gücenmek, kırılmak 200b/23, 204a/24

indür- 1. Yerleştirmek, koymak: *Güstehem Ṭūs'uñ sözi-le bār-gāhları ḳaṭārından indürüp ol arada ḳurdılar.* 202a/20

2. (Bir yerden) aşağıya almak: *Rüstem gelüp, iki birāderler Rüstem'üñ rikābın ṭutup, indürdiler* 218a/19, 229b/22, 229b/06

ins *(Ar.) is.* İnsan

ins ü cin Yaratılmışlar, insan ve cin 219a/22

inṣāf *(Ar.) is.* Acımaya, vicdana veya mantığa dayanan adalet 212b/03

inṣāf it- Acımak, hakkını tanımak 208a/21, 217b/19, 221a/05

insāniyyet *(Ar.) is.* İnsanlık, insana yakışır hal 217a/23

inşā *(Ar. inşā') is.*Yazıya dökme, düz yazı yazma

inşā eyle- (Mektup) yazmak 226a/17

inşā it- (Mektup) yazmak 200a/01, 226a/16, 226a/18

inşā olın- (Mektup) yazılmak 203a/19

inşā'-allāh "Allāh isterse, Allāh nasip ederse" anlamında dilek sözü 212b/19, 214a/13, 227b/13

inşā'allāhu'r-raḥmān "Bağışlayıcı Allāh dilerse, izin verirse" anlamında söz 223b/11

intihā *(Ar.) is.* Son, sona erme 223b/12

intiḳāl *(Ar.) is.* Babadan kalan miras

intiḳāl eyle- Miras olarak babadan oğula kalmak 200b/17

intiḳām *(Ar.) is.* Öç, intikam 215b/22, 216b/16, 218a/09

intiḳām al- Öç almak 228b/15

intisāb *(Ar.) is.* Bağlanma, tabi olmak 203b/01

intiẓār *(Ar.) is.* Birinin gelmesini beklemek, yolunu gözlemek 224a/04

iplik *is.* İp, iplik

ipligin pazara çıḳar- Kötü nitelik ve suçlarını ortaya çıkarmak 204a/09

ir- Ulaşmak, erişmek 202a/06, 212a/07, 226a/22

→ göz ir-, selāmete ir-

irādet *(Ar.) is.* İrade, gönül isteği

→ dest-i irādet

Īrān / Īrān-zemīn *ö.i.* Yer adı 200a/12, 210a/12, 214a/04

Īrān-ı bahāduranñ-ı zamān Devrin İran yiğitleri 202b/02

→ ᶜasker-i Īrān, ᶜazm-i Īrān eyle-, azm-i Īrān it-, leşker-i Īrān, memālik-i Īrān, ordu-yı Īrān, pādişāh-ı Īrān, pādişāh-ı Īrān-ı Keykāvus, pādişāh-ı Īrān-ı Keykāvus-ı Kāmrān, pādişāh-ı Īrān-ı Kāvus-ı Kāmrān, pehlüvān-ı Īrān, rāh-ı Īrān, vāriṡ-i mülk-i Īrān

Īrānī İranlı, İran yurdundan olan 210b/12, 212a/10, 213a/15

→ Behmen-i Īrānī

iriş- Ulaşmak, erişmek, yakalamak 202a/09, 211b/16, 223a/14

→ imdāda iriş-, zaḫm iriş-

irişdür- (Yara) açmak

→ zaḫm-ı tīġ irişdür-

irken *zf.* Vaktinden önce, erken 227b/23

irsāl *(Ar.) is.* Gönderme, gönderilme

irsāl eyle- Yollamak, göndermek 200a/23, 209b/11

irsāl olın- Yollanmak 200a/02

irtesi *sf.* Bir sonraki, ertesi 200b/21, 209a/21, 213a/21

ise *e.* Şart anlamında edat 202b/11, 209a/01, 230b/02

iskemle *is.* Sandalye 218a/15, 218a/22

İskender *ö.i.* Makedonya kralı Büyük İskender 202a/05

→ sedd-i İskender

İslām *(Ar.) ö.i.* Hz. Muhammed'in yaydığı din 210b/13

→ asker-i islām

isim *(Ar. ism) is.* İsim, ad 209a/04, 211a/07, 218b/25

isim taᶜyīn eyle- İsim koymak 218b/15, 218b/18

ᶜiṣmet *(Ar.) is.* Dürüstlük, temizlik

→ pes-i perde-i ᶜiṣmet

iste- 1. Dilemek, arzu etmek, istemek: *Bunda bir ḥüsn ü cemāl-i nūr-efşān vardur, cümle tenāsüb aᶜżā yirlü yirinde; ammā üç noḳṣānı var; "Ḳuṣūrsuz yār isteyen yārsız ḳalur." dirler* 204b/05, 208b/11, 223a/24

2. Evlenmek dileğinde bulunmak, talep etmek: *Erjeng Şāh'uñ ḳızı Sevdāve Bānū'nuñ imiş, görince meyl eyledüm. Nāme gönderüp menkūḥalıga istedüm, virmedi* 201a/13, 208a/14, 229b/13

3. (Görüşmek için) çağırmak: *Muẓaffer Şāh ile Ġażanfer Şāh dönüp Rüstem'e eyitdiler: "Devletlü ṣāḥib-ḳırān buyuruñ pederimiz Mebḥā-yı ᶜĀbid sizi istemiş." didiler* 207b/21, 208a/07, 230a/23

→ imdād iste-

istifrāġ *(Ar.) is.* Kusma

istifrāġ eyle- (Zehrini) kusmak 208b/25

istiġfār *(Ar.) is.* Suçlarının bağışlanmasını dileme

→ tevbe ve istiġfār it-

istihzā *(Ar. istihzā') is.* Alay, alay etme 200a/18

istiḳāmet *(Ar.) is.* Doğrultu, yön

istiḳāmet göster- Yer göstermek 207a/15

istiḳbāl *(Ar.) is.* Karşılama 206b/25

istiḳbāl it- (Gelen bir kimseyi) Karşılamak 207a/08, 209b/19, 209b/21

istimāᶜ *(Ar.) is.* İşitme, dinleme

istimāᶜ eyle- İşitmek, dinlemek 206b/09

iş *is.* **1.** Bir sonuç elde etmek için yapılan çalışma, uğraş: *Eger var ise gelüp daᶜvā eylesün, ṣoñra ᶜöẕr-i bahāne eylemesün; zīrā ben giderem ᶜaceleli işüm vardur." didi* 206b/08, 216b/06, 230a/08

2. Durum, vaziyet: *Rüstem Ebreş'e; "İy raḫş-ı vefā-dār iş böyle iḳtiżā eyledi. Ben giderüm, ṣoñra gelüp bu seni getürsin." didi* 211a/07, 213b/17, 225b/15,

iş bil- Becerikli olmak 211a/02

iş gör- İş yapmak, bir işi halletmek 203a/08, 210a/19, 221a/13

iş göre-bil- İş yapmaya uygun olmak 210a/10

işüñden ḳal- Bir işi yaparken engellenmek 216b/07

→ elinden iş gel-

işāret *(Ar.) is.* Anlamlı iz, im

işāret eyle- İşaret etmek 203a/10, 214b/10, 226b/03

işāret it- İşaret etmek 202a/12, 207b/07, 209b/23

işāret olın- İşaret olunmak 206b/20

işit- İşitmek, duymak: 200a/21, 212a/09, 224b/11

→ ḫaberi işit-

işle- İşlek, etkin durumda olmak 216a/13

ᶜişret *(Ar.) is.* İçki, içki içme 204b/20, 214b/06, 230a/25

***ᶜişret-gāh** İçki içilen yer 201a/02, 211b/14

ᶜişret eyle- İçki içmek 208b/06, 212a/23, 212a/08

ᶜişret it- İçki içmek 214a/15, 216a/01

→ ᶜayş ü ᶜişret it-

işte *e.* İşaret edatı, işte 200a/01, 207a/08, 215b/19

iştirāk *(Ar.) is.* Ortaklık, ortak olma 221b/07

it- Yapmak, etmek 201a/23, 209b/12, 230a/24

ide-gör- Yapmak, etmek 215a/16

→ ᶜafv it-, āh it-, aḳça itme-, ᶜaḳd it-, ᶜaḳd-i nikāḥ it-, akın it-, aᶜmā it-, ᶜamūd cengi it-, aḳrān cengi it-, ārām it-, ārāste it-, arz it-, ᶜayş ü ᶜişret it-, ᶜazīmet it-, ᶜazm it-, ᶜazm-i rāh it-, ᶜazm-i Māzenderān it-, ᶜazm-i Īrān it-, bāġ-bānlıḳ it-, bahs̱ it-, başına dar it-, bend it-, ber-murād it-, beste it-, būs it-, cemᶜ it-, ceng it-, cesāret it-, cevelān it-, cülūs it-, cüst u cū it-, çābūklük , çāk çāk it-, çāk it-, dandin it-, daᶜvā it-, daᶜvet it-, defᶜ it-, defᶜ-i ḫumār it-, der-āġūş it-, dest-i dırāzlıḳ it-, dīvān it-, duᶜā it-, efsūn it-, emr it-, engüşt ber-dehān it-, envār-ı ṭulū' it-, fā'ide it-, farḳ it-, fehm it-, fermān it-, feryād it-, fikr it-, firār it-, fürūzān it-, ġalebe it-, ġayret it-, getüre it-, geyret it-, girift it-, ġulüvv it-, gūş it-, ḫaber it-, ḥaḳ it-, ḫalāṣ it-, ḥaml it-, ḥamle it-, ḫāṣṣ it-, haşyet it-, ḥavāle it-, ḥayf it-, ḥaẓ it-, helāk it-, himmet it-, ḥisāb it-, ḥiss it-, ḫiṭāb it-, ḫiẕmet it-, ḫurd it-, hücūm it-, ḥükm it-, hüner it-, ᶜibādet it-, ibḳā it-, ibrām it-, icabet it-, icrā idebil-, icrā it-, icrā-yı ġaraż it-, icrā-yı kemāl it-, iḥāṭa it-, iḥsān it-, ikrām it-, iḳrār it-, iḳtiżā it-, ᶜilāc it-, ilḥāḳ it-, inṣāf it-, inşā it-, istiḳbāl it-, işāret it-, ᶜişret it-, iᶜtibār it-, iᶜtimād it-, iᶜtiẕār it-, ḳabūl it-, ḳadd-i ḥamīde it-, ḳaḥṭ it-, ḳāl it-, ḳarār it-, ḳaṣd it-, ḳatl it-, ḳıyām it-, kifāyet it-, kizb it-, ḳul it-, ḳulaġuz it-, güşād it-, leb-rīz it-, loḳma it-, luṭf u kerem it-, luṭf it-, mekṡ it-, menᶜ it-, merdlik it-, merḥabā it-, merḥamet it-, minnet it-, muḫālefet it-, muḥāsebet it-, murat it-, muṣāḥabet it-, mübtelā it-, mülāḥaẓa it-, münhezim it-, mürūr it-, müşāvere it-, nā-merdlik it-, naḳl it-, naṣb it-, nāz it-, naẓar it-, nidā it-, niyāz it-, nūr-ı lemeᶜān it-, nūş it-, nüzūl it-, pādişāh it-, pādişāh-ı Māzenderān it-, birḳaç pāre it-, pend ü naṣīḥāt it-, perākende it-, perīşān it-, peydā it-, pertāb it-, ravi it-, red it-, refᶜ it-, reng it-, ricā it-, ṣabr it-, ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālem it-, ṣala it-, ṣarf it-, ṣarf-ı maḳdūr it-, ṣayd it-, ṣayd u şikār it-, ser-nigūn it-, seyr it-, siḥr it-, sirāyet it-, ṣoḥbet it-, su’āl it-, sūr it-, şāh it-, şekvā it-, şetm it-, şikāyet it-, şürūᶜ it-, şükr it-, şükr-i Ḫudā it-, taᶜaccüb it-, ṭāᶜat it-, taḥammül it-, taḥrīr it-, taḥsīn it-, tamām it-, tanavül it-, taᶜyīn it-, tecribe it-, tedārük it-, tedbīr it-, tedbīr ü meşveret it-, te’essüf it-, temāşā it-, temennā it-, tenāvül it-, tenbīh it-, terk it-, tesellī it-, teslīm it-, tevbe ve istiġfār it-, teveccüh it-, tezvīc it-, tezyīn it-, ᶜubūr it-, ᶜuryān it-, vaṣf it-, vażᶜ-ı ḥaml it-, vedāᶜ it-, vesvese it-, vużū’ it-, yürüyiş it-, żarar it-, żabṭ it-, zaḫm-dār it-, zemīne būs it-, zemīne rekz it-, zeyn it-, żiyāfet it-, ẓuhūr it-, zūr it-

ᶜiṭā *(Ar. ᶜiṭā’) is.* Verme

ᶜiṭā eyle- Vermek 201a/22

itdir / itdür- Yaptırmak, ettirmek

itdüre-bil- Yaptırabilmek 218b/08

→ ᶜaḳd itdür-, devr itdir-, devr itdür-, ḥareket itdür-, inābet itdür-, meyl itdür-, nidā itdür-, pāy-mal itdür-, taḥrīr itdür-

iᶜtibār *(Ar.) is.* Saygınlık, saygı görme

iᶜtibār eyle- Saymak, değer vermek 209b/25, 210b/20

iᶜtibār it- Saymak, değer vermek 213a/15

iᶜtimād *(Ar.) is.* Güven, güvenç

iᶜtimād it- Güvenmek, güven duymak 205a/09

iᶜtiẕār *(Ar.) is.* Özür dileme

iᶜtiẕār eyle- Özür dilemek 200a/03

iᶜtiẕār it- Özür dilemek 207a/22

iṭmān *(Ar.) is.* İdman, alıştırma 215a/07, 215a/21

***iṭmān-gāh** İdman yapılan yer 207a/20

ittifāḳ *(Ar.) is.* Anlaşma, uyuşma 209a/22

ittifāḳī *(Ar.) sf.* Rastgele, tesadüfi 212b/11, 216a/01

iy *ünl.* Ey, hey 202a/03, 206a/22, 220b/03

izāle *(Ar.) is.* Giderme, yok etme

izāle eyle- Bozmak, yok etmek 230a/16

iẕᶜān *(Ar.) is.* Anlayış

→ bī-iẕᶜān

iẕin *(Ar. iẕn) is.* İzin, müsaade 205a/25, 214b/20, 219b/23,

iẕin vir- Müsaade etmek 200a/13, 209b/06

iẕin al- İzin almak 213b/19

-K-

ḳabāḥat *(Ar.) is.* Kusur, uygunsuz hareket 226b/10, 226b/12, 229a/10

ḳabart- Kabartmak

→ ḳulaḳ ḳabart-

ḳabīḥa *(Ar.) is.* Çirkin, fena

→ rāyiḥa-i ḳabīḥa

ḳābil *(Ar.) is.* Olabilir, mümkün 225b/19

ḳabūl *(Ar.) is.* Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma

ḳabūl eyle- Kabul etmek, razı gelmek 204b/18, 230a/14, 230a/21

ḳabūl it- Kabul etmek, razı gelmek 222a/25

ḳabūl ol- Kabul görmek, kabul edilmek 206b/12

ḳabża *(Ar.) is.* Silah, kılıç vb. şeylerde tutulacak yer, sap 207b/14, 212a/14, 222a/16

ḳabża-yı taṣarruf Ele geçirme, egemenliği altına alma 201b/04

→ zīr-i ḳabża-yı taṣarruf

ḳaç- Kaçmak, uzaklaşmak 201a/11, 212a/06, 221b/13

ḳaçan *zf.* Ne zaman, ne zaman ki 201a/22, 210b/14

ḳaçur- **1.** Sakınmak, kendini korumak: *İki gürz bir olup, Belīsem'üñ başına inse gerek. Belīsem baş ḳaçurup arḳasında olan sipere aldı* 202b/24

2. Yararlanamamak, bir daha ele geçmemek üzere yitirmek: *Sen itdüñ ḥamleyi nevbet benümdür, Ḳaçurduñ fırṣatı devlet benümdür* 203a/02

→ baş ḳaçur-

ḳadar *e.* **1.** Ölçüsünde, derecesinde: *Keykāvus Rüstem'i getürmedigine ol ḳadar nādim oldı ki olmaz; ammā neden ṣoñra bunlar ġayrı, "Meded Allāh meded!" diyüp kendülerden ümīdi kesdiler* 203b/11, 210b/08, 226b/25

2. Büyüklüğünde, genişliğinde: *Elin uzatdı, pabuç ḳadar bir yaḫnī parçasın ḳapup ṣuyını aḳıdaraḳ aġzına ṣoḳup yidi* 214b/04, 220b/09, 221b/11

3. Bir sayıdan sonra geldiğinde kesinlikle belli olmayan bir niceliği belirten bir söz: *Zāl-ı zamān duydı, Rüstem'e; "Gözüm nūrı, bu ḳadar ʿasker-i Īrān'uñ tebāh olması inṣāf degüldür...* 201b/19, 212b/03, 219b/25

4. Süre belirten bir söz: *Keykāvus-ı Kāmrān ise begler ile gün ṣayup, "Rüstem şu ḳadar zamāndır gideli gelmedi ʿacebā anuñ da ḥāli niye müncerr oldı?" diyüp...* 225b/17, 226a/03,

→ o ḳadar, ol ḳadar

ḳadd *(Ar.) is.* Boy 204a/07, 215a/24, 230b/25

ḳadd çek- (Bir şeyin) boyunun uzunluğu olmak 209b/02, 213a/02, 214a/10

ḳadd-i ḥamīde Kambur, eğik vücut

ḳadd-i ḥamīde it- (Saygı ifadesi olarak) eğilmek 206b/23

ḳadd-i yār Sevgilinin boyu 226a/14

ḳadd ü ḳāmet Boy pos, endam 214a/24, 230b/05

ḳadeḥ *(Ar.) is.* İçki bardağı 208b/15, 214b/07

ḳadem *(Ar.) is.* Adım

→ teşrīf-i ḳadem

ḳadīm *(Ar.) sf.* Eski

ḳadīm-ül-eyyām Eski günler 213a/08

ḳādir *(Ar.) sf.* Güçlü, gücü yeter 202b/01

***ḳādir-şinās** Kıymetbilir, iyilikbilir 230b/18

ḳādir ol- Gücü yetmek 201a/23, 204a/05, 227a/17

ḳadrin bil- Değerini bilmek, değer vermek 206a/18

ḳāḍī *(Ar.) sf.* Yapan, yerine getiren

ḳāḍī-l-ḥācāt Herkesin isteklerini, dileklerini yerine getiren Allāh 222a/24

Ḳāf *(Ar.) ö.i.* Masallarda zümrüd-i anka kuşunun yaşadığı rivayet olunan dağ 214a/25

ḳafā *(Ar.) is.* **1.** Baş, kafa: *Ḳolayına getürüp arslanuñ ḳafāsına bir depme öyle urdı kim arslanuñ ḳafāsı dardaġan olup, cān teslīm eyledi.* 221a/03, 221a/03, 221a/10,

2. Ön, önünde: *Ceyḫūn'a teveccüh eyledi; meger mādiyān küḥeylān imiş. Behrām'dan ayrılmayup ḳafāsınca bile gelüp, Behrām cān atup, Ceyḫūn'a irdi* 203b/21, 212a/07, 220a/23

***ḳafā-dār** Görüş ve anlayışları uyan kimselerden her biri, kafa dengi

ḳafā-dār ol- Kafadar, kafa dengi olmak 203b/16

ḳafāsın al- Bir kimsenin başını kesmek 216a/04

ḳafes *(Far.) is.* **1.** Vahşi hayvanlar için demir çubuklarla yapılmış taşınabilir bölme: *Rüstem aṣlıyla baḳup, Sevdāve ḳafes ardında olduġını bilüp yirinden atılup ḳafese pençe urup ḳopardı* 227a/15, 227a/16, 227a/20

2. *mec.* Kadının cinsel organı: *Rüstem dest-i şevḳ ile ḳafes ḳapusın güşād eyledükde efʿī-i güzīde meger sūrāḫ arardı...* 208b/18, 208b/24, 209a/01

***ḳafes-ḫūn** *mec.* Kadının cinsel organı

→ der-ḳafes, derūn-ı ḳafes-ḫūn

kāfir *(Ar.) is.* Acımasız, zalim kimse 200b/10

***kāfir-āne** Kafir gibi, kafirce 200b/11

kafūrī *(Ar.) sf.* Kāfur ağacından yapılma 208b/11

ḳaġan *is.* Kızmış, kükremiş, çok öfkeli (aslan, kaplan) 218b/19, 220b/03

kāġıd *(Far. kāġad) is.* Kağıt 203b/06, 227b/19, 227b/19

ḳāhire *(Ar.) sf.* Ezen, ezici

→ ḳuvvet-i ḳāhire

ḳahḳaha *(Ar.) is.* Kahkaha 200b/03, 202b/04, 214b/05

ḳahḳaha ile gül- Yüksek sesle gülmek 224a/19

Ḳahramān / Ḳahramān-ı Ḳātil-i Hūşeng *ö.i.* Fars mitolojisinde Rüstem'in yendiği kimse 213a/01, 214a/09

→ ʿayn-ı Ḳahramān, nesl-i Ḳahramān, Sām-ı Pīl ibn-i Ḳahramān, Sülāle-yi Ḳahramān

Ḳahramānī *(Far.) ö.i.* Kahraman ile ilgili, Kahraman'a ait 215a/24

→ ḫançer-i Ḳahramānī, tīġ-i ġamġam-ı Ḳahramānī

ḳaḥṭ *(Ar.) is.* Kıtlık, kuraklık

ḳaḥṭ eyle- Yakıp yıkarak büyük zarar vermek 205b/02

ḳaḥṭ it- Yakıp yıkarak büyük zarar vermek 205a/20

ḳā'il *(Ar.) sf.* İnanmış, aklı yatmış

ḳā'il ol- Razı olmak 224a/24

ḳāl *(Ar.) is.* Söz, laf

ḳāl it- Söz söylemek 214b/02

ḳal-1. Konaklamak: *Rüstem ol yirde ḳalup ol gice ārām eyledi, ṣabāḥ yine binüp...* 200b/25, 210b/17, 222b/15

2. Oyalanmak, vakit geçirmek: *Gūderz Pīr ġayrı muḳayyed olmadı. Ol gün Rüstem ile ḳalup irtesi gün Rüstem Gūderz ile meclis ḳurup biraz yidiler içdiler* 204b/20, 217b/03, 229b/07

3. (Takılıp, asılıp, düşüp, durup) kalmak: *Ṭūs raḫşı-la bile zemīne sernigūn oldı, ḥattā ayaġı da üzengüde ḳalup çıḳar imdi* 205b/11, 212b/14, 225a/13,

4. İçini bir duygu kaplamak: *Kelāt-ı ḥarem'e geldi ve babası Veyse'nüñ kellesi fitrākinden çevirüp, bir maḥale defn eyledi ve bu elem ile ḳaldı.* 206b/10, 218a/10, 219b/21

5. Durumu, yeri, niteliği değişmek: *Evlād'a, "Şimdi niçe olur ben Ebreş ile gidersem bundan Māzenderān'a varınca ḳan şişede ḳurıyup ḳalmaz." didi* 208b/17, 225b/13, 229b/02

6. (Bir yerin içerisinde) kalmak: *Ol āhen ḥiṣārıñ içinde ḳaldılar. Ḳaçan ṭaşradan bir kimse gelse ol ḥiṣār görinmezdi* 210b/14

7. Zaman, uzaklık ve nicelik belirten miktarda bulunmak: *Biraz bāde ḳalmışı-dı añunla defᶜ-i ḫumār idüp Ebreş'e licām urup üzerine süvār oldı* 208b/11, 217b/02, 228b/21

8. Miras kalmak: *Belīsem āh idüp, ḫoş imdi: "Yā Rüstem bu intiḳām eger saña ḳalursa, evlādıña ḳalmasun." diyüp, döndi* 218a/09, 218a/09

ḳaldı ki Bundan başka, bununla birlikte

→ ᶜamelden ḳal-, bī-ḥūd ḳal-, bildüginden ḳal-, elinde ḳal-, eser ḳal-, görmekden ḳal-, ḫālī ḳal-, ḥāmile ḳal-, ḫāṭıru ḳal-, işüñden ḳal-, mebhūt ḳal-, mecāli ḳalma-, misāfir ḳal-, nāçār ḳal-, piyāde ḳal-, serasime ḳal-, şübhesi ḳalma-, yaluñuz ḳal-, yoldan ḳal-

ḳalᶜa *(Ar.) is.* Kale 200b/01, 210b/13, 230a/02

ḳalᶜa-yı Belḫ *ö.i.* Yer adı 212b/06

ḳalᶜa-yı Keyān-ābād *ö.i.* Yer adı 208b/03, 209a/10

ḳalᶜa-yı kūh Dağ kalesi 222a/11

ḳalᶜa-yı Māzenderān *ö.i.* Yer adı 209b/05, 223a/05, 230a/01

ḳalᶜa-yı Zābil *ö.i.* Yer adı 212a/23

ḳalᶜa-yı zīb-efzā Heybetli, güzel kale 207a/01

ḳalᶜa-yı Surḫ-ābād *ö.i.* Yer adı 200b/16

→ ahālī-yi ḳalᶜa

ḳalbur *is.* Büyük delikli ve seyrek delikli elek 210a/18

ḳaldır- 1. (Bir şeyi) bulunduğu yerden almak, toplamak: *Siyeh Merd-i Gilānī'nüñ öñine vardı, "Pādişāhum eger iẕniñüz olursa şol gürzlerüñ ikisin birden ḳaldırup, ṣalayum." didi* 201b/14, 214b/15, 214b/22

2. Yok etmek, öldürmek: *...ᶜuryān idüp eyitdi: "İy nā-bekār Zābil'i! Bārī senüñ vücūduñ ṣaḫīfe-yi ᶜālemden ḳaldıram!" diyüp...* 203b/03, 206a/08

3. Yukarı doğru hareket ettirmek: *Öyle zūr eyledi ki ikisin daḫı yirinden ḳara ṭaġ gibi ḳaldırup, ḳollarınuñ üzerine aldı* 205b/17, 215a/01, 230a/05

4. Uyandırmak, yattığı yerden almak: *Bunlar eyitdi: "Yā Sinduḫt pederüñ daᶜvet eyledi varmaduḳça olmaz." diyüp ḳaldırdılar.* 208a/09

5. (Örtülü bir yeri) açmak: *Sevdāve Bānū öñine düşüp, Keykāvus'uñ oldıġı ḳaṣra getürdi, andan perdeyi ḳaldırup, "Buyuruñ işte meclis ṣadrında oturur, niçe dilerseñ eyle." didi* 228b/05

ḳaldıra-bil- Kaldırabilmek 214b/24

→ baş ḳaldır-

ḳalem *(Ar.) is.* Kalem

***ḳalem-vāri** (İnce ve düzgün) kaşlı 220b/10

ḳalḳ-1. Doğrulmak, ayağa kalkmak: *Behrām çüst zemīne ṣıçrayup ḳalḳdı anuñ yanına gelüp, ata baḳup te'essüf eyledi niçe eylesün çāre yoḳ* 200a/09, 211a/15, 230b/24

2. Uyanmak, kendine gelmek: *Rüstem üçinci berzaḫı daḫı defᶜ idüp, yine Evlād'ı dıraḫta bend idüp, ḫāba vardı. Ṣabāḥ ḳalḳup yine gitdiler, aḫşama ḳarīb bir laṭīf bāġ-çeye geldiler* 206b/18, 217b/17, 222a/03

3. Bir işe girişmek, başlamak: *Muẓaffer Şāh iḳlīm-i ḫarācı deger bir ḫilᶜat-i semmūr giydürdi; andan ḳalḳup Rüstem bāġ-ı behişte vardı; Mebḫa-yı ᶜĀbid'üñ elin öpdi* 206b/04, 209a/07, 213b/17

4. Yola koyulmak: *İrtesi gün ol menzilden ḳalḳup, Tūrān ülkesine yüridiler. Tūrān ülkesine geçüp, bir menzilde ḳondılar* 200b/20, 213a/21, 229b/11

5. Kaldırmak, toplamak: *Çünkim simāṭ yindi ve ḳalḳdı. Yine meclis ḳurılup, ᶜişrete başladılar* 214b/06

→ ayaġa ḳalḳ-, ayaḳ üzere ḳalḳ-, ḫābdan ḳalḳ-

ḳalḳan *is.* Ok, kılıç vb.nden korunmak için savaşçıların kullandığı korunmalık 214a/24

ḳaltabān *(Far.) sf.* Namussuz 200b/09, 205b/04, 212a/20

ḳamalaḳ *is.* Kuşatma

ḳamalaḳ eyle- Kuşatmak 230b/24

ḳāmet *(Ar.) is.* Boy, endam

→ ḳadd ü ḳāmet

kāmil *(Ar.) sf.* Yetkin, erişkin

kāmil-i ẕū-fünūn Alim, bilgin 210b/19

kāmil-i rūşen Aydın, bilgin, alim 211a/05

ḳan *is.* Kan 203a/12, 218b/19, 226b/25

ḳanın al- Öldürmek 223b/15, 224a/01, 225b/20

ḳanda *zf.* Nerede, nereye 211b/12, 219b/20, 230b/11

ḳandan *zf.* Nereden 200a/17, 213b/04, 226a/01

ḳandīl *(Ar. ḳindīl) is.* Aydınlatma aracı 227b/21, 227b/25, 227b/25

ḳandīl ḳandīl ol- Işık saçmak 220a/03

ḳanġı *sf.* Hangi 207a/01, 219a/13, 205a/24

ḳanı *zf.* Hani, nerede 201a/14, 214b/11, 229b/12

ḳanlu *is.* Hasım, düşman 217b/19

ḳanṭār *(Ar.) is.* Kantar 213a/03, 214a/10

ḳānūn *(Ar.) is.* Yasa, kanun

→ tāc u libāçe-yi ḳānūn eyle

ḳap- Birdenbire yakalayarak, çekerek almak: 202a/15, 211b/20, 227a/16

→ nem ḳap-

ḳapa- Bir yere sokup dışarı çıkmasına engel olmak, hapsetmek 229a/008

ḳapan- Yüzü, gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilmek 202b/18, 216b/23, 219b/20

ḳapıl- Bir kimseye tutulmak

→ çeñesine ḳapıl-

ḳapla- Her yanını örtmek, kaplamak 210b/01, 210b/10

ḳaplan *is.* Kaplan 213a/01

→ ser-ḳaplan

ḳapu *is.* Kapı, geçit 208b/24, 226a/22, 230b/23

ḳapucı *is.* Kapıcı 214b/03

ḳaʿr *(Ar.) is.* Son 226a/12

ḳar *is.* Kar 222a/23

kār (I) *(Far.) is.* Kazanç, fayda 213b/25

kār eyle- Fayda etmek, yarar sağlamak 216a/09

→ āḫir-i kār

-kār (II) *(Far.) e.* "-li, -ci, -eden, edici" eklerinin karşılığıdır, isimleri sıfat yapar.

→ ḥīle-kār

ḳara (I) *sf.* Kara, siyah 203b/11, 210a/18, 215a/01

ḳara ḳurı Çelimsiz, zayıf 222a/18

ḳara (II) *is.* Kara parçası, toprak 222b/05

ḳaraltu *is.* Kim ve ne olduğu seçilemeyen, belli belirsiz koyu renkli biçim 225b/23

ḳarār *(Ar.) is.* Bir konu hakkında varılan kesin yargı

ḳarār eyle- Oturmak, durmak 200a/15, 207a/15, 227a/09

ḳarār it- Oturmak 214a/23

→ ārām u ḳarār, ārām u ḳarār eyle-

ḳarar- Kararmak 223b/06

ḳardaş *is.* Kardeş 208a/12, 208a/08

ḳarın *is.* Karın, mide 214b/03, 218a/22

ḳarnı büyü- Hamilelik esnasında karnı büyümek 218a/14

ḳarnı ṭoy- Yemek yeyip, açlığını gidermek 219b/01

ḳarnın yar- Kılıç, bıçak gibi kesici aletlerle bir insanı öldürmek 223b/15, 224a/01, 224b/09

Kārın *ö.i.* Kişi adı 200b/17

ḳarındaş *is.* Kardeş 204a/02, 211b/20

ḳarışdır- Karıştırmak, alt üst etmek 224b/12

ḳarışma *is.* Cenk, savaş 201a/23

ḳarīb *(Ar.)* Yakın, yakın olan, uzak olmayan 207a/10, 222a/22, 222a/03

ḳarşu 1. *zf.* Yüzünü bir şeye doğru çevirmek: *Keykāvus-ı Kāmrān derbende ḳarşu sāye-bān ḳurdurup, ol aradan cengi temāşāya ṭurdı* 203b/18

2. Zıtlık, muhaliflik: *Keykāvus da "Ṣūret-i ẓāhirde Ḥalḳa ḳarşu sen gitme." didi* 205a/08

3. (Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin) esas tutulan yüzünün ilerisi: *Evlād gülüp, "Devletlü ṣāḥib-ḳırān hele bir kerre ḳarşuya baḳ." didi* 206b/15, 207a/19, 221a/08

4. Huzur, kat: *Sinduḫt Bānū eyitdi: "Abu, iy ḳardaşlar beni alacaḳ ḳarşusında niçe varayum?" didi.* 208a/09

5. *sf.* Zıtlık, karşılık: *Ayağı ile eşinüp bir de ḳarşu ṭarafa baḳup burnın ḫaṭurdar. Rüstem ḳalḳup oturdı* 221a/23

ḳarşu gel- Karşılaşmak 201a/09, 212a/01, 220a/06

ḳarşu git- Karşılamak 219a/08

ḳarşusına var- Karşısına dikilmek 216a/18

ḳarşu ṭur- Karşısına dikilmek, meydan okumak 213b/25

ḳarşu vir- Atmak, vurmak 223a/18

ḳarşu yüri- Karşılamak, karşısına varmak 221a/20

ḳarşula- Karşılamak, önlemek 203a/15, 218a/18, 230b/10

ḳarşulaş- Karşı karşıya gelmek, rastlaşmak 201a/05

ḳarşulat- Karşılatmak 230a/03

ḳarye *(Ar.) is.* Köy 219a/12

ḳasāvet *(Ar.) is.* Gam, keder, tasa 211a/25

ḳaṣd *(Ar.) is.* Amaç, maksat 200b/22, 216b/10, 221b/12

ḳaṣdına gel- Amacı, maksadı olmak 202b/10

ḳaṣd it- Kast etmek 210b/24

Ḳāṣıd *ö.i.* Kişi adı 200a/17, 201a/25, 213b/02

ḳaṣr *(Ar.) is.* Köşk, sarāy 208b/05, 222a/05, 228a/05

ḳaṣr-ı aᶜlā Büyük ve gösterişli saray 230a/25

ḳaṣr-ı ᶜālī Büyük ve gösterişli saray 208b/05, 222a/18, 222a/04

ḳaṣr-ı şāhāne Muhteşem saray 222a/05

→ bāb-ı ḳaṣr

ḳāş *is.* Kaş

ḳaş u kirpik Kaş ve kirpik 208b/12

ḳaş *is.* Eyerin ve semerin önünde ve arkasında olan yükseklik 212a/02, 212b/12, 215b/18

kāşāne *(Far.) is.* Köşk, malikane 228a/10

ḳaşıḳ *is.* Kaşık 229b/04

kāşki *(Far.) e.* Keşke, ne olurdu 227a/21

ḳat *is.* **1.** Ön, yan, huzur, makam: *Vezīr ḳırā'at eyledi, "Ser-nāme be-nām-ı Ḫudā-yı lem-yezel benüm ḳatumdan ki ḥāliyā pādişāh-ı Īrān Kāvus-ı Kāmrān'um.* 200a/20, 209b/08, 226b/08

2. Kat: *Sām gelüp Rüstem'üñ miyānından yitmiş ḳat düvāl-i zencīr-i kemer Ḳahramānī ṭutup...* 215a/24

→ iki ḳat ol-, öñine ḳat-

ḳat- Katmak

→ cān cāna ḳat-, giceyi gündüze ḳat-, öñine ḳat-

ḳaṭār *(Ar.) is.* Birbiri ardınca sıralanmış hayvan sürüsü, katar 202a/20

ḳatı *sf.* Çok, çok fazla pek 204a/09, 207b/12, 226a/08

kātib *(Ar.) is.* Katip 200b/12

ḳaṭīfe *(Ar.) is.* Kadife 213a/03

ḳatl *(Ar.) is.* Öldürme

ḳatl eyle- Öldürmek 212a/20, 217b/19, 230a/11

ḳatl olın- Öldürülmek 216a/17

ḳatl it- Öldürmek, yok etmek 230a/21

ḳavl *(Ar.) is.* Söz 203b/16, 210b/18, 230a/10

ḳavm *(Ar.) is.* Kavim 223a/07

ḳavra- Sıkıca tutmak, kavramak 214b/25, 215b/10, 223a/25

ḳavuş- Ulaşmak, erişmek 224b/22

→ el ḳavuş-

ḳavuşdur- Kavuşturmak

→ aṣlına ḳavuşdur-

ḳay- Kaymak 216b/20

ḳaya *is.* Kaya

→ kesme ḳaya

ḳayd *(Ar.) is.* Endişe, tasa

→ kaydında ol-

ḳaydlu *(Ar.)* Ayağı zincirle bağlı olan 217b/23

ḳayır- Kayırmak 219b/25

ḳażā *(Ar.) is.* Kaza 210a/24, 218b/24

ḳażārā *(Ar.) zf.* Kaza olarak, bilmeyerek, yanlışlıkla 211b/03

ḳażiyye *(Ar.) is.* İş, husus 230a/25

ḳażiyye-yi muḳaddem Önemli iş 205a/06

kebāb *(Ar.) is.* Ateşte veya kab içerisinde pişirilen et 217a/18

kebīr *(Ar.) sf.* Büyük, ulu

→ mürġ-i kebīr

keff *(Ar.) is.* El içi, avuç

keff-i dest El içi, avuç 206a/06, 216a/16

kefret *(Far.) is.* Karanlık, bilinmezlik 223b/04

kelām *(Ar.) is.* Söz

→ ḥāṣıl-ı kelām, ḫulāṣa-i kelām, netīce-i kelām

Kelāt-ı ḥarem *ö.i.* Yer adı 216b/12, 216b/13, 218a/09

kelimāt *(Ar.) is.* Kelimeler; söz 205a/11, 208b/15, 219b/15

→ aḥvāl-i kelimāt

kelle *(Far.) is.* Baş, kafa 205b/10, 214a/24, 226a/07

kellesi ḳız- *mec.* Kızmak, sinirlenmek 219b/08, 214b/07

kemāl *(Ar.) is.* Olgunluk, mükemmellik 203b/11, 208b/23, 223a/22

kemāl-i ġażab Çok sinirlenme 200b/02

kemāl-i hüner Marifette en üst seviye 207b/18

kemāl-i mertebe En yüksek derece 204b/17

kemāl-i taḥṣīl Ehil, usta

kemāl-i taḥṣīl eyle- Bir konuda ehil olmak 207a/22

→ icrā-yı kemāl it-

kemān *(Far.) is.* Yay 200b/13, 207b/14, 212a/14

→ baḥr-i kemān, tīr ü kemān ur-

kemend *(Far.) is.* Deri 219a/06, 227b/21, 229b/21

kemer *(Far.) is.* Kemer 206a/12, 206b/15, 215b/10

***kemer-beste** Kemer, kuşak bağlamış 214b/16

→ düvāl-i zencīr-i kemer

kemerlendir- (Boynu) boğum boğum olmak 220b/10, 221a/20

kemlik *(Far. kem) is.* Kötülük, fenalık 202a/05

kemük *is.* Kemik 226b/02

kenār *(Far.) is.* Kıyı, kenar 200b/24, 219a/25, 226a/14

kenār-ı Ceyḫūn Ceyhun kenarı 200b/24

kendi / kendü *zm.* Kendi 200b/06, 211a/03, 230b/20

kendüsin / kendin bildür- (Kendisini) tanıtmak 219a/13, 210b/21

kendüsine / kendüye gel- Aklı başına gelmek 211b/21, 220a/16

kendini bil- Aklı başında olmak 204b/23

kendin dir- Toparlanmak 224b/23, 225a/05

kerān *(Far.) is.* Sınır, uç, kıyı

→ leşker-i bī-kerān

kerem *(Ar.) is.* Cömertlik, lütuf

→ luṭf u kerem it-

kerre *(Ar.) is.* Defa, kez 214b/13, 215a/25, 223a/18

→ ḳırḳ elli kerre yüz biñ, on yidi biñ kerre yüz biñ, yidi kerre yüz biñ

Kerşeyüz *ö.i.* Kişi adı 212a/02, 212b/13, 213b/12

kes- **1.** Kesmek: *Üzerine leşker-i bī-şümār ile varıram, ḳalʿa ve tāc u taḫtuñ başına yıḳup, belki başın daḫı keserem* 200b/01, 226b/18, 229b/20

2. (Konuşmayı) bitirmek: *Ḥattā gelürken birḳaç kimesne bir yirde söyleşürlerken üzerlerine uġradum, beni görince sözi kesdiler* 205a/03, 205a/04

→ başın kes-, göbegini kes-, pāyların zemīnden kes-, ümīdi kes-

kesb *(Ar.) is.* Kazanma, elde etme

kesb-i murād eyle- Sahip olmak 201b/10

kesdir- Kestirmek

→ öñin kesdir-

kesil- **1.** Kesilmek: *Ammā sütūn yine yirinde ṭurur ḳalḳup sütūna baḳdı aṣlā kesildügi bellü degül ḳatı çoḳ diḳḳatle ṣarf-ı nigāh eyledi* 207b/12

2. (Sesi, soluğu vb.) bitmek: *Keykāvus ise pehlüvānlar ile bir yirde ṭop olup, naʿra-i Rüstem'i diñlerlerdi. Gördiler naʿra kesildi* 223b/08, 223b/08

kesindü *is.* Alay, eğlence

kesindüye al- Alaya almak, eğlenmek 226b/07

kesme *sf.* Küp biçiminde veya köşeli olarak kesilmiş olan

kesme ḳaya Baskı altında kalarak sertleşen toprak parçası 207a/04

kesme ḥücre Kaya ya da sert toprak açılarak açılan odacık 224b/03

-keş *(Far.) sf.* Çeken, taşıyan

→ nīze-i bār-keş, ser-keş

keşf *(Ar.) is.* Açma, ortaya çıkarma

keşf eyle- Keşfetmek 218b/16

keşīde *(Far.) sf.* Çekilmiş, çekmiş

keşīde ḳıl- Çekmek 217b/06

Keyān-ābād *ö.i.* Yer adı 207a/02, 218a/17, 218a/06

→ ḳalʿa-yı Keyān-ābād

Keyān Şāh *ö.i.* Kişi adı 207a/02

keyd *(Ar.) is.* Hile, oyun

keydine aldan- Oyununa gelmek 210b/04

keyif *(Ar.keyf) is.* Sağlık, afiyet 207a/16, 212a/12

keyfi bozıl- Rahatı, huzuru kaçmak 203a/16, 224a/18

keyfi ol- Gönlü olmak 226a/09

keyfiyyet *(Ar.) is.* Nitelik, bir şeyin iyi veya kötü olma durumu 217b/10, 228b/19

Keykāvus / Kāvus-ı Kāmrān / Keykāvus-ı Kāmrān / Keykāvus Şāh ö.i. İran hükümdarı 200a/12, 209b/07, 225b/24

→ bār-gāh-ı Keykāvus, dīvān-ı Keykāvus, nāme-yi Keykāvus, pādişāh-ı Īrān-ı Keykāvus, pādişāh-ı Īrān-ı Keykāvus-ı Kāmrān, pādişāh-ı Īrān-ı Kāvus-ı Kāmrān, ser-ʿasker-i Keykāvus-ı Kāmrān

Keyvān *ö.i.* Kişi adı 213a/04

kez *is.* Kere, defa 224a/02, 225a/14

kıç *is.* (İnsan ya da hayvanın) gerisi, ardı 217a/11, 227a/03

ḳıl- Yapmak, etmek

→ endāḫte ḳıl-, keşīde ḳıl-, namāz ḳıl-, sūḫte ḳıl-

ḳılıç *is.* Kılıç 206a/09, 216b/02, 228b/07

ḳılıç ur- Kılıçla vurmak 201a/24

ḳımāṭ *(Ar.) is.* Sargı, örtü, sarılacak şey 218b/07

ḳımılda- Kımıldamak 222a/14

ḳımıldat- Kımıldatmak, kıpırdatmak 230a/12

ḳınāᶜ *(Ar.) is.* Örtü, peçe 208b/07, 208b/09

kır- 1. Öldürmek: *"Rüstem geliyor, bütün dīvleri ḳırmış, işte geldi." dirken, Evlād ile Rüstem gelüp selām virdi* 201b/05, 223b/09, 226b/18

2. Parçalamak, kırmak: *Rüstem Ebreş'üñ ṣağrısına yatup oḳ üzerinden geçerken iki parmağı-la ḫadengi ṭutup, żabṭ eyledi ve ṭoğrılup, dizine urup, ḳırdı ve atı-virdi* 216a/22, 216a/23, 216a/23

→ ḳoz ḳır-

ḳırāᶜat *(Ar.) is.* Okuma

ḳırā'at eyle- Okumak 200a/20, 213b/20, 226b/08

ḳırān *(Ar.) sf.* Kutluluk anlamı katar

→ ālāt-ı ṣāḥib-ḳırān, ᶜırż-ı ṣāḥib-ḳırānī, lenger-i ṣāḥib-ḳırānī, mehābet-i ṣāḥib-ḳırān, ṣāḥib-ḳırān, ṣāḥib-ḳırān-ı ᶜālem it-, ṣāḥib-ḳırān-ı cihān, ṣāḥib-ḳırān-ı pür-hüner, ṣāḥib-ḳırān-ı Türkistān, ṣāḥib-ḳırān-ı şīr-dil, ṣāḥib-ḳırānī, ṣāḥib-ḳırānlıḳ eyle-, ṣāḥib-ḳırān-zāde, sille-yi ṣāḥib-ḳırānī

ḳırāṭ *is.* Ölçü birimi 217a/07, 220a/17, 225a/03

ḳırıl- 1. Yenilmek, zayi olmak: *Bu minvāl üzere Rüstem on iki biñ dīvi ḳıra ḳıra az ḳurtıldı, ḳalanlar gördiler nāfile ḳırılup, döginürler* 223b/04

2. Kırılmak: *Ejderi fırlatdı ise ejderüñ bili ḳırılup ġayrı ḥarekete mecāli ḳalmayup, helāk oldı* 215a/20, 221b/06

ḳırḳ *sf.* Kırk 208b/02, 218b/20, 229b/03

ḳırḳ biñ Kırk bin 200b/19, 201b/13, 202a/11

ḳırḳ elli kerre yüz biñ Dört beş milyon 202a/25,

ḳırḳıncı Kırkıncı 208b/04, 229b/03

ḳırmızı *sf.* Kırmızı 213a/03

ḳışdur- (Bir şeyi eline) tutuşturmak 229a/19

ḳıṣṣa *(Ar.) is.* Kıssa, hikaye 224b/07

→ el-ḳıṣṣa

ḳış *is.* Kış 205b/04

ḳıyāfet (Ar. *ḳifāyet*) *is.* Elbise, giysi 230b/20

ḳıyām *(Ar.) is.* Ayağa kalkma, ayakta durma

ḳıyām it- Ayağa kalkmak 200a/17

ḳıyās *(Ar.) is.* Karşılaştırma

ḳıyās eyle- Karşılaştırmak 217b/23

ḳıymet *(Ar.) is.* Kıymet, değer

ḳıymet bil- Değerini bilmek 204a/22, 215b/13

→ ẕī-ḳıymet

ḳız *is.* Kız 200a/24, 208a/12, 226b/11

ḳız al- Bir kızı gelin almak 209b/13, 210a/13, 213a/02,

ḳız- Öfkelenmek, sinirlenmek 228a/12

→ kellesi ḳız-

ḳızar- *mec.* (Yüzü) kırmızı olmak 208a/13

ki *(Far.) bağ.* Ki 201a/05, 214b/25, 230a/13

kibr *(Ar.) is.* Büyüklük taslama 202b/09, 223a/22

kice *is.* Keçe 229b/02

kifāyet *(Ar.) is.* Kāfi gelme, yetme

kifāyet eyle- Yetmek 213a/23

kifāyet it- Yetmek 201a/15

kilim *is.* Kilim 227a/03

kim *zm.* **1.** Ki (Bağlama zamiri): *Ṭūs da eyitdi: "Birāder benüm bildigüm budur kim bu Zenge-i Şāvrān çoḳ metīn dil-āver zengī bunuñ elinden yol alınmaz* 200b/09, 202a/18, 204a/22

2. Kim (Soru zamiri): *Dīv-i Sefīd ġażaba gelüp, bir kerre yıldırım gibi şaḳıyup dişlerüñ çaḳır çaḳır ötdirüp, "Keykāvus kimdür kim gelüp benüm maʿşūḳamı almaḳ ister* 205b/21, 206b/21, 210a/17

kim bilür Belirsizlik, blinmezlik bildirir 230a/03

kimesne *zm.* Kimse 200b/06, 201b/23, 206a/16

kimi *zm.* Kimi, bazısı 207a/17, 207a/17, 222b/05

kimse **1.** *is.* Kişi, fert: *Ṭūs gördi: "ʿAskerüñ ilerüsi gitmez bize, nedür bunuñ aṣlı, yoḫsa der-bend teng midür? ʿAsker geçmez." didükde ileride biraz kimse gelüp Ṭūs'a eyitdiler* 201b/20, 211a/22, 212a/09

2. *zm.* Herhangi biri: *Salāmon, "Çāresi budur ki; bu siḥri her kim itdi ise, ol kimsenüñ ḳanı sürme gibi aʿmā olanlaruñ gözine çekilmege muḥtācdur* 210b/15, 210b/06, 217b/14

3. *zm.* Hiç kimse: *Eger yoḳ diyüp ʿinād eylerse bu der-bend benümdür, kimseyi geçürmem* 202a/04, 202a/19, 205a/11

kīn *(Far.) is.* Gizli düşmanlık, garez

→ ḫışm-ı kīn, kibr ü kīn

kirpik *is.* Kirpik

→ ḳaş u kirpik

kişi *is.* Kişi, kimse 202a/22, 226b/12, 229a/01

kiẕb *(Ar.) is.* Yalan

kizb it- Yalan söylemek 211b/14

ḳo- / ḳoy- **1.** Koymak, bırakmak: *Ṣofrayı Rüstem'üñ öñine ḳodılar, ṣurāḥī ile bādeyi daḫı yanına ḳoyup gitdiler.* 203a/24, 217a/23, 227a/24

2. Yerleştirmek: *Rüstem gibi ṣāḥib-naẓar dil-āver Ġażanfer Şāh'uñ tīġı ġılāfından ne zamān çıḳarup ve yine ne zamān ġılāfına ḳodı* 228b/11, 207b/14, 207b/10

ḳoma eyle- "Koymayın, bırakmayın!" komutunu vermek 212a/11, 212b/11

→ ayaġ üzere ḳo-, hale ḳo-, içine ḳoy-, muḳābil ḳo-, naẓarında ḳo-, öñine ḳo- / ḳoy, öpüp başına ḳo-, şarṭ ḳo-, yaluñuz ḳo-, şekline ḳoy-, yolından alı-ḳoy- / alı-ḳo-, yirine ḳo- / ḳoy-, yetīm ḳo-, zemīne ḳo- / ḳoy-

ḳoca *sf.* Yaşlı, ihtiyar 204b/02, 205a/10

ḳodır- Koydırmak 228b/13

ḳol *is.* Kol 206a/12, 224b/18, 227a/08

ḳol aç- (Sarılmak veya kucaklamak için) kollarını açmak 227a/01

ḳol ṣal- Kol dolamak, sarmak 222a/15

ḳolay *sf.* Kolay

ḳolayın bul- Uygun yolunu bulmak 204b/14

ḳolayına getür- Kendisine uygun duruma getirmek 221a/02

ḳolçaġ *is.* Kola geçirilen kılıf 202a/07, 202a/08

ḳolla- Korumak, gözetmek 216a/01

ḳollan- Korunmak, sakınmak 211b/18

ḳoltuḳ *is.* Kol, koltuk 202b/19, 206a/08, 216b/23

ḳoltuġına gir- Koluna girmek, kol kola olmak 207a/14, 209b/23, 218a/24

ḳoltuḳ altı Kol altı 202b/19, 216b/20, 216b/23

ḳon- Yerleşmek, konaklamak: 200b/24 203a/21

→ muḳābiline ḳon , yiye içe ḳona göçe

ḳonaḳ *is.* Konak, dinlenilecek yer 219a/16, 219a/17

ḳondur- (Bir yere) oturtmak, yerleştirmek 203a/15, 212b/09

ḳop- 1. *mec.* Gürültülü ve tehlikeli olayların birdenbire başlaması: *Bu ḳadar Zābil ḳalʿasında Keykāvus yanında ʿasker var, duyılup anlaruñ ehl ü ʿıyāllarından Zābil içinde bir feryāddur ḳopdı* 212b/01, 202b/23

2. İki ya da daha çok parçaya ayrılmak: *Gürz Belīsem'üñ elinden ṭutam ṭutam ḳopup, ḳolları bükilüp ve bāzūları uyuşdı* 218a/01, 219b/16,

→ çatırdı ḳop-, yüregi ḳop-

ḳopar- (Bir şeyi) koparmak 216b/04, 219b/24, 220a/07

→ at ḳopar-, omuzlarını ḳopar-

ḳorḳ- Korkmak 214b/17, 228b/02, 230b/16

→ gözi ḳorḳ-

ḳorḳu *is.* Korku 205a/02, 212a/05, 215a/03

ḳorḳut- Korkutmak 205b/07

ḳoş- Göndermek, görevlendirmek

→ ādem ḳoş-

ḳov- Kovalamak 200b/07, 226b/18

ḳoy- Bırakmak, koymak 230a/25

ḳoyun *is.* Koyun 215b/11, 222b/02, 229b/02

ḳoz *is.* Ceviz

ḳoz ḳır- *mec.* Hovardalık, çapkınlık yapmak 229b/25

kökli *sf.* Köklü 215b/05

köşk *is.* Köşk, saray 219a/25, 219a/25

köy *is.* Köy 211a/17, 211a/23, 212b/08

ḳubbe *(Ar.) is.* Kubbe 224b/08, 224b/08

ḳubbe-i felek Gökyüzü 201b/12, 205b/08, 227b/16

ḳubbe-i āsümān Gökyüzü 218a/07

ḳubbe-i laciverd Gökyüzü 200b/09

ḳucaḳ *is.* Kucak 209a/18, 218b/11, 218b/11

ḳucaḳla- Kucağa almak 206a/08, 218b/02, 227a/01

ḳuç- Kucaklamak 209a/18

ḳudūm *(Ar.) is.* Uzak bir yoldan, yerden gelme; ayak basma

→ teşrīf-i ḳudūm

kūh *(Far.) is.* Dağ 222a/22

***kūh-peyker** Heybetli, iriyarı

kūh-ı demāvend *ö.i.* Yer adı 212b/19

kūh-ı ḳaf *ö.i* Kaf dağı 225b/19

kūh-ı rizbān *ö.i.* Yer adı 204a/18

kūh-ı şiᶜāᶜ *ö.i.* Yer adı 224a/05

kūh-ı şuᶜāiᶜ *ö.i* Yer adı 209b/02, 210a/11

→ firāz-ı kūh, gürz-i kūh-peyker, ḳalʿa-yı kūh

ḳul *is.* Kul, hizmetkar 207a/20, 210a/05, 225b/13

ḳul it- Kul etmek 213a/16

ḳul ol- Kul olmak 206a/23, 206b/01, 213b/15

ḳulaçla- 1. Kulaç atarak yüzmek: *Henüz ṭoġmış bir maʿṣūmı bir kenārından ṣalı-virseler ḳulaçlama yüzerek öbür kenārına varınca aḳ ṣaḳallu Pīr olurdı." dimişler* 226a/14

2. Ölçmek: *...ṭutup nice ḳulaçlamadın Rüstem'i urdı ise acısı tā Rüstem'üñ cigerine irüp; Rüstem uyḫudan bilikledi* 219b/10,

ḳulaġuz *is.* Kılavuz, rehber

ḳulaġuz eyle- Kılavuz tayin etmek 220b/05

ḳulaġuz it- Kılavuz yapmak 224a/05

ḳulaḳ *is.* Kulak 212b/25, 216a/05, 218b/18

ḳulaḳ aṣ- Önemsemek, önem vermek 204b/25

ḳulaḳ ḳabart- Belli etmemeye çalışarak dinlemek 221a/19

ḳulaḳ ṭut- Kulağını vermek, dinlemek 225b/07

ḳullan- Bir şeyden belirli bir amaç için yararlanmak 213a/03, 230b/15

ḳulle *(Ar.) is.* Tepe, doruk 209a/03

ḳum *is.* Kum 222b/01, 228b/20

ḳur- Hazırlamak, tertip etmek 202a/19, 217a/21, 227a/19

→ meclis kur-

ḳurʿa *(Ar.) is.* Kura

ḳurʿa at- Kura atmak 228b/20

ḳurdır- Kurdurmak 203b/18, 227a/24

ḳurı *sf.* Kuru 222a/18

ḳurı lāf Değer taşımayan boş söz 203b/06

→ ḳara ḳurı

ḳurı- 1. Ölmek: *Sām göñlünden, "Var hey laʿīn hele kendi ḳurıyacaḳ başıñı ḫalāṣ eyle." didi.* 215b/23

2. Kurumak: *Dīv-i Sefīd'i ṭutup, ḳarnın yarup, cigeri ḳanın alup, ḳurımadan bunda getürüp aʿmā olanlaruñ gözine çeküp şifā bulurlar* 223b/15, 225b/12

ḳurıl- Kurulmak

→ meclis ḳurıl-

ḳurşun *is.* Kurşun 209a/02, 226a/11

ḳurtul- Kurtulmak 216a/11

→ ucuz ḳurtul-

kūs *(Far.) is.* Savaşlarda çalınan büyük davul 203a/17

ḳuṣūr *(Ar.) is.* Kusur, noksan, eksik 208b/11

→ bī-ḳuṣūr

ḳuş *is.* Kuş 208b/20

ḳuş uçurma- Hiç kimsenin geçmesine izin vermemek 201b/19

ḳuşan- 1. Savaşa hazırlanmak için savaş malzemelerini giymek: *Rüstem gördi içlerinden biri şāhāne libāsı-la ve ṣāḥib-ḳırānlar ṭarzı üzere ālāt-ı ḥarb ḳuşanmış.* 206b/22

2. Giyinmek: *...ṣoñra Keykāvus-ı Kāmrān pāk giynüp ḳuşanup Sevdāve Bānū'nuñ yanına girdi* 227b/01

ḳuvvet *(Ar.) is.* Güç, takat 201a/23, 216a/12, 223a/22

ḳuvvet-i bāzū Bilek gücü 205a/07, 213a/13, 219a/06, 226a/24

ḳuvvet-i bāzū-yı pehlüvānī Pehlivana has bilek gücü 207b/18

ḳuvvet-i hüner Marifet gücü 208a/15

ḳuvvet-i ḳāhire Ezici güç 209b/03, 212b/25, 219a/10

ḳuyı *is.* Kuyu 230b/14

ḳuyruḳ *is.* Kuyruk 219a/06

küçük *sf.* Küçük 207a/20, 213a/06, 224a/11

küdūret *(Ar.) is.* Gam, tasa 204a/15

ḳufl *(Ar.) is.* Kilit 205a/14

küḥeylān *(Ar.) is.* Gözü sürmeli cins Arap atı 212a/07

külḫān *(Far.) is.* Hamam ocağı 224b/07

küllü sirr^{in} **cāveze'l-is̱neyni şā**^{c} "İkiyi aşan etrafa taşar" anlamında söz.

künām *(Far.) is.*Vahşi hayvan barınağı, kuş yuvası 218b/20

kürük *is.* Boynuzsuz öküz

→ at kürük eyle-

küstāḫ *(Far.) sf.* Küstah

küstāḫlıḳ Küstahlık, kabalık 201a/11, 207a/18, 209b/12

küşte *(Far.) sf.* Öldürülmüş 222a/19

küştī *(Far.) is.* Güreş

küştī ṭut- Güreşmek, güreş tutmak 208a/25

küt *yan.* Kütürdeme sesi

küt-a-küt Üst üste küt sesi çıkarak 225a/07, 217b/04

kütür *yan.* Kırılma sesi

kütür kütür Kütür kütür 215a/19, 227a/02

kütürdi Kütürtü, gürültü 203a/22

kütürredek *zf.* Küt diye 219b/16

-L-

lā *(Ar.) e.* Olumsuzluk edatı

***lā-büdd** Lazım, gerek, gerekli 204a/15, 219a/20, 219a/22

lāf *(Far.) is.* Söz, lakırdı

lāf eyle- (Güzel) sözler söylemek 222a/10

lāf-ı güzāf Boş laf, gereksiz söz 203b/06

→ ḳurı lāf

laᶜīn *(Ar.) sf.* Lanetlenmiş, nefret kazanmış, istenmeyen 200b/09, 224a/02, 227b/02

laᶜīn-i bī-dīn Dinsiz şeytan 224b/23

→ ḥayf-ı laᶜīn

laḳab *(Ar.) is.* Takma ad, nam 207a/03, 209a/05, 218b/17

lākin *(Ar.) bağ.* Ama, fakat, ancak 201a/11, 213b/24, 225b/06

laᶜn *(Ar.) is.* Lanetleme

→ ᶜaleyhi'l laᶜne

lāşe *(Far.)* *is.* Leş 227a/05

laṭīf *(Ar.) sf.* Hoş, güzel 201a/01, 219a/20, 219a/24

lāyıḳ *(Ar.) is.* Yaraşır, uygun 210a/03

lāzım *(Ar.) is.* Gerekli 202a/23

leb *(Far.) is.*Dudak

***leb-rīz** Ağzına kadar dolmuş

leb-rīz it- Ağzına kadar doldurmak 226a/13

leb-i Ceyḫūn Ceyhun nehrinin kenarı 212a/08

leb-i deryā Deniz kenarı 219a/19

lemeᶜān *(Ar.) is.* Parlama, parıldama

lemeᶜān eyle- Parlamak 207b/23, 206b/15

→ nūr-ı lemeᶜān it-

lem-yezel *(Ar.) sf.* (Allāh'ın sıfatlarından) Baki, kalıcı

→ be-nām-ı Ḫudā-yı lem-yezel

lenger *(Far.) is.* Zincir ve çapa

lenger vir- Ayaklarını yere sıkıca kapamak 206a/02, 215b/01, 221b/01

lenger-i ṣāḥib-ḳırānī 215b/06

→ şiddet-i lenger

lerze *(Far.) is.* Titreme, titreyiş

lerze ṭut- Titreme gelmek 209b/14

leşker *(Far.) is.* Asker 210a/25, 214a/07, 230a/25

leşker-i bī-kerān Sayısız asker 214a/06

leşker-i bī-şümār Sayısız asker 200b/01

leşker-i Gilān Geylan askeri 214a/14, 214a/02

leşker-i Īrān İran askeri, ordusı 200b/12, 209b/20, 226b/19

leşker-i Siyeh Merd Siyeh Merd'in askerleri 215b/17

leyl *(Ar.) is.* Gece

→ nıṣfu'l-leyl

libāçe *(Far.) is.* Elbise

→ tāc u libāçe-yi ḳānūn eyle-

libās *(Ar.) is.* Elbise 206b/22

licām *(Ar.) is.* Gem 206b/13, 217a/05, 221a/17

licām divşür- (Ata) gem vurmak 212a/06

licām ur- (Ata) gem vurmak 206b/20, 217b/02, 221a/15

licām üz-(Ata) gem vurmak 221b/09

licāmla- (Ata) gem vurmak 222a/21

lisān *(Ar.) is.* Dil 222b/02

lisāna gel- Dile gelmek, konuşmak 204b/23

lisāna getür- Söze dökmek 205a/11

liyāḳat *(Ar.) is.* Hak etme, liyakat 207b/13

loḳma *(Ar.) is.* Lokma, yiyecek parçası 208b/14, 208b/14, 213b/17

loḳma it- Yemek 219b/18

luᶜb *(Ar.) is.* Oyun, oyuna getirme 204a/20

luġat *(Ar.)* is. Sözlük 218b/17

luṭf *(Ar.) is.* İyilik, lütuf 222b/14

luṭf u kerem it- İyilik etmek, lütufta bulunmak 210a/04

luṭf u ᶜināyet Lütuf ve yardım 222b/24

luṭf it- İyilik etmek 206b/18

-M-

mā-ᶜadā *(Ar.) e.* -den başka, gayrı 219b/13

maᶜān *(Ar.) zf.* Beraber, birlikte 200a/25, 207b/20, 229b/02

mā-beyn *(Ar.)* i.Saray 208a/16

maᶜbūd *(Ar.) is.* Kendisine tapılan varlık, ilah 214b/25

mācerā *(Ar.) is.*Cereyan eden, olup biten şey 211a/04

mādde *(Ar.) is.* İş, mesele 229a/12

madem *(fAr. mā-dām) bağ.* Madem, çünkü, değil mi ki 219a/01

maᶜden *(Ar.) is.* Maden 224a/13

māder *(Far.) is.* Anne, ana

→ raḥm-ı māder

madḥek *(Ar.) is.* Komik 226a/23

mādiyān *(Far.) is.* Kısrak 211a/24, 212a/07, 219a/12

maġāra *(Ar.) is.* Mağara 210a/15, 224b/03, 225b/08

maġlūb *(Ar.) sf.*Yenilmiş, yenik düşmüş 215a/21

maġlūb eyle- Yenmek 202a/17

maġlūb ol- Yenik düşmek 204a/18, 208a/16, 215a/15

maḥal *(Ar.maḥall) is.* Yer, durum, bölge 201a/08, 212b/23, 220a/05

maḥal-i münāsib gör- Uygun bulmak 200a/23

maḥal-i fırṣat Uygun zaman 214a/01

→ ḥīn-i maḥal

maḥallī *(Ar.)* sf Bir şeye has olan, yeri gelen 209a/05, 214a/19, 228a/11

mahāret *(Ar.) i.* Beceri, ustalık 216a/23

→ ᶜarż-ı mahāret

māhir *(Ar.) sf.* Hünerli 203b/19

māhire *(Ar.) sf.* Hünerli, elinden iş gelir, becerikli

→ üstād-ı māhire

maḫmūr *(Ar.) sf.* Sersemlik

maḫmūrlıḳ Uyuşukluk, sersemlik

maḫmūrlıḳ boz- Sersemliği gitmek, kendine gelmek 229a/20

maᶜhūd *(Ar.) sf.* Bilinen, sözü edilen

maᶜhūd ṣadā (Bir kişinin) tanıdık sesi 203a/10, 203b/15, 204a/09

maḥv *(Ar.) is.* Yok etme, ortadan kaldırma

maḥv ol- Ortadan kalkmak, yok olmak 223a/21

maḥż *(Ar.) is.* Halis

→ āteş-maḥż ol

maḫzūn *(Ar.) sf.* Hüzünlü, kaygılı

maḫzūn ol- Hüzünlenmek, kederlenmek 206b/07

maḳām *(Ar.) is.* Makam, mevki, huzur 200b/08

maḳām-ı ḫiẕmet Hizmet makamı 207a/15

maḳaṣ *(Ar. maḳaṣṣ) is.* Makas 209a/03

maḳbūl *(Ar.)* Kabul edilen, beğenilen, hoş karşılanan

maḳbūle geç- Çok beğenilmek, hoşa gitmek 209b/22

maḳdūr *(Ar.) is.* Güç, kuvvet 215b/03

→ ṣarf-ı maḳdūr eyle-, ṣarf-ı maḳdūr eyle-

maḳṣūd *(Ar.) sf.* İstenen, niyet edilen 226a/15

maᶜḳūl *(Ar.) sf.* Uygun, elverişli, yaraşır 206a/24, 208a/25, 214a/03

maᶜḳūl ol- Uygun olmak 200a/04

-māl *(Far.) sf.* "Süren, sürülen, takılan, sarılan" anlamlarıyla terkipler yapar.

→ dest-māl, gūş-māl vir-, pāy-māl ol-, pāy-māl itdür-

mālīḫūlyā *(Ar.) is.* Kara sevda

→ sevdā-yı mālīḫūlyā

mālik *(Ar.) is.* Sahip 201a/19, 205a/07, 214a/22

mālik eyle- Sahip etmek 218b/12

mālik ol- Sahip olmak 204a/22

malluta *is.* Kadınların örtünmek için kullandığı çarşaf 227a/18

maᶜlūm *(Ar.) sf.*Bilinen, belli 201b/03, 211a/23, 213b/13

maᶜnā *(Ar.) is.* **1.** Bir şeyin aslı, iç yüzü: *Yanumda çoḳdan bu maᶜnā ḫāṭırumdan gitmezdi; zīrā işitdüm, Īrān'da nesl-i Ḳahramānda Rüstem nām bir oġlan ḥāliyen ṣāḥib-ḳırānlıḳ duᶜāsı idüp...* 213a/14

2. Durum, vaziyet: *Bir maᶜnā ẓuhūr eylerse defᶜ eyleye. Gūderz yanına başdan başa cümle ḫilᶜatlar virdi* 200b/16, 210b/06

3. İş: *Dīv-i Sefīd'i bulup, öldüre cigeri ḳanın ala ve bunda getüre. Bu olmayacaḳ maᶜnā idi baña tesellī içün eyitdiler* 225b/20

mānend *(Far.) is.* Benzer, eş 222b/10

manend-i ḫıyār Hıyar misali, hıyar gibi 223a/16

māniᶜ *(Ar.) sf.* Mani, engel 202a/24, 208a/12, 226b/06

māniᶜ ol- Engellemek, engel olmak 230a/11

mār *(Far.) is.*Yılan

mār-ı āhen Büyük yılan 210b/14

maᶜrifet *(Ar.) is.* Hüner, ustalık 207b/06

maṣlaḥat *(Ar.) is.* İş, önemli mesele 200a/17

maᶜṣūm *(Ar.) is.* Küçük, yeni doğmuş çocuk 218b/08, 218b/10, 226a/13

maᶜşūḳa *(Ar.) is.* Sevilen, sevgili (kadın) 210a/17, 230b/01, 230b/22

maᶜşūḳalıḳ Sevgili olma durumu 230b/14

māye *(Far.) is.* Asıl, esas

→ ser-māye-yi tedbīr

Māzenderān *ö.i.* Yer adı 200b/12, 209a/20, 226b/12

→ ᶜazm-i Māzenderān eyle-, ᶜazm-i Māzenderān it-, ḳalᶜa-yı Māzenderān, mehāmm-ı sefer-i Māzenderān, pādişāh-ı Māzenderān it-, pādişāh-ı Māzenderān eyle-, ṣaḥrā-yı Māzenderān, ser-ḥadd-i Māzenderān

mażmūn *(Ar.) is.* Gizli anlam, maksat 205a/11, 209a/03

maᶜẕūr *(Ar.) sf.*Mazereti olan, mazaretli 208b/11

maᶜẕūr ol- Mazereti olmak 208b/01

Mebḥā / Mebḥā-yı ᶜĀbid *ö.i.* Kişi adı 208a/01, 209a/17, 218b/09

mebhūt *(Ar.) sf.* Şaşırmış

mebhūt ḳal- Şaşırmak, hayrete düşmek 215b/15

mecāl *(Ar.) is.* Güç, kuvvet 219a/05

mecāli ḳalma- Güçsüz kalmak 205b/23, 218a/14, 221b/06

meclis *(Ar.) is.* **1.** Oturulan, toplanılan yer: *Rüstem gördi ne bāġ-çe var ve ne oturdukları ḳaṣr-ı ᶜālī var ve ne meclis var bir aġaçlık arasında otururlar* 222a/18, 228b/06

2. Ziyafet, ṣoḥbet gibi vesilerle bir araya gelmiş insan topluluğu: *Muẓaffer ile Ġażanfer Şāh maḳām-ı* *ḫiẕmetde istiḳāmet gösterdiler, andan ṭaʿām gelüp yindi, baʿdehu meclis gelüp tamām keyifler germ-ā-germ olup...* 207a/16, 214a/16,

3. Ziyafet sofrası: *Rüstem Bānū'yı ḳolından ṭutup meclis başına oturtdı, kendü de oturup andan evvel kendi bir loḳma ṭaʿām tenāvül idüp, bir cām bāde nūş eyledi* 208b/13, 222a/06

meclis-i müheyyā Hazırlanmış sofra 208b/07

meclis ḳur- / ḳurıl- Ziyafet tertip etmek 204b/21, 214b/06, 229a/07

→ ṣadr-ı meclis

mecmū *(Ar.) sf.* Toplanmış, bir araya getirilmiş 210b/03

mecūsī *(Ar.) is.* Mecusi dininden olan, Zerdüşt 210b/19

meded *(Ar.) ünl.* "Yardım edin, imdat" anlamında bir ünlem 210b/08, 222b/24, 229b/15

medḥ *(Ar.) is.* Övgü

medḥ eyle- Övmek 207a/22

mefhūm *(Ar.) sf.* Bir şeyde vurgulanmak istenen anlam 213b/13, 229b/18

mefhūm-ı nāme Mektubun içeriği 203a/25

meger *(Far.) bağ.* Meğer, oysa 201a/12, 211b/14, 222b/11

mehābet *(Ar.) is.* Azamet, ululuk

mehābet-i ṣāḥib-ḳırān Yüce hükümdar 227a/10

mehāmm *(Ar.) sf.* Önemli şeyler

mehāmm-ı sefer-i Māzenderān Mazenderan seferinin önemi 200b/19

mehīb *(Ar.) sf.* Heybetli, iri yapılı 220b/09, 222b/19

Mehīnbānu *ö.i.* Kişi adı 209a/18

mehl *(Ar.) is.* Vade, zaman verme

mehl vir- Mühlet vermek, zaman tanımak 210a/06

meh *(Far.) is.* Ay

***meh-tāb** Ay ışığı 222b/08

mekān *(Ar.) is.* Yer, maḥal, bölge 218b/05, 224a/16, 224a/17

mekānına var- Bir kimsenin bulunduğu yere gitmek 223b/15

mekān ṭut- Yerleşmek 208b/20

mekrūh *(Ar.) sf.* İğrenç, tiksinti veren

→ gürūh-ı mekrūh

meks̱ *(Ar.) is.* Durma, bekleme, bir yerde kalma, eğlenme

meks̱ it- Durmak, beklemek 215a/17

melāʿīn *(Ar.) sf.* Melunlar, herkesin nefret ve lanetini kazanmışlar 223a/07

melʿanet *(Ar.) is.* Lanete sebep olan 200b/11

melʿanet eyle- Lanetlik yapmak 224a/02

melʿūn *(Ar.) sf.* Lanetlenmiş 219b/17, 224a/08, 229b/24

memālik *(Ar.) is.* Memleketler

memālik-i Īrān İran memleketleri 201b/06

memālik-i Tūrān Turan memleketleri 213a/22, 215b/23

memāt *(Ar.) is.* Ölüm

→ ḥayāt memāt

meme *is.* Meme 218b/21

meme vir- (Çocuğa) meme vermek 218b/18

memleket *(Ar.) is.* Ülke 201b/06, 213a/11, 214a/01

memnūn *(Ar.) is.* Memnun

memnūn ol- Memnun olmak 207a/09, 207b/01, 209a/17

menᶜ *(Ar.) is.* Yasaklama, durdurma

menᶜ eyle- (Savaşta ok, gürz, kılıç vb.) saldırısını durdurmak, geri püskürtmek 202a/07, 216b/21, 220a/16

menᶜ it- (Savaşta ok, gürz, kılıç vb.) saldırısını durdurmak, geri püskürtmek 204a/01, 217b/04, 225a/07

mend *(Far.) e.* -li

→ derd-mend, zūr-mend

mengene is. İşkence aleti 228b/13, 229a/17, 229b/10

menḥūs *(Ar.) sf.* Uğursuz 222a/19

menī *(Ar.) is.* Erkeklik sıvısı 209a/02

menkūḥa *(Ar.) is.* Nikahlı kadın

menkūḥalıḳ Eş olma, evlilik 201a/13, 209b/09

menşūr *(Ar.) sf.* Ferman 213b/23

menşūrī *(Ar.) sf.* Dağıtılmış, yayılmış

→ tīġ-ı menşūri yürit-

menzil *(Ar.) is.* **1.** Konaklama yeri: *İrtesi gün ol menzilden ḳalḳup, Tūrān ülkesine yüridiler. Tūrān ülkesine geçüp, bir menzilde ḳondılar.* 213a/19, 213a/21, 213a/21

2. Oturulan yer, mekān: *Evlād'ı dıraḫtdan çözüp, "Ḳanı yā Evlād? Bu menzilde bir arslan berzaḫı vardur didük, ẓuhūr eylemedi." didi* 220b/02, 220b/03, 221a/07

menzile *(Ar.) is.* Derece, derecesinde 200b/15

merām *(Ar.) is.* İstek, amaç

→ nā'il-i merām ol-

merd *(Far.) is.* Yiğit, sözünün eri, güvenilir kimse 216b/17, 217a/23, 217b/22

merd ol- Yiğit olmak 203b/21, 215b/11

merdlik Yiğitlik 217b/18

merdlik eyle- Yiğitlik göstermek 217a/24

merdlik it- Yiğitlik göstermek 217a/24

merd-i şecāᶜat-i pīşe Yiğit tabiatlı kişi 209a/15

merd-i zūr-āver Mert, yiğit tabiatlı kişi 202b/11

→ nā-merdlik it-

Merd-i Esb *ö.i.* Kişi adı 204a/02

merdüm *(Ar.) is.* İnsan, adam

→ efᶜī-i merdüm

merġ *(Far.) is.* Çayır, çimen

***merġ-zār** Çayırlık, çimenlik, sulak yer 222b/04

merḥabā *(Ar.) ünl.* "Hoş geldiniz" anlamında selamlama sözü 206b/16, 226b/24

merḥabā it- Hal hatır sormak 205b/01

merḥamet *(Ar.) is.* Şefkat göstermek, acıma, birini esirgeme 218b/01

merḥamet it- Acımak 211b/02

mermer *(Ar.) is.* Mermer 207a/16

mertebe *(Ar.)* is. Aşama, derece 207b/11

mesīre *(Ar.) is.* Gezinti yeri, gezilecek yer 216a/01

mesken *(Ar.) is.* İkamet edilen yer, ev 224a/18

mest *(Far.) sf.* Sarhoş 202b/21

mest ol- Sarhoş olup kendinden geçmek 207a/24

mestūr *(Ar.) sf.* Gizli, örtülü 208b/15

meşᶜale *(Ar.) is.*Ucunda alev çıkararak yanıcı bir madde bulunan, aydınlatmaya yarayan değnek 222b/18

meşġūl *(Ar.) sf.* Bir işle uğraşan, iş görmekte olan

meşġūl ol- (Bir iş ile) uğraşmak, oyalanmak 210b/18

meşrūḥ *(Ar.) sf.* Uzun uzadıya anlatılan 226a/18

meşveret *(Ar.) is.* Birinin fikrini sorma, fikir alışverişinde bulunma

→ tedbir ü meşveret it-

metānet *(Ar.) is.* Metin olma, dayanıklılık

metānet vir- Kötü bir durum karşısında metin olmasını söylemek 222b/22

metīn *(Ar.) sf.* Dayanıklı, metanetli 203a/06, 215a/12, 230b/18

metīn ol- Metanetini yitirmemek 229b/22

mevcūd *(Ar.) sf.* Var olan, bulunan 202a/25

mevcūd bulın- (Bir yerde) var olmak, bulunmak 200b/11

mevżiᶜ *(Ar.) is.* Yer; bir şey konulacak yer 207a/05, 212b/10, 222b/25

meydān is.**1.** Savaş alanı: *Keykāvus öñine gelüp, "Himmet eyle pādişāhum!" diyüp iẕin ṭaleb eyledi ve yanar āteş gibi meydāna girüp, Zenge-i Şāvrān'uñ öñin aldı ve ʿaşḳ eyledi* : 202a/15, 205b/01, 217b/22

2. Alan, saha, orta yer: *Yalman-ı nīze āyīne-i siperi būs eyledükde alev alev āteşler ṣaçılup meydānda olan ḫār u ḫāşākı sūḫte ḳıldı.* 202b/18, 202b/25, 205b/20,

meydāna gir- (Savaşmak, dövüşmek vb.) için ortaya atılmak 202a/12, 205a/24, 205b/01

meydān vir- (Atını) sürüp ilerlemek 205b/23

meydān-ı siyāset-gāh İdam yapılan meydan 206a/15

→ ber-meydān, ser-i meydān, nāẓır-ı meydān ol-, nāẓır-ı ber-meydān ol-

mey-ḫāne *(Far.) is.* İçki içilen yer 226a/11

meyl *(Ar.) is.* Yönelme, eğilme, isteme 228a/09

meyl eyle- 1. Gönül vermek: *Aṣlı ile taṣvīri görüp, meger Māzenderān Şāh'ı Erjeng Şāh'uñ ḳızı Sevdāve Bānū'nuñ imiş, görince meyl eyledüm* 201a/12

2. Yönelmek, değmek: *Yalman-ı nīze ise siperi būs eyledükde şerāreler ẓāhir oldı. Siper Zenge-i Şāvrān'uñ sīnesine meyl eyledi* 202b/12

meyl itdür- Eğiltmek 208a/24

mı / mi Soru edatı 202a/21, 227a/12, 216b/05

mīḫ *(Far.) is.* Mıh, çivi, kazık 206a/10, 218a/04

mīḫla- Çivilemek 207a/18, 207a/20, 215b/07

mīḫlan- Çivilenmek, saplanmak 212a/15

Mıṣr-ı Kenānī *ö.i.* Kişi adı 213b/08

miḳdār *(Ar.) is.* **1.** Kadar: *Segirdişüp gitdiler birazdan Rüstem gördi yitmiş seksen miḳdārı pehlüvānlar ṭaġa beñzer bir gürzi gerdūna ḳoyup, çekerek getürdiler* 214b/12

2. Süre, zaman: *Böyle böyle Ṣāliḥ Pīr gāh gāh tenhāca gelür, bir miḳdār ṣoḥbet idüp, tesellī virürdi* 208b/22, 209a/10, 211a/01

3. Derece, seviye: *Zenge ḥırṣı-la bir miḳdār girüden urup, Ṭūs'uñ bindügi raḫşınuñ kellesine rāst gelüp,* *ṭardaġan eyledi* 205b/10, 211b/19, 211b/22

4. Güç, erk: *Zenge gülüp eyitdi: "Bire nā-bekār, işte her biriñüz, kendi miḳdārıñuz añlayup, bildiñüz ve ḳuvvetiñüz tecribe eylediñüz* 205b/06

miḳdārın bildir- Haddini bildirmek 202b/06

→ ḥadd ü miḳdār 207a/23

mīl *(Ar.) is.* Sivri uçlu çelik kalem 226a/01, 226a/02, 226a/06

minġāle *(Ar.) is.* Çukur; mezbaha çukuru 214a/21

minnet *(Ar.) is.*Gönül borcu

minnet it- Birinin iyiliğine karşı kendini borçlu görmek 207b/25

minvāl *(Ar.) is.* Tarz, yol, şekil 218b/23, 223b/03, 226a/18

mir'āt *(Ar.) is.* Ayna

mir'āt-ı siper Aynalı siper 216b/22

mīr-zā *(Far.) is.* İranlılara mahsus bir asalet ünvanı, beyzade 201a/09, 211b/11

misāfir *(Ar. müsāfir) is.* Misafir, konuk 207a/07, 211a/19, 211a/22

misāfir ḳal- Bir yerde yiyip, içmek, yatmak ve konuk olarak ilgi görmek 219a/13

misāfir ol- Bir yerde karşılanıp, konuk olmak 211a/22, 211b/05, 212b/18, 212b/08, 212b/09

mis̱āl *(Ar.) is.* Örnek gösterilen şey, ...gibi 206a/02, 206a/09, 208b/09

mismār *(Ar.) is.* Kazık, çivi 207a/18, 207a/19, 207a/20

mismār-ı āhen Demir kazık 215b/07

miyān *(Far.) is.* **1.** Bel, kemer: *Rüstem naᶜra urup dīv uyanmadı hemān miyānından ḫançer-i Ḳahramānī çeküp Dīv-i Sefīd'üñ ṭabanına ṣoḳdı* 218a/03, 223a/08, 224b/12

2. Ara: *Rüstem efᶜī-i zehr-nāküñ murādın ḳafes idügin bilüp efᶜī-i zebān miyān dāne alup ṣoḳdı* 208b/21

miyān-ı dāmen Eteğin içi 208b/19

miyānına ṣal- (Kılıç, hançer vb.) kılıfına koymak 207b/09

Miyş-i Sefīd *ö.i.* Kişi adı 222b/12, 222b/13, 222b/04

miyve *(Far. mīve) is.* 219b/01, 219b/21, 220a/06

mosmor *pek.* Mosmor

mosmor ol- Morarmak 215b/03

muᶜādil *(Ar.) sf.* Denk, eş değer 201b/04, 213a/13

muᶜallaḳ *(Ar.) sf.* Asılmış, asılı 206a/11

muᶜāmele *(Ar.) is.*Davranma, davranış 209b/18, 214a/03

mufaṣṣal *(Ar.) sf.* Uzun uzadıya anlatılan 200a/06

muḥabbet *(Ar.) is.* Sevgi, muhabbet

***muḥabbet-nāme** Dostluk mektubu 204b/09, 205b/05

→ ᶜarż-ı muḥabbet eyle-

muḥāfıẓ *(Ar.) sf.*Koruyan, muhafaza eden

muḥāfıẓ-ı ser-ḥadd-ı eḳālīm Sınır muhafızı 218b/17

muḥaḳḳaḳ *(Ar.) sf.* Gerçekliği doğruluğu belli olmuş, doğru

→ emr-i muḥaḳḳaḳ

muḥāl *(Ar.) sf.* Mümkün olmayan, olmaz 210b/06, 216a/11

muḫālefet *(Ar.) is.* Bir tutuma, düşünceye, davranışa karşı olma durumu 208a/13

muḫālefet eyle- Karşı çıkmak, karşı davranışta bulunmak 200a/02, 226b/13

muḫālefet it- Karşı çıkmak, karşı davranışta bulunmak 200a/25, 209b/12, 230a/21

muḫālefet göster- Muhalefet etmek 230a/21

muḫālif *(Ar.) is.* Bir tutuma, düşünceye, davranışa, karşı davranış geliştirme 204b/15

muḥannes̱ *(Ar.) sf.* Korkak, alçak 203b/21, 212a/20

muḥarref *(Ar.) sf.*Tahrif edilmiş 223b/03

muḥāsebe *(Ar.) is.* Hesap 200b/12

muḫāṭara *(Ar.) is.*Tehlike

muḫāṭaralu Tehlikeli 218b/25

muḫill *(Ar.) sf.* Sakatlayan, ihlal eden 225b/02

muḫill ü müşevveş eyle- Huzurunu kaçırmak 213a/10

muḥkem *(Ar.) sf.* Sağlam, sağlamlaştırılmış 215a/25, 223a/25, 228a/02

muḥtāc *(Ar.) sf.*İhtiyacı olan 210b/06, 211a/02, 222a/20

muḥtāc ol- Gereksinim duymak 200b/23, 206b/17

muḫtelif *(Ar.) sf.* Zıt, birbirini tutmayan (söz) 226a/15

muḫtelife *(Ar.) sf.* Türlü, çeşitli

→ ecnās-ı muḫtelife

muʿīn *(Ar.) sf.*Yardımcı

muʿīn ol- Yardımcı olmak 212b/04

muḳābele *(Ar.) is.* Karşısına gelme 216a/10

muḳābil *(Ar.) is.* Bir şeyin karşılığı olan 206b/17

muḳābil ḳo- Karşılıklı koymak 215a/08

muḳābil ol- 1. Karşısına gelmek, karşısında durmak: *Īrān dil-āverlerinden Şīrāseb-i Belḫī at sürüp Zenge-i Şāvrān'a muḳābil oldı* 201a/22, 203b/25, 217b/03

2. Karşılık vermek: *Bu sāʿat yā binüp cenge muḳābil olsun veyāḥūd bu aradan ḳalḳup nireye giderse gitsün!* 205a/22

muḳābiline gel- Karşısına gelmek 211a/20

muḳābiline ḳon- Karşısına çıkmak, karşı karşıya gelmek 209b/10

muḳaddem *(Ar.) sf.* Önce gelen, önceki 200a/01, 205a/20, 227a/16

muḳaddem-i ceyş Ordunun başı, komutan 200b/14, 200b/24

→ ḳażiyye-yi muḳaddem

muḳalled *(Ar.) sf.* Örnek gösterilen, beğenilen, takdir edilen 226a/23

muḳarrer *(Ar.) sf.* Kararlaştırılmış

muḳarrer eyle- Kararlaştırmak 226b/12

→ emr-i muḳarrer

muḳātele *(Ar.) is.* Savaş, dövüş

muḳātele eyle- Savaşmak 205a/25

muḳayyed *(Ar.) sf.* Dikkat eden, ihtimam gösteren

muḳayyed ol- Önemsemek, dikkate almak 204b/20, 205b/24, 210b/17

mūm *(Far.) is.* Mum

→ bal mūmı

mumyā *(Far.) is.* Her türlü derde deva olduğu rivāyet olunan ilaç 229b/02

muntaẓır *(Ar.) sf.* Bekleyen, yol gözleyen 207b/20

muntaẓır ol- Beklemek 201a/07, 213b/18, 229b/07

murād *(Ar.) is.* Dilek, istek, meram 201a/04, 210a/01, 223a/24

murād eyle- İstemek, dilemek 202a/25, 207a/12, 222a/15

murād it- İstemek, dilemek 227a/21

murādı ol- İstediği olmak 200a/24

murādu'llāh Allāh'ın muradı 208a/13, 210b/21

→ āġūş-ı murāda çek, -ber-murād ol-, ber-murād it-, kesb-i murād eyle-

muṣāfaḥa *(Ar.) is.* El sıkışma, tokalaşma

muṣāfaḥa eyle- El sıkışmak, tokalaşmak 226b/24

masāff *(Ar.) is.* Harb, savaş 204a/19, 204b/11, 205a/17

muṣāḥabet *(Ar.) is.* Sohbet etme, konuşma 205a/04, 227b/02, 228a/08

muṣāḥabet it- Sohbet etmek 205a/16, 206b/25, 207a/09

muṣībet *(Ar.) sf.* Felaket, sıkıntı

muṣībete uġra- Felakete uğramak 207b/25

muşıl muşıl yan. Mışıl mışıl 217b/12, 217b/15

muṭālaᶜa *(Ar.) is.* Okuma, inceleme

muṭālaᶜa eyle- Okumak 200a/07, 204b/10

muṭīᶜ *(Ar.) is.* İtaat eden, boyun eğen 218b/13, 218b/14

muştu is.Müjde, güzel haber 207a/21

muṭlaḳ *(Ar.) sf.* Kesin olarak, mutlaka 202a/23

muṭṭaliᶜ *(Ar.) sf.* Öğrenmiş, haber almış 230b/03

Muẓaffer / Muẓaffer Şāh *ö.i.* Kişi adı 207b/01, 208a/22, 209a/08

→ sarāy-ı Muẓaffer Şāh

mübārek *(Ar.) sf.* Kutlu, uğurlu 207b/24, 209b/24, 222a/09

mübārek ola "Hayırlı uğurlu olsun" anlamında dua sözü 225b/09

mübārek-bād "Mübarek olsun" anlamında dua sözü 230a/18

→ peder-i mübārek

mübāşeret *(Ar.) is.*Bir işe başlama

mübāşeret eyle- Başlamak, girişmek 205a/19, 204b/03

müberrā *(Ar.) is.*Beri kılınmış

müberrā ol- Yaklaşmak, yakınlaşmak 210b/02

mübtelā *(Ar.) sf.* Tutulmuş, uğramış

mübtelā it- (Derde) uğratmak 218a/25

mübtelā ol- (Sevdāya) tutulmak 200b/04

müddet *(Ar.) is.* Zaman, vakit

müddet-i ᶜömr Ömür boyu 208a/04

müferriḥ *(Ar.) sf.* Ferah, iç açıcı 222b/14

müheyyā *(Ar.) sf.* Hazır, hazırlanmış 208b/17, 222a/06

→ meclis-i müheyyā

mühlet *(Ar.) is.* Bir işi yapılması için verilen zaman 210a/07

mühlet al- Süre almak 210a/12, 210a/16

mühr *(Ar.) is.* Mühür, damga

mührin boz- Mühürlenerek kapatılmış mektup ya da fermanın mührünü açmak 200a/19

mühürle- Mühürlemek, mühür basmak 226a/19

müjde *(Far.) is.* Müjde, sevinçli haber 211b/13

müjde eyle- Müjdelemek, müjde vermek 205b/18, 218a/18, 225b/21

mükāşefe *(Ar.) is.* Hakikat ehline Allāh sırlarının görünmesi

→ erbāb-ı mükāşefe

mülāḥaẓa *(Ar.) is.* Düşünce 210a/03, 215a/23

mülāḥaẓa it- Düşünmek 203a/08

mülk *(Ar. mulk) is.* Taşınmaz mal

→ vāriṡ-i mülk-i Īrān

mümkün *(Ar. mümkin) sf.* Olabilir, mümkün

mümkün ol- Gerçekleşmek, gerçekleşebilmek 219a/05

münācāt *(Ar.) is.* Allāh'a dua etme, yalvarma 222a/24

münācāt eyle- Dua etmek 222a/24

münādī *(Ar.) is.* Bir şeyi haber veren, tellal 201b/11, 203b/13, 203b/13

münāfıḳ *(Ar.) sf.* İki yüzlülük eden, iki yüzlü 210a/14

***münāfıḳ-āne** İki yüzlülükle 201b/09

münāsebet *(Ar.) is.* İlişki, ilinti 218b/15

münāsib *(Ar.) sf.* Uygun, yerinde 208a/17, 229b/06

→ maḥal-i münāsib gör-, nā-münāsib

müncerr *(Ar.) is.*Bir yöne varan, kayan

müncerr ol- ...e varmak 202b/03, 225b/18

münevver *(Ar.) sf.* Işıklı, nurlu, aydınlık 227b/16

münevver eyle- Aydınlatmak 201b/13

münevver ol- Aydınlanmak 220b/04

münhezim *(Ar.) sf.* Hezimete uğrayan, bozguna uğramış

münhezim it- Bozguna uğratmak 219a/09

münḳād *(Ar.) sf.* Boyun eğici, itāatkar

münḳād ol- İtāat etmek 218b/13

müntehā *mec. sf.* Çok iri, uzun; mağlup edilmesi güç 214b/08, 214b/12, 224a/15, 224b/16

→ dıraḫt-ı müntehā, gürz-i müntehā, nīze-i müntehā

müntesib *(Ar.) sf.* İlgili, yakın 205a/03

münteşir *(Ar.) sf.* Yaygın

münteşir ol- Yayılmak 205a/12

mürd *(Far.) is.* Ölü

mürd ol- Ölmek 223a/21

→ ḫurd ü mürd ol-

mürġ *(Far.) is.* Kuş 221b/12, 222a/01, 222a/02

mürġ-i kebīr Büyük kuş 221b/10, 227b/06

mürūr *(Ar.) is.* Geçme

mürūr eyle- Geçmek 217b/11, 222b/21, 225b/18

mürūr it- Geçmek 204a/16, 205a/19, 227b/15

mürüvvet *(Ar.) is.* Mutluluk, sevinç, iyilik

mürüvvet eyle- İyilik yapmak 217a/18

mürüvvetin gör- Evlendirmek 210a/03, 210a/04

müslimān *(Ar.) is.* İslam dininden olan 200a/15, 206a/24, 210b/20

müşāvere *(Ar.) is.* Danışma, görüşme

müşāvere eyle- Görüşmek, fikir alışverişinde bulunmak 213a/22

müşāvere it- Görüşmek, fikir alışverişinde bulunmak 209a/22, 213a/20

müşerref *(Ar.) sf.* Onurlu, şerefli

müşerref eyle- Şereflendirmek, onurlandırmak 222a/09

müşerref ol- Onurlanmak, şereflenmek 209b/25

müşevveş *(Ar.) sf.* Belirsiz, karışık, düzensiz, karmakarışık

→ muḫill ü müşevveş eyle-

müşkil *(Ar.) sf.* Güçlük, zorluk, engel 219a/16

müşkil ol- Zor olmak, zorlaşmak 210b/24

müteᶜalliḳ *(Ar.) sf.* Bağlı, ilgili, ilişiği olan 225a/08

mütecāviz *(Ar.) sf.* ...-i aşan 204a/11

müteḥayyīr *(Ar.) sf.* Hayrette kalan, şaşmış, şaşırmış

müteḥayyīr ol- Şaşmak, şaşırmak 222b/11

mütenevviᶜa *(Ar.) sf.* Türlü, çeşitli

→ eşcār-ı mütenevviᶜa

müteraḳḳıb *(Ar.) sf.* Bekleyen, gözleyen, gözetleyen

müteraḳḳıb ol- Gözetlemek, beklemek 227a/09, 228a/03

müzeyyen *(Ar.) sf.* Süslü

müzeyyen ol- Süslenmek 227b/16

-N-

nā *(Far.)* Önüne geldiği sözcüklere olumsuzluk anlamı veren takı

***nā-bedīd** Görünmez 210a/14

***nā-bekār** İşe yaramaz, hayırsız 206a/15, 215a/11, 225b/07

***nā-çār** Çaresiz 222a/24, 230a/03, 230a/21

nā-çār ḳal- Çaresiz, zor durumda kalmak 216a/10

nā-çār ol- Çaresiz, zor durumda olmak 204b/02, 205a/23, 211b/03, 212b/04

***nā-gāh** Ansızın, birden bire 203a/21, 213b/01, 224a/19,

***nā-ḥaḳ** Boşuna, boş yere 206a/20

***nā-merd** Merd olmayan, alçak, korkak

nā-merdlik Alçaklık, korkaklık

nā-merdlik it- Alçaklık etmek 216a/08

***nā-münāsib** Uygunsuz 204b/23

***nā-pāk** Pis, murdar 225b/11

***nā-ümīd** Ümitsiz

nā-ümīd ol- Ümitsizliğe kapılmak 224a/18

→ çār u nā-çār

nāb *(Far.) sf.* Halis, saf

→ engebīn-nāb

nādim *(Ar.) sf.* Pişman olan

nādim ol- Pişman olmak 210b/08, 224a/10

nādir *(Ar.) sf.* Az bulunan, nadir 226a/08

nāfe *(Far.) mec.* Meni 208b/19, 208b/19

nāfe-yi Rüstem Rüstem'in menisi 208b/21

→ zīr-i nāfe

nāfile *(Ar.) sf.* Boş yere 223b/04

nā'il *(Ar.) sf.* Ulaşan, ulaşmış

nā'il-i merām ol- İsteğine kavuşmak 206b/18

-nāk *(Far.) e.* İsimlere takılarak sıfat meydana getirerek "-li, -lü" anlamı verir

→ efᶜī-i zehr-nāk, raᶜşe-nāk ol-, ṣadā-yı sehm-nāk

naḳl *(Ar.) is.*Anlatılan şey, hikaye 213b/16

naḳl eyle- Anlatmak, iletmek 200b/25, 212b/07, 221a/11

naḳl it- Anlatmak, nakletmek 226b/19

naḳl olın- Anlatılmak, bildirilmek 212b/20, 217a/25, 230a/17

naḳl ü beyān eyle- Anlatmak ve izah etmek 200b/10, 212b/23, 213b/11, 223b/13

nakş *(Ar.) is.* Nakış, resim

nakş ol- *mec.* Yapışmak, içine gömülmek 202a/11

naᶜleyn *(Ar.) is.* Nalın 202b/13, 216b/24

nām *(Far.) is.* Ad, isim; ün 202a/12, 204b/10, 229a/06

***nām-dār** Namlı, ünlü 208b/07, 222b/21, 224a/04

nām ü nişān bilin- İz ve işaret bulunmamak 224a/07

→ be-nām-ı Ḫudā, be-nām-ı Ḫudā-yı lem-yezel, be-nām-ı Ḫudāvend, bed-nām

namāz *(Far.) is.* Namaz 217b/02, 220b/05, 221a/06

namāz ḳıl- Namaz ibadetini yerine getirmek 208b/08

nāme *(Far.) is.* Mektup; ferman 201b/01, 210a/01, 227a/07

nāme-yi Keykāvus Keykavus’un fermanı 209b/14

nāme-yi Siyeh Merd Siyeh Merd’in fermanı 213b/20

→ mefhūm-ı nāme, muḥabbet-nāme, ser-nāme

naʿra *(Ar.) is.* Haykırış, bağırma; nara 223b/08, 225b/08, 225b/10

naʿra ur- Haykırmak 212a/19, 220a/24, 229b/17

naʿra-i Rüstem Rüstem’in haykırması 223a/05, 223b/08

naʿra-i ṭanṭana-yı Allāhü ekber Allāhü ekber diyerek atılan nara 223a/02

→ şiddet-i naʿra

naṣb *(Ar.) is.* Bir göreve tayin etme

naṣb eyle- Tayin etmek 200a/08, 216a/09

naṣb it- Tayin etmek 200b/14, 213a/25

naṣīb *(Ar.) is.* Kısmet, pay, hisse 206b/18, 207a/08

naṣībüñ al- Payına düşeni almak 204b/05

naṣīḥāt *(Ar.) sf.* Öğüt, nasihat 202b/05

→ pend ü naṣīḥāt it-

nāz *(Far.) is.* Naz, nazlanma

nāz ü niyāz Yalvarıp yakararak 208b/23

nāz it- Nazlanmak 208b/22

naẓar *(Ar.) is.* Bakış 200a/07

naẓar eyle- Bakmak 208b/10, 219a/19, 222a/22

naẓar it- Bakmak 207b/09

naẓarında ḳo- Baktığı yere, karşısına koymak 207b/02, 214b/13

→ ḥüsn-i naẓar, ṣāḥib-naẓar

nāzenīn *(Far.) sf.* Narin, nazik 205a/10, 208b/14

→ ʿömr-i nāzenīn

nāẓır *(Ar.) sf.*Bakan, gözleyen

nāẓır-ı meydān ol- Meydana bakmak 204a/17

nāẓır-ı ber-meydān ol- Meydana bakmak, gözlemek 203b/21

nāzil *(Ar.) is.* İnen, inici

nāzil ol- Nüzul etmek, inmek 209a/02

ne / ni 1. *zm.* Hangi şey, ne: *Hemān Efrāsiyāb fikre vardı; “Keykāvus’uñ bunda gelmekden murādı ne ola?* 201a/04, 204b/07, 223a/06

2. Herhangi bir şey: *Keykāvus dīvānına gelüp, bār-gāhdan içeri girdi ve yir öpüp nāmeyi virdi. Zenge-i Şāvrān her ne didi ise bir bir naḳl eyledi.* 203b/10, 226b/10, 229b/17

3. *zf.* Niye, niçin: *Rüstem, “Yā bu ara bīmār-ḫāne deñile dīvān-ı pādişāhīdür bunda ḫasta ne yatur?” diyüp...* 201a/14, 214b/17, 227a/05,

4. *sf.zf.* Hangi, nasıl, ne şekilde: *İy dil-āver, seni ilçi naṣb eyledüm, al bu nāmeyi var Māzenderān’a, Erjeng Şāh’a vir, oḳıyup ne cevāb eylerse baña ḫaber getür.* 200a/08, 201a/06, 204a/15,

5. Aşırılık ifade eder; ne kadar, ne kadar çok: *Ol ḳadar ki efʿī bulınup istifrāġ eyledi, ne zehri var ise ḳafese doldı.* 209a/01, 215a/11, 226a/09,

6. Şaşkınlık ifade eder: *Behrām ormandan ber-meydāna çıḳdı ne gördi; Efrāsiyāb Türk Tātār begleri ve Türkistān mīr-zāları-la oturup, meclis* *ḳurmış, bāde içer* 206b/15, 210a/25, 211b/11

ne ᶜaceb Nasıl 210b/03

ne aṣl Ne biçim, nasıl 213b/03, 214a/13, 219b/23

ne çāre Çaresiz, faydasız 218a/21

ne fā'ide Faydasız 217a/23

ne gūne Nasıl, ne şekilde 213b/03, 229a/18

ne ḥācet Gerek yok 227a/13

ne...ne... Olumsuzluk, hiçbiri manası verir 222a/18

n'eyle- "Ne yaparsın? ne edersin?" anlamında 202a/22, 204b/24, 206a/20

n'ola Ne olur, ne çıkar, nedir? anlamında 200a/06, 208a/06, 226a/18

nebī *(Ar.) is.* Peygamber 207a/03, 218b/15, 230a/07

nebīre *(Ar.) is.* Torun, kız torun 224a/08

nebīre-yi Nerīmān Nerīmān'ın torunu 223a/06

nebtīz ? 221b/02

necd *(Ar.) is.* Yiğitlik hali

→ şeyḫ-i necdī

neden *is.* Neden 210b/08

nefer *(Ar.) is.* Asker 228b/14

nefes *(Ar.) is.* Soluk, nefes 218b/16, 222a/15

nefīr *(Ar.) sf.* Derin

nefīr-i ḫāb Derin uyku

nefīr-i ḫāba var- Derin uykuya dalmak 206b/14, 217b/12, 222b/09

nefs *(Ar.) is.* İnsanın bedeni arzuları; nefis 200b/06

neheng *(Far.) is.* Timsah 208b/18, 223a/08

nehr *(Ar.) is.* Nehir, ırmak 222b/11, 222b/05, 222b/06

nehr-i Engebīn *ö.i.* Nehir adı 222b/11, 222b/12

nem *(Far.) is.* Nem

nem ḳap- *mec.* İşkillenmek, kuruntulanmak 204b/24

nemā *(Ar.) is.* Çoğalma, büyüme

→ neşv ü nemā bul-

nemed *(Far.) is.* Keçe, kebe

***nemed-pūş** Kebe veya keçe giyen; derviş

nereye / nireye / nire *is.* Nereye, hangi yöne 224b/23, 224a/08, 205a/22

nerre *(Far.) is.* Erkek 220a/23, 223b/01

→ Evlād nerre, Sence nerre

Nerīmān *ö.i.* Kişi adı

→ nebīre-yi Nerīmān

neseb *(Ar.) is.* Soy

→ Zenge-i ᶜālī-neseb

nesl *(Ar.) is.* Nesil, kuşak, soy

nesl-i Ḳahramān Kahraman'ın soyu 213a/14

nesne *is.* Şey, eşya 208a/13, 221a/23, 230a/13

neşv *(Ar.) is.* Büyüme, yetişme

neşv ü nemā bul- Yetişip büyümek 200b/18

netīce *(Ar.) is.* Sonuç

netīce-i kelām Sözün kısası 218a/15

nev *(Far.) sf.* Yeni

***nev-civān** Genç, delikanlı 206b/23, 206b/23, 206b/24

nevāz *(Far.) sf.* "Okşayan, okşayıcı" anlamlarıyla kelimelere eklenir.

→ dil-nüvāz, Dil-nüvāz Bānū

nevāle *(Ar.) is.* Yiyecek, içecek, azık 220b/07, 221a/17

nevbet *(Ar.) is.* Sıra, nöbet 203a/08, 211b/21, 217b/23

Neyrem / Neyrem Küçek *ö.i.* Kişi adı 209a/05, 218b/15, 218b/16

→ sırr-ı Neyrem

nıṣf *(Ar.) sf.* Yarım, yarı 207b/03, 207b/04, 223a/17

nıṣfu'l-leyl Gece yarısı 220b/08, 221a/18

nice / niçe *sf.* **1.** Nasıl: Yā *şimdi elümden niçe ḫalāṣ olursın?" diyüp ʿamūdın Rüstem'e ḥavāle eyledi* 202a/17, 203a/18, 220a/07

2. Ne kadar, ne derece: *Ṣaġ eliyle düvāl zencīr kemerinden ṭutup, nice zūr eyledi ise Sām'ı yirinden ḳaldırup, ḳolınuñ üzerine aldı* 215a/15, 215b/10, 219b/15,

3. Çok, bir çok: *Yüz biñ Zengibār dil-āverleri ḳafāsınca yürüdükde nice raḫş ṣāḥiblerin zemīne urup on biñden mütecāviz sipāh ḫāke düşdi* 204a/10, 225b/19

nice ki ...dığında 218a/01

niçün *zf.*Niçin, neden: 205a/01, 209b/25, 225b/08,

nidā *(Ar.) is.* Seslenme, hitap

nidā itdür- Duyurmak, ilan ettirmek 201b/11, 203b/11, 208b/03

nidā it- Duyurmak, ilan etmek 203b/13, 203b/13

nigāh *(Far.) is.* Bakma, baḳış

→ ṣarf-ı nigāh eyle-

nigār *(Far.) is.* Sevgili

→ be-ʿışḳ-ı nigār

nigeh *(Far.) is.* Bakma, bakış 209a/02

***nigeh-bān** Gözcü 201b/16, 219a/20, 228b/14

nigerān *(Far.) sf.* Bakıveren, bakan, bakakalan

nigerān ol- Bakmak, bakakalmak 202b/14, 220b/10, 221a/19

nigūn *(Far.) is.*Tersine dönmüş, alt üst olmuş

nigūn eyle- (Kararından) dönmek 215a/06

→ ser-nigūn, ser-nigūn eyle-, ser-nigūn it-, ser-nigūn ol-

nihāyet *(Ar.) is.* Son, sonunda 226b/13, 229a/05

niḳāb *(Ar.) is.* Peçe, yüz örtüsü 208a/10, 208a/25, 218b/11

nikāḥ *(Ar.) is.* Nikah

→ ʿaḳd-i nikāḥ eyle-, ʿaḳd-i nikāḥ it-

Nīl *(Ar.) ö.i.* Nil nehri 222b/10

nişān *(Far.) is.* İz, belirti 228b/12, 228b/12

nişān al- Hedef almak 216a/20

nişān vir- Haber vermek 205b/23,

→ nām ü nişān bilin-

nişīmen *(Far.) is.* Oturacak yer

nişīmen eyle- (Bir yerde) oturmak, dinlenmek 217a/21, 217b/07

niyāz *(Ar.) is.* Yalvarma, dua 208b/23

niyāz eyle- Dua edip yalvarmak 208b/08, 210a/02, 211a/19

niyāz it- Dua etmek 207a/25, 222b/02

→ nāz ü niyāz

niye *zf.* Niye, niçin 202a/01, 202b/03, 225b/18

niẓām *(Ar.) is.* Düzen

→ tamām-ı niẓām

nīze *(Far.) is.* Mızrak, kargı 202a/08, 211a/08, 216b/17

nīze ur- Mızrakla vurmak 202b/14, 205b/24, 216b/25

nīze-i bār-keş Düşmanın başının kesilip, takıldığı mızrak 212b/21

nīze-i cān-sitāne Can alan mızrak 202a/06, 202b/08, 216a/12

nīze-i müntehā Azametli mızrak 205b/23

→ yalman-ı nīze

noḳṣān *(Ar.) is.* Eksik, eksiklik 208b/11

nūr *(Ar.) is.* Işık

nūr-ı ilāhī İlahi nur 206b/15

nūr-ı lemeᶜān it- Nurlandırmak 208b/09

nūr-ı Yezdān Allāh'ın nuru 227b/16

***nūr-efşān** Nur saçan, aydınlatan

→ gözüm nūrı, ḥüsn ü cemāl-i nūr-efşān

nūrānī *(Ar.) sf.* Nurlu, ışıklı

→ āf-tāb-ı nūrānī, pīr-i nūrānī

nūş *(Far.) is.* İçki, işret

nūş eyle- İçki içmek 228a/07, 228a/07, 228a/08

nūş it- İçki içmek 207a/24

→ ᶜayş ü nūş, bāde nūş eyle-, bāde nūş it-

nuṭḳ *(Ar.) is.* Konuşma 205b/23, 227a/10, 227a/17

→ cevher-i nuṭḳ

nücūm *(Ar.) is.* Yıldızlar 219a/09

nümāyān *(Far.) sf.* Görünen, meydanda

nümāyān ol- Görünmek, belirmek 207a/10, 207a/11

nüsḫa *(Ar.) is.* Yazılı, yazılmış şey 219a/01, 219a/01

nüzūl *(Ar.) is.* Konaklama

nüzūl it- Konaklamak 220b/06

-O-

o 1. Teklik üçüncü şahıs zamiri: *Rüstem bildi ki Evlād bin Merz-bān didükleri güher-āb odur.* 219a/15, 220a/05, 230b/14

2. İşaret sıfatı: *Siyeh Merd-i Gilānī Sām'a tesellī virüp, "Elem çekme yā Sām, senüñ intiḳāmuñ o nā-bekārdan alı-virirem." didi.* 215a/22, 217b/08, 229b/15

o yañadan Diğer taraftan 205a/17, 210b/09, 229b/07

o ḳadar O kadar 216a/21, 222a/01

ocaḳ *is.* Yurt 211a/24

ocaḳlıḳ Yurt, yurtluk 200b/17

oda *is.* Oda 211a/23, 211a/24, 211a/24

oġlan *is.* **1.** Çocuk, bebek: *Der-ʿaḳab bir ḫadeng daḫı güşād virüp ol bir ḫadengüñ yanına urup, ol da nıṣfına varınca gömilüp nıṣfı ṭaşrada sıtma ṭutar oġlan gibi ditremege başladı* 207b/05, 218b/05

2. Erkek çocuk: *Rüstem gibi ciger-dār ṣāḥib-ḳırān-ı şīr-dil ḫaber-dār olup; "Hay nā-bekār oġlan Neyrem misin?" diyü taḥsīn eyledi* 218b/06, 218b/16

3. Genç erkek: *Īrān'da nesl-i Ḳahramān'da Rüstem nām bir oġlan ḥāliyen ṣāḥib-ḳırānlıḳ duʿāsı idüp, "ʿAṣruñ ṣāḥib-ḳırānı şimdi benüm dirmiş."* 213a/14, 228a/01

oġul *is.* Erkek evlat 200b/18, 213a/05, 229a/16

oḫşa- 1. Okşamak: *Rüstem ḥaẓ idüp vardı, Ebreş'ün biraz gerdanın oḫşayup, "Āferīn iy raḫş-ı vefā-dārum." diyüp, boynın öpdi* 221a/12, 228b/07

2. Çok yakınından geçmek, değmek: *Yalman-ı nīze cebe ḥalḳaların oḫşayaraḳ yan yana, rikāb rikāba Şāvrān nīzesin żabṭ idüp geçüp gitti* 202b/19, 216b/24

oḳ *is.* Ok 207a/18, 212a/17, 212a/22

oḳı- Okumak 200a/08, 203a/25, 227b/20

oḳın- Okunmak 213b/13

oḳıt- Okutmak 229b/18

ol 1. Teklik üçüncü şahıs zamiri: *Biz de aña göre tedārük görelüm." diyüp, Gūderz'e nāmeyi teslīm eyledi. Ol da alup, "Emr pādişāhumuñ." diyüp...*200a/09, 203b/15, 209b/17

2. İşaret sıfatı: *Ḫaṣmı sedd-i āhen mis̱āl ṭurur, aṣlā ḥāceti bile degül. Ol pehlüvān tekrār bir nīze daḫı urdı* 202a/08, 212b/18, 229a/04

ol ḳadar *zf.* Çok, çok fazla 208b/25, 222a/23, 226b/25

ol-1. Meydana gelmek, vuku bulmak: *Nīzeye siper ḳapup Ṭūs'uñ nīzesine ber-ā-ber ṣundı, yalman-ı nīze ise siperi būs eyledükde şerāreler ẓāhir oldı.* 200a/12, 202b/12, 203a/22

2. Herhangi bir nitelikte bulunmak: *Zindānlarında nişān be-serleri var idi, sāʿat sāʿat ol nişānlara dek burarlardı, ol mengenedeki ādem yabyaṣṣı olup...* 225a/09, 228b/12

3. Bir durumdan başka bir duruma geçmek: *Rüstem'üñ geldügine şād oldılar, ölüsi diri, dirisi yidi başlu Ejderhā olup, segirdişüp, meydāndan Ṭūs'ı aldılar* 205b/20, 206a/15

4. Olgunlaşmak: *Deli diştabān, "Niçün urmam nā-bekār ḫākī ki bu ḳadar miyveyi olmış, ḫām dimeyüp düşürüp döke ṣaça yidüginden māʿadāsın ḥavża dökmişsin." didi* 219b/07, 219b/13

5. "Ne" zamiri ile birlikte kullanıldığında bilgi sormak veya belirtmek amacıyla kullanılır: *Hemān Efrāsiyāb fikre vardı; "Keykāvus'uñ bunda gelmekden murādı ne ola?*" 201a/04, 214a/06, 227b/19

6. Doğmak: *Rüstem Sinduḫt Bānū'ya bir bāzū-bend virdi: "Eger evlādum erkek olursa, bunı bāzūsına bağla ol beni bulur." didi* 209a/12

7. İsim soylu birçok kelime ile birlikte yardımcı fiil olarak kullanılır: *Zenge-i Şāvrān gördi, Keykāvus ṭarafından çeng-i ḥarbī çalınmadı. Zenge daḫı muḳayyed olmadı* 200a/04, 200b/04, 201b/14

8. Bir yerde doğmuş, yaşamış bulunmak*: Rüstem: "Zābil'den oluram, aṣlum Hind'den gelmedür, beni Siyeh Merd'e yanaşdıruñ." didi.* 214a/17

9. Zaman bildiren bir isimle kullanıldığında yaklaşmak, zamanın gelmesi anlamı katar: *Muẓaffer Şāh żiyāfet idüp, yiyüp içüp aḫşam olınca Rüstem Sinduḫt Bānū'nuñ yanına gitdi* 209a/08, 208b/05, 219a/17

10. Cereyan etmek, gerçekleşmek: *Ṭūs eyitdi: "Yā Zenge! Sen de ḥamle eyle senüñle ḥamlemüz yek-ā-yek olsun." didi.* 200b/10, 202b/16, 203a/06

11. Sahip olmak: *Bu maḥallerde Gūderz'üñ ol ḳalᶜada bir Hecīr nām oġlı ile Gürdāferīd nām bir ḳızı olurdı* 200b/05, 200b/18, 209a/15

12. "Kim" zamiri ile birlikte kullanıldığında bilgi sormak anlamı katar: *Rüstem bunları görüp, "Eyā, bunlar kim ola?" diyüp Rüstem vardı anlar geldi yaḳın gelince bunlar raḫşlarından inüp selāma ṭurdılar* 205b/21, 206b/21, 219b/14

13. "Gibi" edatı ile birlikte "aynen, gerçekleştiği şekliyle" anlamında kullanılır: *Dönüp Evlād'a, "Bunı böyle kim eyledi?" didi. Evlād'ı daḫı Ebreş'i gösterüp, olduġı gibi naḳl eyledi.* 221a/11, 227a/20

14. Sayıca artmak: *Seksen biñ eri-le ḳalḳup leşkere geldi. Keykāvus ᶜaskeri yine yidi kerre yüz biñ oldı.* 206b/04, 211b/18

15. *mec.* ...-den gelmek: *Sizüñ derdiñüze ᶜilāc Rüstem'den olur, daḫı ġayrı kimseden olmaz* 210b/22, 210b/22

16. (Bir fiilin) gerçekleşmesinin yaḳın olması: *Rüstem der-bend-i heft-ḫāndan gidecek oldı. Ol gice Rüstem anda yatup, ṣabāḥ olduḳda ol Pīr'e vedāᶜ idüp ᶜazm-i rāh eyledi* 212b/19, 219a/17

17. Tahta çıkmak, hükümdar olmak: *Her kim Īrān'a pādişāh olursa, yidi iḳlīmi zīr-i ḳabża-yı taṣarrufına alup, bütün ekālīm-i sebᶜada ḥükmi yürir* 213a/08, 213a/12, 213b/22

18. (Bir şeyin ya da bir kişinin) sebebiyet vermesi: *"Baḳ ẓālim ḥālime beni bu derde mübtelā etmek hep senden oldı." diyüp ağlamaġa başladı* 218b/01, 224a/09, 224a/12

19. İsim vermek, ad koymak: *"Hey yaban oğlanı Neyrem misin?" diyü göñlümden geçürdüm idi, nefes rūḥ buldı diyü laḳabı ferāmurz oldı* 218b/17

olur olmaz Rastgele, sıradan 202a/24, 204a/06, 230b/16

→ ᶜāciz ol-, āgāh ol-, aġızdan ol-, āġūşte ol-, aᶜlā ol-, aᶜmā ol-, āmāde ol-, ᶜaraḳ-rīz ol-, ᶜārıż ol-, āteş-maḥż ol-, bāᶜiṡ ol-, bāᶜiṡ ü bādī ol-, başa belā ol-, belli / bellü ol-, bende ol-, bende-yi seccān ol-, berhem-zen-i eflāk ol-, ber-meydān ol-, ber-murād ol-, ber-ā-ber ol-, bī-ḥūd ol-, bir ol-, cay-gir ol-, cemᶜ ol-,çāk ol-, çatırdı ol-, çoḳluḳ ol-, dahil ol-, dāl-ı hançer ol-, ḍarb-ı girān ol-, dardaġan ol-, defᶜ ol-, dil-teng ol-, düş ol-, dü-tā ol-, emīn ol-, eyü ol-, fāriġ ol-, ġāfil ol-, ġāᶜib ol-, ġālib ol-, ġam-gīn ol-, ġarḳ-ı ᶜaraḳ ol-, ġarḳ ol-, ġayb ol-, germ-ā-germ ol-, germ ol-, ġış ol, ġulġule ol-, ḫaber-dār ol-, ḫaber ol-, ḫābdan bīdār ol-, ḫā’il ol-, ḫalāṣ ol-, ḫālī ol-, ḫalvet-i ṣaḥīh ol-, ḫāmūş ol-, ḥarām ol-, ḥāṣıl ol-, ḥayrān ol-, ḥāżır ol-, helāk ol-, ḫurd ü ḫam ol-, ḫurd ü ḫam ola-yaz- , iki ḳat ol-, iᶜmā ol-, imtiḥān ol-, ḳabūl ol-, ḳādir ol-, ḳafā-dār ol-, ḳā’il ol-, ḳandīl ḳandīl ol-, ḳaydında ol-, keyfi ol-, ḳul ol-, maġlūb ol-, maḥv ol-, maḥżun ol-, maᶜḳūl ol-, mālik ol-, māniᶜ ol-, maᶜẕūr ol-, memnūn ol-, merd ol-, mest ol-, meşġūl ol-, metīn ol-, misāfir ol-, mosmor ol-, muḥtāc ol-, muᶜīn ol-, muḳābil ol-, muḳayyed ol-, muntaẓır ol-, murādı ol-, mübārek ol-, müberrā ol-, mübtelā ol-, mümkün ol-, müncerr ol-, münevver ol-, münḳād ol-, münteşir ol-, mürd ol-, müşerref ol-, müşkil ol-, müteḥayyīr ol-, müteraḳḳıb ol-, müzeyyen ol-, nā-ümīd ol-, nā-çār ol-, nādim ol-, nā’il-i merām ol-, nakş ol-, nāẓır-ı meydān ol-, nāẓır-ı ber- meydān ol-, nāzil ol-, nigerān ol-, nümāyān ol-, oluḳ oluḳ ol-, ölüm eri ol-, ᶜöẕr-ḫāh ol-, perākende ol-, pāy-mal ol-, perde çāk ol-, perīşān-ḫāṭır ol-, perīşān ol-, perrān ol-, pespāye ol-, peşīmān ol-, peydā ol-, pinhān ol-, pür-āteş ol-, raᶜşe-nāk ol-, rāżī ol-, refᶜ ol-, rencīde-i ḫāṭır ol-, resīd ol-, revān ol-, revāne ol-, rūz rūşen ol-, rüsvāy ol-, ṣalā ol-, sebeb ol-, sedd ü ḫā’il ol-, selb ol-, ser-nigūn ol-, serāsime ol-, süst ol-, süvār ol-, şād ol-, şāh ol-, şaḳ ol-, şedīd ol-, şikest ol-, tābiᶜ ol-, taḥḳīḳ ol-, tamām ol-, tebāh ol-, telef ol-, teslīm ol-, ṭorṭop ol-, ṭop ol-, vāḳıf ol-,vāḳiᶜ ol-, vāṣıl ol-, vekīl ol-, yād ol-, żabṭ ol-, ẓāhir ol-, zaḫm-dār ol-, zā’il ol-, żāyiᶜ ol-, zebūn ol-, zevāl ol-, ziyāde ol-, zīr ü zeber ol-

olın- Yapılmak, edilmek

→ beyān olın-, ḥisāb olın-, inşā olın-, irsāl olın-, işāret olın-, ḳatl olın-, naḳl olın-, rivāyet olın-, taḥrīr olın-, taᶜyīn olın-, teftīş olın-

oluḳ *is.* Oluk

oluḳ oluḳ ol- Yol yol olmak 218a/02

omuz *is.* Omuz 216b/04

omuzlarını ḳopar- Omuz silkmek 216b/08

on *sf.* On 218b/08, 219a/17, 229a/04

onar Onar 218b/20

onıncı Onuncu 217a/07, 220a/17

on biñ On bin 203a/13, 204a/10, 228b/14

on iki On iki 214b/08, 218b/22

on iki biñ On iki bin 203b/19, 210b/12, 230b/06

on ikinci On ikinci 206a/04, 211b/21, 216a/14

on yidi On yedi 228b/21

on yidi kerre yüz biñ On yedi kerre yüz bin; bir milyon yedi yüz bin 203b/23, 213a/18, 214a/04

ora *is.* O yer, ora 212a/23, 220b/06, 229a/07

ordu *is.* Ordu 203b/20, 204b/21, 205a/11, 210b/10, 211a/10, 211a/03

ordu-yı Īrān İran ordusu 227a/18

ordu-yı Gilān Geylan ordusu 213b/04

orman *is.* Ağaçlarla örtülü geniş alan; orman 211b/11, 214a/14, 215b/17

orta 1. *sf.* Bütün uçlardan, kenarlardan başlangıç ve bitişten eşit uzaklıkta bulunan yer: *Ol maḥal Behrām, Ceyḫūn'uñ orta yirine varmışı-dı; ṣuyı-la uġraşup giderdi* 212a/13, 222a/05,

2. *is.* Bir şeyin eşit olarak ayrılabileceği bölüm: *Hemān nāmeyi Ṣāliḥ Pīr'üñ elinden alup, ortasından iki pāre eyledi ve Gūderz'üñ üzerine atı-virdi* 200b/03, 223a/16

3. *is.* Ara, orta yer: *Gūşede al ḳınaᶜ ile Sinduḫt Bānū ayaġ üzere durur, ortada meclis-i müheyyā, bir ṭarafda seccāde döşeli.* 208b/07, 219a/25, 225b/25

otluk *is.* Mera, otluk 214a/07

otur- **1.** Bir yere çökmek, oturmak: *Ṭūs'uñ başı yarılup zaḫmı var idi. Lākin ṣarup yine dīvāna gelüp ṣandalīsinde oturmışdı.* 203b/12, 208b/02, 208b/13

2. İkamet etmek: *Rüstem gördi ne bāġ-çe var ve ne oturdukları ḳaṣr-ı ᶜālī var ve ne meclis var bir aġaçlık arasında otururlar* 222a/18, 228b/04

3. Durmak, kalmak: *Her ne zamān dilerse ben ḥāżıram; isterse otursun, isterse ceng idüp naṣībiñ alsun.* 204b/05, 204b/06, 204b/20

4. Makamında bulunmak. *Ṣaġ ve ṣola naẓar eyledi ṣaġ pāy-ı taḫtında Eşkbūs Māzenderānī bir pehlüvān otururdı* 213b/01, 214a/24, 227a/08

5. (Bir toplulukta, mecliste) yer almak: *Bunlar, "Bire otur dīvāna, ṣoñra idemezsin ḫalḳ içinde rüsvāy olursın." didiler.* 214b/20, 230a/09, 230a/25

otura-var- Oturuvermek 224b/13

oturaḳ *is.* Durma, konaklama, mola; ordunun konaklaması 214a/05

oturt- Oturtmak 208b/13, 218b/10, 228a/06

otuz Otuz 224a/05, 226a/12

otuz altı Otuz altı 205a/13

→ yüz otuz

ovuşdır- Ovuşturmak 224b/13

oynat- Hareket ettirmek, oynatmak 205a/25, 215a/18

-Ö-

öbür *sf.* Diğer, öteki 226a/14

öd *is.* Öd, safra

ödi ağzına gele-yaz- Korkudan ödü patlayıp ağzına gelecek gibi olmak205b/20

ödi ağzına gel- Çok korkmak 227a/12, 228b/08

ögren- Öğrenmek 209b/04

öl- Ölmek, ölüm 206a/06, 220b/01, 225b/02

öldür- / öldir- Öldürmek 210b/07, 216a/07, 230b/13

öldüre-bil- Öldürebilmek 224b/09

ölü *is.* Ölü, ölmüş olan 205b/19, 228b/18

ölüm *is.* Ölüm 224a/09

ölüm eri ol- Öldürmeye niyet eden kişi olmak 206a/04, 216a/12, 223a/24

ᶜömr *(Ar.) is.* Ömür, yaşam 205a/10, 216b/25

ᶜömr-i nāzenīn Nazlı ömür 204b/02

→ müddet-i ᶜömr

öñ *is.* **1.** Bir nesnenin veya kişinin başı, ön tarafı: *Efrāsiyāb raḫşı-la bile yıḳılup, başı bir ṭaşa rāst gelüp yarıldı ve tācı fırladı tā Behrām'uñ öñine yuvarlandı* 200b/15, 207a/01, 212a/02,

2. Huzur, kat, nezd: *Ol dem Şāvrān Keykāvus öñinde yir öpüp ḳul olup īmāna geldi* 200a/12, 206a/19, 206b/01

3. Bir insan topluluğun ilk önce görünen tarafı: *Bu ṭarafdan Ṭūs sipehbüd ḳırḳ biñ güzīde sipāh ile gele gele der-bend-i Şāvrān'a geldi. ᶜAskerüñ öñi der-bende gelüp gördiler* 201b/08, 201b/18

4. Civar, yöre: *Hemān yüz biñ ᶜaskeri-le süvār olup der-bend öñine gelüp, bir zengī ile ḫaber gönderdi* 205a/21, 205b/02, 211b/02

5. (Bir şeyin ya da bir kimsenin) ilerisi: *Rüstem raḫşına binüp Evlād'ı çözüp ᶜazm-i rāh itdiler, biraz gidüp nā-gāh öñlerine baḥr-i rīg-i revān geldi* 222b/01, 222b/10

öñin al- Önünü kesmek, engel olmak 205b/01, 211b/24, 223a/22

öñine düş- Yol göstermek için birisinin önünden gitmek, rehberlik yapmak 221a/15, 226b/03, 230b/16

öñine gel- Bir şeyin, bir yerin ya da kimsenin yakınına varmak 205a/21, 209b/22, 226a/20

öñine ḳat- Önüne alıp arkasından gitmek, kovalamak 220a/01, 223b/02, 230a/06

öñin kesdir- Önünü kesmek, önüne geçerek engel olmak 201b/25, 205b/20

öñine ḳo- / ḳoy- Önüne bırakmak 205a/14, 207b/07, 212b/16

öñine var- Bir kimsenin huzuruna gelmek 214b/22, 227a/02

öp- Öpmek 209a/18, 221a/12

öpüp başına ḳo- Kutsal ve önemli bir şeyi saygıyla el üstünde tutmak, yüksekte tutmak 209b/16

→ elin öp-, gözinden öp-, yir öp-

ört- Örtmek, kapamak 218b/08, 227a/03, 227a/18

ötdir- Öttürmek

→ çaḳır çaḳır ötdir-

öte 1. *is.* Öbür taraf, ileri: *Öteden dönüp ḫaṣmın meydānda ṣaġ gördükde Ṭūs* *da gelüp meydān ortasında durdı* 202a/07, 203a/01, 203b/07

2. *sf.* Konuşana göre uzakta olan, diğer: *Ol gice ne ḥāl ise mürūr idüp çün ṣabāḥ oldı yine iki cānibden süvār olup öte ṭarafdan Ṣāvrān nīzesine ṭayanup der-bend aġzında durdı.* 203b/14, 204a/16, 207b/16

ötüri *zf.* Ötürü 204b/21, 230b/18

→ bundan ötüri

öyke *is.* Öfke, hiddet, hışım 215a/11, 216b/08

öyle *zf.* Öyle o şekilde 200b/25, 208a/21, 230a/10

ʿöẕür / ʿöẕr *(Ar.)* *is.* Özür, mazeret 230a/05

ʿöẕr-i bahāne eyle- Mazeret ve bahane aramak 215a/10, 216b/06

ʿöẕür dile- Özür dilemek, bağışlanmayı istemek 207b/06, 207b/09, 226b/11

ʿöẕr-ḫāh ol- Bağışlanmayı istemek 209b/12

-P-

pā *bk.* Pāy

→ çār-pā, ser-ā-pā

pābuç *(Far.pā-pūş) is.* Pabuç, ayakkabı 214b/04

padavra *(Yun.) is.* İnce tahta 228b/13

pādişāh *(Far.) is.* Padişah, hükümdar 203a/22, 209a/24, 226b/15

pādişāh-ı ʿālem Bütün dünyanın hükümdarı 203a/18

pādişāh-ı Īrān İran Padişahı 229b/25

pādişāh-ı Īrān-ı Keykāvus İran hükümdarı Keykavus 203a/07, 229b/05

pādişāh-ı Īrān-ı Keykāvus-ı Kāmrān İran hükümdarı Keykavus Kamran 209b/08, 200a/20

pādişāh-ı Īrān-ı Kāvus-ı Kāmrān İran hükümdarı Kāvus Kamran 226b/08

pādişāh it- Padişahlığa getirmek 220b/01

pādişāh-ı Māzenderān it- Mazenderan padişahlığına getirmek 226b/14

pādişāh-ı Māzenderān eyle- Mazenderan padişahlığına getirmek 200b/01

pādişāhlıḳ Padişahlık 230a/10, 230a/20

pādişāhī *(Far.) sf.* Padişah ile ilgili, padişaha ait

→ ādāb-ı pādişāhī

pāk *(Far.) sf.* Güzelce, temiz bir şekilde 211b/08, 227b/01

→ nā-pāk

pākīze *(Far.) sf.* Temiz, lekesiz, saf

***pākīze-āḫter** *mec.* Bahtı açık

→ duḫter-i pākīze-āḫter

palaz *is.* Kaz, ördek, güvercin gibi hayvanların civcivlikten çıkmış büyümüş yavrusu

→ dīv palazı

parça *(Far. pār-çe) is.* Ufak, küçük şey, parça 214b/04

pāre *(Far.)* 1. *is.* Parça: *Bu kerre Rüstem çevirüp tīġ-ı ġamġam ile Dīv-i Sence'ye bir tīġ öyle urdı kim Dīv-i Sence elinde ḳalan pāreyi ḳarşu virdi* 200b/10, 223a/18, 229b/02

2. *sf.* Sayı, adet: *Bu arada Ebreş-i gül-endām-ı baḥrīnüñ otuz altı pāre ālātın üzerine zeyn itdiler ve binek ṭaşına yanaşdurdılar.* 205a/13, 205a/15, 212b/20

pāre pāre eyle- (Bir şeyi) küçük parçalara bölmek 204a/14

→ birḳaç pāre it-, iki pāre eyle-

parla- Parlamak

parlaya-düş- (Birden) ortaya çıkmak 207b/08

parmaḳ *is.* Parmak 206a/09, 216a/21, 216b/02

parmaḳ ıṣır- Büyük şaşkınlık duymak 224b/24

pās *(Far.) is.* Gecenin sekizde biri

***pās-bān** Gece bekçisi 227b/03

pas *is.* Pas, leke

→ pis ü pas

pāy *(Far.) is.* Ayak 215b/01, 220a/10, 221b/04

pāyına düş- (Birisinin) ayaklarına kapanmak 225b/10

pāy-ı taḫt **1.** Tahtın olduğu yer; yönetim merkezi: *Siyeh Merd-i Gilānī'yi gördi taḫtında oturmış. İki yanında vüzerā ile pāy-ı taḫtında*

Sām-ı Pīl ile bu ṣadedleri söyleşürdi 213b/06, 214a/24, 227a/09

2. Tahtın sağlı sollu iki yanında bulunan kişilerin rütbelerine göre sahip oldukları mevkiler ve oturdukları sandalyeler: *Ṣaġ ve ṣola naẓar eyledi ṣaġ pāy-ı taḫtında Eşkbūs Māzenderānī bir pehlüvān otururdı* 227a/08

pāy-māl ol- Ayaklar altına alınmak; çiğnenmek 206a/13

pāy-mal itdür- Ayaklar altına almak 202a/23

pāyların zemīnden kes- Birisinin ayaklarını yerden kesmek 208a/20

➔ ḫāk-i pāy, ḫāk-i pāya gel-, ḫāk-i pāya yüz sür-

pāye *(Far.) is.* Rütbe, derece

→ yārān pāyesi

pazar *(Far. bāzār) is.* Pazar

→ ipligin pazara çıḳar-

peder *(Far.) is.* Baba 207a/06, 216b/16, 229b/23

peder-i mübārek Mübarek baba 208a/13

→ ṣulb-ı peder

pehlüvān *(Far. pehlevān) is.* Savaşçı; yiğit, kahraman 203b/24, 208a/24, 227a/08

pehlüvān-ı ᶜālem Bütün dünyanın kahramanı 200a/04

pehlüvān-ı cihān Bütün dünyanın kahramanı 218b/17

pehlüvān-ı güzīde Güzide pehlivan 202b/02

pehlüvān-ı Īrān İran yiğidi 204a/19

→ ḳuvvet-i bāzū-yı pehlüvānī

pek *zf.* Çok 208a/18, 214b/03, 217b/16

pekçe *zf.* Sıkıca, kuvvetlice 219b/16

penāh *(Far.) is.* Sığınma, sığınacak yer

penāh idin- Sığınmak, yer edinmek 217a/20

penbe *is.* Pamuk 224b/07, 224b/07

pençe *(Far. pence) is.* **1.** Kol, bilek: *Muẓaffer Şāh oturup, birbirlerine pençelerin girift idüp, andan Muẓaffer Şāh Rüstem'üñ pençesine zūr idüp, üç zūrda da birşey idemedi.* 208a/23, 215a/16, 224b/20

2. Vahşi hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları: *Öteden bir kerre arslan pertāb idüp, kendüsin Ebreş-i gül-endām-ı baḥrīnüñ üzerine atup pençesin ṣaldı* 220b/12

pençe aç- Bir şeyi tutmak veya kavramak için elini açmak 206a/05, 215a/25, 216a/15

pençe çal- Çarpmak, vurmak 223a/19

pençe silk- Pençe ile vurmak 221b/05

pençe ṣun- El uzatıp tutmak 206a/12

pençe ṭut- Güreş tutmak 208a/22, 215a/07

pençe ur- Vurmak, çarpmak 227a/16

pençe uzat- Yakalamaya çalışmak 215a/09

pençesin bük- Bileğini bükmek 212b/25, 215a/16, 215a/18

pend *(Far.) is.* Öğüt, nasihat

pend ü naṣīḥāt it- Öğüt ve nasihat vermek 208a/05

perākende *(Far.) sf.* Dağınık

perākende it- Dağıtmak, göndermek 213a/17

perākende ol- Dağıtmak, göndermek 200a/01

perdāḫte *(Far.) sf.* Tertiplenmiş, düzenlenmiş

perdāḫte ve ārāste eyle- Hazırlamak ve düzenlemek 222a/06

perde *(Far.) is.* **1.** Bir kısmı diğer kısımdan ayırmak için araya asılan örtü: *Keykāvus'uñ oldığı ḳaṣra getürdi, andan perdeyi ḳaldırup,"Buyuruñ işte meclis ṣadrında oturur, niçe dilerseñ eyle." didi* 228b/05

2. Üst, yüz: *Ol ḥaddedeki Sām'uñ damaġınuñ perdesi çāk olup, ḳan fevvāre mis̱āli atıldı.* 215b/05

perde çāk ol- *mec.* Yırtılmak 208b/25

perde-i ḥicāb Utanç perdesi 208b/15

→ pes-i perde-i ʿiṣmet

perīşān *(Far.) sf.* Dağınık, karışık, düzensiz

perīşān eyle- Dağıtmak, perişan etmek 205a/21, 205b/13, 219a/10

perīşān it- Dağıtmak, perişan etmek 202a/02

perīşān ol- Perişan olmak 204a/12

***perīşān-ḫāṭır** Düşünceli, dalgın

perīşān-ḫāṭır ol- Düşünceye dalmak 204a/13

perīşānī *is.* Aşağı derecedeki memurların giydikleri başlık 228a/12

perrān *(Far.) sf.* Uçan, uçucu

perrān ol- Uçmak 223b/03

pertāb *(Far.) is.* Atılma, sıçrama

pertāb it- Bir şeyin üzerine atlamak 219b/14, 220b/12

pervāne *(Far.) is.* Fırıldak

***pervāne-vāri** Fırıldak gibi 218a/23

perveriş *(Far.) is.* Terbiye etme, yetiştirme

***perveriş-yafte** Büyütülmüş, terbiye edilmiş 200a/21

pes *(Far.)* **1.** *zf.* Sonra: *...ḳucaġına virdi, pes Mebḥā-yı ʿĀbid yüzinden niḳābın refʿ idüp naẓar eyledi* 218b/11, 224a/12

2. *ünl.* "Yeter artık" anlamında: *Rüstem Ġażanfer'i zūr-ı evvelde pāyların zemīnden kesüp yine yire baṣdurdı. Ġażanfer inṣāf idüp "Pesdür ser-ver! " diyüp çekildi* 208a/21, 208a/24

pes-i perde *mec.* Gizlenmiş, korunmuş

pes-i perde-i ʿiṣmet Namusluluk ve temizlik 200a/21

pespāye *(Far. pest-pāye) sf.* Alçak, aşağılık

pespāye ol- Aşağılık, adi olmak 204b/23

peşīmān *(Far.) sf.* Pişman

peşīmān ol- Pişman olmak 204a/05, 212a/21

peşkeş *(Far. pīş-keş) is.* Hediye, armağan 209b/20, 209b/22

peşkeş al- Hediye almak 209b/20

peşkeş vir- Hediye vermek 216a/04

peydā *(Far.) is.* Meydanda, ortada

peydā it- Ortaya koymak 208a/15

peydā ol- Ortaya çıkmak 206b/21, 208b/12, 211a/11

peyker *(Far.) is.* Görünüş

→ gürz-i kūh-peyker

pinhān *(Far.) sf.* Gizli

pinhān ol- Gizlenmek, saklanmak 211b/10

pīr *(Far.) sf.* Yaşlı, ihtiyar 206b/15, 211a/24, 219a/13

pīr-i fānī Pek yaşlı kimse 211a/20

pīr-i nūrānī Nur yüzlü ihtiyar 206b/16, 207b/23

pīr-i rūşen-żamīr Gerçeklerden haberli ihtiyar, gönlü aydın ihtiyar 211a/18, 206b/15, 212b/08

→ dānā-yı pīr, Gūderz Pīr, Ṣāliḥ Pīr

pīrāhen *(Far.) is.* Gömlek 208b/17

Pīrān *ö.i.* Kişi adı 211b/23, 211b/24, 211b/25

pis *sf.* Leke, kir

pis ü pas Pis, kirli 222a/18

pīşe *(Far.) is.* Huy, tabiat

→ merd-i şecāᶜat-i pīşe, şīr-i pīşe-yi şecāᶜat

piyāde *(Far.) is.* Yaya 211a/16, 211a/19, 214a/14

piyāde ḳal- Yaya kalmak, yoluna yaya olarak devam etmek 211b/03, 221a/13,

post *(Far. pūst) is.* Post, deri 223a/01

pūlād *(Far.) is.* Çelik 208a/22, 215a/08, 225a/11

-pūş *(Far.) sf.* "Örten, giyen" anlamlarıyla birleşik kelimeler yapar

→ nemed-pūş

pür *(Far.) sf.* Dolu 222b/19, 223a/07

***pür-āteş** Ateş dolu, ateşli

***pür-çīn** Çok bükülmüş, çok buruşuk ve kırışık

***pür-ġażab** Çok kızgın, hırslı 202a/03

***pür-ḫūn** Kanlı, kan içinde

***pür-hüner** Hünerli

pür-āteş ol- *mec.* Çok sinirlenmek 200b/11

pür eyle- Doldurmak 226a/11

→ ṣāḥib-ḳırān-ı pür-hüner, cebhe-i pür-çīn, gözleri ṭās-ı pür-ḫūna dön-

püşte *(Far.) is.* Yığın, tepe 205b/15, 211a/19, 222b/23

-R-

Rab *(Ar.) ö.i.* Allāh

→ Yā Rabbī

Rabbānī *(Ar.) sf.* Allāh ile ilgili, Allāh'a ait

→ ḥikmet-i Rabbānī

rāh *(Far.) is.* Yol

rāhın al- (Birisinin) yolunu kesmek 202a/15

rāh-ı Īrān İran yolu 211a/13

→ ᶜazm-i rāh eyle-, ᶜazm-i rāh it-, sedd-i rāh eyle-

rāḥat *(Ar.) is.* Rahatlık, huzur 227b/05

→ çeşmine ḫāb-ı rāḥat girme-

raḥm *(Ar.) is.* Rahim, dölyatağı 209a/01, 212b/18

raḥm-ı māder Ana rahmi 209a/04

Raḥmān *(Ar.) ö.i.* Merhamet eden; Allāh

→ inşā'allāhu'r-raḥmān

raḫne *(Far.) is.* Zarar, ziyan

raḫne geç- Zarar vermek 226b/24

raḫne gör- Sıkıntı çekmek, zarar görmek 206a/16

raḫş *(Ar.) is.* At 203a/20, 207a/12, 219a/02

raḫş-ı vefā-dār Vefalı at 221a/12, 225b/14

raḫt *(Far.) is.* At takımı 211a/16

raᶜiyye *(Ar.) is.* Sürü 218b/07

raḳṣ *(Ar.) is.* Dans etme

raḳṣa gir- *mec.* Gürz, siper vb. savaş aletlerinin birbirlerine çarpması; çıkan ses 202b/25

rāst *(Far.) sf.* Doğru 210a/10

rāst gel- **1.** İsabet etmek: *Zenge ḥırṣıla bir mıḳdār girüden urup, Ṭūs'uñ bindügi raḫşınuñ kellesine rāst gelüp, ṭardaġan eyledi.* 205b/10, 212a/01, 216a/09

2. Karşılaşmak: *Yā Rüstem, sen bu aradan ġayrı yine dön zīrā ben gelürken Efrāsiyāb'a rāst gelüp aṣlıyla Māzenderān'a gidecegim bildürdim* 206b/06, 211b/10, 211b/12

raᶜşe *(Ar.) is.* Titreme, titreyiş

raᶜşe ṭut- Titremek 214b/16

raᶜşe-nāk Titreyen, ürken

raᶜşe-nāk ol- Titremek 227a/10

raṭb *(Ar.) is.* Taze, yeşil meyve

raṭb ü yābis Yanlış doğru ağza geleni söyleme 219b/15

rāvī *(Ar.) sf.* Rivayet eden, anlatan 204b/06, 211a/17, 213b/01

rāvī it- Anlatmak 219b/03

rāvī-i şīrīn-zebān Tatlı dilli anlatıcı 209a/19, 212b/23, 218a/10

→ el- ᶜuhdetü ᶜale'r-rāvī

rāyiḥa *(Ar.) is.* Koku 220b/11, 222a/15, 225b/01

rāyiḥa-i ḳabīḥa Kötü koku 225b/02

rāz *(Ar.) is.* Sır, gizlenen şey 228a/02

rāżī *(Ar.) sf.* Kabul eden, boyun eğen

rāżī ol- Kabul etmek 200a/05, 208a/22, 225b/14

recīm *(Ar.) sf.* Taşlanmış, lanetlenmiş 224a/07, 224a/14

red *(Ar. redd) is.* Geri döndürme, çevrilme

red it- Geri çevirmek, reddetmek 204a/07, 210a/03

refᶜ *(Ar.) is.* Ortadan kaldırma

refᶜ eyle- Ortadan kaldırmak 210a/05

refᶜ it- Ortadan kaldırmak 200b/20, 208b/09, 218b/11

refᶜ ol- Ortadan kalkmak, kaybolmak 228a/08

→ defᶜ ü refᶜ eyle-

reftār *(Far.) is.* Gidiş, yürüyüş; salınarak edalı yürüyüş

→ ḫırāmān-ı reftār

reh *(Far.) is.* Yol

→ çend-reh

rekᶜat *(Ar.) is.* Rekat 208b/08

rekz *(Ar.) is.* Yere saplama

→ zemīne rekz it-

reml *(Ar.) is.* Falcılık

reml eyle- Fala bakmak 228b/19

→ taḫta-i reml

rencīde *(Far.) sf.* İncinmiş, gücenmiş

rencīde-i ḫāṭır ol- Kalbi kırılmak 204b/17

reng *(Far.) is.* **1.** Hile: *Fikr idüp eyitdi: “Bārī Keykāvus’a bir reng ideyüm.” diyüp, şimdi Keykāvus’un yolı der-bend-i ᶜIrāḳ’dan geçerdi.*

reng it- Hile yapmak 201a/18, 226a/25, 226b/23

2. Renk: *Yidi yıldızuñ şerefinde yidi dürlü maᶜdenden süd renginde bir beyāż tīġ oldı.* 224a/13

→ bāde-yi gül-reng, heft-reng

resīd *(Far.) sf.* Yetişkin, erişkin

resīd ol- Yetişmek 219a/24

resm *(Ar.) is.* Şekil 214a/24

revā *(Far.) sf.* Layık, yaraşır, uygun

revā gör- Uygun görmek, yerinde bulmak 206a/19, 224b/10

revān *(Far.) sf.* Akan, akıp giden

revān ol- Yönelmek 206b/20

→ āb-ı revān, baḥr-i rīg-i revān

revāne *(Far.) sf.* Giden, yürüyen

revāne ol- Gitmek, yola çıkmak 201b/14, 205a/16, 212b/22

re’y *(Ar.) is.* Görüş, düşünce 213b/17, 213a/23

re’y-i dānā Olgun düşünceli, bilgin 211a/05

rıżā *(Ar. rıżā’) is.* İzin, müsaade

rıżā vir- Müsaade etmek, izin vermek 209a/13, 230a/21

riᶜāyet *(Ar.) is.* Ağırlama, ikram

riᶜāyet eyle- Ağırlamak, ikram etmek 201a/10

ricā *(Ar. recā’) is.* İstek, dilek

ricā eyle- İstemek, dilemek 208b/22, 230a/13

ricā it- İstemek, dilemek 210a/05

rīg *(Far.) is.* Kum

→ baḥr-i rīg-i revān

rikāb *(Ar.) is.* Üzengi 202b/13, 202b/20, 206b/24

→ terāzū-yı rikāb

rivāyet *(Ar.) is.* Anlatma 226a/15

rivāyet eyle- Anlatmak, rivāyet etmek 226a/10

rivāyet olın- Anlatılmak, rivayet edilmek 230a/23

-rīz *(Far.) sf.* “Döken, akıtan, saçan” anlamlarıyla birleşik kelimeler yapar

→ ᶜaraḳ-rīz ol-, leb-rīz it-, ser-tīz [ü] ḫūn-rīz

rūḥ *(Ar.) is.* Cān, nefes

rūḥ bul- Can bulmak 218b/17

ruḫsar *(Ar.) is.* Yanak 208b/12

ruḫṣat *(Ar.) is.* İzin

ruḫṣat vir- İzin vermek 215a/17, 217b/06

rūşen *(Far.) sf.* Aydın, parlak 222b/21

***rūşen-żamīr** Gönlü aydınlık, hakikatleri bilen

→ kāmil-i rūşen, pīr-i rūşen-żamīr, rūz rūşen ol-

rūy *(Far.) is.* Yüz, çehre 222a/08

rūy-ı dil Yumuşak yüz

rūy-ı dil göster- Yumuşak yüzlü davranmak 222a/09

rūz *(Far.) is.* Gün

rūz rūşen ol- Günün aydınlanması 210a/25, 217b/01, 203b/17

rübā *(Far.) sf.* Kapan, kapıcı anlamlarında birleşik kelimeler yapar

→ tāc-rübā-i Efrāsiyāb

Rüstem / Rüstem ibn-i Zāl / Rüstem ibn-i Zāl-ı zūr *ö.i.* Kişi adı 202b/03, 215b/24, 230a/02

→ dāstān-ı Rüstem-i Zābil, ḫadeng-i Rüstem, nāfe-yi Rüstem

rüsvāy *(Far.) sf.* Rezil, itibarsız, haysiyetsiz

rüsvāy ol- Rezil olmak 214b/21, 228a/13, 228b/02

rü'yā *(Ar.) is.* Rüya 206b/14

-S-

saᶜādet *(Ar.) is.* Mutluluk, ongunluk 208a/03

sāᶜat *(Ar.) is.* **1.** Bir günün yirmi dört eşit parçasından bir tanesi: *Birḳaç gün ol vādīde eglenüp bir gün ʿazm-i Māzenderān itdiler iki sāʿat gidüp Keykāvus at başın çeküp ṭurdı* 201b/15, 206b/05, 218b/22,

2. Vakit, zaman: *Rüstem eleminden aġlayup, "İlāhī Keykāvus'uñ işi bensiz bitmesünl." diyüp yüzin ḫāke sürüp duʿā eyledi ol sāʿat Rüstem'üñ duʿāsı ḳabūl oldı* 205a/22, 206b/12, 210a/14

ṣabāḥ *(Ar.) is.* Sabah 204a/16, 219a/17, 222b/15

sābıḳan *(Ar.) zf.* Bundan önce, evvelce, önceden 207a/02, 209b/08, 210b/13

ṣabr *(Ar.) is.* Sabır 228a/11

ṣabr eyle- Sabretmek 227b/05, 228b/02, 228b/24

ṣabr it- Sabretmek 222b/25, 225b/05, 228a/10

ṣaç- Saçmak 218a/06, 219b/13

→ zehrin ṣaç-

ṣaçıl- Saçılmak, dağılmak 202b/18, 216b/18

→ gözinden āteş ṣaçıl-

ṣadā *(Ar.) is.* Ses 201a/22, 204a/12, 215b/14

ṣadā-yı ġarīb Tuhaf ses 222b/19

ṣadā-yı sehm-nāk Korkunç ses 222b/19

→ maᶜhūd ṣadā, ṣīt ü ṣadā

ṣad *(Far.) sf.* Yüz (sayısı) 207b/11

ṣaded *(Ar.)* Konuşulan konu, bahis 213b/09, 218a/10, 227b/22

ṣadede gel- Asıl konuya gelmek 212b/22, 217a/25,

ṣadr *(Ar.) is.* Bir şeyin başı, içi 228b/06

ṣadr-ı meclis Meclisin içi 222a/07, 228a/06

ṣaf *(Ar. ṣaff) is.* Sıra, saf 203b/21, 217a/24, 217a/24

ṣaf bagla- Saf tutmak, sıralanmak 205a/23

ṣaf çek- Sıralanmak, dizilmek 202a/11, 204a/17

ṣaf ṭut- Saf bağlamak, sıralanmak 203b/20, 217a/13, 220a/04

ṣāf / ṣāfī *(Ar.) sf.* Katışıksız, temiz 222b/11

→ ᶜayn-ı ṣāfī, şemᶜ-i ṣāfī

ṣafā *(Ar. ṣafā') is.* Zevk, huzur 206a/13, 209a/10, 209a/18

ṣafā geldüñ "Hoş geldin, safalar getirdin" manasında 226a/25

→ ẕevḳ ü ṣafā eyle-

ṣaġ (I) *is. sf.* Solun karşıtı, sağ 200a/15, 214b/18, 225a/13

ṣaġ (II) *is. sf.* Yaşamakta olan; diri 203a/01, 224a/01, 228b/18

ṣaġ ṣālim Hiçbir zarar görmeden 216b/21, 217a/13

sāġar *(Far.) is.* Kadeh, içki bardağı 217b/20, 222a/06

saġlıḳ *is.* Sağlık, sıhhat 216b/07

ṣaġrı *is.* Memeli hayvanlarda baldır 216a/21

ṣāḥib *(Ar.) is.* **1.** Malik, sahip: *Ol ṣadāyı icrā idüp, yüz biñ ʿasker ile yürise, ol ṣadādan yüz biñ at ürküp, ṣāḥibini yire ururdı.* 201a/24, 204a/10, 215b/12,

2. Bir niteliği olan, ehil: *İy pehlüvān her biriñüz ʿanḳā-yı cihān geçinürsiz çünki bu ḳadar ʿaḳl-ı tedbīr ṣāḥibi sen varup baña idecegüñ naṣīḥāti pādişāhıñ olan tīmār-ḫāne delisi Keykāvus'a eyleseñ aʿlā olmaz mı?* 202b/04, 226a/24

ṣāḥib çıḳ- Korumak, ilgilenip gözetmek 206a/16, 216b/10,

***ṣāḥib-ḳırān 1.** Yiğit, ḳahraman: *...geçmiş ṣāḥib-ḳırānlar ol memleketde ḥāṣıl olmaġı-la Īrān pādişāhlarına tābiʿ olup, anlaruñ ḳuvveti-le pādişāhlar cümle şāhlara ḥükmin yürüdir." didiler* 213a/09

2. Hükümdar: *Oġullar yarın filān yoldan ʿāleme ṣāḥib-ḳırān olan Rüstem İbn-i Zāl gelse gerekdür misāfirimüzdür, anı istiḳbāl idüp getürüñ, zīrā anuñ bunda naṣībi vardur* 204a/22, 204b/08, 207a/07

ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem Dünyanın uğurlu kişisi 201a/14, 207b/01, 222a/08

ṣāḥib-ḳırān-ı ʿālem it- Hükümdar yapmak 213a/12

ṣāḥib-ḳırān-ı cihān Dünyanın uğurlu kişisi 205a/08

ṣāḥib-ḳırān-ı pür-hüner Hüner sahibi hükümdar 215b/24

ṣāḥib-ḳırān-ı şīr-dil Aslan yürekli sahipkıran 218b/06

ṣāḥib-ḳırān-ı Türkistān Türkistān hükümdarı 212a/10

ṣāḥib-ḳırānī Sahipkıranlara has, sahipkıranlara ait

ṣāḥib-ḳırānlıḳ Yiğitlik 213a/15

ṣāḥib-ḳırānlıḳ eyle- Yiğitlik yapmak 221a/05

***ṣāḥib-naẓar** Düşünce, fikir sahibi 207b/10

***ṣāḥib-ḳırān-zāde** Sahipkıranın oğlu 218b/13

→ ālāt-ı ṣāḥib-ḳırān, ʿırż-ı ṣāḥib-ḳırānī, lenger-i ṣāḥib-ḳırānī, mehābet-i ṣāḥib-ḳırān, sille-yi ṣāḥib-ḳırānī

ṣaḥīfe *(Ar.) is.* Sayfa

ṣaḥīfe-i ʿālem Dünya üzeri, dünya 203b/03, 206a/07, 215b/09

ṣaḥīḥ *(Ar.) sf.* Gerçek, doğru

→ ḫalvet-i ṣaḥīḥ

sāḥir *(Ar.) is.* Büyücü 209b/04

sāḥirān *(Ar.) sf.* Sihirli

→ sulṭān-ı sāḥirān

ṣaḥrā *(Ar. ṣaḥrā') is.* Kır, ova çöl 211a/13, 227b/18

ṣaḥrā-yı Belḫ Belh ovası 200b/19

ṣaḥrā-yı Māzenderān Mazenderan ovası 222b/19, 223a/03

sā'ir *(Ar.) is. sf.* Diğer, başka 204b/21, 206b/24, 221a/14

ṣaḳa *is.* Saka kuşu 208b/20

ṣaḳal *is.* Sakal 206b/15

ṣaḳallu Sakallı 226a/14

saḳf *(Ar.) is.* Çatı, tavan 227b/08

ṣaḳın *ünl.* Kesinlikle, zinhar! 205a/06, 211b/07, 221a/13

ṣaḳın- Korunmak, sakınmak 229a/21, 229b/15

→ gözinden ṣaḳın-

ṣaḳır ṣaḳır *hlk.* Aralıksız, sürekli 214b/16

saḳız *is.* Sakız

→ aġzına bayram saḳızı vir-

ṣaḳla- Gizlemek, saklamak 200b/06, 214a/14

ṣal- *mec.* Sallamak 214a/10, 215a/05, 220b/13

ṣala-bil- Salabilmek 214b/19

ṣalı-vir- Salıvermek 215b/07, 221b/03, 230a/09

→ baş aşaġı ṣal-, ḳol ṣal-, giyāha ṣal-, miyānına ṣal-, sāye ṣal-, üzerine ṣal-

ṣalā *(Ar. ṣalā’) is.* Çağrı, duyuru 205b/08

ṣalā eyle- Haber vermek, duyurmak 214b/09

ṣalā it- Haber vermek 214b/17

ṣalā ol- Haber verilmek 214b/03

Salāmon / Salāmon ḥakīm *ö.i.* Kişi adı 200a/05, 204a/23, 226a/05

sālār *(Far.) is.* Kumandan, başbuğ

sālār-ı sipāh Baş kumandan 218b/17

→ Ṭūs-ı sipeh-sālār

Ṣāliḥ / Ṣāliḥ Pīr / Ṣāliḥ vezīr *ö.i.* Cemşid’in başveziri iken onun tanrılık iddia etmesi üzerine oğlu Dānişlim ile bir mağaraya çekilip Feridun’un ortaya çıkmasını bekleyen bilgin, alim 209b/07, 211a/10, 226a/01

sālim *(Ar.) sf.* Esen, sağlam

→ ṣaġ ṣālim

ṣalḳum *is.* Salkım 208a/02

ṣalt *is.* Yalnız 230b/09

salṭanat *(Ar.) is.* Sultanlık, şahlık 207a/04

Sām / Sām-ı Pīl / Sām-ı Pīl ibn-i Ḳahramān / Sām-ı süvār *ö.i.* Kişi adı 213a/01, 213a/11, 215a/04

→ yed-i Sām

ṣamedānī *(Ar.) sf.* Allāh’a ve O’nun ezeli kuvvet ve kudretine mensup, Allāh ile ilgili olan

→ ġāyet-i ṣamedānī

ṣan- Sanmak, zannetmek 226b/01

saña *zm.* Sen zamirinin yönelme hali, sana 201b/04, 209b/25, 226b/12

ṣanᶜat *(Ar.) is.* Hüner, marifet 201a/05, 222a/20, 228b/03

ṣanᶜat eyle- Hüner göstermek 229a/08

ṣandalī *(Ar.) is.* Sandalye 203a/24, 208a/22, 215a/08

ṣanduḳ *(Ar.) is.* Sandık 205a/14, 212b/20, 225a/11

ṣap- Yön değiştirmek, başka tarafa yönelmek 212b/10

ṣapıt- (Bir konunun) yönünü değiştirmek

→ yolından ṣapıt-, sözi ġayrı yire ṣapıt-

ṣaplan- Batmak, saplanmak 207b/15, 212a/15, 212b/14

ṣapur ṣapur *zf.* Sürekli bir biçimde 223b/05

ṣar- (Bez, kumaş vb. ile) kaplamak 203b/12, 218b/08, 229b/02

→ başını ṣar-

sarāy *(Far. serāy) is.* Saray 200a/10, 212a/23, 218b/19

sarāy-ı Efrāsiyāb Efrasiyab’ın sarayı 213b/18

sarāy-ı Erjeng Şāh Erjeng Şah’ın sarayı 209b/05, 226a/22, 230a/02

sarāy-ı Muẓaffer Şāh Muzaffer Şah’ın sarayı 207a/13, 209a/08

ṣarf *(Ar.) is.* Sarf etme, harcama

ṣarf it- Harcamak 215b/03

ṣarf-ı maḳdūr it- Bütün gücünü tüketmek 210a/11

ṣarf-ı maḳdūr eyle- Bütün gücünü tüketmek 215a/10, 216a/07

ṣarf-ı nigāh eyle- Bakmak 207b/12

ṣarıl- Kucaklaşmak, sarılmak 228a/10

ṣarḳıt- Sarkıtmak 229b/19

ṣarṣıl- Sarsılmak 220a/09

ṣav- Uzaklaştırmak, bertaraf etmek 208a/15

ṣavāb *(Ar.) sf.* Doğru, uygun

ṣavāb gör- Uygun görmek 213a/23, 213b/18

ṣavaş- Savaşmak 211b/12

ṣavış- Uzaklaşmak 220b/13, 221a/02

ṣavışdur- Uzaklaştırmak 215b/25

ṣay- 1 .Hesap edip saymak: *Rüstem gürzleri ḳolına alınca, Sām'a, "Pehlüvān ṣay imdi, ṣoñra yañulma." diyüp...* 215a/04

2. Kabul etmek: *Ḫayır pehlüvān bunı daḫı ṣaymam pençede iṭmāndur ancaḳ senüñle düvāl ṭutuşalum* 215a/21

→ gün ṣay-

ṣayd *(Ar.) is.* Avlanma, av 209a/18

ṣayd eyle- Avlamak, avlanmak 228b/03

ṣayd it- Yakalamak 218b/19

ṣayd u şikār Av, avlanma 201a/02

ṣayd u şikār it- Avlanmak 204b/20

sāye *(Far.) is.* Gölge 203a/12, 217a/20, 222b/05,

***sāye-bān** Gölgelik, çadır 203b/18, 217a/21, 217a/25

sāye ṣal- Gölgesi vurmak 221a/17, 229b/05

ṣayyād *(Ar.) is.* Avcı 218b/19

sebᶜa *(Ar.) sf.* Yedi

→ eḳālīm-i sebᶜa

sebeb *(Ar.) is.* Sebep, neden 206b/25, 212b/03, 213a/08

sebeb ol- Sebep olmak 212b/19

seccāde *(Ar.) is.* Seccade 208b/08

seccān *(Ar.) is.* Gardiyan

→ bende-yi seccān ol-

secde *(Ar.) is.* Secde 222b/14

sed *(Ar. sedd) is.* Sur, set

sed çek- Set çekmek 211a/11

sedd-i āhen Demir set 202a/08

sedd-i İskender İskender'in seddi 201b/17, 206a/02, 224b/24

sedd-i rāh eyle- Yoluna set çekmek 206a/15

sedd ü ḥā'il ol- Set ve engel olmak 200b/15

sefer *(Ar.) is.* Yolculuk

sefer eyle- Bir yerin üzerine savaşmak için gitmek 201b/03

→ mehāmm-ı sefer-i Māzenderān

segir- Yerinden oynamak, kıpırdamak 206b/16

segirdiş- Koşuşmak 205b/20, 214b/12, 226b/22

segirt- Koşmak 200a/12, 215b/18, 227b/11

seḥḥār *(Ar.) sf.* Büyücü 227b/02

sehm *(Far.) is.* Korkunç, dehşet

***sehm-nāk** Korkunç

→ ṣadā-yı sehm-nāk

sekele- Sendelemek 221a/20, 221b/01

sekiz *sf.* Sekiz 229a/08

seksen *sf.* Seksen 206b/20, 207a/11, 213a/25

seksen biñ Seksen bin 206b/04, 218a/11

seksener Seksener 217b/05,

selām *(Ar.) is.* Selam

selām al- Birinin selamlamasına karşılık vermek 206b/23

selām eyle- Selam göndermek 210a/12

selām vir- Selam vermek 206b/23, 211a/21, 218a/24, 223b/09, 225b/25

selāma ṭur- Selamlaşmak 206b/22

selāmet *(Ar.) is.* Emin, korkusuz 223b/11, 229b/04

selāmete ir- Huzura kavuşmak 222b/03

selāmlıḳ *(Ar.) is.* Saray, köşk veya konaklarda erkeklerin bulunduğu ve sadece erkek konukların alındığı bölüm 211a/23

s̲elās̲e *(Ar.) sf.* Üç

s̲elās̲e-i ġassāle Üçüncü kadehi içme, içilen kadehi üçleme 228a/08

selb *(Ar.)* Kapma, zorla alma

selb ol- Kapmak 223a/02

selef *(Ar.) is.* Bir yerde, bir işte, bir vazifede başka birinden önce bulunmuş olan 213a/08

semmur *(Ar.) is.* Samurdan yapılmış kürk

→ h̲ilʿat-i semmur giydür-

semt *(Ar.) is.* Taraf, cihet, yön 222b/05

sen *zm.* Teklik ikinci şahıs zamiri; sen 202a/13, 215a/07, 224b/25

→ göreyüm seni

Sence / Sence nerre *ö.i.* Kişi adı 209b/02, 210b/09, 210a/20

→ siḥr-i Sence

sendān *(Ar.) is.* Örs

sendān-ı āhen-girān Demirden örs 217a/17

sene *(Ar.) is.* Yıl, sene 207a/04, 218a/20, 224a/17

seng *(Far.) is.* Taş, kaya

seng-i āsiyāb Değirmen taşı 218a/07

sepīd *(Far.) sf.* Beyaz, ak

→ tīġ-ı sepīd

ser *(Far.) is.* Baş, kafa 213a/01, 221b/02

***ser-āmed** Başta gelen, komutan

ser-ā-pā Baştan başa 207b/24, 223a/03

***ser-ʿasker** Baş kumandan, başbuğ

ser-ʿasker-i Keykāvus-ı Kāmrān Kumandan Keykavus 202b/07

ser-ʿaskerlik Orduya komuta eden vezire verilen ünvan 200b/14

***ser-çūbān** Baş çoban, çobanların başı 230b/06

***ser-dār** Kumandan

***ser-encām** Olay, macera

ser-encām-ı ʿālem Dünya işi, bu dünyanın işi 223b/11

ser-güz̲eşt Birinin başından geçen olay, macera 209a/16

***ser-ḥadd** Hudut, sınır 213b/02, 214a/04

ser-ḥadd-i Māzenderān Mazenderan sınırı 230b/04

ser-i meydān Meydanın başı 202a/07, 216b/20, 217a/05

***ser-ḳaplan** *mec.* Baş savaşçı 230b/20

***ser-keş** Dikbaşlı, inatçı 213a/12

***ser-māye** Asıl, esas

ser-māye-yi tedbīr Tedbir, önlem 203b/06

***ser-nāme** (Mektub vb. için) başlık 200a/20, 209b/08, 226b/08

***ser-nigūn** Baş aşağı, yere düşmüş 202a/14, 204a/08

ser-nigūn eyle- Yere düşürmek 202a/13, 202a/16, 230b/23

ser-nigūn it- Yere düşürmek 204a/03

ser-nigūn ol- Baş aşağı olmak 205b/12, 205b/11, 206a/11

***ser-tīz** Ucu, baş tarafı sivri olan, keskin

ser-tīz [ü] ḫūn-rīz Kan dökücü ve keskin 221b/02

***ser-vaḳt** Kimse bulunmayan boş oda 224b/16

***ser-ver** Yiğit, kahraman 208a/10, 210a/22, 229b/16

ser-ver-i ʿālem Dünyanın en yiğit kişisi, büyük kahraman 207b/25

→ bahādur-ı ser-ver, be-ser, be-ser ü çeşm, Ferāmurz-ı ser-āmed, güher-āb-ı zeber-dest-i ser-dār, ḫadeng-i ser-tīz, muḥāfıẓ-ı ser-ḥadd-ı eḳālīm

serāsime *(Far.) sf.* Sersem

serāsime ḳal- Sersemlemek 218b/05

serāsime ol- Sersemlemek 223a/05, 223b/05

sergi- Ayılmak 220b/10

sevdā *(Far.) is.* Aşk, sevgi 227b/14, 227b/17

sevdā-yı māliḫūlyā Kara sevda 200b/04

Sevdāve / Sevdāve Bānū / Bānū *ö.i.* Kişi adı 200b/05, 226a/04, 227b/12

seyāḥat *(Ar.) is.* Yolculuk, gezi 213a/01

Seylāb *ö.i.* Kişi adı; Dahhāk'ın Cemşid'i bulmaları için Çin'e gönderdiği iki pehlivandan biri 228b/14, 229a/06, 229b/12

seyr *(Ar.) is.* Gezme, gezinti; yürüyüş

seyr eyle- Seyretmek 219a/04

seyr it- Seyretmek 207b/07, 214a/20, 226a/08

seyrān *(Ar.) is.* Gezinme, dolaşma

***seyrān-gāh** Gezinti yeri 222a/12

ṣıçra- **1.** Birden bire bulunduğu yerden ayağa kalkmak, fırlamak : *Veyse keyif idi. Hemān yirinden ṣıçrayup, raḫşına süvār oldı ve sürüp Ceyḫūn kenārına irdi.* 212a/12,

2. İleriye doğru atılmak, zıplamak: *Deli diştabān "Nā-bekār urunca n'olur?" diyince, Rüstem, "Hay nā-bekār sen kim olasın kim beni urasın?" diyü pertāb idüp ṣıçradı* 211a/15, 212a/06, 219b/14

→ cān başına ṣıçra-

ṣıġ- Sığmak 229b/02

ṣıġa- Sıvazlamak, okşamak

→ arḳasını ṣıġa-

ṣıġır *is.* Sığır

→ ṣu ṣıġırı

ṣıḳ- Sıkıca kavramak, sıkmak 206a/09, 216b/01, 226b/25

→ taşı sıḳup ṣuyın çıḳar-

sır *(Ar. sırr) is.* Gizli tutulan kimseye söylenmeyen şey 205a/11, 218b/14

ṣırt *is.* Sırt 211a/16, 215b/12, 225b/13

ṣırtın zemīne getür- Yenmek 213a/01

sıtma *is.* Titreme

sıtma ṭut- Titremek 207b/05

siḥr *(Ar.) is.* Sihir, büyü 209b/04, 210b/05, 227b/06

siḥr eyle- Büyü yapmak 210b/14

siḥr it- Büyü yapmak 210b/06

siḥr-i Sence Sence'nin sihri 223a/21

→ ʿalāmet-i siḥr

silāḥ *(Ar.) is.* Silah

***silāḥ-dār** Silahları muhafaza eden memur 205a/14, 212b/20

silk- Silkelemek, silkmek 215a/19, 218a/17, 218a/21

silki-vir- Silkmek 218b/04

→ pençe silk-

sille *(Far.) is.* Tokat, sille 205b/07, 218a/11, 230b/23

sille-yi ṣāḥib-ḳırānī Sahipkıranlara has sert tokat 206a/10, 219b/19

sīmā *(Far.) is.* Yüz, çehre 218b/14

simāṭ *(Ar.) is.* Ziyafet 214b/02, 214b/06

sīmurġ / sīmurġ-ı ʿanḳā *(Far.) is.* Anka kuşu, masal kuşu 221b/10

Sinduḫt / Sinduḫt Bānū / Bānū *ö.i.* Kişi adı 208a/08, 208a/09, 218a/15

sīne *(Far.) is.* Göğüs, yürek 202b/12, 216a/20, 225b/01

sīne-i Ṭūs Tus'un göğsü 202b/18

sipāh / sipeh *(Far.) is.* Asker 201b/13, 204a/11, 229a/06

***sipeh-büd** Başbuğ, baş kumandan 201b/18

***sipeh-sālār** Baş kumandan

→ sālār-ı sipāh, Ṭūs-ı sipeh-sālār

siper *(Far.) is.* Kalkan 202b/11, 212a/16, 218a/02

siper vir- Siper ile korunmak 211b/24

siper-i Gürşāsb Gürşasb'ın kalkanı 216b/18, 219a/24, 224b/19

→ āyīne-i siper, dāmen-i siper, mir'āt-ı siper

sirāyet *(Ar.) is.* Bulaşma, sirayet

sirāyet it- Bulaşmak 213a/10

ṣīt *(Ar.) is.* Çatırtı, patırtı; gürültü

ṣīt ü ṣadā Gürültü ve ses 219a/22

sitāyiş *(Far.) is.* Övme, övgü

sitāyiş eyle- Övmek 219b/06

siyāh / siyeh *(Far.) is. sf.* Siyah, siyah renkli 207b/24, 208b/12, 210a/25

→ ebr-i siyāh, ḫāl-i siyāh, dūd-ı siyāh, şām-ı siyeh

siyāḳ *(Ar.) is.* Sözün gelişi 226a/16, 226a/17

siyāset *(Ar.) is.* Ölüm cezası, idam

***siyāset-gāh** İdam edilen yer

→ meydān-ı siyāset-gāh

Siyeh Merd / Siyeh Merd-i Gilānī *ö.i.* Kişi adı 213a/19, 213a/24, 214a/11

→ bār-gāh-ı Siyeh Merd, dīvān-ı Siyeh Merd, leşker-i Siyeh Merd, nāme-yi Siyeh Merd

siz *zm.* Çokluk ikinci şahıs zamiri 200a/25, 207a/08, 210b/23

ṣofra *(Ar. sufre) is.* Sofra 217a/21, 217a/22, 217b/08

ṣoḥbet *(Ar. ṣuḥbet) is.* Konuşma, görüşme, sohbet 208b/16, 214a/17, 228a/11

ṣoḥbet it- Sohbet etmek, söyleşmek 207a/13, 213a/07, 227b/07

→ āşinā-yı ṣoḥbet

ṣoḳ- Girdirmek, girmesini sağlamak 208b/21, 214b/04, 224b/12

ṣoḳaḳ *(Ar. zuḳāḳ) is.* Sokak 228b/25

ṣoḳıl- Girmek 229a/22

ṣol *is.sf.* Sağın karşısı, sol 200a/15, 207a/13, 224b/16

ṣolaḳ *is.* Genellikle sol elini kullanan (kimse) 226b/06

somāḳī *(Ar. summāḳī) is.* Bir tür mermer 207a/16

ṣon *sf.* Son, nihayet 223b/11

ṣoñra 1. *e.* Sonra: *Ḥāṣılı Gūderz Pīr içerü girüp ādāb ve erkānı icrā eyledükden* *ṣoñra Erjeng Şāh'a duʿā idüp ḳıyām itdi* 200a/16, 204a/18, 204b/17

2. *zf.* Bundan sonra, daha sonra: *İrtesi gün pehlüvānlar yollu yolınca ḳalḳup, cümleden ṣoñra Keykāvus ḳalḳdı* 201b/15, 200b/21, 204b/18

3. İleride: *Besbellü bir bahādur zengīye beñzersin ṣoñra yazıḳ arada żāyiʿ olursın.* 202a/02, 202b/01, 203b/02

→ şimden ṣoñra

ṣor- (I) Sormak, sual etmek: *Rüstem ile ṣoḥbet idüp Rüstem Ṣāliḥ Pīr'den bunuñ defʿine ʿilāc ṣordı* 211b/04, 219a/12, 223b/14

ṣor- (II) Emmek, soğurmak: *...maʿṣūmuñ ağzına ṭutarlar bir kerre dem çeküp birden ṣorar alurdı* 218b/22

ṣorıcı *is.* Sorucu, soran 202a/22

ṣorış- Birbirine sormak

→ ḥāl ḫāṭır ṣorış-

ṣovuḳ *sf.* Soğuk 222a/23, 230b/07

→ başına ṣovuḳ geç-

ṣoy- Giysilerini çıkarmak 208b/16, 210b/13, 211a/16

ṣoyın- Giysilerini çıkarmak 208b/17

sök- Koparmak, çekmek 215b/05

söyle- 1. Demek, söylemek, anlatmak: *Var, pehlüvān pādişāhuñ olan Keykāvus Şāh'una söyle; anuñ başına ṣovuḳ geçmiş* 200b/04, 220a/05, 228a/02,

2. Konuşmak: *Rüstem şübheye vardı, vehm gördi hem söyler ve hem dudaḳları yab yab ḳımıldar* 205a/01, 222a/13

→ yabana söyle-

söyleş- Konuşmak 205a/03, 209b/17, 213b/06

söyün- / söyin- Sönmek 227b/21, 228a/01

söz *is.* **1.** Laf, söz : *Salāmon ḥakīm eyitdi: "Gelür pādişāhum, hem ancaḳ her ādemüñ sözi-le gelmez, eger gelürse Gūderz Pīr'üñ sözi-le gelür."* 202a/19, 204a/24, 204a/25,

2. Nasihat: *Sen varup baña idecegüñ naṣīḥāti pādişāhıñ olan tīmār-ḫāne delisi Keykāvus'a eyleseñ aʿlā olmaz mı? Böyle söz aḳça itmez.* 202b/05

3. Emir, ferman: *Keykāvus'a eyitdi: "Pādişāhum fermān ile ṭabl-ı ārām çalınsun, yoḫsa ʿasker perīşān olur." didi. Keykāvūs da Salāmon sözi-le ṭabl-ı ārāma ṭurraler urdurdı* 204a/12

5. Haber, söylenti: *Ḫayır devletlü ṣāḥib-ḳırān ne söyleseler gerek, ḫalḳda söz çoḳ ancaḳ kendin bilenler söylemez çoğı pespāye olanlaruñ ağzında baʿżı nā-münāsib sözler söylenür* 204b/23, 204b/23,

6. Konuşma: *Ḥattā gelürken birḳaç kimesne bir yirde söyleşürlerken üzerlerine uğradum, beni görince sözi kesdiler.* 203a/18, 205a/03, 213b/15

7. Fikir, düşünce, görüş: *Dāyeler, "Āh şu maḥalde pederi Rüstem geleydi, eñsesinden Bānū'yı ṭutup, silkeydi evlād ṭoğardı." diyüp bu sözde idiler* 204a/19, 218a/17,

8. Konu, bahis: *Yā Gūderz diñle imdi. İy nāzenīn ʿömrüñ bāda virmiş ḳoca, dīnim ḥaḳḳı-çün bilürüm ki bu sözi orduda kimse lisānına getürmez* 205a/11, 226a/15

söz bil- Ağzı laf yapmak 201a/25

sözi ġayrı yire ṣapıt- Konuşma esnasında konuyu değiştirmek 204b/24

→ efvāh sözi

ṣu *is.* **1.** Su: *Rüstem ol ḥavżıñ kenārında oturup ol düşürdigi miyvelerden tenāvül idüp bir miḳdār ḳarnı ṭoydı ve ṣu içüp, tāzekārlıḳ eyledi* 218a/06, 219b/01, 222b/05

2. Nehir, göl: *...kimi nehriñ üzerine sāye ṣalmış ve kimi ṭaşra ḳara semtine ṣalmış içlerinde bir dıraḫt-ı çenār hem ṣuya ve hem ṭaşrasına sāye ṣalmış* 214a/07, 222b/05

3. Yiyecek ve içeklerin suyu: *... pabuç ḳadar bir yaḥnī parçasın ḳapup ṣuyını aḳıdaraḳ aġzına ṣoḳup yidi* 214b/04

ṣu ṣıġırı *hlk.* Manda 221a/08

→ taşı sıḳup ṣuyın çıḳar-

su'āl *is.* Soru

su'āl eyle- Soru sormak 201a/11, 214a/08, 230b/11

su'āl it- Soru sormak 206b/25, 211a/04, 223b/12

ṣuç *is.* Kabahat, hata 209b/11

ṣuffe *(Ar.) is.* Sofa 222b/06, 222b/06

→ çemen-i ṣuffe

sūḫte *(Far.) sf.* Yanmış, tutuşmuş

sūḫte ḳıl- Yakmak 202b/18

ṣulb *(Ar.) is.* Bel, meni

ṣulb-ı peder Babanın menisi 209a/04

sulṭān *(Ar.) is.* Hükümdar, padişah 202b/08, 207a/10, 222a/11

sulṭān-ı ᶜIrāḳ Irak padişahı 201a/21, 201b/02, 202b/07

sulṭān-ı sāḥirān Sihirli padişah 210a/16

ṣun- Atmak, fırlatmak 211a/08

→ ber-ā-ber ṣun-, el ṣun-, pençe ṣun-

sūr *(Far.) is.* Ziyafet, şenlik 200a/25, 210a/06

sūr it- Ziyafet vermek 208b/02, 208b/04, 210a/04

sūrāḫ *(Far.) is.* Gedik, oyuk 208b/24

ṣurāḥī *(Ar.) is.* Sürahi, su şişesi 217a/22, 222a/06, 228a/06

ṣūret *(Ar.) is.* Biçim, kılık 212b/08, 219b/11, 228b/23

ṣūret-i Ḥaḳ Hak sureti; Allāh 201a/05

ṣūret-i ẓāhir Görünüş 205a/08

ṣūretā *zf.* Görünüşte 208a/17

→ tebdīl-i ṣūret

Surḫ-ābād *ö.i.* Yer adı 204b/18

→ der-bend-i Surḫ-ābād , ḳalᶜa-yı Surḫ-ābād

ṣuṣ- Susmak 229a/12

sūzān *(Far.) sf.* Yakan, yakıcı

sūzān eyle- Yakmak 216b/19

→ āteş-i sūzān

süd *is.* Süt 218b/20, 224a/13, 229b/04

sühūlet *(Ar.) is.* Kolaylık 203b/05

sülāle *(Ar.) is.* Soy, sop, nesil

sülāle-yi Ḳahramān Kahraman'ın nesli 223a/06

sülāle-yi Yāᶜḳūb Yakub'un nesli 218b/15

Süleymān *ö.i.* Kişi adı; Hz. Süleyman 202a/04

s̱ülüs̱ *(Ar.) is.* Üçte bir

s̱ülüs̱-i şeb Gece yarısı 222b/17, 222b/18

s̱ülūs̱ān *(Ar.) is.* Üçte iki 217b/11

sünnī *(Ar.) sf.* Allāh'a inanan; mümin 200a/15, 210b/19

sür- (At vb.) sürmek, yönetip götürmek 202a/20, 205b/17, 229b/03

→ at sür-, ilerü sür-, yüz sür-,yüzin ḫāke sür-, yüzini yire sür-

sürᶜat *(Ar.) is.* Çabukluk, hız

sürᶜat-i tām Sürat, çabukluk 211a/13

sürme *is.* Sürme 210b/06

sürūr *(Far.) is.* Mutluluk, sevinç 222b/17

sürü- Sürümek 214b/07

süst *(Far.) sf.* Hareketsiz, miskin, uyuşuk

süst ol- Uyuşmak, hareketsiz kalmak 222a/14

sütūn *(Far.) is.* Direk, sütun, kolon 205b/23, 207a/19, 207b/08

süvār *(Far.) is. sf.* Ata binmiş, binici 206b/21

süvār ol- Ata binmek 200a/10, 205a/15, 226a/21

→ Sām-ı süvār

süzil- Havadan yere doğru inmek 221b/12, 222a/01, 225b/17, 225b/23

-Ş-

şād *(Far.) sf.* Sevinçli, mesrur

şād ol- Sevinmek 205a/13, 212b/18, 225b/22

şāfī *(Ar.) sf.* Kifayet eden, yeter görünen

→ cevāb-ı şāfī

şāh / şeh *(Far.) is.* Hükümdar, padişah, şah 200a/06, 203b/04, 216b/10,

şāh it- Hükümdar yapmak 224a/03

şāh ol- Hükümdar olmak 213b/22

şāh-ı cihān Cihanın şahı 207a/18

şāh-ı Tūrān Turan ülkesinin şahı 201a/03, 211b/13, 212a/11

***şāh-āne** Hükümdara yakışacak biçimde olan, çok mükemmel

***şeh-bāz** Yiğit, şanlı, gösterişli adam 214a/08, 214a/16, 214b/24

***şeh-zāde** Şehzade, prens 200b/13, 200b/13, 201b/21

→ Erjeng Şāh, Ġażanfer Şāh-ı tīġ-zen, ḳaṣr-ı şāhāne, Keykāvus Şāh, Muẓaffer Şāh-ı tīr-endāz, Şehbāl Şāh, ᶜünvān-ı şehen-şāhī

şāḫ *(Far.) is.* Dal, kol 222b/06

şāhī *(Far.) sf.* Hükümdara layık, yakışır

***şehen-şāhī** Şahlar şahına yakışan

→ ᶜünvān-ı şehen-şāhī

şaḫs *(Ar.) is.* Kişi, kimse 214a/08, 219b/11

şaḳı- Şakımak 210a/17

şākird *(Far. şāgird) is.* Çırak, yamak 210b/19

şaḳ *(Ar. şaḳḳ) is.* Yarık, çatlak; parça

şaḳ ol- İkiye ayrılmak, parçalanmak 221b/03

şalvar *(Far. şelvār) is.* Şalvar 208b/16

şām *(Far.) is.* Akşam

şām-ı siyeh Akşam 222b/16

şarāb *(Ar.) is.* İçki, şarap 214b/07, 226a/10, 226a/13

şarṭ *(Ar.) is.* Gerek, şart 208a/15, 211b/05, 212b/09

şarṭ ḳo- Şarta bağlamak 208a/16

şaṣt *(Far.) is.* Okçuların parmaklarına geçirdikleri yüksük 207b/03

şaş- Şaşırmak 215a/01, 223a/09, 229a/11

şaşur- Şaşırmak 205b/25, 229a/25

şāyed *(Far.) bağ.* **1.** Eğer: *"Erjeng Şāh ḫaber-dār olursa şāyed bir żarar ḳaṣd ider de iş müşkil olur." didi* 201a/15, 206b/07, 210b/24

2. Belki: *ᶜAle-l-ġafle şāyed ḥaḳḳından gelürem ümīdi-le ol pehlüvān daḫı vardıġı birle kendin düşmen ᶜaskerine urdı* 205a/07, 219a/08

şeb *(Far.) is.* Gece 210a/25, 217a/25, 222b/09

→ s̱ülüs̱-i şeb, ẓalām-ı şeb

Şebreng / Şebreng-i ᶜAyyār *ö.i.* Kişi adı 213b/04, 213b/08, 213b/09,

şecāᶜat *(Ar.) is.* Yiğitlik

→ cevher-i şecāᶜat, merd-i şecāᶜat-i pīşe, şīr-i pīşe-yi şecāᶜat

şecīᶜ *(Ar.) sf.* Cesur, yürekli, yiğit 216b/17

şedīd *(Ar.) sf.* Şiddetli 229a/25

şedīd ol- Şiddetlenmek 205b/09, 220a/14

şedīd ur- Şiddetli vurmak 220a/15

→ ḍarb-ı şedīd

Şehbāl Şāh *ö.i.* Kişi adı 222a/11

şehr *(Ar.) is.* Şehir 213b/18

şekl *(Ar.) is.* Biçim tarz

şekline ḳoy- Herhangi bir şeyin şekline girmek 227b/06

şekm *(Ar.) is.* Güç, kuvvet

şekm-i ḫāre Kaya gibi güçlü 230b/07

şemᶜ *(Ar.) is.* Mum

şemᶜ-i ṣāfī Mum 208b/11

şekvā *(Ar.) is.* Şikāyet 219b/22

şekvā it- Şikayet etmek

şems *(Ar.) is.* Güneş 222b/21

şerāre *(Far.) is.* Kıvılcım 202b/12

şerbet *(Ar.) is.* Şerbet 203a/24

şeref *(Ar.) is.* İtibar, şeref 224a/12

şerīᶜat *(Ar.) is.* Din kuralları; şeriat

şerīᶜat-ı Dāvud Davud peygambere gönderilen din kuralları 206a/24

şerm *(Far.) is.* Utanma

şerm-i ḥicāb Utanma 215b/16

şeṭāret *(Ar.) is.* Neşe, sevinç 226a/09

şetm *(Ar.) is.* Sövme, küfür

şetm it- Küfür etmek 223a/22

şevḳ *(Ar.) is.* Neşe, sevinç

şevḳe gel- Sevinmek, sevinç duymak 207b/13

→ dest-i şevḳ

şey *(Ar. şey') is.* Nesne, şey 203b/07, 208a/23, 227b/10

şeyḫ *(Ar.) is.* Şeyh 217b/13, 219b/18

şeyḫ-i necdī *mec.* Şeytan, iblis

şiddet *(Ar.) is.* Şiddet

şiddet-i ḍarb Şiddetli vuruş 202b/24, 218a/03, 225a/04

şiddet-i lenger Sıkıca basmak 215b/01

şiddet-i naᶜra Naranın şiddeti 223b/05

şifā *(Ar.) is.* Derman, şifa

şifā bul- Derman bulmak; iyileşmek 223b/16

şikār *(Far.) is.* Av, avlanma 212b/11, 216a/01

***şikār-gāh** Av yeri, avlanılan yer 201a/01, 201a/10

→ ṣayd u şikār, ṣayd u şikār it-

şikāyet *(Ar.) is.* Yakınma

şikāyet eyle- Şikayet etmek, yakınmak 219b/19

şikāyet it- Yakınmak 219b/18, 229a/11

şikence *(Far.) is.* Eziyet, işkence 229a/18

şikest *(Far.) is.* Yenilgi, mağlubiyet

şikest eyle- Yenmek, alt etmek 217a/06

şikest ol- Yenilmek 205a/08

şimdi *zf.* **1.** Şu anda: *Benüm kimesneye virecek ḳızum yoḳdur, şimdi seni helāk eylerdüm, ilçiye zevāl olmaz.* 200b/06, 204a/23, 207a/01

2. Bundan sonra: *Rüstem nām bir oğlan ḥāliyen ṣāḥib-ḳırānlıḳ duᶜāsı idüp, "ᶜAṣruñ ṣāḥib-ḳırānı şimdi benüm dirmiş."* 205b/25, 213a/15, 216a/09

şimden gir Bundan sonra, bundan böyle 206a/06

şimden girü Bundan sonra, bundan böyle 206a/23, 230a/20

şimden ṣoñra Bundan sonra, bundan böyle 226b/13, 226b/17

-şinās *(Far.) sf.* "Anlayan, tanıyan, bilen" anlamlarına gelerek birleşik kelimeler oluşturur

→ ḳādir-şinās

şīr *(Far.) is.* Arslan 223a/01

***şīr-dil** Arslan yürekli

şīr-i pīşe-yi şecāᶜat Arslan yürekli yiğit 223a/08

→ ṣāḥib-ḳırān-ı şīr-dil

Şīrāseb / Şīrāseb-i Belḫī *ö.i.* Kişi adı 203b/25, 204a/02, 203b/25

Şīrgīr *ö.i.* Kişi adı 213a/05, 214b/19, 215a/02

Şīr-i Merd-i Gilānī *ö.i.* Kişi adı 213a/06

şīrīn *(Far.) sf.* Tatlı, sevimli, cana yakın

***şīrīn-zebān** Tatlı dilli

→ rāvī-i şīrīn-zebān

Şīrūy ibn-i Şīrūye-i Şīr-averan Enderneberd *ö.i.* Kişi adı 219a/11

Şirvān *ö.i.* Yer adı 201a/09

Şirzād *ö.i.* Kişi adı 213a/05, 214a/22, 214b/16

şişe *(Far.) is.* Şişe 225b/11, 225b/12, 225b/25

şitā *(Ar.) is.* Kış 222a/23, 222a/25

şol *sf.* Şu 203b/24, 207a/18, 214b/02

şöyle *zf.* Şöyle 202a/02, 208a/07, 222b/04

şöyle ṭursun Bir işin gerçekleşmekten çok uzak olduğunu, ona bağlı daha kolay, daha basit bir şeyin bile gerçekleşmediğini anlatan bir söz 211a/22

şu 1. *sf.* İşaret sıfatı: *Ol ḥarīf işte şu yol ile biraz gidersin, dört yol aġzına varırsın, ṣaġ cānibe dönüp, biş on adım ḳadar gidince, ṣolıña ḳalᶜa dīvārı gibi bir dīvār gelür* 212b/08, 218a/16, 229a/03

2. *zm.* İşaret zamiri: *Hele bir kerre tebdīl şunları kendüm seyr ideyüm, ne aṣıl ᶜaskerdür eger ud u edeb var-ısa ḳorḳulur* 214a/13, 228a/10, 229a/05

şukūfe *(Far.) is.* Çiçek

→ envāᶜ-i şukūfe

şübhe *(Ar.) is.* Şüphe, kuşku 215a/22, 217b/13

şübhesi ḳalma- Şüpheleri yok olmak 222a/16

şübheye var- Şüphelenmek 205/01, 222a/13

şükr *(Ar.) is.* Şükür

şükr eyle- Şükretmek 214b/05, 217a/13, 220b/08

şükr it- Şükretmek 205a/12, 222b/14

şükr-i Ḫudā it- Allāh'a şükretmek 211a/13

şükr-i Yezdān eyle- Allāh'a şükretmek 211a/17

→ ḥamd u şükr eyle-

şümār *(Far.) is.* Hesap, sayı

→ ᶜasker-i bī-şümār, leşker-i bī-şümār

şürūᶜ *(Ar.) is.* Başlama

şürūᶜ it- Başlamak 214a/17

şütūm *(Ar.) is.* Küfürler 223a/22

-T-

tā *(Far.) zf.* 1. ...e kadar, ...a değin, ...ıncaya kadar: *Merd olan hiç çūbānsız ḳoyuna el uzadır mı? Edebüñle ṭur tā ṣāḥibleri gelince ḥareket eyleme, ṣoñra sen bilürsin." didi* 212b/15, 215b/12

2. Ta ki, nihayet: *ᶜUlūfeler taᶜyīn idüp, vāfir zamān ᶜasker cemᶜ idüp tā ki on yidi kerre yüz biñ ᶜasker cemᶜ eyledi* 213a/18, 225b/05

3. Zaman ve mesafe bakımından uzaklık ifade eder: *Efrāsiyāb raḫşı-la bile yıḳılup, başı bir ṭaşa rāst gelüp yarıldı ve tācı fırladı tā Behrām'uñ öñine yuvarlandı.* 206b/13, 212a/02, 223a/19,

taᶜaccüb *(Ar.) is.* Şaşkınlık

taᶜaccüb eyle- Şaşırmak 224b/25

taᶜaccüb it- Şaşırmak 205a/09, 214a/07, 221a/04, 222a/10

taᶜaccübe var- Şaşırmak 215a/02

***taᶜaccüb-āne** Şaşırarak 215b/15

taᶜahhüd *(Ar.) is.* Söz verme

taᶜahhüd eyle- Söz vermek 211b/06

ṭaᶜām *(Ar.) is.* Yemek, aş 207a/15, 208b/14, 211a/25

ṭāᶜat *(Ar.) is.* Allāh'ın emirlerini yerine getirme, ibadet

ṭāᶜat it- İbadet etmek 217b/03

ṭabᶜ *(Ar.) is.* Tabiat, huy 213a/10, 213a/16

-tāb *(Far.) sf.* "Parlayan, parlatan, aydınlatan" manalarına gelerek birleşik kelimeler meydana getirir

→ āf-tāb, āf-tāb-ı nūrānī, āf-tāb-ı ᶜālem-tāb, āteş-tāb, meh-tāb, tīġ-ı āteş-tāb

ṭaban *is.* Ayak altı; taban 224b/12, 224b/13

ṭaban al- *mec.* Hızlı gitmek, koşmak 213b/10, 213b/04

ṭabancala- Tokatlamak 202b/12, 216b/19, 216b/23

tābiᶜ *(Ar.) sf.* Birinin hükmü altında bulunan

tābiᶜ eyle- Hükmü altına almak 218a/12

tābiᶜ ol- Hükmü altına girmek 203b/02, 213a/23, 220b/01

taᶜbīrāt *(Ar.) is.* Tabirler, anlatılar 226a/10

ṭabl *(Far.) is.* Davul

***ṭabl-bāz** Davul 215b/18, 215b/19

ṭabl-ı ārām Yapılan işe ara vermek için davul çalma 203a/14, 204a/11, 204a/12

tāc *(Ar.) is.* Taç 212a/02, 212b/12, 212b/15

tāc-ı Efrāsiyāb Efrasiyab'ın tacı 212b/16

tāc-rübā-i Efrāsiyāb Taç kapan; taç sahibi olan, hükümdar 212b/16

tāc u libāçe-yi ḳānūn eyle- Hükümdarlık yapmak 207 a/02

tāc u taḫt Taç ve taht; hükümdarlık 200b/01

ṭaġ *is.* Dağ 214a/14, 215b/17, 230b/07

taḥammül *(Ar.) is.* Tahammül

taḥammül it- Dayanmak, tahammül etmek 208b/23

taḥḳīḳ *(Ar.) is.* Doğru olup olmadığını araştırma 229a/12

taḥḳīḳ ol- Araştırmak 225b/22

taḥrīr *(Ar.) is.* Yazma, yazılma

taḥrīr eyle- Yazmak 200a/05, 213a/24

taḥrīr itdür- Yazdırmak 203a/19

taḥrīr it- Yazmak 200a/23, 200a/06

taḥrīr olın- Yazılmak 209a/23

taḥṣīl *(Ar.) is.* İlim öğrenme

→ kemāl-i taḥṣīl eyle

taḥsīn *(Ar.) is.* Güzel bulup takdir etme, beğenip alkışlama

taḥsīn eyle- Beğenmek, takdir etmek 202b/14, 207b/06, 212a/22

taḥsīn it- Beğenmek, takdir etmek 207a/21, 219a/12

taḫt *(Ar.) is.* **1.** Taht: *Gūderz Pīr raḫşından inüp, dīvān-ı Erjeng Şāh'a girüp, Erjeng Şāh taḫt üzere ḳarār eylemiş ṣaġ ve ṣol pehlüvānlar ṣandalīlerinde ḳarār eylemişler* 200a/14, 203b/19, 207a/14

2. Hükümdarlık, saltanatlık makamı: *Rāvī ḳavlince bu ṭarafdan Efrāsiyāb daḫı Behiştkend'de taḫtında otururken nā-gāh Tūrān ser-ḥaddlerinde olan żābiṭlerden Ḳāṣıd gelüp Efrāsiyāb'ı āgāh eylediler* 213b/01, 230a/11, 230a/14

taḫt-ı zerrīn Altından taht 224b/06

→ pāy-ı taḫt, tāc u taḫt

taḫta *(Far.) is.* Tahta 228b/13

taḫta-i reml Fal tahtası 228b/20

taḳ *is.* Tahta ve benzeri bir şeye vurulduğunda çıkan tok ve sert ses

taḳ taḳ *yan.* Vurma, çarpma sırasında çıkan ses 217a/03

→ āfāḳ'ül ṭaḳ

ṭaḳ- Bir şeyi uygun bir biçimde başka bir yere tutturmak, iliştirmek, bağlamak 226b/10

ṭāḳat *(Ar.) is.* Bir şeyi yapabilme gücü; derman, güç 222b/25

ṭaḳat getür- Dayanmak, katlanmak 213a/14

taḳrīb *(Ar.) is.* Yaklaşma, yakınlık 229a/09

taḳrīr *(Ar.) is.* Anlatma

taḳrīr eyle- Anlatmak 209a/16

taḳviyet *(Ar.) is.* Kuvvetlendirme, sağlamlaştırma

taḳviyet-i beden (Beslenip) güçlenme 217a/19

ṭaleb *(Ar.) is.* İsteme, dileme

ṭaleb eyle- İstemek 205a/24, 211b/15, 216b/06

ṭālib *(Ar.) sf.* İsteyen, istekli 208a/16

taᶜlīm *(Ar.) is.* Öğrenme, alıştırma

taᶜlīm eyle- Öğretmek, alıştırma yapmak 201a/22, 218b/25, 229a/22

ṭāliᶜ *(Ar.) is.* Talih, kısmet

ṭāliᶜin ṭutdır- Fal bakarak bir kişinin talih ve kaderini öğrenmeye çalışmak 224a/11

ṭāliᶜin yoḳla- Fal bakarak bir kişinin talih ve kaderini öğrenmeye çalışmak 218b/12

tām *(Ar. tāmm) sf.* Tam, eksiksiz

→ sürᶜat-i tām

ṭamaᶜ *is.* Doymazlık, açgözlülük 219b/16

tamām *(Ar.)* 1. *sf.* Bütün: *Ṭaᶜām gelüp yindi, baᶜdehu meclis gelüp tamām keyifler germ-ā-germ olup, Rüstem ḳarşuya naẓar eyledi gördi* 207a/16, 213a/18, 215a/18

2. *zf.* Sonunda, nihayet: *Şāh eyitdi: "Devletlü ṣāḥib-ḳırān işte gelen birāderüm Muẓaffer Şāh'dur." didi. Tamām yaḳın geldükde Muẓaffer Şāh raḫşından inmek murād eyledi* 206a/01, 207a/12, 221b/01

tamām eyle- Tamamlamak 200b/02, 209b/14

tamām it- Tamamlamak 203b/03

tamām ol- Bitmek, tamamlanmak 210a/23, 218a/15, 228a/08

tamām-ı niẓām Düzenli, nizamlı 200b/19

→ bi-t-tamām

ṭamar *is.* Damar

ṭamar be ṭamar Damar damar 225a/06

ṭamla *is.* Damla 215a/13

ṭanṭana *(Ar.) is.* Gürültü, patırtı

→ naʿra-i ṭanṭana-yı Allāhü ekber

ṭaraf *is.* **1.** Yan, yön: *Rüstem yirinden ṭurup Ebreş'üñ licāmın urdı, üzerine süvār olup işāret olındugı ṭarafa revān oldı giderken ḳarşusında seksen ḳadar süvār peydā oldı* 200a/15, 203b/17, 206b/20

2. Yer, yöre: *İy nā-bekār, ḳış aḫşamı çehreli ḳaltabān zengī Keykāvus bu ṭarafa geldükde, ṣāḥib-ḳırānı getürmedi, n'olsa gerek?* 203b/20, 205b/04, 213b/16

3. Savaşta karşılaşan taraflardan her biri: *Ġayrı Keykāvus cenge mübāşeret eylemedi. Zenge-i Şāvrān gördi, Keykāvus ṭarafından çeng-i ḥarbī çalınmadı.* 204b/04, 205a/19, 212b/05

4. Herhangi birinin aracılığıyla, vasıtasıyla: *Eyitdi: "İy dil-āver bu der-bendi böyle almaḳdan murāduñ nedür? Bir kimesne ṭarafından mı taʿyīn olunduñ, yoḫsa kendüliginden mi alup ne istersin?" didi* 202a/21, 204b/09, 210a/24

ṭarafeyl *is.* Kılıf 206a/04, 216a/14, 217a/01

ṭardaġan *sf.* Darmadağın, perişan

ṭardaġan eyle- Darmadağın etmek 205b/10

taʿrīf *(Ar.) is.* Bir şeyi bütün vasıflarıyla anlatma

taʿrīf eyle- Tarif etmek, anlatmak 211a/05

ṭarīḳ *(Ar.) is.* Tarz, usul, şekil 200a/18

ṭarrāḳa *(Ar.) is.* Gürültü 202b/23

ṭarrāḳa çatla- Gürültü kopmak 222a/17, 223a/21

ṭarz *(Ar.) is.* Usül, yöntem 206b/22, 212b/23

ṭās *(Far.) is.* Tabak, çanak

ṭās-ı pür-ḫūn Kan çanağı

→ gözleri ṭās-ı pür-ḫūna dön-

taṣarruf *(Ar.) is.* Kullanma

taṣarruf eyle- Kullanmak 229a/10

→ ḳabża-yı taṣarruf, zīr-i ḳabża-yı taṣarruf

taṣvīr *(Ar.) is.* Şekil, suret 201a/12

ṭaş *is.* Taş 203a/11, 212a/01, 226b/16

taşı sıḳup ṣuyın çıḳar- Çok güçlü olmak 230b/07

→ binek ṭaşı

ṭaşra *is.* **1.** Dışarı, dışarıya: *Nehriñ iki kenārında eşcār-ı mütenevviʿa kimi nehriñ üzerine sāye ṣalmış ve kimi ṭaşra ḳara semtine ṣalmış içlerinde bir dıraḫt-ı çenār hem ṣuya ve hem ṭaşrasına sāye ṣalmış* 211a/07, 215b/20, 222b/05

2. Dışarıda: *Dīv-i Sefīd'üñ cigeri ḳanı ile şişeyi ṭoldırup bir naʿra urdı ṭaşrada, Evlād ise naʿraya baḳar ki üçinci naʿrada maġāradan içeri gire.* 207b/04, 224b/10, 225b/04

ṭaşu- Taşımak 224a/14

Tātār *(Far.) ö.i.* Tatar 201a/02, 211b/10, 217a/23

ṭatlu *sf.* Tatlı 228a/08

taṭyīb *(Ar.) is.* Hoş etme, hoşlandırma

taṭyīb-i ḫāṭır Gönlünü alma, hoş etme 230a/19

ṭayan- **1.** Harekete geçmek: *Ol gice ne ḥāl ise mürūr idüp çün ṣabāḥ oldı yine iki cānibden süvār olup öte ṭarafdan Şāvrān nīzesine ṭayanup der-bend aġzında durdı.* 204a/16

2. Varmak, ulaşmak: *Ol pehlüvān ᶜasker-i Īrān'a ṭayanup eyitdi: "İy nā-bekār eylük ile gitmez iseñ seni kemlik ile buradan ıra-bilürem." diyüp el nīze-i cān-sitāne urdı* 202a/05

taᶜyīn *(Ar.) is.* Belirleme; tayin

taᶜyīn eyle- Atamak, görevlendirmek 201b/08, 210a/21, 219b/04

taᶜyīn it- **1.** Belirlemek: *Siyeh Merd-i Gilānī daḫı bu söz üzerine eṭrāf u eknāfa nāmeler perākende idüp, ᶜulūfeler taᶜyīn idüp, vāfir zamān ᶜasker cemᶜ idüp tā ki on yidi kerre yüz biñ ᶜasker cemᶜ eyledi* 213a/17

2. Görevlendirmek: *Cümle naḳl ü beyān eyledi ve "İlçi taᶜyīn itdiler, geliyor." didi ve Sām'ı ve Siyeh Merd'i gördügi gibi vaṣf eyledi* 200b/15, 213b/11

taᶜyīn olın- Belirlenmek 202a/21, 218b/20, 229a/07

→ isim taᶜyīn eyle-

tāzekārlıḳ *sf.* Sersemliği, mahmurluğu üzerinden atma

tāzekārlıḳ eyle- Sersemliği, mahmurluğu üzerinden atıp kendine gelmek 219b/01, 221b/07

taᶜẓīm *(Ar.) is.* Saygı gösterme 206b/23, 209b/19, 209b/21

taᶜẓīm eyle- Saygı ve hürmet göstermek 228a/06

tāziyāne *(Far.) is.* Kamçı, kırbaç 212b/16, 212b/19, 212b/19

teᶜālā *(Ar.) sf.* "Yüce olsun!" anlamında söz

→ bi-emr-illāh teᶜālā, Ḥaḳ teᶜālā, Allāhü teᶜālā

tebāh *(Far.) is.* Harap, mahvolma

tebāh ol- Mahvolmak 212b/03, 214b/01

tebdīl *(Ar.) is.* Kılık değiştirme 214a/12, 228b/23

tebdīl-i ṣūret Kılık değiştirmiş 213b/05, 228b/24

teber *(Far.) is.* Balta

→ tīġ u teber

tecribe *(Ar.) is.* Sınama, deneme

tecribe eyle- Sınamak, denemek 205b/06

tecribe it- Sınamak, denemek 214b/20

tedārük *(Ar.) is.* Hazırlama, hazırlık 200a/10, 209b/15

tedārük eyle- Hazırlık yapmak 201a/08

tedārük gör- Hazırlık yapmak 200a/24, 201b/12, 213a/18

tedārük göril- Hazırlık yapılmak 210a/06

tedārük it- Hazırlamak, sağlamak 213a/16, 218b/21, 229b/07

→ başın tedārükin gör-

tedbīr *(Ar.) is.* Bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol; çare, hazırlık 200a/04, 204b/14

tedbīr eyle- Hazırlık yapmak 213b/12, 218b/02

tedbīr it- Tedbir düşünmek, hazırlık yapmak 219a/05

tedbir ü meşveret it- Fikir alışverişinde bulunmak 218a/23

→ ʿaḳl-ı tedbīr, ser-māye-yi tedbīr

te'ehhül *(Ar.) is.* Evlenme

te'ehhül eyle- Evlenmek 200a/22, 200a/22

te'essüf *(Ar.) is.* Kederlenme, üzülme 211b/02, 228b/23

te'essüf eyle- Kederlenmek 201a/17, 211a/15, 228b/22

te'essüf it- Kederlenmek 218a/21

te'essüf yi- Üzülmek 211b/02

teftīş *(Ar.) is.* Arama, araştırma; teftiş

teftīş olın- Aranmak, teftiş edilmek 228b/16

tehlīl *(Ar.) is.* İslam dininin tevhit akidesini hulasa eden "lāilāhe-ill-Allāh" sözünü tekrarlama

→ ḥamd u tehlīl eyle-

tek *is.* Yalnız, tek başına

tek ü tenhā Yalnız, yalnız başına 211a/13, 222a/06, 226b/21

tekellüf *(Ar.) is.* Külfetli, zahmetli

→ bilā-tekellüf

teklīf *(Ar.) is.* Öneri 204b/16

teklīf eyle- Öneride bulunmak 207a/14

tekrār *(Ar.) zf.* Yeniden, tekrar 200b/14, 204b/08, 209b/11

telef *(Ar.) is.* Yok etme

telef ol- Yok olmak, ölmek 205a/17

telḳīn *(Ar.) is.* Bir fikri aşılama

telḳīn eyle- Bir düşünceyi aşılamak 206a/24

temāşā *(Ar.) is.* **1.** Seyretme: *Muẓaffer Şāh'a ve Ġażanfer Şāh'a baḳup eyitdi: "İy Şāhlar sizlerden niyāz iderüm ki birer hüner gösteresiz temāşāsından memnūn oluram." didükde...* 207b/01

2. Seyir, mizansen: *Īrān leşkeri yirlerinden durup, ne gördiler kendi leşkerlerini bir siyāh buluṭ çadır gibi ḳaplamış "Allāh Allāh ne ġarīb temāşā!" diyüp...* 210b/01

temāşā eyle- **1.** Seyretmek: *Şebreng tebdīl-i ṣūret dīvān-ı Siyeh Merd'e girdi, bir gūşede ṭurup temāşā eyledi* 213b/05, 222b/08, 227a/15

2. Görmek: *Bunlar yolda dīvāna giderken Rüstem'üñ ayaġınuñ yirin temāşā eylediler* 214a/21, 229a/19

temāşā it- Seyretmek, bakmak 213b/09, 215b/04, 227b/19

temāşāya ṭur- Seyretmek 215a/03, 203b/18

temennā *(Ar.) is.* Eli başa götürerek verilen selam

temennā eyle- Eli başa götürerek selam vermek 201a/10, 209b/25, 212a/24

temennā it- Eli başa götürerek selam vermek 204b/07, 204b/08, 208b/02

tenāsüb *(Ar.) is.* Uyma, uygunluk 208b/10

tenāvül *(Ar.) is.* Yeme, içme

tenāvül eyle- Yemek içmek 208a/04, 220b/07

tenāvül it- Yemek içmek 208b/14, 219b/21, 221a/17

tenbīh *(Ar.) is.* Uyarı, hatırlatma 208a/11, 215b/20, 215b/21

tenbīh eyle- Hatırlatmak, uyarmak 201b/07, 218b/20, 228a/02

tenbīh it- Hatırlatmak, uyarmak 203b/15

teng *sf.* Dar, sıkıntılı 201b/20, 222b/22

→ dil-teng ol-

Tenge *ö.i.* Kişi adı 201a/20, 204a/17, 206b/02

tenhā *(Far.)* 1. *is.* Issız, boş: *Ḥattā gelürken birḳaç kimesne bir yirde söyleşürlerken üzerlerine uġradum, beni görince sözi kesdiler, içlerinde biri baña müntesib idi; tenhāya çaġırup eyitdüm* 205a/04

2. *zf.* Yalnız, tek başına: *Böyle böyle Ṣāliḥ Pīr gāh gāh tenhāca gelür, bir miḳdār ṣoḥbet idüp, tesellī virürdi.* 210b/25

→ tek ü tenhā

terāzū *(Far.) is.* Terazi, denge

terāzū-yı rikāb Üzenginin denge noktası 217b/25

terk *(Ar.) is.* Bırakma, terk etme

terk it- Terk etmek 216b/11

terkeş *(Far.) is.* Ok çantası 216b/24, 216b/24

tesellī *(Ar.) is.* Avutma 225b/20

tesellī it- Avutmak 204a/21

tesellī vir- Avutmak 204a/14, 215b/22, 227b/12

teslīm *(Ar.) is.* Verme, teslim

teslīm eyle- Teslim etmek 200a/09, 208a/19, 227a/23

teslīm it- Teslim etmek 200a/24, 228b/10

teslīm ol- Teslim olmak 208b/23, 230a/16

→ cān teslīm eyle-

teşrīf *(Ar.) is.* Şereflendirme

teşrīf-i ḳadem Şereflendirme 210a/05

teşrīf-i ḳudūm Gelişi ile şereflendirme 222a/09

tevābi^{c} *(Ar.) is.* Bir kimsenin hizmetinde bulunanlar, tabi olanlar 202a/15, 218a/06, 219b/03

tevaḳḳuf *(Ar.) is.* Durma, bekleme

→ bilā-tevaḳḳuf

tevālī *(Ar.) is.* Arası kesilmeksizin devam etme

→ ^{c}ale-t-tevālī

tevbe *(Ar.) is.* Tövbe

tevbe ve istiġfār it- Af ve bağışlanma dilemek 226b

teveccüh *(Ar.) is.* Yönelme

teveccüh eyle- Yönelmek 206b/18, 212a/07, 214a/04

teveccüh it- Yönelmek 201a/11, 214a/20, 222b/02

teveḳan *(Ar.) is.* İstekli olma 228a/12

tevḥīd *(Ar.) is.* Allāh'ın birliğine inanma 210b/18

tezvīc *(Ar.) is.* Evlendirme

tezvīc it- Evlendirmek 208b/03

tezyīn *(Ar.) is.* Süsleme, süslenme

tezyīn it- Süslemek 205a/15, 208b/05, 212b/21

ṭılısmāt *(Ar.) is.* Tılsımlar 226a/09

ṭırnaḳ *is.* Tırnak 206a/09, 216b/02

tīġ *(Far.) is.* Kılıç 206a/08, 207b/10, 223b/02

tīġ-ı āteş-tāb Parlayan kılıç 216a/25

tīġ-ı ġamġam Kılıç vuruşundan çıkan ses 223a/15, 223a/16, 223a/18

tīġ-ı ġamġam-ı Ḳahramānī Kahraman'ın kılıcının çıkardığı ses 221a/24, 221b/02, 223a/08

tīġ-ı ḫarāb Harap olmuş kılıç 206a/07

tīġ-ı menşūri yürit- Kılıcının şanını yürütmek 218b/12

tīġ-ı Sefīd Sefīd'in kılıcı 224a/13, 225a/11

tīġ-ı sepīd Parlak, beyaz kılıç 224a/14, 225b/11

tīġ-ı tīz Keskin kılıç 221b/02

tīġ u teber Kılıç ve balta 203b/19

tīġ ur- Kılıç vurmak 207b/08, 223a/16, 225a/12

***tīġ-zen** Kılıç kullanan, silahşor

→ Ġażanfer Şāh-ı tīġ-zen, zaḫm-ı tīġ irişdür-

tīmār *(Far.) is.* Çare, deva

***tīmār-ḫāne** Akıl hastanesi 202b/05

tīr *(Far.) is.* Ok 207b/14, 212a/13, 216a/20

***tīr-endaz** Okçu, ok atıcı

tīr ü kemān Ok ile yay

tīr ü kemāna ur- Oku atmak için hazırlamak 216a/19, 221b/13

→ şāh-ı tīr-endaz

tīz *(Far.)* 1. *is.* Tez, çabuk: *Keykāvus çünkim Erjeng'üñ böyle kāfirāne melʿanetin gūş idince pür-āteş olup, "Tīz mevcūd bulınan ʿasker ḥisāb olınsun." didi.* 200b/11, 210a/10 , 214a/14

2. *sf.* Keskin: *Muẓaffer Şāh zānū üzere gelüp kemānın destine alup ve bir ḫadeng-i ser-tīz alup, baḥr-i kemānın şaṣtın böldirüp, ḫadengi iç ḳabżadan güşād virdi*

→ ḫadeng-i ser-tīz, ser-tīz [ü] ḫūn-rīz, tīġ-ı tīz

tiziye *zf.* Çabucak, tezcek 211b/12, 217a/06, 224b/22

ṭoġ- Dünyaya gelmek, doğmak 218a/17, 219a/02, 226a/13

ṭoġrı 1. *is.* Yalan olmayan gerçek: *...raṭb ü yābis kelimāt işitmekden ḳulaḳları biraz çürimiş idi. Ṭoġrısı Rüstem de ṭamaʿ ile pekçe çekmiş bulındı* 219b/16,

2. *zf.* Hiçbir yere sapmadan: *"El-ḥamdüli-llāh ʿalāmet-i ḫayrdur." didiler ve Rüstem'i alup ṭoġrı Sinduḫt Bānū'nuñ yanına iletdiler.* 218a/22, 219b/22, 223b/07

3. *e.* ...-e doğru: *Şükr-i Ḫudā idüp, rāh-ı Īrān'a ṭoġrı ʿazīmet eyledi tek ü tenhā sürʿat-i tām ile gidüp, giceyi gündüze ḳatup ʿālī ʿale-t-tevālī yidi ay gitdi* 203a/12, 211a/13, 212a/05

ṭoġrıl- Doğrulmak 216a/22

toḫumlıḳ *is.* Tohumluk 206a/09, 216b/02

ṭoḳın- Dokunmak, değmek 217a/03, 202b/23

ṭoḳsan *sf.* Doksan 207a/04, 215a/23

→ ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz, ṭoḳuz biñ ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz

ṭoḳuz *sf.* Dokuz 218a/14

ṭoḳuz yüz Dokuz yüz 213a/04

ṭoḳuz biñ ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Dokuz milyon dokuz yüz doksan dokuz 213a/03

ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz Dokuz yüz doksan dokuz 214a/10

ṭol- Dolmak 222b/21, 226a/11

ṭolan- Dolanmak, tur atmak 227b/07

ṭoldır- / toldur- Doldurmak 219a/24, 225b/04, 228b/25

ṭoldurdur- Doldurtmak 210b/14

ṭolma *is.* Dolma 219b/18

ṭop (I) *is.* **1.** Küme, topluluk: *Keykāvus ise pehlüvānlar ile bir yirde ṭop olup, naʿra-i Rüstem'i diñlerlerdi.*

2. (Nīze vb.) bir şeyin tutulacak yeri: *Rüstem el ṣunup nīzesin ṭop dibinden żabṭ idüp, Veyse ilerü itdi işlemedi, girü çekdi, olmadı* 206a/01, 216a/13

ṭop ol- *mec.* Bir yere toplanmak 223b/08

ṭorṭop ol- Yusyuvarlak olmak 221b/04

ṭop (II) *is.* Top, gülle gibi şarapnel atan büyük ateşli silah 209a/03, 226a/11

ṭopuḳ *is.* Topuk 214a/21, 215b/01, 215b/06

torba *is.* Torba 227a/13

torbada yılan görmişe dön- Beklenmeyen bir olay ya da durum karşısında şaşkınlıkla birlikte çok korkmak 216a/06

ṭoy- Doymak

→ ḳarnı ṭoy-

ṭoz *is.* Toz 217a/05, 217a/12, 224b/20

ṭudaḳ *is.* Dudak 205a/11

ṭulū' *(Ar.) is.* Doğma, doğuş

→ envār-ı ṭulū' it-

ṭuman *is.* Pehlivan kisbeti 208a/25

ṭur- **1.** Haraketsiz kalmak, durmak: *Ve sā'ir sipāh daḫı ṣaflar ṭutup birbiri ḳafāsında merd olanlar ilerü ṣaflarda muḥannes̱ler girüde ṭurup, herkes nāẓır-ı ber-meydān oldılar.* 203b/21, 203b/22, 204a/18

2. Kalkmak: *Çünkim ẓalām-ı şeb zā'il olup rūz rūşen oldı iki ṭarafdan yirlerinden ṭurup atlarına süvār olup, Keykāvus-ı Kāmrān der-bende ḳarşu sāye-bān ḳurdırup, ol aradan cengi temāşāya ṭurdı* 203b/17

3. Beklemek: *Evlād yine ḳulaḳ ṭutdı üçinci naʿra ẓāhir olsun diyü; ammā berüde Rüstem biraz ṭurdı, Evlād gelmedi..* 216a/18, 219a/07, 225b/07

4. (Bir yerde) olmak, bulunmak: *Ammā sütūn yine yirinde ṭurur ḳalḳup sütūna baḳdı aṣlā kesildügi bellü degül ḳatı çoḳ diḳḳatle ṣarf-ı nigāh eyledi* 207b/11, 211a/24, 215b/19

5. (Saygı ifadesi olarak) ayağa kalkmak, hazır beklemek: *Hele Gūderz Pīr gelüp Rüstem ile bulışup temennā idüp ayaġ üzere ṭurdı.* 204b/07

6. Hareket halindeyken hareketini bitirmek, durmak: *Birḳaç gün ol vādīde eglenüp bir gün ʿazm-i Māzenderān itdiler iki sāʿat gidüp Keykāvus at başın çeküp ṭurdı. Rüstem de ṭurdı* 206b/05, 213b/05, 216b/21, 217a/18

7. Herhangi bir halde bulunmak: *Rüstem Belīsem'üñ nīzesin āsān vech üzere gerçi menʿ eyledi; ammā begendi öteden Belīsem dönüp gördi, Rüstem ṣaġ ve sālim ṭurur* 215b/12, 216b/21, 224b/24

8. Birlikte kullanıldığı zarffiil halindeki fiilin sürekli yapıldığını ifade eder: *Kemend ile burca çıḳdı. Eṭrāfa baḳınup ṭururken bir ḫādim gelüp, "Buyuruñ sizi Sulṭān Bānū-ān ister." didi* 228a/04, 228b/08

→ ayaġa ṭur-, ḳarşu ṭur-, selāma ṭur-, şöyle ṭursun, temāşāya ṭur-, yirinden ṭur-

Tūrān *ö.i.* Yer adı; Feridun'un büyük oğlu Tur'a verdiği ülke, Turan 212b/10, 213a/21, 214a/03

→ memālik-i Tūrān, Şāh-ı Tūrān

ṭurra *(Ar.) is.* Tokmak 203a/17, 204a/12, 215b/18

Ṭūs / Ṭūs-ı sipeh-sālār *ö.i.* Kişi adı 200b/24, 202b/22, 205b/03

→ sīne-i Ṭūs

ṭut-1. Kavramak, tutmak: *Rüstem Bānū'yı ḳolından ṭutup meclis başına oturtdı, kendü de oturup andan evvel kendi bir loḳma ṭaᶜām tenāvül idüp, bir cām bāde nūş eyledi* 206a/02, 208b/13, 215a/24

2. Yakalamak, ele geçirmek: *Fiᶜl-cümle pehlüvānlarımuza ġalebe idüp yüz biñ ḳadar ᶜaskerüm helāk eyledi, eger gelüp Zenge-i Şāvrān'ı ṭutup veyāḫūd helāk idesin ve baña yol viresin.* 204b/12, 210b/07, 223b/15

3. Yaklaştırmak: *Biş baṭmān ṣabāḥ biş baṭmān aḫşam bir āhū derisin meme gibi idüp içine südi ḳorlar ve maᶜṣūmuñ aġzına ṭutarlar* 218b/22

4. Bir tarafa yönelmek: *Rüstem ṭaşradan naᶜra urup, "Unutma yā Sām, saña tenbīhüm üzere ḥareket eyle, ṣoñra görirsin." diyüp, Ebreş-i gül-endāmuñ licāmın çevirüp, bir ṭarafı ṭutup, gitti* 211b/08, 215b/21, 218a/05,

5. Yayılmak: *Belīsem daḫı kendi gürzin ber-ā-ber virdi, gürz gürze indükde ṣadāsı ol vādīleri ṭutdı.* 217a/09, 222b/20

6. (Düşen bir şeyi) yakalamak: *Keykāvus yuḳarudan inerken Rüstem segirdüp yire inmedin ṭutdı.* 227b/11

ṭuta-bil- Tutabilmek 211b/15

→ aġrısı ṭut-, berk ṭut-, ḫāṭıru ḫoş ṭut-, ḳulaḳ ṭut-, küştī ṭut-, lerze ṭut-, mekān ṭut-, pençe ṭut-, raᶜşe ṭut-, ṣaf ṭut-, sıtma ṭut-

ṭutam ṭutam *sf.* Azar azar, ufak ufak 218a/01

ṭutdır- *mec.* Fal baktırmak

→ ṭāliᶜin ṭutdır-

ṭutuş- Bir işe başlamak

→ düvāl ṭutuş-

ṭuẕla- Yeni doğan bir bebeğin vücudunu tuzlamak 218b/07

tüh *ünl.* "Yazıklar olsun" anlamında bir ünlem 206b/09

tükür- (Yüzüne) tükürmek 219b/19

türābī *(Ar.) sf.* Aslı topraktan olan

Türk *ö.i.* Türk halkından olan; Türk 211b/11

Türkistān *ö.i.* Yer adı; Türklerin ana yurdu olan bölge 201b/02, 211b/11

→ ṣāḥib-ḳırān-ı Türkistān

tütün *is.* Duman 210b/10, 224b/08

-U-

u / ü / ve *(Ar.) bağ.* Ve bağlacı 200b/01, 206b/12, 207a/17

ᶜubūr *(Ar.) is.* Bir suyun öte yakasına geçme

ᶜubūr it- Bir nehrin karşı tarafına geçmek 212a/22, 212b/13, 214a/05

uç *is.* Bir şeyin sivri kısmı 219b/09, 227b/19

→ baş ucı, baş ucına gel-

ucuz *sf.* Ucuz

ucuz ḳurtul- *mec.* Tehlikeli bir durumu kazasız belasız atlatmak 212a/18

uçur- Uçurmak

→ ḳuş uçurma-

ud *is.* Haya, edep

ud u edeb Haya ve terbiye 214a/13

uġra- 1. Bir yerde kısa bir süre kalmak: *Behram'a: "Yā Behrām elem çekme, ben de giderken ibtidā ol yire uġrayup, Veyse-yi tīz-ceng'üñ başını kesmeden geçüp gidersem...* 209a/14, 212b/17, 213a/02

2. Rastlamak, tesadüf etmek: *İy Şāh-ı Tūrān! Pādişāhımuz Keykāvus-ı Kāmrān Māzenderān'ı aldı, müjdeye giderem; lākin yol yañıldum, yolum bu araya uġradı* 211b/14

3. Gitmek, yol almak: *Eger gelmezler ise hemān yüz biñ ᶜaskeri-le uġrayup, bunları perīşān eyleye* 203a/08, 205a/03, 205b/13

→ muṣībete uġra-, başı belāya uġra-

uġraş- Mücadele etmek, cebelleşmek 212a/13, 212a/17

uġrat- Uğratmak 211b/05, 211b/06

uġur *is.* Ön, yan, yol

→ bir uġurdan

uġurlan- Gizlenmek, saklanmak 211b/09

ᶜuhde *(Ar.) is.* Vazife, birinin üzerinde bulunan iş

→ el- ᶜuhdetü ᶜale'r-rāvī

ᶜuḳāb *(Ar.) is.* Kartal 207b/08, 221b/05

ᶜuḳūbet *(Ar.) is.* Zulüm, eziyet 228b/11

ulaḳ *is.* Haberci, ḫaber veren kimse 230b/14

ulu *sf.* Çok büyük, ağır 214b/07

ᶜulūfe *(Ar.) is.* Sipahilere, askerlere verilen maaş 213a/17

ᶜumḳī *(Ar.) sf.* Derinlik 226a/11

umul- Umulmak, beklenmek 230b/20

unut- Unutmak 204b/02, 215b/20, 218a/25

ur- 1. Vurmak, çarpmak: *Zenge-i Şāvrān gürzi-le çarpup gürzi de āsān-ı vech üzere menᶜ idüp bir ḍarb nice urdı-sa ol pehlüvān menᶜ idemeyüp dırāz-be-dırāz zemīne naḳş oldı* 202a/10, 203a/06, 225a/07

2. Silaha davranmak: *Veyse, "Niçe eylesün bārī bir iki oḳ daḫı atayum." diyü el tīr ü kemāna urdı bir ḫadeng-i ser-tīzi baḥr-i kemāna ḳoyup...* 202a/09, 211b/19, 216a/19

3. Batırmak, saplamak: *Mürġ yuḳarıdan aşaġa ḫışm-ı kīni-le süzilüp inerken gögsinden urup dümminden çıḳdı gitdi.* 207b/15, 207b/16, 222a/01

4. Bağırmak, haykırmak: *Dīv-i Sefīd'i bulınca bir naᶜra urup cenge başladuḳda bir naᶜra daḫı ururam eger fırṣat bulup Dīv-i Sefīd'i helāk eylersem naᶜra ururam ḥāṣıl üçinci* *naʿramı işidince gel...* 224b/02, 225b/08

5. Yüklenmek, sırtına almak: *...nīzesine geçürüp ve ṣırtına urup, öyle piyāde yüridi, püşteyi aşınca öte yüzinde gördi bir köy var* 211a/16

6. Davul çalmak: *Ṭoġrı bār-gāh-ı Siyeh Merd'e gelüp, eger ḳaşında olan ṭabl-bāza bir ṭurra urdı* 203a/17, 215b/18, 215b/19

7. Bir yöne doğru yola koyulmak: *Behrām'dan ayrılmayup ḳafāsınca bile gelüp, Behrām cān atup, Ceyḫūn'a irdi ve atı Ceyḫūn'a urdı.* 212a/08,

8. Saldırmak: *Bir kerre girüye baḳup Güstehem'e işāret idüp kendin derbendde olan ʿasker-i Zengibāra urdı.* 203a/09, 219a/09, 225a/02

9. Mühür vurmak, mühürlemek: *Keykāvus gözden geçürüp muṭālaʿa eyledi. Andan üzerine ʿünvān-ı şehenşāhī urup, bir kerre dīvānı gözden geçürdi* 200a/07

→ berk ur-, birbirine ur-, bünyād ur-, çarḫ ur-, ḍarb ur-, dest ur-, el ur-, gezine ur-, gürz ur-, ḫançer ur-, ḳılıç ur-, licām ur-, naʿra ur-, nize ur-, pençe ur-, şedīd ur-, tig ur-, yire ur-, zemīne ur-

urdur- Vurdurmak; öldürmek 204a/12

→ boyunların urdur-

urış- Dövüşmek, vuruşmak 217b/05

ʿuryān *(Ar.) is.* Çıplak 211b/02, 222b/24

ʿuryān it- (Kılıç, hançer vb.) kınından çıkarmak 206a/07, 216a/25, 225a/12

uṣūl *(Ar.) is.* Yol, yöntem 213b/10, 228b/01, 229a/23

uyan- Uyanmak, uykudan kalkmak 202b/21, 224b/10, 224b/13

uyandır- Uyandırmak 217b/17, 217b/21, 221a/22,

uyar- Uyarmak 217b/15

uyḫu / uyḳu *is.* Uyku 209a/10, 219b/10, 227b/23

uyḳusı daġıl- Uykusu kaçmak 217b/10

uyḳusını al- Uykuya doymak 217b/16, 224b/13

→ gözine uyḳu girme-

uyluḳ *is.* Uyluk 211b/20, 211b/25, 225a/14

uyu- Uyumak 202b/20, 217b/15, 220b/09

uyuş- Vücudun bir yerinde duygu ve hareketin azalması; uyuşmak 218a/01, 224b/18

uza- Uzaklaşmak, ilerlemek 212a/17, 212a/17

uzat- Bir şeyi almak için elini uzatmak 208b/19

→ ayaġ uzat-, elin uzatı-vir-, el uzat-, elin uzat-, pençe uzat-

uzun *sf.* Uzun 219b/11

-Ü-

ü *bk.* u

üç *is. sf.* Üç 201a/10, 212a/19, 225a/10

üç yüz Üç yüz 209b/02, 221a/19, 221a/25

üçinci Üçüncü 215a/12, 222a/02, 230a/15

ülke *is.* Memleket 213a/19, 213a/21, 213a/21

ümerā *(Ar.) is.* Beyler, emirler

ümerā ve vüzerā Beyler ve vezirler 208b/06

ümīd *(Far.) is.* Ümit 218b/03, 219a/08

ümīdi kes- Bir şeyin gerçekleşmesine olan inancın yitirilmesi 210b/08, 225b/19

→ nā-ümīd ol-

ün *is.* Ses, yüksek ses 218a/15, 218a/15, 230b/16

ᶜünvān *(Ar.) is.* İsim, lakap

ᶜünvān-ı şehen-şāhī Padişahlık ünvanı, mührü 200a/07

ürk- Korkmak 201a/24, 203a/11, 224a/11

ürkündülük *is.* Panik 219a/07

üslūb *(Ar.) is.* Tarz, üslup 207a/09

üst *is.* Üst, üst taraf 208b/19, 230a/15

üstād *(Far.) is.* **1.** Firdevsī: *Üstād öyle naḳl eyler ki yol üzere Efrāsiyāb ol vādīde bir laṭīf şikār-gāhı var idi.* 200b/25

2. İşinde başarılı, ehil: *Öñinde bir depe gibi yıġılmış ebeler pervāne-vāri dā'ire olup vażᶜ-ı ḥaml içün tedbīr ü meşveret iderler ve bir fertūte-yi devrān biñ yaşını geçmiş üstād ebe daḫı ḳoltuġına girmiş* 218a/23

3. Hoca, muallim: *Bunlar gelüp gösterdiler, "İşte şöyle burarsañ ṣoḳılur, şöyle burarsañ açılur." diyü, taᶜlīm eylediler. Rüstem, "Āferīn bunı īcād eyleyen üstāda." diyüp...* 229a/23

üstād-ı māhire Becerikli, mahir 218b/01

üş- Üşüşmek, toplanmak

→ bir yire üş-

üz- Kırmak 221b/09

→ licām üz-

üzengü *is.* Eyerin iki yanında asılı bulunan ve hayvana binildiğinde ayakların basılmasına yarayan demir çubuk 205b/11

üzere / üzre *zf.* **1.** Üstünde, üzerinde: *Rüstem eyitdi: "Eyā aṣlı ne ola?" didi. Hele Gūderz Pīr gelüp Rüstem ile bulışup temennā idüp ayaġ üzere ṭurdı.* 200a/20, 204b/07, 207b/23

2. Bir duygu, içinde olmayı anlatır: *Salāmon ḥakīm, "N'ola Şāh'um?" diyüp Keykāvus'uñ murādı üzere bir mufaṣṣal nāme taḥrīr idüp Keykāvus'uñ eline virdi* 200a/06, 210b/16, 212b/06

3. Gibi, (bu) şekilde, ...' a göre, ...içinde: *Keykāvus erbāb-ı dīvān ile müşāvere idüp cümlenüñ ittifāḳı üzere bir nāme taḥrīr olınup...* 207a/09, 208a/11, 230a/07

→ baş üzere

üzeri *is.* Üst, üzeri 203b/07, 214b/14, 220a/05

üzerine git- **1.** Üstüne gitmek, saldırmak: *Nāme gönderüp menkūḥalıga istedüm, virmedi. Şimdi ᶜasker çeküp üzerine gide, yürimege varup, ḍarb-ı destümle alam.* 201a/13

2. Sefer etmek: *Eger benüm ile ceng içün gelse, hem böyle gelmez ve hem cānibe gelmez, doġrı Behiştkend üzerine giderdi* 201a/05

üzerine düş- (Bir kimsenin) üstüne atlamak 205a/14, 225a/14

üzerine ṣal- (Bakışlarını) bir tarafa yöneltmek 200a/07

üzerine yüri- Hücum etmek, saldırmak 203a/10, 205b/14, 212a/05

→ baş üzerine

üzle- İzlemek, takip etmek 216a/20

üzüm *is.* Üzüm 208a/02, 208a/02, 208a/04

-V-

vaᶜde *(Ar.) is.* Süre, vade 210a/24

vaᶜde eyle- Süre tanımak 224a/03

→ ᶜahd u vaᶜde eyle-

vādī *(Ar.) is.* İki dağ arasında kalan arazi; vadi 201a/01, 206b/04, 217a/09

vāfir *(Ar.) sf.* Çok, birçok 207a/17, 209b/25, 213a/05

vāḳıᶜā *(Ar.) zf.* Gerçi, her ne ḳadar 224b/05, 227b/25, 230a/10

vāḳıf *(Ar.) sf.* Bir olay ya da durumdan haberi, bilgisi olan

vāḳıf ol- (Konuya, duruma vb.) hakim olmak 211a/03

vāḳiᶜ *(Ar.) sf.* Meydana gelen, vuku bulan

vāḳiᶜ ol- Meydana gelmek, vuku bulmak 208b/13

vaḳit *(Ar. vaḳt) is.* Vakit, zaman 200b/23, 209b/13, 218b/09

vaḳt-ı ẓuhr Öğle vakti 222b/10

vaḳti gel- Zamanı gelmek 217a/24

→ ser-vaḳt

vālide *(Ar.) is.* Anne 200b/18, 210a/02

vālideyn *(Ar.) is.* Ana ile baba; ebeveyn

→ ḥuḳuḳ-ı vālideyn

v'Allāhi *(Ar.) e.* "Allāh için, Allāh hakkı için" anlamında yemin 229a/21

var *sf.* Yokun zıttı; var 200a/18, 211a/17, 222a/22

var-1. Gitmek: *İy dil-āver, seni ilçi naṣb eyledüm, al bu nāmeyi var Māzenderān'a, Erjeng Şāh'a vir, oḳıyup ne cevāb eylerse baña ḫaber getür.* 200a/08, 208a/05, 226a/20

2. Ulaşmak: *Ancaḳ ᶜasker cemᶜ olınca muḳaddem bir nāme inşā idüp Erjeng Şāh'a irsāl olınsa, Sevdāve Bānū'yı isteseñüz belki nāme varınca muḫālefet eylemeyüp Sevdāve Bānū'yı vire.* 200a/02, 209a/25, 216b/20

→ başına var-, çıḳa-var-, dibine var-, fikre var-, ḫāba var-, ḳarşusına var-, mekānına var-, nefīr-i ḫāba var-, otura-var-, öñine var-, şübheye var-, taᶜaccübe var-

-vāri *(Far.) sf.* Benzer, gibi

→ ḳalem-vāri, pervāne-vāri

vāris̲ *(Ar.) is.* Mirasçı

vāris̲-i mülk-i Īrān İran hükümdarlığının varişçisi, veliahtı 202b/06

vaṣf *(Ar.) is.* Nitelik, vasıf

vaṣf eyle- Tarif etmek, tanımlamak 213b/12

vaṣf it- Tarif etmek, tanımlamak 226a/11

vaṣl *(Ar.) is.* (Bir şeyi başka bir şeye) birleştirme 208b/22

vaṣıl *(Ar.) sf.* Ulaşan, varan

vaṣıl ol- Ulaşmak, varmak 230b/03

vażᶜ *(Ar.) is.* Koyma, konulma

vażᶜ eyle- Koymak, yerleştirmek 207a/17

vażᶜ-ı ḥaml (Çocuk) doğurma 218a/23, 218b/01

vażᶜ-ı ḥaml it- (Çocuk) doğurmak 218a/20, 218a/21, 218b/04

vażᶜ-ı ḥaml eyle- (Çocuk) doğurmak 218b/03

ve *bk.* u

vebāl *(Ar.) is.* Günah 226b/13

vech *(Ar.) is.* Yüz, surat, çehre 202b/08, 205b/19, 216b/21

→ āsān-ı vech, ber-vech

vedāᶜ *(Ar. vidāᶜ) is.* Ayrılırken birbirine selam ve esenlik dileme

vedāᶜ it- Vedalaşmak 209a/13, 218a/13, 224a/02

vefā *(Ar.) is.* Sözünde durma, bağlılık

***vefā-dār** Vefalı

→ bī-vefā, raḫş-ı vefā-dār

vehhām *(Ar.) sf.* Çok kuruntulu 212a/03

vehm *(Ar.) is.* Şüphe, tereddüt, kuruntu

vehme düş- Korkuya kapılmak 204a/04

vehm gör- Telaşlanıp, korkuya kapılmak 222a/13

vehmī *(Ar.) sf.* Kuruntu, vesvese 212a/03

vekīl *(Ar.) is.* Birinin işini görmesi için kendi yerine bıraktığı veya yetki verdiği kimse 200b/14, 216a/08, 216a/09

vekīl ol- Vekil olmak 212b/05

veled *(Ar.) is.* Oğul, çocuk 208b/08, 209a/02

-ver *(Far.) sf.* "Sahip, malik, usta" anlamlarına gelerek birleşik kelimeler yapar

→ bahādur-ı ser-ver, ser-ver-i ᶜālem

ve sā'ir *(Ar.) sf.* Diğer, diğerleri 203b/20, 208b/05, 212b/21

vesvese *(Ar.) is.* Şüphe, kuruntu

vesvese it- Şüphelenmek 225b/05

veyā / veyāḫūd *(Far.) bağ.* Ya da, veya 204b/18, 205a/22, 218b/03

Veyse / Veyse-yi Nejad / Veyse-yi tīz-ceng *ö.i.* Kişi adı 211b/16, 212a/08, 216b/05,

vezīr *(Ar.) is.* Vezir 200a/19, 209b/20, 226b/15

→ baş vezīr, Ṣāliḥ vezīr

vir- 1. Vermek, teslim etmek: *Bir gün Ḳāṣıd der-bend-i ᶜIrāḳ'a gelüp Zenge-i Şāvrān'a bulışup Efrāsiyāb nāmesin virdi..* 201b/01, 209a/11, 226a/20

2. Bırakmak, bağışlamak: *Bu ṭarafda ben de bütün memālik-i Īrān'ı żabt idüp ben Īrān'a pādişāh olup Tūrān memleketin bütün saña vireyüm* 201b/06, 213a/23, 213b/22

3. Evlendirmek: *Sevdāve Bānū'yı isteseñüz belki nāme varınca muḫālefet eylemeyüp Sevdāve Bānū'yı vire.* 200a/02, 208a/15, 226b/11

→ aġzına bayram saḳızı vir-, alı-vir-, atı-vir-, arka vir-, bāda vir-, ber-ā-ber vir-, cān vir-, cevāb vir-,diyü-vir-, döki-vir-, el vir-, elin uzadı-vir-, elin vir-, eline vir-, gūş-māl vir-, ḫaber vir-, ḫilᶜat vir-, iẕin vir-, ḳarşu vir-, güşād vir-, lenger vir-, meme vir-, meydān vir-, metānet vir-, mehl vir-, nişān vir-, peşkeş vir-, rıżā vir-, ruḫṣat vir-, ṣalı-vir-, selām vir-, silki vir-, siper vir-, tesellī vir-, yabana atı-vir-, yemīn vir-, yol vir-, yüriyü / yürüyü vir-, zaḥmet vir-, zamān vir-

viril- Verilmek 229b/07

vīrān *(Far.) sf.* Yıkık, yıkılmış 210b/13, 222b/24

vuṣūl *(Ar.) is.* Ulaşma, gelme 200a/23, 209b/11, 226b/09

vuṣūl bul- Ulaşmak, varmak 201b/02

vużū' *(Ar.) is.* Abdest alma, abdest

vużū' it- Abdest almak 217b/01, 220b/04

vücūd *(Ar.) is.* İnsan bedeni 203b/03, 215b/09, 223b/01

vücūda gel- **1.** Oluşmak, meydana gelmek: *Aṣlı ecnās-ı muḫtelifeden vücūda gelme idi. Başı çār-gūşe idi ve her gūşesinde bir gözi var idi ve iki ḳulaḳları var idi* 212b/24

2. Doğmak: *Bi-emr-illāh Sinduḫt Bānū vażᶜ-ı ḥaml idüp bir oġlan vücūda geldi ve ṭaşra çıḳınca öyle bir naᶜra urdı ki ol mekānda bulınanlar cümle serāsime ḳaldılar.* 209a/04, 218b/05

vüzerā *(Ar.) is.* Vezirler, ileri gelenler 209b/23, 210a/08, 213b/06

→ ümerā ve vüzerā

-Y-

yā (I) *(Ar.) ünl.* Ey 205a/10, 213a/11, 221a/07

yā Rabbī Ey Rabbim! 211a/19

yā (II) *(Far.) bağ.* **1.** O halde, öyleyse: *Keykāvus: "Yā niçün getürmedüñ yā Rüstem ḳāşki anı getüre idüñ cümle eşyā anuñ olsun idi." diyüp aġlamaġa başladı.* 219b/13, 220a/07, 227a/21

2. Birinden birinin olacağı tahmin edilen iki işten biri için kullanılır: *Yā beni bunda helāk idüp başum kesüp geçer yāḫūd döge döge bende çeküp öyle geçe; yoḫsa kāġıd içine yazu yazup lāf-ı güzāf ile der-bend geçilmez* 203b/05, 205a/22, 217b/15

yab *sf.* Yavaş

yab yab Yavaş yavaş, sessizce 215b/11, 217b/16, 222a/14

yaban *(Far. yābān) is.* Issız yer 218b/16

yabana at- (Bir şeyi) uzağa, uzak yere atmak 206a/06, 216a/24

yabana atı-vir- (Bir şeyi) uzağa, uzak yere atmak 223a/23

yabana söyle- Boşuna konuşmak 226b/16

→ gözini yabana at-

yābis *(Ar.) sf.* Kuru

→ raṭb ü yābis

yabyaṣṣı *sf.* Yamyassı 228b/12

yad *is.* Yabancı 217b/14

yād *(Far.) is.* Hatıra

yād ol- Hatırlanmak, anılmak 202b/07

yādigār *(Far. yād-gār) is.* Bir kimseyi, olayı hatırlatan nesne ya da kişi 217a/08

-yafte *(Far.) is.* "Bulmuş, bulunmuş, bulunan" manalarına gelerek birleşik kelimeler yapar

→ perveriş-yafte

yaġ- Yağmak 222a/23

yaḫnī *(Far.) is.* Bir çeşit et yemeği 214b/04

yāḫūd *(Far. yā-ḫod) bağ.* Veya, ya da 203b/05, 203b/07, 213a/22

yaḳ- Yakmak 227b/21

→ başta ḥaṣīr yaḳ-

yaḳa *is.* Taraf, yer 200b/25, 212a/22, 214a/06

yaḳın 1. *is. sf.* (Yer ve zaman olarak) yakın: *Yiye içe ḳona göçe bir gün Tūrān ülkesine yaḳın bir menzilde ḳonup, ḳarār eylediler.* 213a/19, 214a/04, 219a/13

2. Zaman bakımından yakın olma: *Oġlan raḫşı ṣabāḥa yaḳın yine bu araya getür; ammā ṣaḳın bu rāzı, kimseye söyleme.* 228a/01, 228b/17, 228b/17

3. *zf.* Yakınca, yakın: *Yā Behrām ḳaçan dīvāra yaḳın varduḳda bir ḫaṣma nīze ṣunar gibi dīvāra nīze ile ḥamle eyle, ol senüñ öñinden zā'il olur.* 211a/11, 211a/08

yaḳın gel- Yaklaşmak 201a/08, 207a/12, 222a/15

yaḳlaş- Yaklaşmak 203a/07

Yāʿḳūb *ö.i.* Hz.Yusuf'un babası, Hz.İshak'ın oğlu olan Yakub peygamber 207a/03

→ Ḥażret-i Yāʿḳūb, sülāle-yi Yāʿḳūb

yalın *sf.* Kılıfından çıkarılmış (kılıç, hançer vb.) 228b/06, 228b/08

yalman *is.* Kılıç, hançer, mızrak gibi savaş aletlerinin sivri uç kısmı 206a/01, 216b/22

yalman-ı nīze Mızrağın sivri uc kısmı 202b/10, 202b/19, 216b/19

yaluñuz 1. *is. sf.* Tek başına: *Behrām kendü kendüye, "Yā Behrām gözüñ aç, bunda yaluñuzsın eger bir ḥāl olacaḳ olursañ...* 211b/17, 221a/13, 229a/01

2. *e.* Sadece: *Sām'a Rüstem bir loḳma olmaz. Aradan anlar ḳalḳup, yaluñuz anlar ḳalduḳda iş āsāndur, elbetde aña da bir dermān bulınur* 213b/17,

yaluñuz ḳal- Tek başına kalmak 211a/18,

yaluñuz ḳo- Tek başına bırakmak 211a/19

yalvar- Yalvarmak 205a/06, 229b/24

yan *is.* **1.** Yön, taraf, cihet: *Muẓaffer Şāh żiyāfet idüp, yiyüp içüp aḫşam olınca Rüstem Sinduḫt Bānū'nuñ yanına gitdi* 209a/09, 211a/24, 214a/16,

2. Bir şeyin ön, arka, alt ve üstü dışında kalan kısımları: *Siyeh Merd-i Gilānī'yi gördi taḫtında oturmış. İki yanında vüzerā ile pāy-ı taḫtında Sām-ı Pīl ile bu ṣadedleri söyleşürdi* 212a/15, 213b/06, 217a/22

3. Bir kimsenin yakınında bulunan insan topluluğu, yanındakiler: *Keykāvus-ı Kāmrān; "Ḫayır, aña ḥācet yoḳ, yanumda olan pehlüvānlar kifāyet ider* 200b/16, 201a/15, 213a/25,

yan yana Yan yana 202b/13, 202b/20, 216b/20

yan- Tutuşmak, yanmak 205b/01, 227b/25

yaña *is.* Taraf, cihet 230b/21

yaña yek Teke tek 217a/16, 220a/21, 225a/07

→ o yañadan, bu yañadan

yanaş- Yanaşmak 230b/19

yanaşdır- Yanaştırmak, yaklaştırmak 205a/13, 214a/18

yañıl- / yañul- Yanılmak, hata yapmak 211b/13, 215a/04

yaʿnī *(Ar.) bağ.* Sözün kısası, doğrusu 222b/01

yañlış *is.* Yanlış 229a/12

yap- 1. Ortaya koymak, gerçekleştirmek: *Efrāsiyāb daḫı Rüstem'i gördükde döndi. Veyse-yi tīz-ceng'e: "Yā Veyse, Rüstem şimdi gelüp senüñle ceng eylese ne yaparduñ?" didi.* 216a/03

2. Yapmak, inşa etmek, kurmak: *Bir çüft ḳaġan arslan ṣayd idüp getürdiler, sarāyda bir künām yapup aña ḳoydılar* 218b/20, 219a/23, 222b/06

yapçacik *zf.* Yavaşçacık 218b/03

yapdur- Yaptırmak 227b/05

yapış- 1. Sıkıca tutmak, kavramak: *Sām bir kerre el urup, gürz-i müntehānuñ deste-çūbundan yapışdı ve iki zānūsı üzerine gelüp, yidi kerre gürzi başınuñ üzerinden aşurı devr itdirüp ṣaldı* 214b/13

2. Davranmak: *Rüstem aṣlā sipere bile yapışmayup, gögsin ber-ā-ber virdi* 216a/20

3. Yapışmak: *Keykāvus nā-bekārıñ ağzına bayram saḳızı virdüm, yidi güne dek hemān çinesin, dişlerine yapışmasın.* 210a/09

yār *(Far.) is.* Sevgili, dost 208b/11, 208b/11

yār eylet- Dost olmak, dostluğunu kazanmak 213a/12

→ ḳadd-i yār

yar- Yarmak

→ ḳarnın yar-

yarala- Yaralamak 211b/25

yārān *(Far.) is.* Dostlar 216b/09

yārān pāyesi Dostça, dostlar gibi 216b/09

yaraşdır- Uygun bulmak 204b/03

yarıl- **1.** Yaralanmak: *Ṭūs ġāfil bulınup zemīne düşdi, başı bir ṭaşa rāst gelüp yarıldı, ḳan yüzine ṭoġrı aḳdı.* 203a/12, 203b/12, 212a/02

2. Yırtılıp açılmak: *Birbirlerin der-āġūş idince Erjeng Şāh bir efsūn idüp bār-gāhın saḳfı yarıldı* 227b/08

yarın *is.* Yarın 201b/11, 205b/05, 220b/02

Yarmān / Yarmān ibn-i Veyse *ö.i.* Kişi adı 211b/16, 211b/19, 211b/20

yasaḳ *is.* Yasak

yaş *is.* Yaş; ömür 218a/23

yat-1. Yatmak, dinlenmek: *Rüstem ḳarşuda ne var diyü baḳdı ne gördi ṣu ṣıġırı ḳadar var bir arslan yatur* 221a/09, 222a/19, 222b/20

2. Uyumak: *Biz ṣadedimize gelelüm. Ol gice Rüstem dıraḫt sāyesinde yatdı. Belīsem sāye-bān altında yatdı çünkim şeb gidüp rūz rūşen oldı* 217a/25, 219a/17, 222a/25

3. Bir tarafa doğru eğilmek: *Rüstem Ebreş’üñ ṣaġrısına yatup oḳ üzerinden geçerken iki parmaġı-la ḫadengi ṭutup, żabṭ eyledi* 216a/21

yavuz *sf.* Yaman, güçlü 207a/06

yay *is.* Yay 217a/11

yaz- **1.** Yazmak, hazırlamak: *Efrāsiyāb hemān el altından Keykāvus’uñ ḫaberi yoġ-iken bir nāme yazup, bir söz bilür Ḳaṣıd ile Zenge’yi gönderdi* 201a/25, 203b/06, 211a/07

2. Bazı fiillere gelerek yaklaşma kurallı birleşik fiilleri yapar: *Rüstem’dür öñin kesdirüp, eyitdi: “Baḳa bire nā-bekār zengī.” diyince Zenge’nüñ ödi aġzına gele-yazdı*

→ gele-yaz-, ḫurd ü ḫam ola-yaz-, ödi aġzına gele-yaz-

yazdır- Yazdırmak 229b/13

yazu *is.* Yazı 203b/06, 227b/20

yazuḳ *is.* Günah 204b/15, 217a/06, 220a/11

yed *(Ar.) is.* El

yed-i Sām Sām’ın eli 215a/24

yeg *sf.* İyi, daha iyi 216b/11

yegāne *(Far.) sf.* Biricik, tek

→ gevher-i yegāne

yek *(Far.) sf.* Bir 206a/10, 218a/04

yek-ā-yek Teke tek 202b/16, 217b/04

→ yaña yek

yemīn *(Ar.) is.* Yemin, ant

yemīn eyle- Yemin etmek 212a/21, 212b/15, 216a/09

yemīn vir- Söz vermek 207a/12

→ ʿahd u yemīn eyle-

yeñiden *zf.* Yeni baştan 223a/05

ye’s *(Ar.) is.* Elem

ye’s-i cevāb İstenmeyen cevap 209a/24

yet- Kafi gelmek, yetmek 204b/14, 217b/23

yetīm *(Ar.) is.* Anne veya babasından birisi ölen çocuk

yetīm ḳo- Kimsesiz bırakmak 212b/02

yetiş- Yetişmek 208a/14, 210a/13

yetmiş *is.* Yetmiş 217b/05

Yezdān *(Ar.) ö.i.* Allāh'ın isimlerinden bir tanesi

→ şükr-i Yezdān eyle-, nūr-ı Yezdān

yığ- Yığmak 224b/07

yığıl- Yığılmak, toplanmak 201b/19, 202a/11, 218a/22

yıḳ- Devirmek, düşürmek 216a/03, 229b/20

→ atdan yıḳ-, başına yıḳ-, ʿırżun yıḳ-

yıḳıl- **1.** Düşmek: *Behrām ḥīle ile Efrāsiyāb'uñ raḫşın helāk eyledi. Efrāsiyāb raḫşı-la bile yıḳılup, başı bir ṭaşa rāst gelüp yarıldı* 202a/11, 212a/01, 222a/17

2. *kaba.* Defol: *Benüm kimesneye virecek ḳızum yoḳdur, şimdi seni helāk eylerdüm, ilçiye zevāl olmaz. Yıḳıl, var git, bildüginden ḳalmasun* 200b/07

yıl *is.* Sene, yıl 218a/15

yılan *is.* Yılan

→ torbada yılan görmişe dön-

yıldır- Bezdirmek 212a/08

yıldırım *is.* Yıldırım 205b/17, 210a/17

yıldız *is.* Yıldız, gezegen

→ yidi yıldız

yırtıḳ *sf.* Yırtılmış 209a/25

yi- **1.** Yemek: *Rüstem müddet-i ʿömründe ol çāşnīde üzüm ve ḫurmā yidügi yoġı-dı, bundan ṣoñra Mebḥā-yı ʿĀbid biraz Rüstem'e pend ü naṣīḥāt idüp, döndi oğullarına eyitdi* 208a/04, 211b/04, 217a/18

2. Darbe almak: *Ṭūs Zenge-i Ṣāvrān'dan bir nīze yidi kim uyurdı uyandı; mest idi, ayıldı* 202b/20, 216b/25

yiye içe ḳona göçe Eğlenip konaklayarak 201b/16, 209a/20, 213a/19

yiyüp iç- Yiyip içmek 204b/21, 209a/08, 214a/17

→ darb yi-, ġam yi-, te'essüf yi-

yidi *sf.* Yedi 204a/19, 207a/18, 224a/12

yidi iḳlīm Dünyanın yedi bölgesi 213a/11, 213a/08, 218b/12

yidi kerre yüz biñ Yedi yüz bin 200b/13, 201b/03, 203b/23

yidi yıldız Yedi gezegen 224a/12

yidişer Yedişer 203a/06

→ on yidi, on yidi biñ kerre yüz biñ

yidür- Beslemek, yedirmek 208b/14

yigirmi *sf.* Yirmi

yigirmi biñ Yirmi bin 206b/03

yigirmi dört Yirmi dört 217a/03

yilek *is.* Okun arkasındaki tüy 207b/15, 207b/15, 207b/15

yin- (Yemek) yenmek 207a/16, 214b/06

yine *zf.* Yine 202a/04, 211a/01, 221a/23

yir *is.* **1.** Toprak, yer: *Rüstem Ġażanfer'i zūr-ı evvelde pāyların zemīnden kesüp yine yire baṣdurdı.* 208a/20, 215b/07, 220b/11

2. Mahal, yer: *Ḥattā gelürken birḳaç kimesne bir yirde söyleşürlerken üzerlerine uğradum, beni görince sözi kesdiler* 201a/06, 205a/03, 206a/19

3. Görev, makam: *Ziyāde yavuz oḳ atar. Ḥāliyen pederimiz Mebḥā-yı ʿĀbid yirine pādişāhdur.* 200b/01, 200b/13, 207a/06

4. *mec.* Haksız yere, boş yere: *Pādişāhum bu pehlüvānuñ ḳanın ben ḳulına bağışla, yazuḳdur, böyle dil-āver, nā-ḥaḳ yire żāyiʿ olmasun.* 206a/17, 206a/20

yir göster- Bir kişiye oturması için oturacağı yeri işaret etmek 207a/15, 209b/15, 209b/23

yir götürmez- Pek çok 201a/03, 203a/21, 209a/25

yir öp- Saygıyla eğilip yeri öpmek 205b/18, 210a/10, 226a/21

yir yir Zaman zaman 222b/18

yire ur- Yere vurmak 201a/24, 220b/11, 223b/01

yirinden ṭur- Oturduğu yerden kalkmak 206b/19, 217b/01, 217b/12

yirine getür- İfa etmek 203a/24, 226b/04

yirine ḳo- / ḳoy- Eski konumuna, yerine bırakmak 215a/06, 214b/14

yirlü yirinde Eksiksiz, noksansız 208b/10

→ bir yire üş-, el arḳası yirde, sözi ġayrı yire ṣapıt-, yüzini yire sür-

yit- Yetmek 220a/07

yitmiş *sf.* Yetmiş 214b/12, 215a/24, 215a/05

yitmiş altı Yetmiş altı 204a/06,

yitmiş iki Yetmiş iki 205a/14, 212b/20,

yoḫsa Yoksa 202a/21, 211b/01, 227a/11

yoḳ / yoġ 1. *is.* Var olmayan, yok: *Gerekdür ki der-bend-i Şāvrān'a varduḳda öñin alup yol virmeyesin, saña muʿādil yanında pehlüvān yoḳdur* 201b/05, 208a/04, 219a/22

2. *ünl.* Hayır! : *Rüstem gülüp, "Yoḳ pādişāhum olmaz, ṣoñra Sevdāve Bānū seni bir gözlüdür diyü begenmez." diyüp ṣol gözine daḫı çekdi* 200a/25, 214b/18, 226a/04

yoḳla- *mec.* Kontrol etmek 210b/23

→ ḫānelerin yoḳla-, ṭāliʿin yoḳla-

yol *is.* **1.** Yol: *Bunlar yolda dīvāna giderken Rüstem'üñ ayaġınuñ yirin temāşā eylediler...*203b/08, 205a/07, 214a/20

2. Uygun,yerinde: *Pādişāhum, bu söz yolında pehlüvān-ı ʿālemüñ sözi yirinde maʿḳūl olan muḳaddem nāme gönderüp ḥüsn-i ḥāli-le istemekdür* 200a/04

3. Gidiş yolu; güzergah: *Fikr idüp eyitdi: "Bārī Keykāvus'a bir reng ideyüm." diyüp, şimdi Keykāvus'un yolı der-bend-i ʿIrāḳ'dan geçerdi.* 200b/17, 201a/18, 211b/13

yol al- İlerlemek, gitmek 202a/18, 219a/15, 223a/14

yol bul- Gidecek yer, yön bulmak 202b/13, 216b/20

yol göster- Yönünü değiştirmek 202b/19, 216b/24

yol virme- Geçmesine engel olmak 201b/21, 202a/19, 204a/14

yoldan ḳal- Gidilmek istenen yere gidememek 214a/14, 214b/06

yolından alı-ḳoy- / alı-ḳo- Engel olmak, engellemek 205b/22, 206a/15

yolından ayır- Yolından uzaklaştırmak 202b/13, 202b/19

yolından ṣapıt- Yolından uzaklaştırmak 216b/19

yollu yolınca Gerektiği gibi 200b/21, 201b/14

yolla- Göndermek 203b/09, 227a/13

yollan- Yol almak 215b/13

yollu *sf. mec.* Herhangi bir nitelikte, biçimde 214b/03

→ iḫtiyār yollu

yorġun *sf.* Yorgun 221a/05

yorġunluḳ Yorgunluk 217b/09

yorıl- Yorulmak 217b/16

yud- Yutmak 219b/18

yuḳarı / yuḳaru *is.* **1.** Üst, yukarı: *Rüstem Ebreş’den inüp ol bāġ-çede giyāha ṣaldı, kendi Evlād bin Merzbān ile ol ḳaṣrdan yuḳarı çıḳdılar.* 221b/05, 222a/05, 229b/18

2. Gökyüzü, hava: *Mürġ yuḳarıdan aşaġa ḫışm-ı kīni-le süzilüp inerken gögsinden urup dümminden çıḳdı gitdi.* 221b/12, 222a/01, 227b/11

→ aşaġı yuḳarı 219a/22

yuvarla- Yuvarlamak 227a/06, 221a/01

yuvarlan- Yuvarlanmak 212a/02, 212b/12, 221a/01

yügrük *is.* Hızlı koşan (at) 212a/04

yükle- Yüklemek, yük bindirmek 207b/12

yüklet- Yükletmek 213a/03

yüksek *sf.* Yüksek 217b/17

yürek *is.* Kalp, yürek

yüregi ḳop- *mec.* Çok korkmak 213b/08

yüri- **1.** Yürümek, gitmek: *Atı ṣoyup bütün raḫtını bir yire bend idüp, nīzesine geçürüp ve ṣırtına urup, öyle piyāde yüridi* 205b/16, 211a/16, 222b/03

2. Hücum etmek, saldırmak: *Beriden Īrān ʿaskeri de hemān yüriyince Ṭūs’uñ raḫşı ürküp Ṭūs ġāfil bulınup zemīne düşdi* 203a/11, 213a/20, 223a/09

3. (At vb.) ilerlemek, yol almak: *Behrām at sürüp yüridi. Dīvār ġayrı Behrām’uñ öñinden zā’il olup kendüsin bir ṣaḥrāda buldı* 211a/12

4. Bulunduğu yerden ayrılmak, yola çıkmak: *İrtesi gün ol menzilden ḳalḳup, Tūrān ülkesine yüridiler. Tūrān ülkesine geçüp, bir menzilde ḳondılar* 201b/14, 213a/21

5. *kaba.* Kovmak, def etmek: *Veyse gördi ki Behrām uzadı oḳ irişmez ardından ḥayḳırup, “Yüri, yā Behrām, daḫı ecelüñ yoġı-mış elimden ucuz ḳurtuldıñ.” didi* 212a/17, 212b/14

6. Girmek: *Rüstem maġāradan içeri yüridi gitdi gördi bir kesme ḥücre gibi; ammā aṣlā bir kimse yoḳdur* 213b/18, 224b/03

7. Öne çıkmak, ileri atılmak: *Nā-gāh simāṭ pādişāhı gelüp, ḳondı daḫı ṣalā olmadın, hemān bir iḫtiyār yollu ḳapucı ilerü yüriyüp, “Ha ha pādişāhum ḳarnum pek acıḳdı.” diyüp...* 214b/03

yüriyü-vir- Yürüyüvermek 216b/08, 227a/16

yürüyiş it- Hücum etmek, saldırmak 203b/16

→ ḥükmi yüri-, ḳarşu yüri-, üzerine yüri-

yürit- / yürüt- Yaymak, yayılmak

→ tīġ-ı menşūri yürit, ḥükmi yürüt-

yürük *sf.* Hızlı yürüyen 214b/10

yüz (I) *sf.* Yüz

yüz biñ Yüz bin 200b/14, 203b/22, 209b/10

yüz otuz Yüz otuz 213a/02, 214a/10, 230b/05

→ biş yüz, üç yüz , yidi kerre yüz biñ, on yidi kerre yüz biñ, ṭoḳuz biñ ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz, ṭoḳuz yüz, ṭoḳuz yüz ṭoḳsan ṭoḳuz

yüz (II) *is.* **1.** Surat: *Ṭūs’uñ raḫşı ürküp Ṭūs ġāfil bulınup zemīne düşdi, başı bir ṭaşa rāst gelüp yarıldı, ḳan yüzine ṭoġrı aḳdı.* 203a/12, 210a/02, 218a/06

2. Taraf: *Atı ṣoyup bütün raḫtını bir yire bend idüp, nīzesine geçürüp ve* *ṣırtına urup, öyle piyāde yüridi, püşteyi aşınca öte yüzinde gördi bir köy var* 211a/17, 212a/16, 222b/03

yüz döndir- Yönünü çevirmek 220a/24

yüz sür- Saygı ile eğilmek 213b/22, 213b/25

yüzin ḫāke sür- (İbadet için) secdeye varmak 206b/11

yüzini yire sür- (İbadet için) secdeye varmak 222a/24, 226a/03

→ ḫāk-i pāya yüz sür-

yüz- Yüzmek 226a/14

yüzdir- Yüzdürmek 224a/24

-Z-

Zābil *ö.i.* Ütrut, Gürşāsb ve çocuklarının yaşadığı yer 200b/22, 204b/03, 212b/22

→ ᶜazm-i Zābil eyle-, dāstān-ı Rüstem-i Zābil, ḳalᶜa-yı Zābil

żābiṭ *(Ar.) is.* Subay, asker 213b/02

żabṭ *(Ar.) is.* Hükmü altında bulundurma

żabṭ eyle- 1. Ele geçirmek, hükmü altına almak: *Tūrān memleketi añundur lākin evvel varup, Īrān diyārın żabṭ eylesün Tūrān diyārı ḥāżırdur* 213b/14, 213b/25

2. Sıkıca tutmak: *Rüstem Ebreş'üñ ṣağrısına yatup oḳ üzerinden geçerken iki parmağı-la ḫadengi ṭutup, żabṭ eyledi* 216a/22

żabṭ it- 1. Ele geçirmek, hükmü altına almak: *Īrān'a gider varup, Īrān diyārını żabṭ idüp, Siyeh Merd-i Gilānī Şāh ve Sām ṣāḥib-ḳırān olsa gerekdür." didi* 201b/05, 213a/11, 230b/20

2. Sıkıca tutmak: *Rüstem pençe açup, Şāvrān'uñ gürzi hevādan iner iken keff-i destine alup, żabṭ idüp, gürzin de alup yabana atdı* 202b/09, 206a/06, 216a/13

3. Hakim olmak, tutmak: *Siper āyīneleri raḳṣa girüp ne ḥāl ise arḳada menᶜ eyledi. Ṭūs gürzin żabṭ idüp raḫş ḳuvveti-le meydān başına vardı* 202b/25, 205b/11, 212a/24

żabṭ ol- Zapt etmek, tutmak 208b/22

zāde *(Far.) is.* Evlat, oğul

→ hemşīre-zāde, ṣāḥib-ḳırān-zāde, şeh-zāde

ẓāhir *(Ar.) sf.* Görünen, belli olan

ẓāhir ol- Belirmek, ortaya çıkmak 202b/12, 210a/18, 225b/04

→ ṣūret-i ẓāhir

ẕaḫīre *(Ar.) is.* Hububat, yiyecek 210a/21, 211a/09, 225b/22

zaḫm *(Far.) is.* Yara 203b/12

zaḫm aç- Yara açmak, yaralamak 211b/25

zaḫm iriş- Yara açmak, yaralamak 211b/20

***zaḫm-dār** Yaralı

zaḫm-dār it- Yaralamak, yara açmak 212a/11

zaḫm-dār ol- Yaralanmak 211b/20

zaḫm-dār eyle- Yaralamak, yara açmak 212b/11, 212b/12

zaḫm-ı tīġ Kılıç yarası

zaḫm-ı tīġ irişdür- Kılıç yarası açmak 211b/23

zaḥmet *(Ar.) is.* Sıkıntı, eziyet 205b/03, 220a/11

zaḥmet çek- Sıkıntı çekmek 204a/23, 211b/07, 220a/11

zaḥmet vir- Sıkıntı vermek 205b/05

zā'il *(Ar.) sf.* Sona eren

zā'il ol- Sonlanmak, sona ermek 203b/17, 211a/08, 219b/08

Zāl / Zāl-ı zamān *ö.i.* Kişi adı 209a/16, 213b/16, 216b/12

ẓalām *(Ar.) sf.* Karanlık

ẓalām-ı şeb Gece karanlığı 203b/17

ẓālim *(Ar.) sf.* Zulüm ve işkence eden 218a/25, 229a/10

zamān *(Ar.) is.* Vakit, zaman 200b/07, 208b/10, 225b/16

zamān vir- (Bir işin yapılması için) süre vermek 217b/18

→ Īrān-ı Bahādurañ-ı zamān, Zāl-ı zamān, zemīn ü zamān

zamāne *(Ar.) is.* Şimdiki zaman 213a/13

żamīr *(Ar.) is.* İç, içyüz

→ pīr-i rūşen-żamīr

zānū *(Far.) is.* Diz 207b/02, 216a/14, 224b/18

-zār *(Far.) sf.* İsimlere eklenerek yer adı bildirir

→ çemen-zār, merġ-zār

żarar *(Ar.) is.* Zarar, ziyan 210b/24

żarar gör- Zarar görmek 202a/02

żarar it- Zarar etmek 230b/15

żarūrī *(Ar.) sf.* Zorunlu 221a/05

żāyiᶜ *(Ar.) sf.* Boşa giden, heba olan

żāyiᶜ eyle- Boşa gitmek, zayi olmak 203b/07

żāyiᶜ ol- Ölmek 202b/01, 206a/18, 206a/20

zebān *(Far.) is.* Dil

→ efᶜī-i zebān, ravī-i şīrīn-zebān

zeber *(Far.) is.* Üst

***zeber-dest** Güçlü, eli üstte 205a/07

→ güher-āb-ı zeber-dest-i ser-dār, güher-āb-ı zeber-dest, zīr ü zeber, zīr ü zeber ol-

zebūn *(Far.) sf.* Aciz

zebūn ol- Perişan olmak 220a/21, 225a/10

zehr *(Far.) is.* Zehir 209a/01

***zehr-nāk** Zehirli

zehrin ṣaç- Zehrini dökmek 221a/21

→ efᶜī-i zehr-nāk

zehre *(Ar.) is. mec.* Yiğitlik, cesaret 215b/19

zemīn *(Far.) is.* **1.** Yer, toprak: *Aḫşam olınca gidüp tā kim bir dıraḫt sāyesine gelüp raḫşından zemīne inüp, Ebreş-i gül-endāmuñ licāmın alup giyāha ṣaldı* 202a/11, 206b/13, 215b/02,

2. Memleket, ülke: *Kim "İlçiyem, Īrān-zemīn pādişāhı olan Keykāvus-ı Kāmrān'dan gelürem." didi.* 200a/12

zemīne at- Yere atmak 212a/05

zemīne būs it- (Saygı ile) eğilip toprağı öpmek 206a/22

zemīne dökil- Ölmek 223b/06

zemīne düş- Yere düşmek 203a/11, 216b/02, 223a/17

zemīne gel- Yere değmek 224b/20

zemīne git- Toprağa çakılmak 215b/07

zemīne ḳo- / ḳoy- Yere bırakmak, koymak 200b/11, 214b/09, 215b/12

zemīne rekz it- Yere saplamak 217a/01

zemīne ur- (Birisini) yere vurmak, çarpmak 204a/10, 206a/14

zemīn ü āsümān Yer ve gök 223a/03

zemīn ü zamān Yer ve zaman uygunluğu 223a/04

→ arḳasın zemīne göster-, ferş-i zemīn, Gīlān-zemīn, Īrān-zemīn, pāyların zemīnden kes-, ṣırtın zemīne getür-

-zen *(Far.) sf.* "Vurucu, vuran, atan, çalan" anlamlarına gelerek birleşik kelimeler meydana getirir

→ berhem-zen-i eflāk ol-, berhem-zen-i eflāk eyle-, Ġażanfer Şāh-ı tīġ-zen

zencīr *(Far.) is.* Zincir 206a/12, 215a/19, 215b/10

→ düvāl-i zencīr-i kemer

zeng / zengī *(Far.) is.* Kara yüzlü, zenci; Şiraz yakınlarında hüküm süren bir beyliğin adı ve tebaası 204a/13, 205a/22, 218a/12

Zengibār *ö.i.* Yer adı 201b/07, 203b/22, 204b/11

→ ʿasker-i Zengibār

Zenge / Zenge-i Şāvrān / Zenge-i ʿālī-neseb / Şāvrān / Şāvrān-ı Zenge / Zenge-i Şāvrān *ö.i.* Kişi adı 201a/19, 201a/25, 202a/12

→ der-bend-i Şāvrān

zer *(Far.) is.* Altın 204a/08

***zer-beft** Sırmalı kumaş 218b/07, 222a/05

zer ü zīver Altın ve süs 222a/08

Ẕer Kübād ibn-i Gūderz *ö.i.* Kişi adı 204a/08

zerrīn *(Far.) sf.* Altından yapılan

***zerrīn-kemān** Altından yapılmış yay

→ Ferruḥ-zād-ı zerrīn-kemān, taẖt-ı zerrīn

zevāl *(Ar.) is.* Yok olma

zevāl ol- Yok olmak 200b/07

ẕevḳ *(Ar.) is.* Eğlence, keyif 204b/24

ẕevḳ eyle- Eğlenmek, keyiflenmek 227b/05

ẕevḳ ü ṣafā Zevk ve sefa

ẕevḳ ü ṣafā eyle- Eğlenmek 209a/10

zeyn *(Ar.) is.* Süs

zeyn it- Süslemek 205a/13

ẕī / ẕū *(Ar.) sf.* Kelimelerin başlarına gelerek "sahip" anlamında birleşik kelimeler yapar

***ẕī-ḳıymet** Değerli, kıymetli 212b/16

***ẕū-fünūn** Bilgili, alim

→ dānā-yı ẕū-fünūn, kāmil-i ẕū-fünūn

zīb *(Ar.) sf.* Süs, bezek

***zīb-efzā** Güzelleştiren, süsleyen

→ ḳalʿa-yı zīb-efzā

zifāf *(Ar.) is.* Gerdeğe girme

→ beyt-üz-zifāf eyle-

zihī *(Ar.) ünl.* İşte! 207b/18, 207b/18, 221a/05

zindān *(Far.) is.* Hücre, hapishane 228b/10, 229a/15, 229a/25

***zindān-bān** Zindancı 228b/10, 228b/10

zīr *(Far.) is.* Alt, aşağı

zīr-i baġal Koltuk altı 202b/13, 202b/09

zīr-i baġala al- Koltuk altına almak 219b/02, 222b/09

zīr-i dest Eli altta; uyanık 220a/04

zīr-i ḳabża-yı taṣarruf Eline almak; hükmü altına almak 213a/08

zīr-i nāfe Göbeğin alt tarafı 208b/20

zīr ü zeber Alt üst 222b/22

zīr ü zeber ol- Alt üst olmak 225a/05

zīrā *(Far.) e.* Şundan dolayı 202a/02, 207a/08, 222a/20

zīver *(Far.) is.* Süs, bezek

→ zer ü zīver

żiyā *(Ar.) is.* Işık

***żiyā-güster** Işık yayan

żiyā-güster eyle- Aydınlatmak, ışık yaymak 217b/01

ziyāde *(Ar.)* **1.** *zf.* Çok fazla: *Rüstem nām bir oğlan ḥāliyen ṣāḥib-ḳırānlıḳ duʿāsı idüp, "ʿAṣruñ ṣāḥib-ḳırānı şimdi benüm dirmiş." ve Īrānīler aña ziyāde iʿtibār iderlermiş* 207a/06, 209b/03, 213a/15

2. *is.* Çok, fazla: *Güstehem bu ḥāli görüp ġulüvv idüp Ṭūs'ı meydāndan* *ḳapdılar ʿalem sāyesine; ammā bu aralıḳda Zengibār ʿaskeri bir ḥamlede on biñden ziyāde ḫāke düşdi* 203a/13

ziyade ol- Artmak, çoğalmak 228a/09

żiyāfet *(Ar.) is.* Ziyafet, toy 201a/08, 230b/19

żiyāfet eyle- Ziyafet vermek 201a/10, 201a/06, 230a/24

żiyāfet it- Ziyafet vermek 201b/09, 209a/08

ziyān *(Far.) is.* Zarar, kayıp

→ ejderha-yı ziyān

ẓuhūr *(Ar.) is.* Ortaya çıkma, zuhur etme

ẓuhūra gel- Ortaya çıkmak, meydana gelmek 210b/04, 222b/13

ẓuhūr eyle- Ortaya çıkmak, meydana gelmek 200b/16, 215b/14, 221a/23

ẓuhūr it- Ortaya çıkmak, meydana gelmek 201a/16

ẓuhr *(Ar.) is.* Öğle

→ vaḳt-ı ẓuhr

ẓulm *(Ar.) is.* Eziyet, zulüm 227a/03

zūr *(Ar.) is.* Kuvvet, güç 208a/23, 215a/12, 215b/24

zūr eyle- Gücünü bir tarafa yöneltmek 208a/20, 215a/15, 219b/15

zūr it- Gücünü vermek, yüklenmek 206a/03, 208a/23, 230a/05

***zūr-āver** Güçlü, kuvvetli

***zūr-mend** Kuvvetli, güçlü 223b/06

zūr-ı bāzū Bilek gücü 201a/19, 222a/20

zūr-ı evvel Önceki darp 208a/20

→ merd-i zūr-āver

z̲ü-l-ficān *(Ar.)* Hançer ismi

→ ḫançer-i z̲ü-l-ficān

zülf *(Far.) is.* Saç 208b/12

TIPKI BASIM

براكنده اولدی اثناده عسكر بر طرفدن كلوب جمع اولور ايجق عسكر جمع اولنجه مقدم بر نامه انشا ايدوب ارژنك
شاهه ارسال اولنسه سوداوه بانوی استه سكز بلكه نامه وارنجه مخالفت ايلميوب سوداوه بانوی ويره صكره
بكا بجون مقدم نامه كوندرسكز اولمزميدی ديو اعتذار ايليه دد كده دورت طرفدن ايتديلر پادشاهم بو سوز
بولندم پهلوان عالمك سوزی برندر معقول اولان مقدم نامه كوندروب حسن حاليله استمكدر ددیلر كيكاوس بو سوزه
راضی اولوب دونوب سلاوموننحكيمه ايتدی ای دانا شويله بر نامه ارژنك شاهه تحرير ايله ددی سلاموم حكيم
نوله شاهم ديوب كيكاوسك مرادی اوزره بر مفصل نامه تحرير ايدوب كيكاوسك الينه ويردی كيكاوس كوزدن كچوروب
مطالعه ايلدی اندن اوزرينه عنوان شهنشاهی اوروب بر كره ديوانی كوزدن كچوردی نظرين كودرز بيره اوزرينه صالوب
ايتدی ای دلاور سنی ايلچی نصب ايلدم آل بو نامه‌یی وار مازندرانه ارژنك شاهه ويراوقيوب نه جواب ايلرسه بكا خبر كتور
بزده اكا كوره تدارك كوره لم ديوب كودرزه نامه‌یی تسليم ايلدی اولدم آلوب امر پادشاهمك ديوب صنه ليسندن فالقوب
همان طشره چقوب رخشنده سوار اولوب اندن سرآينه كلوب تداركين آلات حربن اوزرينه اراسته ايدوب بر قاچ آدم ايله
بلخدن چقوب مازندرانه عزم ايدوب الغار ايله كونلرده بر كون مازندرانه كلوب ديوان ارژنك شاهدن ايچری كيرمكه عرض
ايلدی كيم الحيم ايران زمين پادشاهی اولان كيكاوس كامراندن كلورم ددی بو آلبر سكردوب ايچری كيروب ارژنك شاه اولكنده
براوبوب ايتديلر پادشاهم ايران زمين جانبندن بر پهلوان كلدی الندن نامه سی وار سيزه بولشمق استر ددیلر ارژنك اذن
ويردی چقوب كودرزه بيورك ددیلر كودرز بير رخشندن اينوب ديوان ارژنك شاهه كيروب ارژنك شاه تخت اوزره
قرار ايلمش صاغ وصول پهلوانلر صنه ليلرنده قرار ايلمشلر و صاغ طرفنده بر باش وزيری وار ايدی سنی مسلمان ايدی آدينه
صالح بيرديرلر ايدی ارژنك شاه كندوسی آتش پرست ايدی حاصلی كودرز بير ايچرو كيروب آداب اركانی اجرا ايلدكدن صكره
ارژنك شاهه دعا ايدوب قيام ايتدی ارژنك خان باش قالديروب ايتدی ای قاصد قندن كلوب و نه مصلحت ايچون كلدك
ددی كودرز بير استهزا طريقيله دعا ايدوب ايتدی پادشاهم كلديكم حاليا ايران زمينده كيكاوس كامراندن كلورم نامم وار
باقی جواب نامه ده دردیو نامه‌یی چقاروب ويردی ارژنك شاه نامه‌یی آلوب مهرين بوزوب وزير الينه ويردی وزير ده پای
اوزره قالقوب بلند آواز ايله قرائت ايلدی سرنامه بنام خداوند همه آفريدگان بنم قائدتنك حاليا پادشاه ايران كيكاوس
كامرانم سنكه مازندران شاهی اولان ارژنك شاهسن اشتدم پس پرده عصمتكده پرورش يافته بر دختر پاكيزه اخترك
واراميش آدينه سوداوه بانو ديرلر عيش بندغی بو آنه كلنجه تاهل ايلميوب شمدی تاهل ايلمك مراد ايلدكده سنك دخترك
سوداوه بانوی هر وجهله محل و مناسب كورديلر بناء على ذلك بو نامه‌یی تحرير ايدوب سكا ارسال ايلدم نامه وصول بولدقده
كركدر كه قيزك سوداوه بانوی جهازيله جمله تداركين كوروب نامه ايله وارن پهلوانمه تسليم ايدرسن واكر مراديكز
اولورسه سزده معا بونده كلوب سوره بنياد اولورالم اكر بويوق ديوب مخالفت ايدرسك صكره بلدم و اشتمدم ديميه سيز

اوزرینه لشکر بی شمار ایله واریرم قلعه وتاج تختك باشنه یعقوب بلکه باشین دخی کسرم یرینه بر آخری پادشاه مازندران ایلرم امر مقرر در دیوب نامه‌ٔ تمام ایلمش ارژنك شاه نامه دن بو جوابلری اشیدنجه غضبه کلوب وکمال غضبندن قهقها ایله کولدی همان نامه‌ٔ صالح بیرك الندن آلوب اورتاسندن ایکی پاره ایلدی وکودرزك اوزرینه آتی ویردی وایتدی وار پهلوان پادشاهك اولان کیکاوس شاهنه سویله انك باشنه صوق کچمش سودای مالخولیایه مبتلا اولمش بنم اکا ویرجك سوداوم ادلو قیزم یوقدر بیوز سوداوم کبی قیزم اولسه بریسین کیکاوسه ویرمم قنده قالدیکه بنم بر قیزم وار آنی بن کندی نفسم ایچون صقلرم بنم کمسنه‌یه ویرجك قیزم یوقدر شمدی سنی هلاك ایلردم ایلچیه زوال اولمز یقل وار کیت بلدیکنی قالمسون دیوب قوودی کودرز بیچاره دیواندن چیقوب رخشنه بنوب از زماندن بلخه کلوب دیوان کیکاوسه داخل اولوب یر اوپوب مقامنه اوتوردی کیکاوس ایتدی نه خبر یا کودرز دیدی کودرز دعا ایدوب ایتدی پادشاهم ارژنك شاه دکلدر قلتبان اوله بر لعین ایمشکم قبله‌ٔ اوجوردالنده بلکه اوصوده بر کافر یوقدر دیوب ارژنکدن اولان احوالی کلماتی جمله نقل وبیان ایلدی ونامه پاره لرین چیقاروب کیکاوسك حضورینه زمینه قودی کیکاوس چونکیم ارژنکك بویله کافرانه ملعنتن کوش ایدنجه بر آتش اولوب تیز موجود بولنان عسکر حساب اولنسون دیدی مازندران اوزرینه دیوب فرمان ایلدی محاسبه کاتبلری وآروب لشکرلری حساب ایدوب یدی کره یوز بیك عسکر اولمش کیکاوسه دفترین ویردیلر کیکاوس شهزاده لردن فرخزاد زرین کلاه نام بر شهزاده‌یی بنه‌یه وکیل نصب ایدوب طوس ابن نوذره تکرار سرعسکرلك خلعتی ویروب یوز بیك سپاه ایله مقدم جیش ایلدی و برادرك التمش بیك جنك ار ایله بارکاهلر اوزرینه تعیین ایدوب کندولری ایلرو چار قلعه جعی منزله سنده عسکر اوکنده سترو حائل اولور بر معنا ظهور ایلرسه دفع ایلیه کودرز باشنه باشه جمله خلعتلر ویردی قلعه‌ٔ سرخ اباد نامنده بر دربند وار در توران کیدرایکن بر یولده دربند سرخ اباد دیر قارننده بری کودرزده اوجقلق اولمق اوزره انتقال ایلمیشیدی بو محللرده کودرزك اول قلعه ده برهجیر نام اوغلی ایله کرد آفرید نام بر قیزی اولوردی زیرا کودرز والیه لرینی اندن آلوب نشو ونما بولمشلر ایدی **حاصل کلام** تمام نظام مهام سفر مازندران کوریلوب بر کون صحرای بلخدن طوس مقدم قرق بیك کوندم ار ایله قالقوب در عقب التمش بیك سپاه ایله طوسك برادری کستهم بارکاهلری رفع ایدوب چارپالره جمله ایدوب وبرادری طوسك قفاسنجه عزم راه ایلدی ارته سی کون پهلوانلر بو اللو یولنجه قالقوب جمله عسکره کیکاوس قالقدی قنده سین مازندران وقصد سوداوه بانو دیوب روانه اولدیلر رستم زابلده کیکاوس مازندرانه کتدوکین دویوب کندو بیخبر ایلدوکنه انجنوب خوش ایمدی ای کیکاوس بر وقت اولا که بکا محتاج اوله سین دیوب مقید اولمدی **بو یکادن** بز کله‌لم کیکاوس احوالنه مقدم جیش طوس سپهسالار بر کون جیحون کنارینه کلوب قوندی اولکون کنار جیحونده قالوب اغرلغی جیحوندن توران یقاسنه کچوردیلر کندولری عبور ایدوب توران یقاسنه کچدیلر **اوستاد اویله نقل ایلرکه**

٢٠١

بول اوزره افراسیاب اول وادیده بر لطیف شکارگاهی واراپدی بعض وقت کلوب اول شکارگاهده بش اون کون
مقداری صید شکار وعیش عشرت ایدوب اکلنوردی حکمت خدا اینه افراسیاب اول عشرتگاهده ایکن تاتار جاسوسلری
کلوب خبر ویردیلر که ای شاه توران بل وآگاه اول که ایران جانبندن برکوتورمز عسکر بیشمار ایله کیکاوس کامران بو
جانبه توجه ایدوب کلیوردیلر همان افراسیاب فکره واردی کیکاوسک بونده کلمکدن مرادی نه اوله اکر بنیم ایله جنك
ایچون کلسه هم بو یله کلمز وهم بو جانبه کلمز دوغری بهشتکند اوزرینه کیدردی اما صنعت بودر که قرشولیوب صورت
حقدن کلوردم دوست واری سندن حرکت کوستر برقاچ کون ضیافت ایلیم نه یره کیدرسه خبر الورم دیدی یاننده
اولان بکلره فرمان ایلدی جمله رختلرینه بنوب خبره منتظر اولدیلر افراسیاب تکرار کیکاوسه جاسوس کوندردی
یقین کلدکده خبر ایله دیو کند وده ضیافت طعاملری تدارك ایلدی جاسوس کلوب فلان محله کلدی دیدکده تاتار
بکلری وشروان میرزالری ایله سوار اولوب کیکاوسه قرشو کلدیلر بر محلده بولشوب خوش کلدیکز پادشاهم دیو
تمنا ایلدی والوب اول شکارگاهه کتوردی عظیم رعایت ایدوب اوچ کون کیکاوسه ضیافت ایلدی کیکاوسك
اوکنجه قاچوب کرچه پادشاهم سؤال ایلمك کستاخلقدر لکن بو جانبه توجه اتمکزه باعث نه اوله دیدی کیکاوسده
اصلی ایله تصویری کوروب مکر مازندران شاهی ارژنك شاهك قیزی سوداوه باتونك ایمش کورنجه میل ایلدم
نامه کوندروب منکوحه لکه استدم ویرمدی شمدی عسکر چکوب اوزرینه کیده یورمکه واروب ضرب دستمله
الام دیدی افراسیاب بلدیکه نه ایچون کیدردوکن ایتدی پادشاهم قنی صاحبقران عالم سیز کله بیله دکلیدردی
کیکاوس خیر اکا حاجت یوق یانمده اولان پهلوانلر کفایت ایدر شایدکه مازندران دیارینه کیدنجه بر دشمن
ظهور ایدوب کله ایرانه بر خسارت ایلیه ایران دیاری خالی قالمسون دیو رستمی براقدم دیدی افراسیاب رستمك
بیله اولمدوغندن حظ ایلدی اکر بیله کتمش اولیدی ایرانه اقین ایدردم نه غنیمتدن خالی اولمزدم دیو تأسف
ایلدی فکر ایدوب ایتدی باری کیکاوسه برزنك ایدهیم دیوب شمدی کیکاوسك یولی دربند عراقدن کچردی عراق
وعرب وزنکی پهلوانی حکم ایدردی آدینه زنگه شاوران دیرلردی غایتله زوربازو بر ممالك بردلاور ایدی یوزبیك
اره ممالك ایدی وبر اوغلی واراپدی آدینه تنکه دیرلردی بابدی زنگه شاوران اقرانی بوبهادر سرور ایدی افراسیاب
ایله غایت دوستلغی واراپدی سلطان عراق عرب زنکه عالی نسب اکیلوردی وحق تعالی بو زنکه شاورانه بر غریب
صدا اعطا ایلمشیدی اول صدای یوزبیك کنده وعسکرینه دخی تعلیم ایلمشیدی کجنکم بر دشمن عسکرینه مقابل
اولوب قوتیله جوابه قادر اولمسه جنك قارشمه ایدوب اول صدایی اجرا ایدوب یوزبیك عسکریله یوزبیسه اول
صدادن یوزبیك ات اورکوب صاحبیرینی اوردی یوزبیك عسکری اول اناده قلج اوروب خاکه براغورلردی
افراسیاب همان ال التندن کیکاوسك خبری یوغیکن بر نامه یازوب برسوز بیلور قاصد ایله زنکه یه کوندردی

برکون قاصد دربند عراقه کلوب زنکهٔ شاورانه بولشوب افراسیاب نامه سین ویردی زنکهٔ شاوران نامهٔ قرائت
ایلدی بنکه تورکستان پادشاهی اولان افراسیاب خانم سنکه سلطان عراق عرب زنکهٔ عالی نسب سین نامم وصول
بولدقدن معلوم اولکه ایران پادشاهی کیکاوس کامران بیک کره یوز بیک ار ایله مازندرانه سفر ایلمشدر مرادی اول
دیارلری بتون قبضهٔ تصرفنه المقدر کرکدرکه دربند شاورانه واردقدن اوکین آلوب یول ویرمیه سین سکا معادل
یاندن پهلوان بوقدر جمله سین قیروب اشیالرینی ضبط ایده سین وهم ارژنک شاهه دخی بر بیوک خدمت ایتمش اولق
سین بو طرفدن بندن بتون ممالک ایرانی ضبط ایدوب بن ایرانه پادشاه اولوب توران مملکتنی بتون سکا ویره یم دیمش زنکهٔ
شاوران بونی حفظ ایدوب تیز عسکرینه تنبیه ایلدی یوز بیک زنکبار عسکری حاضر اولدیلر زنکهٔ شاوران نکهبانلر
تعیین ایلدیکه قچن عسکرک اوکی کلنجه بکا خبر ایلک ددی اشته زنکهٔ شاوران کیکاوسک کلسنه منتظر اولدی بر
کلام بو طرفدن افراسیاب اوچ دورت کون کیکاوسه ضیافت ایدوب منافقانه عرض محبتلر ایلدی برکون کیکاوس افراسیابه
ایتدی ای شاه توران غیری کیدم لم واروب سودا آوم بانوی آلوب کسب مراد ایلمیکجه آرام قرارم یوقدر ددی وطوسه
امر ایلدی یارین کوچدر مازندرانه اوزرینه ددی طوس بسر چشم دیوب عسکر ایرانه منادیلرنی ایتدردی یارین
کوچدر دیوب عسکر ایران اولکون اول کیجه تدارکلرین کوروب صباح اولدی کون قبهٔ فلکدن باش کوستروب عالمی
منور ایلدیکدن کوچ بورولری چالنوب مقدم طوس قرق بیک سپاه ایله سوار اولوب عزم راه ایلدی در عقب کستهم
بارکاه کیکاوسی قالدروب طوس اردنجه روانه اولدی غیری عسکر ایران کروه کروه بوللو بولنجه قالقوب یوریدیلر
جمله عسکره کیکاوس عسکریله بنوب افراسیاب دخی بکلریله بنوب معا کوندردی کتدی بر ایکی ساعت برابر کیدوب
دوندی کیکاوس عزم مازندران ایلدی ییه ایچه قونه کوچه برکون دربند شاورانه یقین کلدکدن نکهبانلر کوروب
زنکهٔ شاورانه خبر ایلدیلر زنکهٔ شاوران یوز بیک عسکریله بنوب کلوب دربند شاورانی آلوب سد اسکندر کبی
قرار ایلدی بو طرفدن طوس سپهبد قرق بیک کزیده سپاه ایله کلوب دربند شاورانه کلدی عسکرک اوکی دربنده
کلوب کوردیلر یوز بیک قدر زنکبار عسکری دربندی المشلر قوش اوچورمزلر کلن عسکری یغلدی طوس کوردی عسکرک
ایلروسی کتمز بن ندر بونک اصلی یوخسه دربند تنکیمیدر عسکر کچمز ددکدن ایلروده بر آز کمسه کلوب طوسه ایتدیلر
ای شهزاده دربندی یوز بیک قدر زنکی ایله بر زبردست زنکی پهلوانی آلمش عسکره یول ویرمز که کچه لر بلمزکه
مرادی نه در دیلر طوس بونی دلتنک اولوب بر پهلوانه وار کور بونک اصلی نه در نیچون بو عسکرک اوکین آلدی
مرادی نه در بر خبر کتور ددی همان اول پهلوان ات سوروب اول محل کلدیکه عسکردن بر قاچ کمسنه ایلرو واروب
دربنده اوغرامق دیلدیلر اول زنکی پهلوانی نیزه ایله اوروب بر قاچین هلاک ایلدی غیری عسکرک کوزی قورقوب
ایلرو کمسنه وارمغه جسارت ایدمدی اول پهلوان واروب زنکهٔ شاورانک اوکین کسدیروب وخطاب ایدوب

ایتدی ای پهلوان بو عسکرك او کین نیه آلدك مرادك نه در بو کلن ایران زمین پادشاهی اولان کیکاوس کامراندر
صکره ضرر کورورسین زیرا بو عسکرده پهلوانلر چوقدر بلکه عرضك یقوب عسکرك پریشان ایدرلر عیبدر شویله بو طرفه
دور عسکر کچوب کتسون ددی زنکهٔ شاوران بو پهلوانه پر غضب بر له باقوب ایتدی ای پهلوان وار شاهیله سویله
دونوب بنه کلدیکی یوله کتسون اکر یوق دیوب عناد ایلرسه بو دربند بنمدر کمسهٔ کچورمم کیکاوس دکل سلیمان
اسکندر دخی اولسه کچورمم ددی اول پهلوان عسکر ایرانه طیانوب ایتدی ای نابکار ایلك ایله کتمز ایسك سنی کلك
ایله بوارادن ایره سیلورم دیوب ال نیزهٔ جانستانه اوردی ایروب زنکهٔ شاورانه بر نیزه عشق ایلدی زنکهٔ شاوران بو
پهلوانك نیزه سین قولچاغیله چاربوب منع ایلدی اول دلاورات قوتیله کچوب سرمیدانه وآردی اوتەدن دونوب
کوردی خصمی سد آهن مثال طورر اصلا حاجتی بیله دکل اول پهلوان تکرار بر نیزه دخی اوردی زنکه اینه قولچاغیله
چاربوب منع ایلدی اول پهلوان کوردی نیزه ایله اولمز کورز کرانه اوروب ایرشدی بر ضرب حواله ایلدی زنکهٔ شاوران
کورزیله چاربوب کورزینه آسان وجه اوزره منع ایدوب بر ضرب بنجه اوردیسه اول پهلوان منع ایده میوب دراز بدراز
زمینه نقش اولدی اما بو وقتده طوس کلوب قرق بیك سپاه ایله صف چکوب یغلمش اول پهلوان یقلدیغنه عسکر غلو ایدرق
قایدیلر طوس بهمن ایراکی نام بر پهلوانه اشارت ایدوب میدانه کیردی بو بهمن آت سوروب زنکهٔ شاورانك او کین الوب
ایتدی ای نابکار زنکی سمنسین اول دلاوری سرنکون ایلین دیوب بر نیزه ایکی کورز اوردی زنکهٔ شاورانك او کین
الوب ایتدی ای زنکی نابکار دیوب ضرب کورز اوردی زنکهٔ شاوران منع ایدوب بهمانی بر ضرب ایله رخشدن سرنکون
ایلدی برادری بهمان دزتن جامه ات قوپاروب زنکه نك راهن آلدی بهمانی توابعی میداندن قپوب بری جانبه کتوردیلر
بهمانه بر نیزه ایکی کورز اوردی شاوران زنکی انکده جمله سین منع ایدوب اینه سرنکون ایلدی حاصل کلام طوسك
یاننده نقدر پهلوان وارسیه جمله سین مغلوب ایلدی بو اراده کستهم کلوب طوسه ایتدی برادر بارکاهلری بنجه
اینلم ددی طوس ایتدی برادر بنم بلدیکم بو دربندکیم بو زنکهٔ شاوران چوق متین دلاور زنکی بونك الندن یول المز
وکنسیه یول ویرمز همان بارکاهلری دربندك بوجانبنه قوندرسین کوره لم نه ظهور ایلر ددی کستهم طوسك سوزیله
بارکاهلری قطاردندن انیروب اول اراده قوردیلر طوس کوردی اولماز رخشین سوروب شاوران زنکیه واروب
ادبیله عشق ایلدی ایتدی ای دلاور بو دربندی بو یله آلقدك مرادك نه در کمسنه طرفندنمی تعیین اولندك بو خصوصه
کندو لکندنمی آلوب نه استرسین ددی زنکهٔ شاوران ایتدی ای کستی نیلرسین سنی بو نه صوروجیمی تعیین ایلدیلر سنك
اوزرینه لازم دکل بنم دربندی آلدیغم اولمیشم الماميشم مطلق بو دربندن لشکری کچوروب ملکمی لشکر ایاغیله پایمال
ایتدرمم وآروب نه دن کچرسکز کچوب کیدك سزه مانع دکلم ددی طوس ایتدی ای پهلوان بو عسکر اولور اولماز عسکره
بکزمز حالیا موجود یدی کره یوز بیك عسکر در ایران زمین پادشاهی اولان کیکاوس کامراندر مراد ایلسه قرق الکی

کره بوز بیك عسکر جمعنه قادر دربسبللو بر بهادر زنکیه بکزرسین صکره یازق اراده ضایع اولورسین کیرودن کندیم
کلدکدم یانده بوقدر پهلوان کزیده ایران بهادران زمان واردر البته بری بری حقندن کلور انلرده شویله دورسون
صاحبقران عالم رستم ابن زال کله جك اولورسه حالك نیجه منجر اولوردی دکدم زنکهٔ شاوران طوسدن بوجوابی ایشدکلین
قهقها ایله کولدی اولدم همان دونوب ایتدی ای پهلوان هر بریکوز عنقای جهان کچینورسز چونکه بو قدر عقل تدبیر صاحبی
سن واروب بکا ایده جك نصیحتی پادشاهك اولان تیمارخانه دلیسی کیکاوسه ایلسك اعلا اولمزمی بویله سوزلقیله
اتمز همان طورمه حمله ایله سنکدم مقدارین بیلیرییم ددی طوس ایتدی حمله سن ایله زیرا بن حالیا وارث ملك ایرانم
وسر عسکر کیکاوس کامرانم ددی شاوران ایتدی حالیا بندم سلطان عراق عرب زنکهٔ عالی نسب یاد اولورم بر مملکت
سلطانیم وهم شمدیکه حالده درنبدی چکمکه داعیهٔ دعواسین کیدردیوب طوسی هر وجهله الزام ایلدی طوس النیزهٔ
جانستانه اوروب زیر بغله الدی دشمن بغلن ضبط ایدوب یمان نیزهٔ رخشنك بناکوشندن اشوردی وکبر کین ایله ابرق
زنکهٔ شاورانه بر نیزه عشق ایلدی زنکهٔ شاوران کوردی یمان نیزه طوسك جان المق قصدینه کلور زنکهٔ شاوران بدیکیم
طوس مرد نبرد آوردر اولکی اقرانی نیزه دکلدر نیزهیه سپر قابوب طوسك نیزه سنه برابر صوندی یمان نیزه ایسه سپری
بوس ایلدکدم شراره لر ظاهر اولدی سپر زنکهٔ شاورانك سینه سنه میل ایلدی زنکهٔ شاوران هله نیزهٔ طبنجه لیوب
بولنمز ایدی یمان نیزه زیر بغلدن یول بولوب یان یانه رکاب رکابه بغلین دوکرك سرمیدانه کتدی زنکه طوسك
نیزه اوروشنه تحسین ایلدی طوس کیروسنه بقدی کوردی شاوران سد اسکندر مثالی طوروب کندوسنه نکران
اولور طوسدم کوردی زنکهٔ شاوران حیقروب ایتدی ده ایمدی دورمه حمله ایله جنکمز بویلهدر دیدکدم طوس ایتدی
یا زنکه سندم حمله ایله سنکله حمله مز بیکا یك اولسون ددی زنکهٔ شاوران طوسدن بوجوابی اشیدیجك النیزهیه
اوروب ات سوردی طوسه بر نیزه حواله ایلدی طوسدم نیزهیه سپرین برابر صوندی یمان نیزه اینیئهٔ سپری بوس
ایلدکدم علو علو آتشلر صاچیلوب میدانده اولان خارخاشاکی سونجقه قلدی سپر درسینهٔ طوسه قیانوب طوس بره دم
دنجه غیرت ایله نیزهٔ طبنجه لیوب بولنمز ایروب قولتق التندن یول کوستردی یمان نیزه جبه حلقه لرین وخشابراق
یان یانه رکاب رکابه شاوران نیزه سین ضبط ایدوب چکوب کتدی طوس زنکهٔ شاوراندن بر نیزه یدیکیم اویوردی
اویاندی مست ایدی آیلدی بدیکیم همان شاوران متین زنکیدر اولدم کورزکرانن باشندن دوراینه یوب باریشدی
زنکهٔ شاورانه برضرب حواله ایلدی شاوران طوسك کورزینك کلیشندن حس ایدوب کندی کورزین برابر طتوب دوردی
بیت طوقندی کورز کورزه قوپدی طراقه • اونی ایردی خراساندن عراقه • اشنه کورز کورزه اینوب طوقندقدم ایکی کورز بر
اولوب شدت ضرب زنکهٔ شاورانك قوللرك حرکته کتوردی شاوران باشن قاچوروب ارقه ده اولان سپره آلدی سپر
اینه لری رقصه کیروب نه حال ایسه ارقه ده منع ایلدی طوس کورزین ضبط ایدوب رخش قوتیله میدانه باشنه واردی

اوته‌دن بو نوبت خصمن میدانده صاغ کوردکده طوسده کلوب میدان اورتاسنده دوردی شاوراننده بو بیتی اوقیدی
بیت سن ایتدك حمله‌ئ نوبت بنمدر • قاچوردك فرصتی دولت بنمدر • دیوب کورزك باشی اوزرندن قراقچوبروب ایرشدی
طوسه بر ضرب اوردی طوسده کورزك برابر ویروب کندینك کورزیله کورز بر اولوب شاوراننك کورزی طوسك باشنه
ایتمکه باشلادی طوس جان حولیله باشین قاچوروب ارقه ده اولان سپره الوب سپر اینه لری جنغ اوروب طوس ضرب
کورزدن عرق ریز اولدی هله غیرتیله منع ایدوب قتوب کورزین ایرشدی شاورانه بر کورز اوردی شاوران منع ایلدی
شاوران اوردی طوس منع ایلدی القصه اراده یدیشر کورز حمله سی اولدی طوس کوردی شاوران قتین زنکیدر
اما عسکرك کیروسی بربرین بصوب کلور کلن قونغدی پادشاه ایران کیکاوسده یقلشدی فکر ایدوب هرچه باداباد
بر کره دربندده عسکر ایله هجوم ایدوب اوغرا ارم بلکه بر ایش کوردم دیوب بونی ملاحظه ایدوب اما نوبت طوسده
ایدی بر کره کیرویه بقوب کستهمه اشارت ایدوب کندین دربنده اولان عسکر زنکباره اوردی شاوران طوسك
بو اقدامك کوروب اولدم عسکرینه اشارت ایلدی اول معهود صدا ایله یوزبیك زنکی عسکری طوسك اوزرینه یوریدی
بر ینه ایران عسکریده همان یوروینجه طوسك رخشی اورکوب طوس غافل بولنوب زمینه دوشدی باشی برطاشه
راست کلوب یارلدی قان یوزینه طوغری اقدی کستهم بو حالی کوروب غلو ایدوب طوسی میداندن قاپدیلر علم سایه
اما بو اراده زنکبار عسکری بر حمله ده اون بیکدن زیاده خاکه دوشدی کستهم ایتدی بو ایش بویله کیدرسه شاه
کلنجه عسکرك جملسی کیدر دیوب تیز طبل ارام چالدیروب عسکر طبل آرامی اشیدنجه بر برلرندن ایریلوب قوندیلر
طوسك باشین صاردیلر بو اراده لشکر ایران کلوب قوندی کیکاوس کلوب بکلر ایله قرشولیلر کتوروب قوندردیلر
قوندوغی کبی احوالی کیکاوسه بلدردیلر اولدم کیکاوسك کیفی بوزلدی براز عسکر آرام ایدوب کیکاوس امر ایلدی
دیوان کوسلرینه طرح لر اوروب بکلر بتون دیوانه جمع اولدیلر کیکاوس باشن قالدیروب ایتدی ای بکلر نه دیرسکز بو
زنکینك حالنه نیجه ایدم لم دد کده ارباب دیوانك هر بری بر سوز سویلدی آخر کار ایتدیلر ای پادشاه عالم ایتدی بر نامه
انشا اولنسون بقالم اولدم نه جواب سویلر دیوب اولدم همان بر نامه تحریر ایتدردی اولدم کیکاوس کستهم ابن
کودرزه نامه‌ئ ویردی اولدم نامه‌ئ الوب رخشنه بنوب شاورانه روانه اولدی اما بو یکادن شاوران طبل آرام
چالنجه دونوب قوندی ناکاه کوردی ایران پادشاهی کیکاوس کلوب بر کتور مز عسکر ایله قنوب قرار ایلدی بر آز
بارکاهنده بر کتوردی اولدی بو آبلر شاورانه ایتدیلر ای شاه ایران زمین پادشاهی کیکاوسدن ایلچی کلدی دیدیلر
شاوران کتورك ددی واروب کستهمی الوب زنکه اوکنه کتوردیلر کستهم دیوانه کیروب آداب پادشاهی یرینه
کتوردی زنکه شاوران خوش کلدك دلاور دیوب التنه صندلی قودیلر چوب قرار ایلدی بودم الینه شربت
ویردیلر الوب ایچدی بعده کستهم نامه‌ئ چقاروب شاورانه ویردی اولدم آلوب اوقیدی مفهوم نامه بودر که

ای زنکهٔ شاوران دربنددن بر جانبه طوره سین بزلر کچوب کیدهلم اکر مرادك انتساب واحسان ایسه سکا
عظیم اکرام ایدهیم وبکا تابع اولورسن دیارینه مملکت الحاق ایدهیم یوق دیرسك صکره سنك باشین کسوب
وجودك صحیفهٔ عالمدن قالدیریرم دیوب نامه سین تمام ایتمش زنکهٔ شاوران نامهدن بو جوابلری اشیدوب
غضبندن نامهٔ کسنهمك اوزرینه آتوب ایتدی وار پهلوان شاهك اوکلرینه سویله بو دربنددن اکا یول یوقدر بز
انی سهولتله بو دربنددن کچورمیز یا بنی بونده هلاك ایدوب باشم کسوب کچر یاخود دوکه دوکه بندم چکوب اوله
کچه یوخسه کاغد ایچینه یازو یازوب لاف کزاف ایله دربند کچلمز قوری لاف اقچه اتمز وجوهر نطقین وسرمایهٔ
تدبیرك ضایع ایلمسون ایکی شیدن برین اجرا ایدم بیلورسه دربندی اوته کچر ویاخود هفتخوان اوزرینه برنجی
کچه بیلورلرسه اول یولدن کیدر وهم یقیندر **حاصلی کلام** بلدوکنه قالمسون دیلرسه اویله ایلسون دیدی
کسنهمه بر خلعت ویروب یولا ویردی کسنهم طشره چقوب رخشنه بنوب کیکاوس دیوانه کلوب بارکاهه ایچری
کیردی ویر اوپوب نامهٔ ویردی زنکهٔ شاوران هرنه دیدی ایسه بر بر نقل ایلدی کیکاوس غضبه کلوب عسکره
ندا ایتدردی یارین جنکدر ای پهلوانلر نیدر بر قره صورتلو عربك کالی کیم بو قدر پهلوانمزه وارا اکا بر جواب ویره
بوقمیدر دی کرچه طوسك باشی یاریلوب زخمی وار ایدی لکن صاروب ینه دیوانه کلوب صندلیسنده اوتورمشدی
اولدم برین قالقوب منادیلره امر ایدوب یارین جنکدر نره ایدك عسکر خبردار اولسون دیدکده منادیلر ندا ایدوب
یارین جنکدر دیلر هرکس اکاه اولوب حاضر اماده اولدیلر **اوته طرفدن** زنکهٔ شاوران کسنهمی بری جانبه کوندردکده
اولدم کندینك یوز بیك زنکبار عسکرینه تنبیه ایدوب اکر کیکاوس عسکری بردن غلو ایدرسه سزلر دخی اول معبری
صد ایله بکا قفادار اولوب همان بردن یورویش ایدك دیوب بو قول اوزرینه ایکی جانبدن صباحه منتظر اولدیلر
چونکم ظلام شب زائل اولوب روز روشن اولدی **ایکی طرفدن** برلرندن طوروب اتلرینه سوار اولوب کیکاوس
کامران دربند قرشوسی یابان قوردروب اول ارادن جنکی تماشایه طوردی عسکر ایرانك کرینلری و پهلوانلری صاغ
صول کیکاوسك تختنك ایکی جانبین احاطه ایدوب اون ایکی بیك تیغ وتیر علمنده ماهر بهادر ایله کزارهٔ بر دل [illegible]
بتون اوردوی دائرهیه الوب بر طرفدن دوشمن کلوب خسارت کوسترمسون دیو بکلرلردی وسائر سپاه دخی صفلر
طتوب بر بری قفاسنده مرد اولنلر ایلرو وصفلرده تختلر کیروده طوروب هرکس ناظر بر میدان اولدیلر اوتهدن زنکه
دخی یوز بیك زنکبار عسکریله رخشلرینه سوار اولوب دربند اغزین الوب طوردیلر کویا که دربند ماشادر قهرمان
قاتل هوشنك اون یدی بیك کره یوز بیك ار ایله یولین آلدوغی کبی زنکهٔ شاوران دخی ییدی کره یوز بیك ار ایله کیکاوسك
یولین آلدی کیکاوس کامران فرمان ایلدی پهلوانلره کیرك شول نابکار زنکینك حقندن کلك دیدکده همان ایران دلاورلرندن
شیراسب بلخان ات سوروب زنکهٔ شاورانه مقابل اولدی سویلشورك ازغاشوب جنکه باشلدیلر شاوران زنکی تیرلسیك

بر نیزه ایکی کودرز حمله سین منع ایدوب و نیزه ایله اقداردی زنکه شاوران جوفلق کمسنه بنم چکمک قیدنده
اولمدی شبر اسباك قرنداشی مرد اسب میدانه کیروب شاورانه کلوب اوچ حمله ایلدی نوبت شاورانه کلوب اندن
رخشندن سرنکون ایلدی اشته شاوران کیکاوسك بر قاچ متین پهلوانن بر حملده بو یله سرنکون ایدیجك کیکاوسك
کوزی قورقوب وهمه دوشدی کندویه ایتدی قورقرم یانمده اولان پهلوانلر بو زنکیه جواب ویره مزلر اکر جواب
ویرمکه قادر اولمزلر ایسه بنم حالم نیجه اولور آه رستمی بیله کتورسم اولور ایدی دیوب کتورمدیکنه پشیمان اولدی
اولدم پهلوانلره ایتدی بر کوربن پهلوانلر کیرمسون اولور اولماز پهلوان کیرمسون دد کده همان کودرز یتمش التی
ارلیش قنده ایله رخشین میدانه سوروب شاورانك راهین آلوب نیزه حواله ایلدی شاوران رد ایدوب زنکحا وردی کودرزی
سرنکون اولدی برادری ذرکباد ابن کودرز کیردی شاوران آنیده سرنکون ایلدی **حاصل کلام** اولکون زنکه شاوران
فتح چوق پهلوانلر ایلکن یازاره چقردی کیکاوس عسکری بردن یوریدی زنکه شاوران اول معهود صدا ایله عسکری
ایرانی قرشولیوب یوز بیك زنکبار دکلاورلری قفاسیجه یورودکده نیجه رخش صاحبلرین زمینه اوروب اون بیك
متجاوز سیاه خاکه دوشدی سلاومون حکیم کیکاوسه ایتدی پادشاهم فرمان ایله طبل ارام چالنسون یوخسه عسکر
پریشان اولوردی کیکاوس سلاومون سوزیله طبل ارام ایله طرفلر اوردردی ایکی لشکر طبل ارام صداسین ایشدوب
بر برلرندن ایرلدی دونوب قوندیلر کیکاوس غایت پریشان خاطر اولدی نه دیکلر بر زنکی نابکاری بکا بو قدر عسکرمله
یول ویرمیوب الندن عاجز اولام دیوب بولسه کندونی پاره پاره ایلردی اول دم بکلر دورت طرفدن تسلی ویروب
الم چکمه پادشاهم لابد بریمز بریمز جواب ویره وزا و دیکرندن کد وره دفع ورفع ایلروز ددیلر اولکیجه نه حال ایسه
مرور ایدوب چون صباح اولدی ینه ایکی جانبدن سوار اولوب **اوته طرفدن** شاوران نیزه سنه طیانوب دوندی اغزنده
دوردی اوغلی تنکه قفاسنده ناظر میدان اولدیلر بو دن کیکاوس کامران دخی اول بهادرلری ایله صف چکوب
طوردیلر کودرزیان فرهاد ابن کودرزات سوروب زنکینك اوکینه الدی بر آز جنکدن صکره مغلوب اولدی **حاصل**
کلام سوز چوق لکن شاوران کیکاوس ایله یدی مصاف جنك ایدوب کودرزیان و سائر پهلوان ایران کیکاوس
یانندن نفرد وار ایسه زنکه شاوران جمله سنه بر لعب ایله غلبه کوستردی یدی کره یوز بیك عسکرك یوز بیكی
خاکه دوشدی کیکاوس لنوعاجز اولوب المندن اغلمغه باشلدی عاقبت سلاومون حکیم تسلی ایدوب ایتدی پاد
شاهم حق تعالی سکا بر صاحبقران لعسان ایلمشدر کیم بو دنیاده دنیا اولالی بر پادشاه مالك اولمامشدر انکله سن قیجون
بلمزسین نه واران بیله کتورسك بو زحمتلری چکمزدك ددی کیکاوس ایتدی یا سلاومون شمدی رستمی دعوت
ایلسك کلورمی البته اجنمشدر کلمز ددی سلاومون حکیم ایتدی کلور پادشاهم ایجون هر آدمك سوزیله کلمز اکر
کلورسه کودرز پیرك سوزیله کلور دنیجه کودرزا ایتدی خیر پادشاهم بن کتوره یم ددی سلاومون ایتدی کتور پادشاهم

کودرز سوزیله کلوردی انك غیری بر کمسه کتوره مزدی کیکاوس ایتدی یا کودرز البته کیدوب رستمی کتورمك کرکسین ددکده کودرز پیر ناچار اولوب سلام من حکیمه اولسون ای عمر نازنین باده ویرمش توجه اوتمه بونی بنده سکا برلشدیریم ددی اولدم یرا دوب طشره چقدی رخشنه سوار اولوب یلکن زابله عزم ایلدی غیری کیکاوس جنکنه مباشرت ایلدی زنکه شاوران کوردی کیکاوس طرفندن جنك حربی چالنمدی زنکه دخی مقید اولمدی هر نه زمان دیلرسه بن حاضرم استرسه اوتورسون استرسه جنك ایدوب نصیبك آلسون استرسه مملکتنه دونوب کدسون دیوب اشته بونلر بونده اوتورسون بز کله‌لم کودرز پیره راوی قولنجه کودرز پیر الغار ایله کوندرده بر کون زابله کلدی کوزلر رستمه کودرز کلیور ددیلر رستم ایتدی یا اصلی نه اوله ددی هله کودرز پیر کلوب رستم ایله بولشوب تمنا ایدوب ایاغ اوزره طوردی رستم ایتدی خوش کلدك یا کودرز بو محل بونده کلمکه باعث نه اوله ددی کودرز پیر تکرار تمنا ایدوب ایتدی دولتلو صاحبقران پادشاهیمز کیکاوس طرفندن الچیلك خدمتی ایله کلوب سن صاحبقرانه محبت نامه کتوردم باقی جواب نامه ده در دیوب کیکاوسك نامه سین چقاروب ویردی رستم نامه‌یی آلوب مطالعه ایلدی کیکاوس دیمشکه یا رستم دربند شاوران نام بر دربندده بر زنکی نابکار پیدا اولوب یوز بیك زنکبار ایله اوکیمز آلوب بزه یول ویرمدی ایکی کره مصاف جنکین ایلدك فی الجمله پهلوانلریمزه غلبه ایدوب یوز بیك قدر عسکرم هلاك ایلدی اکر کلوب زنکه شاورانی طوتوب ویاخود هلاك ایدرسین و بکا یول ویره سین دیمش رستم نامه‌یی کودرزك الینه ویردی دونوب ایتدی یا کودرز بو طرفدن زنکه جنکنه کیدیلور قدرو کیکاوسك بزه احتیاجی یوقدر اکا یاننده اولان پهلوانلر یتر البته بنه بر تدبیر ایله قوللاین بولورلر ددی کودرز اویله دیمه دولتلو صاحبقران یازق بو قدر عسکر هلاك اولور زیرا زنکه شاورانك جنکی مخالفدر سندن غیری اکا جواب ویرر یوقدر ددی رستم ایتدی خیر یا کودرز کتمم بیهوده زحمت چکله وهم بردخی بو تکلیفی بکا ایلمه سکا صکره خاطرم قالور دینجه کودرز کوردی رستم کمال مرتبه رنجیدهٔ خاطر اولمش خوشمدی دولتلو صاحبقران چونکم سن کتمدك دنصکره بندن غیری کتمه نه حالدی وار ایسه کورسونلر اکر قبول ایلمز سکز بنده یا بخله ویا کندو قلعه سرخ اباده کیدوب اوغلم هجیره وقیزم کرد آفرید ایله اکلنورم ددی رستم ایتدی یا کودرز اکر کتمز سك بنم یانمده اوتور سنکله عشرت وصحبت ایدرز ددی کودرز پیر غیری مقید اولمدی او کون رستم ایله قالوب ارتسی کون رستم کودرز ایله مجلس قوروب براز ایچدیلر اثنای صحبتده رستم کودرزه ایتدی یا کودرز هیچ بنی نه او توری اورده و کرانك پهلوانلرده بنم ایچون نه سویلرلر ددی کودرز پیر فرصت بولوب ایتدی خیر دولتلو صاحبقران نه سویلیه لر کرك خلقده سوز چوق ایچوق کندی بیلنلر سویلمز چوغی بیسیا یه اولنلرك اغزنده بعض نامناسب سوزلر سویلنور لسانه کلور جواب دکلدر نیلیلم بز کندو قیمزه باقه لم دیوب سوزی غیری برمابتدی اما رستم بو سوزدن تنبه اولوب ایتدی یا کودرز اول سویلدکلری سوز ددی کودرز پیر نیلرسین دولتلو صاحبقران سوز دکل افواه سوزنیله آدم قولاقنی اصار ددی

رستم دبیلك شبهه‌یه واردی البته سویله نه کوردیکم دیدی کودرز ایتدی بهی دولتلو صاحبقران نیچون ابرام
ایدرسین صکره بلکه کوجنه کله خلقك بو سوزینه نه عمل اشته دیدیلر که رستم قورقوسندن کلمدی دیرلر حتی
کلورکن بر قاچ کمسنه بر یرده سویلیشورلرکن اوزلرینه اوغرادم بنی کورنجه سوزی کسدیلر ایچلرندن بری کمال تعصب
ایدی تنهایه چاغروب ایتدم بنی کورنجه نیچون مصاحبتیکز کسدیکز اصلی نه در دیجه مکر بری دیمشکه رستم بو جنکه
کلمدوکینك اصلی نه در بیلورمیسکز دیمش انلر دیمشکه پادشاهیمز سن کله بونی دیمش اولان کلمدی دیمشلر اول کسه
یوق اصلی اویله دکل قضیه مقدم رستم کیکاوسه یلوارمشکه پادشاهم صقین بنی مازندرانه بیله آلوب کیتمه زیرا اول
یولده دربند شاوران واردر اکا زنکه شاوران حکم ایلر زیاده قوت بازویه مالك زبردست پهلوان در شاید اوکومز آلقوب
بزمله جنك ایلمك اقتضا ایلیه اراده عرض صاحبقرانی شکست اولمسون دیو کیکاوسدن صورت ظاهرده خلقه قورقوسن
کیمه دیدی اشته اصلی بودر دیمش انلرده اعتماد ایدوب تعجب ایدوب دورورکن بندن اوزلرینه کلدم دیدی رستم
بو جوابلری کوش ایدنجه دونوب ایتدی یا کودرز دکله ایمدی ای نازنین عمرك باده ویرمش نیجه دیدیم عجب نیچون
بیلورمکه بو سوزی اوردوده کمسنه لسانه کتورمز کل سر جاوز الاثنین شاع مضمونجه ایکی طوداقدن چیقان کلمات
بتون عالمه منتشر اولور همان آت کورك ایلدی کودرز کوکلندن شکر ایدوب هله رستمك کوکلین ایلدم دیوب
شاد اولدی بو آراده ابرش کلندام بحر نیشانا و توز التی پاره آلات اوزرینه زین ایتدیلر ونیك طاشنه یناشدردیلر
سلحداره امر ایلدی جبه صندوغنی کتوروب رستم اوکینه قودیلر رستم قفلن کشاد ایدوب ایچندن یتمش ایکی
پاره آلات صاحبقرانی تزیین ایدوب و کودرزه اشارت ایدوب رستم ابرش کلندامه سوار اولوب کودرزی
یاننه آلوب اتباشی برابر مصاحبت ایدرك قنده سین دربند شاوران دیوب روانه اولدیلر بونلر کله دورسونلر
راوی قولنجه اویله‌که کیکاوس زنکه شاوران ایله یدی مصاف جنك ایدوب یوزبیك عسکری تلف اولوب آخر
کودرز پیری رستمه وار احوالی افاده ایله دیو کندوسی جنك ایلدی زنکه شاوران دخی کوردی کیکاوس
جنکه مباشرت ایلدی اولدم مقید اولمدی اراده بر قاچ کون مرور ایدوب شاوران کوردی کیکاوس طرفندن
حرکت یوقدر ایتدی بونا بکا رنجه برا و یوروب بو قدر عسکر ایله دیار عراقی ضبط ایده ایوسی بر کون مقدمجه
بو عسکری پریشان ایلیکدر دیوب همان یوزبیك عسکر ایله سوار اولوب دربنددن اوکه کلوب بر زنکی ایله خبر کوندردی
بو ساعت یا بنوب جنکه مقابل اولسون و یاخود بو آرادن قالقوب نه یره کیدرسه کتسون دیوب اول زنکیله
بو خبری کوندردی بو خبر کیکاوسه کلنجه ناچار اولوب امر ایلدی بتون عسکر ایران بنوب ینه صف بغلدیلر
شاوران میدانه کیروب ار طلب ایلدی کیکاوس صاغنه صوله بقوب ایتدی قنغیکز میدانه کیروب زنکه ایله
مقاتله ایلر دینجه طوس بر کره رخشن اوینادوب کیکاوس اوکنه کلوب همت ایله پادشاهم دیوب اذن طلب

ایلدی و بنار اتش کبی میدانه کیروب زنکهٔ شاوران اوکین الدی و عشق ایلدی زنکهٔ شاوران مرحبا ایدوب طوسه
ایتدی بقه نیجه بر بودر بنه اوکنده اوبوندر سکز بو ملکنی حفظ ایلیه بکز و آروب برغیری بولدن کیدک بوارادن کیمک
اولمز اقتضا ایلدیکی بو اراده سزک جملکز هلاک ایدوب سزی دنیا زحمتندن خلاص ایلمک کرک دد کرم طوس دونوب
ایتدی ای نابکار قلیش اخشامی چهره لی قلتبان زنکی کیکاوس بو طرفه کلدکدم صاحبقرانی کوردمی نوله کرک
دیوب غروری کندونه بو قدر زحمت ویردی شمدی بنه صاحبقرانه محبت نامه کوندردی بوکون یادین کلور کورورسز
حالیکی دد کرم زنکه کولوب ایتدی بره نابکار اشته هر بریکز کندی مقداریکز اکلیوب بلیکز و قوتیکز تجربه ایلیکز
بونده نصکره کلجک پهلوانلیله بنی قورقودرمسز اکر کلورسه انکدم بو سلسلک حالی وار دردطورمه حمله ایله کل کلسون
جملکره صلاو دیلدی و ککرددن قالماك ددی بونلر بربرلرینه حمله ایدوب باشلیلر کورز جنکنه کون قبه فلکه دکنجه
جنك ایلدیلر نوبت زنکهٔ شاورانه کلدکده طوسه شدید اولمق اوزره برضرب کورز حواله ایلدی اما زنکه حوصله
بر مقدار کیرودن اوروب طوسك بندوکی رخشنك کله سنه راست کلوب طاردغان ایلدی طوس رخشیله بیله
زمینه سرنکون اولدی حتی ایاغیدم اوزنکوده قالوب چقارامدی زنکهٔ شاوران کورزین ضبط ایدوب رخشك
ضربیله برحیلی برکتدی دونوب بقدی خصمی سرنکون اولمش مراد ایلدی کلوب طوسی بندیم چکه و یا خود باشین کسه
بنه ار طلب ایلدی اکر کلمزلر ایسه همان یوز بیك عسکریله اوغرایوب بونلری پریشان ایلیه ات باشین دوندروب
طوسك اوزرینه یوریدی دخی کسه ابلروو اروب طوسی خلاص ایلمکه قادر اولمدی بو محللر رستم ایله کودرز بیر
پشته اوزرینه چقوب عسکری کوردی حالیا جنك ایدیورلر رستم دونوب کودرزه ایتدی یا کودرز بنم کلدوکم
کیکاوسه خبر ویردیوب کندی همان میدانه یوریدی زنکهٔ شاوران بو دم اوته دل دونوب طوس اوزرینه کلنجه رستم
یلدیرم مثالی بر شی سوروب جك الین ای قلتبان خصمك بنم کلدم دیوب وآردی طوسی قالدیرین دیوب اشارت ایلدی
علم سایه سندن کوردیلر رستم کلدی کودرزده بو محلده کیکاوس اوکنه کلوب یراو بدی ورستمك کلدوکین خبرده ایلدی
کیکاوسك اولسون وجمله ارباب دیوان اولسون رستمك کلدوکنه شاد اولدیلر اولوسی دیری دیریسی یری نیشلو اوزرها
اولوب سکردیشوب میدانه طوسی الدیلر رستم دخی اوکین کسه یروب ایتدی بقه بره نابکار زنکی دیونجه زنکه نك اوردی
اغزینه کله یازدی رستم ایتدی بره نابکار زنکی سن کیم اوله سنکم ایران زمین پادشاهی کیکاوسی یکرمی یوز بیك
عسکر ایله بولندك الیقویوب بو قدر خسارت کوستره سین ایمدی دورمه حمله ایله دیوب خشم و کین ایله بر یا قش
بقدیکه زنکه نك نطقه مجالی قالمیوب بر کرم برزخانه ستونندن نشان ویرن نیزه منتهاسین الینه الوب رخشنه میدانه
ویروب ایریشوب رستمی الملق قصدیله رستمه بر نیزه اوردی رستم اصلا مقید اولمدی بلمیلرهای کیدی زنکی های
کوردکی رستمی بیله شاشوردی ددیلر اما بلمیلر کندی زنکهٔ شاوران کورك شمدی نه ایلسه کرك ددیلرهله نیزه

تمام خطا برینه کلدکیم بر یول رستم الصنوب زنکهٔ شاورانک اول عجایب نیزه سین طوب دبندن ویلمان کروسندن
طتوب لنکر ویردی زنکهٔ شاوران ستر اسکندری مثالی قالوب نیزه سین الیر وسوردی اولمدی کیرو چکدی اولمدی رستم
بر کرة ظور ایدوب شاورانک آوجی درتسیله نیزهٔ چکوب الندن الوب عسکره دوغری آتی ویردی زنکهٔ شاوران الحوال
نه اولاجغین فرق ایدوب اولدم اولمزاری اولوب غیرتیله همان طرفلیندن کورز کوم بیکری چکوب الینه الوب اوکنجی
بخشندن طتوب باشی اوزرندن فرافی چویروب رستمه بر کورز حواله ایلدی رستم پنجه آچوب شاورانک کورزی هوادن ایلیو
ایکن کف دستنه آلوب ضبط ایدوب کورزندم الوب یبانه اتدی زنکی بو حالی کوروب کندوسنه ایتدی بکا شمدنکیرو اولکدن
ایوسی بو قدر دیوب همان بر کرة میانندن تیغ خرابک عریان ایدوب ایتدی ای نابکار زآلی باری سنک وجودک صحیفهٔ عالمدن
قالدیرم دیو باربیشوب رستمه دیره بر تیغ حواله ایلدی رستم ابرشی فجقلیوب قولتوغی النه کیردی شاورانک بلکندن
قپوب اویله صقدیکیم شاورانک برمقلری تحملوق خیاره دونری طرنقلری اراسندن قان فواره مثالی اقمغه باشلدی وقلچ
الندن زمینه دوشدی رستم بک میخ اوزرینه دونوب شاورانک صورتنه بر سیلی صاحبقرانی اویله اوردیکیم زنکهٔ شاوران
کوزلرندن انشلو صاچیلوب باشی دوندی وعقلی کیدوب دیهٔ سنک اوزرینه رخشنک معلق زمینه سرنکون اولسه کرک
ایکن همان رستم پنجه صنوب شاورانک دوالندن وزنجیر کمرندن قپوب بر الما مثالی قولی اوزرینه آلدی وابرش کلندم آلمجی بنک
باشین چویروب علم سایه سنده کیکاوس کامرانک حضورنده همیشه دوشمنلرین پایمال اولسون پادشاهم دیوب شاورانی
زمینه اوردی واوزرینه دوشوب شاورانک ایکی دستنک قفاسنه بند ایلدی کیکاوس صفاسندن ایاغه دوروب خوش
کلدک یا رستم باقی بکا اولان احواله بو نابکار بزم بونجه کوندنبرو راه اولوب بولیمزدن الیقوردی دیدی ومیدان سیاست
کاهه چوکردوب جلاد دایلدی جمله دلاورلر کندودن رخنه کوروب دلکیر ایدیلر کسنه صاحب جمعی زنکهٔ شاوران
کوردی ناکاه بره هلاک اولسه کرک بر کرة رستمه بقوب کوکسین بکوردی امان دولتلو صاحبقران اولنجه بنم خلقه
بکوشک اولوب خدمتک ایدم بیم بنی خلاص ایله ددکیم رستم ارقدن بیلور شاوران کبی بر دلاورک ضایع اولدوغین
روا کورمیوب همان اولدم برندن قالقوب کیکاوسه اوکنده یر اوپوب ایتدی پادشاهم بو پهلوان قانن بن قوللرنه بغشله
یازقدر بویله دلاور ناحق یره ضایع اولمسون ددی کیکاوس بیلسون باغشلمسه رستم ایله بوزوشمق اقتضا ایدر خوش
ایمدی یا رستم سکا بغشلادی هر نیجه دیلرسک اویله ایله ددی همان رستم واروب کندی الیله زنکهٔ شاورانک بندین
آلدی چاپدی وارا ایمدی یا زنکه هر قنده دیلرسک کیت سکا اذن ددی زنکهٔ شاوران زمینی بوس ایدوب ایتدی ای صاحبقران
شمدنکیرو اولنجه قولک اولورم ددی رستم ایتدی کوزل اما بزه خدمت ایدن البته بزم دینمزده اولمالیدر ددی شاوران بیک
معقول دیوب همان سلاموتن تلقین ایلدی شاوران شریعت داووده کیروب مسلمان وبندهٔ سبحان اولدی اولدم رستمه ایتدی
دولتلو صاحبقران واره یم عسکرمده جمله ایمانه کتوروب بونده کله لم ددی رستم ایتدی نوله وارددی اولدم شاوران

کیکاوس اوکندم یرا اوپوب قبول اولوب ایمانه کلدی کیکاوس حظ ایدوب خلعت کیوردی زنکه نکرآد یرا اوپدی رستمک
دامنن بوس ایدی وطشره چیقوب رخشنه سوار اولدی ودربنده کلدی اماقچن رستم زنکه اول حاله قودقدم اوغلو ننکه
یکرمی بیک اریله فرار ایدوب قلعیه کتدی شمدی زنکه کلوب کوردی اوغلو یکرمی بیک اریله قلعیه قاچمش جهنمه دیو
سکسان بیک اریله قالقوب لشکره کلدی کیکاوس عسکری ینه یری کتی یوز بیک اولدی بر قاچ کون اول وادیده اکلنوب
برکون عزم مازندران ایتدیلر ایکی ساعت کیدوب کیکاوسک آتی باشین چکوب طوردی رستمه طوردی کیکاوس دونوب
ایتدی یا رستم سن بو ارادن غیری ینه دون زیرا بن کلورکن افراسیاب راست کلوب اصلیله مازندرانه کیدم چکیم بلردم
شاید سنده اول یرده بولنمیوب بر عظیم خسارت ایلیه معقولی ینه دونوب ایرانه کیتمک دردی رستم بو سوزدن محزون
اولوب ایتدی بهی پادشاهم نیچون بویله ایدرسک بنی یانکدن نیچون ایردسین بلکه اشین بتمز دیوب ابرام ایدنجه کیکاوس
غضبه کلوب ایتدی توه یا رستم سکا دیدکلرک استماع ایله غیریسین بیلورسین سنکله بتجک ایش بتمسون دیوب کیکاوس
الندم اوکا رخشین سوردی رستم بو جوابی ایشدیجک کویا بر آتش ایچره دوشوب قالدی کیکاوس عسکریله چکلوب
عزم مازندران ایلدی رستم المدن آغلیوب الهی کیکاوسک ایشی بنسز بتمسون دیوب یوزین خاکه سوروب دعا ایلدی
اول ساعت رستمک دعاسی قبول اولدی رستم اول ارادن دونوب افکار وبکا ایله عزم زابل ایلدی اخشام اولنجه کیدوب
تاکیم بر درخت سایه سنه کلوب رخشندن زمینه اینوب ابرش کلندامک لجامین الوب کیاهه صالدی کندیده درخته
ارقه ویروب کیکاوسک ایتدوکی جفونی دوشنورکن رستمک کوزلرک خواب الدی اویله نفیر خوابه واردی رؤیاسنده
رستم نه کوردی قرشوسنده بر پیر روشن ضمیر ظاهر اولدی اق صقال دوالکرده یوزنده نور الهی لمعان ایلر رستم بو پیری
کوروب سکردوب واروب الین اوپدی بیر نورانی ایتدی مرحبا یا رستم دیوب ارقه سین صغادی دونوب ایتدی یا
رستم المجکمه کیکاوسک ایشی سنسز بتمز صکره ینه سکا محتاج اولورسن خاطرک خوش طوت وهم بو جنکک متعالی
حق تعالی لطفاندی نصیبک واردر الوب نائل مرام اولسک کرکدر دیدی یارین قالقوب صاغ طرفنه توجه ایله دیوب
غیب اولدی رستمده خوابدن بیدار اولوب صباح اولنجه عبادت ایلدی چونکم صباح اولدی رستم یرندن طوروب
ابرشنک لجامین اوردی اوزرینه سوار اولوب اشارت اولندوغی طرفه روان اولدی کیدرکن قرشوسنده سکسان
قدر سوار پیدا اولدی رستم بونلری کوروب یا بونلر کیم اوله دیوب رستم واردی انلر کلدی یقین کلنجه بونلر رخشلرندن
اینوب سلاملمه طوردیلر رستم کوردی ایچلرندن بری شاهانه لباسیله وصاحبقرانلر طرزی اوزره آلات حرب قوشانمش
رستم برابرلرینه کلدکده قدحمیده ایدوب بو نوجوانه سلام ویردی اول نوجوان تعظیمیله سلام الوب سکرتدی رستمک
رکابک بوس ایتمکله رستم قومدی اول نوجوان ینه رخشنه سوار اولوب سائرلرده بنیدیلر رستم اول جوانک یاننده الوبات
باشی برابر مصاحبت ایدرک کیتدیلر اما رستم اول جوانه سؤال ایدوب کیمسکن وبزه استقباله سبب نه در دیو بوارالی

قنغی دیاردنکندر دردی اول جوان ایتدی دولتلو صاحبقران شمدی اشته اوکومزده بر قلعهٔ زیب افزا واردر که
ادینه کیان اباد دیرلر سابقا تاج ولیلجهٔ قانون ایلین کیان شاه بنا ایلمشیدی اول قلعه نک بر پادشاهی واردر ادینه
میجای عابد ابن الیعم ابن جعسم ابن یوسف نبی ابن یعقوب نبیدر حضرت یعقوب نبی اولادلرندندر لقبنه میجای عابد دیرلر
طغستان سنه درکه سلطنتندن ال چکوب کندونک بر باغچی واردر باغ بهشت دیرلر اول باغده کیمسه قیادن بر موضع
واردر اول موضعده اولورر اول میجای عابدین بن قوالک اوغلویم آدیمه غضنفرشاه تیغ زن دیرلر بر بیوک برادرم دخی
واردر ادینه مظفرشاه تیرانداز دیرلر زیاده یاوز اوقانا رحالیا پدریمز میجای عابد یرینه پادشاهدر بو کیجه بزی
پدریمز دعوت ایدوب ایتدی اوغللریم دین فلان یولدن عالمه صاحبقران اولان رستم ابن زال کلسه گرکدر مسافرنی
درانی استقبال ایدوب کتورک زیرا انک بونده نصیبی واردر دردی اشته بن قوالک سیزی کورنجه بلدم دردی رستم
بونی زیاده ممنون اولدی بو اسلوب اوزره مصاحبت ایدرک برازکتدیلر ناگاه قرشولرینه کیان اباد کورنجه
نمایان اولدی غضنفرشاه تیغ زن ایتدی اشته سلطانم قلعه مز بودر دردی برازدخی کیدوب قلعه قریب اولدقده
قرشودن سکسان قدر اتلو دخی نمایان اولدی غضنفرشاه ایتدی دولتلو صاحبقران اشته کلن برادرم مظفرشاهدر
دردی تمام یقین کلدکده مظفرشاه رخشندن اینمک مراد ایلدی رستم اینمه دیوب یمین ویردی ات اوزرینه کورشدیلر
رستم مظفرشاهی صاغ طرفنه غضنفرشاهی صولنه الوب صحبت ایدرک قلعه‌یه کلدیلر سرای مظفرشاهه کلوب بونلر
رخشلرندن زمینه اینوب رستمک قولتوغنه کیروب یوقاری چقاروب تختی تکلیف ایلدی رستم اوتوردی غضنفر
شاه یرین کوستردی رستم کچوب قرار ایلدی مظفر ایله غضنفرشاه مقام خدمتده استقامت کوستردیلر اندن طعام
کلوب یندی بعده مجلس کلوب تمام کیفلر کرماکرم اولوب رستم قرشویه نظر ایلدی کوردی بر صماقی مرمردن بر
ستون وضع ایلمشلر اول ستونک نصفندن اشاغی وافر اوقلر اتلخنه ایلمشلر کمی نصفنه دک کیرمش وکمی دخی
از اوقلرک اوزرنده یدی مسمار میخلمشلر رستم دوروب ایتدی ای شاه جهانلر کستاخلق اولمسون اما شول
قرشوده کوردیکن ستون ندر اول ستونده اولان خدنکلر ومسمارلر ندر دردی مظفرشاه ایتدی دولتلو اول
ستون بزم الهمان کاهیمزدر اول کوردیکن خدنکلری بن قوالک میخلدم اول مسمارلری بزدن کوچک بر همشیره مز
واردر آدینه سنه نحت بانو دیرلر مشتو ایله کچورمشدر دردی رستم تحسین ایدوب آفرین ایلدی ایتدی
یا مظفرشاه هنر کیم کمال تحصیل ایلمش سز دیوب مدح ایلدی مظفرشاه اعتذار ایدوب بنم صاحبقرانلر حضورنده
نه عرض هنر اجرای کمال ایده جک حد ومقداریمز می واردر انجق بنده صاحبقرانلر عالمک حسن نظریدر دیوب
برازدخی بادهٔ کلرنک نوش ایدوب رستم تمام مست اولدقده کوزلری طاس پرخونه دونوب ارالک جوهری
دردونده برقاروب دوندی مظفرشاهه وغضنفرشاهه بقوب ایتدی ای شاهلر سزلردن نیاز ایدرم که

بر هنر کوستره سز تماشاسندن ممنون اولوردم ددکده مظفرشاه امر صاحبقران عالمك دیوب اشارت ایلدی مظفر
شاهك تیر و کمانك کتوروب نظرنده قودیلر مظفرشاه زانو اوروب کلوب کمانی دستنه الوب و برخدنك سر تیز آلوب بچه
کمان شصتن بولدروب خدنکی ایچ قبضه دن کشاد ویردی خدنك اول ستونه کلدکده نصفنه دك کومولوب نصفی طشره
قالدی درعقب برخدنك دخی کشاد ویروب اول برخدنکك یاننه اوروب اولده نصفنه وارنجه کومولوب نصفی طشرده
ستمه طوتار اوغلان کبی دترمکه باشلادی درعقب بر دخی بویله ایدوب بعده رستم دلاورك زانوسن بوس ایدوب
صاحبقراندن عذر دیلدی رستم تحسین ایلدی بعده غضنفرشاهه خطاب ایدوب سنده بر معرفت لجو ایله
دیدی غضنفرشاهده اشارت ایدوب تیغك کتوردیلر اوکنه قودیلر رستم سیر ایدرکن برکره غضنفرشاه برندن قالقوب
عقاب منالی تیغین قاپوب نجه اتلدی ایسه اول ستونه بر تیغ اوروب و ستونك اوته طرفندن بارلیه دوشدی رستم
آکا نظر ایدرکن غضنفرشاه تیغی میانه صالوب کلوب یرنده قرار ایلدی رستم الن ارقه سی یرده ایدوب عذر دیلدی
رستم کبی صاحب نظر بکلر در غضنفرشاهك تیغی غلافندن نه زمان چقاروب و نه زمان غلافنه قودی رستم کورمدی
غضنفرشاهك بو مرتبه چابکلکن اتمسین کوروب صد هزار تحسین ایلدی اما ستون نه یرنده طورر قالقوب ستونه
بقدی اصلا کسلدوکی بللو دکل قانی چوق دقتیله صرف نکاه ایلدی اما بلنمدی آخر قیل ایله یوقلیوب بولدیلر کلوب
کلوب یرنده قرار ایلدکده رستم شوقله کلوب ایتدی ای شاهلر کوره بز دخی بر هنر کوسترمکه لیاقتمز اولورمی دیوب
تیر و کمانی الینه الوب و تیری بچه کمانه قیوب ایچ قبضه دن کشاد ویردکده خدنك رستم کلوب ستونه یلکینه وارنجه
صاپلنوب درعقب بر دخی کشاد ویروب اولکی خدنکك یلکینه اوروب یلك ایچره کیروب اول خدنکده کذلك یلکینه
وارنجه کیردی اولکی خدنك اوته طرفندن چقدی رستم برخدنك دخی کشاد ایلدی ایکنجی خدنکك کرینه اوروب یلکنه
وارنجه کیردی ایکنجی خدنکده طشره چیقوب اولکی خدنك زمینه دوشدی مظفرشاه ایله غضنفرشاه بو هنری کوروب
انکشت بردهان اتدیلر رستمك اوکندن الن ارقه سی یرده ایدوب زهی کمال هنر زهی قوت بازوی پهلوانی دیوب ینه عزتنه
باشلدیلر برازدن برغلام کلوب غضنفرشاه ایله مظفرشاهه ایتدی بیورك سیزی پدریکز دعوت ایلدی و مسافر
لرك دخی معا الوب بیله کلسونلر ددی سیزلره منتظر دردی مظفرشاه ایله غضنفرشاه دوروب رستمه ایتدیلر دولتلو
صاحبقران بیورك پدریمز میحای عابد سیزی استمش ددیلر رستم نوله باش اوزرینه دیوب برندن قالقدی مظفرشاه
ایله غضنفرشاه همان رستمك اوکنه دوشوب باغ بهشته کلوب صومعه ایچره کیردیلر شاهلر واروب پدرلرینك الین
الین اوپوب شویله ایاغ اوزره ال قاوشدیلر اما رستم نظر ایلدی بر پیر نورانی آثار انوار ایمان جبهه سندن لمعان ایلر
سر تا پا سیاهلره غرق اولمش کویا ابر سیاه ایچره بر آفتاب نورانیدر واروب مبارك الین اوپدی میحای عابد ایتدی خوش
کلدك ای سرور عالم صقین الم چکمه کیکاوسك ایشی سلسنر بتمز سکا منت ایدرز زیرا بو مازندرانده بر عظیم مصیبته

اوغرآیوب وآروب سن خلاص ایلسک کرکدر دیدی رستم بلدیکه میحای عابد ارباب مکاشفه دن بیوک دولتلودر
بو اثناده میحای عابد برکره دیوارده الصونری غائبدن الینه یری دانه خرما ایله برصالقم بیاض اوزم کلدی اول اوزم ایله
خرمالری رستمک اوکینه قویوب بیور سرور فقرا لقمه سیدر اکل ایله سعادت وار دیدی رستم باش اوزره دیوب اول
اوزم ایله خرمالری تناول ایلدکده رستم مدت عمرنده اولجا شیرین اوزم وخرما یمه‌مش ایدی بوندن صکره میحای عابد
رستمه پند ونصیحت ایدوب دونری اوغللرینه ایتدی وارین همشیرم کز سندبخت بانوی بونده کتورک بوددکلاور اکر یکورسه
امتحان اولوب اوچکره ده مغلوب اولورسه غیری حقیقده عقد ونکاح ایدوب برمراد ایدلم دیدی شاهلر نوله دیوب
کیدوب همشیره لری سندبخت بانویه واردیلر ایتدیلر ای همشیره احوال شویله قالدی پدریمز سنی استر اکر یکورسه امتحان
اولوب اوچیمزه دخی غلبه ایلرسه رستمه سنی عقد ونکاح ایلسه کرکدر دیدیلر سندبخت بانو ایتدی آبوای قرداشلریم
الاجق قرشوسنده نیجه وارهیم دیدی بونلر ایتدی یا سندبخت پدرک دعوت ایلدی وارمه‌مق اولمز دیوب قالدیردیلر بانو
دخی بوزینه نقاب آصوب برادرلریله صومعیه کلوب پدرینک الین اوپدی میحای عابد ایتدی ای قیزم سنی شول سروره
ویرسم کرک حالیا عالمک صاحبقرانی وهم جدک حضرت یعقوبک تنبیهی ایله انجق سیزک اراده اولاسی عهد یکز اوزره امتحان
اولمغه مانع دکلدر دیوب رستمه ایتدی سرور اشته قیزم سندبخت بانوی یکورسک اوچ قرداشی ایله امتحان اولوب اوچنه
دخی غلبه ایدرسک غیری حقکدر دیدی رستم قرآروب ایتدی ای پدر مبارک برنسنه که مراد الله اوله الا مخالفت نجه اوله
لکن امتحان دیدوکیکز ندر دیدی میحای ایتدی سرور بوقیزی کلوب بتشدی هر طرفدن هجوم ایدوب استدیلر بر وجهله کلنی
صاوب اللرندن خلاص اوله مدم عاقبت برشرط بیلدی ایدوب هرکیم اوچیمزه قوت هنرده باصوب غلبه کوسترورسه اکا ویرهلم
دیوب مابینلرنده شرط قودیلر غیری استینلر کلوب اوغللرم الندن مغلوب اولور کیدرلر شمدی طالبلر براز الچکوب غوغا
دن امین اولدق اکرچه سنکله انلرک امتحان اولملری مناسب دکلدر اما صورتا شرطلرین بولمش اولوردی رستم
ایتدی بک معقول بیرم همان نیجه دیلرلرسه امتحان اولالم دیجک غضنفرشاه ایاغه طوروب ایتدی دکلاور سیز کله
دوآل طوتشالم دیدی رستم نوله دیوب قالقدی غضنفرشاهله دوآلین تسلیم ایلدی غضنفرشاه رستمک دوالنه دست اوروب
اوچکره زور ایلدی رستمی طرافلغه بند ردی غیری ایدمدی رستم غضنفری زور اوله یایلرین زمیندن کسوب بنلیوه
بصدردی غضنفر انصاف ایدوب پسدر سرور دیوب چکلدی مظفرشاهه بقوب ایتدی یا مظفر سن نیجه دیلرسک اویله
ایدلم دیجک مظفر پنجه طوتالم سرور دیدی رستم راضی اولوب ایکی بوکاده صندلی کتوروب بونیله رستم وبونیله مظفرشاه
اوتوروب بربرلرینه پنجه لرین کرفت ایدوب اندن مظفرشاه رستمک پنجه سنه زور ایدوب اوچ زورده ده برشی ایدمدی رستم
اولکه زورده ارقیه میل ایتدردی مظفرشاه پسدر پهلوان دیوب اندن سندبخت بانویه سن نجه امتحان اولمق استرسیز
دد کلرنده بانو ایتدی کشتی طوتالم دیدی معقول دیوب کرک بانو وکرک رستم طومان کیدیلر انجق بانو نقاب ایله کلوب رستمه

زانو اوزره چوکردی رستم بانوی قپوب ارقه سین زمینه کوستردی بنه ایاغ اوزره قودی معذور اوله بیرم دیوب کلوب
برینه اوتوردی بانو ده تمنا ایدوب مغلوب اولدوغنه اقرار ایتدی مسیحای عابد اوغلانلرینه فرمان ایلدی قرق کون سور ایدوب
بعده سند وختی صاحبقرانه تزویج ایدهلم دیدی مظفرشاه و غضنفرشاه قلعهٔ کیلان بادده منادیلر ندا ایتدوب قرق کون
عظیم سور ایتدیلر قرقنجی کون مسیحای عابد سند وخت بانوی رستمه عقد ایدوب غضنفرشاه ایله مظفرشاه کندی سراینده
بر قصر عالی تزیین ایدوب بیت الزفاف ایلدیلر بانوی اول قصره کتوروب اخشام اولدقده مظفرشاه ایله غضنفرشاه و سایر
امرا و وزرا رستمک اوکنه دوشوب کردک خانه قصرینه کتوردیلر ایچینه قیوب دوندیلر هرکس بنه اول کیجه عشرت ایلدیلر
بو طرفدن رستم نامدار کردک خانه‌یه کیروب کوردی کوشه‌ده آل قناع ایله سند وخت بانو ایاغ اوزره دوردی اوته‌ده مجلس
مهیا و بر طرفده سجاده دوشه‌لی رستم واروب ایکی رکعت حاجت نمازی قیلوب خیر خلف برولده نیاز ایلدی اندن واروب
بانونک یوزندن قناعنی رفع ایدوب سند وخت بانونک جمالی خورشید مثالی نوری لمعان ایدوب رستمک کوزلری خیره اولدی
بر زمان بقامدی حله کوجیله کندین آلشدیروب نظر ایلدی بوندن برحسن و جمال نور افشان وار در جمله تناسب اعضا ایلو
یوندن اما اوچ نقصانی وار قصور سز نار استین بارسز قالوردی بر لی اوچ عیبی معذور دربری غایت بیاضکه کافوری شمع صافی
اکا کوره اسمر کور بنور ایکنجی عیبی قاش و کرپکلری و زلفی غایة الغایه سیاه و ایکی رخسارنده عنبر کبی بر رخال سیاه پیدا اولو
درس حسنه بالموم جرمی واقع اولمش رستم بانوی قولندن طوتوب مجلس باشنه اوتورتدی کندوسی دخی اوتوروب اندن
اول کندی بر لقمه طعام تناول ایدوب بر جام باده نوش ایلدی بعده بیوردی ای نازنین دیوب رستم بر لقمه بانویه یدردی
بر قدح باده ایچروب رستم بعض کلمات ایتدی اما بانو اصلا جواب ویرمز رستم کوردی اراده پردهٔ حجاب مستور مانع
صحبت دیداری جامخواب صحبتی کورهلم دیوب باشلدی بانوی صویمغه ابتدا دوکمه لرین آچوب شلوار باغین کشاد ایدوب
ایچون همان بانو بر پیراهن ایله قالدی بعده کندوده صویونوب جامخواب ایسه مهیا بر کرم سند وخت بانوی میانندن
آغوش مراده چکوب بلبل قفسی کبی قپوب پرده جامخوابه دریایه نهنک دالر کبی دالوب بر الین بانونک التندن و بر الین
اوستندن اوزادوب بانوی سینه سینه چکوب سینه سینه نافه نافه کلدکده مکر رستمک میان دامنده بر افعی مردم
خوره مکان طوتمشیدی بانونکده زیر نافه سنده بر صفا قوشی قفسی وار ایدی اول افعی قفسک رایحه سن آلوب باش قالدردی
و نافهٔ رستمه باش اورمغه باشلدی رستم افعیء زهرناکک مرادین قفس ایدوکین بلوب افعیء زبان میان دانه آلوب صقدی
اما ضبط اولورمی برخشاری رستم دونوب بانودن کشایش در قفس وصالی رجا ایلدکده بانو بر مقدار ناز ایدوب رستم
باشلدی نیازه ناز و نیاز کالن بولوب بانو رستمک ابرام الحاحنه تحمل ایدهمیوب تسلیم اولدی رستم دست شوق ایله
قفس قپوسین کشاد ایلدکده افعیء کزیده مکر سوراغ ارار دی باش صقوب ارام ایدهجک بو محل فرصت بولوب در قفسدن
پرده چاک اولوب ایچری درون قفس خون ایله اغشته اولوب باشلدی رستم چالشمغه اولقدرکه افعی بولنوب استفراغ

ایلدی نه زهری وار ایسه قفسه دولدی رستم نه حال ایسه چکوب قفسدن طشره چیقردی حاصل کلام بانونك جهنم
قورشون مثالی منی نازل اولوب بلدیکه بر ولدن حامله قالدی بیت احوال زفافی دون کیجه بر نیکه کوزتمش * دیرمشکه بو
مضمونیله قیزلر کلین ایش وار اه اق طابیه مقاصدن ایکی طوپله دوکولمش * قیزقاله سینه صوقیوسندن یورولیش وار
حاصل کلام صلب پدردن رحم مادره بر کوهر یکتا دوشدی رستمك بانودن بر اولادی وجوده کلسه کرك اسمی
نیرم کوچك ولقبی فرامرز سرآمد اولسه کرکدر محلی کلدکده بیان اولنور اول کیجه رستم سنده وخت بانو ایله صحبت جام
خوابلر ایدوب صباح اولدی بعد الغسل رستم دیوانه چیقوب مظفرشاه اقلیم خراجی دکر بر خلعت سمور کیدردی
اندن قالقوب رستم باغ بهشته واردی مسیحای عابدك الین اوپدی مکرم مسیحای عابد دخی بر خلعت خاطرلشدی کیدردی
اندن رستم طشره چیقدی سرای مظفرشاهه کلدی مظفرشاه ضیافت ایدوب یتوب ایچوب اختتام اولنجه رستم
سنده وخت بانونك یاننه کتدی اول کیجه صباح اولنجه جان جانه قوب چون صباح اولدی رستم طشره چیقدی
اویقوسیزم دیوب بانو ایله صفاده اولدیلر حاصلی کلام رستم قلعهٔ کیان ابادده ایکی آی مقداری بانو ایله ذوق
صفالر ایلدی اما کونلرده برکون زابله کتمك ظهور ایلدی رستم سنده وخت بانویه بر بازوبند ویردی اکر اولادم
ارکك اولورسه بونی بازوسنه بغله اول بنی بولوردی اندن مسیحای عابدك الین اوپوب خیر دعاسین الوب جمله یه
وداع ایدوب عزم زابل ایلدی غضنفرشاه ایتدی دولتلو بر آز عسکریله بر بارکاه الوب کیدم لم ددی رستم رضا ویرمدی
یالکز ابرشنه سوار اولوب کتدی برکون یولی کلوب حرم دربندینه اوغرادی اول دربنده ولیسهٔ تیرچنك بیلسم نام
بر مرد شجاعت پیشه اوغلی اولوردی دربند نکهبانلری کوروب خبر ویردیلر بیلسم بلدیکه رستمدر مقید اولمدی رستم
کلوب حرم دربندك کچوب برکون زابله کلوب پدری زال زمانه بولشوب اکلان احوالی وکچن سرکذشتی جمله تقریر
ایلدی زال زنکه دن و مسیحای عابد ایله کورشدوکندن غایت ممنون اولدی اندن رستم حرمه کیروب اهلی کردآیه بانو
ایله کورشوب وقیزی مهین بانوی قوجاغنه الوب ابوب قوجیدی رستم غیری زابلده کندو صفاسنده وصید شکارده
اما بزم داستانمز کیکاوسه کلسون راوی شیرین زبان اویله بیان ایلرکه کیکاوس دربند شاوراندن کچوب ستمخه زابله
کوندروب کندوسی بیک کرتم یوز بیك اریله عزم مازندران ایدوب بیله ایچه قونه کوچه کونلرده برکون مازندران قلعه سنه
داخل اولوب جمله بارکاهلرین قوروب قرار ایلدی اولکون آرام ایدوب ایرتسی کون غلبه دیوان ایدوب بیک کرتم یوزبیك
عسکرك کزیده لری کیکاوس دیوانه کلوب جمع اولدیلر کیکاوس ارباب دیوان ایله مشاوره ایدوب جمله نك اتفاقی اوزره
بونامه تحریر اولنوب کرآزه بن کودرز ایله ارژنك شاهه کوندردی اما بودم ارژنك شاهه مقدم کودرزی یوش کوندردی که
کودرزده کتدکدن صکره ارژنك شاهه ایتدیلر ای پادشاهم کرچه سز کیکاوس ایلچیسین یوش یاس جواب ایله کوندردیکز
اما ایلچی کیکاوسه واروب ویردیکی جوابی سویلدکده ونامهٔ بر تیمو کوردکده البتده غضبه کلوب بر کشودمز عسکریله بو

جانبه کلمسی امر محقق هله سز ده غافل اولماک دیدیلر بو ارژنک شاه عسکرینک نصفی بنی آدم و نصفی دیو ایدی و دیو
عسکرینه سنجه و غندی و بید نام کهراب زبردستی سردار ایدی و کوم شعاعدم دیو سفید نامندم او جوز اریش قد جکر
بو منین کهراب زبردستی واریدی ارژنک شاهیله دوستلوغی واریدی بلکه دیو سفید زیاده قوت قاهره صلابتی کهراب
ایدی و غایت ساحر ایدی حتی ارژنک شاهدم دیو سفید دن سحر اوکرنمیشدی عسکرنک جمیع ایلکله مقید اولمدی شمدی کیکاوس
کلوب قوندی و ارژنک شاهه ایلچی کوندردی کرازه بن کودرز قلعهٔ مازندرانه کلوب سرایی ارژنک شاهه کیردی و کندوسین
عرض ایلدی ارژنک شاهه خبر اولدی ارژنک شاه اذن ویروب کرازه‌یی دیوانه کتوردیلر کرازه اداب وارکانی لجا ایلدکدن صکره
چقاروب کیکاوس کامرانک نامه سین ویردی ارژنک شاه نامه‌ئی آلوب صالح وزیره ویردی صالح وزیر ایاغ اوزره دوروب
سرنامه بنام خدا بیم قانعم نکه حالیا پادشاه ایران کیکاوس کامرانم سنکه مازندران کتوالی ارژنک سین سابقا سکا نامه
کوندروب قیزک سوداوه بانوی منکوحه لکه دیلدم سن نامه‌ئی چاک ایدوب بیلدوکنک قالمسون دیمش سین اشته
بندم بیلدوکم بودر که بیر کره یوز بیک کزیده سپاه ایله کلوب مقابلنه قوب قرار ایلدم بردن بنه اجرا تی عرض ایدوب جنک
ایلدم نکر آرینه سکا نامه ارسال ایلدم کچن کچدی سوچین عفو ایدیم اینجق اکر نامم وصولندم کلوب خاکپایمه یوز سوروب
اتدیکک کستاخلغه عذرخواه اولوب قیزک سوداوه بانوی جهازیله کتوروب بکا ویرسین یوق دیوب عناد و مخالفت
ایدرسک یارین وقتکه حاضر اوله سین البتدم زور ایله قیزک الوب اراده سندم باشنه چیقوب بر ینه آنک پادشاه ایلرم صکره
بلدم بلدم دیمیه سین دیوب نامه‌ئی تمام ایلمش ارژنک شاه چونکم نامه‌ئی کیکاوس بو جوابلری اشتدی وجودین لرزه طوتوب
درونی خوفله دوشدی غیری باشقدی حیله تدارکنه هله کرازه یه یرکوستروب اکرام ایلدی نامه‌ئی صالح وزیرک الندن
الوب اوپوب باشنه قودی و ایتدی ای دلاور وار بندن کیکاوس کامرانه دعالر ایله بندم خاکپایه یوز سوروب کندولریله
سویلشورم تیز خلعت کیدیروب کرازه‌ئی کوندردی اولدم طشره چقوب رخشنه بنوب لشکره کلدی دیوان کیکاوسه کیروب
براوپوب و ارژنکک ایتدوکی معامله‌ئی نقل ایلدی کیکاوس بو جوابدن شاد اولدی اولدم فرمان ایدوب حاضر اولکز
ارژنک شاه کورنکدم همان استقبال ایدوب تعظیمیله دیوانه کتورک دیدی اوته طرفدن ارژنک شاه کرازه کیدنجه تیز
فرمان ایلدی خزینه دن برآز پیشکش چقردیلر ارژنک شاه برقاج وزیر ایله پیشکشلرین الوب لشکر ایرانه کلدکدم کوزلر خبر
ویردیلر کیکاوس فرمان ایدوب برآز پهلوانیله برقاج وزیر استقبال ایدوب ارژنک شاهک اوکنه دوشوب تعظیمیله دیوانه
کتوردیلر ارژنک شاه کیکاوس کامرانک اوکنه کلدکدم براوپوب دعالر ایلدی و کتوردیکی پیشکشلر عرض ایدوب مقبوله کچدی
کیکاوس اشارت ایدوب ارژنک شاهک قولتوغنه کیروب تخته چقردیلر وزراسنه دخی وزرا اصفندم یرکوستردیلر
ارژنک شاهه کیکاوس خوش کلدک یا ارژنک شاه ددکدم ارژنک شاه ایاغه دوروب خوش بولدق هله مبارک جمالیکز
ایله مشرف اولدق دیوب و آفرینا ایلدی کیکاوس ایتدی بن سکا مقدم نامه کوندردم بچون اولرما اعتبار ایلدک

نامه‌ٔ چاك ايلدك ددی ارژنك شاه دعا ايدوب ايتدی پادشاهم مرادم بو ايدیكم دار دنياده بر دختريمز وار نامه‌كز
كلدكده اولزمان سيزه كوندرسك ايدی بر دخی هيهات بوزين كوره بليدك وآكيده سی نيان ايلدی بر قيزيمز وار انكده
مروتن كورممك لايقميدر ددی بن قولكدم بومللو حظلة ايلدمكله رد ايدوب نامه‌ٔ چاك ايدم سزده غضبه كلوب
لشكر ايله اشته بويله كلوب بوندم عظيم سور ايدوب بز دخی انا بابا قيزيمزك مروتن كوره وز اصلی بو ايدی چونكم لطف
كرم ايدوب تشريف قدم ايله بزی خاكدن رفع ايلديكز بندم قلوكز قيزم دخی جاريه‌كز اجنق پادشاهمدن رجا ايدرمكه
يدی كون بكا مهل ويرك بعض تداركلرده كوريلجك وآرانلرن سوره بنيادا اورلسون ددی كيكاوس ارژنك شاهك
چكه سنه قاپلوب ويالی سوزلرينه ايناندی اويله اولسون ددی اشته سكا يدی كون مهلت ددكده ارژنك شاه دعا
ايدوب رخشنه سوار اولوب جمله وزراسی ايله بونلر قلعيه كلدی سرآينه كلوب تختنه جلوس ايدوب بابنده كيكاوس
نابكارك اغزينه بيرآم ساقزی ويردم يدی كونه دك همان چينه سين ديشلرينه ياپشماسين امّا شمدی يدی كونه دك
بر ايش كوره بيلورسك اشيمزر آستردر ديوب تيز ديوسنجه‌يی دعوت ايلدی سنجه نه كلدی براو يری نه خدمت ددی
ارژنك شاه ايتدی يا سنجه دورمه تيز بو ساعت دم چكوب صرف مقدور ايدوب عجله ايله كوه شعاعده ديو سفيده
وآروب بندن سلام ايله يدی كرّة يوزبيك لشكريله ايران پادشاهی كيكاوس اوزريله كلوب يدی كون مهلت آلدم اكر
كلوب يتشمزسه بنی هلاك ايدر قيزم آلور سيزدن امداد استرده ددی كورنه جواب ايلرسنده اكا كوره جواب كتور
ددی سنجه بسرچشم ديوب همان اول ساعت دم چكوب بر كرّة هوآيه منافق دخانی كبی چقوب نابديد اولدی از زمانده
دريای عين الله جزيره سنده بر مغاره يه وآروب بولدی اوكندم براو يوب ارژنك شاهك باشنه كلن احوالی نقل ايلدی
ای سلطان شاعرآن حاليا كيكاوس دن يدی كون مهلت آلدی بنی بوندم كوندردی غيوری حس بلور سز ددی ديو
سفيد غضبه كلوب بر كرّة يلديرم كبی شاقيوب ديشلرك چاقر چاقر اوتديروب كيكاوس كيمدركيم كلوب بنم معشوقمی
المق استر ديوب اغزين آچوب اغزندن بر قرم قلبور كبی بولوط ظاهر اولدی هوآده اويله دوردی دونوب ديو
سفيد ايتدی يا سنجه شول كوردون بولوط سندك ايرلمز برآبی كيدر انلرك ايشلرين كور جمله عسكرين اعمی ايدر
ارژنك صكره نيچه ديلرسه ايلسون ددكده سنجه دخی ديو سفيدك الين اوپوب بطشم دم چكوب عزم مازندران
ايلدی بری جانبدن سنجه‌ٔ كونه‌ردكده ارژنك بهرام ابن كودرزی دعوت ايدوب قرق بيك اريله زنجيره يه تعيين ايلدی
بهرام قرق بيك عسكر ايله زنجيره يه كتسون كيكاوس سرورنه مجلس قوروب هم باده نوش ايدر وهم بوكون براكچی اوچ
ديوب كون صايوب كوندم التی اولدی كوكلنه ايتدی ای كيكاوس كون التی اولدی يارين تمام اولور اكر ارژنك
شاه طرفندن بر خبر ظهور ايلمزسه بن آدم كوندروب وعدمز تمام اولدی ديرم بلمزكه دردمند باشنه نه قضا
كلسه كرك چونكم شب كيدوب روز روشن اولدی ايران لشكری يولرندن دوروب نه كورديلر كندی لشكرلرينی بر سياه

بولوط چادر کبی قپلامش الله الله نه غریب تماشا دیوب اول دود سیاهه نکران اولدیلر هر کیم کوردی ایسه بامر الله کوزلری
خیره لنوب بره بره دینجه ایکی کوزی دخی دنیایی کورمز اولدی بر زمان بر دومان کوردیلر غیری بر شی کورمزلر بربرلرین کورمدین مبتلا
اولدیلر کیکاوس و جمله وزرا و پهلوانان ویدی کرت یوز بیک عسکر نقدر وار ایسه مجموعیسی اعما اولدیلر کیکاوس ایواه عجب
ایش ظهوره کلدی غافل بولندق ارژنک لعینک کیدینه الدانوب سحر ایله بلاسنه دوشر اولدق دیو اغلمغه باشلدی اما
چه فائده سلامون حکیم علامت سحردر دیدی کیکاوس ایتدی شمدی بوکا چاره نه در دیدی سلامون چاره سی بودر که بو سحری
هر کیم ایتدی ایسه اول کمسه نک قانی سرمه کبی اعما اولنلرک کوزینه چکلمکه محتاجدر بو معنا ایسه محالدر سحر ایدن کیمدر
و آنی کیم طوتوب اولدر قانی کوزلرمزه کیم چکر اکر رستم بو عسکرده بیله اولیدی بو برزخه اوغرامزدق دیدی کیکاوس رستمی
کورمدیکنه اولقدر نادم اولدیکه اولمز اما نه چاره بونلر غیری مدد الله مدد دیوب کندولردن امیدی کسدیلر ارژنک
شمدی کلوب جملهمزی هلاک ایلر دیوب جانلرلشمغه باشلدیلر اویکادن سنجه نره کیجه کلوب ارژنک ایله بولشدی ارژنک شاه
سنجه کوروب نه خبر یا سنجه دیدکده سنجه احوالی نقل ایلدی اشته اول تنور کبی دومان بتون ایرانیلرک اوردوسین قپلادی
بن بوندن کلدم دیو سفیدک سوزی هر کیم کوررسه اعما اولور دیدی یارین عیانه چقار دیدی ارژنک شاد اولوب صباحه منتظر
اولدی چونکیم صباح اولدی ارژنک شاه دیو سنجه ایله دیو غندی یه فرمان ایلدی اون ایکی بیک دیو آلوب کلدیلر جمله ایرانیلری
صیوب شویله بردره وآردیلر سابقا انده بر ویران قلعه یری وار ایدی کتوروب یدی کرت یوز بیک اسلام عسکرین اول قلعه
یرینه طولدیروب بر سحر ایله بلر دائرما دا آهندن بر حصار احاطه ایدوب اول آهن حصارک ایچنده قالدیلر قچمق طشره دن
بر کمسه کلسه اول حصاری کورمزدی عسکر دخی اول لوردی اما طشره چقمق مراد ایلسه اول حصار حائل اولوب طشره چقماغه
یول بولمزدی بو ایکی لعین کهرآبلر اون ایکی بیک دیو ایله بونلرک اوزرلرینه نکهبان اولوب اول حال اوزره قالدیلر ارژنک
شاه دخی بونی بویله ایلیوب ایمدی نابکار کیکاوس بتون عسکری ایله بو برزخده اولنجه قالدیوب غیری مقید اولمدی کندی
عالمنده عیش و نوشه مشغول اولدی راوی قولنجه ارژنک شاهک باش وزیرینه صالح پیر دیرلردی فیثاغورث توحیدی
شاکردلرندن بر کامل ذو فنون دانا هنرور ایدی و سنی ایدی ارژنک شاه آتش پرست ایدی کندی مجوسی ایکن بینه
صالح پیره اعتبار ایلردی حالا مسلمان ایدوکن بیلوردی اما بو شی سویلمزدی اشته اول صالح پیر بر کون اراللق بولوب کلدی
کیکاوسه بولشوب کندوسین بلدردی و کیکاوسه المجکمه پادشاهم بو برزخدن خلاص اولورسین هابر زمان امر الله
نه قدر ایسه چکوب بر کون کورمشه دونرسکز و سیزک دردیکزه علاج رستمدن اولور دخی غیری کمسه دن اولمزدی اه
بزه بر آدم اولسه و آروب رستمی بوندن کتورسه سیزی خلاص ایلسه دیدی و صالح پیرین بینه سیزی یوقلارم دیوب
کیکاوسه وداع ایدوب کندی ارژنک شاه خبردار اولورسه شاید بر ضرر قصد ایدرده ایش مشکل اولوردی اراسی بر قاچ
کون کچنجه صالح پیر بر کون بینه کلوب کاوسه بولشوب براز تسلی ویردی کندی بویله بویله صالح پیر کاه کاه تنهاجه کلوب بر

مقدار صحبت ایدوب تسلی ویردی بر کون ینه کلوب کیکاوسه بولشدی پادشاهم رستمه ادم کوندرمدکجه اولمز بو
ایش بلوردکلاوره محتاجدر که رستمی بوندن کتوره دیرکن حکمت خدا بهرام ابن کودرز قرق بیك عسکر ایله زخیره جمعنه
کتمشیدی اول قدر زخیره ایله کلدی که حد و حسابی یوق اما کوردی لشکرك اوردوسی کورنمز کندو ایلرو کلوب احوالدن واقف
اولدقده خیفا ایدوب اول دمده کلدی کیکاوسه بولشدی نه حالدر پادشاهم بو حال دیو سؤال ایدنجه کیکاوس ماجرای نقل
ایلدی و ایتدی یا بهرام او توران دانای پیر ارژنك شاهك باش وزیری بر کامل روشن رای دانادر دیوب تعریف ایلدی و
رستمه آدم کیدوب کتورمینجه اولمز دیر نه دیرسین کیدوب رستمی آلوب بوندن کتورمك کرکسین ددی بهرام بسر چشم
اما حصاردن طشره چقلماز ددی صالح پیرانك ایشنی اشاندر دیوب بهرامك نیزه سنه اسماء اللهدن بعض اسم یازوب بهرام
فجی دیواره یقین وار دقده بر حمله نیزه صونار کبی دیواره نیزه ایله حمله ایله اول سنك اوکندن زائل اولوردی بهرام دخی
کوردیکی زخیره قرق بیك ار ایله کتورمشدی فقط انلر اعما اولمدی انلر صودن و زخیره دن بو عسکره خدمت ایدرلردی بهرام
صالح پیرك الین اوپدی و پادشاهم بکا همت ایله دیوب وداع ایدوب رخشنه بنوب عزم ایران ایلدی اوردو کنارنه کلدکده
بهرامك اوکنده بر حصار پیدا اولدی دیواری افلاکه سر چکمش براز کیدوب یقین وارنجه نیزه سن الینه الوب حصه حمله ایلر
کبی دیواره حمله ایدنجه دیوار بهرامك اوکندن کیرو کندی بهرام ات سوروب یوریدی دیوار غیری بهرامك اوکندن زائل
اولوب کندوسین بر صحراده بولدی شکر خدا ایدوب راه ایرانه طوغری عزیمت ایلدی تك و تنها سرعت تمام ایله کیدوب
کیجه کوندوزه قاتوب علی التوالی یدی ای کتدی بر کون بر پشته اوزرینه کلدی ناکاه النده اولان رخش اولدر القدم
جان اولدی و یقلدی بهرام چست زمینه صچرایوب قالقدی اتك یاننه کلوب آه یقوب تأسف ایلدی نیجه ایلسون چاره
یوق آتی صویوب بتون رختنی بر یره بند ایدوب نیزه سنه بکوروب و صرطنه اوروب اویله پیاده یوریدی پشته آشنجه
اوته یوزنده کوردی بر کوی وار شکر یزدان ایلدی سوروب کوی کنارینه کلدی اثار آوی قولنجه مکر اول کویده الله تعالی
دوستلرندن بر پیر روشنضمیر اولوردی هیچ بر کیجه مسافرسز یاتمزدی حکمت خدا اول کیجه مسافر کلمدی اول پیر
کوی کنارینه چقوب یا ربی بو کیجه بنی یالکز قومه بر مسافر کوندر دیوب نیاز ایلر ایکن پشته دن برو بهرام پیاده ظاهر
اولدی اول پیر فانی بهرامی کورنجه شاد اولدی الحمد لله بو کیجه ده خالی قالمدم ددی بهرام تمام اول پیرك مقابلنه کلدکده
سلام ویردی پیر علیك الوب بهرام بابا عجبا کویده مسافردن حظ ایدر آدم بولنورمی ددی اول پیر المرجکه اوغول
مسافردن حظ ایلمك شویله طورسون بر کیجه مسافرسز اولمزکه سه بیله بولنور دیوب کندو احوالکن بهرامه نقل ایلدی
اوکنه دوشوب خانه سنه کتوردی معلوم اولدی کویلرده سلاملق اکثر انحور اوده لر یدلختیارك دخی خانه سی اویله ایدی
بهرامی اوده سنه کتوردی اوجق باشنه اوتوردی بهرام کوردی اوده نك بر یانی آخور بر یاندن بغلو طورر اول پیر
حرمه کیروب طعام چقردی بهرام طعامدن یدی قضاوتنه ناغزین بجا قلر اچاز اول پیر بهرامه بچون طعام

یمدک بو خسته طعامزی کوی طعام ییدر دیو بکمنه کمی ددی بهرام اغلیوب هی بیرم طعام بوغازمدن نیجه کچسونکه بیری
کره یوز بیک ار ایله کیکاوس کامران مازندران اوکنده اعما اولوب قالدی عریان واج کوزلر حاللرینه مرحمت ایدوب تاسف برله
بنده رستمه الفار ایله کیدوب کور رسم کرک ایدی قضا ار بو کون کلور کن اتم یقیلدی شمدی پیاده قالدم خبر کتورمکه نلچار اولدم
اشته یمدوکیمک اصلی بودر ددی اول پیر بهرامک آدین صوردی بهرام دیو بردی پیر یا بهرام سکا شول یغلو طوران مادیانی
ویره یم یارین بین کیت ایچون دونشده صاحبقرانی بونده اوغرادوب برکیجه مسافرم اولمق شرطیله ددی بهرام پیردن بو جواب
اشیدوب شاد اولدی اولسون باشم اوزرینه دیوب رستمی کیدرکن اوغرانمغه تعهد ایلدی اول کیجه بهرام اکلنوب پیر بهرامه یا بهرام
صقین یارین صوله کتمه توران دوشوب زحمت چکرسین ددی بهرام پیرین سوزین دن عرض اکلیوب یارین ارکندن قالقوب
اول مادیانی یالک اکرلیوب اوزرینه سوار اولدی وصول جانبنه طتوب روانه اولدی برکون بر اورمان کنارینه دوشوب کیدرکن
اکسوزین بر بولک تاتارک اوزرینه چقه دوشدی بهرام های اناسنی دیوب اوغورلندی برازدخی کیدنجه بر بولک تاتاره دخی
راست کلدی بهرام تیز اندردن دخی پنهان اولوب بو تاتارک بونده بویله اکلنمسنه باعث نه اوله دیوب برازدخی کیتدی ناکاه
بهرام اورماندن بر میدانه چقدی نه کوردی افراسیاب تورک تاتار بکلری و تورکستان میرزالریله اوتوروب مجلس قورمش باده ایچر
بهرامک عقلی کیتدی تزتیب صفا و شوق مراد ایلدی اما اولمدی افراسیاب کوزی بهرامه راست کلوب کل یا بهرام قندن کلوب قنده کیدرسین
دینجه بهرام تزتیب کیدنک دیروب ای شاه توران پادشاهیمز کیکاوس کامران مازندرانی آلدی مژده یه کیدرم لکن یول یاکلدم یولم بو
ارایه اوغرادی ددی مکر اول محل افراسیابک عشرتکاهلرندن بری ایدی افراسیاب بهرامدن بو جوابی اشیدنجه های یالکار کذاب ابله
بسیلو کیکاوس بر بزنه اوغرامشدر رستمه امداد طلب ایلمکه کیدر بره قوماک شونا بکاری طوته بلیه بکز واروب رستمه
خبر ایلسون ددی هومان ویسه نژاددن بارمان ابن ویسه ایتینه بنوب بهرامک اوکین الدی ال نیزه یه اوروب ایرشدی
و بهرامه بر نیزه حواله ایلدی بهرام کندو کندویه یا بهرام کوزک اچ بونده یالکزسین اکی بر حال اولاجق اولورسک کیکاوس بیری
کره یوز بیک ار ایله اولنجه قربیاد ایدوب چکرلرا اقتضاسنه کوره قوللاره دیوب بارمانک نیزه سین ارالک ایله منع ایدوب بهرام
دخی ال نیزه یه اوردی ایروب بارمانه بر نیزه حواله ایلدی بارمان سپر قیوب برابر صوندی بهرام نیزه بر مقدار اشاغه طتوب اونچ
دامن سپردن قیوب اویلوغنه بر زخم ایرشدی بارمان زخمدار اولنجه قرنداشی هومان کلدی بر کورز اوردی بهرام کورزن برابر
ویروب ارقه ده غیرتیله منع ایلدی نوبت کندویه کلدی کورزنیک اون ایکنجی بخشندن طتوب بر ضرب حواله ایلدی هومان کورزن
برابر ویروب ارقاده منع ایلیه بهرام کورزین بر مقدار کیرودن اوروب هومانک بندوکی رخشنک کاهسنه راست کلوب خرد نعام
ایلدی هومان رخشیله بیله یقلنجه بهرام چابکلک ایله ایروب های دینجه هومانه بر زخم تیغ ایرشدردی پیران بو حالی کوروب
ات سوردی ایرشدی بهرامک اوکین الدی بهرام کوردی پیرانک تزتیب بر قلیچ حواله ایدوب پیران سپر ویروب کیم منع ایلیه بهرام
تیغ فچیرق طتوب پیرانک اویلوغنه بر زخم اچدی ویسه نژاددن کیم کلدیسه یاره لدی آخر افراسیاب کندی بنوب بهرامه

قرشو کلدی بهرام حیله ایله افراسیابنک رخشین هلاک ایلدی افراسیاب رخشیله بیله یقلوب باشی بر طاشغه راست کلوب
یارلدی وتاجی قرلادی تا بهرامنک اوکنه یووارلندی بهرام نیزه ایله تاجی زمیندن الوب اکر قاشنه کچوردی و کرشیوزک
النده بر رخشی وار زیرا کرشیوز زیاده عاقل وحیله کار فکرلو ایردی زیاده وقامانده اکثر وهمی غالب اولور ضدندن بیک
یوکرک آته بنردی بهرام النده اولان مادیاندن الم چکوب قورقوم بر جمله قالوب بر خطا اولورباری شو کرشیوزنک آتن
الایم دیو کرشیوزنک اوزرینه یوریوب حمله ایدنجه کرشیوز قورقوسندن کندین رخشدن زمینه آتوب بکره طوغری
قاچوب کتدی بهرام همان اول محل کندی النده اولان مادیاندن سچرایوب کرشیوزک رخشنه بندی تمام دیو شوروب
جیحونه توجه ایلدی مکر مادیان کحیلاندن ایمش بهرامدن ایرلیوب قفاسنجه بیله کلوب بهرام جان آتوب جیحونه ایردی
وآنی جیحونه اوردی مادیان دخی اردینجه جیحونی یلدرمغه باشلدی مکر وسیلهٔ تیز جنک لب جیحونده عشرت ایلردی
هامای هوی اشیدوب بره نیدر اصلی بو هنکامه‌نک تیز بر خبر کتورک دیدی بر قاج کمسه بنوب وآردیلر احوالی دیوب کلدیلر
اصلی ایله وسیلهٔ تیز جنکه بلدردیلر ای صاحبقران تورکستان ابرآتیلردن بهرام ابن کودرز مازندرانی کلورکن بزنم اوزرینه
امدی آنی چیقه کلمش شاه توران کوروب قومه ایمش بهرامدن جان حولیله پهلوانلری وشاه تورانی زخم کار ایدوب
کندی خلاص اولوب جیحونه وآردی دیدیلر وسیله کیف ایدی همان برهنه سچرایوب رخشنه سوار اولدی وسوروب
جیحون کنارینه ایردی اول محل بهرام جیحونک اورته یرینه وآرمشیدی صو بیله اوغراشوب کیدردی همان وسیله تیر
وکمان الینه الوب بحر کمانه بر خدنک قیوب ایچ قبضه دن کشاد ویردی خدنک کلوب بهرامک ارقاسندن سپر آیینه‌سنه
راست کلوب صابلندی وسیله بر خدنک دخی اتوب اول خدنک دخی اول کی خدنکک باتنه میخلندی وسیله بر دخی خدنک
قلدی اول خدنک دخی وآروب سپره کچدی اما بربریوزندن کنز ایلدی بهرامک اصلا بوندن خبری یوغیدی صو بیله
اوغراشوب کیدردی بهرام غیری اوزادی وسیله کوردی کم بهرام اوزادی اوق ایرشمز اردندن چیقروب یوریتا
بهرام دخی اجلی یوغیمش الیمدن اوجوز قورتلدک دیدی اول زمان بهرام دونوب قفاسنه بقدی وسیلهٔ تیز جنکدر
نغره اوروب وسپرینه اوچ خدنک آتوب صابلنمش ویله طوردر بهرام بونی کوروب وسیله نغره اوروب اولسون بره
مخنث قلتبان اونتمه بو رآیی عهد اولسونکه صاحبقران عالم ایله دونشدم ابتداسنی قتل ایلیجکه مازندرانه کچوب
کتمیم دیو یمین ایلدی وسیله دخی اتدوکنه پشیمان اولدی اما چه فائده آتیلن اوق کیرو دونمز کالهلم بز بهرام
جیحونی عبور ایدوب ایران یقاسنه کلدی اوقلری سپردن چقاروب کوردی مادیان دخی بیله کلمش تحسین ایلدی
اورادن سوروب زابله عزم ایلدی بر کون قلعهٔ زابله کلوب ایچری کیردی رستم کندی سرآینده عشرت ایلردی
بهرام رستمک حضورینه کیروب تمنا ایلدی رستم هایا بهرام خوش کلدک بینه نه خبر دکدی بهرام کندوینی ضبط
ایده میوب اغلمغه باشلدی وکیکاوسک حکوقانیله یازدوغی نامه‌لی ویردی واغزیدن اولدوغی نقل ایلدی

بو قدر زابل قلعه‌سنده کیکاوس یانندن عسکر وار دوشیلوب انلرک اهل وعیاللرندن زابل ایچنده بر فریاد در قوپدی
جمله‌سی رستم سرآینه دوکیلوب دولتلو صاحبقران بزی یتیم قومه بزلره بر درمان ایله دیو باصدیلر فریاد وفغانی زارزار
دویدی رستمه کوزم نوری بو قدر عسکر ایرانک تباه اولمسی انصاف دکلدر خصوصا خلاصنه سبب سن اوله‌سین
طورمه وار امداد ایله خدا معینک اوله دیدی رستم ناچار اولوب کیده‌جک اولدی بهرامه ایمدی یا بهرام چونکیم بن
کیدرم ایران دیارین خالی براقمق اولمزسن بونده بنم یریمه وکیل اول اگر افراسیاب طرفندن بر حرکت اولورسه کا کوره
تدارک کور قلعهٔ بلخی حفظ وحراست اوزره اول دیدی بهرام دونوب دولتلو صاحبقران کوزل بن بلخه کیدیم اما بنم
ایچدیکم آنه ایتم وار در ایمان غلیظ ایله عهد وامان ایلمشم دانلری نیجه ایدیم دیو باشلدی نقل ایلمکه بری بودرکه
فلان محلده رخشم هلاک اولوب فلان کوییده شو صورتده بر پیر روشن ضمیره مسافر اولوب بکا شو ما دیانی ویردی
شول شرطیله سکا ویرمکه اوته‌دن کلورکن البته صاحبقرانی خانمه قونوروب بر کیجه مسافرمز اوله دیدی بنده
عهد ویمین ایلدم ایکنجی اورادن کلورکن صوله صاپوب توران ایچنه دوشدم فلان موضعده مکر افراسیاب قریبک
اربله شکاره چقمش ایمش اتفاقی اوزرینه اوغرایوب بنی اولدرمکه قومه ایلدی بنده غیرت ایله جمله پهلوانلرین زخمدار
ایلیوب کندوسی دخی زخمدار ایلیوب اتندن یقدم حتی تاجی یوارلنوب اوکیمه دوشدی نیزه ایله الوب کرقاشنه کچوردم
اندنکر شیوزک آتن آلوب سوار اولوب جیحونی عبور ایدرکن ویسهٔ تیز جنک کلوب اردمدن اوچ اوق اتمش وقلیچ سیره
صاپلنوب قالمش صکره بوری یا بهرام اجلک یوغیمش المدن خلاص اولدک دیو حیقرنجه اردیمه بقدم ویسه دراوقلری
کوروب یمین ایلدم صاحبقرانی آلوب دونمه‌کدم تا سنی هلاک اتمینجه کچوب کیتمیم دیوب وافراسیابک تاجن رستمک
اوکنه قودی تاج افراسیابی الوب یرینه بهرامه بردی قیمت تازیانه باغشلدی وبهرامک آدینی تاج ربای افراسیاب قودی
وبهرامه یا بهرام المجکمه بندم کیدردکن ابتدا اولیره اوغرایوب ویسهٔ تیز جنک باشی کسمدن کچوب کیدرسم آنه بلندرن
انا رحمنه حرام کلمشلردن اولایم واول کوییده بیره دخی بر کیجه مسافر اولایم دیو عهد ایلدی بهرام شاد اولوب بلخه کیده‌جک
اولدی واول تازیانه که رستم بهرامه بغشلدی اول تازیانه کوم هما ونه جنکنده بهرامک هلاکنه سبب اولسه کرکدر انشا الله
محلی کلدکده نقل اولنور تیز رستم اتکورک ایلدی وجبه‌خانه صندوغن سلحدار اغا کتوروب یتمش ایکی پاره الات صاحبقرانیه
تزیین ایدوب ابرش کلند آم بجهیه سوار اولوب نیزهٔ بارکشی الینه آلوب پدری زال زمانه وسائره وداع ایدوب بهرام ایله برابر
زابلدن چیقوب بهرام بلخه روانه اولدی رستم توران عزم راه ایلیوب تک وتنها کیتمکده بزم داستانمز بو محلده بر غیری صدده
کلدی راوی شیرین زبان بو داستانی بو طرز اوزره نقل وبیان ایلرکه بو محللرده کیلون زمین دیارینه شاه اولان بکسیه کیا
مرد کیلانی دیرلر بر عجیب الخلقه کیل شخص ایدی اصلی اجناس مختلفه‌دن وجوده کلمه ایدی باشی چار کوشه ایدی وهر کوشه‌سنده
بر کوزی وار ایدی وایکی قولقلری وار ایدی فیل قولاغنه بکزردی وغایت قوت قاهره‌یه مالک ایدی دخی کمسه پنجه‌سین

٢١٣

بوکوب صرتن زمینه کتورممش ایدی و برسر قیلاونی وار ایدی آدینه سام بیل ابن قهرمان دیرلردی سیاحت ایله فهم آ
کیلاونه اوغرایوب برقیز آلمشیدی بو سام بیل اندن حاصل اولمشیدی بوز اوتوز ارلیش قد چکردی ولمقوز بیك طقوز یوز
طقسان طقوز قنطار کورز قوللنوردی دائما اوکنجه بر فیله یوکلدوب قرمزی قطیفه غلاف فیله چکرلردی و هر بار قوللانور
دوغمی بر فولاد کورز ایدی طقوز یوز بطمان ایدی و ایکی اوغلی وار ایدی برینه آکوآت و برینه کیوآت دیرلردی و سیه مرد
کیلاونینك بر برادری وار ایدی شیرزاد دیرلردی اول شیرزادکه شیرکیر اولو اوغلو وار ایدی سیه مردك دخی وافر
اوغللری وار ایدی بیوکنه اردشیر دیرلردی الك کوچك اوغلینه شبرمرد کیلاونی دیرلر و بر همشیره زاده سی وار ایدی
آدینه کتفال جنك جو دیرلردی بر کون بونلر کیلاون زمینده اوتوروب صحبت ایدرکن ایران زمین اکلری هر کیم ایرانه پادشاه
اولورسه یدی اقلیمی زیر قبضهٔ تصرفنه آلوب بتون اقالیم سبعه ده حکمی یوردسببی بودرکه قدیم الایامدن بری سلفده
کچمش صاحبقرانلر اول مملکتده حاصل اولمغیله ایران پادشاهلرینه تابع اولوب انلرك قوتیله پادشاهلر جمله شاهلره
حکمن یوریدر دیدیلر سیه مرد کیلاوننك بو هوا دماغینه سرایت ایدوب مختل ومشوش ایدی و آرزوی جهانبانی طبعنه
جایکیر اولدی سام بیله ندر سین یا سام بنم کوکلم دیرکه شوندن وافر لشکر جمع ایدوب وار ایرانك مملکتنی ضبط ایدوب یدی
اقلیمه پادشاه اول وسنی صاحبقران عالم ایدوب جهان سرکشلرین کندیکه بار ایله دیرسنکز دخی صاحبقران عالم اولمغه کوکلن
کچمیدی سام بیل کولب پادشاهم حالیا زمانه ده بکا معادل بر پهلوان دخی وارمیدر که قوت بازو سیله بنم ضرب کورزیمه
طاقت کتوره بیله بنمده چوقدن بو معنا خاطرمدن کچمزدی زیرا اشتدم ایرانده نسل قهرماندن رستم نام بر اوغلان حالیا
صاحبقرانلق دعواسی ایدوب عصرك صاحبقرانی شمدی بنم دیرمش و ایرانیلر اکا زیاده اعتبار ایدرلرمش و آروب اول رستمی
ضرب دستمله کندیمه قول ایدوب بن صاحبقران اولمق مرادمدر ایمدی چونکم بو آرزو طبعکه اثر ایلدی همان عسکر تدارك
ایدوب عزم ایران ایدهلم دیدی سیه مرد کیلاونی دخی بو سوز اوزرینه اطراف واکنافه نامه لر براکنده ایدوب علوفه لر تعیین
ایدوب وافر زمان عسکر جمع ایدوب تا که اون یدی کره یوز بیك عسکر جمع ایلدی بر کون تمام تدارکلرین کوروب کیلاون زمین
اوکندن قالقوب عزم ایران ایلدیلر یدیجه قونه کوچه بر کون توران اولکه سنه یقین بر منزلده قنوب قرار ایلدیلر سیه مرد
دیوان ایدوب مشاوره ایتدیلر اول توران اقلیمی ضبط ایدوب اندن ایرانه یورسك دخی اعلا اولوردیلر اویله ایدهجك
اولدیلر ایرتسی کون اول منزلدن قالقوب توران اولکه سنه یوریدیلر توران اولکه سنه کچوب بر منزلده قوندیلر سیه مرد کیلاونی
دیوان ایدوب ینه مشاوره ایلدی شمدی بونده بر نامه یازوب افراسیابه کوندرسك کندونك ممالك تورانی دیلسك یا خود کر
بکا تابع اولورسه ینه مملکتن کنده وسنه ویرسك ایران مملکتی بکا کفایت ایلردی ارباب دیوان وسام بیل بو رایی صواب
کوروب بر نامه تحریر ایلدیلر سیه مرد کیلاونی کندی همشیره زاده سی کتفالی دعوت ایدوب کلدی سیه مرد نامه یی کتفاله ویروب
یانینه سکسان آدم قوشوب افراسیابه ایلچی نصب ایدوب خلعت کیوردی کتفال نامهٔ الوب رخشنه سوار اولوب سکسان

قدر آدم ایله عزم افراسیاب ایلدی **راوی قوللغه بوطرفدن** افراسیاب دخی بهشتکنده تختنده اوتوررکن ناکاه توران
سرحدلرنده اولان ضابطلردن قاصد کلوب افراسیابی آکاه ایلدیلر شویله بر عظیم لشکر ظهور ایلدی بیلمزز مرادلری نه طرفده در
دیو افراسیابک جان باشنه صچرایوب عجبا بو عسکر نه اصل عسکردر دیو تیز شبرنک عیاره فرمان ایلدی وار کور نه کونه عسکردر
وقنده کلوب قندن کیدر دیدی شبرنک عیار بر چشم دیوب طبان آلدی و از زمانده اوردوی کیلانه داخل اولدی اولکون ایکی
کسبه مرد افراسیابه کتفال ایله نامه کوندردی شبرنک تبدیل صورت دیوان سیه مرده کیردی بر کوشه ده طوروب تماشا ایلدی
سیه مرد کیلانی کوردی تختنده اوتورمش ایکی یاننده وزرا ایله پای تختنده سام پیل ایله بو صعدلری سویلیشوردی اما باشی
آدم باشنه بکزمز بر عجیب صورت چار کوشه هر کوشه ده بر کوزی و فیل قولاغی کبی قولقلری و پای تختنده سامی کوروب
شبرنک یورکی قپوب اغزینه کله یازدی یوزا و توزا ریش قتی بیقلر خود مصر کتانینک دمتلری کبی نیا کوشندن آشوری کچمش
شبرنک بونلری تماشا ایدوب کلما آلوندن مرادی نه در خبر آلدی ناکاه بو صعدده آچلوب کتفالی نامه ایله افراسیابه کوندردیلر شبرنک
اوراده ناوصول ایله طشره چیقوب طبان آلدی از زمانده بهشتکنده کلوب دیوان افراسیابه ایچری کیردی افراسیابه دعا ایدوب
نه کوردی و نه اشتدی مرادلری نه در جمله نقل و بیان ایلدی و ایلچی بقین اته یلر کلیوردی و سامی و سیه مردی کوردوکی کبی
وصف ایلدی افراسیاب نجه ایدهلم ایلچی سنه نه جواب ویرهلم دیدی ارباب دیوانک هر بری بر تدبیر ایلدی اما کرشیور افراسیابه
برادر بنم بر دوکم بودر که بونلرک مرادلری ایرانلر همان ایلچی کلوب نامه اوقندقده مفهومی معلوم بکا تابع اوله سین نوله باش
اوزرینه توران مملکتین الدرک بزده انلرک ایچون اول وآروب ایران مملکتی ضبط ایلسونلر بنده بله بیم غیری ایران پادشاهی اولدر
اولزمان جمله عسکرم و پهلوانلرم الکا قول اولوب اولنجه منده اولورز دیو جواب ویررسین انلر بو سوز ایله غیری بو جانب
کلمزلر ایران طرفنه عزیمت ایدرلر شمدی ایران مملکتی دخی خالیدر هاقفط رستم ایله زال و آرخصوصا شبرنک نقلنه کوره سامه
رستم بر لقمه اولمز اراده انلر قالقوب یالکز انلر قالدقده ایش آساندر البته انکاده بر درمان بولنوردی افراسیاب بو رأی
صواب کوروب کتفالک کلمسنه منتظر اولدیلر **اما بر کون** کتفال بهشتکنده کلوب شهره دن ایچری یوریدی سرآی افراسیابه ایروب
کلدیکن عرض ایلدیجاوله بیلورلر افراسیابه خبر ایلدیلر اذین اولوب ایچری آلدیلر کتفال ایچری کیردی افراسیابا و کندم آداب
وارکان اجراسندن صکره نامه ی سیه مردی ویردی افراسیاب آلوب دانا الینه ویردی دانا ایاغه دوروب قرائت ایلدی
نامه ده دیمشکه بنکه خالیا کیلانون زمین سلطانی اولان سیه مرد کیلانیم سنکه توران شاهی افراسیاب خانسین نامه و منوالنده
کرکدر که خاکپایمه کلوب یوز سوروب بکا تابع اوله سین نه توران دیارین سکا ویره یم بنم مرادم ایرانه شاه اولمقدر ایچون
شول قدر وارکه توران بنم منشورم ایله ضبط ایدرسین دیمش افراسیاب ایسه کتفاله اکرام ایدوب صنه لی ویردی
و نامه دن بو جوابی افراسیاب اشیدنجه نوله باش اوزرینه هر نه ایسه توران مملکتی انکدر لکن اول وآروب ایرانه دیارین
ضبط ایلسون توران دیاری خاضردر بنم الکا قرشو طوروب جنک ایلمک کارم دکلدر رو آر سیه مرده خاکپاینه یوزدن یوز سوره

۲۱۴

دعا ایله شمدی خالیا ایرانک ملکنی خالی ایدوب محل فرصتدر دیدی کتغاله خلعت ویروب بو جواب ایله کتغالی کوندردی
کتغاله اردوی نه وروب بینه لشکر کیلانه کلدی دیوان سیه مرده کیروب بر او یدی و افراسیاب ویردیکی جوابی و اتدیکی
معامله‌یی نقل ایلدی سیه مرد ایتدی معقول اولا ایرانی ضبط ایدرسکز توران بزم الده حاضردر دیدی اورادن
غیری ایرانه توجه ایلدیلر برکون کلوب توران سرحدینه یقین بر یرده اون بیک کره یوز بیک عسکر دوشنوب قوندی
واو چکوب اوتوراق ندا ایتدردیلر راوی قولنجه رستم زابلدن چیقوب عزم مازندران ایلمشیدی برکون جیحونی عبور
ایدوب توران یقاسنه کچدی کیدرکن بر عظیم لشکر بیکران کوروب ایا بو عسکر نه اوله دیو قنده کیدر اوله دیو
باقدی جمله بارکاهلرینک اغزلری ایرانه طوغری رستم تعجب ایدوب بو لشکره کلدی صوییه اولوغه کیدنلرک
برینه سؤال ایلدی اول شخص رستمه باقوب بسبللی شهبازم بزم عسکردن دکلسین بو عسکر کیلان زمین عسکریدر
اون بیک کره یوز بیک عسکردر پادشاهلرینه سیه مرد کیلانی دیرلر و بر پهلوانی واردر قهرمان اوغلودر آدینه سام
پیل دیرلر یوز اوتوز ارشن قدی چکر و صقوز یوز طقسان طقوز قنطار کورز صالار اشته بو قدر عسکر ایله کیلان زمیندن
برو کلدی ایرانه کیدر واروب ایران دیارینی ضبط ایدوب سیه مرد کیلانی شاه و سام صاحبقران اولسه کرکدر دیدی
رستم بو خبری اشیدنجه بوزلدی یا رستم سن بویله بر دشمن عسکرین براغوب قنده کیتسک کرک هله برکره تبدیل
شونلری کندم سیر ایدیم نه اصل عسکردر اکر اودوادب وار ایسه قورقولور اکر یوغیسه ان شاء الله اندن بر شی کلمز
بولمرین قالمیایم دیوب تیز طاغه چیقوب بر شی اورمانده صقلیوب کندی پیاده لشکر کیلانه کلدی لشکره کیرنجه رستم
کوردی ایکی پهلوان برادرلر عشرت ایدرلر رستمی کوردکلرنده بیلدیلر که کندی عسکرلرندن دکلدر همان بونلر رستمی دعوت
ایلدیلر رستم دخی دعوته اجابت ایدوب بونلرک یانینه واردی بونلر رستمه خوش کلدک شهبازم دیوب مجلسه اوتوردیلر
ییوب ایچوب صحبته شروع ایتدیلر و بونلر رستمدن نه دیارلوسین ددیلر رستم زابلستانلوم اصلم هنددن کالیه در
بنی سیه مرده بناشدیرک ددی بونلر بوله ددیلر مکر بونلر سیه مردک پهلوانلرندن ایدی ایکی برادرلر برینه شیرزاد
و برینه شیرکیر دیرلر ایدی براز صحبت ایدوب ناکاه دیوان محلی کلدی بو ایکی برادرلر رخشلرینه سوار اولوب دیوان سیه
مرده توجه ایدوب رستم دخی بیله کندی دیوان سیه مردی برابوجه سیر ایدیم ددی بونلر بوله دیوانه کیدرکن
رستمک ایاغنک برین تماشا ایلدیلر طپوغنه وارنجه کوملوب منغاله چقورینه دوزدی بونلر تعجب ایدوب بو قوته
مالک ایمش دیو بربرلرینه کوستردیلر هله دیوان سیه مرده کلدیلر رستم شیرزاد و شیرکیر ایله برابر دیوانه کیروب
بونلر درکچوب صندلیلرنده قرار ایدوب رستمی یانلرینه آلدیلر رستم تخت اوزرنده سیه مرد کیلانی‌یی کوردی چهار کوشه
کلهسی وار هر کوشه ده بر کوزی وار و ایکی قولقلر قلقان رسمنده و پای تختنده سام پیل اوتورمش یوز اوتوز ارشن قدی
قامتی وار کویا که قاف دیولرندن بر اهرمندر کندو کندوسنه ایتدی یا رستم سن بویله دوشمن عسکرینی براغوب

قدح كتسك كرك ديوب غمه دوشدى كلسه بويله كيمسه كيكاوس بر كره يوز بيك اريله حاللرى تباه اولور اما رستم
كوكلندن بر قال اندى اكر شول عسكرده اداب واريسه كيتم بو غليسه كيدرم اللرندن ايش كلمزددى ناكاه سماط پادشاهى
كلوب قوندى دخى صالا اولمدين همان بر اختيار بو للو قپوجى ايلرو يوريوب ها ها پادشاهم قارنم پك اجقدى ديوب
وزداى چينيوب الين اوزاتدى يابوج قدر بر يجى پارچه سين قپوب صويجى آقيدارق اغزينه صقوب يدى سيه مرد كيلانى
خطا ايدوب قهقها ايله كولدى رستم بونى كورنجه شاد اولوب خدايه شكر ايلدى بونلرك اللرندن بر ايش كلمز زيرا بونلرده
اداب واركان يوقدر بن بونلردن قالميايم ددى چونكم سماط يندى وقالقدى ينه مجلس قوريلوب عشرته باشلديلر سيه
مرد بر پنج قدح شراب ايچنجه كلهسى قيزدى امر ايلدى كه كتورك بنم كورزم ددى واروب براولو كورز كتورديلر سرو بر رك
ميدانه براقديلر سيه مرد بر كره يرندن قالقوب اول منتها كورزه ال اوردى بر ملاكبى قالديرى باشنك اوزرندن اون ايكى
كره چويروب ينه زمينه قيوب واروب يرينه اوتوردى اندن صلاى ايلدى هركيم بنم كورزيمى باشنك اوزرندن چويروب
صالارسه ال ارقهسى يرده ددى رستم ديرهمكه باشلدى شيرزاد كوروب برادرينه اشارت ايلدى اول دخى قوتيله كوره بوراك
بو غيمش قورقوسندن ديرهمكه باشلدى ديو اما سام پيل دخى سيه مرد كيلانيه باقوب كرم اولدى بره قتى كورز بانلر واز
بنم منتها كورزمى كتورسونلر ددى سكرديشوب كتديلر برازدن رستم كوردى يتمش سكسن مقدارى پهلوانلر طاغه بكرز
بر كورز كردونه قيوب چكرك كتورديلر سامك نظرنده قوديلر سام بر كره ال اوروب كورز منتهانك دستهچوبندن ياپشدى
وايكى زانوسى اوزرنه كلوب بر كره كورزى باشنك اوزرندن آشورى دوراته يروب صالدى ويرينه قيوب كتدى
يرينه اوتوردى و ديوب اى ارباب ديوان هركيم بنم كورزيمى يرندن قالديروب قولينه آلورسه اولنجه بندهٔ خلقه كوشى
اولوب خدمتندهم كمربستهٔ غلاملرندن اولايم ديجه رستمى رعشه طتوب صاقر صاقر ديرهمكه باشلدى عاقبت شيرزاد
طورميوب بى پهلوان قورقمه نه قورقرسين انلرك بزه سوزلرى يوغسه انلرك كندى اقرانلرينه صلاى ايدرلر ددى رستم
يوق ياشيرزاد قورقدوغمدن ديرهم حرصمدن ديرهرم عجبا وارسم صاغ اليله سامك كورزينى صول اليله سيه مردك
كورزنك ايكسين بردن قپوب صالاليباورميم نه ديرسيز ددى شيرزاد برادرى شيركيره برادر حريف دلو ايمش اشتهبكى
نه سويلر ديوب كولشمكه باشلديلر رستم اذنيكز ايله بر كره واروب تجربه ايدهيم ددى بونلر برم اوتورديو آنده صكره
ايدهمزسين خلق ايچنده رسواى اولورسين ددىلر رستم هله بر كره بقايم ديوب يرندن قالقدى سيه مرد كيلانينك
اوكينه واردى پادشاهم اكر اذنيكز اولورسه شول كورزلرك ايكسين بردن قالديروب صالايم ددى سيه مرد رستمه
باقوب كوكلندن بسبللى ديوانه ايمش ديوب كولمكه باشلدى سام دخى كولب دورت طرفدن كولشهيلردى امدى
شهبازم كوره يم سنى بو كلايكه يرندن قالديره بليك ددىلر رستم بر كره همان صاغ اليله سامك كورزينك دستهسى
چوبندن قورآيوب صول اليله دخى سيه مردك كورزينك دستهچوبندن قورآيوب يا معبود ديوب اويله زور ايلديكه

ایکسین دخی برندن قاره طاغ کبی قالدیروب قوللرینک اوزرینه الدی ارباب دیوان بو حالی کوروب جملسی تماشه ایلر
سام ایله سیه مرد کیلانی برو برو بونه اصل کمسه در دیو تعجبه واردیلر شیرزاد ایله شیر کیر رستمک بو قوتن کوروب
بربرلرینه بر آدر حریف دکل ایمش بز قورقوسندن دترر دیرلر اما مکر حریفده جوهر شجاعت وار ایمش دیو تماشایه
طوردی رستم کورزلری قولینه النجه سامه پهلوان صای ایمدی صکره یا کلمه دیوب صاغ الیله سامک کورزین
وصول الیله سیه مردک کورزین باشینک اوزرندن دورانه ویروب اشته بر ایکی دیو تمش کره صالوب ینه کنید
لری اوزره برینه قودی ودنوب سامه یا سام قولکدن دونمه ار اولان قولی اوزره دورور سن دخی اقرار کدن نکول
ایله ددکده سام خیر بو کورز اطماندر سنکله پنجه طوتالم ددی رستم نوله طوتالم دینجه سام اشارت ایلدی
ایکی پولاد صندلی کتوروب بر برینه مقابل قودیلر اندن سام قالقوب بر صندلیه اوتوردی رستم دخی بر صندلیه
اوتوردی ایکی سیده پنجه اوزادوب بربرلرینه پنجه لرین کرفت ایلدیلر رستم سامه ایمدی پهلوان حمله ایله دیله
اول سن صرف مقدور ایلکه صکره عذر بهانه ایمیه سین ددی سام رستمک بو درهملو جوابندن غضبه کلوب
اویله ایله رستمک پنجه سین برک طتوب زور ایلدی اولمدی برندن حرکت اتدوره مدی بره بو نابکار نه
متین ایمش دیو بر دخی زور ایلدی ینه اولمدی سام غیرت ایدوب اوچنجی زوری اویله ایلدیکه جمله کوده سنده
اولان قان یوزینه کلدی حتی بورنندن برقج طمله قان کلدی ینه اولمدی دونوب رستم سامه یا سام دخی
حمله ایدرمسین ددی سام یوق پهلوان سنده حمله ایله کوره لم پنجه ایدرسین ددکده رستم امدی یا سام
غافل اولمه غیرت ایله بولیکه مغلوب اولمیه سین دیوب پنجه زور ایلدی ایسه خواه ناخواه رستم سامک
بر آز پنجه سین بوکوب اویله دوردیکه سام پنجه سین کیرو دوندوره زور ایدوب کوردی اولمدی بو رستم بر حمله
دخی ایدوب اندن زیاده بوکری وینه مکث ایدوب رخصت ویردی سام چالشه کوردی اولمدی رستمک
الین اوینادوب کندی پنجه سین یرینه کتوره مدی رستم اوچنجی حملهده اویله زور ایلدیکه سامک تمام پنجه سین
بوکوب سامک ارقه سی رستمک کوکسنه کلدی سام غضبندن پنجه سین پنجه سلکدی ایسه زنجیر کتور کتور
قیریلوب برندن پنجه لری ایرلدی رستم دونوب بوکه ندرسین یا سام ددکده سام جبهه پرچین ارباب دیوانک
حجاب ایلدی خیر پهلوان بونی دخی صایم پنجه ده اطماندر اینجق سنکله دوال طتوشه لم غالب مغلوب اصل دوالده
بللو اولوردی بلی اویله دریک معقول همان کل اشته دوالم او شبهه کی دخی حل ایله ددی سام دوالن
غالب کلورم ملاحظه سنده اولدی زیرا سامک یوز اوتوز ارش قدی وار ایدی رستمک ایسه طقسان ارش
قدی وار سام کلوب رستمک میاننده یتمش قات دوال زنجیر کمر قهرمانی طتوب رستم دوالک بر سامه
تسلیم ایلدی سام فرصتی غنیمت بیلوب برکره پنجه اچوب دست اوردی رستمک دوال زنجیر کمرندن محکم

طتوب قوتیله زور ایلدی رستم عرض مهارت ایچون غیرتیله اویله لنکر ویردیکه شدت لنکرندن رستمك پایلری طپوقلرینه
وارنجه زمینه کومیلدی سام اصلا رستمی یرندن بیله حرکت ایتدره مدی سام آتش محض اولوب بردخی زور ایلدی بنه
برایش کوره مدی سام غیرتندن موصمور اولوب وارمقدورك صرف ایدوب اوچنجی ده اویله زور ایلدیکیم حکمت خدا
اولاجق وار ایدی رستم دخی دیوان سیلعردی تماشا ایدردی کندی بوش قودی غافل بولندی سام رستمی زمیندن
کوکلی اغاج کبی چاپرچاپر سوکوب بنه قالدیرمدی اولحظه ده که سامك دماغینك پرده سی چاك اولوب قان فواره مثالی
اتلدی رستمك پایلری بنه لنکر صاحبقرانیدن طپوقلرینه وارنجه زمینه کومیلدی سامك غیری کوزلری جهانی کورمکدن
قالدی بهی نابکار مسمار آهن کبی سنی یره محکم میخلیلرین بالای بهجکرم سن زمینه کیدرسین دیوب رستمی دوالندن صالیویردی
وجهالت الدیروب دال خنجر اولدی ور رستمك اوزرینه یوریوب ای نابکار سن نره دن کلوب بویله بنم باشیمه بلا اولدك یارب
سنك وجودك صحیفهٔ عالمدن حك ایدرم دیو رستمه حواله ایلدکده رستم جست ایتلوب صول الیله خنجر طوتان بیلکندن
فوراتوب صاغ الیله دوال زنجیر کمرندن طتوب نیجه زور ایلدی ایسه سامی یرندن قالدیروب قولینك اوزرینه آلدی وسامك
قولاغنه یاب یاب یا سام پهلوان بکچیورسین ایرانده کمسه بوقدر رفتده کیدرسین مرد اولان هیچ جوابنسز قوینه الـ
اوزادرمحا دیکله طورتا صاحبلری کلنجه حرکت ایله صکره سن بیلورسن دیدی وسامی کتوروب صرتی اوزرینه زمینه
قودی واپاغی ایله کوکسنه باصوب بونه مار قیمتی بیلور یوق دیوب اوته طرفه کچنجه سام پیل بوش بولینوب کیروکنندن یاکلینده
براجه صدا ظهور ایلدی اما هر کس های هویدن اشتمدی سیه مرد کیلاونی ایسه رستمك بوارلکلرین کوروب دمبسته
وحیران اولوب اویله مبهوت قالمشیدی رستم دیوانه طرشه چقدی ارباب دیوان حیران اولوب تعجبانه سیر ایدرلردی
سام برندن قالقوب بیك شرم حجابیله برنه اوتوردی وباش اشاغی صالوب بحر اندیشه یه دالدی بو اراده رستم بیاده
طائفه واردی اورمانه ایرش کلندام تجربهٔ الوب اوزرینه سوار اولوب اورادن دونوب بنه لشکر سیه مرده کلدی
طوغری بارکاه سیه مرده کلوب اکر قاشنده اولان طبل بازه برطرح اوردی سیه مرد اشیدوب برمنبر اصلی دینجه سکردی
یادشاهم اول حریف رخشنه بنمش بنه کلدی اشته بارکاه اوکنده طودیور طبل بازاوران اولدر دیلر یاکیمك زهره سی
واردر کیم طرشه چیقه بیله بواراده رستم طرشه دن نعره اوروب اوته یا سام سکا تنبیهم اوزره حرکت ایله عسکره کوردسین
دیوب ایرش کلندامك بجامین چویروب برطرفی طتوب کندی اشته سام پیل رستمك تنبیهی اوزره عسکر کیلاونی کرذیروب
ایرانه کچورمدی سیه مرد کیلاونی سامه تسللی ویروب الم چکمه یاسام سنك انتقامك اونابکاردن آلیویریم دیدی سام
کوکلندن وارهمی لعین هله کندی قوریاجق باشیکی خلاوص ایله ددی اشته بونلر بوحال اوزره ممالك تورانده قالشمقده
بز کلهلم رستم ابن زال دوراول صاحبقران پرهنز لحوالنه راوی قولنجه رستم کیلاون عسکرینه بوقدر کوشمال ویروب
پکوب کتدی حکمت ربانی افراسیاب کیلاونك الجیسین صاوشدردقده صکره قرق بیك قدر عسکر ایله بنوب یاب یا کیلاو

عسکرینی قوللاومغه شکار بهانه سیله چیقمشیدی رستم اتفاقی افراسیاب بر میسره ده اوتورمش عشرت ایدردی
اوزرینه چیقه وآردی کوردیکه افراسیاب دخی رستمی کوردکده دوندی ولیسهٔ تیز جنکه یا ولیسه رستم شمدی کلوب
سنکله جنک ایلسه نه یاپردک ددی ولیسه همان بر ضربیله رخشنی یقوب باشین کسوب فتراکیمه بند ایدوب
زابلده بیدی زاله زمانه کلدینی پیشکش ویردم ددی بو محله دک رستم دخی کلوب ولیسه نک قفاسین آلدی افراسیا
باش قالدیروب رستمه اشتله دکلاو رکندی قولاغنه اشتدک نجه بیلورسن یا رستم الکلدن دردکده ولیسه نک
جان باشنه صچرادی رستم بو وقتده بونده نه آرردیو قفاسنه باقنجه رستم کوزینه کیروب توربه ده یلاون کورمشه
دوندی رستم قالق یا ولیسه تیز رخشنه بین صرف معذور ایله بنی اولدوره میین یوخسه دینم حقیچون سنی اولدرسم
کرکدر زیرا بهرام ابن کودرزک وکیلی یم جیجون اوزره کیدرکن نامردلک ایدوب قفاسندن اوج اوق اتمش سین خدا ویرمش
سیرینه راست کلوب وجودینه کار ایلمامش بهرامده سنی اولدرمکه یمین ایلمش شمدی بنی یرینه وکیل نصب ایلدی
ددی ولیسه نه دیسون ناچار قالوب رخشنه بنوب ورستمک مقابله سنه کلدی رستم دی ایدی یا ولیسه دورمه
حمله ایله وعقلیکی باشنه دوشور غافل مباش زیرا سنی قتل ایلسم کرک قورتلمق محالدر ددی بو اراده ولیسه نیلسون
غیری اولمز اری اولوب الن نیزهٔ جانستانه اوروب وآرقوتین بازوبه آلوب رستمه بر نیزه حواله ایلدی رستم الصنوب نیزه سین
طوب دبندن ضبط ایدوب ولیسه ایلروایتدی ایشلدی کیروچکدی اولمدی رستم چکوب چار چار نیزه سین الندن الوب
زانوسنه اوردی بر قچ پاره ایدوب اتدی ولیسه بوکره طرفیلندن کورزکوم بیکرین چکوب اون ایکیجی بخشندن طتوب باشنک
اوزرندن دوراندیروب رستمه برایو ضرب کورز حواله ایلدی رستم کورزی هوادن ایزایکن بنجه آچوب الایاسنه الوب
کورزینی دخی کف دستنده ضبط ایدوب وچکوب الندن آلدی انی دخی فرلاتدی افراسیاب ولیسه نک اوغلری ایله سیر
ایدیبورلر رستمک بویله غضبین کوروب غیری ولیسه نک رستم الندن قتل اولناجغین فهم ایلدیلر اما نیجه ایلسونلر آتش
سوزان قرشوسنه وارلمز رستم ولیسه نک کوزین بیانه آتوب یا ولیسه طورمه حمله ایله آتوروفنکدن بو دخی اورامز سین
ددی ولیسه نیجه ایلسون باری بر ایکی اوق دخی اتایم دیو ال تیر وکمانه اوردی برحدنک سرتیزی جرکانه قیوب رستمک
سینه سین نشانه آلوب تیرم کشاد ویردی تیر دررستمک سینه سین اوزلیوب کلدی رستم اصلا وسپره بیله یاپشموب
کوکسین برآبرو ویردی اوق تمام خطا برنیه کلدکده رستم ابرشک صغر سینه یاتوب اوق اوزرندن کچرکن ایکی برماغیله
خدنکی طتوب ضبط ایلدی وطوغریلوب دیزینه اوروب قیردی وآتی ویردی ولیسه بر اوق دخی اندآخته قلدی رستم اینده
قیردی بر دخی اتدی اینده رستم ولیسه نک اوج اوقین قیردی بوکره ولیسه خشیت اتدی زیرا خشت علمنده بخیلی مهارتی
وآریدی حتی افراسیاب خشتی اصلنده ولیسهٔ تیز جنک تعلیم ایلمشدر رستم خشتندخی الیله طتوب قیردی ویانه اتدی
یا ولیسه دخی حمله ایدرمسین ددی ولیسه مانندن تیغ آتش تاب عریان ایدوب ایرشدی رستمه بر قلیچ حواله ایلدی

رستم الندە ایرشی یحقلیوب ویسه نك قلیچ طوتان قولتوغی الندە کیروب بیلکندن طوتوب اویله صقدیکیم ویسه نك
برمقلری تمحلق خیاره دونری وطرناغینك دبندن قان فواره کبی آتیلوب قلیچ الندن زمینه دوشدی رستم همان ویسه نی
قپوب اث اوزرندن قولینه آلدی وارقوری اوکینه الوب ایاقلرینی صول اولیوغی ایله برك صقوب صاغ الیله باشندن
طوتدی صول الیله اوموزلرندن باصوب نیجه بوردی ایسه ویسه نك باشی خام امرود کبی قوباروب کوده سندن جدا
ایلدی باشنی فتراکنه بسته ایدوب کوده سن آتی ویردی ودونوب افراسیاب طرفنه نعره اوردی وآرمید ویسه نك
قانن طلب ایلراکرو آرسه کلوب دعوا ایلسون صکره عذر بهانه ایلمسون زیرا بن کیدرم عجله لی ایشم وآر ددی
رستم بوبله دیمجه افراسیاب اولسون ویسه نك اوغللری اولسون ددی یا رستم ایشکرن قالمه وآرصا غلغله
بردن دعوا ایدر یوقدر ددیلر رستم وداع ایدوب افراسیابه آلوب یوردیو ویردی افراسیاب ویله سندن ایکی اموزلرینی
قوباردی بونا اصل دوشمنلدکه یارآن بایه سی ایله کلوب صاحبقرآنم کوزم قرشوسنده هلاك ایلیه دیو برازکوم مردندے
قصدی بوکه اوغللری باق بابامزه صاحب بیله چقدی بزه ده چتماز بویله بیوفا شاهه خدمت ایلمکدن طاغی برچوبانه
خدمت ایلمك یکدر دیوب بلکه بنی ترك ایدرلر دیو قورقدی اما رستم کیدر دکن فکر ایدوب بن بوکلهٔ قندم ایلتسم کرك
باری کلاون حرمه اوغرآیوب اوغلی بیلسمه ویرم یم وهم ویسه رستمك باشی کسوب زآله بابا سنه هدیه ویرورم ددے
ایدی کا بناءً بندم ایلتوب اوغلی بیلسمه هدیه ویرورم دیوب کلاوت حرمه طوغری کتدی برکون کلاوت حرمه وآروب
آکنیلردن بری ایله بیلسمه خبر کوندردی پدری ویسهٔ آلسون دیو اکینجی وآروب بوسوزی بیلسمه سویلدی بیلسم
غضبه کلوب ترتیب بولنان عسکر ایله بنوب دربندم کلدی کوردی پدری ویسه نك کله سی رستمك فتراکندم بسته در
بیلسم دربندی الوب یا رستم پدرم انتقامن بهرحال سندن آلورم دیوب جنکه باشلدی رستم بیلسمی اولندم بیلورکه
جمله برادرلرندن هم شجیع دروهم مرددرال نیزه یه اوروب ایرشدی رستمه بر نیزه عشق ایلدی رستم بیلسمك نیزه اوروشندن
اکلیوب نیزه یه سپر کرشاسبی برآبرصوندری یمان نیزه آیینهٔ سپری بوس ایلکرم علو علو انستلو صاچلوب طرافه اکنافه
اولان خار وخاشاکی سوزآن ایلدی رستم بیلسمك نیزه سین طبنجه لیوب بولندن صاپندی یمان نیزه داهان سپردن
قپوب قولتق الندن یول بولدی بیلسم نیزه سن ضبط ایدوب یالدیانه کچوب سرمیدآنه وآردی رستم بیلسمك نیزه سین
آسان وجه اوزره کرچه منع ایلدی اما یکندی اوتدن بیلسم دونوب کوردی رستم صاغ وسالم طورر بیلسم دخی طورق
رستمه حمله ایله ددی رستم نیزهٔ بارکشی ایله بر نیزه حواله ایلدی بیلسم سپر برآبر ویروب یمانی مرآت سپری بوس
ایلمکرم بیلسمك قوللری بوکلوب سپر کوکسنه قپاندی بیلسم بربر ایدوب هله نه حال ایسه طبنجه لیوب قولتق الندن
یول کوستروب جبه خلقه لرین اوخشایوب یان یانه رکاب رکابه ترکش ترکشه نعلین دوکرك سرمیدآنه کتدی بیلسم رستمك
بر نیزه یه یکه دخی عمرندم بونیزهٔ کمسه دن یمشدی حاصل کلام بیلسم اوچ نیزه اوروب رستم منع ایلدی اوچ نیزه ده رستم

اوروب کوجیله منع ایلدی اندن بیلسم نیزه سن زمینه زرك ایدوب ظفر قیلیندن کورز کرانك چکوب اونکیجی نخشیدن
طتوب باشنك اوزندن دوراندیروب ایرشوب رستمه برضرب اوردی رستم کورزین چکوب برابرو یردی بیلسمك
کورزی کورزکا وسرم طوقنه قدرم طاق طاق طمرآقی افاقه الطاق اولوب رستم باش قاچوروب ارقه ده اولان یکرمی
دورت اینه لی سپرکه کرشاسب آهنه ستکدر الکا آلوب سپر اینه لری جرخه کیردی بقیه ضرب کورز زمینه اینوب
طوز رستمی بوریدی بیلسم کورزینی ضبط ایدوب بکچوب سرمیدانه واردی رستم لجام سلکوب طوزدن طشره چقوب
وبیلسمك کورز اوردوغندن قوت وشجاعتك فهم ایدوب کندو سنه یازقدر شول دلاورك ترتبه عرضین شکست المیم
بروقتیله بن رستم ایله شویله جنك ایلدم دیو فخر ایلسون دیوب کورزینك اونیجی قیراطندن طتوب بیلسم اوتدن
دوندکرم آله یا بیلسم سندرم بندن بویادکاری دیوب ایرشدی بیلسمه برضرب کورز حواله ایلدی بیلسم دخی کندی
کورزین برابرو یردی کورز کورزه اینه کرم صداسی اول وادیلری طوتدی بیلسمك قوللری خم اندرخم بوکیلوب ایکی
کورزبر اولوب بیلسمك باشنه اینسه کرك بیلسم باش قاچوروب ارقاسنده اولان سپره آلدی سپر آینه لری جرخه
کیردی بیلسم لنکروبر نجه التدم اولان رخشین اوك ایغجیلرو وقیچ ایاغی کیرو میانی حلاوج یاینه دونه دی بقیه
ضرب زمینه اینوب طوز بیلسمی بوریدی رستم کورزین ضبط ایدوب بکچوب سرمیدانه واردی بیلسمك عسکری قفاسندم
صف طتوب دورلردی پهلوانلرندن برایکیسی ات قوپاروب توزدن ایچرو کیردیلر کوردیلر بیلسم صاغ سالملر شکر
ایلدیلر دونوب ینه یرلرینه واردیلر بیلسم لجام سلکوب توزطشره چقدی اوته دن رستم دونوب کلدکرم بیلسم کورزین
قپوب ایرشدی اقدام ایله رستمه برضرب کورز حواله ایلدی رستم کورز برابرو یروب ینه اولکی کبی ارقاده منع ایلدی
رستم دخی اوروب بیلسم منع ایلدی **خلاصهٔ کلام** رستم ایله بیلسم یکا یك اقران جنکی ایدوب اخشام اولنجه بربرلرینك
وجودین سندان آهنکران مثالی دوکدیلر بیلسمه برضرب اوروب بیلسم منع ایلدکرم رستم ات باشنی چکوب بیلسمه دور
ایلدی بیلسم دخی طوردی رستم دونوب یا بیلسم سکا مروت ایلیوب بوکون عرضك یغمادم وارا ایدی بوکیجه بی کباب
ایچ شرابی تقویت بدن حاصل ایله ده یارین سنکله ینه کورلشه لم دیوب ایرش کلنه آمجرینك باشین چویروب شویله
قرشوده کوردیلر براغاج وارایدی رستم واروب انك سایه سین پناه ایدندی ایرشدنا اینوب نجامن آلوب کیاهه صالدی
کندیسی اول درختك سایه سنده نشیمن ایلدی بیلسم دخی دوبند اغزنده سایبان قوروب قرار ایلدی و تیز بر صفره طعام
ایله بر صراحی باده ایکی غلام ایله رستمه کوندردی غلاملر کلوب صفره رستمك اوکنه قودیلر صراحی ایله باده یی دخی یانینه
قیوب کتدیلر رستم بیلسمك انسانیتنه تحسین ایلدی دورست مرد ایمش ددی اما نه فائده اصلی تاتاردر کلابد جکوشدی بونده
مردلك ایلرامتا خان فریدون جنکنده زال زمان مردلك ایدروب رستم برصفت برصفه نیزه ایله اتسه کرکدر وقتی کلدکرم
انشاالله نقل اولنور برصدد ی مزه کلالم اول کیجه رستم درخت سایه سنده یاتدی بیلسم سایبان التنده یاتدی جونکم شب

کیدوب روز روشن اولدی آفتاب عالمتاب ضیا کوستر ایلدکده رستم برندن طوروب آیین داود اوزره وضو ایدوب
صبح نمازین ادا ایلدی بر از باده قالمشیدی انکله دفع خمار ایدوب ابرشه لجام اوروب اوزرینه سوار اولدی اوته دن
بیلسم دخی قالقوب آیینلری اوزره طاعتن ایدوب بندی رستم ایله مقابل اولوب نوبت بیلسمده قالمشدی بیلسم الکورزه
اوروب ابرشدی رستمه برضرب دخی اوردی رستم منع ایلدی رستم اوردی بیلسم منع ایدوب ینه یکایك کوتاکوت جنککه
باشلدیلر انحشام اولنجه بربرلرینك وجودلرین دوکوب یتمش سکسان ضرب اورشدیلر انحشام ایردکده ینه رستم رخش
باشین کشیده قیلوب بیلسمه ایتدی یا بیلسم بوکوندم سکا ینه رخصت ویردم یارین کوره لم خدا نه کوستردوب عنق ایلدی
وابرشی جویروب ینه اول درخت دبنه وآردی ابرشدن اینوب کیا آهده صالدی کندی دخی اول درخت سایه سنده نشیمن ایلدی
اوطرفدن بیلسم دخی دونوب سایبان التنه کلدی آتندن اینوب تیز رستمه ینه برصفره طعام ایله بر صراحی باده کوندردی
رستم باده دن ایچوب وطعامدن یدی یورغونلغی کیدوب کیکاوس کامران ایله یدی کرّه یوز بیك عسکر شمدی قلعهٔ
مازندرانه اولکیدم نه کیفیتده در دیوب فکره دا آلدی کندی واویقوسی داغلدی اولمدی رستمك چشمینه خواب راحت کیرمدی
کیجه نك ثلثانی مرور ایلدی اندنصکره یاآیا بخواب کران ایاغ اوزاتمغه باشلدی حاصلی رستمك غیری چشمی خواب آلوب
رستم موشل موشل نفیر خوابه وآردی چونکم صباح اولدی عالم روشن اولدی بیلسم برندن طوروب رخشنه بنوب میدانه آ
کلدی کوردی رستمدن حرکت یوق دخی درخت سایه سنده یاتور بیلسمه شبهه عارض اولوب ایا اصلی نه اوله که رستم
برندن قالقمادی وارهیم کوره یم اصلی نه در دیو آت سوروب رستمك یاننه کلدی ابرشی کلدکده آم ایسه یادکسه کلسه البته
هجوم ایدوب یا دفع ایلر ویاخود رستمی اویاندردی بیلسمه اصلا مقید اولمدی بیلسم کوردی موشل موشل اویور بسبللی
دون بك یورلمشدرکه بوزمانه دك دخی اویقوسن المامش دیوب رستمی یاب یاب اویاندردی رستم کوزینی اچدی نه کوردی
صباح اولوب کون جیلی یوکسکه چقمش وبیلسم باشی اوجنه کلمش کندوسین اویاندردی وقالقوب اوتوردی وبیلسمك
مردلکنه تحسین ایلدی بوفرصت غیری خصمك الینه کیرسه امان زمان ویرمز اویورکن اوروب هلاك ایلردی خصوصا
بردین قتل ایمش قنلوسی اوله رستم انصاف ایدوب خوش کلدك یا بیلسم نه در اصلی بوندم کلدك بونحسه چوقجه محا ایدوق
دیوب برندن طوردی بر ایکی ساغر باده نوش ایدوب رخشنه بندی بیلسم یا رستم کلدوکیمك اصلی بودرکه وقت بجری
کوردم دخی یاتورسن عجبا نه اوله که بوزمانه دك قالقمدی دیو بیك درلو اندیشه کلوب عاقبت کلوب سنی اویاندردم ددی
رستم آفرین یا بیلسم مردلکه ورایمش سین دیوب میدانه کلدیلر ینه اللرینه کورزلرین الوب باشلدیلر جنککه کون قبهٔ فلکده
دکلنجه جنك ایدوب نوبت رستمه کلنجه رستم بیلسمه یا بیلسم بو ضربمدن حذر ایله سائر ضربلره قیاس ایله زیرا بر قید
لو بر صحبت عرآمدر دیوب کورز کاوسری اون ایکیمی قیرالمندن طوب باشنك اوزرینه برنج کره دوراتیروب سوروب محل
برینه کلدکده ترازوی رکابه درست باصوب بیلسمه برضرب شدید حواله ایلدی بیلسم کورز برابر ویردی اما کورز کاوسر

نیجه که بیلسمك کوزینه اندی کورز بیلسمك الندن طوتام طوتام قیوب قوللری بوکلوب و بازولری اویوشدی بیلسم
ترتیب باشن چیقوروب ارقاسنده اوکلان سپره آلدقده سپرك آینه‌لری بربرینه کیروب سپر چنبر چنبر اولوق اولوق اولدی
وشدت ضربدن بیلسمك میانی ایکی قات اولوب باشی آت باشنه برابر اولدی وعقل دانشی سندن کیدوب بیجوبا اولدی
رستم ترتیب ایلك میچ اوزرندن دونوب بیلسمك یاننه کلدی و بیلسه تیغ جنکك کلدیسین ابرشك فتراکندن چوزوب آنی ویردی
وعسکرینه نعره اوروب کلك پهلوانلر بکزی الوك ددی وکندی ابرشك باشین چویروب بو طرفی طتوب کتدی حکمت خدا
یولی کیان آباده دوشدی بیلسمك دخی توابعی کلوب بیلسمك یوزینه صو صاچوب عقلین باشنه کتوردیلر بیلسیم کوز آچوب
نه کوردی قبهٔ آسمان باشنك اوزرنده سنك اسیاب کبی دونیوکانه اولدی وقتی رستم ددی بونلر دخی اولدوغین نقل
ایلدیلر فتراکنده بر کلله اویخته ایدوب الك پهلوانکزی ددی وجعقوب کتدی دیدیلر بیلسیم آه ایدوب بخوش امدی
یا رستم بو انتقام اکر سکا قالورسه اولادیکه قالمسون دیوب دونری کالوت حرملکلری و باباسی و بیله‌نك
کلله‌سی فتراکندن چوزوب بر محله دفن ایلدی وبو الم ایله قالدی بز کللم بو جانبدن کیان آباده اولان صدده راوی
شیرین زبان اویله نقل ایدرکه رستم دربند شاور آندن زنکی شاورکی برسته ایله بند ایدوب کاوسه سکشان بیك
زنکی ایله تابع ایلدی و رستم مازندراندن بیله کیدن بیم ددکن کیکاوس کتوردیوب رستمده دونوب کیان آباده کلوب
میلهای غایبدك قیویی سند ونخت بانونك الکنده بر ایکی آی اکلنوب وداع ایدوب زابله کتدیکی اما سند ونخت
بانو حامله قالوب کتدکجه قرنی بیودی الی آی اولدی وطقوز آی اولدی غیری سند ونخت بانو بونن حرکت مجالی
قالمدی **نتیجهٔ کلام** بر ییل تمام اولدی سند ونخت بانونك غیری اغریسی طتوب اسکمله‌یه کلدی بر اوتی برده و بر اوتی
کوکرم ابه‌لر اطرافده درلو درلو علاج ایدرلر اما فائده ایتموب دایه‌لر آه شو محله بیردی رستم کلیدیکه سندن
بانوی طتوب سلکیدی اولاد طوغاردی دیوب بو سوزده ایدیلر ناکاه رستم کیان آباده کلوب قلعه‌دن ایچری کیرنجه
کوردیلر سکردوب مظفرشاهه وغضنفرشاهه مژده ایلدیلر مظفرشاه وغضنفرشاه تیز قرشولیوب رستم کلوب
ایکی برادرلر رستمك رکابن طتوب ایندردیلر خوش کلدك دولتلو صاحبقران بو وقتده کلدك اهلك سند ونخت بانو
بر سنه در حامله ایدی او چکونردر اغریسی طتوب وضع حمل ایدمیوب ابه‌لر الیمده اه بر کره جك اهلی صاحبقران اکسه سندن
طتوب سلکسه وضع حمل ایدردی اما نچاره بونده دکل دیوب تأسف ایدرلر الحمد لله علاوه متخیر دردیلر و رستمی
الوب طوغری سند ونخت بانونك یاننه ایلتدیلر رستم کوردی کیم سند ونخت اسکمله‌ده قارنی اوکنده بودره کبی بغلمش ایلر
بر و آنروادی دائم اولوب وضع حمل ایچون تدبیر و مشورت ایدرلر و بو فرتوته دوران بیك یاشنی کچمش اوستادلر دخی
قولتوغنه کیرمش سند ونخت بانو فریاد ایلدکجه الله الله دیوب دوررلر رستم سلام ویردی سند ونخت بانو رستمك صد
سنك کوزین کچوب رستمی قرشوسنده کورنجه علیك الملمی اویدوب باق ظالم حالیمه بنی بو درده مبتلا ایتمك هب سندن

اولدی دیوب اغلغه باشلادی رستمنینک مرحمتی غلبه ایدوب دونوب ابه لره ای اوستاد ماهر لر بونینک وضع حملی
آسان اولمغه نه تدبیر ایلرسیز ددکده ابه لر دولتلو صاحبقران بونینک علاجی بودرکه سلطان بانونی آتی اردندن قوچاقلیق
کوکسکره برابر قالدیرسکز و یاپیچه جق سلکوسکز امید بودرکه وضع حمل ایلیه رستم همان ایاغه دوروب بسم الله
دیوب بانونی اردندن قوچقلادی و کوکسنه برابر قالدردی و سلکی ویردی بامر الله سنده وخت بانو وضع حمل ایدی و
بر اوغلان وجوده کلدی و طشره چقنجه اویله بر نعره اوردیکه اول مکانده بولنانلر جمله سراسیمه قالدیلر رستم کبی
جکردار صاحبقران شیر دل خبردار اولوب های نابکار اوغلان نیرمسین دیو تحسین ایلدی مکر مسیحای عابد خبر
کمتیری براسته بردمی سوار اولوب کلدی بورقه دک ابه لر معصومینک کوبکین کسوب و طوزلیوب قماط زربفته
صاروب یوزین اورتدیلر بش اون قدر ابه معصومی کوجیله حرکت اتدیرمدیلر بو محل مسیحای عابد کلوب رستم ایاغه
طوروب وآروب مسیحای عابدنک الین اوپدی مسیحای عابد خوش کلدک سرورا بو وقتنده امداده ایرشدک ددی مسیحای
عابدی برین اوتوردوب معصومی مسیحای عابده ویرسه لر کرک کمسه یرندن حرکت اتدرمدی رستم قالقوب معصومی
قوچاغنه آلوب مسیحانک قوچاغنه ویردی پس مسیحای عابد یوزندن نقابن رفع ایدوب نظر ایلدی فتبارک الله احسن الخالقین
دیوب طالعنه یوقلادی باش قالدیروب رستمه باقوب سرور حق تعالی سنی بر بوده مالک ایلدیکه یدی اقلیمده تیغ
منشوری یوریدوب سندن صکره بریکه صاحبقران اوله و غایت سکا مطیع و منقاد اوله که صاحبقران زاده لر ایچنده
اناسنه مطیع حقوق والدینی بیلور بر دخی بونک کبی بولنمیه ددی سیماده خود عین قهرمان وسترنیرم ایدی اول
مناسبتله مسیحای عابد نیرم کوبک دیو اسم تعیین ایلدی رستم مسیحای عابدنک الین اوپوب ای سلاله یعقوب نبی بونده
کشف ایلدیکه بنم خاطریمه کلن اسم بو ایدی و نعره اوردیغنده های بابا اوغلانی نیرمسین دیو کوکلمدن کچوردم ایدی نفس
روح بولدی دیو لقبی فرامرز اولدی لغتده سالار سپاه پهلوان جهان و محافظ سرحد اقالیم دیمکدر مسیحای عابد رستمک
آدنی ایله صاغ قولاغنه کلبانک داودی ویروب صول قولاغنه اسمین تعیین ایلدی دایه لرمه ویردیلر برکره دم چکوب
قان کتوردی رستم بلدیکه و همینلوردنه صیادلره فرمان ایدوب بر جفت قپلان ارسلان صید ایدوب کتوردیلر سرایده بر
کنام یاپوب اکا قویدیلر کونده اون بطمان ارسلان سودی تعیین اولندی رستم تنبیه ایلدی قرق کونه دک کونده اون بطمان
ارسلان سودی تدارک ایدوب بش بطمان صباح بش بطمان اخشام بر آهو درلسین ممه کبی ایدوب باچینه سودی
قورلر و معصومک اغزینه طوتارلر بر کره دم چکوب بردن صوورارلوردی اون ایکی ساعته دک غیری خاموش اولوردی
اشته بو منوال اوزره بو معصومی بسلدکده بونلر رستم مسیحای عابدنک الین اوپوب سلطانم پادشاهم کیکاوس کاموزک
مازندرانده باشنه شویله بر قضا کلوب یدی کره یوز بیک اریله اعمی اولمشلر انلرک خلاصلرینه کیدرم همت ایدک
ددی مسیحای عابد الم چکمه اوغل ایش سنک الکله بتر ددی و بر فتح اسم تعلیم ایلدی بو اسملری خاطرده لو بر لرده

دکلدن کیدرمه ددی وبر سنغه یازوب رستمنك بوینیغه اصدی مادامکه بو سنغه بوینکده دردیو وجادودن
برفرد ظفر بولامز ددی رستم رخشنه سوار اولوب جمله سینه وداع ایدوب عزم مازندران ایلدی چین اوزدین
کیدوب برکون بریرکه کلوب کوردی خلق بریره اوشمشلر تماشا ایدرلر عجبا اصلی نه که دیو ایرشی ایلرو سوروب
واردی سیر ایلدی که بر فیلی بر بطاق چاموره دوشورمشلر بیچاره فیل بوغازینه وارنجه چاموره بتمش حرکته
مجالی یوقدر خلق چقارمسنه تدبیر ایدرلر اما ممکن اولوب چیقارهمزلر ناکاه بر دیو بلا وزینه بکزر بر پهلوان
کلوب فیله بقدی ایقلرندن باشنه وقویروغندن کمندلر ایدوب اول پهلوان قوت بازو ایله فیلی اول چاموردن
چیقروب خلاص ایلدی بو اثناده بر اورکونه والك اولدی بره کلدی نه طوررسن ددیلر همان اول پهلوان رخشنه
بنوب قرشو کتدی مکر قرق بیك ار ایله بر دوشمنی وار ایدی اول کلمشیدی علی الغفله شاید حقندن کلورم امید ایله
اول پهلوان دخی واردیغی برله کندین دوشمن عسکرینه اوردی هجوم ساعت بکمدین عسکری منهزم ایدوب
پریشان ایلدی رستم بو دلاورلك بو یله قوت قاهره سن کوروب برندن سؤال ایلدی بو پهلوان کیمدر دیو اول کر
بوکا شیروی ابن شیرویه شیر اوردن اندنبرد دیرلر چین صاحبقرانی ونخاقان جنك جهان پهلوانیدر ددی رستم
هزار تحسین ایدوب کچوب کتدی اورادن رستم بهرامه مادیان ویوك بیرك قریه سنه واردی صوروب اول
یره بولشدی وکندین بلدیروب اول کیجه یرده مسافر قالدی ویول سؤال ایلدی قنغی یول یقیندر دیو اول یر
رستمه دولتلو صاحبقران بوندن شهری مازندرانه یول ایکیدر بری یدی ایلق یولدر که بهرامك کلدوکی یولدر
وبر یول دخی واردر که یدی کونده اول یدی ایلق یولی الورلکن بز خبر دهر بر منزلنده بر عقبه واردر کچمك خیلی
مشکلدر دخی بو آنه دك کچمش یوقدر آدینه دربند هفتخوان دیرلر هفتخوانك اولنه وارنجه اوچ قوناق دخی واردر
جمله اون قوناق ایدر ددی رستم دربند هفتخواندن کیدجك اولدی اول کیجه رستم انده یاتوب صباح اولدقده
اول یره وداع ایدوب عزم راه ایلدی اولکون اخشام اولنجه کیدوب بر درخت سایه سنده یاتدی انده کیجه یاتوب
صباح ینه بندی اوچکون کیدوب دوردنجی کون رستم بر داغه چقدی اوته جانبه نظر ایلدی اوته سی لب دریا
ودریا کنارنده بر لطیف باغ وار ایدی رستم واره یم شول باغك قپوسین بولوب کوره یم کلا بلکه انجده نکهبانت
وباغبانی واردر دیوب ایرشی سوروب باغه ایروب اطرفك دولاشوب قپوسین بولدی قپوسی کشاده رستم
قپودن کیروب صیت وصدا یوق براز اشاغی یوقاری کزوب انس وجندن اثر یوق خوش امدیکه لبد بو یله
برده باغ پیان نکهبان دخی یقین ایلسدد یوب رستم ابن زال ایرش کلند آمدن ایتوب بجامین الوب کیاهله
صالدی کندی باغی کزوب رسیده اولمش میوه لردن دوشوروب سیر کوشاسیله طولددی بر لطیف
کوشك وار اول کوشکك اورتاسی حوض کلوب رستم اول حوضك کنارنده اوتوروب اوله دوشوردیکی

میوه لردن تناول ایدوب بر مقدار قارنی طویوری وصو ایچوب تازه کارلق ایلدی سپر ایچره ادتوب فلان میوه لری
حوضه دوکی ویردی کندی سپری زیر بغلنه آلوب اطرافه بقوب تماشا ایلر ایکن چشمنه خواب کلوب اویودی
اما راوی ایدر مکر بو باغ دیو سفید توابعندن بر دیو وآرایدی آدینه اولاد ابن مرزبان دیرلر ایدی انک باغی ایدی
و دلی دشتبان دیرلردی بر دیو نکهبان تعیین ایلمشیدی بو محللرادم بولنمادیغنه باغشا ولمایدیکه براز میوه دن
وانواع شکوفه دن دوشوروب اولاد بن مرزبانه ایلتمشیدی وآروب ویردی اولاد حظ ایدوب دلی دشتبانه
وافر ستایش ایلدی دلی دشتبان اورادن دونوب ینه باغه کلدی نه کوردی بر بنی آدم کلوب اول دلی دشتبانک
کوزلرینه صاقندوغی میوه لردن وافر اولمش اونمامش دوشوروب یدوکن بیمش یتیدوکن حوضک ایچنه توکمش
دلی دشتبان بونی کورنجه اولندرم عقلی بازاری جامه دکشنه بکزردی شمری جمله سی زائل اولوب کله سی قوردی
همان رستمک باشنی اوجنه کلوب مکر بو لعینک بر دکنکی وآریدی کندی بو بنجه یاپمشدی اول دکنکله وجودن
طوتوب نجه قولاچلدبن رستمی اوردی ایسه آجیسی تا رستمک جکرینه ایروب رستم اویخودن بلکلدی
کوزینی آچوب کوردی بر عجیب صورت شخص الندم اوزون دکنک وار انکله کندوسنی اورمش رستم بقه بنی
نیچون اوردک بره ددی دلی دشتبان نیچون اورمم نابکار خاکی که بوقدر میوه اولمش خام دیمیوب دوشوروب دوکه
صاچه بیوکنده ماعداسن حوضه دوکمشسین ددی رستم یابونه نا وتوریجی بنی اوردک ددی دلی دشتبان نابکار
بر اورمجه نولور دیجه رستم های نابکار سن کیم اولاسنکیم بنی اوره سین دیو پرتاب ایدوب صچرادی دلی دشتبانک
قوللرین رستمک الینه کیروب نجه زور ایلدی ایسه مکر بیچاره کهر آب چوق زمانلر باغبانلق اتمکدن رطب یابس کلات
اتمکدن قوللری براز چورمش ایدی طوغریسی رستمده طمع ایله پیچه پیچمش بولندیکه قوره دک دیبندن قوپوب رستمک
النده قالدی رستم ال بره ملعون دیوب قوللری الینه ویردی دلی دشتبان الوب اولسون نابکار بو باغ اولاد بن مرزبان
وآروب سندن شکایت ایدیم کلوب سنی بطلیجان طولمه سی کبی برلقمه ایدوب یوده مز ایسه شیخ بنجه نیک یوزنه
توکرمش اولایم ددی رستم وآرایمدی ملعون برابو جمله شکایت ایله دیوب اکسه سنه بر سیلة صاحبقرانی اویله اوردیکیم
دلی دشتبان بر کره یوزی اوزرینه قپانوب ینه قالقدی و دم چکوب قدم اولاد بن مرزبان دیوب کندی رستم ینه اول
باغده کزوب اول میوه لردن براز تناول ایدوب براز ینه حوضه دوکوب دلی دشتبانک کلمسنه منتظر اولوب قالدی
اما دلی دشتبان قوللرین الوب اغلیورق طوغری اولاد بن مرزبان قلعه سنه وآردی اولاد بن مرزبانه شکوا ایدوب
قوللرین کوستردی اولاد بن مرزبان نه اصل خاکیدرکه کلوب بنم باغمی اویله دستدرازلق ایدوب اذنسز
میوه قوپاره و اویله حقارت ایلیه ایمدی اقتضا ایلدیکه وآروب اول خاکینک حقندن کلم اصلی تر آبیدر ینه اصلنه
قاوشدیره یم بره حاضر اولک ای قیرمادیجیلر دیجه ترتیب اون بیک قدر کهر آب عمودلرین قپوب حاضر اولدیلر اولاد

ابن مرزبان دخی عمودین قپوب اون بیك کهرآب ایله دشتبانی اوکنه قتوب دم چکدی بر هوا اقدیمیسین باغ دیوب کندیلر
ازدحام ایله باغه کلدیلر رستم دخی حوض کنارنده اوتوروب فکر تماشا ایلردی ناکاه دیو صداسی اشیدوب اول انجه فکره
کتدی دیولر کلدی ایچوق بونده مجنك اولمز دیوب باغ قپوسنه چقدی نه کوردی دیولرده قندیل اولوب هوادن
زمینه اینز تمام بونلردر دیوب صف طوتدیلر ایچلرندن بر زبردست کهرآب جملهسی اکا اکرام ایدرلر رستم بلدیکه اولاد
بن مرزبان دد کلدی کهرآب اوردلی دشتبان دخی اکا سویلیوب کوستور رستم دخی بو محله دك ایرش کلندك اوزرینه
بولوب اولاد نره قرشو کلدی النده عمود ای نابکار خاکی سن کیمسنکه کلوب بنم باغمك میوه سین خراب ایلدوکك
بیلمز ایکن باغبانم اولدن کهرابك دخی قولقلرین قوپاروب الینه ویره سین یا شمدی الیمدن نجه خلاص اولورسیز
دیوب عمودین رستمه حواله ایلدی رستم تزنه کودرز کاوسری برآبرویروب اولاد بن مرزبانك عمودی کودرز کاوسرینه
انجه کویا ایکی طاغ بر برینه اوردی زمین صارصلوب رستمك برمقدار قوللری حرکته کلدی باش چیوروب
عمودین ضربن ارقاده اولان سپره الدی شدت ضربدن رستمك میانی دوتا اولوب لنکری بونجه ایرشك پایلری
زمینه کوملدی وعظیم زحمت چکدی رستم کوردی ایرشك زحمتی وار رخشه یازقدر دیوب اتدن اشاغه ایندی
اولاد بن مرزمان کوردی اول خاکی عمودین منع ایدوب آتدن اشاغه ایندی بو نابکار بنم حملهمی منع ایلدی
دیوب وار قوتی بازوسنه آلوب رستمه اولکی ضربدن زیاده بر عمود دخی اوردی اما نجه فائده بو دیولرده بر
خاصه وار درکه بنی آدم کبی کندیجه ضربی کرآن اولمز ایتدیکی اوردوغی عمود جملهسندن شدید اولور اندن
صکره هر نقدر اقدام ایله ضرب اورسه اولکی عموددن شدید اورهمز حاصلی رستم ایکنجی ضربی دخی اسان
منع ایلدی اولاد ابن مرزبان بر دخی اوروب رستم اولادك اوچ ضرب عمودین منع ایدوب نوبت کندوسنه
کلدی قابیدی کودرز کاوسری او نجی قیراطندن ایرشدی اولاده بر ضرب اوردی اولاد عمودین برآبرویروب کودرز
کاوسر عموده انجه ایکی کودرز بر اولوب اولادك باشنه ایندی اولاد جان حولیله باش چیوروب ارقایه الدی کودرز
کاوسر اولادك ارقاسنه ایندکده اولاد ابن مرزبانك یوزینك اوزرینه یقلدی بنه قالقدی رستم غیوی حاله المیوب
اولاد عمودین قپوب ایرشدی رستمه بر عمود اوردی رستم منع ایدوب رستم اوردی اولاد ابن مرزبان بیك
بلا ایله منع ایدوب بکایان جنکه باشلدیلر عاقبت اولاد ابن مرزبان زبون اولوب فرار ایلمکه مراد ایلدی رستم
اولادك مرادین بیلوب اولاده بر ضرب شدید اوریله اوردیکه اولاد منع ایدهمیوب یوزینك اوزرینه یقلدی
رستم داستان اوزرینه دوشوب ایکی الین قفاسنه بند ایلدی اون بیك قدر نره رستمك اوزرینه یوریدیلر
اولاد بن مرزبانی خلاص ایلیهلر رستم نعره اوروب دیولرم برکره پیش کردیکیم آنی ساعتده یوزلرین دوندردی
جملهسی فرار ایلدیلر اولاد دنغیوی کهرآب قالدی اولاد بن مرزبان رستمدن بو حالی کوروب امانجی اولدیلر

اولنجه قولك اولایم دیدی رستم ایتدی یا اولاد درونك بکا تابع اولورسك سنی مازندرانه پادشاه ایدهیم دیو عهد
وعده ایلدی اولاد بن مرزبان دخی رستمه درونی بنده اولدی رستم ایتدی یا اولاد یارین هفتخوانك منزلرینك
اولنجیسی ندر دیدی اولاد بلی ای دولتلو صاحبقران یدنکی منزلده بر قپلان ارسلان واردر دیدی رستم اولادی بر درخته بند
ایدوب خوابه واردی چونکیم صباح اولوب عالم منور اولدقده خوابدن بیدار اولوب قالقدی وضو ایدوب آیین داود نبی اوزره
صباح نمازین ادا ایلدی و اولادی چوزوب اندن ابرش کلندامه سوار اولوب اولادی قولاغوز ایدوب عزم راه ایلدیلر اول
کون اخشام اولنجه کیدوب بر یره ایردیلر بر درخت منتهاسایه سنده بر لطیف چشمه اکسه سی چمن صفه اوراده نزول ایدوب
رستم ابرش کلندامك لجامین کیاهه صالدی رستم فتراکندن بر آز نواله چقاروب تناول ایلدی اوزرینه اول چشمه دن
صو ایچوب شکر ایلدی بر آزدن اولادی اول درخته بند ایدوب خوابه واردی نصف اللیل اولنجه بر چاتردی اولدی
اولاد بن مرزبان اویانوب باقدی کوردی بر جاموس قدر بر مهیب ارسلان ظهور ایلدی اغربیوب کلدی همان ابرش کلندام رایحه
سندن سسر کیوب باشین یردن قالدردی و کوشلرین قلم واری دیکوب بوینن کرلندیروب اول طرفه نکران اولدی
اما ارسلان دخی ابرش کلندامك رایحه سین الوب ابرشك اوزرینه یوریدی ابرش دخی ایاغین یره اوردی یری
چقور چقور ایلدی اوته دن بر کره ارسلان پرتاب ایدوب کندوسین ابرش کلندامك بجرینك اوزرینه آتوب پنچه سین
صالدی اما ابرش کلندام دخی همان بر یانه صاووشوب دوندی انها ایروب ارسلانه بر کره هجوم ایدوب

اوك اياغی ایله ارسلانی اویله بر چالدیکیم ارسلان یرده یووارلندی ارسلان ینه یرندن طوروب ینه
ابرش کلندام بحرینك اوزرینه آتلدی ینه ابرش کلندام ینه بر طرفه صاووشوب اردینه دونوب قولا ینه کتوروب
ارسلانك قفاسنه بر دپمه اویله اوردیکه ارسلانك قفاسی دارداغان اولوب جان تسلیم ایلدی

اولاد بن مرزبان درخت اوزره ابرش کلندام بحرینك بویله هنر ایدوب ارسلانی هلاك ایلدوکنه تعجب ایدوب
زهی صاحبقران که آتی بویله وقتنده صاحبقران آتلق ایلر دیو ضرورتی انصاف ایدوب دوردی رستم یورغون
ایدی اصلا دویمادی چونکیم صباح اولدی رستم یرندن طوروب اول چشمه دن آبدست الوب صبح نمازینی ادا
ایلدی و اولادی درختدن چوزوب قتی یا اولاد بو منزلده بر ارسلان بر زحمی واردر دیك ظهور ایلدی ددی
اولاد کولوب دولتلو صاحبقران هله بر کره قرشویه باق ددی رستم قرشوده نه وار دیو بقدی نه کوردی صوصغری
قدر وار بر ارسلان یاتور رستم اولاده بو نه ارسلاندر نه زمان کلدی ددی اولاد بن مرزبان وارك بر کره
یاننه تماشا ایلك ددی رستم دخی یاننه واروب نه کوردی قفاسی خردخاش اولوب هلاك اولمش سیر ایدوب
دونوب اولاده بونی بویله کیم ایلدی ددی اولاد دخی ابرشی کوستروب اولدوغنی نقل ایلدی رستم حظ
ایدوب واردی ابرشك برازکردنی اوخشایوب افرین ای رخش وفادارم دیوب بوینن اوپدی و دونوب
صقین یا ابرش بر دخی بویله یالکز ایشی کورمه بلکه سکا بر خطا اولور ده صکره مجلسنز برده پیاده قالورم بکا
خبر ایله ددی ابرش رستمك بو سوزنه حس ایلدی زیرا سائر حیوانلر کبی دکلدر حتی حیوانیتی غالبدر انده رستم
بونك لجامنی اوروب اوزرینه سوار اولدی اولاد بن مرزبان اوکینه دوشوب عزم راه ایلدیلر ینه اخشام
اولنجه کیدوب بر یره کلدیلر رستم اینوب اول یرده ینه بر چشمه وار ایدی اطرافی چمنزار بر فرح درخت
منتها دخی بتوب سایه صالمش رستم ابرش کلندامك لجامنی الوب کیاهه صالدی و کندی برازنواله تناول
ایدوب اولاد بن مرزبانی ینه بر درخته بند ایدوب کندی خوابه واردی نصف اللیل اولنجه بر چاتردی
قوپدی ابرش کلندام ینه اول چاتردی اولان طرفه قولاق قباردوب نکران اولدی ناکاه اوچیوز ارشون
براژدر بوینن یکرلندیروب کلور ابرش همان بوکه قرشو یوریدی اما اژدرها ابرشی کورنجه بر کره سکلیوب
ابرشك اوزرینه زهرینی صاچدی ابرش بو حالی کوروب جسارت ایده مدی همان کلوب رستمی ایاغیله
اویاندردی رستم اویانوب کوز اچدی کوردی ابرش کلندام باشی اوجنده کلمش ایاغیله اشینوب برده
قرشو طرفه باقوب بورنین خطوردار رستم قالقوب اوتوردی و اولاده بقوب نه در اصلی ینه بو نسنه محظور
ایلدی ددی اولاد بن مرزبان دولتلو صاحبقران غالبا براژدر ظهور ایلدی ددی همان رستم یرندن طوروب تیغ
ضمضم قهرمانی عریان ایدوب ابرشك بقدوغی طرفه یوریدی کوردی قرشودن اوچیوز ارشون براژدرهای دیاز

سکلیوب کلور اژدر رستمی کوردکده بر کره دم چکدی رستم دخی لنکرویرمیوب اژدره طوغری واردی تمام
محل برینه کلدکده تیغ غمغم وقهرمانی ایله اژدرهانک کلّه سنه بر تیغ تیز بنتیز سرتیز خونریز اوریله عشق ایلدیکیم

اژدرهانک کلّه سی نصفنه وارنجه ایکی شق اولوب اژدرها کندین صالیویردی ومرآد ایلدیکه جان العلیسی
ایله دورلیوب دمی ایله رستمی چکوب هلاک ایلیه همان ابرش کلندآم طورطوب اولوب دورت پاین بریره کتوردی
وعقاب کبی اژدرهانک اوزرینه آتیلوب بر کره بلندن اغزی ایله قورآدی اننت بوقاری قالدیروب نیجه سکوب
اژدری فرلاتدی ایسه اژدرک بلی قیریلوب غیری حرکته مجالی قالمیوب هلاک اولدی ایکنجی بر دخی رستم ابرش
ایله اشتراکا دفع ایلدیلر اننت رستم دوبوب کلدی اول چشمه دن تازه کارلق ایلیوب برینه کلوب براز دخی یاتوب
خوابه واردی چونکم صباح اولدی رستم برینت قالقوب عبادتن ایدوب اولادی درختدن چوزوب وابرشک
یانه کلوب لجامین اوزوب اوزرینه سوار اولوب عزم راه ایلدیلر اخشامه دک کیدوب بر عظیم درخت منتها
دینه کلدیلر اولادین مرزبانی دولتلو صاحبقران بو منزل بو اراده اینجق بونده بر مرغ کبیر واردرکه ده سیمرغ
عنقا قلندر واردر اننت اکثر آزکرکرد دیرکن هوانک یوزینت بر بلوط پیدا اولوب بر غزلری ظهور ایلدی ناکاه آنی
کوردی رستم طاغه بکزر بیوک مرغ غزلیوب سوزلری یوقاریت ابرش کلندآمی قاپمق قصدیله ابرش دخی حس ایدوب
رستمه طوغری قاچدی همان رستم کوردی اولمز ترنیه ال تیر وکمانه اوروب بر خدنک سرتیز بجرکانه قودی واچ

قبضه دن کشاد ویروب اوقدر واردی مرغ یوقاریدن اشاغه خشم وکینیله سوزیلوب ایرکن کوکسندن اوروب
دمندن چیقدی کتدی اول مرغ قره طاغ کبی زمینه خطیله اینوب خرد ومرد اولدی رستم اوچنجی بر زخمی دخی دفع
ایدوب ینه اوکلادی درختله بند ایدوب خوابه واردی صباح قالقوب ینه کتدیلر اخشامه قریب بر لطیف باغچه یه کلدیلر
رستم باغچه دن ایچری کیردی بر قصر عالی کوردی بودر رستم ایرشدن اینوب اول باغچه ده کیاهه صالدی کندی اوکلادی بر
مرزبان ایله اول قصردن یوقاری چیقدیلر رستم کوردی بر قصر شاهانه دیبا وشیب وزربفت ایله دوشنمش واورته
یرده بر مجلس پرداخته وآراسته ایتمشلر صراحیلر ایله باده لر وساغرلر مهیا اما بر کمسه یوق تنک وتنها رستم ایا
بو منزلک صاحبی قنده کتدی اوله دیوب رستم واروب صدر مجلسده قرار ایلدیلر ناکاه آنی کوردی باب قصردن
بر پیچه افتاب بر دختر خوب روی زر وزیوره غرق اولمش خرامانی رفتار ایله کلوب خوش کلدک ای صاحبقران عالم
مبارک تشریف قدوم مکالهکز ایله خانه مز مشرف ایلدک دیوب رستمه عظیم اکرام والتفات ایله روی دل کوستردی وپیر
چوکدی رستمک یانینه بلا تکلف اوتوروب دلنوازلقلر ایلدی رستم تعجب ایدوب دوندی ای بانوی عالم آرا سن کیمسین
وبو بیابان یرده یالکز نیچه اولورسین دیدی اول بانو کولوب سلطانم بن جاریه کز قلعهٔ کوهین پادشاهی شهبال شاه
پرینک دختریم که آدیم دلنواز بانو دیرلر بو باغچه بنم سیرانکاهمدر کاه کاه کلوب بونده یالکزجه اکلنوردم دیدی اما
رستم بوکه نظر ایلدی بونک کوزلری دونمش برده یوزنده اصلا آن یوقدر رستم شبهه یه واردی وهم کوردی هم سویلیو وهم
دوداقلری یاب یاب قملدار رستم کتدکجه بر فتور کلوب وجودی سست اولمغه باشلدی بو دار القدم بانو همان بلا تکلیف
رستمک بوینه قول صالوب در آغوش ایلمک مراد ایلدی یقین کلنجه رستم نفسندن بو کالوب بر بر آتیجه ظاهر اولدی
غیری شبهه سی قالمدی جادو اولدوغنه همان اکسوزین خنجر ذو الفقاری چکوب سینه سنه نیچه بر خنجر اوردی ایسه قبضه
وارنجه خنجر کومولوب صرتندن چیقدی رستم خنجری چکوب آنجه یقلوب جادو هلاک اولدقده بر طراقه چاتلادی رستم
کوردی نه باغچه وار ونه اوتوردقلری قصر عالی وار ونه مجلس وار بر آغاجلق اراسنده اوتوردلر بر قاره قوری پیس وبانحس
ومنحوس کیریلوس فرتوتهٔ دوران کشته سی یاتور غیری بر شی یوقدر رستم فرصت بولوب هلاک ایلدوکنه حمد وشکر
ایلدی زیرا جادو لعوالی پهلوان جنکنه بکرمز دور بازو فائده ایلمز صنعته محتاجدر هله نه حال ایسه اول کیجه دخی
انده باشله چیقاروب صباح اولدی رستم خوابدن قالقوب اوکلادی چوزوب ابرشی لجاملیوب بندی وعزم راه ایلدی
اخشامه قریب بر کوهک فرازینه چیقدیلر رستم اوته یوزه نظر ایلدی بر برف ودمه واردر که کون کورنمز غیری ابرش
کیدمدی کتدکجه شتا ارتوب اولقدر صوق اولدی واولقدر قار یاغدیکیم بونلر بو کالوب فراز کوهده بر درخت دبنه
ناچار ایندیلر رستم کوردی اولمز یوزینی یره سوروب قاضی الحاجاته مناجاته باشلدی اولقدر مناجات ایلدیکه درکاه
حقده رستمک دعاسین قبول ایدوب بامر الله تعالی شتا دفع اولوب اول کیجه اول یرده یاتوب صباح اولدیغنده رستم

رخشنه بنوب اولادی چوزوب عزم راه ایتدیلر برآز کیدوب ناگاه اوکلرینه بحر ریک روان کلدی یعنی قوم دریاسی
نه طرفه توجه ایتدیلر ایسه بغایت عاجز اولدیلر رستم نیاز ایدوب الله امریله بر بیاض قوش ظاهر اولوب کلدی کویا لسان
حالیله اردمجه کل دیوب یوریدی رستم دخی اردینه دوشوب بحر ریک روانی کچوب اوته یوزینه سلامتله ایردیلر
اول مدیش سفید غائب اولدی رستم بر لطیف مرغزاره کلدی شویله بر آب روان چاغلیوب آقار و نهرک ایکی کنارنده اشجار
متنوعه کمی نهرک اوزرینه سایه صالمش و کمی طشره قرم سمتنه صالمش ایچلرنده بر درخت چنار هم صویه وهم طشره سنه سایه
صالمش و بر لطیف صفه یاپمشلر اوزرینه اول چنارک شاخلری کلوب چادر کبی بورمیش و نهرک کنارنده صفه اوکنده
بر عین صافی آقر رستم اول موضعه اینوب ابرشی کیاهه صالدی و اولادی دخی بر درخته بند ایدوب یاننده اوتوروب
اطرافین تماشا ایلدی زیر الحکمت خدا کیجه لرک دخی مهتاب اولدیغی محل ایدی برآز خواب کلوب رستم دسپر کرشاسبی
زیر بغله آلوب نفیر خوابه واردی چونکم شب کیدوب اندن ابرشه سوار اولدی اولادی اوکینه قتوب عزم راه ایتدیلر
وقت ظهره دک کتدیلر ناگاه اوکلرینه بر عظیم چوی یار کلدی نیل وسطی مانند اما اویله جریان ایلرکه کوز ایرمز و صو
یرینه اقان دخی انکبین ناب ایدی مکر بو نهره نهر انکبین دیرلردی بال اقردی اما صو کبی صاف ایدی رستم ینه متحیر اولدی
ناگاه رستم انی کوردی ینه مدیش سفید ظاهر اولوب کلدی همان بر برینه نهرک بویریدی تا کیم نهر انکبینی اوته کچدیلر
اول مدیش سفید ینه غائب اولدی رستم بیلدیکه عنایت صمدانی ظهوره کلدی و بیری منزل دخی تمام اولدی هفتخوانی
کچدی بیمنه شکر ایدوب کندویه بو لطفی احسان ایدن خدایه حمد و تهلیل ایلدی برآز دخی کیدوب بر مفرح چایکاهه کلدیلر
رستم اول یرده قالوب اول کیجه آرام ایلدی صباح ینه بنوب اولاد دولتلو صاحبقران یارین مازندرانه داخل اولورز
دیدی رستم شاد اولوب ابرشی سوردی شام سیه صورت کورنجه کتدیلر رستم اولاد بن مرزبانه سنوآل ایلدی مازندرانه
بعتیمده دیو اولاد دلی یقیندر اکر کیدرسکز ثلث شبده مازندرانه داخل اولورز دیدی رستم حظ ایدوب سرورندن سوردی
ابرشی ثلث شبده مازندرانه داخل اولدیلر رستم بر پشته اوزرینه چقدی کوردی بر یر مشعللر فروزان ایدوب
دیولرک غلوسندن صحرای مازندران پرغلغله اولمش مهیب صدای عجیب ایله دیولر کومردشوب جهانی صدای سهمناکی
طوتمش رستم ده اول آراده بر درخت سایه سنه اینوب اولادی باغلادی و ابرشی کیاهه صالوب کندی دخی یاتدی
نفیر خوابه واردی تا کیم کیجه مرور ایلدی صباح اولدی شمس انور طلوع ایدوب عالم روشنا ایله طولدی رستم ناموری
برندن طوروب ابرشک یاننه کلوب کوزلرندن اوپوب ایکی یردن زیر تنکنه متانت ویردی و اولادی چوزوب
یا اولاد صفین یانمه ایرمه دی و اول پشته دن نظر ایلدی قلعهٔ مازندران شویله کوریتور قلعه نک صاغ جانبنده
بر ویران قلعه یری وار آنک ایچنده بیری کره یوز بیک ایران عسکری عریان و اعما مدد الله مدد لطف و عنایت سندن بو
فلاکتلره صبر ایتمکه طاقت سندن دیوب فریاد و آه دیلرده و اول موضعک طشره سنده اون ایکی بیک دیو عسکری دیرکمادا

احاطه ایدوب باشلرینك برینه دیوسنجه وبرینه دیوغندی دیرلردی شیرپوستندن بارگاه قوروب اوتوردیلر
رستمك عسکر ایرانی اول حالده کورنجه عنان اختیاری دست ارادتندن سلب اولوب برکره لشکر دیوم یقین کلدی کرم اویله بر نعرهٔ
طنطنهٔ الله اکبر بخش ایلدیکیم زمین وآسمان وصحرای مازندران کریبان عاشق کبی سر با چاك وبرهمزن افلاك
اولوب زمین زمان ونه دولاب چرخ اسمان کردشه کلدی عسکر ایران وکیکاوس کامران رستمك نعره سین
اشیدنجه شاد اولوب کویا یکیدن حیات بولدیلر قلعهٔ مازندرانده اردژنك مازندرانی نعرهٔ رستمدن سرآسیمه
اولوب عجبا نیچی بو نعره دیرکن عقبنده بنم صاحبقران جهان واب روی سلالهٔ قهرمان ونبیرهٔ نریمان و
پوردآستان رستم زابلجای قوم ملاعین وای کروه مکروه بجدین بی ذعان نجان المدن قندم خلاص ایدرسین
دیوب اول شیر بیشهٔ شجاعت ونهنك دریای جلالت ایله برکره میانندن تیغ غمغم قهرمانی عریان ایدوب
عسکر ایرانه طوغری یوریدی دیوسنجه ایله دیوغندی اکسوزین بوکونه بر نعره ظاهر اولوب شاشدیلر
بره بو نعره ندرکه یرلری چاك وبرهمزن افلاك ایلدی دیرکن عقبنده رستم نامین دخی کوش ایلدکده
بیلدیلرکیم عسکر ایرانه ایچون کلدی بونلر بلکلیوب بره مدد شول نابکاری برغسارتایلدین هلاك
ایدم بیلیدك دیوب اون ایکی بیك دیوم بره یورك ای قرما دجلیر خاکیلره امداد ایچون بوخاکی
کلدی دیوب رستمك اوزرینه یوریوب یقین کلدی کلرنده ای خاکی سن قندن کلوب بودیو
عسکرندن صکارك خاکیلره بولشمغه یول آلسك کرکدر دیوب اول دیوسنجه ایرشدی رستمه
برعمود حواله ایلدی رستمك الندہ تیغ غمغم آتشتاب بولنیوب بونك عمودی یوقارودن اینرکن
اشاغه دن یوقارو دیوسنجه نك عمودین اورتاسندن تیغ غمغم ایله اویله بر تیغ اوردیکیم مانند
خیار دیوسنجه نك عمودی ایکی بولنیوب نصفی زمینه دوشدی ونصفی دیوسنجه نك الندہ قالدی
بوکره رستم چویروب تیغ غمغم ایله دیوسنجه یه بر تیغ اویله اوردیکیم دیوسنجه الندن قلاون پاره نی قرشو ویردی
رستم دخی چالدی ایسه برابر طوتدیغی پاره ایله دیوسنجه نك دهسندن ایکی پاره ایلدی تا فرق زمینه
اینجه دیوسنجه هلاك اولنجه لشکر ایرانی برحصار آهنین احاطه ایلمشیدی اول حصارك بانیسی
سحر سنجه ایدی شمدی سنجه مرد اولنجه ناکاه بر طراقه چاتلیوب اول دیوار محو اولدی بوکره دیوغندی
اوکین الوب شتوم غلاظ ایله شتم ایدوب کال کبر وکین ایله رستمه وارقوتن بازویه کتوروب برعمود
حواله ایلدی همان رستم بر کتن الصنوب وغندینك عمودین چکوب الندن آلوب یانه
آتی ویردی غیری دیوغندی اولوم اری اولوب همان فرارا ایلمك استرکن رستم دمرادین بلوب
داوراندرمیوب همان دست اوروب وباشنده اولان بوینوزلرندن محکم قوروب

یره اوروب خورد خام اولوب وجودنده اثر قالمدی اون ایکی بیك نره براوغوردن رستمك اوزرینه یوریدیلر
باشلدیلر جنك ایلمکه رستم بونلری اوکنه قاتوب باصدی یتمش دیولری اوردوغین برك طاشنه وارنجیه کی
بولوب محرف چالدوغین بر قول بر باش هوایه برآن اولوردی بو منوال اوزره رستم اون ایکی بیك دیوی قرم
قیره از قورتلدی قالانلر کوردیلر نافله قیریلوب دوکنورلر تمام کفرت دیوب دم چکوب بر هوا افرا ایلدیلر
رستم بونلری کوروب اویله بر نعره اوردیکه شدت نعره دن بر هوا اچقان دیولر سراسیمه اولوب صابور صابور
زمینه دوکیلوب رستم قرار دی خلاصهٔ کلام رستم زورمند اون ایکی بیك دیوی اویله قیردیکم داموزلق
ایچون بردانه قالمدی اندن رستم طوغری کیکاوس کامران یانینه یوریدی کیکاوس ایسه پهلوانلر ایله بریرده
طوروب اولوب نعرهٔ رستمی دکلرلردی کوردیلر نعره کسلدی یا رستم نیجه اولدی نعره سی کسلدی دیرکن
رستم کلیور بتون دیولری قیرمش اشته کلدی دیرکن اولا دایه رستم کلوب سلام ویردی و کیکاوس
اوکنه یراوبوب نیجه سین پادشاهم دیدی کیکاوس اغلیوب یا رستم باق بر کرم حالیمه دیدی رستم اویله
اولور پادشاهم بو دنیا حالیدر سرانجام عالم اکسك اولمز انشاالله الرحمن صوکی سلامتدر دیدی و پهلوانلرك
دخی خاطرلرین سؤال ایدوب تسلی ویروب بونك حکمتی نه اوله دیدی کیکاوس دخی ابتدادن انتهایه
وارنجه نقل و بیان ایلدی بو اراده صالح پیر کلدی رستم صالح پیر ایله بولشوب کورشدی رستم ایله صحبت
ایدوب رستم صالح پیردن بونك دفعینه علاج صوردی صالح پیر سرور بوکه علاج بودرکه دیو سفیدك
مکاننه واروب دیو سفیدی طوتوب قارنن یاروب جکری قانن آلوب قوریمادین بونلره کتوروب اعما اولنلرك
کوزینه چکوب شفا بولورلر اکر بویله اولمزسه اولنجه بونلر بویله اعمی قالورلردی رستم ای دانای ذوفنون

بن کیدر دیو سفیدی هر قنده ایسه بولورم وصاغ ایکن قارنن یاروب جکری قانن الوب کلورم انجق بن وآروب
کلنجه حسن نظر یکز وهمت علیه کز اوزریمزدن دور اولمیه ارژنك لعین نیه بر ملعنت ایلمسون دیدی وجمله یه وداع
ایدوب کتدی کیکاوس صالح بیره اکر کوزم اچیلوب ارژنکی اولدوردسم برینه سنی مازندرانه شاه ایدرم دیو وعد
ایلدی بونلر بونده رستمك کلمسنه انتظارده بز کله لم رستم احوالنه راوی قولنجه رستم نام آور ابرش کلندآم
بنوب اولاددن مرزبانی قولاغوز ایدوب کوه شعاع دیوب کتدیلر رستم ابرشی اویله سوردیکه اوتوز کونلك
یولی بر کونده الوردی دیو سفیدك اوراده بوراده مکانلری جوق ایدی جمله سین اولاددن مرزبان بیلوردی
رستم بری سنه اولاددن مرزبان ایله دنیای دولشدیلر دیو سفیددن اصلا نام ونشان بلمدیلر مکر رجیم
علیه اللعنه دیو سفیده واروب ای ملعون ایدی نه غافل بویله طورورسین سام سوارك نبیره سی رستم کیکاوسك
پهلوانیدر سنك اولومك انك الندہ اولسه کرك اشته سنی هلاك ایدوب جکرك قانن کاوسه وسائرلرك کوزلرینه
جکوب اچو اولسه لر کرکدر هله سن باشك تدارکین کور صکره نادم اولمیه سین دیوب غیب اولدی دیو سفید
بو سوزدن اودکوب خوفه دوشدی مکر بو دیو سفید کوجك ایکن باباسی طالعین طوتدیروب عاقبت اجلی بنی
ادم الندہ اولسه کرکدر دیدیلر پس باباداناره دیو سفید ایجون بر تیغ دوزدردی یدی یلدیزك شرفندہ یدی
درلو معدندن سود رنکنده بو بیاض تیغ اولدی آدین تیغ سفید یازار بر بولاد صندقده قیوب دیو سفید دائما
یانندہ طاشوردی شمدی رجیم علیه اللعنه واروب اول اغوایی ویروب کندی دیو سفید دخی صندقی ایله تیغ
سپیدی آلدی وکندونك بر منتهای عمودین آلوب بر هوا اقندہ سین جزیره عین الله دیوب دم جکوب کتدی اول
جزیره ده بو لعینك بر خالی مکانی وار ایدی بویله محللرده کلوب اول مکانده اکلنوردی اول مغاره یه کلوب آرام قرار
ایلدی اصلی بولنمادوغینك بو ایدی خاصلی رستم اولاد ایله بری سنه ده جمله مکانلرین اراد یلر دفعاتیله
هر بر مسکننه بر قج کره اوغرادیلر اصلا خبر الیمادیلر رستم نا امید اولوب کیجی بوزلدی اولاد دخی عاجز
اولدی ناکاه اولادك خاطرینه بو مغاره کلوب قهقهه ایله کولدی رستم اولادك کولدوکنه غضبه کلوب نه
کولرسین یا اولاد دیدی دولتلو صاحبقران بو قدر زماندر آرادق بولمادق شمدی خاطریمه کلدی انك بر
مکانی دخی واردر اکثر انده اکلنوردی حالیا دیو سفید شمدی انده اولمق احتمالی وار دردی رستم یا اول مکان
قنده دردی اولاد دریای عین اللهده بر جزیره وار دردی رستم دی ایمدی طورمه کیدم بلکه اوراده دخی
بولنابه کیده دیوب اول طرفه عزیمت ایلدیلر تاکیم دریای عین اللهه کلدیلر اولاد رستمی ارقاده کچوره یم
دیدی رستم قائل اولمیوب ابرشی یوزدردی دریای عین اللهی کچدیلر جزیره یه واردیلر مغاره یه ایروب رستم اول
کونه کلنجه هر کون اولادی باغلردی اولکون بغلمادی بر درخت دبنده اوتوردیلر براز آرام ایدوب رستم اولاده

یا اولاد شمدی بن مغاره دن ایچرو کیروب دیو سفیدی بولنجه بر نعره اوروب جنکه باشلدقده بر نعره دخی
اورورم اکر فرصت بولوب دیو سفیدی هلاك ایلرسم نعره اوردورم حاصلی اوچنجی نعره می اشیدنجه کل دیو
رستم مغاره دن ایچری یوریدی کتدی کوردی برکسنه حجره کبی اما اصلا بر کمسه یوقدر رستم خیف لعین
بونده دخی یوق ایچقد دیوب دورت طرفه بقرکن شویله بر بوجقده قپو کبی برشی کورینور رستم واردی بقدی
واقعا قپودر آچوب ایچری کیردی کوردی بنه کمسه یوق رستم تعجب ایدوب بقدی بر قپو دخی واردر رستم اول
قپودن دخی کیردی بنه کوردی بر حجره اما کمسه یوق لکن بر کوشه ده شویله بر تخت زرین قورمشلر اول تختك
اوزرنده بیاض پنبه یغمشلر رستم ایو قصه بو پنبه بونده نه ارار دیوب تخته کلدی نه کوردی کلخان دمی کبی
قبه قبه تتونلر چقار رستم بلدیکه دیو سفید کندیسی خور خور لعین اویودر رستم مراد ایلدی که همان اویورکن
باشین کسوب قارنن یاره یه بنه بوارلك دکلدر انی اویورکن عورت دخی اولدوره بیلور دیوب اویله هلاك
ایلمکی روا کورمدی باشی اوجنه کلوب بر نعره اوردی دیو سفید اصلا اویمدی اما طشره اولاد بن مرزبان
رستمك نعره سین اشیدوب بلدیکه دیو سفید ایله بولشدی بو یاندن رستم نعره اوروب دیو اویانمدی
همان مبارك خنجر قهرمانی چکوب دیو سفیدك طبانینه صوقدی و قارشدیروب خنجری آلدی دیو سفید
طبانی آجیسندن اویانوب قالقدی کوتی اوزره اوتوره واردی براز کوزین اووشدیروب اویقوسین الیمادی
مراد ایلدیکه بنه دوریلوب یاته قالق بره ملعون کوزك اچ اجلك کلدی نه غافل یاتورسین دینجه دیو سفید
بلکلیوب کوزین اچدی قرشوسنده رستمی کورنجه دیو سفیدك جان باشنه صچرادی های نابکار خاکی سن نیم
سرو قمده نه ارارسین سنی بونده وار ایسه اجلك کتوردی دیوب صاغ و صول عمودلری واریدی اما بر منتها
عمودی وار ایدی انی قپوب رستمك اوزرنه بر عمود حواله ایلدی رستم کرز کاوسری برآبرو یروب عمودی کوزه
ایندکده رستمك بازولری اویوشدی و قوللری بوکلدی کوردی رستم عمود باشنه ایلیزتریه ایکی الین انوکنه
قپوب ارقاسین برآبرو یردی عمود ضربی ارقاده اولان سپر کرشاسب آهنه سته انکدی سپر اینه لری جرخم کردی
رستمك مبانی شدت ضربدن اینجقات اولوب بر دیزی و بر پنجه سی زمینه کلدی بقیه عمود یره اینوب توز رستمی
بوریدی دیو سفید عمودین ضبط ایدوب یات ایدی نابکار خاکی اشته بر عمودك حالك واردی اصلیکه فا
قاوشدك دیوب کومرد یونك عمودین ضبط ایدوب واروب برینه اوتورسه کرك اما رستم غیرت ایدوب تنه
کندیی دیروب توزدن طشره چقدی کوردی دیو سفید برینه طوغری کیدر نره ای لعین نجه دین دیو حقیر تخته
دیو سفید دونوب رستمی کوردی سد اسکندر مثالی طوردی دیو سفید پرماق اصیروب ضرب عمودن خلاص
اولدوغنه تعجب ایلدی و خوفه دوشدی های نابکار خاکی سن دخی صاغ مسین دیوب بر عمود دخی حواله ایلدی

رستم ایدم نه حالیسه منع ایدوب دیو سفید بر عمود دخی اوردی رستم ایدم منع ایلیوب دیو سفید بر دخی
اوردمق استدکده رستم چك الك بره ملعون ایدی بن سنك تمام الکمیم بر ده بن اورایم دیوب کورز کاوسرك اوت
ایکنجی قیرآطنه ن طتوب ایرشوب دیو سفیده بر ضرب حواله ایدوب دیو سفید عمودین برآبو ویردی کورز کاوسر
عموده اندکده دیو سفیدك قوللری بوکلوب باش قاچوروب بارقه النجه دیو سفید بر کره شدت ضربن یوزینك اوزرن
زیر بر اولدی رستم کوردی ضبط ایدوب یکچوب کندی اوتره دن دونوب کزمکه باشلدی دیو سفید کندین دیروب کوردی
بر ضرب یمشکه وجودی طمر به طمر خبردار اولوب اعضاسی خلجان بولدی سنمسین بکا بولیه ضرب اوران دیوب قبوب
عمودین ایرشدی رستمه بر عمود اوردی رستم منع ایدوب رستم اوردی دیو سفید منع ایدوب بونلر بکا یك کوتا
کوت جنکه باشلدیلر اخشام اولنجه جنك ایلدیلر اخشام جنکی ابقا ایدوب جوآهرم متعلق کرك رستمه کرك دیو سفیده
چوق ایدی میدآنه قیوب مغاره نك ایچی کوندزکبی اولدی صباحه دك جنك ایدوب صباحدن ینه اخشام اولنجه
العهدة علی الراوی رستم دیو سفید ایله اویکون اوچ کیجه عمود جنکی ایدوب عاقبت دیو سفید زبون اولوب رستمك
ضرب خربندن عاجز اولدی همان باشی اوچنده بر بولاد صندق طوردی اچی قبوب آچوب ایچندن تیغ سفید نام بر تیغ
و آرایدی آنی قابوب رستمه اول تیغ ایله حمله ایلدی رستم بونی کورنجه تیغ غمغمی عریان ایدوب دیو سفیده بر تیغ اوردی
دیو سفید منع ایدم میوب صاغ اویلوغین تیغ غمغم دوشوردب دیو سفیده بر ایاغ اوزره قالدی رستم بر قلج نحو اوردی
صول اویلوغین دخی دوشوردی دیو سفید بوکز صرتی اوزرینه کلدی همان رستم اوزرینه دوشوب

خنجر چکوب دیو سفیدک کوزلری بقارکن سینه سن چاک ایدوب جکرین چقاردی رستمک دماغنه بر بد رایحه کلوب رستم اول رایحهٔ قبیحه ایله مختل الدماغ اولدی اشته اولور کیدر رستمک اول رایحه دماغندن کتمز

القصه رستم مکر صالح پیر سوزیله یاننه شیشه المشیدی دیو سفیدک جکری قانی ایله شیشه‌یه طولدیروب بر نعره اوردی طشره ده اوکلاد ایسه نعره‌یه بقارکه اوچنجی نعره ده مغاره دن ایچری کیره بر نعره ظاهر اولدی غیری اولمدی اوکلاد بن مرزبان وسوسه ایدوب ایا نیجه اولدی اوله دیو قاچمق دیلدی هله صبر ایده‌یم دیوب طوردی تاکیم شمدی بر نعره دخی ظهور ایلدی اوکلاد دیلدیکه رستم صاغدر لکن دیو سفیدی اولدردیمی اولدرمدیمی بللی اولمدی اوکلاد دینه قولاق طوتدی اوچنجی نعره ظاهر اولسون دیو اما بر وده رستم بر از طوردی اوکلاد کلمدی رستم غضبله کلوب بو نابکار کندیجه نیچون کلمز دیو بر نعره دخی اوردیجه اوکلاد اشیدوب بلدیکه دیو سفیدی اولدردی همان دم چکوب مغاره دن ایچری کیردی اوچنجی حجره دن کچوب کوردی رستم دیو سفیدی هلاک ایلمش غزاک مبارک اوله دولتلو صاحبقران دیوب یاننه دوشدی رستم یا اوکلاد اولکی نعره ده نیچون کلمدک دیدی اوکلاد ده اوچنجی نعرهٔ کوزلردم هله اوچنجی نعره ظاهر اولنجه کلدم دیدی رستم شیشه‌یی اوکلاده ویروب کندی دیو سفیدک کله‌سین بدن ناپاکندن جدا ایلدی و تیغ کیده الوب میاننه بند ایلدی اوکلاده شمدی نیجه اولور بن ابرش ایله کیدرسم بوندن مازندرانه وارنجه قان شیشه ده قوروب قالمزدی اوکلاد اکا علاج دولتلو صاحبقران بن قولکک صرتنه بنوب بن سیزی فی الحال مازندرانه ایلتوب صکره تکرار کلوب ابرشی آلور کیدرم دیدی رستم بو قوله راضی اولوب مغاره دن طشره چقدی رستم ابرشه ای رخش وفادار ایش بویله اقتضا ایلدی بن کیدرم صکره کلوب بو سنی کتورسین دیدی و اوکلادک ارقاسنه بنوب اوکلاده کوره‌یم سنی غیرت ایله دیدی اوکلاد غیرتیله دم چکوب بر هوا اولدیکه کندیکه از زمانده مازندرانه داخل اولدیلر اوکلاد بن مرزبان سوزیلوب کیکاوسک اولدیغی یره اندی کیکاوس کامران ایسه بکلر ایله کون صایوب رستم شوقدر زماندر کیده‌لی کلمدی عجبا انکده حالی نیه منجر اولدی دیوب بر سنه ایکی سنه خاصلی بری سنه مرور ایلدی اصلا رستمدن بر خبر ظهور ایلمدی غیری کاوس رستمدن امیدی کسدی هاغیرتیله کیدرم دیدی کندی اما نیجه قابلدر کوم قاندم واروب دیو سفیدی بولوب اولدره جکری قانن آله و بونده کوزه بو اولمیجق معنا ایری بکا تسلی ایچون ایتدیلر دیدی بو اراده صالح پیر کلوب کیکاوسه بولشدی و مژده ایلدی پادشاهم شمدی کندی کلوب دنیای بو کون کوردسکز دیدی کیکاوس بو سوزدن شاد اولوب بولیکه تحقیق اولیدی ای دانا دیرکن بهرام آدملری قرق بیک کمسه که زنجیره ده بولنوب انلر اعما اولمامشلردی اوکلادک هوادن سوزیلوب اندوکن کوروب سکردیشوب کلوب پادشاهم هوادن بر قرالتو کلیور غالبا اوکلاد دیله صاحبقران عالمدر دیر ایکن اوکلاد ده زمینه اینوب رستم اوزرندن اندی و کیکاوس کامرانک یاننه کلوب سلام ویردی ویر اوپدی و کوردی صالح پیر دخی کلمش انکله حال الخاطر صوروشوب شیشه‌یی اورتایه قودی ای دانا شمدی

بونی نیجه ایتمك كرك دیدی صالح بیر چوبین میللر یاپوب بو قاننی بولایوب بربرلرینك كوزلرینه چكسونلر دیدی رستم
اول بر چوبین میل یاپوب بسم الله دیوب قانه بولادی وكیكاوسك صاغ كوزینه چكدی بامر الله تعالی كیكاوسك
كوزی دنیای كوروب كیكاوس یوزین یره سوردی یا رستم هله الحمد لله دنیای بو قدرجه كوردم غیری غم یمم استرسك
قو صول كوزم طورسون مانع دكلم دیدی رستم كولوب یوق پادشاهم اولمز صكره سوداوم یانوسنی بر كوزلو دیو
بكمز دیوب صول كوزینه دخی چكدی بو اراده صالح بیرده سلاومون حكیمك كوزینه چكوب ایو اولدی غیری كوزی
آچیلوب بر میل دوزوب اول قانه باتوروب اول برلرینك كوزلرینه چكدیلر بویله بویله اولكون بیری كره یوزبیك عسكرك
كوزلری آچیلوب اول برزخی كورمدی وكه دونمیلر اندن رستم اولادی كوندروب ابرش ایله دیو سفیدك كله سین كتوردی
سیر ایدوب رستمه تحسین ایلدیلر شویله دیوك باشین كسوب هلاك ایلیه جوق ایشدر بنی آدم بو كه قادر فقتی نادردر
دیدیلر سلاومون دانا دیو سفیدك كله سین نیجه طلسما ایله بر جام یاپدی هر قچن رستمك كیفی اولوب شطارتی اولدقه
دیو سفید كله سیله جام یرینه شراب ایچردی بو كلهكی حقنده راویلر برنچه تعبیر ایله روایت ایلمشلر بعضیلر اوت
بیك میخانه شراب ایله طولردی دیمشلر بعضیلر عمقین وصف ایدوب قچن شراب ایله انی برالیسه لر و بر قورشونی طوب
دوروب ایچنه دوورزخلك ایتر اسننی براقسه لر قعرینه انجه دوورزخلكه اوتوزسنه درتمام اولوردی دیمشلرو
بعضیلر جومندن بحث ایدوب قچن دیو سفیدك كله سینی شراب ایله لبریز ایدوب هنوز طوغمش بر معصومی بر كنارندن صالحی
ویرسه لر قولاجمله یوزرك او بر كنارینه وارنجه اق صقاللو بیر اولوردی دیمشلر قدباره كیمسی عرعر دیمش كیمی الف
جمله نك مقصودی بر اما روایت مختلف بر سوزیمزه كله لم كیكاوس كامران اعما القدن خلاص اولوب بوندن صكره رستم
كیكاوس كامرانه پادشاهم فرمان ایله شو سیاقده بر نامه انشا ایدوب بر پهلوان ایله ارژنك شاهه كوندرهلم نه جواب
ایلر بزده اكا كوره حركت ایلیه لم ددی كیكاوس سلاومون دانایه ایتدی صاحبقرانك دیدوكی سیاق اوزره بر نامه انشا
ایله ددی سلاومون دانا نوله دیوب منوال مشروح اوزره بر نامه انشا ایدوب كیكاوسك الینه ویردی كیكاوس كوزدن
كچوروب بكندی مهرلیوب ودیوانی كوزدن كچوردی كوزی فرهاد ابن كودرزه دوش اولوب اشارت ایلدی فرهاد ایاغه
قالقوب كیكاوس اوكنه كلدی كاوس كامران نامهٔ فرهاده ویروب وار بونی ارژنك شاهه ویروب هر نه جواب ایلرسه
آلوب كتور ددی فرهاد فرمان پادشاهك دیوب نامهٔ الوب یراوپوب طشره چقدی ورخشنه سوار اولوب قلعهٔ مازندرانه
عزم ایلدی تاكه قلعیه كلوب سرای ارژنك شاهه ایردی دیوانخانه قپوسنده كندین عرض ایلدی بو ایلچی كیروب ارژنك شاهه
خبر ایلدیلر ارژنك شاه كلسون ددی راوی شیرین زبان اویله بیان ایلركه بو ارژنك شاهك بر مضحك ومقلد پهلوانی
واریدی آدینه كلاهود چهاردست دیرلردی خیلی قوت بازو صاحبی پهلوان ایدی ارژنكه پادشاهم شول كلان پهلوانه
بردنك ایدهیم دیو همان طشره چقوب فرهادی قرشولدی های پهلوانم بره خوش كلدك صفا كلدك دیوب الین اوزاتدی

فرهاد ابن کودرز دخی بو ملعونی نه بلسون کریبك صاپوب الین ویردی کالوهور ایکی الیله فرهادك صاغ الین اویله
صیقدیکیم آلتیسی فرهادك دیه سندن چقدی والینك کوکلری بری برینه کیروب خرد خاش اولدی یازدی غیری صاغ الی
عملدن قالدی کالوهور اوکنه دوشوب ایچری کوردی واشارت ایلدی ارژنك شاهه الین کوستردی فرهاد دخی
ارژنك شاه اوکنه کلدکده آداب ارکان جهانبانی یرینه کتوروب نامه یی چقاروب صول الیله ویردی ارباب دیوان جمله
کولشمکه باشلدیلر اما ارژنك شاه خطاب ایدوب فرهاده پهلوان سیزك دیارلرده بر پادشاهه نامه ایلتدکلری زمان
نامه یی بویله صول الیله می ویررلر یوخسه اصلنده صولاقمیسین اکر اویله ایسه مانع دکلدر دیوب فرهادی واقف
کسندروب الوب کولشدیلر فرهاد دخی خجالتدن غرق عرق اولدی هله ارژنك شاه نامه یی الوب وزیر الینه ویردی
وزیر قرائت ایلدی سرنامه بنام خدای لم یزل بیتم قاتدکه حالیا پادشاه ایران کاوس کامران بنم سنك قاتکده کم مازندران
کتوالی ارژنك شاهسین نامم وصول بولدیغی اولادیغی کبی یوز بیك عسکر اسلاوب آلتون نعلین خیمه واسباب واسب والات
هر نه ایسه بالتمام وبی قصور کوندروب کندین دخی بونکله دستمال طاقوب کلوب خاکپایمه یوز سوروب ایتدوکك قباحتلره
توبه واستغفار ایدوب عذر دیلیه سین وبو غوغالره باعث وبادی اولان قیزك سوداوه بانوی ویروب باغنده خوش
کشی اوله سین بنده ایتدوکك قباحتلری عفو ایدوب جرمکدن کچم ینه مازندرانی سکا معمر ایلیم اکر یوق دیوب عناد
ومخالفت ایلرسن وبالی بو بنوکه غیری شمه نصکره نوبت بنمدر سکا ایشلدیم دمکه عالم اوزریکه خندق ایلیهات
بلکه باشك کسوب برینه برادرنا قولم پادشاه مازندران ایدم صکره بلمدم واشتمدم دیمیه سین وقتکه حاضر اوله سن
دیوب نامه ختم ایلمش ارژنك شاه نامه یی وزیر الندن الوب فرهادك اوزرینه آتی ویردی پهلوان وار پادشاهك
اولاچق بی عقله سویله انك باشنه صوق کچمش وبانه سو یلمش ودیشنه طاش بیله ویرم بلدوکن قالمسون
اللندن کلنی کیرو قومسون اکر جنك مراد ایلرسه بن حاضرم شمه یه دك نه خبر ایلدی ایسه شمدن صکره دخی آنی
خبر ایلرین انی بیك کره یوز بیك عسکر ایله دکسه قیرمادوغمه دعا ایلسون دیوب فرهادی قودی فرهاد
دونوب طشره چقدی ورخشنه بنوب لشکر ایرانه کلدی کیکاوس اوکنه کلوب اولان احوالی نقل ایدوب اغلادی
هله حکیملر فرهادك الینه علاج ایدوب ایو ایلدیلر اما رستم بوندن زیاده غضبه کلوب همان یرندن طوروب
کوریادشاهم نامه یی بکا ویرن کتوره یم دیدی نامه یی الوب ابرشه بنوب تك وتنها سوروب قلعه یه مازندرانه کلدی
سرای اثرنکه واروب کندوبی عرض ایلدی بو آبلر سکردیشوب ارژنکه خبر ایلدیلر بر پهلوان دخی کلدی دیلر همان
کالوهور جهار دست وار دیم شول کلنه ده بر رنك ایدیم دیو طشره چقوب رستمه های پهلوان خوش کلدك دیو
الین اوزاتدکه مصافحه ایلیه رستم بلدیکه فرهاد ابن کودرزه رنجه کچن بو لعیندر مرحبا پهلوان دیو رستم دخی
الین اوزادی ویردی کالوهور رستمك الین اولقدر صیقدیکه بتون کوده سندن اولان قان یوزینه کلدی رستم

آلدرمدی پهلوان آدم هیچ آدمله بو یلمی کورلیشور دیو قول آچوب کالوهوری قوچاقلدی و اویله صقدیکه
کالوهورنک کوز کوزبلین خرد ایدوب فریاد ایدرک دونری ایچری کیردی ارژنک شاه اوکینه واروب باق یکا اولان
ظلمه پادشاهم دیو بوریدکه بر قلچکره قیچین صالوب جان ویردی ترتیبا اوزرینه بر کلیم اورتهیلر بو محل رستم بالوتوقف
دیوانه نا ایچری کیردی تخت اوکینه کلوب کالوهوری کوردی نرد بویان ددی خسته لندی بر پهلوان ددیلر رستم
یابوارا بیمارخانه دکله دیوان پادشاهیدر بوندن خسته نه یاتوردیوب اپاغی ایله نیچه فرلاتدی ایسه کالاشه کالوهور
دیوانخانه قپوسندن طشره کتدی حتی بر قاچ بواب دخی اوروب بیله بوارلدی اندن رستم تخت اوکینه کلوب نامهٔ
ویردی یا ارژنک شاه باق نامهٔ اوقی پادشاهم کیکاوس کامرانک فرمانی ایلمش ایسه اجرا ایله دیوب بو کره صاغ
وصوله نظر ایلدی صاغ پای تختنده اشکبوس مازندرانی بر پهلوان اوتوردی همان رستم واروب اشکبوسی قولندن
طتوب فرلندی و کچوب پای تختنه اپاغن اپاغ اوزرینه قیوب قرار ایلدی و نامه نک جوابنه مترقب اولدی ارباب
دیوان مهابت صاحبقراندن هرکس برک خزان کبی رعشه ناک اولدی ارژنک شاه دخی خوفندن نطقه قادر اولمیوب
اویله بیهوده قالدی بر آزدن رستم یا ارژنک شاه آلدوغک اشیایی بی قصور ویرمسین یوخسه اشیا برینه سنی
کیکاوس حضورینه دست بکردن بسته کتوره یمی دیو حیقر یجه ارژنک شاهک اودی اغزینه کلوب پهلوان کرچه
اشیایی بن آلمدم دیولر المش اما نه حاجت خزینه دن ویرلسون دیوب بی قصور کیرو یرلرینه توریاسنه وارنجه یولادیم
اندن سوداوم لی استدی ارژنک شاه صکره کوندرودم ددی رستم خیر اولماز تا آلمدقجه کتمم ددی هکر سوداوم بانو
دخی تخت اردنده قفسده دیوانی ورستمی تماشا ایلردی رستم اصلیله باقوب سوداوم قفس اردنده اولدوغنی
بیلوب یرندن آتیلوب قفسه ینچه اوروب قوپاردی و سوداوم قاپوب آلدی یوردیو ویردی جمله اشیای مقدم کوندرمش
ایدی دیواندن چیقوب برکمسه نطقه قادر اولمدی رستم ابرشه سوار اولوب سوداومی اردینه آلدی و اوزرینه
ماللو ترسین اورتوب اوردوی ایرانه کلدی اول کندی چادرینه کلوب سوداومی براقدی و اوزرینه نکهبان قودی
اورادن دیوان کیکاوسه کلدی اشیاده کلمشیدی هرکس جمله اشیاسین ضبط ایدوب بارکاهلرین قوددیلر
رستم کیکاوسه اولدوغی کبی نقل ایلدی و سوداوم بانوی کوردم تخت اردنده قفسده دیوانی تماشا ایلردی اکی
مراد ایدیم اینده آلوب کتوردم ددی کیکاوس یا نیچون کتورمدک یا رستم کاشکی انی کتوره ایدک جمله اشیا
انک اولسون ایدی دیوب آغلمغه باشلدی رستم کولب المچکمه پادشاهم اینده کتوردم دیوب واروب چادردن
سوداوم بانوی کتوردی کیکاوسه تسلیم ایلدی همان بوکیجه پادشاهم بو مراد اولددی کیکاوس شاد اولوب
کو یا دنیالر کندونک اولدی تیز فرمان ایلدی بر حرم بارکاهی قوددیروب بانوی اول بارکاهه قیوب احتشام منتظر
اولدی چونکیم احتشام اولدی سالومون حکیمی کیکاوس دعوت ایدوب سوداوم بانوی عقد ایتدردی احتشامدن

سکره کیکاوس کامران پاك کینوب قوشانوب سود آوم بانونك یاننه کیردی باشلدی سود آوه بانو
ایله اینجه اینجه مصاحبتلره اما رستم فکر ایدوب بو ارژنك شاه بر حیله کار و ستمکار لعین در بلکه بر حیله
ایله سود آوم بی آلوب کیدر دیو اول کیجه کیکاوسك حرم بارکاهنك اوکنده پاسبان اولوب بارکاه اطرافن
دولانمغه باشلدی اما بو یکادن چونکم رستم سود آوم بی آلوب کتدی رستم کتدکدنصکره ارژنك شاه کندونی
جمع ایدوب اولسون نابکار دیو بو کیجه ذوق ایلسه کرکدر اما قزی آکا راحتله یاپیدم دیوب صبر ایلدی
اخشام اولدقدم سحر ایله ارژنك کندوسین بر عنقا مرغ کبیر شکلنه قویوب بر هوا کلدی حرم بارکاهنك
اوزرنده جولان ایدوب طولاندی تمام کیکاوس کامران سود آوم بانو ایله صحبت ایدوب جامه خوابه کیردیلر
بر برلرین در آغوش ایدنجه ارژنك شاه بر افسون ایدوب بارکاهین سقفنی یاردی سوزیلوب بر پنجه سنه
سود آوه بانویی آلدی و بر پنجه سنیله دخی کیکاوسی آلوب بر هوا قالقدی کیکاوس فریاد ایدوب مدد یا رستم
ددکده رستم بر هوا کوردی بر شی نعره اوردقجه ارژنك شاشوب کاوسی پنجه سندن براغوب سود آوه بانویی
آلوب کتدی کیکاوس یوقاروده ن اینرکن رستم سکردوب یره اینمدین طوتدی کیکاوسك اولنجه
عقلی کیتمشیدی هله عقلی باشنه کلوب کوردی سود آوه بانو یوق دا غلمغه باشلدی رستم تسلی ویروب
الم چکمه پادشاهم او چکونه دکین انشاالله انی بولوب کتورمك بنم بوینومه اینجو صبر ایله صقین
سود آوم بانو سوداسیله ینه بر بر زخمه اوغرامه دیدی کیکاوس واروب جام خوابنده یاتدی اما
کیکاوسك کوزینه اویقو می کیرر رستم دخی بارکاهه کیروب خوابه واردی چونکم اول کیجه مرور
ایدوب صباح اولدی کون قبه فلکدن باش کوستروب عالم نور یزدان ایله منور و مزین اولدقده کیکاوس
یرندن قالقوب عادتنجه عبادتن ایدوب اندن سود آوم بانو سوداسی غلبه ایدوب رخشنه سوار
اولوب بر غلام ایله صحرایه کتدی واروب آیی بور آیی کزرك قلعه مازندران التنه کلدی قلعه نك بدنلرین
تماشا ایدرکن کاوس کامرانك اوکنه بر شی دوشدی بو نه اوله دیو بقدی خدنکلر او چنده بر کاغد وار کاغدی
آلوب اچدی ایچنده یازوسی وار اوقیدی بنکه سود آوم بانویم پادشاهم اکر بنی استر دیلرسك بو
کیجه بو برجه کله سین ایکی قندیل یقارم بری سونیوب بری قالدقده بر جه کمند ایله چقاسین سنی بن
بکلرم دیمش کاوس شاد اولوب اوراده ن دوندی بارکاهنه کلدی بو صددی کمسیه سویلیوب او کون
کوجله اخشام ایلدی چونکم اخشام اولدی ایرکننا و یقوم وار دیو قالقوب حرم بارکاهنه کتدی بکلر
دخی جمله بارکاهلرینه کتدیلر کاوس اول غلامه تنبیه ایلمشیدی کاوسك رخشین اکرلیوب کتوردی کاوس رخشنه
بنوب اول غلامی یاننه آلوب طوغری برجه کلدی کوردی واقعا ایکی قندیل یانار کاوس بر از کزندی نکاه قیلدی

بری سویندی بری قالدی همان رخشندن اینوب رخشنی اول غلامه ویروب اوغلان رخشی صباحه یقین
اینه بو ارایه کتور اما صقین بو رازی کمسیه سویلمه دیو غلامه محکم تنبیه ایلدی غلام نوله دیوب رخشی
آلوب کتدی و برندم باغلیوب اول وقتده مترقب اولدی اما راوی قولنجه بو یکان کیکاوس برجک دیبنه کلدی

کمند ایله برجه چقدی اطرافه باقنوب طوررکن برخادم کلوب بیورک سیزی سلطان بانو آن استردی کاوسک
اوکینه دوشوب سودآوم بانونک اولدیعنی قصره کتوردی کیکاوس ایچری کیردکده سودآوم بانو ایاغه طوروب
خوش کلدک پادشاهم دیو تعظیم ایلدی و صدر مجلسه اوتوردوب کندیده یاننه اوتوردی و اله صراحی جام الوب اول
طولدوروب کندی نوش ایلدی بعده طولدیروب کاوسه ویردی کاوس دخی آلوب بعشق نگارما دیوب نوش ایلدی
اندن بردخی ایچوب بردخی نوش ایلدکده تلاونه غساله تمام اولدی غیری ارادن حجاب رفع اولوب طتلو مصاحبته
باشلدیلر کتدیکجه صحبت کرم اولوب کیکاوس سودآوم بانویه باقدقچه میلی زیاده اولدی کاوسک باشلدی
ابو العبید کاشانه سی حرکته عاقبت صبر ایدمیوب سودآوم بانویه صارلدی البتدم شونی شونه قویالم دیدی سو
سودآوم بانو صبر ایله پادشاهم شمدی انک زمانی دکلدر صحبت خاص ایدهلم محلی کلدکده اول مرادک دخی حصوله
کلور دیو کوردی اما کاوسک کوزلری قیزوب توقان غالب اولوب پریشانه سن کیدی سودآوم بانو کوردی کاوس
بروجهیله فراغت ایلمز رسوای اولمق کورنور انجام پادشاهم خوش ایدی اویله اولسون ایچق برکره طشره

چیقوب کله یدم نه مرادک وار ایسه کوردیوب بانو اصول ایله طشره چیقوب کاوسک الندن کوجیله خلاص اولدی
کندی کندوسنه فکر ایدوب اولمز بو دیو آنه صبر ایلمز قورقارم اراده رسوای اولورم اولاسی واروب بیلدرم ارژنک
شاهه خبر ایلیه‌یم دیوب طوغری بدری ارژنک شاهه واروب بولشدی دولتم اته صنعتله سکا کیکاوسی صید
ایلدم اشته بنم قصرمده اوتورر کل نیجه بلورسک اویله ایله ددی ارژنک شاه بونی اشیدنجه شاد اولدی همان
یرندن طوروب بر تیغ آلدی سوداوم بانو اوکینه دوشوب کیکاوسک اولدیغی قصره کتوردی انی پرده‌ٔ قالدیروب
بیورک اشته مجلس صدرنده اوتورر نیجه دیلرسک ایله ددی ارژنک شاه قصردن ایچری کیروب النده یالین
قلج نیجه سین نابکار دلی کاوس دیه دوشدی کیکاوس ایسه شمدی بانو کلوب عالم ایلرز دیو چوکین اوخشابوب
دآندین ایدوب طوررکن اکسوزین ارژنکی یالین قلج ایله کوروب اودی اغزینه کلدی ارژنک شاه چویر
الک یوخسه شمدی باشین کسرم ددکده کاوسک عقلی کیدوب اللرین چویردی ارژنک شاه جکله جکله کاوسی
بند ایدوب تیز کیجه ایچره زندانه خبر کوندردی زندانبان کلوب ارژنک شاه کیکاوس کامرانی زندانبانه تسلیم
ایدوب زندانده بر منکنه وار ایدی بر کمسه‌یی عقوبت ایله هلاک ایلمک دیلسه اول منکنه‌یه قیوب زندانلر
نشان بسرلری و آیری ساعت ساعت اول نشانلره دک بورارلردی اول منکنه ده کی آدم یا بقی اولوب
بر آوره تحته سینه دوندردی واویله هلاک اولوردی شمدی ارژنک شاه لعین کاوسی اول منکنیه قودیروب
اوزرینه اون بیک نفر عسس ایله سیلاوب وغضبان نام ایکی پهلوان نگهبان تعیین ایلدی و کندی عدودن
انتقام الوب فارغ اولدی چونکیم صباح اولدی هر کس برلرندن طوروب ایشلرنجه خالقینه عبادت ایدوب
دیوان کیکاوسه کلدیلر کوردیلر کاوس یوقدر بره پادشاه قنده کتدی اوله تفتیش اولندی اولغلوم اصلیله
نقل ایلدی فلاون برجه چیقوب صباحه یقین رخشیله کل بنجه آل دیدی بنده هی صباحه یقین واردم بکلدم
کلمدی بندم کلوب کتدم ددی رستم بلدیکی پادشاهی صنعتیله قلعه دن ایچری آلمشلر اما صاغمی در اولومیدر
معلوم دکل رستم سلاموون دانایه بر رمل ایلسک بر کره کورسک پادشاهنه حالدر ونه کیفیتدر دربیلم ددی
سلاموون دانا دخی تخته رملی اوکینه الوب قوم دوکدی قرعه اتدی خاکی خاکه بادی باده اوروب حیات ممات
خانه لرین یوقلادی کوردی کاوس کامرانک حیاتندن اونبیری ساعت قالمش اکر اون بیری ساعته دک امداد
اولورسه خلاص اولور اکر اولمزسه چاره یوقدر ددی رستم سلاموون دانادن بونی اشیدوب تأسف ایلدی
اما تأسفک فائده‌سی یوقدر علاجین تدارک ایتمکی فکر ایدوب تبدیل صورت قلعه‌یه کیروب خبر المقدن غیری
چاره یوقدر دیوب تبدیل صورت اولوب رستم صبر ایلدی کیجه اولنجه کمند ایله بر یردن چیقوب قلعه ایچینه
کیردی بر صوقاقدن کیدرایکن رستم کوردی بر حریف بر قپودن چیقوب قرشوسنده بر چشمه وار انده صو طولدیر

باشلدی رستم بر آبرینه کلدکم اول حریف رستمه کشی بویله قرآکوده یالکز نیچون کزرسین صکره سنی طتوب
هلاک ایدرلر زیرا زندانده کیکاوس وار در منکنیه قودی دیدی رستم بن مسافرم بلمدم زندان نه طرفده در
اکا کوره کیدم یم دیدی اول حریف اشته شو یول ایله براز کیدرسین دورت یول اغزینه وارورسین صاغ جانبده
دونوب بش اون آدیم قدر کیدنجه صولکیده قلعه دیوارلری کبی بر دیوار کلور اول دیوار ایله وار کیدوب اول
دیوارک نهایتنده بر فولاد قپو کلور اشته زندان قپوسی اولدر دیدی و کچوب کتدی رستم ایو بکا شونی بلدردک
دیدی و دوکلانوب زندان قپوسنه کلدی کوردیکه سیلاوب و غضبان نام ایکی پهلوان اون ایکی بیک قدر سپاه
عسس ایله قپوده نکهبان تعیین اولنمش اوراده اوتوروب اوکلرینه مجلس قورمشلر باده ایچرلر رستم بونلره
نه صنعت ایلسم که زندانه داخل اولسم دیو دوشنوب عقلینه بو کلدیکه اولادم آلوب ایچری قپامش سکز دیو
بیچاره ایدوب اول تقریب ایله زندانه کیره بلیم دیدی همان رستم زندان قپوسنه کلوب سیلاوب و غضبانه بو
ظالملر بنم اوغلم زندانه قیوب قباجقلر وار در دیو ایکی کوندر که حبس ایلمش سکز نو بیله کیروب تصرف ایلیکه
شهری باشمه حصیر یاقوب سیزدن ارزنک شاهه شکایت ایده یم دیو باصدی فریادی بونلر شاشوب بو
صوص آدم بو سنک دیه وکك مادّه نک اصلی بوقدر سکا بونی یا کلش اکلاتمشلر دیدی رستم خیر تحقیقدر
زیرا انی بکا بیلدیرن کمسه اصلی ایله بیلمسه کلوب بکا بلدرمزدی دیدی سیلاوب و غضبان نابکار یانکه آدم قوشالم
کیر بتون زندانی جستجو ایدوب آره اکر بولیمزسک کورایدی برده سنی نیجه دوکرز دیوب ایکی عسسه فرمان
ایتدیلر آل شو آدمی زندانی آراسون اکر بولیمز ایسه نه بولنده کتور بر ایو دکنك چکه لم دیدی عسسلر در رستمی
کل آدم آره باق اوغلك وار ایسه آل دیوب رستمك اوکینه دوشدیلر زندانک ایچری کیروب هر طرفی
کزدردیلر منکنه یانندن کچدیلر کتدیلر رستم فریاد ایدوب اشته بونده در که کچوب کیدرسکز دو عسسلر ای
آدم اندم چندره وار در کیکاوس اندر دریسیا قدر کمسه اوکندن بیله کچمز دیدیلر رستم بو منکنه ده نه کونه اشکنجه
اولور بر کره تماشا ایلسم دیدی بونلر اولمز دیدیلر رستم بشر التون چقاروب بونلرک اللرینه قصد ایردی شونکله
یادین مخمورلق بوزك دیدی بونلر بشر التونی آلوب کل ایمدی سکا منکنه یی کوسترهیم اما طشره چقدقده
صقنوب کمسیه اچمیه سین صکره باشیمز بلاویه اوغرار دیدیلر رستم یوق والله کیمه سویلیم دیدی بونلر کلوب
کوستردیلر اشته شویله بورآرسك صقلور شویله بورآرسك اچیلور دیو تعلیم ایلدیلر رستم آفرین بونی
ایجاد ایلین اوستاده دیوب اوصول ایله ایکی عسسك اراسنه کیردی و ایکیسنکده بوغازلرین صقوب بوغدی
اصلاو بر نیمدیلر رستم تزید منکنه یی آچوب کاوسی انکی ایچنه قیوب دونوب زندان قپوسنه کلنجه اکسوزین بر
شدید نعره اوروب بکچیلری شاشوردی و زندانک طشره اولوب کلدوکی طرفدن ینه برجه کلوب قلعه دن

کمند ایله یره ایندی کاوسی الوب لشکره کتوردی بارکاهه کلوب سلامتیننه کوستردی حکما کوردیلر دنیایه
صغمیان کاوس بر پاره ات کبی قالمش هله حکما بوکه معالجه لر تدارك ایدوب قیوت دریلرینه صاروب مومیالر ایچوروب
وبتون اعضاسنه سوردیلر حاصل کلام قرق کون کاوسه علاج ایدوب کوجیله قرقنجی کون عقلی باشنه کلدی ابتدا
بر فنجان سود ایچوردیلر بر از طوردقنجه بر قاشق چورباجق ایچوردیلر کیکاوس کوزین اچوب کندوسین سلامتده کوروب
دوندی قنی سود آوم بانو قنده در دیه دوشدی رستم بونده در پادشاهم همان ایوجه اولدم حاضردر اکر یارین هفت
رنك ابریشمدن کمند ایله سود آوم بانویی برجدن طشره اندرمزسم ارلك بکا حرام اولسون ددی کاوسه مناسب
اغدیه واشربه نه ایسه تدارك ایدوب بربر ویرلکده ورستم دخی صباحه منتظر اولوب قالدی اویکادن رستم نعره
اوروب سیلاوب وغضبان غش اولدیلر اول اراده رستم زندانن چقوب کندی برازدن زندانده اولنلرك عقللری
باشلرینه کلدکده بره بونه علامتدر ایدی حریف کلدی اوتلی شویله ددی صکره بویله اولدی دیوب زندانك
ایچینه کیروب ارادیلر اما منکنیه باقلمدیوب بقدیلر منکنه بوش کاوس یوقدر بونلر غمکین اولوب ارژنکه
بلدرمدکجه اولمز دیوب سیلاوب وغضبان قالقوب طوغری ارژنك شاه یاننه واردیلر یر اوپوب پادشاهم
احوال شو یوزدن اولدی دیوب نقل ایلدیلر ارژنك شاه غضبندن قنی جلاد دیوب سیلاوب وغضبانك
بیونلرین اوردردی بویکادن صباح اولدقده رستم بنه بر نامه یازدیروب کیکاوس اغزندن قیزی استدی
ونامه‌ی کندی الوب قلعه قپوسنه یوریدی کورنلر ارژنك شاهه پادشاهم رستم کندی کلیور دیدیلر ارژنك شاه
بره مدد صقنك قلعه قپوسین اچمالك اکر نامه‌سی وار ایسه کمند ایله آلوك ددی کلوب برجك اوزرندن کوردیلر
رستم قپویه کلوب آچه قپویی نامم وار دیدکده بکجیلر سرور ارژنك شاه تنبیه ایلدی قلعه قپوسین اچمازز ایچوق
کمند ایله نامه‌یی آلالم بنه جواب شافی هر نه ایسه کتوره‌لم ددی رستم نوله دیوب کتوردیکی نامه‌یی کمنده
باغلایوب یوقاری چکدیلر والوب ارژنك شاهه کتوردیلر ارژنك شاه اوقیدی مفهوم قیزی استمش ارژنك شاه
کوندردم دیو خبر کوندردی رستم خبر الدقجه کتم سز هفت رنك ابریشیم کمند ایله سود آوم بانویی البته برجدن صارقتمالو
یوق دیرسك دینم حقیچون شمدی قلعه‌یی یقارم ایچری کیروب باشك کسرم کندین بیلورسین ددی ارژنك شاه
بیلورکیم رستم مراد ایلدکده دیدوکن ایدر چار ناچار هفت رنك ابریشمدن کمند ایله سود آوم بانویی برجدن اشاغی
ایندردیلر رستم آلوب کیکاوسه کتوردی کاوس سود آوم بانویی کوردکجه دیرلدی اولکیدن متین اولدی ودانا
کتوروب عقد ونکاح ایلمك مراد ایلدی سود آوم بانو بدرم ارژنك شاه اولمدقجه اولمز ددی کیکاوس کامران
رستمه یلواروب یا رستم وار شول ارژنك ددکلری ملعونی کتور سود آوم بانو بدرم اولمدقجه اولمز دیو ایاق
بصدی ددی رستم باشین صالوب کوکلندن شویله آم اغزلی کیدی پادشاه ایران اولوب نه قوزه‌یسه کرك

دیو صقور دآنزق ابرشله بنوب قلعهٔ مازندرانه کلدی قیزی وبرنجه ارژنك غیری قلعه قبولرین اچیدوش
ایدی رستم قلعه دن ایچری کیروب طوغری سرای ارژنکه یوریدی کورنلر ارژنك شاهه خبر ایلدیلر رستم
کلیور دیو ارژنك شاهك کیروسی یکیدی عجبا نه کیم بیلورنه انقریبسی ایچون کلوردی ناچار قرشولاتدی رستم
کلوب ارژنك شاهه عشق ایلدی وبیوردی یا ارژنك شاه قیزك سوداوه سنی استردکده ارژنك شاه اشاغه
یوقارو وافر عذرلر بهانه لر ایدی اما رستم بونی دکلدی زور ایدوب خواه ناخواه ارژنك شاهی قالدیروب خزینه
بندردی واوکینه قاتوب دیوان کیکاوسه کتوردی کیکاوس کامران ینه قیزی سوداوه خاطری ایچون
اکرام والتفات ایلدی وبانه آلدی اندن سلوموك آیین داود نبی اوزره سوداوه بانویی کاوسه عقد ونکاح ایدوب
همان اولکیجه کاوسی سوداوه بانو ایله خلوت صحیح اولدی ارژنك شاه غیری بن کیدهیم ایش تمام اولدی ددی
رستم صالیویرمدی اوتور یا ارژنك شاه بوکیجه بونده اکلنورز ددی ارژنك شاه دولتلو صاحبقران بن بوکیجه
بونده قالورسم غیری مازندران خلقی بنی پادشاهلغه قبول ایلمزلر زیرا مقدم قولیمز اویله دردی واقعا هم
اویله ایدی رستم الحکمه یا ارژنك شاه بن سنی کندی الیله تختکه اوتوردوم هرکیم مانع اولورسه قتل ایلیم
ددی وارژنکی الوب کندی بارکاهنه کتوردی مجلس قوروب صباح اولنجه بر بزم قیلدلر ایمدی بو یکادن کاوس
کامران سوداوه بانو ایله برمراد اولدی اما سوداوه کاوسدن اوچ نسنه رجا ایلدی بری بو که اکر بندن اوغلك
اولورسه تختنی تسلیم ایلیه ددی کاوس قبول ایلدی وعهد ایلدی ایکنجی بابامی اولدرمه ددی کاوس انیده قبول
ایلدی اوچنجی بنم اوستمه قیز آلوب اولنمه ددی کاوس اویله اولسون ددی بوندنصکره سوداوه بانو
کاوسه تسلیم اولوب کاوس کامران سوداوه بانونك بکرین ازاله ایلدی اشته کاوسك سوداوه بانودن
فریبورز آدلو بر اوغلو اولسه کرکدر محلی کلدکده نقل اولنور چونکم اول کیجه مرور ایدوب صباح اولدی کاوس
کامران بعد الغسل دیوانه چیقوب ارباب دیوان کلوب جمله مبارك باد دیدیلر کاوس کامران دخی رستمه
وجمله وزرا وبکلره وارباب دیوانه حاللو حالنجه خلعتلر کیوروب تطییب خاطر ایلدی بوندنصکره رستم کاوس
امریله ارژنك شاهی الوب قلعهٔ مازندرانه ایلتدی اهالئ قلعه خیر شمدنکیرو بز ارژنك شاهی پادشاهلغه
قبول ایلمزدیوب مخالفت کوستردیلر رستم مخالفت ایدنلرك بر ازینی قتل ایدوب کوردیلر اولماز ناچار رضا
ویردیلر رستم ارژنك شاهی کتوروب تختنه جلوس ایلدی وجملهٔ وزرا ایله انابت اتدردی اندن دونوب
لشکره کلدی اما روایت اولنورکه سوداوه بانونك بر باغچه وار ایدی غایت فرحفزا باغ ایدی بر قاچ کون کچدکدنصکره
سوداوه بانو کاوس کامرانی وصاحبقرانی جمله بکلر ایله باغه دعوت ایدوب ضیافت ایلدی کاوس کامران کودروب
لشکرده قیوب کندیلر باغه کتدیلر وقصر اعلاده اوتوروب عشرته باشلدیلر اماسن قصهٔ برغیری یوزدن دکله

اوزنك شاه ال التندن خبر كونروب معشوقه كى ايران پادشاهى كلوب زور ايله المدن آلدى اكر معشوقه‌جغنك
ايسه كلوب الحسين ديدى اول پهلوانك آدينه كركين ابن ميلاود ديرلر ايدى كونردكى خبر بركون كركينه واروب
واصل اولدى احواله مطلع اولنجه غضبه كلوب كاوس كيدر ديكيم كلوب بنم معشوقمى اله واره‌يم مازندرانى كاوسك
باشنه دار ايده‌يم ديوب ترتيب يوز بيك زنكى عسكرى ايله سوار اولوب مازندرانه يوريدى واوزنكك سرحدنده مازندرا
بر صاحبقرانى وار ايدى آدينه چوپانى جنك آوردلر يوز او توز ارليش قد وقامت چكردى زياده كوربن كلاهدار ايدى
اكاده خبر كونردى دخى بر سرچوپانى وار ايدى آدينه اردم سرچوبان ديرلر اون ايكى بيك قاره قويون ايله بوش الحكنده
چوپلى چوپانه باش ايدى طاغدن بيوب وصوق صوانجكدن شكم خاره بودونمش ايدى وطاشى صقسه صوين چقاردر
اكاده خبر كونردى اما جمله‌دن اول كركين ميلاود يوز بيك زنكى عسكر ايله مازندرانه اوكنه كلوب خدام خيمه
اولنلر ايريلوب كركين صالت قالوب عسكرى ايله كلوب قلعه النده كاوسى صوردى باغ ضيافته كتدى ديديلر
كركين ميلاود همان باغه طوغرى يوريدى زنكه شاوران بونى كوروب قرشولدى كوردى كندى كبى بر زنكى پهلوان
كركين دخى زنكه كوروب بقه پهلوان كاوس ايله رستم قندن دردى زنكه نيلرسين سؤال ايلدن مرادك
ندر بكا سويله سنى يانه كتوره‌يم ددى كركين ميلاود نولسه كرك اول كاوس ددكلرى نابكار بنم معشوقمى
آلمش خبر آلوب كلدمكه هم كاوسى وهم رستمى اولدروب اندن معشوقمى آلوب كيدم ددى زنكه شاوران كولب
كاوس آنى اولاق اشلمش قوى اغزينه دوندردى غيرى او معشوقه لكن چقدى ددى كركين ميلاود مانع دكلدر
ضرر ايتمز بكا چاولوجه قوللنمش دخى ال وير همان سن بكا او كاوس ايله رستمى كوستر ددكده خوش ايدى
كاوسى بلمم اما رستم خيلى برعنا دجى پهلواندر اولور اولمز اونيله قورقمز هله خبر اوله يورى كيدم بلمم ديو اوكينه
دوشدى كركين باغه كتوردى وارديم پهلوان انلره خبر ايده‌يم كلسونلر نيجه بيلورسك ايله ددى كركين ميلاود
زنكه‌دن او توزى كوكلندن شول پهلوانه بكزر كوره بنم متين دكلاور اولوب رستمى
بر حمله ده هلاك ايده‌يم حكيم فراسته اكا كلوب فى الحال بكا خدمت ينا شدى رستمى وكاوسى اولدروب دولت
لرين ضبط ايده‌يم شول پهلوانى كندى يه سر قلوب ايده‌يم زيرا اندن قيافته كوره ارلك دخى اوملوردى
بويكا زنكه باغه واروب رستمه بولشوب دولتلو پهلوان شويله بر زنكى پهلوانى يوز بيك زنكى ايله كلمشمكى
سوده‌آوم يانونك عاشقلرينه نايمش كاوسى ورستمى هلاك ايدوب معشوقه‌مى الورم ادعاسنده اشته كندوكنى
باغ قپوسنه كتوردم سيزى استرچك ايلمكه اما امان دولتلو صاحبقران برسله ايله سرنكون ايله زيرا بنى
حين محلندن قمالاق ايلر ددى رستم كولب اولسون يا زنكه خاطرك ايچون اويله ايده‌يم ددى وقالقوب رخشه
سوار اولوب باغدن طشره چقدى كوردى بر زنكى پهلوانى يوز يكرمى ارليش قدى وار بيقلرينى كوشندن آشورو

BİBLİYOGRAFYA

AHMED VEFİK [PAŞA], *Lehçe-i Osmānī,* II c, İstanbul 1876

ALGAN, İshak, *Mensur Şehnāme Tercümesi 160a-200b*, İstanbul 2005, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

ALİ EMĪRĪ, *Tezkire-i Şuarā-yı Āmid,* (Yazma) Fatih Millet Kütüphanesi*,* Trh. 781/1, s. 52

ĀSIM EFENDİ, [MÜTERCİM] AHMED, *Tercüme-i Bürhān-ı Kātı',* İstanbul 1251 (1835)

ATEŞ, Ahmed, *"Şehnāme'nin Yazılış Tarihi ve Firdevsī'nin Sultan Mahmud'a Yazdığı Hicviye Meselesi Hakkında",* Türk Tarih Kurumu-Belleten, XVIII/070, Ankara 1954, s. 159-168

ATIL, Esin, *"Ahmed Nakşī, An Ecletic Painter of the Early 17th Century", Fifth İnternational Congress of Turkish Art*, Budapest 1978, s.103-121

AYVERDİ, İlhan, *Misāllī Büyük Türkçe Sözlük,* 1.baskı, İstanbul 2005

DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lūgat,* Ankara 1986

DOĞAN, D. Mehmet, *Büyük Türkçe Sözlük,* İstanbul 1994

EDİSKUN, Haydar, *Yeni Türk Dilbilgisi*, İstanbul 1963, s. 247

ERGİN, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, İstanbul 1992

GÖKYAY, Orhan Şāik, *"Şehnāme ve Türkçe Tercümeleri", Destursuz Bağa Girenler*, İstanbul 1982, s.45-49

_________, *Dedem Korkudun Kitabı*, İstanbul 1973

GÜLENSOY, Tuncer, *Doğu Anadolu Osmanlıcası, -Etimolojik Sözlük Denemesi- ,* Ankara 1986

KANAR, Mehmet, *"Firdevsī", Türkiye Diyanet Vakfı İslām Ansiklopedisi,* c XIII, İstanbul 1996, s.125-127

KARATAY, Far. E., *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu,* c. II, İstanbul 1961

KÖPRÜLÜ, M. Fuad, *“Türkler (Türk Edebiyatı)” İslām Ansiklopedisi,* c. XII/II, İstanbul 1988, s.549

KÜLTÜRAL, Zühal- BEYRELİ, Latif, *Şerīfī Şehnāme Çevirisi,* Ankara 1999

LUGAL, Necati, (çev. [Ön söz: Kenan AKYÜZ]), *Şehnāme,* IV c., İstanbul 1967-1968

MEHMED SALĀHĪ, *Kāmūs-ı Osmānī,* IV c., İstanbul 1313-1329, (1895-1911)

MEYDAN-LAROUSSE *Büyük Lūgat ve Ansiklopedi,* XII c., İstanbul 1969-1982

MUALLİM NACİ, *Lūgat-i Naci,* İstanbul 1995

ÖZÖN, Mustafa Nihat, *Büyük Osmanlıca-Türkçe Sözlük,* İstanbul 1979

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü,* III c., ikinci basılış, İstanbul 1971

RIZA NUR, *Türk Bilig Revüsü / Revue de Turcologie*, «*Şeh-nâme, Tūran-İran Cenkleri*» Février [Şubat] 1934, c. IV, Mısır 1934

RITTER, H. [ellmut], *“Firdevsî”, İslām Ansiklopedisi,* c. IV, İstanbul 1945, s.643-649

STEINGASS, Far., *A Comprehensive Persian-English Dictionary,* Beyrut, 1892

ŞAHİN, Sadettin, *Mensur Şehnâme Tercümesi 01b-40b,* İstanbul 2000, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

ŞAHİN, Semra Demirel, *Mensur Şehnâme Tercümesi 41a-80b,* İstanbul 2001, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi

ŞEMSEDDİN SĀMİ, *Kāmus-ı Türkī,* II c., Dersaādet 1317-1318 [1899-1900]

ŞÜKŪN, Ziya, *Farsça-Türkçe Lūgat, Gencīnei Güftār-Ferhengi Ziyā,* III c., İstanbul 1984

TOPALOĞLU, Ahmet, *Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü,* İstanbul 1989

_________, *XV. Yüzyıl Başlarında Yapılmış «Satır-Arası» Kur’an Tercümesi,* c. II, (Sözlük), İstanbul 1978

TOPALOĞLU, Bekir-KARAMAN, Hayreddin, *Arapça-Türkçe Yeni Kāmus - El-Kāmusü'l-cedīd*, İstanbul 1966

TÜRK DİL KURUMU, [=TÜRK DİLİ TETKİK CEMİYETİ], *Osmanlıca'dan Türkçe'ye Söz Karşılıkları Tarama Dergisi,* II c. [c. II: *Türkçe'den Osmanlıca'ya İndeks*], İstanbul 1934

_________, *Türkçe Sözlük,* 10.baskı, Ankara 2005

_________, *Yeni Tarama Sözlüğü,* Ankara 1983

_________, *İmlā Kılavuzu,* (Genişletilmiş ve gözden geçirilmiş yeni baskı) Ankara 2004

ÖZ GEÇMİŞ

1980 yılında Manisa'nın Gördes ilçesinde öğretmen bir baba ile hemşire bir annenin ikinci çocuğu olarak dünyaya geldim. İki kardeşiz.

İlk öğrenimimi Başlamış Köyü İlkokulu'nda, orta okulu Akhisar Ortaokulu'nda tamamladım. 1997 senesinde Akhisar Lisesi'ni bitirdim. Aynı yıl Pamukkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kazandım. 2001 yılında mezun oldum. Halen Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalında öğrenimimi sürdürmekteyim.

2001 yılından beri İstanbul Sabit Büyükbayrak Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktayım.

Özgü KARAMANLIOĞLU